K 2/2008 vp

HALLITUKSEN TOIMENPIDEKERTOMUS VUODELTA 2007

Annettu Eduskunnalle 2008 vuoden valtiopäivillä

Eduskunnalle

Perustuslain 46 §:n mukaisesti Eduskunnalle annetaan hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2007.

I. Valtioneuvoston ja ministeriöiden toiminta

II. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen katsaus

III. Toimenpiteet valtiopäiväpäätösten johdosta

Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Pääministeri *Matti Vanhanen*

ISSN 0355-4058

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2008

I. Valtioneuvoston ja ministeriöiden toiminta

Hallitus

Pääministeri Vanhasen I hallitus:

Hallitustehtäviä hoiti 24.6.2003 nimitetty ja osittain 2.9.2005, 23.9.2005, 3.3.2006 ja 29.12.2006 muutettu hallitus, jonka kokoonpano oli seuraava:

pääministerinä eduskunnan valinnan mukaisesti puolueen puheenjohtaja, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Matti Taneli Vanhanen ja hänen ehdotuksestaan

pääministerin sijaisena ja valtiovarainministerinä puolueen puheenjohtaja, kansanedustaja Eero Olavi Heinäluoma,

ulkoasiainministerinä valtiotieteen tohtori, ekonomi, kansanedustaja Erkki Sakari Tuomioja,

ulkomaankauppa- ja kehitysministerinä ulkoasiainministeriössä ja ministerinä käsittelemässä valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvia asioita kauppatieteiden maisteri, valtiotieteen kandidaatti, kansanedustaja Paula Ilona Lehtomäki,

oikeusministerinä opetusneuvos, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Leena Marjatta Luhtanen,

sisäasiainministerinä hallintotieteiden maisteri, kansanedustaja Kari Juhani Rajamäki,

alue- ja kuntaministerinä sisäasiainministeriössä ja ministerinä käsittelemässä ympäristöministeriön toimialaan kuuluvia asioita kaupunginjohtaja, hallintotieteiden lisensiaatti, kansanedustaja Hannes Manninen,

puolustusministerinä valtiotieteen tohtori, kansanedustaja Seppo Arimo Kääriäinen,

toisena valtiovarainministerinä kunnanjohtaja, kansanedustaja Cecilia Ulla-Maj Wideroos,

opetusministerinä liikunnanopettaja, kansanedustaja Antti Tapani Kalliomäki,

kulttuuriministerinä käsittelemässä opetusministeriön toimialaan kuuluvia asioita sosionomi AMK, kansanedustaja Tanja Tellervo Karpela,

maa- ja metsätalousministerinä agronomi, kansanedustaja Juha Sakari Korkeaoja,

liikenne- ja viestintäministerinä yhteiskuntatieteiden maisteri, kansanedustaja Krista Anri Susanna Huovinen,

kauppa- ja teollisuusministerinä yhteiskuntatieteiden maisteri, kansanedustaja Reijo Mauri Matias Pekkarinen,

sosiaali- ja terveysministerinä sairaanhoitaja, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Tuula Irmeli Haatainen,

peruspalveluministerinä käsittelemässä sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvia asioita hammaslääketieteen tohtori, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Liisa Marja Hyssälä,

työministerinä tiedottaja, kansanedustaja Tarja Katarina Filatov sekä

ympäristöministerinä ja ministerinä käsittelemään ulkoasiainministeriön toimialaan kuuluvia asioita puolueen puheenjohtaja, valtiotieteen maisteri, valtiosihteeri Stefan Erik Wallin.

Pääministeri Vanhasen II hallitus:

Tasavallan presidentin vapautettua 19.4.2007 pääministeri Vanhasen pyynnöstä valtioneuvoston sen tehtävistä hallitustehtäviä hoiti osittain 28.9.2007 muutettu hallitus, jonka kokoonpano oli seuraava:

pääministerinä eduskunnan valinnan mukaisesti puolueen puheenjohtaja, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Matti Taneli Vanhanen ja hänen ehdotuksestaan

pääministerin sijaisena ja valtiovarainministerinä puolueen puheenjohtaja, yhteiskuntatieteiden maisteri, kansanedustaja Jyrki Tapani Katainen,

ulkoasiainministerinä valtiotieteen maisteri, ensimmäinen varapuhemies Ilkka Armas Mikael Kanerva,

ulkomaankauppa- ja kehitysministerinä ulkoasiainministeriössä valtiotieteen tohtori, kansanedustaja Paavo Matti Väyrynen,

oikeusministerinä oikeustieteen kandidaatti, kansanedustaja Tuija Kaarina Brax,

sisäasiainministerinä taloussihteeri, ylioppilasmerkonomi, kansanedustaja Anne Elisabeth Holmlund,

maahanmuutto- ja eurooppaministerinä sisäasiainministeriössä ja ministerinä käsittelemässä valtioneuvoston kanslian, oikeusministeriön ja työministeriön toimialaan kuuluvia asioita varatuomari, kansanedustaja Astrid Thors,

puolustusministerinä ja 1 päivästä toukokuuta 2007 alkaen ministerinä käsittelemässä valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvia asioita valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Jyri Jukka Häkämies,

hallinto- ja kuntaministerinä valtiovarainministeriössä ja ministerinä käsittelemässä sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvia asioita valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Mari Johanna Kiviniemi,

opetusministerinä röntgenhoitaja, terveydenhuollon maisteri, kansanedustaja Sari Johanna Sarkomaa,

kulttuuri- ja urheiluministerinä opetusministeriössä ja ministerinä käsittelemässä sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvia asioita puolueen puheenjohtaja, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Stefan Erik Wallin,

maa- ja metsätalousministerinä hallintonotaari, kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttila,

liikenneministerinä filosofian maisteri, kansanedustaja Anu Helena Vehviläinen,

viestintäministerinä liikenne- ja viestintäministeriössä filosofian maisteri, kansanedustaja Suvi Helmi Tellervo Lindén,

kauppa- ja teollisuusministerinä ja ministerinä käsittelemässä sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvia asioita yhteiskuntatieteiden maisteri, kansanedustaja Reijo Mauri Matias Pekkarinen,

sosiaali- ja terveysministerinä ja ministerinä käsittelemässä työministeriön ja ympäristöministeriön toimialaan kuuluvia asioita hammaslääketieteen tohtori, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja Liisa Marja Hyssälän,

peruspalveluministerinä sosiaali- ja terveysministeriössä vararehtori, terveystieteiden tohtori, kansanedustaja Paula Sinikka Risikko,

työministerinä puolueen puheenjohtaja, tekniikan tohtori, kauppatieteiden tohtori Tarja Anneli Cronberg,

ympäristöministerinä kauppatieteiden maisteri, valtiotieteen kandidaatti, kansanedustaja Paula Ilona Lehtomäki 28.9.2007 saakka ja sen jälkeen metsänhoitaja, luomuyrittäjä, maatalous- ja metsätieteiden maisteri, kansanedustaja Kimmo Kalevi Tiilikainen sekä

asuntoministerinä ympäristöministeriössä ja 1.6.2007 lukien ministerinä käsittelemässä ulkoasiainministeriön toimialaan kuuluvia asioita oikeustieteen kandidaatti, kansanedustaja Jan Pellervo Vapaavuori.

Hallituksen ohjelman toimeenpano vuonna 2007

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen ohjelman toimeenpanon seuranta

Valtioneuvoston kanslia laati muiden ministeriöiden kanssa yhteistyössä Matti Vanhasen I hallituksen ohjelman seurantaraportin, johon koottiin tiedot hallitusohjelman tavoitteiden toteutumisesta koko hallituskaudelta.

Seurantaraportti käsiteltiin hallituksen iltakoulussa 14.2.2007. Raportissa tarkasteltiin hallitusohjelman toteutusta koko vaalikauden ajalta. Se sisälsi kuvaukset keskeisistä toteutetuista toimenpiteistä ja kuvauksen yhteiskuntakehityksen keskeisistä piirteistä hallituksen politiikan kohteena olevilla toimialoilla.

Raportti sisälsi hallituksen neljän poikkihallinnollisen politiikkaohjelman tulokset työllisyyden, yrittäjyyden, tietoyhteiskunnan ja kansalaisvaikuttamisen edistämisessä. Keskeisinä piirteinä raportissa nousivat esiin hallituskaudella toteutettu talous- ja työllisyyspolitiikka, kansantalouden myönteinen kehittyminen ja hyvä kansainvälinen kilpailukyky. Huomiota kiinnitettiin myös muun muassa kuntatalouden kestävyyteen ja peruspalveluiden tuottavuuteen ja rakenteisiin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman toimeenpano

Tasavallan presidentti nimitti 19.4.2007 pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen, ja samana päivänä eduskunnalle annettiin tiedonantona hallituksen ohjelma (VNT 1/2007 vp). Valtioneuvoston kanslia käynnisti hallitusohjelman pohjalta hallituksen strategia-asiakirjan laatimisen. Hallituksen strategia-asiakirja on ohjelmajohtamismalliin sisältyvä hallitusohjelman poikkihallinnollinen seurantaväline, jolla tehostetaan hallitusohjelman toimeenpanoa ja seurantaa sekä tuetaan valtioneuvoston kokonaisjohtamista.

Hallituksen strategia-asiakirja 2007 valmisteltiin valtioneuvoston kanslian, ministeriöiden ja politiikkaohjelmien yhteistyönä, ja sitä käsiteltiin valmistavasti valtioneuvoston kansliapäälliköiden kokouksessa sekä hallituksen neuvottelussa. Politiikkaohjelmien osalta laadintaa ovat johtaneet ohjelmia koordinoivat ministerit ja ministeriryhmät sekä kunkin politiikkaohjelman ohjelmajohtajat.

Valtioneuvosto antoi 5.12.2007 periaatepäätöksen Hallituksen strategia-asiakirjasta 2007. Se sisältää hallitusohjelmassa sovitut politiikkaohjelmat:

– työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma,
– terveyden edistämisen politiikkaohjelma ja
– lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma.

Hallituksen strategia-asiakirjaan sisältyvät myös hallituksen erityisseurannassa olevat muut poikkihallinnolliset aihealueet, joita ovat:

– ilmasto- ja energia,
– osaaminen ja innovaatiot,
– hallinnon uudistaminen,
– kunta- ja palvelurakenneuudistus,
– sosiaaliturva, syrjäytyminen ja sosiaaliturvauudistus,
– varautuminen ikääntymiseen,
– turvallisuus ja
– Suomen kansainvälinen asema.

Lisäksi hallituksen strategia-asiakirja sisältää sektoritutkimuksen keskeiset teemat ja painotukset, lainsäädäntösuunnitelman sekä suunnitelman eduskunnalle annettavista selonteoista ja suunnitelman hallituksen periaatepäätöksistä.

Hallituksen strategia-asiakirjassa on hallitusohjelman tehokkaan toteuttamisen seurantaa varten määritetty keskeisimmät politiikkahankkeet ja -prosessit sekä hallitusohjelman seurannassa käytettävät indikaattorit. Pääosa indikaattoreista kuvaa hallituksen politiikan kannalta keskeisten ilmiöalueiden kehitystä.

Hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumista on seurattu lisäksi jäljempänä olevissa ministeriöiden katsauksissa.

Hallituksen EU-politiikka vuonna 2007

EU-puheenjohtajakaudella saadut kokemukset otettiin käyttöön ja luotuja yhteyksiä muihin jäsenmaihin ja toimielimiin hyödynnettiin kaikilla tasoilla Suomen EU-politiikan tavoitteiden saavuttamisessa. Suomen etujen ajaminen laajentuneessa unionissa vaatii yhä aikaisempaa kannanmuodostusta ja entistä aktiivisempaa toimintaa. Tämän vuoksi käytiin läpi kansallisen yhteensovittamisen menettelyt ja rakenteet sekä käynnistettiin tarvittavat uudistukset. Lisäksi uudistettiin EU-asioiden valmistelua koskeva sisäinen ohjeistus. Osana puheenjohtajakauden oppien hyödyntämistä, tehostettiin myös virkamiesten koulutusta kohdistetun EU-valmennuksen avulla. EU-toimielimiin rekrytoitumista ja toimielimissä työskentelevien suomalaisvirkamiesten etenemistä tuettiin aktiivisesti.

Maahanmuutto- ja eurooppaministerin nimittäminen hallitukseen korosti EU-politiikan näkyvyyttä sekä kansallisesti että kansainvälisesti ja tiivisti hallituksen poliittista kanssakäymistä muiden jäsenmaiden kanssa. Valtioneuvoston kanslian EU-sihteeristö toimi eurooppaministerin vastuuministeriönä ja myös valmisteli ministerin vierailut ja tapaamiset.

EU:n perussopimus – HVK

Perussopimusten uudistusprosessia vietiin eteenpäin Saksan EU-puheenjohtajakaudella käydyissä luottamuksellisissa keskusteluissa pääministerien yhteyshenkilöiden välillä ja päämiestasolla. Kesäkuussa kokoontunut Eurooppa-neuvosto päätti hallitustenvälisen konferenssin koollekutsumisesta ja sille annettavasta yksityiskohtaisesta toimeksiannosta, jossa määriteltiin uudistussopimuksen keskeisin sisältö. Tasavallan presidentti asetti Suomen neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajanaan maahanmuutto- ja eurooppaministeri Astrid Thors sekä varapuheenjohtajanaan valtiosihteeri Teija Tiilikainen. Hallitustenvälinen konferenssi avattiin Portugalin EU-puheenjohtajakaudella. Työ oli luonteeltaan teknistä ja toteutettiin oikeudellisten asiantuntijoiden työryhmässä. Valtioneuvosto tiedotti eduskunnalle E-jatkokirjein etenemisestä perussopimusten uudistamisessa ja Suomen kannoista.

Poliittinen yhteisymmärrys nykyisiä EU:n perussopimuksia muokkaavan Lissabonin sopimuksen sisällöstä saavutettiin epävirallisessa päämiestapaamisessa, jonka jälkeen pääministeri antoi eduskunnalle ilmoituksen hallitustenvälisen konferenssin tuloksista. Ilmoituksessa sopimuksen katsottiin jättävän institutionaalisen pysähdystilan taakse ja avaavan uuden lehden unionin tulevaisuuteen. Unionin päätöksentekokyvyn ja kansainvälisen toimintakyvyn tehostaminen toteutuvat, vaikka uudistustyölle asetetuista sopimusrakenteen yksinkertaistamista koskeneista tavoitteista jouduttiin pitkälti luopumaan. Lissabonin sopimus ja sitä koskeva hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirja allekirjoitettiin 13. joulukuuta 2007. Hallituksen esityksen valmistelut on aloitettu ja esitys annetaan eduskunnalle kevätkaudella 2008.

Viisaiden ryhmä

Ranskan presidentti Nicolas Sarkozy teki aloitteen unionin tulevaisuutta pohtivan viisaiden ryhmän perustamiseksi. Ryhmän perustamisesta päätettiin joulukuun Eurooppa-neuvostossa. Suomen kannalta tärkeää oli, että ryhmän puheenjohtajistoon nimitettiin Shellin ja Nokian hallitusten puheenjohtaja Jorma Ollila.

Joulukuussa päätettiin myös ryhmän mandaatista, joka pohjasi maaliskuussa annettuun Berliinin julistukseen. Sen mukaisesti ryhmän tehtävänä on tunnistaa unionin tulevaisuuden keskeiset haasteet pitkällä aikavälillä ja pohtia keinoja vastata niihin. Käsiteltäviä kysymyksiä ovat mm. EU:n kilpailukyvyn lisääminen, kestävä kehitys, maahanmuutto, energia ja ilmastonsuojelu, kansainvälisen rikollisuuden ja terrorismin torjunta. Ryhmän työn tulokset esitellään kesäkuun 2010 Eurooppa-neuvostossa.

Avoimuus

Jatkettiin Suomen EU-puheenjohtajakaudella aloitetun neuvoston ministeritasojen istuntojen avoimuutta lisäävän uudistuksen toimeenpanoa. Uudistuksen myötä neuvoston ministeritason istunnot ovat pääsääntöisesti julkisia, kun käsitellään yhteispäätösmenettelyssä olevia lainsäädäntöasioita. Suomen ja Portugalin puheenjohtajakausilla tehtyjen arviointien mukaan avoimien istuntojen määrä on lisääntynyt huomattavasti.

Laajentuminen

Suomi on johdonmukaisesti tukenut Euroopan unionin laajentumista yhteisten periaatteiden pohjalta. Suomen puheenjohtajakaudella saavutettu yhteisymmärrys laajentumisprosessin jatkosta vahvistettiin vuonna 2007. Unioni pitää kiinni sitoumuksista, joita se on antanut laajentumisprosessissa mukana oleville maille. Samalla jäsenyysneuvotteluissa sovelletaan tiukkaa ehdollisuutta.

Bulgariasta ja Romaniasta tuli EU:n jäsenvaltioita 1. tammikuuta 2007.

Turkki ja Kroatia edistyivät jäsenyysneuvotteluissaan. Lainsäädännön vertailuvaiheen päättymisen jälkeen huomio kääntyi neuvottelulukujen avaamisehtojen täyttämiseen. Turkin jäsenyysneuvotteluissa on toistaiseksi avattu 6 neuvottelulukua, joista yksi (tiede ja tutkimus) on suljettu ehdollisesti. Kroatian kanssa on ehdollisesti suljettu kaksi neuvottelulukua ja avoinna on 14 lukua.

Länsi-Balkanin maiden osalta vahvistettiin edelleen, että näiden maiden tulevaisuus on Euroopan unionissa. Makedonialla on jäsenehdokasasema, mutta se ei edistynyt riittävästi, jotta jäsenyysneuvotteluita olisi voitu aloittaa.

Rahoituskehysten välitarkastelu

Eurooppa-neuvosto hyväksyi joulukuussa 2005 uudet rahoituskehykset vuosille 2007–2013. Tässä yhteydessä sovittiin rahoituskehysten uudelleentarkastelusta vuosina 2008–2009. Komissio julkaisi syyskuussa ensimmäisen uudelleentarkasteluun liittyvän keskusteluasiakirjan, joka korostaa suoraa keskustelua jäsenvaltioiden kanssa. Keskusteluasiakirja aloitti laajan konsultaatioprosessin, joka jatkuu syksyyn 2008, jolloin komissio laatii tarkasteluehdotuksensa. Esitys Suomen kannasta rahoituskehysten uudelleentarkasteluun tehdään maaliskuussa 2008, jolloin se käsitellään EU-ministerivaliokunnassa.

Talouspolitiikka

Talouspolitiikassa keskityttiin niin uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen kuin uudistetun Lissabonin strategian toimeenpanoon. Slovenia liittyi euroalueeseen vuoden 2007 alusta ja Euroopan unionin neuvosto hyväksyi Kyproksen ja Maltan hakemuksen liittyä euroalueeseen vuoden 2008 alusta. Euron käyttö laajeni vuoden 2008 alusta yhteensä 15 jäsenmaahan.

Rahoitusmarkkinoiden epävakaisuudet osoittivat yhteisten pelisääntöjen merkityksen. Sovittiin toimista, joilla edistetään rahoituspalvelujen selvitystoimintaa ja rahoitusalan vakautta. Saavutettiin yleisnäkemys myös komission antamasta ehdotuksesta direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla. Direktiivi luo pohjan yhtenäisen maksualueen muodostamiselle. Sen tavoitteena on edistää erilaisten maksupalveluiden tarjontaa luomalla uusi toimilupajärjestelmä maksupalvelutarjoajille ja lisätä kilpailua markkinoilla.

Unionissa päästiin poliittiseen sopimukseen ns. ALV-paketista. Paketti muuttaa palvelujen verotuspaikkasääntöjä sen varmistamiseksi, että vero kannetaan kulutusmaassa. Muutosten

tavoitteena on myös estää nykysäännöistä aiheutuva yritysten uudelleensijoittautuminen. Säännökset varmistavat sen, että Suomeen sijoittautuneet yritykset eivät joudu huonompaan asemaan kuin matalamman verokannan jäsenvaltioihin sijoittautuneet yritykset myydessään palveluja kuluttajille.

Lisäksi korostettiin julkisen talouden tervehdyttämistä hyvinä aikoina. Vakaus- ja kasvusopimusta kehitettiin parantamalla ennalta ehkäisevien säännösten tehokkuutta, mikä tukee julkisen talouden tervehdyttämisen tavoitetta.

Lissabonin strategia ja kilpailukykypolitiikka

Lissabonin strategian kasvu- ja työllisyysstrategiaan liittyen jäsenmaat toteuttivat rakenneuudistuksia tarkastelukaudella. Kevätkokouksessaan Eurooppa-neuvosto hyväksyi joukon lisätoimia, jotka jäsenmaiden ja EU:n tulisi toteuttaa jo aiemmin hyväksyttyjen neljän painopisteen (panostaminen osaamiseen ja innovaatioihin; yritysympäristö; investointi ihmisiin ja työmarkkinoiden uudistaminen; energia ja ilmastonmuutos) pohjalta. Eurooppa-neuvosto päätti mm. yritysten EU-lainsäädännöstä ja sen täytäntöönpanosta aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämisestä 25 prosentilla vuoteen 2012 mennessä. Jäsenmaiden odotetaan ryhtyvän vastaavanlaisiin toimiin kansallisella tasolla. Tarkastelukauden aikana käsiteltiin myös muita paremman sääntelyn kokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä, kuten komission lainsäädännön yksinkertaistamistyötä ja vaikutusarviointien parempaa hyödyntämistä.

Vuonna 2005 uudistetun kasvu- ja työllisyysstrategian ensimmäinen kolmevuotiskausi oli tulossa päätökseen. Vuoden jälkipuoliskolla jäsenmaat ja komissio aloittivat keskustelun siitä, mihin suuntaan Lissabonin strategiaa tulisi viedä seuraavan kauden (2008–2010) aikana. Keskusteluissa korostettiin sitä, että pääpainon tulisi jatkossakin olla jo sovittujen Lissabon-uudistusten toteuttamisessa. Samalla Lissabonin strategian ulkoinen ulottuvuus nousi ajankohtaiseksi teemaksi mm. rahoitusmarkkinoiden kuohunnan takia. Teema oli vahvasti esillä myös komission joulukuussa antamassa Lissabon-tiedonantopaketissa, jossa komissio linjasi omat ehdotuksensa seuraavan kolmevuotiskauden sisällöksi.

Toimielimet käsittelivät komission alkuvuodesta antamaa tiedonantopakettia tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta. Komissio julkaisi tarkastelukauden aikana myös ns. sisämarkkinatarkastelun (Single Market Review). Se tulisi Suomen mielestä huomioida olennaisena osana Lissabonin strategian täytäntöönpanoa ja seurantaa. Sisämarkkinatarkastelussa keskeisesti esiin nostetut linjaukset sisämarkkinoiden toiminnan tehostamisesta mm. uusien työskentelymenetelmien ja monipuolisempien välineiden, sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja soveltamisen vahvistamisen sekä jäsenmaiden välisen yhteistyön lisäämisen keinoin ovat Suomen mielestä tärkeitä kysymyksiä jatkossa.

Kilpailukykyneuvosto hyväksyi kulutusluottoja koskevan direktiivin, jonka tarkoituksena on taata sekä perinteinen kuluttajansuoja että kilpailtujen luottomarkkinoiden ylläpitäminen.

EU:n tutkimuspolitiikassa saatiin aikaan edistystä uusien toimintamallien luomisessa. Ns. yhteiset teknologia-aloitteet (Joint Technology Initiatives) ovat tutkimuksen 7. puiteohjelman innovatiivisin osa, joiden valmistelu on vaatinut paljon työtä pääosin siksi, että vastaavanlaisia hankkeita ei aikaisemmin ole ollut käytössä. Kyseiset aloitteet ovat hyviä välineitä avainteknologioiden kehittämiseksi - ne ovat julkisen ja yksityisen sektorin välisiä konkreettisia kumppanuushankkeita parhaimmillaan. Kilpailukykyneuvosto hyväksyi loppuvuodesta 2007 neljä ensimmäistä aloitetta (ARTEMIS, Eniac, Clean Sky ja Ini). Ne pyritään käynnistämään teollisuusvetoisesti mahdollisimman pian vuoden 2008 aikana.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

Saksan puheenjohtajakaudella pohdittiin joustoturvan käsitettä. Saksan ja Portugalin puheenjohtajakausilla edistyttiin myös sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen sekä lisäeläkedirektiivin käsittelyssä. Saksan kaudella saavutettiin ratkaisu kansanterveysohjelman (2008–2013) osalta Suomen puheenjohtajakaudella neuvotellun kompromissin pohjalta. Lisäksi saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys lääkinnällisiä laitteita koskevissa direktiiveissä sekä asetuksessa kehittyneissä terapioissa käytettävistä lääkkeistä.

Portugalin kaudella neuvostossa saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys EU:n terveysstrategiasta, jossa Suomen kauden aloite ”Terveys kaikissa politiikoissa” oli keskeinen lähestymistapa. Lisäksi pohdittiin maahanmuuttajien terveyttä ja käytiin keskustelua sekä yleishyödyllisistä sosiaalipalveluista että terveyspalveluista.

Maatalous

Marraskuussa sovittiin EU:n kanssa liittymissopimuksen 141-artiklan perusteella Etelä-Suomen maataloudelle maksettavista kansallisista tuista vuosille 2008–2013. Tukiratkaisuun sisältyy maatalouden kannattavuusedellytyksiä turvaavia tulotukia ja rakennekehitystä edistäviä investointitukia. Etelä-Suomen sika- ja siipikarjatalouden tuet irrotetaan kokonaisuudessaan tuotannosta vuodesta 2009 alkaen. Osa kotieläintalouden tuesta muutettiin maksettavaksi peltoalaperusteisena tukena vuodesta 2008 lähtien.

Kesällä 2006 alkanut EU:n sokeripolitiikan uudistuksen toimeenpano jatkui rakenneuudistuksella. Tavoitteena on sokerin ylituotannon vähentäminen. Sokerin ja juurikkaan hintaa lasketaan vaiheittain neljän vuoden aikana. Osa tulon menetyksistä korvataan viljelijöille suorana tukena EU:n varoista. Suomi saa maksaa sokerijuurikkaan viljelylle myös kansallista tukea. Ratkaisu turvaa Suomen ainoan sokeritehtaan toiminnan jatkumisen.

Pääosa viljelijöistä teki uuden maaseutuohjelmakauden alkaessa luonnonhaittakorvaus- (LFA) ja ympäristötuen perus- ja lisätoimenpidesitoumukset. Ympäristötuen kansallisena lisäosana maksettu tuki siirrettiin pääosin uuteen ympäristötukijärjestelmään.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan osalta kertomusvuotta leimasi valmistautuminen maatalouspolitiikan välitarkasteluun vuonna 2008 eli ns. terveystarkastukseen. Suomelle tärkeitä asioita ovat mm. maidontuotannon jatkuminen, viljan intervention säilyminen ja tuotantosidonnaisten tukien mahdollisuus erityisesti epäsuotuisten alueiden kotieläintuotannossa. Neuvoston direktiivi lihantuotantoa varten kasvatettavien kanojen (broilereiden) suojelusta hyväksyttiin neuvoston käsittelyssä. Myös kissojen ja koirien turkisten tuonti-, vienti-, ja markkinoille saattamisen kieltoa koskevasta asetuksesta saatiin ratkaisu neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä. Neuvostossa hyväksyttiin uusi asetus luonnonmukaisesta tuotannosta sekä päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen torjunta-aineiden käytön puitedirektiiviksi.

Bluetongue-tauti jatkoi leviämistään Keski-Euroopassa. Hallinto osallistui EU:n tasolla taudin vastustamistoimenpiteiden suunnitteluun mukaan lukien rokotusten mahdollinen käyttö.

Maatalous- ja kalastusneuvostoissa tehtiin päätökset mm. Itämeren saaliskiintiöistä vuodelle 2008, Itämeren turskakantojen elvytyssuunnitelmasta ja ankeriaan hoitosuunnitelmasta. Itämeren kalastusmahdollisuuksia voitiin ylläpitää silakan ja kilohailin osalta, sitä vastoin turskan ja lohen kalastusmahdollisuudet pienenivät näiden kalakantojen heikenneen tilan vuoksi. Suomi osallistui kalastuksen valvonnan tehostamiseksi Itämeren valvonnan ja tarkastusten yhteisohjelmaan Itämeren EU-jäsenvaltioiden ja EU:n kalastuksen valvontaviraston kanssa.

Ympäristö

Kansainvälinen ilmastopolitiikka huipentui joulukuussa Balilla pidettyyn YK:n ilmastokokoukseen. Kokouksessa päätettiin aloittaa neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, joka koskee vuoden 2012 jälkeistä ilmastosopimusjärjestelmää. EU:n kokoukselle asettamat tavoitteet täyttyivät kaikissa keskeisissä asioissa.

Kevään Eurooppa-neuvostossa sovittiin kunnianhimoisista tavoitteista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi sekä uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi vuoteen 2020 mennessä. Eurooppa-neuvosto hyväksyi EU:n tavoitteeksi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 % vuoteen 2020 mennessä. Vähennystavoitteeksi sovittiin 30 % vuoteen 2020 mennessä siinä tapauksessa, että muut kehittyneet maat sitoutuvat vastaaviin päästövähennyksiin ja taloudellisesti edistyneemmät kehitysmaat osallistuvat riittävissä määrin päästövähennyksiin.

Euroopan meriympäristön tilaa parantavasta meristrategiadirektiivistä saatiin päätös ja vesiin pääsevien haitallisten aineiden vähentämiseen koskevasta direktiivistä saavutettiin yhteisymmärrys neuvostossa. Ilmanlaatua parantavia toimia edistettiin hyväksymällä ilmanlaatudirektiivi. Myös kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä edistyttiin, kun lentoliikenteen lisäämisestä EU:n päästökauppajärjestelmään päästiin yhteisymmärrykseen neuvostossa. Neuvosto saavutti yhteisymmärryksen jätepuitedirektiivistä. Haitallisten kemikaalien viennin ja tuonnin valvontaa tehostettiin ja elohopean vientirajoituksista ja varastoinnista saavutettiin neuvostossa yhteisymmärrys.

EU:n kuudennen ympäristöohjelman välitarkistus ajoittui kertomusvuodelle. EU:n uudistetun kestävän kehityksen strategian toteutumista tarkasteltiin ensimmäisen kerran.

Energia

EU:ssa energiapolitiikka integroitiin vahvasti osaksi ilmastopolitiikkaa. Komissio julkaisi ns. energiapaketin tammikuussa ja kevään Eurooppa-neuvosto asetti sitovaksi tavoitteeksi lisätä uusiutuvan energian käyttöä 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Ilmastonmuutoksen torjunta nostettiin yhdeksi EU:n tärkeimmistä tavoitteista ja tavoitteeseen pyritään lähinnä energiapolitiikan keinoin.

Energia- ja ilmastopoliittisten lainsäädäntöehdotusten sisältöön vaikutettiin tehokkaasti kaikilla tasoilla. Suomi korosti neuvotteluissa Eurooppa-neuvostossa linjattuja periaatteita, joiden mukaan tavoitteiden taakanjaossa jäsenvaltioiden kesken on otettava huomioon kansalliset erityispiirteet, jo tehdyt toimet ja uusiutuvan energian käytön lähtötaso.

Sähkö- ja kaasumarkkinoiden toimivuuden kehittämiseen pyrkivän ns. energian kolmannen sisämarkkinapaketin käsittely painottui sähkön sisämarkkinadirektiivin muutokseen.

Liikenne

Merenkulun kolmannen turvallisuuspaketin seitsemästä ehdotuksesta viiden käsittely saatiin päätökseen. Suomen lentoasemaverkoston kannalta merkittävästä lentoasemamaksuja koskevasta ehdotuksesta saavutettiin neuvoston yleisnäkemys. EU ja Yhdysvallat allekirjoittivat lentoliikennesopimuksen, joka mahdollistaa aikaisempaa vapaamman liikennöinnin mantereiden välillä. Galileo-satelliittinavigointijärjestelmän rahoituksesta ja uudelleenorganisoinnista päästiin pitkällisten neuvottelujen jälkeen ratkaisuun. Esillä olivat myös liikenteen tärkeä merkitys EU:n kilpailukykyä parannettaessa sekä liikenne- ja energiapolitiikan yhtymäkohdat. Lisäksi komissio julkaisi tavaraliikenteen logistiikan toimenpideohjelman, joka perustuu Suomen aloitteeseen.

Viestintä

Merkittäviä edistysaskeleita EU:n viestintäpolitiikan alalla olivat yhteisymmärrys verkkovierailu- eli roamingmaksuja koskevasta asetuksesta, televisiodirektiivin uudistustyön päätökseen saattaminen sekä EU:n postidirektiivin uudistus. Suomi osallistui aktiivisesti verkkovierailuasetuksen käsittelyyn ja onnistui osaltaan vaikuttamaan lopputulokseen, jolla varmistetaan kohtuuhintaiset verkkovierailumaksut kaikille käyttäjille.

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue

Oikeus- ja sisäasioidenneuvosto teki päätöksen Schengen-alueen laajentamisesta. Schengen-arvioinnin perusteella todettiin yhdeksän jäsenmaan (Viro, Latvia, Liettua, Puola, Tšekin tasavalta, Slovakia, Unkari, Slovenia ja Malta) omaavan riittävät valmiudet soveltaa Schengenin säännöstöä täysimääräisesti. Henkilöihin kohdistuvat sisärajatarkastukset poistuivat maa- ja merirajoilla 21.12.2007. Lentokentillä tarkastukset poistuvat 30.3.2008 lentoaikataulujen muuttuessa. Suomi osallistui aktiivisesti Schengen-arviointiin ja siihen liittyviin tarkastuksiin.

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittämistä koskevan Haagin monivuotisen ohjelman täytäntöönpanoa jatkettiin ja käynnistettiin myös seuraavan, vuosien 2010–2014 ohjelman valmistelu. Suomen hallitus hyväksyi yleiset näkemyksensä uuden ohjelman painopisteistä. Näkemykset toimitettiin uutta ohjelmaa valmisteleville työryhmille ja muille jäsenmaille. Suomi pyrki eri yhteyksissä vaikuttamaan siihen, että ohjelmaa valmisteltaisiin mahdollisimman avoimesti ja siitä laadittaisiin mahdollisimman kattava ja johdonmukainen kokonaisuus, jonka pohjana olisi nykyisen Haagin ohjelman loppuunsaattaminen ja arviointi tähän asti saavutetusta edistyksestä ja eri instrumenttien käytännön toimivuudesta.

EU:n Itämeri-strategia

Kertomusvuonna käynnistettiin hallitusohjelman Itämeren alueen EU-yhteistyötä koskevien linjausten toteuttaminen. EU-ministerivaliokunta perusti määräaikaisen työryhmän hallitusohjelman Itämeren alueen EU-yhteistyötä koskevien linjausten toteuttamiseksi ja yhteensovittamiseksi ja EU:n Itämeri-strategiaan osallistumiseksi. EU-ministerivaliokunta käynnisti loppuvuodesta selvityksen Itämeren alueeseen liittyvistä sektorikohtaisista sisältötavoitteista. Selvitys valmistuu alkuvuodesta 2008.

Suomi vaikutti aktiivisesti siihen, että joulukuun Eurooppa-neuvosto antoi komissiolle toimeksiannon laatia EU:n Itämeri-strategia kesäkuuhun 2009 mennessä. Suomen aloitteesta toimeksiannossa viitataan myös pohjoiseen ulottuvuuteen, jota kautta saadaan mukaan Itämeri-yhteistyön ulkoinen ulottuvuus, erityisesti yhteistyö Venäjän kanssa. EU:n Itämeri-strategian hyväksyminen on yksi Ruotsin vuoden 2009 EU-puheenjohtajakauden tavoitteita.

EU:n ulkosuhteet

Suomen EU-puheenjohtajakaudella uudistettua pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa toteutettiin. Tärkein päätös koski Suomen ajamaa liikenne- ja logistiikkakumppanuutta. Pietarin virkamieskokouksessa päätettiin asettaa kumppanuutta valmisteleva työryhmä.

EU:n ja Venäjän välisen uuden yhteistyösopimuksen neuvottelujen aloittamisesta ei saatu sovittua eikä Venäjän WTO-jäsenyys edennyt. Suomi painotti strategisen ajattelun ja yhteisen näkemyksen tärkeyttä EU:n ja Venäjän suhteissa. Suomi pyrki vaikuttamaan siihen, että puunvientitulleja, rekkajonoja ja Siperian ylilentoja koskevat kysymykset olisi saatu ratkaistua.

Länsi-Balkanin osalta keskustelua hallitsi Kosovon tuleva asema. YK:n pääsihteerin Kosovon erityislähettiläs Martti Ahtisaari antoi ehdotuksensa Kosovon asemaksi maaliskuussa. Joulukuun Eurooppa-neuvostossa luotiin pohjaa EU:n yhteiselle toiminnalle ja vastuulle Kosovon asemasta ja tulevaisuudesta päätettäessä. EU jatkoi valmisteluja kansainvälisen yhteisön läsnäoloksi alueella.

EU:n ja Afrikan unionin toinen huippukokous pidettiin joulukuussa. Suomea kokouksessa edustivat presidentti Tarja Halonen ja pääministeri Matti Vanhanen. Kokouksessa hyväksyttiin EU:n ja Afrikan yhteinen strategia ja toimintaohjelma, joilla luodaan pohjaa suhteiden syventämiselle ja tiiviimmälle kumppanuudelle. Huippukokouksen valmisteluissa Suomi painotti erityisesti rauhaan ja turvallisuuteen, kauppaan ja kehitykseen sekä energiaan ja ilmastonmuutokseen liittyviä kysymyksiä.

Huolta herättivät erityisesti Burma/Myanmarin tilanne, Libanon, Pakistanissa Benazir Bhutton murha ja Iranin ydinohjelma. EU pyrki vahvistamaan rooliaan Lähi-idän rauhanprosessissa, joka saatiin uudelleen käyntiin Annapolisin kokouksessa. Pariisin kokouksessa ylitettiin odotukset palestiinalaisalueille annettavan avun osalta. Suomen tukilupaus kokouksessa oli 13 miljoonaa euroa vuodelle 2008.

Valtioneuvoston kanslia

Eduskuntavaalien jälkeiset hallitusneuvottelut käytiin eduskunnan vastuulla. Valtioneuvoston kanslia huolehti muista hallituksen vaihdokseen ja järjestäytymiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen ohjelmassa sovittiin perustettavaksi työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriöön koottaisiin kunta- ja hallintotehtävät ja sisäasianministeriöön muodostettaisiin maahanmuutosta ja kotouttamisesta vastaava kokonaisuus. Kauppa- ja teollisuusministeriö ja työministeriö lakkautettaisiin. Elintarvikeasiat keskitettäisiin maa- ja metsätalousministeriöön. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriöön siirrettäisiin asumistukiasiat ympäristöministeriöstä ja toimeentuloturvaan liittyvät asiat työministeriöstä.

Valtioneuvoston kanslia valmisteli valtioneuvostolain muutoksen (HE 54/2007 vp), jolla uusi työ- ja elinkeinoministeriö perustettiin. Sen lisäksi kanslia esitteli valtioneuvoston ohjesäännön muutoksen (1021/2007), jolla säädettiin ministeriöiden uudet toimialat, koordinoi ministeriöiden tehtäväsäännökset ministeriöasetuksissa sekä hoiti toimialamuutoksiin liittyviä virkasiirtoja. Lisäksi kanslia huolehti toimialatarkistuksiin liittyvät muutokset ministereiden tehtävissä ja työnjaossa, jotka oli jo alustavasti huomioitu hallitusta nimitettäessä.

EU:n perussopimusten uudistusprosessia vietiin eteenpäin Saksan puheenjohtajakaudella käydyissä luottamuksellisissa keskusteluissa pääministerien yhteyshenkilöiden välillä ja päämiestasolla. Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa hallitustenvälisen konferenssin koollekutsumisesta ja sille annettavasta yksityiskohtaisesta toimeksiannosta, jossa määriteltiin uudistussopimuksen keskeisin sisältö. Tasavallan presidentti asetti Suomen neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajanaan maahanmuutto- ja eurooppaministeri Astrid Thors sekä varapuheenjohtajanaan valtiosihteeri Teija Tiilikainen. Hallitustenvälinen konferenssi avattiin Portugalin EU-puheenjohtajakaudella. Poliittinen yhteisymmärrys nykyisiä EU:n perussopimuksia muokkaavan Lissabonin sopimuksen sisällöstä saavutettiin lokakuussa pidetyssä epävirallisessa päämiestapaamisessa. Lissabonin sopimus ja sitä koskeva hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirja allekirjoitettiin 13. päivänä joulukuuta 2007.

Euroopan kemikaalivirasto ECHA aloitti toimintansa Helsingissä kesäkuussa. Virasto aloitti kesäkuussa muutaman virkamiehen voimin ja ensimmäinen 40 määräaikaisen virkamiehen ryhmä aloitti työnsä lomakauden jälkeen. Sen jälkeen virasto on kasvanut varsin nopeasti ja vuodenvaihteessa siellä työskenteli jo yli sata henkeä. Viraston hallintoneuvosto järjestäytyi kesäkuun lopussa. Viraston pääjohtajaksi valittiin syksyllä belgialainen Geert Dancet.

Viraston ja Suomen välinen toimipaikkasopimus neuvoteltiin alkuvuodesta ja allekirjoitettiin kesäkuussa. Eduskunta vahvisti sopimuksen joulukuussa. Ennen kaikkea viraston virkamiesten perheitä palvelevan Helsingin eurooppalaisen koulun perustamista valmisteltiin ja sitä koskeva laki hyväksyttiin joulukuussa.

Markkinaehtoisesti toimivan 40 valtionyhtiön ja valtion osakkuusyhtiön omistajaohjaus keskitettiin toimintansa toukokuun alussa aloittaneeseen omistajaohjausosastoon. Lisäksi sen toimenkuvaan kuuluu yleinen omistajapoliittinen valmistelu ja koordinointi. Puolustusministeri Jyri Häkämies toimii valtion omistajaohjauksesta vastaavana ministerinä valtioneuvoston kansliassa. Valtion erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden omistajaohjaus on eri ministeriöissä.

Hallitusohjelman mukaisesti valtio harjoittaa aktiivista ja markkinaehtoista omistajapolitiikkaa. Hallitus antoi valtion omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen, jota täydennettiin talouspoliittisen ministerivaliokunnan palkitsemiskannanotolla. Omistajaohjauslain kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 2008 alusta.

Valtio myi Kemira GrowHow Oyj:n osakkeet, lähes kolmanneksen omistuksestaan Kemira Oyj:ssä sekä Vuotekno Oy:n osakkeet. Osakemyyntituloja kertyi yhteensä 863 milj. euroa. Valtio merkitsi Finnair Oyj:n osakeannissa osakkeita 138,6 milj. eurolla; valtio osallistui Sponda Oyj:n osakeantiin 85 milj. eurolla. Geologisen tutkimuskeskuksen analyysipalvelut yhtiöitettiin Labtium Oy:ksi. Tieliikelaitos yhtiöitettiin ja siitä muodostettu Destia Oy aloitti toimintansa vuoden 2008 alusta. Valtion omistuksen arvo pörssiyhtiöissä oli vuoden päättyessä noin 28 mrd euroa.

Pääministeri Vanhasen I hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman keskeisenä tavoitteena oli lisätä yhteistyötä ja uudistaa rakenteita julkisten palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Yhteistyötahto ja yhteistyö julkisen ja yksityisen sektorin välillä ja sisällä lisääntyikin selkeästi tietoyhteiskunta-asioissa. Merkittävää on ollut konsernijohtamismallin tuominen valtion tietohallintoon sekä terveydenhuollon osalta tapahtunut yhtenäistämiskehitys. Muutos on tapahtunut myös siinä, että erillisistä, yksittäisistä hankkeista on siirrytty enenevässä määrin alueellisella ja kansallisella tasolla toteutettaviin ratkaisuihin.

Julkaistiin järjestyksessään kolmas kansallinen tietoyhteiskuntastrategia Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi vuosille 2007–2015. Lisäksi valmisteltiin yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi strategian toimeenpanoksi. Tietoyhteiskuntaohjelman päätyttyä hallituksen vaihtuessa tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanon vastuu on siirtynyt liikenne- ja viestintäministeriölle.

Valtioneuvoston kanslia valmisteli pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen ohjelman seurantaraportin. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen tultua nimitetyksi valmisteltiin periaatteet hallitusohjelman seurannan toteuttamisesta ohjelmajohtamismallin mukaisesti koko hallituskaudella ja ohjeistettiin hallituksen strategia-asiakirjan 2007 laatiminen. Hallituksen strategia-asiakirja 2007 hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Se sisältää toimenpideohjelmat hallitusohjelman mukaisille kolmelle politiikkaohjelmalle ja määrittää politiikkaohjelmille sekä hallituksen erityisseurannassa oleville poikkihallinnollisille politiikkakokonaisuuksille seurantaindikaattorit. Hallituksen strategia-asiakirja sisältää lisäksi valtion sektoritutkimuksen keskeiset teemat ja painotukset, lainsäädäntösuunnitelman sekä suunnitelman eduskunnalle annettavista selonteoista ja suunnitelman hallituksen periaatepäätöksistä.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa sovittiin, että tulevaisuuselontekomenettelyä jatketaan ottaen huomioon siitä saadut kokemukset, ja että hallitus laatii ilmasto- ja energiapoliittisen tulevaisuusselonteon. Valtioneuvoston kanslia käynnisti selonteon valmistelun. Hanketta johtaa hallituksen ilmastopoliittinen asiantuntija ja ohjaa ympäristöministerin puheenjohdolla toimiva ministerityöryhmä. Tulevaisuusselonteon valmistelu tehdään tiiviissä vuorovaikutuksessa kauppa- ja teollisuusministeriössä valmisteltavan ilmasto- ja energiapoliittisen strategian kanssa.

Hallitusohjelman useassa luvussa nostetaan esiin ennakoinnit ja pitkän aikavälin strategian laadinta. Ministeriöiden ennakoinnin yhteistyölinkiksi ja koordinaattoriksi asetettiin valtioneuvoston ennakointiverkosto.

Talousneuvosto tarkasteli laajasti Suomen talouspolitiikan keskeisiä kysymyksiä. Uuden hallituksen talousstrategian ja vakiintuneiden raha- ja finanssipolitiikka-aiheiden ohella neuvoston kokouksissa olivat esillä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat, erityisesti alueellisen liikkuvuuden rajoitukset, kasvuyrittäjyys ja riskirahoitus, ilmastopolitiikan vaihtoehdot sekä Itämeri Suomen taloudellisena toimintaympäristönä. Sihteeristö tuotti vuoden aikana selvitykset terveydenhuollon menojen hillinnästä, työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmista, ikääntymisen taloudellisten vaikutusten arvioinnista sekä Itämeren alueen taloudesta.

Kehitettiin edelleen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa (YETTS) hyväksyttyä kriisijohtamismallia. Mallissa operatiivisesta johtamisesta vastaa lähtökohtaisesti toimivaltainen viranomainen ja ministeriö. Vastuuviranomainen käynnistää toimenpiteet sekä informoi tapahtuneesta hallinnonalansa valmiusorganisaatiota. Kriisin laajentuessa toimivaltainen ministeriö johtaa ensimmäisessä vaiheessa toimintaa ja tarpeen mukaan ministeriöiden yhteistoimintaa. Valtioneuvoston kanslian tehtävänä on varmistaa, että toimivaltainen ministeriö on määritetty. Jos kriisi laajenee, kriisin yleisjohto siirtyy pääministerin johtamalle valtioneuvostolle. Tukenaan valtioneuvostolla ovat ministeriöiden valmiuspäälliköt, kansliapäälliköt tai valtioneuvoston ministerivaliokunnat. YETTS:ssa määritettyjä erityistilanteita varten on aloitettu suunnitelmien laatiminen.

Tilannekuvatoimintaa tehostettiin kriisijohtamisen osalta käynnistämällä jatkuva päivystys valtioneuvoston tilannekeskuksessa. Päivystäjinä ovat toimineet suojelupoliisin virkamiehet valtioneuvoston kanslian tilannekuvahenkilöstön ohjauksessa. Päivystysjärjestely takaa turvallisuustilanteen jatkuvan seurannan valtioneuvostossa. Valtioneuvoston tilannekeskus on nimetty yhteyspisteeksi Suomessa Euroopan unionin hätätila- ja kriisikoordinaatiojärjestelyissä.

Käynnistettiin Helsingin Yliopiston viestinnän laitoksen kanssa hanke valtionhallinnon viestinnän systemaattisen tutkimuksen ja seurannan toteuttamiseksi.

Julkaistiin uusi kriisitilanteiden ja poikkeusolojen viestintäohje (Valtionhallinnon viestintä kriisitilanteissa ja poikkeusoloissa, VNK:n julkaisusarja 15/2007) (Statsförvaltningens kommunikation i krissituationer och under undantagsförhållanden, Statsrådets kanslis publikationsserie 21/2007). Ohjeistusta esiteltiin useissa koulutustilaisuuksissa sekä keskus- että aluehallinnon edustajille.

Kanslia asetti hankkeen kriisiviestinnän kansalaisportaalin perustamiseksi. Portaalin avulla on tarkoitus hyödyntää viranomaisten, kansalaisten, järjestöjen ja median välittämää tietoa kriisitilanteissa sekä tarjota myös normaaliaikoina kansalaisille perustietoja ja ohjeita kriisien varalle.

Osana valtioneuvoston kriisiviestinnän kokonaispalvelua otettiin käyttöön puhelinpalvelukeskus, jossa kriisitilanteissa vastataan kansalaisten esittämiin kysymyksiin. Kaikkien ministeriöiden käyttöön tarkoitettua keskusta käytettiin Tehy ry:n ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen välisen työmarkkinakiistan yhteydessä.

Suomi 90 Finland Juhlavuoden tunnukseksi valittiin ME! VI! Juhlavuosi käynnistettiin tammikuun alussa Finlandia-talossa pidetyllä kansalaistapahtumalla, heinäkuussa pidettiin Porissa uus- ja ulkosuomalaistapahtuma ja itsenäisyyspäivän aattona koko kansan yhteisenä juhlahetkenä "Iloinen Vartti Itsenäiselle Suomelle" yhteistyössä Yleisradion kanssa. Juhlavuoden aikana järjestettiin kaikkiaan noin 130 tapahtumaa eri puolilla maata sekä ulkomailla. Suomi 90 -valtuuskunta ja -toimikunta jättävät yhteisen loppuraportin valtioneuvoston kanslialle helmikuun 2008 aikana.

Suomen valtiollisiin merkkivuosiin kuuluu vuosi 1809, jolloin pidettiin Porvoon valtiopäivät ja asetettiin hallituskonselji, jonka nimi oli vuosina 1816–1917 Keisarillisen Suomen Senaatti, sekä solmittiin Haminan Rauha. Porvoon valtiopäivillä oli Suomen autonomian synnyssä keskeinen asema. Senaatista, sen talous- ja oikeusosastosta sekä muista autonomian alkuvuosina perustetuista virastoista kehittyivät autonomisen ja itsenäisen Suomen keskeiset valtiolliset organisaatiot. Autonomisen Suomen alkuvaiheisiin liittyvät kaupungeista läheisimmin Porvoo, Turku ja Helsinki.

Valtioneuvoston kanslia asetti merkkivuoden 1809 muistamisen valmistelua ja toteutusta varten valtuuskunnan ja toimikunnan. Valtuuskuntaa johtaa pääministeri Matti Vanhanen.

Valtuuskunnan jäsenet ja asiantuntijat edustavat yhteiskunnan eri tahoja ja toimijoita. Valmistelun lähtökohdaksi valtuuskunta linjasi, että julkisen vallan tehtävänä on luoda edellytyksiä tutkimukselle, tutkimuspohjaisen tiedon esilletulolle sekä siihen pohjautuvalle viestinnälle, keskustelulle ja näin identiteetin vahvistumiselle.

Hankkeen tehtävänä on valmistella merkkivuoteen 1809 liittyvät yleiset valtiolliset tapahtumat sekä edistää merkkivuoden huomioon ottamista valtion virastojen ja laitosten, kuntien, muiden yhteisöjen sekä tiedotusvälineiden toiminnassa erityisesti vuonna 2009. Hankkeeseen asetetun valtuuskunnan tehtävänä on koota yhteistoimintaan merkittävät tahot ja päättää toiminnan pääperiaatteista. Toimikunta hoitaa merkkivuoden suunnittelua ja käytännön toteuttamista sekä toiminnan asianmukaista järjestämistä.

Valtioneuvoston julkiseen termipankkiin Valteriin (www.valter.fi) lisättiin aiemmin kirjana julkaistu Työmarkkinasanasto. Termipankin tavoitteena on yhdenmukaistaa valtionhallinnossa käytettävää termistöä ja helpottaa siten viestintää niin kansalliskielillä kuin muillakin kielillä.

Valtioneuvoston kanslialla täytyy olla valmius kansainvälisen kanssakäymisen ympäristössä tuottaa pääministerin toimintaa tukevia palveluita syvällistä asiantuntemusta edellyttävistä nopeistakin tiedontuottamistehtävistä kansainvälisen kanssakäymisen turvaamiseen. Kanslialle on myös tyypillistä se, että sillä aina eduskuntavaalien jälkeen on oltava valmiutta erilaisiin uusiin politiikan painotuksista johtuviin tehtäviin.

Valtionhallinnon sisäisen tehokkuuden lisääminen koko valtionhallintoa koskeva tuottavuushanke ja alueellistaminen ovat olleet vaikuttamassa myös kanslian kehittämishankkeessa. Valtioneuvoston kanslian kehittäminen on ollut jatkuva prosessi. Kansliaan on siirretty muilta hallinnon aloilta tehtäviä, kuten EU-asioiden yhteensovittaminen ja talousneuvosto. Kertomusvuonna valtioneuvoston kansliaan keskitettiin valtion omistajaohjaus ja siihen kuuluvat yhtiöt samoin kuin tultaisiin vahvistamaan kanslian merkitystä kriisijohtamisen virastona.

Kanslian organisaatio jaettiin kolmeen osastoon ja politiikkapalvelut - kokonaisuuteen. Hallituksen sisäisessä työnjaossa kanslian organisaation osalta vastuu EU-politiikasta ja omistajaohjauspolitiikasta jaettiin pääministerin lisäksi kahdelle muulle ministerille.

Valtioneuvoston kanslia asetti vuonna 2005 työryhmän kehittämään valtioneuvoston arkiston säilytysvastuuta. Tavoitteena oli tehdä esitys menettelytavoista, joilla jatkossa turvataan valtioneuvoston ja ministeriöiden arkistoaineistojen säilytys ja tietopalvelu. Työryhmä esitti valtioneuvoston arkiston siirtämistä valtioneuvoston kansliasta Kansallisarkiston yhteyteen. Organisaatiomuutos valmisteltiin kertomusvuoden aikana kanslian ja Kansallisarkiston yhteisessä työryhmässä, ja organisaatiomuutos toteutui vuoden 2008 alusta.

Ulkoasiainministeriö

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi toimii aktiivisesti osana kansainvälistä yhteisöä kantaen osansa maailmanlaajuisesta yhteisvastuusta ja huolehtien omista vaikutusmahdollisuuksistaan. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, vahvaan vaikuttamiseen EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja tehokkaaseen monenkeskiseen yhteistyöhön sekä uskottavaan maanpuolustukseen.

Hallitus käynnisti elokuussa **turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon** valmistelun. Ulkoasiainministeriön johdolla valmisteltiin luonnos selonteon toimintaympäristökuvaukseksi. Hallitusohjelmassa todetaan, että selonteon valmistelun yhteydessä selvitetään sotilaallisen liittoutumattomuuden ja liittoutumisen vaikutukset. Tähän liittyen ulkoasiainministeriössä laadittiin selvitys Suomen mahdollisen NATO-jäsenyyden vaikutuksista.

Suomi pyrki varmistamaan että työtä **EU:n ulkoisen toiminnan tehostamiseksi** käytännön toimien kautta jatkettaisiin vaikuttamalla EU-puheenjohtajuusmaihin Saksaan ja Portugaliin. Pääpaino Suomen toimissa on siirtynyt Euroopan ulkosuhdehallintoa ja muita **Lissabonin sopimuksen** uudistuksia koskeviin valmisteluihin. Uudistuksilla EU:n ulkoasioiden hoito muuttuu Suomen edistämien konkreettisten toimien suuntaisesti ja niiden täytäntöönpanon valmisteluun pyritään vaikuttamaan.

Euroopan unionin laajentumisprosessi jatkui. Bulgaria ja Romania liittyivät unionin jäseniksi 1.1.2007. Turkki ja Kroatia edistyivät jäsenyysvalmisteluissaan ja jäsenyysneuvotteluissa avattiin uusia neuvottelulukuja.

Euroopan unionin kriisinhallintakyvyn kehittämisessä Suomi on johdonmukaisesti tukenut siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan toimien synergian vahvistamista sekä koordinaatiota muiden kansainvälisten kriisinhallintatoimijoiden kanssa. Sotilaallisen kriisinhallintakyvyn kehittämisessä voimavaratyö jatkui vuoteen 2010 asetetun yleistavoitteen mukaisesti. Vastaava uusi voimavaratavoite hyväksyttiin kertomusvuoden aikana myös siviilikriisinhallinnassa. Suomi jatkoi työtä puutealueiden korjaamiseksi ja operatiivisten riskien hallitsemiseksi ml. riittävän henkilöstökapasiteetin osallistumisen varmistaminen. EU:n taisteluosastot ovat olleet täydessä toimintavalmiudessa 1.1.2007 lähtien. Suomi osallistui yhdessä Saksan ja Alankomaiden kanssa valmiuteen vuoden alkupuoliskolla.

Suomi osallistui **kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintatoimintaan** Länsi-Balkanilla, Afrikassa, Lähi-idässä ja Aasiassa. Vuoden lopussa Suomi oli mukana yhteensä 12 sotilaallisessa kriisinhallintaoperaatiossa noin 650 sotilaalla. Lisäksi Suomi valmistautui osallistumaan EU-operaatioon Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa noin 60 sotilaalla sekä vuoden 2008 alkupuolelle ajoittuvaan EU:n pohjoismaisen taisteluosaston korkeaan valmiuteen noin 220 sotilaalla. Osallistumisen painopisteinä säilyivät Länsi-Balkan ja Afganistan. Suomi osallistui Naton KFOR-operaatioon Kosovossa noin 400:lla, EU:n Althea-operaatioon Bosnia-Hertsegovinassa noin 50:llä ja Naton ISAF-operaatioon Afganistanissa noin 100 sotilaalla. Libanonin YK-johtoisesta UNIFIL-operaatiosta vetäydyttiin vuoden lopussa. Suomi jatkoi osallistumistaan useassa YK-operaatiossa sotilastarkkailijoilla ja esikuntaupseereilla. Suomi tuki turvallisuussektorin kehittämistä myös koulutustoiminnan sekä materiaali- ja rahoitustuen kautta.

Suomi jatkoi aktiivista osallistumista **Euroopan unionin siviilikriisinhallinnan** kehittämiseen sekä operaatio-osallistumisen että voimavaratyön osalta. EU:lla on parhaillaan käynnissä 11 siviilikriisinhallintaoperaatiota, joista kymmenessä Suomi on mukana. Painopisteitä olivat poliisioperaation käynnistäminen Afganistanissa sekä valmistautuminen oikeusvaltio- ja poliisioperaatioon Kosovossa. Afganistanin missioon Suomi osallistui kymmenellä asian-

tuntijalla ja on tukenut missiota myös rahallisesti. Suomi kehitti edelleen myös osallistumistaan muiden kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden siviilikriisinhallintaoperaatioihin.

Suomi on asettanut asiantuntijoita YK:n ja Etyjin kenttämissioiden käyttöön sekä EU:n että kansainvälisten järjestöjen sihteeristöihin. Merkittävä saavutus oli ETYJin Georgian kenttämission päällikkyyden saaminen. Vuoden lopussa yhteensä noin 80 suomalaista oli siviilikriisinhallintatehtävissä Länsi-Balkanilla, Itä-Euroopassa, Afrikassa, Kaakkois-Aasiassa ja Lähi-idässä. Etyjin vaalitarkkailutoimintaan osallistuttiin 35 hengellä.

Naton rauhankumppanuustoiminnassa keskeistä on ollut osallistuminen Nato-johtoisiin kriisinhallintaoperaatioihin Kosovossa ja Afganistanissa. Keväällä Suomi ilmoitti yhdessä Ruotsin kanssa Naton sihteeristölle harkitsevansa myönteisesti rauhankumppanimaille tarjottua mahdollisuutta osallistua Naton nopean toiminnan joukkoja (NRF) täydentävään toimintaan. Suomi pyrki omalta osaltaan varmistamaan, että rauhankumppanuusyhteistyö säilyy mielekkäänä kaikkien kumppanimaiden tarpeita ajatellen.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä Suomi on tukenut Etyjin toiminnan jatkuvuuden turvaamista ja eri ulottuvuuksien eli poliittis-sotilaallisen, taloudellisen ja ympäristöulottuvuuden sekä inhimillisen ulottuvuuden tasapainoista kehittämistä. Kertomusvuonna keskeistä oli valmistautuminen vuoden 2008 puheenjohtajuuteen Etyj-troikan puitteissa. Marraskuussa Etyjin ulkoministerikokouksessa Madridissa hyväksyttiin mm. päätös kolmesta seuraavasta Etyjin puheenjohtajamaasta (Kreikka 2009, Kazakstan 2010 ja Liettua 2011), ihmiskauppaa koskeva päätös.

Asevalvontasektorilla huomion kohteena oli joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen. Suomi liittyi ydinterrorismin vastaiseen aloitteeseen. Tavanomaisten aseiden osalta Suomen aktiivisuus suuntautui erityisesti pienasekysymyksiin. Suomen edustaja nimettiin kansainvälistä asekauppasopimusta valmistelevaan YK:n pääsihteerin asiantuntijaryhmään. Yhdessä EU:n kanssa Suomi toimi aktiivisesti rypäleaseita koskevan neuvottelumandaatin aikaansaamiseksi eräitä tavanomaisia aseita koskevan sopimuksen (CCW) puitteissa. Suomi osallistui rypäleaseita koskeviin neuvotteluihin myös ns. Oslon prosessissa.

Suomi edisti EU:n **ihmisoikeuspolitiikan** johdonmukaisuutta. Tavoitteena on, että ihmisoikeudet otetaan huomioon kaikessa EU:n päätöksenteossa. Suomen painopisteitä ovat naisten oikeudet ja keskittyminen haavoittuvimmassa asemassa olevien oikeuksien toteutumiseen. YK:ssa ja Euroopan neuvostossa painotettiin **ihmisoikeuksien oikeusperustaisuutta**. Kansainvälisissä lainkäyttö- ja tutkintaelimissä, erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, osallistuttiin noin 80 asian käsittelyyn sekä tuomioiden ja päätelmien täytäntöönpanoon. **Maahanmuuton** hallintaan liittyvistä kysymyksistä on tullut tärkeä osa EU:n ulkosuhteita. Suomi on osallistunut aktiivisesti niihin liittyvän vuoropuhelun kehittämiseen kolmansien maiden kanssa.

Suomen ja Venäjän suhteet kehittyivät myönteisesti. Venäjän talouskasvu ja maiden välinen kauppavaihto jatkoivat kasvuaan. Tämä lisäsi Suomen kautta Venäjälle suuntautuvaa rahtiliikennettä, jolla oli myös merkittäviä, kuormittavia vaikutuksia liikenteeseen ja rajanylitykseen. Ongelmiin pyrittiin löytämään ratkaisuja laajalla kahdenvälisellä viranomaisyhteistyöllä, minkä lisäksi EU ja Venäjä aloittivat yhteistyön sähköisten tullausmenettelyjen mahdollistamiseksi. Suomi osallistui aktiivisesti EU:n Venäjä-politiikan toimeenpanoon. Henkilöiden liikkuvuuden helpottamiseksi solmitut EU:n ja Venäjän viisumihelpotus- ja takaisinottosopimukset astuivat voimaan 1.6.2007.

Suomi toimi kertomusvuonna **Pohjoismaiden ministerineuvoston** puheenjohtajana. Pohjoismaat sopivat yhteisistä toimista ilmastonmuutokseen ja globalisaation haasteisiin vastaamiseksi mm. ympäristöön, energiapolitiikkaan, hyvinvointiin ja kilpailukykyyn liittyen. Lisäksi sovittiin uusista rakenteista maiden välillä vallitsevien rajaesteiden poistamisen

vauhdittamiseksi. Suomi vahvisti eri puheenjohtajuustapahtumin mm. pohjoisen ulottuvuuden uudistettua politiikkaa ja avointa tiedonvälitystä verkkosivujensa kautta. Pohjoismaiden turvallisuuspoliittinen yhteistyö käynnistyi Suomen, Ruotsin ja Norjan kesken. **Baltian maiden** liittyminen Schengen-alueeseen lähensi niitä Pohjoismaihin uudella tavalla.

Alueellinen yhteistyö Itämeren alueella ja Pohjois-Euroopassa korostui kertomusvuonna. Hallitusohjelman Itämeri -politiikkaa koskevien kirjausten täytäntöönpano käynnistettiin. Tämä limittyi kiinteästi EU-tasolla käynnistettyyn unionin sisäisen Itämeri-strategian laadintaan. Itämeren valtioiden neuvosto päätti kesäkuussa käynnistää neuvoston uudistuksen yhteisesti sovittavien prioriteettien pohjalta.

Lähialueyhteistyötä päätettiin uudistaa tukemalla laaja-alaisesti Suomen lähialueiden taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Suomi osallistui aktiivisesti eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineen (ENPI) sekä Suomen ja Venäjän välisten raja-alueyhteistyöohjelmien valmisteluun.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella uudistettu EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteinen **pohjoisen ulottuvuuden** politiikka astui voimaan vuoden alussa. Suomi osallistui aktiivisesti pohjoisen ulottuvuuden uuden ohjausryhmän työhön käytännön toiminnan edistämiseksi eri toimintasektoreilla. Merkittävin saavutus oli liikenne- ja logistiikkatyön eteneminen.

Suomen kaksivuotinen puheenjohtajuuskausi **Barentsin euroarktisessa neuvostossa** päättyi marraskuussa Rovaniemen ulkoministerikokouksessa. Kaudella valmisteltiin ja saatettiin päätökseen Kansainvälisen Barents-sihteeristön perustaminen Kirkkoniemeen yhteistyössä Barentsin alueneuvoston kanssa. **Arktinen neuvosto** jatkoi työtään etenkin ilmastonmuutokseen liittyvien kysymysten parissa Norjan puheenjohdolla.

Suomi jatkoi aktiivista toimintaa EU:n politiikan sekä kahdenvälisten suhteiden kehittämiseksi **Itä-Euroopan ja Keski-Aasian** valtioihin. Pääkysymyksiä olivat Euroopan naapuruuspolitiikan vahvistaminen sekä maakohtaisten toimintasuunnitelmien toimeenpano, ja EU:n Keski-Aasia-strategian hyväksyminen sekä sen toimeenpanon käynnistäminen. Suomi otti aktiivisesti osaa keskusteluun EU:n politiikan kehittämisestä suhteessa Valko-Venäjään.

Länsi-Balkanin tilanteeseen kertomusvuonna vaikutti keskeisesti Kosovon statusprosessi. Joulukuun Eurooppa-neuvosto EU:n valmiuden ottaa johtorooli statusratkaisun toimeenpanossa. Hidastuneista reformeista ja Kosovosta huolimatta EU-lähentymisessä Länsi-Balkanin maiden kanssa edistyttiin vuoden aikana. EU:n ja Montenegron välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus allekirjoitettiin ja EU:n ja Serbian sekä EU:n ja Bosnia-Hertsegovinan väliset vakautus- ja assosiaatiosopimukset parafoitiin. Viisumijousto- ja takaisinottosopimukset kaikkien Länsi-Balkanin maiden kanssa tulivat voimaan.

Lähi-idän rauhanprosessi käynnistettiin uudestaan Annapolisissa Yhdysvalloissa pidetyssä kansainvälisessä konferenssissa. Avunantajat sitoutuivat Pariisin kokouksessa tukemaan palestiinalaishallintoa sen erittäin tukalassa taloustilanteessa ja samalla rauhanprosessia. YK:n turvallisuusneuvosto kiristi maaliskuussa **Iraniin** kohdistuvia pakotteita. EU:n korkea edustaja Solana pyrki EU3+3-maiden toimeksiannosta neuvotteluratkaisuun Iranin kanssa, mutta tuloksetta. **Irakin** turvallisuustilanne parantui loppuvuodesta, mutta kehitys on edelleen epätasaista ja tilanne vakiintumaton. Hallituskriisin seurauksena poliittinen prosessi oli syyskauden käytännössä pysähdyksissä. EU jatkoi tukeaan Irakille mm. kansainvälisen Irak-aloitteen kautta.

EU:n ja Afrikan suhteissa tapahtui merkittävää edistymistä kun **EU–Afrikka-huippukokous** järjestettiin 8.–9.12.2007 Lissabonissa yli 7 vuoden tauon jälkeen. Suomi on tyytyväinen kokouksessa hyväksyttyyn yhteisstrategiaan ja sen toimintasuunnitelmaan vuo-

sille 2008–2013. Strategian valmistelussa otettiin laajasti huomioon Suomen näkemykset. **Afrikan sarvessa** Suomi osallistui alueen rauhanprosessien tukemiseen osana EU:ta sekä yhteistyössä muun kansainvälisen yhteisön ja alueellisten järjestöjen kanssa. Rauhanponnisteluista huolimatta tilanne Darfurissa ja Somaliassa paheni vuoden aikana.

Transatlanttisen yhteistyön tärkein tapahtuma oli huhtikuussa pidetty EU-Yhdysvallat huippukokous, jonka valmisteluissa Suomi korosti erityisesti ilmasto- ja energia-asioita sekä taloudellisia kysymyksiä. Kesällä pidettiin myös ensimmäinen EU-Kanada -huippukokous kahteen vuoteen. Korkean tason vierailuvaihto Suomen ja Yhdysvaltain välillä vilkastui, ja Yhdysvalloissa vieraili mm. ulkoministeri Kanerva.

Aasian painoarvo Suomen näkökulmasta lisääntyi sekä poliittisesti että taloudellisesti. Suhteet tiivistyivät erityisesti Intian kanssa, jossa vierailivat tasavallan presidentti Halonen sekä ulkomaankauppaministeri Väyrynen. Presidentti Halonen vieraili myös Australiassa, Uudessa Seelannissa ja Kiinassa. Useiden Aasian maiden kanssa käytiin virkamieskonsultaatiot. Kehitysyhteistyötä Vietnamissa, Nepalissa ja Mekong- alueella kehitettiin. Afganistanin kokonaisvaltaiseen vakauttamiseen ja jälleenrakennukseen kiinnitettiin erityistä huomiota. EU käynnisti vapaakauppaneuvottelut Intian, Etelä-Korean ja ASEAN-maiden kanssa sekä laajaan yhteistyö- ja kumppanuussopimukseen tähtäävät neuvottelut Kiinan kanssa.

Suomen ja **Latinalaisen Amerikan** väliset yhteydet kehittyivät suotuisasti, mikä näkyi myös useina Suomeen suuntautuneina korkean tason vierailuina. Brasilian kanssa sovittiin yhteistyöstä ilmastonmuutos- ja energiasektoreilla. Suomi seurasi tiiviisti Argentiinan ja Uruguayn välistä kiistaa, joka koski Botnian sellutehtaan perustamista Uruguayhin. Useiden Latinalaisen Amerikan maiden kanssa käytiin virkamieskonsultaatiot. Kehitysyhteistyötä kehitettiin Nicaraguan kanssa sekä alueellisesti Keski-Amerikassa ja Andien maissa. EU aloitti assosiaatiosopimusneuvottelut molempien alueiden kanssa.

Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän piirissä Suomi on kansallisesti sekä EU:n ja Pohjoismaiden kautta jatkanut työtä YK:n arvovallan ja toimintakyvyn vahvistamiseksi sekä YK-järjestelmän tehokkuuden lisäämiseksi. Suomi on edistänyt uudistushankkeiden toimeenpanoa, tukenut vuosituhattavoitteiden saavuttamista ja kriisien ennaltaehkäisyä ja rauhanprosesseja sekä merkittävällä panostuksella osallistunut YK-rauhanturvatoimintaan. Suomi on myös käynnistänyt kansallisen YK-strategian valmistelut. Suomen ehdokkuutta YK:n turvallisuusneuvostoon vuosille 2013–2014 koskevan vaalikampanjan valmistelut ml. tiedottaminen ehdokkuudesta ja tukipyyntöjen esittäminen käynnistettiin loppuvuonna.

Globalisaation hallintaa edistävän **Helsinki-prosessin** toisen vaiheen saavutuksista keskusteltiin marraskuussa pidetyssä arviointikonferenssissa, jossa päätettiin prosessin loppuraportin toimittamisesta YK:n pääsihteerille syyskuussa 2008.

Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten kanssa tehtävän yhteistyön osalta Suomi päätti osallistua ja kasvattaa rahoitustaan Maailmanpankin kansainvälisen kehitysjärjestön ja Afrikan kehitysrahaston lisärahoituksissa. Suomi on korostanut laitosten maatasolla tapahtuvaa köyhyyden vähentämiseen ja ilmastomuutoksen estämiseen ja sopeutumiseen kohdistuvaa toimintaa.

Kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa keskityttiin kansainvälisen ilmastopolitiikan kehittämiseen. Balilla joulukuussa järjestetyissä YK:n ilmastokokouksissa sovittiin, että vuonna 2008 avataan laajapohjaiset neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, joka koskee ilmastotoimia vuoden 2012 jälkeen.

Humanitaarista apua suunnattiin pitkäkestoisten kriisien ja luonnonkatastrofeista johtuvien tarpeiden lievittämiseen. Kertomusvuonna hyväksyttiin uusi humanitaarisen avun linjaus. Kanavina olivat mm. YK-järjestöt sekä suomalaiset kansalaisjärjestöt, ja suurimmat kohteet

Sudan, Tshad, Kongon Demokraattinen Tasavalta ja Somalia. Käyttöön otettiin myös ns. humanitaarinen pika-apuraha, jota kanavoitiin esim. Itä- ja Länsi-Afrikan tulviin. Suomi osallistui aktiivisesti neuvotteluihin Portugalin kaudella hyväksytystä EU:n humanitaarisen avun julistuksesta.

Suomi on vaikuttanut **Eurooppa-oikeuden** kehitykseen kansallisesti merkittävissä asioissa osallistumalla noin viidenkymmenen EY:n tuomioistuimissa vireillä olevan asian käsittelyyn.

YK:n rooli säilyi keskeisenä **terrorisminvastaisessa yhteistyössä** vuoden 2006 terrorismistrategian pohjalta. Euroopan neuvosto järjesti strategian toimenpanoon liittyen konferenssin, jossa Suomella oli näkyvä asema terrorismiasiantuntijoiden komitean puheenjohtajuuden ansiosta. YK-strategian tehokas toimeenpano oli myös EU:n painopisteitä. EU:n piirissä kehitettiin lisäksi ääriliikkeiden ja terrorismiin värväyksen vastaisia toimia sekä teknistä apua kehitysmaille. Suomi jatkoi toimia EU:n terrorisminvastaisten pakotteiden kehittämiseksi. EU:n ja Yhdysvaltain kesken hyväksyttiin julistus terrorisminvastaisten pakotteiden oikeusturvakysymyksistä.

Ponnistelut **Kansainvälisen rikostuomioistuimen** universaalisuuden edistämiseksi tuottivat tuloksia, kun Japani liittyi tuomioistuimen perussääntöön. Suomi aloitti neuvottelut Kansainvälisen rikostuomioistuimen ja Sierra Leonen erityistuomioistuimen kanssa yhteistyön tiivistämisestä. Suomi tuki myös muita rankaisemattomuuden vastaisia hankkeita.

Schengen-alue laajeni kun yhdeksän uutta EU:n jäsenvaltiota ryhtyivät täysimääräisesti soveltamaan Schengenin säännöstöä 21.12.2007. EU:n ja Venäjän välinen viisumihelpotussopimus tuli voimaan sekä EU n ja Ukrainan, Moldovan ja Länsi-Balkanin maiden vastaavat sopimukset neuvoteltiin valmiiksi. Biometristen tunnisteiden käyttöönoton valmistelua Suomen passeissa ja Schengen-viisumeissa jatkettiin. Viisumihakumenettelyn kehittämistä ja nopeuttamista hakemusmääriltään suurissa edustustoissa koskeva selvitystyö käynnistettiin.

Taloudellisissa ulkosuhteissa Suomen keskeinen tavoite on edistää monenkeskistä kaupan vapauttamista **Maailman kauppajärjestön WTO:n puitteissa käytävissä Dohan kierroksen neuvotteluissa**. Neuvotteluissa ei ole onnistuttu saavuttamaan läpimurtoa keskeisillä alueilla maataloudessa ja teollisuustuotteissa. Syksyn aikana käydyissä aihetta koskevissa teknisissä neuvotteluissa on saavutettu hieman edistystä. EU aloitti kahdenväliset vapaakauppaneuvottelut Etelä-Korean, Intian, Aseanin maiden sekä Andien yhteisön ja Keski-Amerikan kanssa ja Suomi osallistui aktiivisesti prosessiin.

Kauppapoliittisten suojainstrumenttien (polkumyynti- ja tasoitustullit, suojatoimenpiteet) käyttö jatkui huomattavana. Komission valmistelemaan suojainstrumenttien uudistukseen liittyen Suomi toimi aktiivisesti suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä kuluttajien valintamahdollisuuksia edistävien uudistusten aikaansaamiseksi.

Venäjän WTO-jäsenyysneuvottelujen osalta Suomi toimi aktiivisesti yhteistyössä Euroopan komission, muiden jäsenmaiden ja Venäjän kanssa yhä avoinna olevien kysymysten ratkaisemiseksi. Suomen kannalta keskeisin näistä ovat Venäjän raakapuulta perimät vientitullit. Asiassa on saavutettu edistystä syksyn aikana. Aihe on yksi merkittävimmistä kysymyksistä meneillään olevissa neuvotteluissa EU:n ja Venäjän välillä.

Euroopan yhteisöön suuntautuvaa puutavaran tuontia koskevaa **FLEGT**-lupajärjestelmää koskevaa komission toimeenpanoasetuksen laatimista jatkettiin. Suomen metsäteollisuuden kannalta toimijakohtaisen lupajärjestelmän toimivuus on keskeinen.

OECD suoritti Suomen maaseutupolitiikan ja kehitysyhteistyöpolitiikan maatutkinnat tehden niissä politiikkasuosituksia. Energiapolitiikan, ympäristöpolitiikan ja talouspolitiikan

tutkinta sekä pääkaupunkiseutua yhtenä Itämeren metropolina koskeva tutkinta etenivät. OECD käynnisti myös laajentumisprosessin Suomen tavoitteiden suuntaisesti.

Sopimukset investointien edistämisestä ja suojaamisesta saatettiin voimaan Algerian, Armenian, Dominikaanisen tasavallan, Etiopian, Guatemalan ja Nigerian kanssa. Sopimukset allekirjoitettiin Kazakstanin ja Mauritiuksen kanssa ja sopimusneuvotteluja käytiin Ghanan, Hong Kongin, Mauritiuksen, Saudi-Arabian, Singaporen, Tadzhikistanin, Turkin ja Vietnamin kanssa.

EU:n yhteinen strategia kehitysmaiden **kaupankäyntivalmiuksia tukevasta kehitysyhteistyöstä** hyväksyttiin lokakuussa. Suomi toimi aktiivisesti strategian laatimisessa vuoden aikana.

Viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi (VKE) laaditun ulkoasiainhallinnon strategian toimeenpano jatkui. Yhteistyötä eri toimijoiden välillä tehostettiin ja kaupan esteiden kartoittamista yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa jatkettiin. Kaupanesteiden poistamisessa onnistuttiin hyvin. Euroopan komissio julkaisi uuden **markkinoillepääsystrategian**, ja on käynnistänyt sen toimeenpanon Suomen tavoitteiden mukaisesti.

Valtioneuvosto hyväksyi **uuden kehityspoliittisen ohjelman** lokakuussa. Ohjelmassa määritellään Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja keskeiset toimintaperiaatteet. Kehityspolitiikan tärkein tavoite on köyhyyden poistaminen ja ympäristöllisesti kestävän kehityksen toteuttaminen vuonna 2000 asetettujen vuosituhattavoitteiden mukaisesti. Ohjelmassa korostuu kestävän kehityksen periaate kaiken inhimillisen kehityksen perustana; köyhyyden poistaminen on mahdollista vain siten, että kehitysmaiden kehitys on sekä taloudellisesti, yhteiskunnallisesti että luonnontaloudellisesti kestävää.

Suomi edisti EU:n kehityspoliittista agendaa osana unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa painottaen erityisesti **avun tuloksellisuuden ja EU:n kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämistä**. Keväällä hyväksyttiin EU:n työnjakoa koskevat menettelysäännöt. Komissio julkaisi syyskuussa ensimmäisen EU:n kehityspoliittista johdonmukaisuutta koskevan raportin.

OECD:n kehitysapukomitea (DAC) suoritti Suomen **kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä käsittelevän maatutkinnan**. OECD:n mukaan Suomi on kehitysyhteistyöhön vahvasti sitoutunut toimija, joka vaikuttaa aktiivisesti EU:ssa ja muissa samanmielisten avunantajien ryhmissä. Suomi saa kiitosta mm. kehityspoliittisesta työstään ja linjauksistaan sekä pyrkimyksistään edistää kehityspoliittista johdonmukaisuutta sekä parantaa avun tuloksellisuutta. Suositukset toiminnan parantamiseksi koskevat mm. kehitysyhteistyömäärärahan 0,7 %:n tavoitteen saavuttamista vuoteen 2015 mennessä. Suomen kehitysrahoituksen kasvaessa on varmistettava, että kehityspoliittisiin toimintoihin on järjestetty riittävästi ja tehokkaasti resursseja.

Kertomusvuonna budjetoidut **kehitysyhteistyömäärärahat** olivat yhteensä **746,1 milj. euroa vastaten noin 0,42 % ennustetusta BKTL:sta**. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat nousivat 66 milj. eurolla 582,5 milj. euroon. Suomi on sitoutunut v. 2005 Eurooppaneuvostossa saavuttamaan 0,51 %:n osuuden julkisen kehitysyhteistyön menoille v. 2010 mennessä ja 0,7 % vuoteen 2015 mennessä. Kehityspoliittinen ohjelma vahvistaa nämä sitoumukset. Kansalaisjärjestöjen kautta kehitysyhteistyöhön ohjattiin määrärahoja 75,9 miljoonaa euroa.

Oikeusministeriö

Matti Vanhasen II hallituksen oikeuspoliittisiin tavoitteisiin kuuluu vaalijärjestelmän uudistaminen, lakien selkeyden parantaminen sekä kansalaisten oikeusturvan ja oikeuden tasaarvoisen saatavuuden parantaminen tehostamalla käräjäoikeuksien toimintakykyä.

Demokratian toimivuus ja julkinen hallinto. Eduskunta hyväksyi kaksi lepäämään jätettyä perustuslain muutosta, jotka koskevat Suomen kansalaisen luovuttamista toiseen maahan ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan perustamista.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman työtä jatkamaan perustettiin oikeusministeriöön uusi demokratian vastuualue ja asetettiin ministeriöiden yhteinen demokratiaverkosto. Valtioneuvosto teki maaliskuussa periaatepäätöksen kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten parantamisesta ja asetti lokakuussa uuden kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan oikeusministeriön yhteyteen vuosille 2007–2011. Uusi verkkopalvelu kansanvalta.fi ja uudistettu kuulemisportaali otakantaa.fi avattiin. Valtionhallinnon sähköisen kuulemisen II-vaiheen kehittämishankkeen loppuraportti valmistuu helmikuussa 2008.

Syyttäjä- ja ulosottopiirejä uudistettaessa huolehdittiin kansalaisten kielellisistä oikeuksista muun muassa säätämällä eräisiin virkoihin erityiset ruotsin kieltä koskevat kielitaitovaatimukset ja perustamalla ruotsinkielisiä osastoja.

Saamelaiskäräjille on osoitettu varat vuoden 2008 talousarviossa saamelaisten kulttuurikeskuksen rakentamiseksi. Saamelaiskäräjien saamelaiskäräjälain mukaisesti laatima kertomus toimitetaan eduskunnalle valtion tilinpäätöskertomukseen sisältyvän oikeusministeriön tuloksellisuusraportin liitteenä.

Vaalit ja puolueet Oikeusministeriö asetti kesäkuussa toimikunnan, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus eduskuntavaalien vaalijärjestelmän uudistamiseksi sekä eduskuntavaalien ja presidentinvaalin ajankohtien muuttamiseksi.

Eduskuntavaalit toimitettiin maaliskuussa. Oikeusministeriö osallistui Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) Suomeen tekemän maatarkastuksen valmisteluun ja toteuttamiseen. GRECO:n hyväksymässä Suomea koskevassa raportissa on 10 muun muassa puoluerahoitukseen liittyvää suositusta.

Säädösvalmistelun kehittäminen Hallituksen ohjelman mukaan parantamalla säädösympäristöä ja lakien selkeyttä edistetään kansalaisten hyvinvointia ja yritysten kilpailukykyä. Tässä tarkoituksessa hyväksyttiin joulukuussa osana hallituksen strategia-asiakirjaa hallituskauden merkittävimmät hankkeet sisältävä lainsäädäntösuunnitelma.

Paremman sääntelyn toimintaohjelman toteuttamiseksi asetettiin oikeusministerin johdolla kokoontuva paremman sääntelyn ministerityöryhmä sekä sidosryhmien, hallinnon ja tuomioistuinten edustajista koostuva neuvottelukunta. Lisäksi vuoden 2008 alussa asetetaan uusi työryhmä jatkamaan lokakuussa työnsä päättäneen valtioneuvoston säädösvalmistelun kehittämistyöryhmän (SÄKE II) toimintaa.

Säädösten vaikutusten arvioinnista annettiin marraskuussa uudet yhtenäiset ohjeet, jotka kattavat taloudellisten, viranomais-, ympäristö- ja muiden yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin. Oikeusministeriön verkkosivuille laadittiin yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa uusi paremman sääntelyn osio, jossa on muun muassa säädösvalmistelussa noudatettavia ohjeita ja oppaita sekä ajankohtaista tietoa vaikutusten arvioinnista ja säädösvalmistelun kehittämiseen liittyvistä hankkeista.

EU ja kansainvälinen oikeusyhteistyö Oikeusministeriö osallistui aktiivisesti EU:n perussopimusten uudistamiseen, joka toteutettiin nykysopimuksia muuttamalla ja johti joulukuussa allekirjoitettuun Lissabonin sopimukseen. Jatkossa mm. rikosoikeudelliset kysymykset päätetään määräenemmistöllä. Lisäksi perusoikeuksien suoja ja avoimuus unionin toiminnassa vahvistuvat.

Vuoden aikana aloitettiin keskustelut ns. Haagin monivuotisen oikeus- ja sisäasiain ohjelman jatkosta vuoden 2009 jälkeen. Muun muassa Suomen vaatimuksesta ohjelman valmisteluun pääsevät vaikuttamaan kaikki jäsenvaltiot ja asialistalla ovat myös oikeusasiat.

EU:n toimielinten asiakirjojen julkisuutta koskevan asetuksen tarkistaminen käynnistyi komission julkaisemalla vihreällä kirjalla. Asiaa koskevassa kuulemisessa Suomi painotti sääntelyn kehittämistä yhä avoimempaan suuntaan.

EU:ssa saavutettiin vuoden aikana yhteisymmärrys rikosrekisteritietoja sekä ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevista puitepäätöksistä. Vankien siirtoa koskevan puitepäätöksen sisällöstä päästiin yhteisymmärrykseen. Siviilioikeudellisessa yhteistyössä saavutettiin yhteinen näkemys asiakirjojen tiedoksiantoa koskevasta asetuksesta sekä sovitteludirektiivistä.

Lainvalintasääntelyn alalla hyväksyttiin asetukset sopimusperusteisiin velvoitteisiin (Rooma I) ja sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin (Rooma II) sovellettavista laeista. Elatusapuasetuksen ja avioeroja koskevan Rooma III -asetuksen valmistelussa edistyttiin. Hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa valmisteltu elatusapujen perintää koskeva kansainvälinen yleissopimus.

Kansalaisten oikeussuhteet Hyväksyttiin edunvalvontavaltuutusta koskeva lainsäädäntö, joka mahdollistaa varautumisen tulevaan toimintakyvyttömyyteen. Samalla selkeytettiin holhouslainsäädäntöä. Kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskeva työryhmän mietintö valmistui kesällä. Perheen sisäistä adoptiota sekä kansainvälistä adoptiota koskevan lainsäädännön arviointi on aloitettu.

Ehdotukset kuluttajasuojalain markkinointisäännösten täydentämisestä samoin kuin valmismatkalain tarkistamisesta saatiin valmiiksi. Pikaluottoihin liittyviä kysymyksiä selvittämään asetettiin työryhmä.

Osakeyhtiöiden ja muiden pääomayhtiöiden rajat ylittäviä sulautumisia koskevat säännökset hyväksyttiin. Käynnistettiin yhdistyslain päätöksentekoa, hallintoa ja tilintarkastusta koskevan sääntelyn uudistaminen.

Kriminaalipolitiikka Oikeusministeriön yhteydessä toimiva rikoksentorjuntaneuvosto on jatkanut eri tahojen yhteistyönä kansallisen väkivallan vähentämisohjelman toimenpiteiden valmistelua ja toteuttamista. Oikeusministeriö on tukenut paikallisten hankkeiden käynnistämistä taloudellisilla avustuksilla ja rikoksentorjuntaneuvoston sihteeristö on antanut niihin asiantuntija-apua mm. osallistumalla Järvenpään kaupungissa toteutettavaan pilottihankkeeseen.

Tuomioiden ja päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteuttamiseen liittyen tulivat maaliskuussa voimaan säännökset tuomittujen sakkojen perinnästä Suomen ja muiden EU-valtioiden välillä. Lisäksi annettiin lakiesitys, jonka mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta sovellettaisiin rikoshyödyn menettämistä koskeviin tuomioihin.

Suomi allekirjoitti lokakuussa Euroopan neuvoston yleissopimuksen, joka koskee lasten suojelua seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja seksuaaliselta väkivallalta. Sen toteuttaminen merkitsee mm. internetin kautta tapahtuvan lapsiin kohdistuvan seksuaalisen houkuttelun

kriminalisoimista. Syyskuun alussa tulivat voimaan uudet rikoslain säännökset tietoverkkoihin kohdistuvista rikoksista. Ihmisoikeusrikoksia koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle syyskuussa.

Oikeusministeriö asetti yhteistyössä sisäasiainministeriön kanssa toimikunnan selvittämään esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain uudistamista. Työryhmän mietintö rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn yhtenäistämisestä valmistui. Syyttäjälaitoksen uusi organisaatio tuli voimaan huhtikuun alussa, jolloin 46 syyttäjäyksikköä yhdistettiin hallinnollisesti 15 syyttäjänvirastoksi.

Kuluvan vuosikymmenen alkupuoliskolla huomattavasti kasvanut vankien määrä on kääntynyt selvään laskuun. Vankeja oli keskimäärin 3 551, kun vastaava luku vuonna 2006 oli 3 778. Määrän voidaan arvioida edelleen laskevan, kun maaliskuun alussa voimaan tulleiden säännösten mukaan pienimpiä rangaistusmääräyksellä annettuja sakkoja ei voida muuntaa vankeudeksi. Joulukuussa annetun lakiesityksen mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä annettuja sakkoja ja uhkasakkoja ei enää muutettaisi vankeudeksi. Vuoden lopulla valmistui työryhmän ehdotus sähköisen valvonnan käytöstä seuraamusjärjestelmässä.

Selvitysmies jätti vuoden alussa vankeinhoitolaitoksen hallintoa koskevan raporttinsa. Oikeusministeriö käynnisti yhteistyössä Rikosseuraamusviraston kanssa kehittämisohjelman, jonka tavoitteena on mm. vankien kuntouttavan toiminnan tukeminen, vankiloiden toiminnan ja resurssien käytön tehostaminen sekä rikosseuraamusalan organisaation ja johtamisen kehittäminen. Turun Kakolanmäellä sijainneita laitoksia korvaava uusi Lounais-Suomen vankila aloitti toimintansa syyskuussa.

Velkahallinta ja maksuhäiriöpolitiikka Ulosoton paikallisorganisaatio uudistettiin antamalla valtioneuvoston asetus ulosottovirastoista ja oikeusministeriön päätös ulosottovirastojen toimipaikoista. Piirien lukumäärä laski 51:stä 22:een.

Säädettiin uusi luottotietolaki, johon on koottu kuluttajia, yrityksiä ja yritysten vastuuhenkilöitä koskevien luottotietojen sääntely. Velkajärjestelylain muutoksilla on vuoden alusta kevennetty velkajärjestelyssä olevan velvollisuutta maksaa maksuohjelman aikaisista lisätuloistaan järjestelmän kannustavuuden lisäämiseksi.

Hyväksyttiin yrityssaneerausta koskeva muutos, jolla pyritään edistämään elinkelpoisten yritysten ohjautumista saneerausmenettelyyn. Laadittiin selvitys yrittäjän velkavastuusta liittyen ns. henkilökohtaiseen konkurssiin.

Oikeusturvan kehittäminen Tuomioistuimien käsittelyaikojen lyhentämiseksi ja tasaamiseksi kohdennettiin henkilöstöresursseja erityisesti ruuhkautuneisiin tuomioistuimiin. Keinoja oikeudenkäyntien kokonaiskeston lyhentämiseksi ja laajojen asioiden käsittelyn kehittämiseksi yleisissä tuomioistuimissa pohdittiin valmistuneen mietinnön pohjalta. Toinen työryhmä valmisteli ehdotuksen oikeussuojakeinoista viivästymistä vastaan. Lokakuussa asetettiin työryhmä, jonka tavoitteena on karsia lautamiesjärjestelmän käyttöä oikeusturvaa vaarantamatta. Näin säästyneet varat on tarkoitus siirtää pahiten ruuhkautuneiden käräjäoikeuksien vahvistamiseen.

Käräjäoikeusverkoston työryhmä antoi lokakuussa mietinnön. Tarkoitus on luoda riittävän suuret käräjäoikeusyksiköt, jotta voidaan optimoida niiden toimintakyky, henkilöstöresurssit ja asiarakenne ja samalla huolehtia kansalaisten kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Käräjäoikeuksien lukumäärää on tarkoitus vähentää vuoteen 2010 mennessä 54:sta 25:een.

Oikeudenkäynnin julkisuutta koskeva lainsäädäntö uudistettiin kokonaisuudessaan lokakuussa voimaantulleilla laeilla oikeudenkäynnin avoimuudesta yleisissä tuomioistuimissa ja hallintotuomioistuimissa.

Valmistelu kiinteistöasioiden siirtämiseksi käräjäoikeuksista maanmittauslaitokselle on aloitettu yhdessä maa- ja metsätalousministeriön ja maanmittauslaitoksen kanssa. Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä on jatkettu lokakuussa valmistuneen työryhmämietinnön pohjalta.

Muutoksenhakua ja menettelyä hovioikeudessa uudistamaan asetettiin toimikunta. Tavoitteena on luoda hovioikeuksille nykyistä paremmat edellytykset kohdentaa voimavaroja asioihin, joissa on todellinen tarve hakea muutosta.

Hallintolainkäytön puolella jatkettiin hallinnon sisäisen oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämistä tammikuussa asetetussa toimikunnassa. Tästä erillisenä ehdotettiin oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä valmistuneessa työryhmämietinnössä oikaisuvaatimusmenettelyä lähes kaikkiin välillisen verotuksen verolajeihin. Autoverovalitusten ruuhkautumisen vuoksi esitys autoverolain muutoksenhakusäännösten muuttamisesta annettiin eduskunnalle. Tavoitteena on luoda oikaisuvaatimusmenettely autoveroasioihin ja hajauttaa näiden asioiden muutoksenhaku kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

Kokonaisvaltainen hallintolainkäyttöjärjestelmän kehittäminen aloitettiin lokakuussa asetetussa toimikunnassa. Hallinto-oikeuksissa otettiin eräissä yksinkertaisemmissa valitusasioissa käyttöön myös kahden tai yhden tuomarin kokoonpanovaihtoehdot vuoden alusta.

Erityistuomioistuimista markkinaoikeuden voimavaroja lisättiin työtilanteen helpottamiseksi sekä asetettiin lokakuussa työryhmä kehittämään julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmää. Immateriaaliasioiden oikeussuojajärjestelmän kehittämistä selvitettiin työryhmässä, joka antaa mietintönsä vuoden 2008 alkupuolella. Vakuutusoikeuden työtilannetta seurattiin.

Kuluttajavalituslautakunnan toimivaltaa laajennettiin asuinhuoneiston vuokraukseen ja asumisoikeuden luovutuksesta syntyviin erimielisyyksiin. Uusi kuluttajariitalautakunta voi käsitellä ryhmävalituksena asioita, joissa useilla kuluttajilla on yhtä elinkeinonharjoittajaa kohtaan yhdellä päätöksellä ratkaistavia vaatimuksia. Lokakuussa voimaantullutta ryhmäkannelakia voidaan soveltaa yleisissä tuomioistuimissa kuluttajasuhteita koskevissa riita-asioissa.

Oikeusaputoimistojen valtakunnallinen puhelinpalvelu vakinaistettiin vuoden 2007 alusta. Työryhmä antoi mietinnön keinoista yksinkertaistaa oikeusavun hakemismenettelyä, palkkioperusteita ja palkkioiden määräämismenettelyä. Yksinkertaistaminen mahdollistaisi osaltaan myös valmisteltavana olevan oikeusavun asiointijärjestelmän sähköistämisen.

Oikeusaputoimistojen verkostoa tiivistetään hallinnollisesti pienten yksiköiden toiminnan haavoittuvuuden vähentämiseksi nykyisestä 64 oikeusaputoimistosta noin 40 toimistoon vuoteen 2011 mennessä. Lisäksi on vireillä yleisen edunvalvonnan siirtäminen kunnilta valtiolle. Ministerityöryhmä päätti puoltaa yleisen edunvalvonnan sijoittamista oikeusaputoimistoihin.

Hallinnonalan tuottavuusohjelma Tuottavuusohjelman toteuttamisessa toimeenpanovaiheessa olivat kirjallisen menettelyn käyttöönoton laajentaminen käräjäoikeuksissa, sakon muuntorangaistuksen käytön vähentämiseen tähtäävät lainsäädäntömuutokset, syyttäjälaitoksen organisaatiouudistus, vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistus sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskushanke. Hallinnonalan tuottavuusohjelmaa käsiteltiin eduskunnan lakivaliokunnan julkisessa kuulemisessa marraskuussa. Valiokunnan lausunnossa todetaan uudistushankkeiden merkitsevän suuria haasteita koko hallinnonalalle ja edellytetään, että ohjelman toteuttamisessa ensisijaisena lähtökohtana tulee olla rationaalinen oikeus- ja yhteiskuntapolitiikka

Ahvenanmaa Valmisteltiin mietintö Ahvenanmaan puheoikeudesta EU-asioissa ja selvitettiin Ahvenanmaan asemaa EU:n perustamissopimuksen uudistamisessa. Valmisteltiin ase-

tusehdotus Maarianhaminan lentokentän hallinnosta. Valtioneuvosto antoi asetuksen Ahvenanmaan maakunnassa valtion palveluksessa olevilta vaadittavasta kielitaidosta ja tasavallan presidentti asetuksen eläkkeen korvaamista alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta koskevien tehtävien hoitamisesta. Ahvenanmaan asioiden yhteensovittaminen valtioneuvoston piirissä aloitettiin ja sitä jatketaan vuonna 2008.

Sisäasiainministeriö

Sisäinen turvallisuus Ensimmäisen sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoa on jatkettu laajana poikkihallinnollisena yhteistyönä ja sen toimeenpanoa on tehostettu laatimalla yhteistyössä sektorirajat ylittäviä suunnitelmia. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan vähentäminen oli viranomaisten yhteinen tavoite. Paikallista turvallisuussuunnittelua on kehitetty vuonna 2006 päätettyjen linjausten mukaisesti. Tavoitteena on, että uusitut turvallisuussuunnitelmat käsitellään vuoden 2009 alussa työnsä aloittavissa kunnanvaltuustoissa. Yhteistyötä on kehitetty erityisesti järjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa. Harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelujen varmistamista koskevien toimenpiteiden toimeenpano on käynnistynyt sekä lääneissä että valtakunnallisesti.

Toisen sisäisen turvallisuuden ohjelman valmistelu on käynnistynyt valtioneuvoston tekemän päätöksen mukaisesti. Ohjelman painopistettä laajennetaan hallitusohjelman kirjausten mukaisesti.

Poliisitoimi Poliisin hallintorakenteen uudistaminen ja sen valmistelu on ollut keskeisin asia. Valtioneuvosto on sisäasiainministeriön esittelystä tehnyt päätöksen siirtymisestä 90:stä kihlakunnan poliisilaitoksesta 24 poliisilaitokseen 1.1.2009 alkaen. Lähtökohtana hallintorakenteen uudistuksessa oli korkeatasoisten poliisipalvelujen saatavuuden turvaaminen ja palvelujen pitäminen lähellä kansalaista.

Poliisi saavutti suurimman osan sille asetetuista tavoitteista. Suomen 2006 EU puheenjohtajuuden ja Baltic Sea Task Forcen puheenjohtajuuden jälkeen poliisi on jatkanut aktiivista ja määrätietoista työtä kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi ja kansainvälisen poliisiyhteistyön edistämiseksi ja lujittamiseksi.

Toiminnallinen painopiste on ollut huumausaine- ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Samalla poliisi on jatkanut edellisen vuoden teemaa väkivaltarikollisuuden ja perheväkivallan vähentämisessä. Poliisille ilmoitettujen rikosten kokonaismäärä kääntyi lievään nousuun edellisestä vuodesta, kun se oli aiempina vuosina jonkun verran laskenut. Ilmi tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrän nousuun on merkittävänä syynä poliisin aktiivinen toiminta piilorikollisuuden osalta. Näiden rikosten ilmoitusaktiivisuus nousi merkittävästi ja sen johdosta selvitysprosentti on alhaisempi kuin edellisenä vuonna. Ilmoitettujen pahoinpitelyrikosten määrä koko maassa kasvoi hieman verrattuna edelliseen vuoteen ja samalla niiden selvitysprosentti laski kahden prosenttiyksikön verran. Poliisi lisäsi rikospaikkojen teknistä tutkintaa edellisistä vuosista omaisuusrikosten tutkinnan tehostamistoimina. Selvitettyjen kätkemisrikosten määrä suhteutettuna omaisuusrikosten määrään pysyi lähes ennallaan ja toteuma tältä osin on lähes tavoitteiden mukainen. Huumausainerikosten määrä nousi selvästi vuodesta 2006. Turvallisuuden taso on katuturvallisuusindeksillä mitattuna hieman laskenut valtakunnallisesti eri lääneissä, mutta poliisin toimintavalmiusaika on koko maan osalta parantunut vuoden 2006 tasosta.

Kansalaisnäkökulmaa poliisitoiminnasta kuvaa julkisten palvelujen laatubarometri, jonka mukaan poliisia koskevat käsitykset olivat pysyneet lähes ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Kuitenkin poliisin palvelutoiminnan huolellisuus ja virheettömyys sekä erityisesti pääkaupunkiseudulla asiointi sai kriittisempää palautetta kansalaisilta.

Järjestyspoliisitoiminnan kehittämishankkeessa kartoitettiin poliisin hälytystoiminnan, ennalta estävän toiminnan ja eri viranomaistahojen yhteistyön nykytila. Lisäksi poliisi panosti kuluneen vuoden aikana aktiivisesti poikkihallinnolliseen yhteistyöhön erityisesti sosiaaliviranomaisten kanssa. Poliisin kannalta merkittävänä voidaan pitää myös sisäasiainministeriön ja oikeusministeriön yhteistyönä tehtävää esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilain kokonaisuudistusta.

Pelastustoimi Pelastuslaitosten hälytysluonteisten tehtävien määrän kasvu pysähtyi (v. 2003–2005 keskiarvo 94 051, v. 2006 yht. 104 811, v. 2007 arvio 103 460). Erityisesti maastopalojen määrä laski huomattavasti. Tulipalojen määrä kasvoi vuosien 2003–2005 keskiarvoon verrattuna (n. 12 900), mutta väheni vuodesta 2006 (n. 17 300). Vuonna 2007 tulipaloja oli n. 14 200. Palokuolemia tapahtui alustavien tietojen mukaan 90 (v. 2006 yht. 120, v. 2005 yht. 85). Tavoitteellisesta toimintavalmiusajasta jäätiin etenkin 1. riskialueilla, joissa ensimmäisen yksikön tulisi saapua onnettomuuspaikalle 90 %:ssa tapauksista 6 minuutissa. Toteuma on alustavien tietojen mukaan 55 %.

Väestön suojaamisen strategia vahvistettiin ja strategiassa esitetyt kehittämistoimenpiteet otetaan huomioon pelastuslain uudistamishankkeessa. Pelastustoimen johtamisjärjestelmähankkeen toteutusvaihe valmistui ja JOTKE -tilannekuvajärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2008 alussa. Pelastustoimen suunnitelmatilanne suuronnettomuustilanteita varten on selvitetty. Kenttäjohtamiseen soveltuvan tietojärjestelmähankkeen käyttöönottoa ja kehittämistä on jatkettu. Asumisen paloturvallisuustyötä on jatkettu sisäisen turvallisuuden ministeriryhmän 15.12.2006 päättämän toimenpideohjelman mukaisesti.

Hätäkeskusten vastaanottamien hätäilmoitusten määrä on kasvanut edellisiin vuosin verrattuna (2005: 2,4 milj., 2006: 3,7 milj. ja arvio v. 2007: 3,9 milj. hätäilmoitusta). Kaikkiin hätäpuheluihin ei ole kyetty vastaamaan tavoiteajassa (vastausaika 10 sekuntia 86 %:ssa hätäpuheluista). Vuoden 2007 toteuma on tämän hetkisen arvion mukaan 76 %. Keskeisiä syitä tavoitteen saavuttamatta jäämiseen ovat Hätäkeskuslaitoksen henkilöstövoimavarojen epäoptimaalinen jakautuminen hätäkeskusten kesken, sairauspoissaolojen suuri määrä ja muiden kuin varsinaisten hätäpuheluiden suuri osuus.

Hallitus antoi hätäkeskusuudistusta koskevan selonteon eduskunnalle. Selonteossa linjataan hätäkeskustoiminnan kehittämistä. Hätäkeskusten yhtenäisen tietojärjestelmän toteutus siirtyi vuodelle 2008.

Lääkäri- ja helikopteritoiminnan koordinointia selvittänyt työryhmä esitti loppuraportissaan lääkärihelikopteritoiminnan kilpailutusta ja sopimusten laatimista sekä valvontaa varten valtakunnallisen hallinnointiyksikön perustamista. Työryhmä esitti myös, että lääkärihelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista vastaisivat yliopistolliset sairaanhoitopiirit.

Suomen Erillisverkot Oy:n omistajaohjaukseen liittyvät toiminnot on organisoitu ja yhtiön liiketoimintarakenteita on selkeytetty. Viranomaisradioverkko VIRVE:n ylläpidon ja investointien rahoitus on järjestetty ja VIRVE:n kehittämiseen, käytön koordinointiin sekä verkon investointien rahoituksen ohjaukseen liittyvät toiminnot on organisoitu.

Hallitusohjelmaan perustuvan pelastuslaitosten ja -henkilöstön toimintakykyhankkeen hankesuunnitelma on laadittu.

Rajavartiolaitos Turvallisuustilanne valtakunnan rajoilla ja rajavartiolaitoksen valvomilla rajanylityspaikoilla säilyi vakaana. Venäjän rajavartioasemaverkoston harventaminen jatkui ja sen tiheys vastaa nyt pääpiirtein Suomen puoleista verkostoa. Suomen ja Venäjän rajavalvontayhteistyössä panostettiin rikostorjuntayhteistyön tiivistämiseen. Tähän mennessä rajavartiopalvelun reformi ei ole merkittävästi vaikuttanut rajatilanteeseen Suomen vastaisella rajalla. Kaakkoisrajalla kevään ja kesän kuluessa havaitut luvattomat rajanylitykset ovat aikaisempien vuosien tasolla. Kuitenkin luvattomien rajanylitysten määrän lisääntyi huomattavasti loppukesän-alkusyksyn aikana. Maastorajan luvattomat ylitykset ovat indikaattori tilanteen kehittymisen suunnasta, mutta rajaturvallisuuden kokonaisuuden kannalta vaikuttavammat tilastot kertyvät kuitenkin rajanylityspaikoilta. Siltä osin tilanne näyttää vakaalta.

Ulkorajaliikenne lentokentillä on lisääntynyt johtuen Kaukoidän liikenteen kasvusta. Itärajalla liikenne on lievässä nousussa ja satamissa on laskua. Kokonaisuudessaan ulkorajaliikenne on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Rajanylitysliikennettä kuvaavat muut tärkeimmät tunnusluvut (käännytetyt, turvapaikanhakijat, ulkomaalais-, tieliikenne- ja rikoslain rikkomukset) säilyivät edellisvuoden tasolla. Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyneiden valtioiden, pois lukien Kypros, ja vanhojen EU-maiden välisillä maa- ja merirajoilla poistuivat sisärajatarkastukset 21.12.2007. Helsingin sataman rajatarkastukset päättyivät tuolloin Baltian maiden ja Suomen välillä. Vastaavat lentoliikenteen tarkastukset poistuvat 30.3.2008.

Kaikilla Suomen merialueilla kauppa-alusliikenne on kasvussa. Vastatakseen kasvaviin meri- ja ympäristöonnettomuusuhkiin Rajavartiolaitos on käynnistänyt strategisen kehitysohjelman, jolla kehitetään valmiuksia merellisten suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan.

Euroopan unionin rajaturvallisuusyhteistyön painopistealueita ovat vuoden aikana olleet nopeiden rajainterventiojoukkojen (Rapid) perustaminen, rajaturvallisuusoperaatioissa käytettäviksi tarjottavan jäsenmaiden kaluston luettelon muodostaminen ja merialueiden valvontaverkon muodostamisen suunnittelu. Rajavartiolaitos on osallistunut yhteistyöhön ja järjestelmien kehittämiseen aktiivisesti. Lisäksi Rajavartiolaitos on osallistunut useisiin Frontexin koordinoimiin operaatioihin.

Rajavartiolaitos on ylläpitänyt neliportaisen rajaturvallisuusmallin mukaisesti yhteyksiä EU:n ulkopuolelle ja osallistunut valikoituihin rajaturvallisuushankkeisiin ja kriisinhallintaoperaatioihin. Myös ulkomailla toimivaa yhdyshenkilöverkostoa on kehitetty sijoittamalla yhdyshenkilöt aiempien lisäksi Moskovan suurlähetystöön ja valmistelemalla yhdyshenkilön lähettäminen Viron Pohjoiseen rajavartiostoon vuoden 2008 alusta.

Lainsäädännön uudistus (2005) on operatiivisen toiminnan osalta vakiintumassa. Tutkintojen määrää on lisääntynyt edellisestä vuodesta ollen n 100 tutkintaa kuukaudessa. Pääosa rikostorjunnasta muodostuu tavanomaiseen valvontatyöhön liittyvistä tehtävistä kuten mm. ulkomaalais-, metsästys- ja kalastuslainsäädännön mukaisista rikkomuksista. Rajavartiolaitos on tutkinut myös laittoman maahantulon järjestämis- ja ihmiskaupparikoksia.

Maahanmuuttohallinto Vuoden aikana tuli voimaan edellisvuonna annettujen hallituksen esitysten pohjalta neljä ulkomaalaislain tai ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muutosta. Tiedonkulkua ja jäljittämistä koskeva ulkomaalaislain ja ulkomaalaisrekisterilain muutos tuli voimaan 1.2.2007, unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskeva ulkomaalaislain muutos 30.4.2007, pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskeva ulkomaalaislain muutos 1.5.2007 ja ulkomaalaisasioiden sähköistä asiankäsittelyä ja asiointia koskeva ulkomaalaisrekisterilain muutos 1.6.2007.

Eduskunnalle annettiin neljä hallituksen esitystä. Opiskelijadirektiivin täytäntöönpanoa koskeva ulkomaalaislain muutosesitys annettiin eduskunnalle tammikuussa (HE 277/2006). Lainmuutos tuli voimaan 1.9.2007. Eduskunnalle annettiin joulukuussa hallituksen esitykset ulkomaalaislain muuttamisesta koskien pakolaisen määritelmää ja toissijaista suojelua (HE 166/2007) sekä kolmansien maiden kansalaisten maahanpääsyä tieteellistä tutkimusta varten (HE 167/2007). Lisäksi annettiin hallituksen esitys kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen hyväksymisestä ja kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehtyyn yleissopimukseen liittymisestä (165/2007).

EU:n maahanmuuttopolitiikassa jatkettiin kokonaisvaltaisen lähestymistavan soveltamista Suomen puheenjohtajakauden linjausten pohjalta. Laittoman maahanmuuton vastainen työ jatkui neuvostossa paluudirektiiviehdotuksen ja laitonta työntekoa koskevan nk. työnantajasanktiodirektiiviehdotuksen käsittelyn muodossa. Suomen puheenjohtajakaudella annettujen takaisinottosopimusneuvottelumandaattien pohjalta neuvotellut takaisinottosopimukset

saatiin valmiiksi. Euroopan muuttoliikkeiden verkoston perustamista koskevasta neuvoston päätöksestä päästiin yhteisymmärrykseen loppuvuodesta.

Ulkomaalaisvirastossa vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi noin 14 %. Tämä johtuu lähinnä työntekijän oleskelulupahakemusten määrän kasvusta (kasvu yli 60 %). Turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin 150 vuorokautta. Nopeutetussa menettelyssä käsiteltyjen turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin 90 vuorokautta. Kansalaisuushakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin 1 vuosi 8 kuukautta. (tilastotiedot vahvistamattomia)

Hallinto, aluekehitys ja kunnat *Hallinnon kehittäminen* Aluehallinnon uudistamishankkeen tavoitteena on kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto.

Hallituksen ohjelman mukaisesti on purettu kihlakuntahallinto 1.1.2008 lukien.

Laki julkisen hallinnon yhteispalvelusta tuli voimaan 1.4.2007. Uuden lain mukaan yhteispalveluna voidaan antaa avustavia asiakaspalvelutehtäviä, joihin ei sisälly päätöksentekoa tai pakollista henkilökohtaista asiointia toimivaltaisen viranomaisen kanssa.

Kainuun hallintokokeilun seurantaa on jatkettu ja seurantaryhmä antoi toisen väliraporttinsa keväällä. Maakunnan rahoituksen taso on keskusteluttanut kuntia ja maakuntahallintoa.

Alueellistamistoimia jatkettiin hallitusohjelmassa ja hallituksen iltakoulukannanotossa (26.9.2007) asetetun tavoitteen mukaisesti.

Kuntien tietohallintoyhteistyö käynnistettiin KuntaIT-yksikössä, jonka toiminta on keskittynyt mm. uusien, tieto ja viestintätekniikkaan perustuvan, asiakaslähtöisen palvelutoiminnan kehittämiseen kuntasektorin käyttöön, sekä tietotekniikan yhteentoimivuuden edellytysten luontiin.

Aluekehitys Valtioneuvosto määritteli hallitusohjelmaan perustuvat aluekehittämisen valtakunnalliset tavoitteet. Päätös tarkentaa hallitusohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Valtioneuvosto nimesi seitsemän seutukuntaa äkillisen rakennemuutoksen alueiksi vuosiksi 2008 ja neljä seutukuntaa vuosiksi 2008–2009 sekä varasi niille yhteensä 30 miljoonaa euroa käytettäväksi rakennemuutoksen lieventämiseen vuonna 2007.

Osaamiskeskusohjelmaa toteutettiin 13 osaamisklusterissa ja 21 osaamiskeskuksessa eri alueilla. Aluekeskusohjelmaa ryhdyttiin toteuttamaan 34 ohjelmaan nimetyllä alueella ja yhdellä verkostoseudulla.

Valtioneuvoston maaseutupoliittiset linjaukset sisältävä maaseutupoliittinen erityisohjelma vuosiksi 2007–2010 hyväksyttiin helmikuussa. Uutena osana siihen sisältyy alueellinen osio (AMO), johon hyväksyttiin 19 aluetta.

Komissio hyväksyi elokuussa Suomen rakennerahastostrategian vuosiksi 2007–2013 ja uuden ohjelmakauden alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden toimenpideohjelmat syyskuussa. Valtioneuvosto hyväksyi vuoden aikana yhdeksän alueellisen yhteistyön tavoitteen toimenpideohjelmaa esitettäväksi komissiolle ja komissio on hyväksynyt kaikki nämä ohjelmat.

Suomi toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana vuonna 2007. Aluepolitiikan painopisteenä pj-vuotena oli yhteistyön vahvistaminen Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä.

Kunnat Peruspalveluohjelma vuosille 2008–2012 annettiin eduskunnalle valtiontalouden kehyspäätöksen yhteydessä. Valtion ja kuntien väliseen kustannustenjaon tarkistukseen liittyen on säädetty valtionosuusprosenteista, jotka määrittelevät kustannusten jaon koko maan tasolla sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä opetustoimessa ja kirjastossa vuosina 2008–2011.

Kuntatalous parani edelliseen vuoteen verrattuna. Harkinnanvaraista rahoitusavustusta myönnettiin 49 kunnalle yhteensä 20 miljoonaa euroa sekä erillisenä avustuksena miljoona euroa Tuusulan kunnalle.

Osana kunta- ja palvelurakenneuudistusta on toteutettu seuraavat toimenpiteet:

Valtioneuvoston asetus kunnan talouden tunnuslukujen eräistä raja-arvoista sekä valtioneuvoston asetus kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskevien tietojen toimittamisesta valtioneuvostolle annettiin ja asetukset tulivat voimaan 23.2.2007.

Tietojen toimittamista koskevan asetuksen mukaisia kuntien toimittamia selvityksiä ja toimeenpanosuunnitelmia sekä kaupunkiseutusuunnitelmia on virkamiestyönä analysoitu ja arvioitu. Kaikille suunnitelman ja selvityksen 31.8.2007 mennessä toimittaneille kunnille annettiin palaute.

Valmisteltiin yksi vuoden 2008 alusta voimaan tullut kokonaisten kuntien liitos ja kaksi osaliitosta. Kuntajakolain 8 §:n mukaisia erityisiä selvityksiä määrättiin toimitettavaksi neljässä tapauksessa.

Käynnistettiin arviointihanke kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta.

Kuntien parhaat palvelukäytännöt -hanke asetettiin 5.11.2007. Hankkeen tehtävänä on edistää kuntien palvelutuotannon uudistamista, tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämistä sekä parhaiden käytäntöjen innovaatioiden leviämistä.

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamistyö käynnistettiin hallitusohjelman sekä kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain 11 §:n linjausten mukaisesti.

Kunnallisen eläkelakiin sisältyvät hallintoa koskevat säännökset uudistettiin 1.5.2007 voimaan tulleella lailla.

Puolustusministeriö

Puolustuspolitiikka ja hallinto *Toimintaympäristön muutos ja Suomen turvallisuus* Suomen lähialueiden vakaus on vahvistunut Euroopan unionin ja Naton laajentumisen sekä EU:n integraation syvenemisen ansiosta. Samalla kansainvälinen tilanne on yleisesti ottaen ja myös Suomen kannalta tarkasteltuna entistä moniulotteisempi. Kansallisen suvereniteetin puolustamisen lisäksi asevoimien suorituskykyä suunnataan laaja-alaisten turvallisuusuhkien sekä kansainvälisen kriisinhallinnan edellyttämien tehtävien toteuttamiseen. Tästä johtuen kansallinen turvallisuus perustuu enenevässä määrin perinteisen kansallisen puolustuskyvyn lisäksi yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiskykyyn kaikissa olosuhteissa ja tilanteissa sekä kykyyn reagoida ja ehkäistä kansainvälisten kriisien ja turvallisuusuhkien syntymistä kansainvälisen kriisinhallinnan ja yhteistoiminnan avulla.

Toimintaympäristömme säilynee vakaana. Vaikka maatamme vastaan ei lähitulevaisuudessa kohdistune välitöntä sotilaallista uhkaa, Venäjä ylläpitää lähiympäristössämme edelleen merkittävää sotilaallista potentiaalia, joka on laadullisesti kehittynyt viime vuosina.

Puolustuspolitiikka Puolustuspolitiikkaa toteutettiin hallitusohjelmassa esitettyjen linjausten pohjalta, joiden mukaan sotilasliittoon kuulumaton Suomi ylläpitää ja kehittää kansallista puolustusta ja uskottavaa suorituskykyä, osallistuu täysipainoisesti EU:n yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan ja kriisinhallintayhteistyöhön, kehittää rauhankumppanuutta Naton kanssa ja säilyttää mahdollisuuden hakea Naton jäsenyyttä.

Puolustusministeriön hallinnonala tuotti vuonna 2007 perusteita hallitusohjelmaan ja seuraavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon. Hallinnonalan strategiseen suunnitelmaan liittyvät osastrategiat valmistuivat, ja ne otettiin käyttöön hallinnonalan pitkän aikavälin ohjausperusteina. Vuoden aikana käynnistettiin myös Puolustusministeriön hallinnonalan strategia 2030 -suunnitelman laadinta, johon liittyen jatkettiin alan kansainvälistä verkottumista.

Suomi osallistui EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen ja toimeenpanoon sekä kansainväliseen kriisinhallintayhteistyöhön YK:n, ETYJ:in, EU:n ja Naton puitteissa valtiojohdon päätösten mukaisesti.

Puolustushallinto osallistui kansainväliseen asevalvonta- ja aseidenriisuntatoimintaan yhdessä ulkoasiainministeriön kanssa ja tuki Suomen politiikan suunnittelua ja toimeenpanoa omalla asiantuntemuksellaan. Puolustushallinto osallistui aktiivisesti myös Euroopan puolustusviraston toimintaan sekä puolustusmateriaaliyhteistyön käynnistämiseen ja kehittämiseen Euroopan unionissa. Suomi toimi pohjoismaisen materiaalialan yhteistyöjärjestelyn, NORDAC (Nordic Armaments Cooperation), puheenjohtajana vuonna 2007.

Lainsäädäntö Puolustusministeriön keskeisimmät lainsäädäntöhankkeet olivat puolustusvoimista annetun lain (551/2007) ja asevelvollisuuslain (1438/2007) kokonaisuudistukset sekä uusi laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007), jotka tulivat voimaan 1.1.2008.

Puolustusvoimista annettu laki korvasi vuodelta 1974 olevan lain. Laki on ajanmukaistettu ja puolustusvoimien tehtäviä koskevia säännöksiä on selkeytetty. Tehtävien toteuttamiseksi tarvittavat toimivaltuudet on myös koottu lakiin. Lakia on uusittu muun muassa siten, että siinä säädetään puolustusvoimien osallistumisesta avun antamiseen toiselle valtiolle ja vartio- tai päivystystehtävää suorittavien virkamiesten toimivaltuuksista. Sotilaskäskyasioiden esittelyä koskevia säännöksiä on muutettu siten, että tietyt keskeiset sotilaskäskyasiat esittelee jatkossa tasavallan presidentille puolustusvoimain komentajan sijaan puolustusministeri. Puolustusvoimien organisaatiota koskevissa säännöksissä on otettu huomioon puolustus-

voimien organisaatiouudistus. Henkilöstön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä on tarkistettu, ja ne on nostettu tarvittavilta osin lakitasoisiksi.

Uusi asevelvollisuuslaki korvasi vuodelta 1950 olevan lain. Asevelvollisuuslaki on saatettu perustuslain vaatimukset täyttäväksi ja myös muutoin entistä ajanmukaisemmaksi ja toimivammaksi. Aiempaa yksityiskohtaisemmin säädetään asevelvollisuuden sisällöstä, asevelvollisen oikeuksista ja etuuksista, viranomaisen toimivallasta ja tehtävistä sekä poikkeusolojen aikaisesta palveluksesta.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun uuden lain myötä nykyisestä Maanpuolustuskoulutus ry:stä (MPK ry) tuli julkisoikeudellinen yhteisö. Se voi antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille puolustusvoimien tilauksesta. Sitoumuksen antaneita vapaaehtoisia voidaan käyttää esimerkiksi puolustusvoimien virka-aputehtävissä poliisille. Tehtiin lain täytäntöönpanoon liittyviä valmisteluja luomalla MPK ry:lle ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnalle toimintaedellytykset.

Sotilaallinen huoltovarmuus ja kotimaisen puolustusteollisuuden asema Sotilaallista huoltovarmuutta turvattiin kansallisesti sekä osana kansainvälistä yhteistyötä. Puolustusministeriön päätöksissä ja hankeohjauksessa kiinnitettiin huomiota hankittavan materiaalin kansainväliseen yhteistoimintakelpoisuuteen sekä riittävän kotimaisen ylläpito- ja ajanmukaistamiskyvyn luomiseen. Suomalainen puolustus- ja turvallisuusteollisuus osallistuu teollisen yhteistyön menettelyjen kautta ulkomailta hankittavien järjestelmien hankintaan osatoimittajana tai vastuullisena toimittajana yli 10 milj. euron hankinnoissa.

Puolustusministeriön vuonna 2006 asettama eri hallinnonalojen ja teollisuuden edustajista koostuva työryhmä laati puolustus- ja turvallisuusteollisuusstrategian, jonka toimeenpano aloitettiin yhteistyössä teollisuuden kanssa. Kotimaisen puolustusmateriaaliteollisuuden toimintaedellytyksiä pyrittiin turvaamaan riittävillä kotimaisilla tilauksilla ja tuotekehityshankkeilla. Lisäksi edistettiin teollisuuden vientiponnisteluja mm. yhteisillä teollisuusseminaareilla sekä vierailujen ja neuvotteluiden yhteydessä.

Asevientipolitiikka Suomen asevientipolitiikassa noudatettiin Euroopan unionin aseviennin käytännesääntöjä. Asevientipäätöksissä otettiin huomioon pyrkimys EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamiseen myös asevientikysymyksissä.

Sotilaallinen maanpuolustus *Valmius-, valvonta- ja koulutustehtävät* Puolustusvoimat jatkoi valtioneuvoston vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon toimeenpanoa. Operatiiviset suunnitelmat tarkistettiin puolustusvoimien operatiivisen johtamisrakenteen muutoksiin liittyen. Sodan ajan joukkomäärien pienentämistä ja kalustosta luopumista jatkettiin edellisenä vuonna tehdyn suunnitelman perusteella. Aluevalvonnan ja puolustusvoimien valmiuden tasoon ei kertomusvuonna tullut muutoksia. Tehtävät toteutettiin tavoitetasolla.

Merivoimat jatkoi Ruotsin kanssa merivalvontayhteistyötä, jonka on suunniteltu laajentuvan kohti BASC-yhteistyötä (Baltic Sea Surveillance Co-operation). Suomi ohjaa tätä kehitystä yhdessä Ruotsin kanssa. Suomi toimi myös puheenjohtajamaana EU:n ja Euroopan puolustusviraston puitteissa toimivassa työryhmässä, jonka tehtävänä on muodostaa yhteiseuroppalainen meritilannekuvajärjestelmä ja kehittää samalla merivalvontasensoriasemia ja merivalvontakeskuksia. Kansainväliseen Multinational Experiment 5 –kokeilu -harjoituksen yhteydessä valmisteltiin lisäksi Suomen ja Naton välillä hanketta, jossa tutkitaan ja tuotetaan palvelukeskeisen arkkitehtuurin mukaisia tietojärjestelmäpalveluja meriliikenteen analysointiin, meritilannekuvan tuottamiseen ja tilannekuvassa olevan informaation varmentamiseen.

Suomen ja Ruotsin välisen ilmatilannekuvan vaihtoon liittyen jatkettiin teknisten mahdollisuuksien selvittämistä. Lisäksi jatkettiin Naton kumppanuusohjelmaan liittyvän ASDE (Air Situation Data Exchange) järjestelyjen yhteistoimintasopimuksen ja teknisten vaatimusten valmistelua. Järjestelyyn liittymisestä ei ole tehty vielä päätöstä. Ilmatilan aluevalvontatapahtumien (loukkausten) ennaltaehkäisyn menettelytapoja ryhdyttiin kehittämään UM:n ohjaamana yhteistyössä Suomen, Venäjän ja Viron ilmavoimien asiantuntijoiden kesken. Toimintaa jatketaan vuonna 2008.

Varusmiespalvelukseen astui edellisvuoden tapaan noin 27 000 henkilöä, joista palveluksen keskeytti noin 17,9 %. Siviilipalvelukseen määrättyjä ennen palveluksen alkamista ja palveluksen aikana oli kertomusvuonna hieman alle 2 400 henkilöä. Varusmiesten palvelusmotivaatio säilyi edelleen hyvällä tasolla. Varusmiehistä 63 % piti saamaansa sotilaskoulutusta tärkeänä, ja 38 % olisi käynyt asepalveluksen, vaikka se olisi ollut vapaaehtoista. Lähes 70 % johtajakoulutuksen saaneista varusmiehistä piti saamaansa johtajakoulutusta tasoltaan erittäin hyvänä tai hyvänä.

Kertausharjoituksissa koulutettujen määrä, noin 7 500 reserviläistä, jäi edellisvuoden tapaan neljännekseen vuoden 2005 tasosta ja liian vähäiseksi puolustusvoimien sodan ajan joukkojen koulutustarvetta ajatellen. Kertausharjoituskoulutuksen riittämättömyyttä korvasivat jossain määrin sekä puolustusvoimien että Maanpuolustuskoulutus ry:n pitämät vapaaehtoiset harjoitukset. Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa koulutettiin noin 6 000 reserviläistä. Maanpuolustuskoulutus ry järjesti puolustusvoimien tukemana noin 1 360 kurssia, joista sotilaallisten kurssien osuus oli 56 %. Kursseille osallistui noin 35 000 henkilöä, joista reserviläisiä oli 61 %.

Maanpuolustustahtoa koskevien tutkimusten mukaan noin 77 % kansalaisista ja 80 % varusmiehistä kannattaa aseellista puolustamista, jos Suomeen hyökätään.

Suorituskykyä ylläpitävät ja parantavat kehittämisohjelmat Vuosille 2009–2020 ajoittuvasta puolustusvoimien kehittämisohjelmasta laadittiin luonnos. Suorituskykyä ylläpitävät ja parantavat hankkeet etenivät pääosin suunnitellusti. Integroidun tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän kehittämistä jatkettiin. Puolustushaarat jatkoivat isku- ja suorituskykyä parantavia hankkeitaan strategisen iskun ennaltaehkäisy- ja torjuntakyvyn luomiseksi. Keskeisiä olivat mm. Hornet -kaluston ylläpitopäivitys, lähipanssarintorjuntahanke sekä ilmatorjunnan kehittämishanke. Ilmavoimien nykyisen Hawk-harjoituskonekaluston uusimistarvetta myöhennettiin noin 10 vuodella hankkimalla käytettyjä Hawk-koneita Sveitsistä. Merkittävin poikkeama alkuperäisiin hankintasuunnitelmiin nähden oli kuljetushelikopterihankkeen viivästyminen suunnitellusta aikataulusta. Joulukuussa saatiin kuitenkin sovittua helikopteritoimittajan kanssa alkuperäiseen hankintasopimukseen tehtävistä muutoksista, jotka koskevat mm. helikoptereiden uusia toimitusaikoja, toimitusten vaiheistusta ja muita ehtoja sekä myyjän viivästyksensä johdosta ostajalle suorittamia korvauksia.

Puolustusvoimien rakennemuutos Vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko sisältää linjaukset puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistamiseksi ja rakennemuutoksen toteuttamiseksi. Puolustusvoimat valmisteli tätä rakennemuutosta ja sen toimeenpanoa puolustusministeriön antamien suunnitteluperusteiden mukaisesti. Rakennemuutoksen toimeenpano eteni pääpiirtein asetettujen tavoitteiden mukaisesti siten, että uusi johtamis- ja hallintorakenne toimii kokonaisuutena 1.1.2008. Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän rakenteen ja toimintamallien uudistaminen painottui vuonna 2007 Pääesikuntaan ja sen ohjaamiin sotilaslaitoksiin sekä puolustushaaraesikuntien toiminnan uudistamiseen.

Rakennemuutoksen päämääränä on sopeuttaa puolustusvoimien hallintorakenne vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksia ja sodan ajan joukkomäärien pienentymistä. Uudet tehtävät, kansainvälisen yhteistoiminnan kasvu sekä kustannusten jatkuva kohoaminen lisäävät

painetta tehostaa resurssien kustannustehokasta käyttöä. Puolustusvoimien rakenteellisten muutosten yhtenä tavoitteena onkin edesauttaa puolustusvoimien toiminnan ja talouden tasapainottamista. Valtion tuottavuusohjelman mukaisesti pyritään samalla supistamaan puolustushallinnon henkilöstöä 1 890 henkilötyövuodella vuoden 2011 loppuun mennessä.

Kumppanuushankkeet ja uudet toimintamallit Puolustusvoimat jatkoi tilaajan ja palvelun tuottajan eriyttämiseen perustuvan toimintamallin käyttöä tuki- ja yleishallintopalvelujen tuottamisessa. Palvelumallilla pyritään vapauttamaan tukitoiminnoista resursseja uudelleen kohdennettavaksi ydintoimintoihin ja niiden kehittämiseen.

Puolustusvoimien palkka- ja taloushallinnon palveluja on keskitetty Hämeenlinnassa toimivaan palvelukeskukseen, josta tuli vuoden 2008 alussa valtionhallinnon palvelukeskusverkostoon kuuluva, puolustusministeriön alainen nettobudjetoitu virasto, Puolustushallinnon palvelukeskus. Myös puolustusministeriö ja ulko-asiainministeriö ovat allekirjoittaneet palvelusopimuksen Puolustushallinnon palvelukeskuksen kanssa.

Puolustusvoimien ruokahuollon palvelukeskus on jatkanut toimintaansa valtakunnallisena ruokahuollon palvelun tuottajana. Osana palvelutuotantoa palvelukeskus toteuttaa keskitetyt elintarvikehankinnat. Palvelukeskus suunnittelee ja valmistelee poikkeusolojen elintarviketäydennysten toimintamallin.

Puolustusvoimilla on käytössä tai valmisteilla kumppanuussopimuksia lääkintähuollossa, ruokahuollossa, vaatetushuollossa, tietohallinnossa, koulutuksessa sekä korjaamo-, huolto- ja kunnossapitotoiminnassa.

Vuonna 2006 toimintansa käynnistäneen Sotilaslääketieteen Keskuksen päätoiminnot sijoittuivat Lahteen perustuen kumppanuuteen Päijät-Hämeen keskussairaalan kanssa. Puolustusvoimien erikoissairaanhoito tukeutuu kumppanuuksiin sairaanhoitopiirien kanssa. Lääkintävarikko siirrettiin Sotilaslääketieteen keskuksen kokoonpanoon. Joukko-osastoissa sijaitsevat perusterveydenhuollon terveysasemat siirretään Sotilaslääketieteen Keskuksen kokoonpanoon vuoden 2008 alussa. Tavoitteena on muodostaa puolustusvoimien lääkintähuollosta toiminnallinen ja tulosvastuullinen kokonaisuus. Maavoimien materiaalin kunnossapidon kehittämistä valmisteltiin selvittämällä oman toiminnan kehittämisen ja strategisen kumppanuuden vaihtoehtoja. Päätökset toimintamallista tehdään vuonna 2008.

Muiden viranomaisten tukeminen Puolustusvoimat päivitti sisäisen virka-apuohjeistuksensa puolustus-voimista annetun lain, asevelvollisuuslain ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä puolustusvoimien uuden johtamis- ja hallintojärjestelmän 2008 edellyttämällä tavalla. Virka-apuohjeistuksen uudistamisessa otettiin huomioon vuoden 2006 EU-puheenjohtajuuskauden kokemukset laajamittaisesta virka-avusta sekä viranomaisyhteistyönä aiemmin toteutettu lintuinfluenssapandemian valmiussuunnittelu. Puolustusvoimat osallistui vuoden 2007 kuluessa useisiin kansainvälisiin viranomaisyhteistyötä koskeviin harjoituksiin ja aloitti osaltaan vuonna Suomessa 2008 järjestettävän ETYJ-huippukokouksen virka-avun suunnittelun. Puolustusvoimat antoi vuonna 2007 virka-apua noin 400 rutiiniluontoisessa virka-aputehtävässä, mikä on hieman vähemmän edeltävien vuosien tasoon verrattuna.

Sotilaallinen kriisinhallinta Suomen kriisinhallintakykyä kehitettiin ottamalla huomioon EU:n joukkotarpeet, Nato:n rauhankumppanuuden suunnittelu- ja arviointiprosessin asettamat suoritevaatimukset sekä pohjoismainen kriisinhallintayhteistyö. EU:n täydellinen toimintakyky taisteluosastojen osalta toteutui vuonna 2007 ensimmäistä kertaa. Suomi osallistui vuoden alkupuoliskolla EU:n taisteluosaston valmiusvuoroon (Saksa-Hollanti-Suomi taisteluosasto). Valmiusjakson aikana ei käynnistetty operaatiota. Suomi valmistautui osallistumaan myös niin kutsutun pohjoismaisen taisteluosaston toimintaan, jonka valmiusjakso alkoi vuoden 2008 alussa.

Sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden painopiste oli Kosovon ja Afganistanin operaatioissa. Vuoden lopussa suomalaisten kokonaisvahvuus erilaisissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa oli noin 580 sotilasta sen jälkeen, kun Libanonin UNIFIL -operaatiossa ollut noin 200 sotilaan vahvennettu pioneerikomppania kotiutettiin suunnitelmien mukaisesti marraskuussa.

Balkanilla Suomi osallistui noin 400 sotilaalla Naton johtamaan KFOR -operaatioon Kosovossa sekä noin 100 sotilaalla EU:n johtamaan EUFOR ALTHEA -operaatioon Bosnia-Hertsegovinassa, kunnes koko EUFOR ALTHEA -operaation joukkovahvuus puolitettiin kesäkuussa noin 2 500 sotilaaseen, jolloin myös suomalaisosaston vahvuus supistui noin 50 sotilaaseen. Afganistanin Nato -johtoiseen ISAF -operaatioon suomalaiset osallistuivat noin 100 sotilaalla, joista pääosa toimii Pohjois-Afganistanin alueella.

Suomi osallistui lisäksi myös useaan kriisinhallintaoperaatioon Lähi-idässä, Kashmirissa ja Afrikassa sotilastarkkailijoilla tai esikuntaupseereilla. Sotilastarkkailijaoperaatioita oli neljä: UNTSO -operaatiossa Lähi-idässä työskenteli 15, UNMOGIP -operaatiossa Kashmirissa kuusi, UNMEE -operaatiossa Etiopiassa ja Eritreassa viisi ja UNMIK -operaatiossa Kosovossa kaksi sotilastarkkailijaa.

Joulukuussa käynnistettiin valmistelu- ja varautumistoimenpiteet mahdolliseen Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa toteutettavaan EU:n kriisinhallintaoperaatioon (EUFOR CHAD/CAR). Suomen kontribuution vahvuus mahdollisessa operaatiossa on noin 60 sotilasta. Operaatio käynnistynee aikaisintaan alkuvuodesta 2008.

Valtiovarainministeriö

Talous- ja finanssipolitiikka Kansainvälinen talous pysyi vahvana koko vuoden. Yhdysvaltain talouskasvun hidastumisen korvasi ennakoitua parempi talouskasvu muualla ja maailmantalous ylsi noin viiden prosentin kasvuun. Myös euroalueen edellisenä vuonna virkistynyt talouskasvu jatkui ja tuotanto kasvoi lähes 3 %. Kansainvälisen talouden tulevaisuudennäkymät alkoivat syksyn mittaan heiketä.

Suomessa kokonaistuotannon kasvu jatkui vahvana. Tuotanto kasvoi 4½ % edellisestä vuodesta. Tuotantomahdollisuuksien ylärajoilla pysytellyt kasvu alkoi asteittain näkyä hintojen ja kustannusten nousuna. Kuluttajahinnat nousivat vuoden aikana keskimäärin 2½ %.

Työllisten määrä lisääntyi vielä vuoden aikana noin 50 000 hengellä, mikä nosti työllisyysasteen 70 prosenttiin. Uusien työpaikkojen syntyä alkoi rajoittaa paheneva työvoimapula. Työttömyys aleni 6,8 prosenttiin.

Harjoitettu talouspolitiikka on tukenut myönteistä talouskehitystä. Kasvua on tuettu edellisten vuosien verokevennyksillä ja työmarkkinoiden toimintaa parantavilla uudistuksilla. Eläkkeelle siirtymistä lykkäävien uudistusten lisäksi työvoiman tarjontaa on lisätty työmarkkinatukeen tehtyjen muutosten, muutosturvan, työnvälityksen tehostamisen sekä liikkuvuutta lisänneiden toimien avulla. Huhtikuussa hallituskautensa aloittaneen hallituksen talousstrategien ytimenä on luoda edellytykset selvästi vahvemmalle talouskasvulle kuin tähän mennessä tehdyissä skenaarioissa on arvioitu. Viime aikojen hyvästä työllisyyskehityksestä huolimatta määrätietoisen politiikan tukemana työpaikkojen määrä voi tulevanakin vaalikautena kasvaa 80 000–100 000 hengellä, mikäli kansainvälinen talouden kehitys jatkuu suotuisana ja palkkakehitys muodostuu työllisyyttä tukevaksi.

Julkisyhteisöjen menot suhteessa bruttokansantuotteeseen alenivat 47½ prosenttiin. Verojen ja sosiaaliturvamaksujen osuus aleni vajaaseen 43 prosenttiin bruttokansantuotteesta erityisesti valtion verotuksen kevenemisen johdosta. Julkisen talouden rahoitusasema on EU-maiden vahvimpia. Julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen aleni kertomusvuonna 35 prosenttiin. Valtion osalta vastaava luku oli 31½ %. Julkisyhteisöjen nettorahoitusvarallisuus oli vuoden lopussa yli 130 mrd. euroa. Suurin osa tästä on työeläkelaitosten sijoituksia.

Julkisyhteisöjen talous on pysynyt ylijäämäisenä vuosituhannen vaihteesta lähtien. Viime vuonna se oli 4½ % bruttokansantuotteesta. Valtaosa ylijäämästä kertyi sosiaaliturvarahastoihin. Kuntatalous oli lievästi alijäämäinen ja valtiontalouden ylijäämä oli noin 1½ % bruttokansantuotteesta.

Valtiontalous Hallitus antoi eduskunnalle kertomusvuodelle varsinaisen talousarvioesityksen lisäksi neljä lisätalousarvioesitystä. Hallituksen ehdottamien talousarviomenojen yhteismäärä vuodelle 2007 oli 40 428 milj. euroa, joka eduskunnan käsittelyssä nousi 55 milj. eurolla. Lisätalousarvioissa määrärahoja lisättiin nettomääräisesti 314 milj. eurolla.

Varsinaisessa talousarviossa budjettitalouden ylijäämä arvioitiin 35 milj. euroksi. Lisätalousarvioissa tuloarvioita korotettiin nettomääräisesti 2 660 milj. eurolla. Verotuloarvioita korotettiin talouskasvun jatkuttua odotettua vahvempana ja laaja-alaisempana. Myös osakemyyntituloja ja osinkotuloja kertyi arvioitua enemmän. Lisäksi aiemmilta vuosilta tilinpäätöksistä kertynyttä ylijäämää merkittiin toisen lisätalousarvioesityksen katteeksi 600 milj. euroa. Valtionvelkaa lyhennettiin 2,9 mrd. eurolla ja valtionvelan määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen alentunee kertomusvuonna ennakkotietojen mukaan noin 4 prosenttiyksiköllä runsaaseen 31 prosenttiin. Valtion eläkerahaston varojen karttumista nopeutettiin jättämällä rahaston varojen siirto budjetista maksettavien eläkemenojen katteeksi tekemättä.

Euroopan unionin vuoden 2007 budjetti oli alkaneen rahoituskehyskauden ensimmäinen. Euroopan unioni laajentui vuoden alusta 27 maan yhteisöksi Bulgarian ja Romanian liittymisen myötä.

Uusien ohjelmien toimeenpano-ongelmat näkyivät selvästi budjetin toteutumassa. Vuoden 2007 maksatukset ovat lisäbudjetit 1–7 huomioituna noin 0,92 % EU:n yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Omien varojen päätös rahoituskehyskaudelle 2007–2013 hyväksyttiin kesäkuussa ja se astuu takautuvasti voimaan vuoden 2007 alusta lukien jäsenmaiden ratifioitua päätöksen. Suomi ratifioi päätöksen 21.12.2007. Vuoden 2008 hyväksytyssä budjetissa ratkaistiin satelliittinavigointijärjestelmä Galileon ja Euroopan teknologia instituutin, EIT:n rahoitus. Hyväksytyn budjetin maksumäärärahat ovat 0,96 % EU:n yhteenlasketusta bruttokansantulosta, joten Suomen tavoitteet maksumäärärahojen hallitusta kasvusta toteutuivat.

Verotus Pääministeri Vanhasen toinen hallitus kevensi tuloveroasteikkoa lieventämällä ja ansiotulovähennystä korottamalla vuoden 2008 ansiotulojen verotusta 330 milj. eurolla. Valtaosa tästä määrästä on kohdistunut nimenomaan työn verotuksen keventämiseen. Toisaalta kevennykset ovat kohdistuneet myös korkeimpien marginaaliverojen alentamiseen, mikä tukee osaltaan korkeaa osaamista. Verokevennysten painopiste on ollut pieni- ja keskituloisten verotuksessa.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen edistämiseksi vuoden 2008 alusta otetaan käyttöön uusi, ansiotuloista tehtävä työasuntovähennys. Se myönnetään tietyin edellytyksin verovelvolliselle, joka joutuu työn vuoksi pitämään kahta asuntoa, joista toinen on hankittu nimenomaan toisella paikkakunnalla työskentelyn vuoksi. Vähennys myönnetään vain vuokra-asumisen perusteella, sillä omistusasumista tuetaan verotuksessa korkovähennyksin. Vähennyksen määrä on enintään 250 euroa kuukaudessa.

Perintöverotus ja lahjaverotus eriytettiin. Luonnollisia henkilöitä koskevaa perintöverotusta uudistettiin ja lievennettiin.

Alkoholiverotusta kehitettiin korottamalla veroa keskimäärin 11,5 % tavalla, joka turvaa alkoholin veropohjan ja samanaikaisesti vähentää alkoholin kokonaiskulutusta sekä alkoholin käyttöön liittyviä haittoja. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi energiaveroja korotettiin sekä auto- ja ajoneuvoverotusta uudistettiin. Energiaveroja korotettiin yhteensä 300 milj. eurolla kohdistaen korotus kaikille energiatuotteille, painottaen kuitenkin päästökaupan ulkopuolista sektoria. Auto- ja ajoneuvoveroon luotiin taloudellinen kannuste valita pienipäästöisempi henkilöauto siten, että verot perustuvat autojen ominaishiilidioksidipäästöihin ja verotus kiristyy päästöjen kasvaessa.

Arvonlisäverotuksessa tehtävät painottuivat EU:n arvonlisäverolainsäädännön kehittämiseen. Neuvoston käsittelyssä oli mm. veropetosten vastainen strategia sekä alennettuja verokantoja koskevan sääntelyn uudistaminen. Hyväksyttiin ALV-paketti, jolla uudistetaan palvelujen verotuspaikkasäännökset sekä toisessa jäsenvaltiossa maksetun veron palautusjärjestelmä. Kotimaan lainsäädäntöä muutettiin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen päätösten johdosta, joista merkittävin muutos koski kiinteistöstä tehdyn vähennyksen oikaisujärjestelmän uudistamista vuoden 2008 alusta.

Rahoitusmarkkinat Euroopan unionin elimissä käsiteltyjä keskeisiä rahoitusmarkkinakysymyksiä olivat yhtenäinen maksualue, markkinoiden vakaus ja kriisinhallinta sekä arvopaperikaupan selvitystoiminta. Ecofin-neuvosto käsitteli vakauskysymyksiä useita kertoja. Suomi osallistui EU:n rahoitusmarkkinoiden vakauden edistämistä koskevaan jäsenvaltioiden yhteistyöhön aktiivisesti myös EU:n komitea- ja työryhmätyössä. Arvopaperikaupan selvitystoiminnan osalta Ecofin-neuvoston päätelmissä korostettiin rajat ylittävän kaupankäynnin jälkeisten järjestelyjen merkitystä kilpailukyvylle ja toiminnan tehokkuudelle. Suomi pyrki vuoden aikana varmistamaan, että järjestelyt mahdollistavat tulevaisuudessa

myös meillä käytössä olevan suoran arvopaperiomistuksen järjestelmän.

Syyskuussa annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rahoitusalan yhtiöiden omistajavalvonnasta. Marraskuussa annettiin maksupalveluja sisämarkkinoilla koskeva direktiivi, jolla luodaan yhtenäinen eurooppalainen maksualue (SEPA). Suomi pyrki vuoden aikana vaikuttamaan siihen, että komissio antaisi mahdollisimman pikaisesti myös ns. SEPA next steps -tiedonannon. Valtiovarainministeriö asetti työryhmän valmistelemaan maksupalveludirektiivin täytäntöönpanon edellyttämää lainsäädäntöä.

Vuoden aikana valmisteltiin neuvostossa uusitun komitologiapäätöksen edellyttämät muutokset rahoitusmarkkinadirektiiveihin. Neuvostossa hyväksyttiin lisäksi joulukuussa päätelmät rahoitusmarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan tehostamiseen tähtäävän ns. Lamfalussy-menettelyn toiminnasta ja tehostamisesta.

Neuvoston rahoituspalvelukomitean painopisteitä olivat rahoitusmarkkinoiden vakaus- ja valvontakysymysten lisäksi muun muassa sääntelydialogi kolmansien maiden kanssa, riskirahastoihin liittyvät kysymykset sekä kuluttajansuoja rahoitusmarkkinoilla. Rahoitusmarkkinoilla syksyn aikana esiintyneiden häiriöiden syiden arviointi käynnistyi komitea- ja neuvostotasolla. Tähän mennessä valmistellut ehdotukset tullevat johtamaan muutoksiin sekä markkinoiden sääntelyssä että valvonnan menettelytavoissa. Euroopan arvopaperikomiteassa hyväksyttiin vuoden aikana komission direktiivi sijoitusrahastojen sallituista sijoituskohteista ja asetus tilinpäätösten vastaavuudesta. Euroopan pankkikomitean toiminnassa oli valvontaan liittyvien kysymysten lisäksi esillä erityisesti vakavaraisuusdirektiivin muutosehdotus.

EU:n rahoituspalveluiden toimintasuunnitelmaan sisältyneiden direktiivien kansallista täytäntöönpanoa jatkettiin. Helmikuussa tuli voimaan arvopaperimarkkinalain muutos, jolla pantiin täytäntöön avoimuusdirektiivi. Kesäkuussa eduskunnalle annettiin hallituksen esitys lainsäädännöksi, jolla pantiin täytäntöön marraskuun alusta voimaan tulleet rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin (MiFID) säännökset. Kansalliset kiinteistö- ja sijoitusrahastolain muutokset tulivat voimaan toukokuussa.

Hallitusohjelman mukaisesti asetettiin työryhmä valmistelemaan rahoitus- ja vakuutusvalvonnan yhdistämistä. Myös pitkäaikaissäästämisen kehittämiseen liittyvät valmistelut aloitettiin. Pankkimarkkinoiden rajat ylittävään rakennemuutokseen liittyvät talletussuojarahaston kannatusmaksua koskevat lainmuutokset tulivat voimaan joulukuussa.

Kansainvälisessä valuuttarahastossa käynnistyivät neuvottelut luotto- ja äänivaltakiintiöiden uudistuksesta. Tarkoituksena on vahvistaa kehittyvien talouksien ja kehitysmaiden osuutta rahaston hallinnossa. Suomi pyrki vuoden aikana ratkaisuun, joka asianmukaisesti varmistaisi myös pienten jäsenmaiden vaikutusmahdollisuuden. Lisäksi valmisteltiin tulopohjan ja menotalouden uudistusta. Rahaston talouteen kohdistuu paineita, koska sen tulot tulevat luotonannosta, ja luotot ovat viime vuosina vähentyneet.

Maailmanpankkiryhmän toimintaa väritti pääjohtajan vaihdos ja uusi strategia, jonka päälinjat hyväksyttiin vuosikokouksessa lokakuussa. Vuoden kuluessa saatiin myös päätökseen IDA 15 lisärahoitusneuvottelut, joiden tuloksena IDAn rahoitus vuosina 2009–2012 kasvaa 30 % IDA 14:n tasosta ja nousee kaikkiaan 41,6 mrd. dollariin.

Euroopan kehitys- ja jälleenrakennuspankin pääoman riittävyyttä koskevan arvio ja siten pankin toiminnan pitkän aikavälin suuntaviivojen laadinta saatiin päätökseen. Koska pankin taloudellinen asema on vahva, on käynnistetty keskustelut siitä, miten pankin voittovaroja tulisi kohdentaa eri käyttötarkoituksiin.

Euroopan Investointipankki avasi sivukonttorin Helsinkiin syyskuussa.

Valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka Työvoiman ikääntyminen ja hallinnon tuottavuuden edistäminen ovat entisestään korostaneet hyvän henkilöstösuunnittelun ja henkilöstöjohtamisen merkitystä. Hallitus päättikin 6.11.2007, että valtionhallinnon tuottavuushankkeissa ja rakenne- ja tehtävämuutoksissa on noudatettava hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Taustalla on valtioneuvoston tekemä periaatepäätös valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaatioiden muutostilanteissa (23.3.2006). Valtionhallintoon palkataan vuosittain 3 000–5 000 uutta henkilöä, vaikka tuottavuusohjelman toteuttaminen johtaa 1 000–2 000 vapautuvan viran tai tehtävän täyttämättä jättämiseen.

Hallinnon toiminnallinen tehokkuus, palvelukyky ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus varmistetaan siten, että henkilöstöjohtamisen linjausten valmistelu, päätöksenteko ja seuranta integroidaan konsernin muihin ohjausprosesseihin. Tavoitteena on ollut kytkeä henkilöstöjohtaminen osaksi kokonaisjohtamista kaikissa valtionhallinnon toimintayksiköissä. Valtiovarainministeriö on pyrkinyt vahvistamaan hyviä henkilöstöjohtamisen käytäntöjä linjaamalla valtionhallintoon yhteiset henkilöstön kehittämisen periaatteet ja tavoitteet (VM 4/01/2007). Ministeriöiden tueksi laadittiin 15-kohtainen henkilöstön kehittämisen tarkistuslista, joka sisältää tavoitetasojen kuvaukset vuosille 2008 ja 2012.

Valtiovarainministeriö on valmistellut laaja-alaista valtiokonsernin toimintakulttuurin uudistusohjelmaa, jonka mukaan ammattitaitoisella johtamisella ja kannustavalla johtamiskulttuurilla taataan hallinnon tuottavuus, hyvinvointi ja jatkuva uudistuminen. Osana uudistusohjelmaa toteutetaan hallinnon yhteisiä valmennusohjelmia. Vuonna 2007 käynnistyi ja keväällä 2008 päättyy FINWIN-valmennusohjelma, jonka tavoitteena on luoda muutosvalmiuksia hallintoon. Ohjelma saa jatkoa virka- ja työehtosopimusten yhteydessä sovitusta työryhmästä, jonka tehtävänä on käynnistää valmennusohjelma hallinnon muutosten ja tuloksellisuuden tueksi.

Valtion palkkausjärjestelmät on uudistettu siten, että uuden palkkausjärjestelmän piirissä ovat kaikki virastot. Valtion palkkakilpailukyvyn parantamisessa painopiste on siirtynyt palkitsemisen kokonaisuuden ja palkintajärjestelmien kehittämiseen. Valtiovarainministeriö edistää tulospalkkausta ja kehittää myös muita kannustinmuotoja. Valtio on työnantajana osallistunut hallituksen samapalkkaisuusohjelman toteutukseen. Samapalkkaisuuden lähtökohtana on, että naisille ja miehille maksetaan sama palkka samasta tai samanarvoisesta työstä. Kun työtehtävän vaativuus otetaan huomioon, naisten ansiot ovat 98 % miesten ansioista keskimäärin.

Työrauhatilanne valtiosektorilla on ollut hyvä. Valtion virka- ja työehtosopimukset vuosille 2005–2007 tehtiin 16.12.2004 allekirjoitetun tulopoliittisen sopimuksen mukaisina. Sopimukset olivat voimassa 30.9.2007 saakka. Valtion työmarkkinalaitos ja henkilöstöä edustavat keskusjärjestöt sopivat 13.10.2007 työ- ja virkaehtosopimuksista sopimuskaudelle 1.10.2007–31.1.2010. Kustannuksiltaan neuvottelutulos on noin 11,5 %. Neuvottelutulos koostuu yleiskorotuksista ja paikallisista eristä ja sillä tuetaan hallinnon tuloksellisuuden kehittymistä.

Hallinnon kehittäminen Valtionhallinnon tehostamiseksi ja rakenteiden keventämiseksi jatkettiin toimenpiteitä hallinnonalojen tukipalvelujen hoidon keskittämiseksi. Kertomusvuonna valtion virastoille ja laitoksille tuotettiin talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja neljässä palvelukeskuksessa. Lisäksi joillakin hallinnonaloilla näiden palvelujen hoitaminen oli keskitetty yhdelle hallinnonalan virastolle. Valtion keskushallinnon toimintojen ja yksiköiden alueellistamista jatkettiin hallitusohjelman mukaisesti.

Kesäkuussa aloittaneen aluehallinnon uudistamishankkeen tavoitteeksi asetettiin hallitusohjelman linjauksiin perustuen selkeän työnjaon luominen aluehallinnon sekä ministeriöiden ja muun keskushallinnon välillä muun muassa siirtämällä ministeriöistä toimeenpanotehtäviä ja muita kuin valtakunnallisia kehittämistehtäviä alue- ja paikallishallinnolle. Hankkeessa

edellytetyt selvitykset valmistuivat loppuvuodesta. Uudistamishanke jatkuu kevääseen 2009 saakka.

Hallitus päätti toukokuun kehyspäätöksen yhteydessä uusista tuottavuustoimenpiteistä. Tavoitteena on tuottavuutta parantamalla hillitä julkisten menojen kasvua, lisätä mahdollisuuksia kohdentaa voimavaroja uudelleen sekä vähentää henkilöstötarvetta. Ohjelmassa jo aiemmin päätetty ja kehyspäätöksessä vahvistettu tavoite, tuottavuustoimien mahdollistama henkilöstötarpeen vähenemistavoite on 9 645 henkilötyövuotta vuoden 2011 loppuun mennessä. Ministeriöiden elo–syyskuussa valtiovarainministeriöön toimittamien hallinnonalojen tuottavuusraportointien mukaan kaikkiaan n. 180 tuottavuushankkeesta ja toimenpiteestä yli 75 % (60 % syyskuussa 2006) on nyt suunnittelu- ja toteuttamisvaiheessa tai toteutettu. Pääosa hankkeista koskee virastojen ja laitosten varsinaisia perustehtäviä. Valtionhallinnon tuottavuuden nostamisen tavoitteena on osaltaan tukea kasvun edellytyksiä pienentämällä julkisen sektorin osuutta voimakkaasti supistuvasta työvoimasta ja turvata näin yksityisen sektorin työvoiman saatavuutta.

Toukokuun kehyspäätöksessä uusien tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden tavoitteeksi asetettiin 4 800 henkilötyövuoden työvoimatarpeen pieneneminen. Kevään 2008 kehyspäätöksessä on tarkoitus täsmentää uudet tuottavuustoimenpiteet ja niiden mittaluokka eri hallinnonaloilla.

Tuottavuushankkeet, alueellistamistoimenpiteet ja hallinnon muut rakenne- ja toiminnalliset muutokset koskettavat lähes koko valtion henkilöstöä. Muutosten etenemistä ja tavoitteena olevien henkilöstövaikutusten toteutumista on ryhdytty tukemaan entistä tehokkaammin. Hallituksen 6.11.2007 käsittelyn mukaisesti valtiovarainministeriö on antanut uudet täydennetyt ohjeet ministeriöille ja virastoille muutostilanteiden henkilöstöpolitiikasta. Ohjeet on valmisteltu yhteistoiminnassa henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa.

Valtionhallinnon tietohallinnon kehittämistä jatkettiin. Sillä luodaan edellytyksiä asiakaslähtöisten ja joustavien palvelujen tuottamiselle sekä parannetaan valtionhallinnon tuottavuutta. Kertomusvuonna keskeisimpiä hankkeita oli valtionhallinnon IT-arkkitehtuurin kehittäminen toiminnan ja tietojärjestelmien kehittämisen ohjausvälineeksi kaikilla valtionhallinnon tasoilla.

EU:n rakennerahastovarojen hallinnointia Suomessa yksinkertaistettiin perustamalla keskitetty rakennerahastojen tarkastusviranomainen valtiovarain controller -toiminnon yhteyteen.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa.

Opetusministeriö

Koulutus- ja tiedepolitiikka Valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksenä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman vuosille 2007–2012. Tuettiin kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toimeenpanoa koulutuksen osalta ja osallistuttiin sisäasiainministeriön johdolla valmisteltavan kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen.

Yleissivistävä koulutus Toteutettiin pitkän aikavälin toimenpidekokonaisuutta, jonka tarkoituksena on lisätä opetuksen laatua ja ehkäistä syrjäytymistä. Painopistealueina ovat olleet koulukiusaamisen vähentäminen, peruslukutaidon ja matematiikan oppimis- ja arviointiympäristön kehittäminen, koululaisten liikunnan edistäminen, oppilaiden osallistumisen ja koulun yhteisöllisyyden lisääminen, oppilashuollon- ja palvelurakenteen sekä perusopetuksen joustavien työmuotojen kehittäminen. Erityisopetuksen palvelurakenteita ja hallinnollisia menettelytapoja kehitettiin yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa. Ylioppilastutkinnon kehittämistä jatkettiin mm. toimeenpanemalla äidinkielen kokeen uudistus ja ottamalla käyttöön uusi terveystiedon koe.

Ammatillinen koulutus Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärää lisättiin määräaikaisesti vuosille 2008–2011. Opetusministeriö kohdensi vuoden 2008 alusta voimaan tulevan 2 200 opiskelijapaikan lisäyksen ensisijaisesti kasvukeskuksissa ja pääkaupunkiseudulla toimiville koulutuksen järjestäjille. Ammattiopistostrategian mukaista vauhdittamishanketta jatkettiin tavoitteena edistää ammatillisen koulutuksen kehittämistä kokonaisuutena ja järjestäjäverkon kokoamista. Opetusministeriö antoi koulutuksen järjestäjille suositukset järjestäjäverkon kehittämiseksi ja täsmensi prosessin aikataulua.

Ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä jatkettiin Euroopan sosiaalirahaston uuden ohjelmakauden linjausten mukaisesti. Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan kokeilukoulutuksen volyymia laajennettiin ja käynnistettiin kokeilua koskeva seurantaselvitys. Ammattiosaamisen näyttöjen kehittämis- ja kokeilutoimintaa jatkettiin. Ammatillisen peruskoulutuksen tulosrahoituksen indikaattoreita ja mittareita kehitettiin valmistuneen selvityksen pohjalta.

Valmistauduttiin kevään 2008 yhteishaussa ensi kertaa käyttöönotettavaan sähköiseen yhteishakuun ja valmisteltiin koulutuksen järjestäjien ja opetusministeriön välisen sähköisen asioinnin kehittämishanketta. Lakia opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä muutettiin siten, että sähköinen hakujärjestelmä voidaan myöhemmin laajentaa koskemaan myös yhteishaun ulkopuolista toisen asteen koulutusta.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut Korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä jatkettiin tavoitteena tutkimus- ja koulutustoiminnan laadun, vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisääminen. Käynnistettiin Innovaatioyliopiston ja Turkuun sekä Itä-Suomeen yhdistymisen kautta syntyvien uusien yliopistojen perustamisvalmistelut. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu aloitti toimintansa vuoden alussa ja kaksi fuusioituvaa ammattikorkeakoulua sai toimiluvat. Ammattikorkeakoulujen toimipisteverkon tiivistymisestä tehtiin päätöksiä siten, että vuoden 2009 loppuun mennessä nuorten tutkintoon johtava koulutus lakkaa 16 paikkakunnalla. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreiden välistä duaalimallin mukaista yhteistyötä tuettiin ja työnjakoa selvitettiin alakohtaisilla selvityksillä. Korkeakoulujen kansainvälisiä toimintamahdollisuuksia vahvistettiin mahdollistamalla EU- ja ETA-maiden ulkopuolelle suuntautuva tilauskoulutus 1.1.2008 alkaen.

Käynnistettiin yliopistolaitoksen kokonaisuudistuksen valmistelu. Yliopistot irrotetaan valtio-oikeushenkilöstä ja kaikkien yliopistojen oikeudellinen asema muuttuu itsenäisiksi oikeushenkilöiksi. Uudistuksen tarkoituksena on yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman parantaminen ja kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen. Valmisteltiin ehdotus yli-

opisto-opintojen keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelmaksi. Yliopistojen opintoprosessien kehittämistä ja tutkintorakenneuudistusta tuettiin valtakunnallisilla ja alakohtaisilla opetusministeriön rahoittamilla hankkeilla. Valmisteltiin sähköisen yhteishakujärjestelmän käyttöönottoa vuonna 2008. Maisteriohjelma-asetusta täydennettiin kansainvälistymistä ja monitieteisyyttä tukevilla ohjelmilla. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta suunnattiin erityisesti kunkin ammattikorkeakoulun vahvuusalueille. Tavoitteena on vahvistaa ja kehittää ammattikorkeakouluja työelämäläheisinä korkeakouluina sekä edistää niiden profiloitumista.

Tiedepolitiikka Painopisteitä olivat tutkimuksen kansainvälistyminen, tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kilpailukyvyn kehittäminen sekä tieteen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tehostaminen. Suomen tiedepoliittisten tavoitteiden toteutumista edistettiin osallistumalla aktiivisesti eurooppalaisen tutkimusalueen kehittämiseen. Valmisteltiin eri hallinnonalojen yhteistyönä toteutettavaa kansallista infrastruktuuripolitiikkaa. Suomi osallistui aktiivisesti useiden kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseen ja uusien valmisteluun. Uuden supertietokoneen käyttö aloitettiin ja Funet-tietoverkon uusiminen käynnistettiin.

Käynnistettiin toimenpideohjelma tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kehittämiseksi vuosille 2007–2011. Sen pohjalta siirrettiin tutkijakouluja koskeva päätöksenteko ja seuranta Suomen Akatemialle. Valmisteltiin Sota-arkiston ja Valtioneuvoston kanslian arkiston liittäminen arkistolaitokseen. Valmisteltiin vapaakappalelain uudistamiseen liittyvä lakiesitys. Valmisteltiin sähköistä pitkäaikaissäilytystä ja käyttöä koskevia periaatteita. Edistettiin kulttuuriperintöaineiston digitointia.

Aikuiskoulutus Hallitusohjelman mukaan toimeenpannaan ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus, jossa selkiytetään hajanainen hallinto, rahoitus, tarjonta ja etuudet. Uudistuksen valmistelua varten asetettiin keskeisiä ministeriöitä ja työelämän keskusjärjestöjä edustava johtoryhmä. Uudistus kattaa ammatillisen aikuiskoulutuksen, korkeakoulujen aikuiskoulutuksen, työvoimakoulutuksen ja henkilöstökoulutuksen.

Oppisopimuskoulutuksena annettavan ammatillisen lisäkoulutuksen kiintiötä nostettiin 12 %, jolloin kokonaiskiintiö on 25 000 opiskelijapaikkaa. Oppisopimuskoulutuksen järjestämistä kehitettiin uudistamalla asetuksen muutoksella opintososiaalisia etuuksia tietopuolisen opetuksen aikana sekä mahdollistamalla virkasuhteisten oppisopimus. Aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaa (Noste-ohjelmaa) jatkettiin vuoden 2007 loppuun, johon mennessä ohjelman erityisrahoituksella koulutuksen on aloittanut noin 20 000 opiskelijaa.

Opintosetelityyppiset avustukset laajennettiin vapaan sivistystyön eri työmuotoja koskeviksi. Tavoitteena on tukea aikuisopiskeluun osallistumista mm. maahanmuuttajien, työttömien, senioriväestön ja erityisryhmien kohdalla. Koulutuksen arviointineuvostolta tilattujen vapaan sivistystyön ja ammatillisen aikuiskoulutuksen arviointien loppuraportit valmistuivat.

Valtiorahoitteinen opetustoimen henkilöstökoulutuksen kehittäminen käynnistettiin asetetun työryhmän toimenpide-ehdotusten perusteella. Jatkettiin aikuisopiskelun osuvuuden ja tehokkuuden parantamiseksi opetusministeriön ja työministeriön yhteistyönä valmisteleman aikuisopiskelun tietopalvelujen, neuvonnan ja ohjauksen kehittämisohjelmaa käynnistämällä valtakunnallinen ESR-kehittämisohjelma, jonka kokonaisrahoitus on 26 milj. euroa.

Opintotuki Julkaistiin korkeakouluopiskelijoiden ja toisen asteen opiskelijoiden sosioekonomista asemaa kartoittavat tutkimukset. Opintotukiasiain neuvottelukunta laati opintotuen kehittämisohjelman sekä kansainvälisen opintotukikatsauksen. Valmisteltiin hallituksen esitys eduskunnalle hallitusohjelman edellyttämistä muutoksista opintotukijärjestelmään. Opintotuessa huomioon otettavat opiskelijan omat tulorajat nousevat vuoden 2008 alusta lukien 30 prosentilla ja opintorahat kaikilla koulutusasteilla vähintään 15 prosenttia 1.8.2008 luki-

en. Vuoden 2007 talousarvioesitykseen liittyen opintotuessa käytettävät vanhempien tulorajat nousivat 1.11.2007 lukien 30 prosenttia.

Ministeriön yhteiset kansainväliset hankkeet Opetusministeriön hallinnonalan Aasia-toimintaohjelman perusteella vuonna 2006 käynnistetty läsnäoloselvitys valmistui. Aasian maiden kanssa tehtävän korkeakoulu- ja tiedeyhteistyön tavoitteita ja organisoimista tarkastellaan osana Vanhasen II hallituksen ohjelmassa sovittua korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategiaa, jonka valmistelu aloitettiin joulukuussa.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka Taide- ja kulttuuriperintö Jatkettiin valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittisen periaatepäätöksen toteutumisen seurantaa kaikilla taiteenaloilla. Taidetoimikuntalaitoksen kehittämistyön osana siirrettiin alueellisten taidetoimikuntien hallintohenkilöstö opetusministeriön hallinnonalalle. Jatkettiin valtioneuvoston hyväksymien arkkitehtuuri- ja muotoilupoliittisten ohjelmien toteuttamista ja käynnistettiin visuaalisten taiteiden ohjelmatyön valmistelu. Käynnistettiin taide- ja kulttuuripolitiikan strategian laadinta. Valmisteltiin ja käynnistettiin ESR -ohjelmakauden 2007–2013 kehittämisohjelmat: luovien alojen yritystoiminnan kasvu ja kansainvälistyminen, kolmannen sektorin osaamisen kehittäminen hyvinvointipalveluiden tuottajana sekä kirjastot avoimena oppimisympäristönä.

Suomen pohjoismaisen puheenjohtajuuskauden päätehtävä kulttuuripolitiikan alueella oli uusien tukiohjelmien (taiteen kentän toimijoille suunnattu liikkuvuus- ja residenssiohjelma sekä taiteen tukiohjelma) käynnistäminen. Ohjelmia hallinnoiva uusi pohjoismainen kulttuuriyhteyspiste Kultur Kontakt Nord perustettiin vuoden alussa ja se aloitti toimintansa Suomenlinnassa kesäkuussa. Luoteis-Venäjän, Viron, Latvian ja Liettuan kanssa toteutettavien kulttuuriyhteistyön toimintaohjelmien käynnistäminen ajoittui Suomen puheenjohtajuuskauteen. Tarkoituksena on tiivistää yhteydenpitoa maiden kesken ja nostaa kulttuurin painoarvoa osana pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa. Teemaan liittyvä konferenssi järjestettiin lokakuussa Kajaanissa.

Aloitettiin teattereiden, orkestereiden ja museoiden toiminnan laadun parantamiseen, ammatillisen osaamisen korostamiseen ja toiminnan tavoitteellisuuden ja suunnitelmallisuuden lisäämiseen tähtäävän valtionosuusuudistuksen toimeenpano. Uudistettiin teatteri- ja orkesterilaki (730/1992). Lastenkulttuuripoliittisen ohjelman, lastenkulttuurikeskusten verkosto Taikalampun toisen kauden ja tanssin aluekeskustoiminnan toteutumista seurattiin. Jatkettiin viittomakielisten teatteripalveluiden kehittämistä. Opetusministeriön taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelman 2006 -2010 toimeenpanoa jatkettiin. Saamelaiskirjallisuudelle perustettiin uusi tukimuoto. Opetusministeriö asetti työryhmän valmistelemaan kulttuurisetelin käyttöönottoa. Sovittiin Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten osallistumisesta Suomen Kansallisoopperan toiminnan rahoitukseen.

Selvitysmiehen arvio Museoviraston nykyisestä toiminta- ja taloustilanteesta ja esitys sen tuottamien asiantuntijapalveluiden parantamiseksi ja tehostamiseksi valmistui toukokuussa. Museoviraston uusien toimitilojen käyttöönotto Sturenkadun kiinteistöissä tapahtuu vaiheittain vuodesta 2010 alkaen. Suomen merimuseon uudisrakennus Kotkassa otettiin toiminnalliseen käyttöön vuoden lopussa. Yleisölle tilat avataan kesällä 2008. Opetusministeriö käynnisti kulttuuriperinnön digitointihankkeen, jonka tavoitteena on kansallisen digitaalisen kirjaston toteuttaminen digitoimalla ja saattamalla verkon kautta keskitetysti haettavaksi museoiden, arkistojen ja kirjastojen keskeiset aineistot. Metsämuseo Luston ja maatalousmuseo Saran siirtoa maa- ja metsätalousministeriöltä opetusministeriön rahoitusjärjestelmien piiriin selvittänyt työryhmä esitti, että museot nimetään valtakunnallisiksi erikoismuseoiksi ja niiden rahoitus siirretään opetusministeriön pääluokkaan vuodesta 2011 lähtien.

Viestintäkulttuuri Hallitusohjelman linjausten mukaisesti jatkettiin Kirjastostrategia 2010:n ja Kirjasto-ohjelman 2006–2010 toteuttamista. Käynnistettiin hallitusohjelmassa

mainitut kotimaisen elokuvan kehittämistoimet ja jatkettiin Audiovisuaalisen politiikan linjat -strategian (2010) toimeenpanoa. Aloitettiin Digitaaliset demot -projektin laajamittainen arviointi. Lapsille suunnatun mediaväkivallan vähentämiseksi jatkettiin Lapset ja media -toimintaohjelman hankkeiden tukemista. Kohderyhmänä ovat olleet alle 8 -vuotiaat lapset ja heidän kanssaan toimivat aikuiset päiväkodeissa ja koulujen ilta- ja aamupäivätoiminnassa. Käynnistettiin kuvaohjelmalainsäädännön uudistus vastaamaan muuttunutta mediaympäristöä.

Uudistettiin kulttuuriaineistojen tallettamista ja säilyttämistä koskeva lainsäädäntö, jolla korvataan vapaakappalelaki ja elokuvien arkistointilaki sekä laajennetaan kulttuuriaineistojen arkistointi verkkoaineistoihin ja televisio- ja radio-ohjelmiin. Hallitusohjelman mukaisesti selvitettiin tekijänoikeusasioiden sijoituspaikka valtionhallinnossa ja päätettiin tekijänoikeusasioiden säilyttämisestä opetusministeriössä ja eräistä kehittämistoimista. Tekijänoikeusneuvosto antoi 20 lausuntoa. Aloitettiin lainauskorvausjärjestelmän toteuttamistoimet. Hallitusohjelman mukaisesti opetusministeriö asetti tekijänoikeustulojen verotusta kehittävän työryhmän.

Kulttuurivienti Opetusministeriön asettama työryhmä luovutti 1.3.2007 Suomen kulttuuriviennin kehittämisohjelmaesityksen 2007–2011 sisältävän mietintönsä. Kulttuuriviennin kehittämisohjelman toimeenpanemiseksi ja sen säädös- ja rahoitusperustan edelleen vahvistamiseksi ministeriö asetti kulttuuriviennin ohjaus- ja valmisteluryhmät. Kulttuurimatkailun tuotteistaminen käynnistettiin, kulttuuriviennin tukiverkostotoimintaa kehitettiin, laadittiin kulttuurivientialan koulutuskartoitus ja verkotettiin alueellisia kulttuuritoimijoita. Kulttuurin toimialojen kansantaloudellista vaikuttavuutta kuvaava Tilastokeskuksen kanssa käynnistetty pilottihanke saatiin päätökseen.

EU:n ja Venäjän välinen yhteinen työryhmä piti ensimmäisen virallisen kokouksensa, joka käynnisti EU:n ja Venäjän välisen kulttuurin toimintaohjelman valmistelutyön. Kahdeksas Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi järjestettiin Tverissä.

Liikuntatoimi Tuettiin kansalaisjärjestöjä toiminta-, kehittämis- ja erityisavustuksin. Valtionavustusta myönnettiin 73 lajiliitolle ja 56 muulle valtakunnalliselle liikuntajärjestölle yhteensä 33,5 miljoonaa euroa. Jatkettiin Kansallisen liikuntaohjelman valmistelutyötä. Opetusministeriö tuki terveyttä edistävää liikuntaa 1,9 milj. eurolla. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmassa tuettiin yhteensä 186 hanketta.

Lasten ja nuorten liikuntaohjelman (2004–2007) painopisteinä olivat edelleen lasten ja nuorten liikunnan eettinen toiminta, seuratoiminnan paikallinen kehittäminen, 13–18-vuotiaiden nuorten liikunta-aktiivisuuden lisääminen sekä 3.-9. luokkalaisten liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittäminen. Kaikkiaan avustettiin 412 paikallistason hanketta. Jatkettiin opetusministeriön tuella toteutettavan huippu-urheilun kehittämis- ja toimintavastuita valmistelleen työryhmän esitysten toimeenpanoa. Yhdeksälle urheilijaveteraanille ja viidelle urheiluvaikuttajalle myönnettiin Pro Urheilu-tunnustuspalkinto. Valtion veroton urheilija-apuraha myönnettiin 64 urheilijalle.

Liikuntapaikka-avustuksilla tuettiin erityisesti uimahallien ja liikuntasalien rakentamista. Jatkettiin sukupuolivaikutusten arviointimenettelyn toteuttamista ja kehittämistä liikuntaalalla. Tuettiin liikuntasektoria laajasti palvelevia tietojärjestelmiä (SLUnet ja LIPAS). Tuettiin ja rahoitettiin liikunnan koulutuskeskuksia vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisina koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan keskuksina sekä liikuntajärjestöjen toimintaa tukevina kilpa- ja huippu-urheilun valmennuskeskuksina. Vaikutettiin mm. EU:n urheilun valkoisen kirjan käsittelyyn ja uudistetun WADA-koodin valmisteluun sekä Euroopan neuvoston urheilun osittaissopimuksen valmisteluun ja voimaantuloon.

Nuorisotoimi Valtioneuvosto hyväksyi opetusministeriön johdolla valmistellun nuorisolain (72/2006) 4 §:n mukaisen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman. Ohjelma muodostaa hallitusohjelmaan liittyvän lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman perustan.

Nuorten aktiivisen kansalaisuuden tulosalueella tuettiin 112 valtakunnallista nuorisojärjestöä, nuorisotyön palvelujärjestöä sekä nuorisotyötä tekevää järjestöä. Valtakunnallisten nuorisokeskusten toiminta laajeni edelleen ja ne tuottivat 230 000 nuorisotoimintapäivää. Keskusten palvelutoimintaa laajennettiin kahdella sivutoimipisteellä: Muotkavaaran sivutoimipiste Muoniossa ja Luotsiaseman sivutoimipiste Hailuodossa.

Kuntien nuorisotyön peruspalveluja tuettiin valtionosuuden lisäksi nuorisotilojen rakentamiseen, peruskorjaukseen ja varustamiseen osoitetulla 1,9 milj. euron määrärahalla. Vuoden aikana saatiin noin 220 kuntaa nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen piiriin. Lääninhallitukset tukivat opetusministeriön osoittamilla määrärahoilla 1620 koululaisten iltapäiväkerhohanketta 3.–10.luokkalaisille. Nuorten työpajatoiminta vakinaistui siten, että noin 70 % tuetuista 200 pajasta oli pysyvänä toimintana kunnissa. Työpajatoimintaa tuettiin 6,1 milj. eurolla, kun lisätalousarviossa osoitettiin 2 milj. euron lisämääräraha toimintaan. Opetusministeriö tuki 92:ta ehkäisevän päihde- ja huumetyön hanketta. Nuorten alkoholin ja huumeiden käyttö ja kokeilut ovat kääntyneet 2000-luvulla laskuun. Avartti -toiminta laajeni noin 60 kuntaan ja sen piirissä oli noin 800 nuorta.

EU:n nuorisopolitiikassa jatkettiin yhteisten tavoitteiden ja avoimen koordinaatiomenetelmän toimeenpanoa. Neuvosto hyväksyi päätöslauselman nuorten vapaaehtoistoiminnasta. Huolehdittiin Barentsin euroarktisen neuvoston sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuusvelvoitteista nuorisotoimialalla. Barentsin euroarktisen neuvoston nuorisopoliittisen työryhmän sekä Pohjoismaiden lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean kokoukset valmisteltiin ja vietiin läpi ja puheenjohtajuuskausien toimintasuunnitelmat pantiin täytäntöön.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maatalous ja maaseudun kehittäminen Marraskuussa sovittiin EU:n kanssa liittymissopimuksen 141-artiklan perusteella Etelä-Suomen maataloudelle maksettavista kansallisista tuista vuosille 2008–2013. Tukiratkaisuun sisältyy maatalouden kannattavuusedellytyksiä turvaavia tulotukia ja rakennekehitystä edistäviä investointitukia. Etelä-Suomen sika- ja siipikarjatalouden tuet irrotetaan kokonaisuudessaan tuotannosta vuodesta 2009 alkaen. Osa kotieläintalouden tuesta muutettiin maksettavaksi peltoalaperusteisena tukena vuodesta 2008 lähtien. Komissio teetti pohjoisesta tuesta arvioinnin, jonka pohjalta käydään vuoden 2008 aikana keskustelut pohjoisen tuen järjestelmän kehittämisestä. Kansallisia tukia maksettiin kertomusvuonna noin 596,6 milj. euroa, mikä oli n. 0,7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kesällä 2006 alkanut EU:n sokeripolitiikan uudistuksen toimeenpano jatkui rakenneuudistuksella. Tavoitteena on sokerin ylituotannon vähentäminen. Sokerin ja juurikkaan hintaa lasketaan vaiheittain neljän vuoden aikana. Osa tulon menetyksistä korvataan viljelijöille suorana tukena EU:n varoista. Suomi saa maksaa sokerijuurikkaan viljelylle myös kansallista tukea. Suomen toisen sokeritehtaan toiminta lakkasi. Toisen tehtaan (Säkylä) tuotantoa voitiin kuitenkin jatkaa 10 % alemmalla tasolla. EU:n edellyttämän supistamisen toteuttamiseksi voitiin maksaa luopumistukea enintään 9 000 tonnille eli 10 %:lle tuotannosta. Marras–joulukuussa järjestettiin myös juurikkaan viljelijöille luopumistuen hakukierros, joka kuitenkin kumoutui Sucroksen jättämän hakemuksen johdosta.

Pääosa viljelijöistä teki uuden maaseutuohjelmakauden alkaessa uudet luonnonhaittakorvaus- (LFA) ja ympäristötuen perus- ja lisätoimenpidesitoumukset. Ympäristötuen kansallisena lisäosana maksettu tuki siirrettiin pääosin uuteen ympäristötukijärjestelmään. EU:n komissio poisti Suomen ohjelmaesityksestä merkittäviä lannankäytön tehostamiseen liittyviä toimenpiteitä, joiden korvaamiseksi ryhdyttiin kehittämään uusia toimenpiteitä vuodelle 2008. Uusia ympäristötuen erityistukisopimuksia haettiin yli 2 800 kpl noin 43 000 hehtaarin alalle mm. Suomen Itämeren suojeluohjelman vesiensuojelutavoitteiden toteuttamiseksi. Ympäristötukea maksettiin noin 315 milj. euroa ja luonnonhaittakorvausta noin 421 milj. euroa.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan osalta kertomusvuotta leimasi valmistautuminen maatalouspolitiikan välitarkasteluun vuonna 2008 eli ns. terveystarkastukseen. Suomelle tärkeitä asioita ovat mm. maidontuotannon turvaaminen, viljan intervention säilyminen ja tuotantosidonnaisten tukien mahdollisuus erityisesti epäsuotuisten alueiden kotieläintuotannossa. Suuri osa EU:n kokonaan rahoittamista tulotuista (CAP-tuet) on vuoden 2005 uudistuksen jälkeen irrotettu tuotannosta ja tukien ehdoissa on vaatimuksia mm. ympäristöön ja eläinten terveyteen liittyen. CAP-tukia maksettiin kertomusvuonna 542,2 milj. euroa, mikä oli 14 % vähemmän kuin edellisvuonna. Tämä johtui lähinnä teknisistä, tukimaksujen ajoittumiseen liittyvistä syistä.

Maa- ja puutarhatalouden viljelijätukia maksettiin yhteensä noin 1 874,8 milj. euroa eli noin 1,6 % vähemmän kuin edellisvuonna. Tuensaajia oli runsaat 66 000.

Pääosin EU:n rahoittamia maataloustuotteiden vienti- ja sisämarkkinatukia maksettiin yhteensä noin 31 milj. euroa eli 46 % edellisvuotta vähemmän. Vientituen osuus oli 23 milj. euroa ja se pieneni noin 48 %, kun komissio alensi tukitasoja sekä poisti tilapäisesti eräitä tukimuotoja maatalousraaka-aineiden kohonneiden maailmanmarkkinahintojen johdosta.

Maatalouden rakennetukihakemukset ovat edelleen ruuhkautuneet. Varojen tarvetta ovat jo vuodesta 2004 kasvattaneet artiklan 141-ratkaisussa edellytetyt korkeat tukitasot, joita sovelletaan koko maassa, sekä investointien yksikkökoon kasvu. Hallitusohjelman mukaisesti

Maatilatalouden kehittämisrahastoon osoitettiin lisärahoitusta, yhteensä 115 milj. euroa. Vuonna 2007 myönnettiin n.15 000 investointi- tai aloitustukihankkeelle rahoitusta. Avustuksia myönnettiin n. 187 milj. euroa (8 467 hanketta), korkotukilainoja n. 354 milj. euroa (3 982 hanketta) ja valtionlainoja runsas 1 milj. euroa (69 hanketta). Nuorten viljelijöiden aloitustukea myönnettiin 662 viljelijälle. Kielteisiä päätöksiä maatalouden investointi- ja aloitustukihakemuksiin tehtiin 633 kpl. Pääosa investointituista asetettiin 5.7.2007 hakukieltoon uuden maatalouden rakennetukilain valmistelun ajaksi. Vuodelle 2008 siirtyy silti n. 5 000 hakemusta. Kertomusvuonna otettiin käyttöön uusi luopumistukijärjestelmä, joka on voimassa vuoden 2010 loppuun. Tukijärjestelmän piiriin tuli n. 800 tilaa.

Maatalousperäisten energialähteiden tuotantoa pyrittiin edistämään mm. maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteiden sekä EU:n rahoittaman energiakasvien viljelytuen avulla. Energiakasvien sopimuspinta-ala oli n. 18 000 hehtaaria, missä oli kasvua edellisvuodesta n. 5 %. Pinta-alan kasvu hidastui mm. peltoenergiatuotteiden hintakilpailukyvyn heikentymisen vuoksi. Kansallisen elintarviketalouden laatustrategian toimeenpanoa jatkettiin sekä käynnistettiin hallitusohjelmassa mainitun suomalaisen ruoan edistämisohjelman laadinta.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteet maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseksi käynnistyivät vaiheittain. Ohjelman painopisteitä edistämään nimettiin 55 Leader-toimintaryhmää. Lisäksi ohjelmatyötä tukemaan perustettiin maaseutuverkosto, joka kokoaa yhteen kaikki työssä mukana olevat toimijat. Maaseudun kehittämistoimilla arvioidaan ohjelmakaudella 2007–2013 luotavan vähintään 4 000 uutta yritystä, 10 000 uutta työpaikkaa ja koulutettavan 165 000 henkilöä. Ohjelmakauden 2000–2006 Tavoite 1- ja Leader+ -ohjelmien toteuttaminen päättyy vasta vuoden 2008 lopussa, mutta niille asetetut määrälliset tavoitteet on jo ylitetty. Näiden ohjelmien varoista on tähän mennessä maksettu 83 %. Kehittämishankkeiden ja yritysinvestointien menoja korvattiin noin 57,3 milj. eurolla.

Maaseutupoliittinen erityisohjelma 2007–2010 valmistui alkuvuodesta. Lisäksi käynnistettiin sekä maaseutupoliittisen selonteon että uuden kokonaisohjelman valmistelu. Kylätoiminnan kehittämiseen oli käytettävissä 0,530 milj. euroa. Kansallisin varoin arvioidaan laadittavan tai päivitettävän vähintään 2 000 kyläsuunnitelmaa vuoden 2009 loppuun.

Elintarvikkeet ja terveys Valtioneuvoston vuonna 2003 tekemän elintarvikevalvonnan kehittämistä koskevan periaatepäätöksen toimeenpanoa jatkettiin elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon osalta. Periaatepäätöksen edellyttämä kunnallisten valvontayksiköiden määrä on vähentynyt, mutta kehitys ei ole ollut riittävä, joten periaatepäätöstä tarkistettiin 1.3.2007.

Politiikkasektorin lainsäädäntöä on uudistettu viime vuosina voimakkaasti. Eläinten kuljettamista koskevaa lakia alettiin soveltaa ja samassa yhteydessä tulivat voimaan eläinsuojelulakiin ja rikoslakiin tehdyt teknisluonteiset muutokset. Maatalouspolitiikan täydentäviin ehtoihin kuuluva tuotantoeläinten hyvinvoinnin valvonnan soveltaminen aloitettiin. Eläintautilain kokonaisuudistus aloitettiin asettamalla työryhmä ja sen työ käynnistyi. Jatkettiin eläintunnistusjärjestelmää koskevan lain valmistelua. Neuvoston direktiivi lihantuotantoa varten kasvatettavien kanojen (broilereiden) suojelusta hyväksyttiin neuvoston käsittelyssä. Myös kissojen ja koirien turkisten tuonti-, vienti-, ja markkinoille saattamisen kieltoa koskevasta asetuksesta saatiin ratkaisu neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä. Eläinlääkintähuoltoa koskevan lainsäädännön uudistamista jatkettiin.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen rehulaiksi. Vuoden alusta voimaan tulleen kasvinsuojelulain edellyttämät alemmanasteiset säädökset valmistuivat. Hallituksen esitys laiksi kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain muuttamisesta annettiin eduskunnalle. Neuvostossa hyväksyttiin uusi asetus luonnonmukaisesta tuotannosta sekä päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen torjunta-aineiden käytön puitedirektiiviksi.

Eduskunta hyväksyi elintarviketurvallisuusselonteon. Elintarvikevalvonnan johdon tiivistämistä jatkettiin valmistelemalla lainsäädäntötehtävien keskittäminen maa- ja metsätalousministeriöön vuoden 2008 alusta. Virtuaalinen zoonoosikeskus perustettiin vuonna 2004 tehdyn ehdotuksen mukaisesti. Elintarvikelain toimeenpanoa jatkettiin täsmentämällä alkutuotantopaikkojen ilmoitusmenettelyä sekä säätämällä teuraseläinten mukana toimitettavan ketjuinformaation käyttöön otosta. Hevosten teurastamista käsitellyt työryhmä ehdotti eri toimia teurasmäärien kaksinkertaistamiseksi ja kuolleiden hevosten muiden käsittelytapojen kehittämiseksi.

Bluetongue-tauti jatkoi leviämistään Keski-Euroopassa. Hallinto seurasi tilanteen kehittymistä ja osallistui EU:n tasolla taudin vastustamistoimenpiteiden suunnitteluun mukaan lukien rokotusten mahdollinen käyttö. Suomen tilanteen selvittämistä varten kerättiin verinäytteitä naudoista sen osoittamiseksi, ettei tartunta vielä esiinny Suomessa. Lisäksi kerättiin pyydyksillä lajimääritystä varten polttiaisia, jotka ovat taudin leviämisen kannalta merkityksellisiä vektoreita.

Metsätalous Metsänhoito- ja perusparannustöiden määrissä ei tapahtunut suuria muutoksia edellisiin vuosiin verrattuna. Valtakunnan metsien inventointitietojen perusteella taimikonhoitoa, harvennushakkuita ja kunnostusojituksia tehdään huomattavasti alle tarpeen. Valtion rahoitus metsänhoito- ja metsänparannustöihin yksityismetsissä oli 59,7 milj. euroa. Metsähakkeen energiakäyttö lisääntyi edelleen.

Metsäteollisuuden puun käytön lisääntyminen ja toisaalta Venäjältä tuodun puun väheneminen nostivat kotimaisen hakkuukertymän ennätystasolle. Venäjältä tuodun puun vientitullien asteittaisista korotuksista ensimmäinen tuli voimaan heinäkuussa. Puun tuonti väheni noin 10 %, mutta vähenemiseen vaikuttivat tulleja enemmän ongelmalliset korjuuolot Venäjällä. Hakkuiden lisääntyminen ja voimakas tukkipuun hintojen nousu nostivat myös yksityismetsätalouden kannattavuutta kuvaavan puuntuotannon liiketuloksen ennätysmäisen korkeaksi. Metsäsektorin kokonaistyöllisyys laski hieman teollisuuden tuotantokapasiteetin leikkausten johdosta. Metsätalouden ja puutuoteteollisuuden työllisyys kuitenkin parani hieman edellisestä vuodesta.

Kansallinen metsäohjelma 2015:n valmistelu eteni laajan sidosryhmäyhteistyön pohjalta niin, että ohjelmaluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle joulukuussa. Ohjelmasta on tarkoitus tehdä valtioneuvoston periaatepäätös yhtä aikaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO 2008–2016) kanssa vuoden 2008 alkupuolella.

METSO-ohjelman laadinnassa on otettu huomioon METSO:n kokeiluvaiheen 2002–2007 kokemukset. Ohjelman tavoitteena on metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantumisen pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden suotuisan kehityksen vakiinnuttaminen vuoteen 2016 mennessä. Toimenpiteet perustuvat metsänomistajien omaan kiinnostukseen ja haluun vapaaehtoisesti suojella metsiensä luontoarvoja.

Metsäkeskusten viranomaistehtävät organisoitiin aikaisempaa selkeämmin erilleen metsäkeskusten muusta toiminnasta. 1.5.2007 voimaan tulleilla säädösmuutoksilla julkisen vallan käyttöä sisältävät tehtävät hoidetaan metsäkeskuksessa erillisessä viranomaisyksikössä. Lisäksi merkittävää julkista valtaa sisältävät tehtävät siirtyivät Maaseutuviraston hoidettavaksi.

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annettu laki uudistettiin. Tarkoituksena on lisätä valtion rahoituksen vaikuttavuutta metsänhoidossa, yksinkertaistaa säädöksiä ja lisätä töiden määriä nykyisestä. Tukijärjestelmän yksityiskohtainen sisältö ja voimaantulon ajankohta riippuvat EU:n komissiossa valmisteilla olevasta hyväksymispäätöksestä. Uusi tukijärjestelmä on voimassa vuoden 2013 loppuun, paitsi energiapuun haketuksen osalta vuoden 2012 loppuun.

EU:n metsiä koskevan viisivuotisen toimintaohjelman toteuttaminen käynnistettiin. Hyväksyttiin YK:n metsäfoorumin työn tuloksena metsiä koskeva oikeudellisesti sitomaton instrumentti. Euroopan metsäministereiden konferenssissa poliittisia linjauksia laadittiin puun edistämisestä uusiutuvana energiana, metsien roolista ilmastonmuutoksen torjumisessa ja vesien suojelussa sekä metsäpaloista. Suomen ja Venäjän välistä metsäalan lähialueyhteistyötä jatkettiin.

Kala-, riista- ja porotalous Maatalous- ja kalastusneuvostoissa tehtiin päätökset mm. Itämeren saaliskiintiöistä vuodelle 2008, Itämeren turskakantojen elvytyssuunnitelmasta ja ankeriaan hoitosuunnitelmasta. Itämeren kalastusmahdollisuuksia voitiin ylläpitää silakan ja kilohailin osalta, sitä vastoin turskan ja lohen kalastusmahdollisuudet pienenivät. Suomi osallistui kalastuksen valvonnan tehostamiseksi Itämeren valvonnan ja tarkastusten yhteisohjelmaan Itämeren EU-jäsenvaltioiden ja EU:n kalastuksen valvontaviraston kanssa.

Valtioneuvosto hyväksyi Suomen elinkeinokalatalouden strategian ja toimintaohjelman vuosiksi 2007–2013. Toimintaohjelmalle saatiin neuvotteluiden jälkeen komission hyväksyntä 20.11.2007 ja tukien myöntäminen käynnistyi joulukuussa alan yritysinvestointeihin ja kehittämishankkeisiin. Ohjelmasta voidaan myöntää tukia hylkeiden aiheuttamien saalisvahinkojen korvaamiseen. Jatkettiin vuosien 2000–2006 elinkeinokalatalouden rakenneohjelmien toteuttamista.

Vapaa-ajan kalataloudessa painopistealueina olivat edelleen nuorison kalastusharrastuksen edistäminen ja kalaistutusten tuloksellisuuden parantaminen. Ministeriö julkaisi vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategiasta päivitetyn version vuosille 2007–2010. Valtionavustusten myöntämisessä ja käytössä otettiin käyttöön uudet menettelytavat. Samalla määrärahojen jako kytkettiin entistä selvemmin tulosohjaukseen.

Riistataloudessa merkittävimpien riistaeläinten kannat pysyivät vakaina. Hirvikantaa pienennettiin edelleen suunnitelmallisesti metsävahinkojen vähentämiseksi. Suurpetokannat vahvistuivat. Tämä on johtanut vahinkojen määrän huomattavaan kasvuun. Vahinkojen ennaltaehkäisyä tehostettiin. Euroopan Yhteisöjen tuomioistuin antoi tuomion sudenmetsästyksestä. Tuomio vahvisti nykyisenkaltaisen metsästyskäytännön. Suden hoitosuunnitelman täytäntöönpanoa jatkettiin ja aloitettiin merihylkeiden, peltopyyn, karhun ja ilveksen hoitosuunnitelmien täytäntöönpano.

Porotaloudessa poronlihan tuottajahinta jatkoi nousuaan varsin voimakkaan laskun jäljiltä. Poronlihan menekinedistämistä jatkettiin. Porotaloudessa annettiin valtioneuvoston asetus poronhoitovuodelta 2007/2008 maksettavasta eläinkohtaisesta tuesta. Porotalouden rakenteen kehittämiseksi tuen edellytyksenä oleva vähimmäisporomäärä pidettiin 80 eloporossa.

Vesitalous EU:n direktiivi tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta tuli voimaan 26.11.2007. Maa- ja metsätalousministeriö asetti työryhmän valmistelemaan direktiivin toimeenpanemiseksi tarvittavaa lainsäädäntöä ja selvittämään tulvariskien hallinnan parantamiseksi tarvittavia muita lainsäädännön kehittämistarpeita.

Ministeriössä valmisteltiin tulvavahinkojen korvausjärjestelmän uudistamiseksi ehdotusta, jonka toteutuessa poikkeuksellisista tulvista Suomessa aiheutuvat rakennus- ja irtaimistovahingot korvattaisiin yksityisistä vakuutuksista eikä valtion varoista.

Vesihuoltolaitosten varmuusluokitus valmistui ja sen perusteella määritetyt kriittiset kohteet otettiin esiin syksyn tulosneuvotteluissa alueellisten ympäristökeskusten kanssa.

Suomi korvasi Venäjälle valtioiden välisen sopimuksen mukaisesti Vuoksen poikkeusjuoksutuksesta vuosina 2004–2005 aiheutuneita voimatalousmenetyksiä 620 768 eurolla.

Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö Hallinnossa käynnistettiin valmistelut kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtämiseksi Maanmittauslaitokseen. Valmisteltiin luonnos hallituksen esitykseksi muun muassa kiinteistönmuodostamislakiin sisältyvien osittamisrajoitusten purkamiseksi.

Kertomusvuonna voimaan tulleen INSPIRE-direktiivin (2007/2/EY) kansallisen toimeenpanon valmistelu käynnistettiin ja jatkettiin kansallisen paikkatietostrategian toimeenpanoa. Jatkettiin valmisteluja uuden mm. tulvariskikartoitukseen nykyistä paremmin soveltuvan valtakunnallisen korkeusmalliaineiston tuottamisen käynnistämiseksi vuonna 2008.

Luonnonvarat ja ilmastonmuutos Pitkän aikavälin energia- ja ilmastostrategian valmistelu maa- ja metsätalouden osalta käynnistettiin. Komission ns. ilmasto- ja energiapaketin taakanjakojen valmisteluun liittyen käynnistettiin maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen ja nielujen ylläpitämiseen liittyvien toimien valmistelu.

Ministeriön tehtäväalueen osalta valmisteltiin luonnon monimuotoisuuden kestävää käyttöä koskeva osuus kansalliseen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön toimintaohjelmaan 2006–2016. Valmisteltiin Itämeren suojelua koskevia toimia osana koko Itämeren alueen ravinnekuormituksen vähentämiseen tähtäävää, Itämeren suojelukomission strategiaa. Valmisteltiin Suomen EU-linjauksia luonnonvarapolitiikan, ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä luonnon monimuotoisuuden osa-alueilla.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Henkilöautoliikenne on ennakkotietojen mukaan kasvanut noin 2 %. Rautateillä matkojen määrä kasvoi kaukojunissa 3,1 % ja lähiliikenteessä noin 14,6 %. Suomen ja Venäjän välillä matkojen määrä kasvoi 18,4 % vuoteen 2006 verrattuna. Lentoliikenteessä matkustajien määrä kasvoi lähes 6 % edellisvuodesta marraskuuhun mennessä. Kotimaan matkustajamäärä väheni vajaat 2 %, ulkomaan matkustajamäärät kasvoivat lähes 10 %. Laivaliikenteen matkustajamäärät vähenivät 2 %.

Tieliikenteessä kuljetettu tavaramäärä kasvoi noin 6 % edellisvuoteen verrattuna. Kotimaassa rautatiekuljetukset kasvoivat 0,9 %. Kansainväliset rautatiekuljetukset vähenivät 2 %:lla. Satamien kautta kuljetettu tavaraliikenne kasvoi noin 3 %. Lentoteitse kuljetettu tavaramäärä kasvoi noin 4 %. Kotimaan lentokuljetukset vähenivät lähes 9 %, mutta ulkomaan kuljetukset kasvoivat yli 5 %.

Viestinnän ja tietoyhteiskuntapalveluiden markkinat kasvoivat edelleen. Kansalaisten päivittäisessä toiminnassa viestintäsektorin merkitys on vahvistunut. Viestintäteknologian nopea kehitys aiheuttaa epävarmuustekijöitä ja edellyttää sopeutumista sekä viestintä- että tietoyhteiskuntapolitiikalta.

Viestintämarkkinoilla jatkui teletoiminnan, tietotekniikan ja sähköisen joukkoviestinnän lähentyminen. Tietoyhteiskunnassa ollaan siirtymässä uuteen vaiheeseen. Tässä uudessa arjen tietoyhteiskunnassa, ns. ubiikkiyhteiskunnassa, viestintäpalvelut ovat helposti ajasta ja paikasta riippumatta käytettävissä. Perinteiset televerkot korvautuvat internetverkoilla, laajakaista, langattomat tekniikat ja siru- ja älykorttitekniikat yleistyvät ja halpenevat sekä verkot ja päätelaitteet muuttuvat yhä itseohjautuvammiksi. Tapahtuva kehitys luo tietoyhteiskuntapalveluiden tarjonnalle ja viestintämarkkinoille uusia mahdollisuuksia, mutta sisältää myös mm. yksityisyyden suojaan, tekijänoikeuksiin ja kuluttajasuojaan liittyviä haasteita.

Liikenneverkko Hallitusohjelman mukaisesti liikennepoliittinen ministerityöryhmä on valmistellut eduskunnalle helmi-maaliskuussa 2008 annettavaa liikennepoliittista selontekoa. Selonteossa linjataan liikenneverkon ylläpidon palvelutasoa sekä kehittämistä. Selontekoon liittyen valmistui myös selvitys liikenneinvestointien rahoitusmalleista ja niiden käyttökelpoisuudesta.

Hallitus päätti keväällä kehysriihen yhteydessä osoittaa puukuljetusten turvaamiseen perustienpitoon lisärahoitusta 20 milj. euroa vuoden 2008 talousarvioon. Rahoituksen turvin parannetaan lähinnä alemman tieverkon kelirikkokohteita. Siten toteutetaan myös hallitusohjelman tavoitetta alemman tieverkon kunnosta. Puukuljetuksia turvaa myös päätös Savonlinna–Huutokoski-rataosan peruskorjauksesta. Hallitusohjelman mukaisesti kiinnitettiin erityistä huomiota kevyen liikenteen väyliin myöntämällä kevyen liikenteen turvallisuutta parantaviin hankkeisiin IV lisätalousarviossa lisärahoitusta noin 18 milj. euroa sekä yksityisteihin päättämällä vuoden 2008 talousarvioon lisättävästä rahoituksesta. Investointihankkeiden kustannusarvioiden ylittäessä niille myönnetyn valtuuden kahden hankkeen aloittamista siirrettiin. Myös kustannusarvioiden ylittymisen syitä selvitettiin.

Uusi ratalaki hyväksyttiin eduskunnassa vuoden 2007 alussa.

Turvallisuus Tieliikenteessä kuolleiden määrä tullee ennakkotietojen mukaan olemaan noin 380 vuonna 2007. Se olisi noin 50 enemmän kuin vuonna 2006 ja suunnilleen yhtä paljon kuin vuonna 2005. Kohtaamisonnettomuuksissa menehtyneiden määrä kasvoi, mutta suistumisonnettomuuksissa menehtyi saman verran ihmisiä kuin edellisenä vuonna. Yhteensä näissä kahdessa onnettomuustyypissä kuoli noin kaksi kolmasosaa kaikista kuolleista.

Eniten kuolemia sattui henkilöautoilla matkustaville. Myös moottoripyöräilijöiden kuolemien määrä (noin 30 vuonna 2007) kasvoi edelleen.

Lokakuussa liikenne-, oikeus-, sisäasiain- ja peruspalveluministerit päättivät yhdessä liikennevalvonnan tehostamiseen ja rattijuopumuksen torjuntaan liittyvistä lisätoimenpiteistä huonontuneen liikenneturvallisuustilanteen korjaamiseksi. Lokakuussa annettiin myös eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvitys liikenneturvallisuudesta ja sen kehityksestä.

Tehtiin seuranta valtioneuvoston liikenneturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen (9.3.2006) toteutumisesta. Periaatepäätöksellä vahvistettiin tavoitteeksi, että vuonna 2010 liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä saa olla enintään 250. Periaatepäätöksessä esitettiin 37 toimenpidettä, joiden valmisteluun ja toteuttamiseen pyritään vuoteen 2010 mennessä.

Merenkulku Suomen talous on voimakkaasti riippuvainen ulkomaankaupasta. Valtaosa ulkomaankaupasta, viennistä noin 90 prosenttia ja tuonnista noin 70 prosenttia, tapahtuu meritse. Kauppa on siten riippuvainen ympärivuotisista toimivista meriyhteyksistä, ja käytettävissä on oltava riittävästi jäävahvisteista tonnistoa.

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettua lakia muutettiin siten, että vuoden 2007 alusta lukien matkustaja-aluksille maksettava tuki on määräytynyt samoin perustein kuin lastialustuki ja kattaa kokonaisuudessaan erilaiset työvoiman sivukustannukset. Tämän tuen vuositasovaikutus on arviolta 26 miljoonaa euroa vuonna 2007. Miehistötukea saavien lastialusten määrä oli vuoden lopussa 100 ja matkustaja-alusten 15.

Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta vahvistettiin 21.12.2007 ja se tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun EY:n komissio on hyväksynyt tuen. Lakia sovelletaan 1.1.2008 lukien. Uuden lain nojalla myös matkustaja-alusten tuki tulee pysyväksi, kun se tähän saakka on ollut voimassa vain vuoden 2009 loppuun.

Venäjä-yhteydet Suomen ja Venäjän väliseen kahdenväliseen tavaraliikenteeseen on myönnetty ennätykselliset 350 000 kuljetuslupaa vuodelle 2007. Suomen ja Venäjän välisessä liikenteessä oli yli 20 km:n rekkajonoja 169 päivän aikana. Itärajan Venäjälle suuntautuvan rekkaliikenteen sujuvuuden parantamiseksi ja rekkajonojen vähentämiseksi vuonna 2007 tehtiin päätös Vaalimaan rekkaparkin rakentamisesta ja siihen myönnettiin valtuus vuoden 2008 talousarviossa. Käydyissä viranomaistapaamisissa Venäjän liikenneministeriön ja aluetason viranomaisten kanssa on käsitelty kaikkia liikennesektorin osa-alueita.

Saimaan kanava -vuokrasopimusneuvotteluita on käyty tiiviisti vuoden 2007 aikana Venäjän viranomaisten kanssa. Uuden vuokrasopimuksen sisällöstä on sovittu lukuun ottamatta itse vuokrasummaa. Venäjän ehdotusta Saimaan kanavan vuokraksi odotetaan kevään 2008 aikana.

EU:n ja Venäjän välinen logistiikkayhteistyö Suomen EU-puheenjohtajakaudella Suomen aloitteesta käynnistetty EU:n ja Venäjän välinen logistiikkayhteistyöryhmä antoi loppuraporttinsa kesäkuussa 2007 ja suositteli kolmen rajanylityspaikan nimeämisestä pilottikohteiksi, joista pyritään tekemään ns. mallirajanylityspaikka. Yhdeksi kohteeksi valittiin Vaalimaa-Torfjanovka-rajanylityspaikka, jonka pilottihankkeen käynnistäminen aloitettiin Helsingissä 8.11.2007.

Joukkoliikenne Itsekannattavaa liikennettä täydentävillä kannattamattoman liikenteen ostoilla, kaupunki-, seutu- ja työmatkalippujärjestelmien avustamisella sekä joukkoliikenteen kehittämistoimilla on edesautettu alueellisen ja sosiaalisen tasa-arvon saavuttamista ja tuettu

tasapainoista aluekehitystä. Pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen lähijunaliikenteen matkustuksen myönteinen kehittyminen mahdollisti Helsinki–Lahti-lähiliikenteen palvelutason merkittävän parantamisen. Erityisesti maaseudulla joukkoliikenteen toimintaedellytykset ovat kuitenkin kysynnän vähentymisen ja liikenteen hoidon kustannustason nousun takia edelleen heikentyneet. Vuoden 2005 aikana määriteltyä tavoitteellista peruspalvelutasoa on pidetty lääninhallitusten alueellisen ostoliikenteen lähtökohtana. Joukkoliikenteen palvelutason määrittelytyö on alueellisen liikenteen ohella laajennettu koskemaan myös kauko- ja kaupunkiliikennettä.

Ympäristö Hallinnonalalla jatkettiin liikenne- ja viestintäministeriön kolmannen ympäristöohjelman ”Liikenteen toimintalinjat ympäristökysymyksissä vuoteen 2010” käytäntöön viemistä.

CO2-päästöt ovat jatkaneet kasvuaan. Myös tie- ja katuliikenteen melulle altistuminen on lisääntynyt. Hiukkaspäästöjen ja typen oksidipäästöjen raja-arvot ylittyvät etenkin pääkaupunkiseudulla useampana päivänä vuodessa.

EU:n yleinen energia- ja ilmastopolitiikka on aktivoitunut entisestään ja sitä kautta myös EU:n liikennepolitiikka ja kansallinen liikennepolitiikka. Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on otettu erääksi keskeisimmistä liikennepolitiikan tavoitteista.

Lentoliikenteen päästökauppaa koskevasta direktiiviehdotuksesta saavutettiin 20.12.2007 neuvostossa poliittinen yhteisymmärrys. Direktiiviehdotus hyväksytään todennäköisesti Euroopan parlamentin toisen lukemisen jälkeen loppuvuodesta 2008 tai alkuvuodesta 2009. Lentoliikenteen päästökauppa alkaa näillä näkymin 1.1.2012.

Kesäkuussa hyväksyttiin EU:n liikenneministerineuvostossa päätelmät EU:n energiastrategiasta. Päätelmät konkretisoivat maaliskuussa sovittuja yleisiä linjauksia ja asettavat tavoitteita etenkin ajoneuvoteknologian kehittämiselle sekä biopolttoaineiden käytön lisäämiselle liikenteessä (vähintään 10 % vuonna 2020).

Kesäkuussa valmistui EY:n energiapalveludirektiivin mukainen ensimmäinen ja vuodet 2008–2010 kattava kansallinen energiatehokkuuden toimintaohjelma, joka sisältää myös liikenteen toimialan tavoitteet ja toimet energiatehokkuuden parantamiseksi.

Huhtikuussa tuli voimaan laki biopolttoaineiden lisäämistä kaikkiin myytäviin liikennepolttoaineisiin vuoden 2008 alusta alkaen niin, että niiden osuus vuonna 2008 olisi 2 %, vuonna 2009 4 % ja vuonna 2010 ja sen jälkeen 5,75 % jakelijoiden kokonaispolttoainetoimituksista.

Viestintäverkot Kansallisen laajakaistastrategian seurantaryhmä jätti loppuraporttinsa tammikuussa. Laajakaistastrategia on onnistunut erityisesti laajakaistayhteyksien määrän kasvattamisessa, hintojen laskemisessa ja alueellisen saatavuuden parantumisessa. Strategian tavoitteena oli saattaa nopeat tiedonsiirtoyhteydet kaikkien kansalaisten ulottuville. Tällä hetkellä Suomessa on maailman seitsemänneksi eniten laajakaistayhteyksiä väestön määrään suhteutettuna. Kolme vuotta sitten Suomi oli sijalla 15. Euroopan unionissa Suomi on noussut kuudennesta kolmanneksi. Laajakaistayhteyksiä voi halutessaan saada yli 96 % suomalaisista kotitalouksista.

Helmikuussa tuli voimaan viestintämarkkinalain muutos, jonka mukaan teleyritys voi jatkossa tarjota peruspuhelinliittymän asiakkaalle myös esimerkiksi matkapuhelimella. Puhelinliittymä on edelleen peruspalvelu, joka on toimitettava kaikille asiakkaille asuinpaikasta riippumatta. Tätä yleispalveluvelvoitetta ei haluta kuitenkaan enää liittää kiinteään puhelinverkkoon, jonka käyttäjämäärät ovat jatkuvasti laskussa. Maaliskuussa tuli voimaan kuluttajien oikeuksia parantanut viestintämarkkinalain muutos. Muutoksen jälkeen viestintäpalve-

luiden käyttäjä voi saada korvausta, jos palvelun toimitus viivästyy tai on virheellinen. Lakimuutos koskee kaikkia viestintäpalveluita kuten lankaliittymää, matkapuhelinta ja laajakaistapalveluita.

Suomi osallistui aktiivisesti EU:n sähköisen viestinnän lainsäädännön uudistamistyöhön. Marraskuussa Euroopan komissio hyväksyi ehdotukset uusiksi sähköisen viestinnän direktiiveiksi sekä asetukseksi eurooppalaisen viestintäviraston perustamisesta. Ehdotukset merkitsevät toteutuessaan merkittäviä muutoksia mm. radiotaajuuksien hallintaan ja suomalaiseen sääntely-ympäristöön. Lopullisten ehdotusten valmistuttua liikenne- ja viestintäministeriössä aloitettiin välittömästi suomalaisten kannanottojen valmistelu. Käsittelyaikataulusta riippuen uudistettu lainsäädäntö voi aikaisintaan tulla voimaan vuoden 2010 tienoilla. Hallituksen pyrkimyksenä on radiotaajuuksien käytön uudistaminen maltillisesti joustavampaan ja tehokkaampaan suuntaan. Tähän liittyen radiotaajuuksien hallintaa ja kaupallistamista selvittämään asetettiin erillinen työryhmä, joka luovutti väliraporttinsa marraskuussa.

Toimeenpantiin valtioneuvoston vuonna 2006 tekemä päätös, jonka mukaan aikaisemmin yksinomaan GSM-matkaviestinnälle varattua 900 MHz-taajuuskaistaa voidaan käyttää myös kolmannen sukupolven matkaviestinverkkojen tarpeisiin. Muutos tulee edistämään taajuuksien kustannustehokasta käyttöä erityisesti haja-asutusalueilla.

Kesäkuussa viestintäministerit pääsivät yksimielisyyteen verkkovierailu- eli roamingmaksuja koskevasta asetuksesta. Asetuksella lasketaan EU:n sisäisiä matkapuheluiden hintoja sekä maiden välillä että niiden sisällä.

Media ja postitoiminta Varmistettiin Ruotsin television näkyvyys maassamme myöntämällä Yleisradio Oy:lle toimilupa SVT Europa -kanavan välittämiseen. Kanavan digitaalinen lähettäminen alkoi syyskuun alussa. Lisäksi myönnettiin ohjelmistoluvat Vaasan seudun alueelliseen lähetysverkkoon.

Vuoden alussa tuli voimaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muutos, jolla kevennettiin mobiilitelevisioverkkoon myönnettävien ohjelmistolupien lupamenettelyjä. Viestintämarkkinalakiin sisältyvät kaapelilähetystoiminnan jakeluvelvollisuutta (must carry) koskevat säännökset uudistettiin. Lakimuutos tulee voimaan vuoden 2008 alussa. Valmisteltiin myös televisio- ja radiotoiminnan valvonnan rahoitusta koskeva uudistus. Aikaisemman valtion televisio- ja radiorahastosta tulleen rahoituksen sijasta vuoden 2008 alusta Viestintäviraston valvontatehtävien kustannukset katetaan televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta kerätyllä valvontamaksulla.

EU:ssa saatettiin päätökseen televisiodirektiivin uudistustyö. Direktiivin soveltamisala laajenee ja uudistettu direktiivi tarjoaa mahdollisuuden muun ohella mainonnan määrää koskevien määräysten väljentämiseen kansallisesti.

Lehdistötukea myönnettiin 14,3 milj. euroa, josta noin kuusi miljoonaa euroa myönnettiin lehdistötukilautakunnan esitysten mukaisesti niin sanottuna valikoivana tukena.

Postitoimintaa säätelevää EU:n postidirektiiviä uudistettiin. EU:n teleministerit pääsivät sopuun siitä, että postikilpailu avataan koko EU:n alueella vuoteen 2012 mennessä. Direktiivin lopullinen hyväksyntä varmistunee keväällä 2008, jonka jälkeen käynnistyy sen kansallinen voimaansaattaminen.

Digitaalinen televisio Valtioneuvoston maaliskuussa 2004 vahvistaman päätöksen mukaisesti television analogiset lähetysverkot suljettiin 31.8.2007. Perinteisten 4–5 analogisen maanpäällisen kanavan sijasta tarjolla on nyt 12 ns. vapaasti vastaanotettavaa kanavaa ja 17 maksutelevisiokanavaa. Vaikka televisioyhtiöt ja kaapelitelevisioyhtiöt sopivat kaapelitalouksien osalta helmikuun loppuun vuonna 2008 saakka ulottuvasta jatkoajasta, jolloin perus-

kanavat voidaan kaapeliverkoissa konvertoida analogiseen muotoon, niin digitaalisen katselun peittoluvut olivat vuoden päättyessä erittäin korkeita. Koko maan keskiarvoluku oli 88 prosenttia, kaapelitalouksissa prosentti oli 76 ja antennitalouksissa 99. Digisiirtymä sujui pääosin joustavasti. Ongelmia ovat kuitenkin aiheuttaneet digitaaliseen tekstitykseen liittyneet laiteongelmat ja lähetinverkon katvealueisiin liittyneiden ratkaisujen viivästyminen.

Tietoyhteiskunta Valtioneuvosto teki kesäkuussa periaatepäätöksen tietoyhteiskuntapolitiikan keskeisistä tavoitteista ja painopisteistä vuosille 2007–2011. Samalla valtioneuvosto asetti kansallista tietoyhteiskuntapolitiikan toteutusta johtamaan arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan, jonka puheenjohtajan toimii viestintäministeri. Neuvottelukunnan tehtävänä on kansallisten tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanon varmistaminen sekä tietoyhteiskuntakehityksen nopeuttaminen.

Neuvottelukunta on valmistellut tietoyhteiskunnan toimintaohjelmaa, joka hyväksytään alkuvuonna 2008. Keskeisiä toiminta-alueita ovat mm. laajakaistapolitiikka, tietoturvan edistäminen, koulutuksen ja osaamisten edistäminen, innovaatioihin, kilpailukykyyn ja tuottavuuteen liittyvät tietoyhteiskuntakysymykset sekä sähköisten palveluiden tarjonnan lisääminen. Tärkeä painopiste on myös tietoyhteiskunnan tuominen kaikkien väestöryhmien ulottuville.

Osallisuus Hallitus pyrkii edistämään helppokäyttöistä sähköistä tunnistamista, ja sitä kautta myös lisäämään huomattavasti helppokäyttöisten sähköisen asioinnin palveluita ja muita sähköisiä palveluita. Helppokäyttöistä mutta luotettavaa sähköistä tunnistamista edistämällä myös vahvistetaan kansalaisten ja yritysten luottamusta arjen tietoyhteiskunnan palveluihin. Tätä tarkoitusta varten arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan alaisuuteen on asetettu sähköisen tunnistamisen kehittämisryhmä. Kehittämisryhmän toimikausi kattaa koko vaalikauden, ja siinä ovat edustettuina niin julkisen kuin yksityisenkin sektorin keskeiset toimijat.

Lasten ja nuorten asemaan tietoyhteiskunnan kansalaisina pyritään edistämään tavoitteena kaikille turvallinen sähköinen ympäristö. Median ja internetin laittomia ja haitallisia sisältöjä pyritään torjumaan tehokkaasti. Avainsanoja toiminnassa ovat itsesääntely ja yhteistyö. Arjen tietoyhteiskunnan alaisuuteen asetetaan työryhmä arvioimaan median ja internetin roolia lasten ja nuorten arjessa. Työ on tarkoitettu pitkäjänteiseksi, ja se kattaa koko vaalikauden. Mukana on toimijoita laajalti niin viranomaisista, mediaa ja internettoimintaa edustavista yrityksistä kuin järjestöistäkin.

Omistajaohjaus Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjaukseen kuuluneet osakeyhtiöt siirtyivät 1.5.2007 valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston vastuulle.

Tieliikelaitos yhtiöitettiin Destia Oy:ksi 1.1.2008, ja samalla yhtiön omistajaohjaus siirrettiin liikenne- ja viestintäministeriöstä valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolle. Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjaukseen jäi tällöin kolme valtion liikelaitosta: Ilmailulaitos, Varustamoliikelaitos ja Luotsausliikelaitos.

Kauppa- ja teollisuusministeriö

Uuden työ- ja elinkeinoministeriön valmistelu aloitettiin heti pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelman valmistuttua. Työ- ja elinkeinoministeriö aloitti toimintansa 1.1.2008. Se vastaa Suomen yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan toimintaympäristöstä, työmarkkinoiden toimivuudesta ja työntekijöiden työllistymiskyvystä sekä alueiden kehittymisestä globaalissa taloudessa. Uudessa ministeriössä yhdistyvät kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työministeriön tehtävät lukuun ottamatta pakolais- ja siirtolaisuusasioita sekä kuntouttavan työtoiminnan, työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisten etujen ja työmarkkinatuen määrärahoja. Lisäksi uuteen ministeriöön kuuluu aiemmin sisäasiainministeriöön kuulunut alueiden ja hallinnon kehittämisosasto lukuun ottamatta alue- ja paikallishallintoyksikköä.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikka Yritysten ja julkisen sektorin tutkimus- ja kehitysinvestointien arvioidaan ylittävän kuuden miljardin euron rajan vuonna 2007. Valtion t&k-rahoitus nousee 1,73 miljardiin euroon. Julkisen rahoituksen osuus bkt:sta jäänee hiukan alle tavoitteeksi asetetun yhden prosentin. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan t&k-rahoitus on noin 610 miljoonaa euroa, mistä reilut 500 miljoonaa euroa kohdistuu Tekesille.

Laaja-alaisen innovaatiopolitiikan tehostamiseksi käynnistettiin kansallisen innovaatiostrategian laadinta. Sen valmistelutyössä järjestettiin 11 teemaseminaaria ja avoin nettikonsultaatio, joihin osallistui yhteensä noin tuhat henkeä. Strategia valmistuu vuoden 2008 alkupuolella. Tiedon tuottamiseksi laaja-alaisen innovaatiopolitiikan tueksi ryhdyttiin valmistelemaan innovaatiot-kasvu -tutkimusohjelmaa (INNOKAS). Lisäksi teetettiin selvitys standardisoinnin hyödyntämisestä osana laaja-alaista innovaatiopolitiikkaa.

Valmisteltiin Tekesin uusia rahoitusinstrumentteja pk-yritysten innovaatiotoiminnan käynnistämiseen ja nuorten yritysten kasvua tukemaan. Ne otetaan käyttöön vuoden 2008 alkupuolella. Lisäksi ryhdyttiin valmistelemaan Tekesin koko rahoitusasetuksen uudistamista.

Geologian tutkimuskeskuksen kemian laboratoriosta muodostettu yhtiö, Labtium Oy, aloitti toimintansa syyskuun alussa. Valtion kokonaan omistamaan yhtiöön siirrettiin kolmen kemian laboratorion toiminnot ja niiden noin sata työntekijää. VTT:n liikelaitostamiseen liittyvä valmistelu jatkui. KTM:n johdolla valmisteltiin säädösmuutoksia ja selvitettiin hankkeeseen liittyviä kilpailu- ja valtiontukikysymyksiä.

Alueiden innovaatioperustaa vahvistavaan osaamiskeskusohjelmaan kuuluu 13 osaamisklusteria. Kertomusvuonna osaamisklusterit organisoituivat ja luonnostelivat vuosien 2007–2013 strategia-asiakirjan. Ensimmäiset alueiden väliset yhteishankkeet ovat käynnistyneet.

Ympäristö- ja energiateknologian kansainvälistymistä vahvistettiin organisoimalla FECC (Finnish Environmental and Energy Cluster for China). Se siirrettiin ympäristö- ja energiaosaamiskeskusten johdettavaksi, missä se toimii kansainvälistymismallina myös muille alueille.

Kansainvälisten innovaatiokeskusten verkosto laajeni, kun Pietarin innovaatiokeskus avattiin vuoden 2007 lopussa. Suomi-Intia -tiede- ja teknologiasopimusta valmisteltiin vuoden aikana, mutta allekirjoitus siirtyi vuoden 2008 puolelle.

Ministeriö myötävaikutti siihen, että Suomelle tärkeä eurooppalaista teknologiayhteistyötä vahvistava ARTEMIS-tutkimushanke on käynnistymässä. Suomi on valmistellut kannanoton komission vihreään kirjaan eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) uusista näköaloista.

Kaivoslain uudistamistyöryhmä on jatkanut lain valmistelua kuulemalla asiantuntijoita ja hankkimalla lisätietoa erillisselvityksillä. Työtä on esitelty hallitusryhmien ministereille ja eduskunnan valiokunnille. Työryhmälle myönnettiin lisäaikaa huhtikuun 2008 loppuun.

Yrityspolitiikka Ministeriö valmisteli hallituksen esityksen julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain muuttamisesta, jossa suojautuminen korontasaustoimintaan liittyviltä korko- ja valuuttakurssiriskeiltä olisi mahdollista jo korontasaustarjouksen antamisen jälkeen. Osana OECD-ehtoisten vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmän toimivuutta, ministeriö teetti selvityksen Suomen Vientiluotto Oy:lle maksettavasta hallinnointipalkkiojärjestelmästä. Mahdolliset muutokset on tarkoitus tehdä vuonna 2008.

Euroopan komission hyväksyttyä Finnvera Oyj:n tuloverovapauden eduskunnan säätämä Finnveran tuloverovapautta koskeva lain muutos saatettiin voimaan takautuvasti vuoden 2007 alusta lukien. Julkisen siemenrahoitusvaiheen pääomasijoitustoiminta keskitettiin Finnveran tytäryhtiön Aloitusrahasto Vera Oy:n yhteyteen. Vuoden 2007 neljännessä lisätalousarviossa osoitettiin 5 miljoonan euron pääomalaina käytettäväksi Aloitusrahasto Veran pääomittamiseen. Lisäksi ministeriön aloitteesta Finnvera teki päätöksen rahaston pääomittamisesta 20 miljoonalla eurolla.

Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) -osarahoittamaa Finnveran toimintaa on kehitetty ottamalla uudella ohjelmakaudella kaikilla tavoitealueilla käyttöön takausprovisiotuki, joka edistää takaustuotteiden käyttöä. Ympäristölaina lisättiin Finnvera EAKR-osarahoitteiseksi tuotteeksi.

Valtakunnallisen Yritys-Suomi -palvelujärjestelmän toimeenpanoa jatkettiin valtioneuvoston 18.5.2006 tekemän periaatepäätöksen pohjalta. Palvelujärjestelmä koostuu viidestä kokonaisuudesta: Yritys-Suomi -verkko- ja puhelinpalvelut, seudullinen yrityspalvelu sekä kasvuyritys- ja innovaatiopalvelut. Vuoden aikana on pilotoitu seudullisten yhteispalvelujen laadun parantamista tukevaa yritysneuvojien valmennusohjelmaa sekä valmisteltu vuonna 2008 käynnistyviä yrityssetelikokeiluja. Lisäksi on vakiinnutettu TE-keskusten, Tekesin, Finnveran ja Finpron yhteinen kasvuyrityspalvelu osaksi em. organisaatioiden palvelutarjontaa sekä kehitetty innovaatiopalvelujen konsepteja ideoiden kaupallistamisen tueksi. Lisäksi on käynnistetty sähköisen www.yrityssuomi.fi -palvelun kehittäminen sähköiseksi asiointikanavaksi ja kattavaksi tietopalvelujen tarjoajaksi ja otettu käyttöön ensimmäiset interaktiiviset verkkotyökalut sekä laadittu toimintasuunnitelma puhelinneuvontapalvelujen käyttöönottamiseksi.

Valtioneuvoston periaatepäätös joulukuussa 2006 Suomen matkailusta toimi matkailun kehittämisen perustana. Matkailun edistämiskeskuksen (MEK) tehtäviä ja toimintatapaa päätettiin muuttaa niin, että toiminta keskittyy matkailullisen Suomi-kuvan markkinointiin ulkomailla, markkinatiedon hankintaan ja siirtämiseen matkailuelinkeinolle ja laadukkaan tuotekehityksen ja tuotteistamisen edistämiseen. Lisäksi MEKin lähiajan keskeisimmäksi kehittämistehtäväksi asetettiin Suomen matkailun sähköisen informaatio- ja kauppapaikan luominen.

Vientifoorumi päivitti viennin- ja kansainvälistymisen edistämisen (vke) kansallisen strategian ja käsitteli erityisteemoina vuonna 2007 mm. palvelujen ja Kaakkois-Eurooppaan (EU:n uudet jäsenvaltiot ja ehdokasmaat) suuntautuvan viennin edistämistä. Kansainvälistymiskoulutusta tarjoavan Fintran arviointi valmistui ja sen suositusten toimeenpano aloitettiin. Yritysten yhteishankkeiden kansainvälistymisavustuksia myönnettiin suuren kysynnän vuoksi alemmilla tukiprosenteilla.

Suomalaisten yritysten vientikokemuksia itäisen Keski-Euroopan markkinoilla selvitettiin osana EU-laajentumisen valmisteluja. Talousyhteistyössä korostui Itämeren alueella yhteis-

työ muiden alueneuvostojen kanssa ja Barentsin Euroarktisessa neuvostossa alueen liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen. Kauppaa ja kansainvälistymishankkeita Venäjälle edesautettiin yhteistyössä Venäjän alueiden ja kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa. Koillis-Kiina -projekti jatkui kahta maakuntaa koskevalla selvityksellä ja delegaatiovierailuilla.

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluissa korostuivat pk-yritysten liiketoimintaosaamisen ja tuottavuuden vahvistaminen sekä yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edellytysten parantaminen. Luovaa taloutta vahvistettiin edistämällä kulttuurivientiä ja -yrittäjyyttä sekä käynnistettiin luovien alojen yrittäjyyden edistämisen hanke.

TE-keskusten vuoden 2008 tulostavoitteet muutettiin työ- ja elinkeinoministeriön strategian mukaisiksi. TE-keskusten ja työvoimatoimistojen tulostavoitteet yhdistettiin vuoden 2008 tulossuunnitelmissa ja -neuvotteluissa sekä tulossopimuksissa. Lisäksi maakunnan liittojen edustajat osallistuivat TE-keskusten ja ministeriöiden välisiin tulosneuvotteluihin, joissa käsiteltiin alueen kehittämisen strategisia linjauksia.

Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka Kuluttajapolitiikan toteutus jatkui valtioneuvoston periaatepäätöksellä hyväksytyn kuluttajapoliittisen ohjelman mukaisesti. Ministeriö aloitti uuden kuluttajapoliittisen ohjelman valmistelun. Toteutettiin ennaltaehkäisevää talousvalistusta ja tuotettiin taloudenhallintaan opetusaineistoa.

Jatkettiin kunnallisen kuluttajaneuvontaa koskevan siirron valmistelua maistraattien tehtäväksi. Käynnistettiin tuoteturvallisuuslain uudistustyö. Palveludirektiivin kansallisen täytäntöönpanon valmisteluja jatkettiin hallitusohjelman mukaisesti.

Ministeriö jatkoi ravitsemus- ja terveysväitteitä ja elintarvikkeiden täydentämistä koskevien asetusten kansallista voimaansaattamista. Selvitettiin elintarvikkeiden pakkausmerkintöjen kehittämistarpeita. Elintarvikeasiat siirtyivät hallitusohjelman mukaisesti 1.1.2008 MMM:öön.

Kilpailunrajoituslain toimivuuden seuraaminen ja kilpailunäkökulman huomioon ottamisen edistäminen lainsäädäntöhankkeissa jatkui. EU:ssa jatkettiin artiklaa 82 koskevaa uudistustyötä ja kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyviä vahingonkorvauskanteita koskevaa hanketta. Ministeriö käynnisti kilpailunrajoituslain uudistamistyön sekä kilpailuneutraliteettia koskevan selvityksen valmistelun. Jatkettiin selvitystä yleishyödyllisistä palveluista ja valtiontukisääntöjen soveltamisesta Suomessa.

Uusi hankintalainsäädäntö eli hankintalaki ja erityisalojen hankintalaki sekä näitä täydentävä valtioneuvoston asetus tulivat voimaan 1.6.2007. Keskeistä uudistuksessa on kansallisten kynnysarvojen soveltaminen ja ne ylittävien hankintojen pakollinen ilmoitusvelvollisuus. Aloitettiin sähköisiin hankintamenettelyihin liittyvän valtioneuvoston asetuksen valmistelu.

Energiapolitiikka Hallitusohjelman mukaisen ilmasto- ja energiapoliittisen strategian valmistelu käynnistettiin ministerityöryhmän ohjauksessa. Strategia viedään selontekona eduskuntaan ennen kesää 2008. Voimassaolevan, vuonna 2005 annetun selonteon toimeenpanoa jatkettiin. Hallitus valmisteli päästöoikeuksien kansallisen jakosuunnitelman. Komissio julkaisi kesäkuussa päätöksensä tästä jakosuunnitelmasta, jossa se vaati päästöoikeuksien määrää leikattavaksi 5,2 prosenttia. Jatkovalmistelun pohjalta hallitus antoi muutosesityksen päästökauppalaista, jonka eduskunta hyväksyi joulukuussa. Päästöoikeudet voitiin myöntää vuoden 2008 alussa.

Vuoden 2007 alkupuolella komissio esitteli laajan energia- ja ilmastopoliittisen kokonaisuuden, joka sisältää mm. energiamarkkinoihin, päästöjen vähentämiseen, uusiutuvan energian edistämiseen, energiahuollon varmuuteen ja teknologian edistämiseen liittyviä ehdotuksia.

Ministeriö on tiiviisti ollut mukana vaikuttamassa siihen, että ehdotusten muokkaamisessa EU:n direktiiveiksi Suomen kansalliset edut tulisi otettua huomioon mahdollisimman hyvin. Hallitus antoi eduskunnan edellyttämän muutosesityksen lakiin, joka koskee pienimuotoisen sähköntuotannon liittämistä sähköverkkoon.

Energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä edistettiin energia- ja ilmastostrategiassa tehtyjen linjausten mukaisesti. Uudet tavoitteelliset energiatehokkuussopimukset vuosille 2008–2016 valmistuivat ja ne solmittiin teollisuuden, energia-alan, kuntasektorin sekä lämmitys- ja liikennepolttonesteiden jakelualan kanssa. Sopimuksilla toteutetaan merkittävä osa energiapalveludirektiivin toimeenpanoa. Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä valmistui ja tulee voimaan vuoden 2008 alusta. Liikenteen toisen sukupolven biopolttoaineiden kehitysohjelma käynnistettiin. Työryhmän mietintö biokaasusta tuotetun sähkön syöttötariffista valmistui. Energiatuen myöntämistä koskevat säädökset uusittiin. Tuen käytössä on painotettu uuden teknologian hankkeita. Tuuliatlaksen valmistelu käynnistettiin.

Lisäksi neuvoteltiin aktiivisesti komission kanssa tulossa olevasta uusiutuvan energian direktiivin sisällöstä ja erityisesti pakollisesta maakohtaisesta tavoitteesta. Säädökset polttoturpeen turvavarastoista ja polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista valmistuivat ja tulivat voimaan. Ilmastonmuutoksen viestintäohjelma saatettiin päätökseen.

Valtioneuvosto myönsi heinäkuussa uuden käyttöluvan Fortum Power and Heat Oy:n Loviisan ydinvoimalaitokselle (1-yksikkö vuoteen 2027, 2-yksikkö vuoteen 2030). Vuoden aikana käynnistettiin ympäristövaikutusten arviointi koskien Loviisan kolmatta voimalaitosyksikköä sekä Teollisuuden Voima Oy:n neljättä Olkiluodon voimalaitosyksikköä.

Yrittäjyyden politiikkaohjelma Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelma laati maaliskuussa 2007 toiminnastaan loppuraportin (KTM 7/2007), jossa luodaan katsaus ohjelman osana toteutettuihin toimenpiteisiin ja yrittäjyyden viimeaikaiseen kehitykseen Suomessa. Viime hallituskauden aikana yrittäjien määrä kasvoi noin kymmenellä prosentilla. Kasvu on jatkunut edelleen. Suomessa oli elokuussa 2007 työvoimatutkimuksen mukaan jo 240 000 yrittäjää ja yrittäjäperheenjäsentä (pois lukien alkutuotanto). Yrityksiä maassamme on jo yli 240 000.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman osana toteutetuista politiikkatoimista tärkeimpiä ovat olleet aloittavan yrityksen rahoituksen parantaminen, palveluyrittäjyyden saaminen Finnveran rahoituksen piiriin, yrityspalveluiden uudistaminen, pk-yritysten teknologiarahoituksen ja palveluiden parantaminen, yrittäjien työttömyys- ja sosiaaliturvaan tehdyt parannukset, yrittäjyyskasvatukseen liittyvät toimenpiteet sekä verojärjestelmään tehdyt muutokset. Lisäksi mm. starttirahauudistuksella sekä osakeyhtiöiden osakepääomavaatimuksen alentamisella voidaan katsoa olleen merkittäviä vaikutuksia yritysten perustamishalukkuuteen.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman päätavoitteina on huolehtia työvoiman täysmääräisestä käyttämisestä ja työvoiman saatavuudesta, parantaa työelämän laatua ja työn tuottavuutta sekä edistää yrittäjyyden ja yritysten kasvua. Yrittäjyyshalukkuuden ja yritysten kasvuhakuisuuden parantamiseen vaikutetaan mm. yrittäjyyskasvatuksella, verotuksen ja julkisen rahoituksen keinoin, yrittäjien sosiaaliturvaa kehittämällä sekä yritysten hallinnollista taakkaa vähentämällä. Ohjelma valmistellaan ja toteutetaan yhteistyössä työmarkkina- ja yrittäjäjärjestöjen kanssa. Politiikkaohjelman määrittelemien seurantaindikaattorien perusteella tuotetaan tietoa kehityksestä ohjelman toimialalla.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Yleistä Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevat hallitusohjelman tavoitteet ja asiakokonaisuudet käynnistyivät hyvin. Merkittävimpiä hankkeita ovat terveyden edistämisen politiikkaohjelma, palvelurakenneuudistus (PARAS -hanke), sosiaaliturvan uudistamiskomitea, sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelma sekä palvelu- ja etuusjärjestelmän tasoja sekä sisältöä koskevat toimenpiteet. Vuoden lopussa useat, monivuotiset ohjelmat päättyivät. Tuottavuusohjelman toimeenpano jatkui. Ministeriöön siirrettiin asumistukiasiat ympäristöministeriöstä ja toimeentuloturva-asiat työministeriöstä. Vuoden lopussa selvitysmiehet jättivät ehdotuksensa hallinnonalan tutkimus- ja kehittämis- sekä valvontalaitosten uudelleen organisoimiseksi.

Sosiaalimenoihin käytettiin vuonna 2007 45,0 miljardia euroa, josta valtion talousarvion kautta rahoitettiin noin neljännes. Kertomusvuonna sosiaalimenojen BKT-suhde oli arviolta 25,5 prosenttia. Suomen sosiaalimenot suhteessa bruttokansantuotteeseen olivat hieman alle EU-maiden keskiarvon. Suurimpia menoeriä olivat eläkkeet, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet, työttömyysturva sekä sairausvakuutus.

Edistetään väestön terveyttä ja toimintakykyä Terveyden edistämisen politiikkaohjelma käynnistettiin. Terveys 2015 -kansanterveysohjelman toimeenpanossa keskityttiin väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamisen toimintaohjelman valmisteluun. Kunnille lähetettiin suositus terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä kunta- ja palvelurakenneuudistuksessa. Valtioneuvosto asetti neuvottelukunnan seuraamaan, koordinoimaan ja edistämään lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Terveyttä edistävän liikunnan ohjelman toteuttamista jatkettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä, painotuksena ikääntyneiden toimintakyvyn edistäminen. Toimintaohjelma väestön seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämiseksi käynnistettiin. Yleistä rokotusohjelmaa laajennettiin alle 3-vuotiaiden lasten influenssarokotuksilla.

Monivuotinen Alkoholiohjelma päättyi. Alkoholin kulutus kasvoi edelleen, samoin haitat. Niiden vähentämiseksi käynnistetyn mini-interventio-ohjelman juurruttamista perusterveydenhuoltoon jatkettiin. Terveyden edistämisen määrärahoilla tuetuissa hankkeissa priorisoitiin alkoholihaittojen ehkäisyä ja tupakoinnin vähentämistä. Ravintolatyöntekijöiden tupakansavulta suojelua koskeva tupakkalain muutos tuli voimaan 1.6.2007.

Työterveyshuollon painotuksina olivat työkyvyttömyyden ehkäiseminen, varhainen reagointi, sairauspoissaolojen seuranta, eri tahojen yhteistyön tukeminen sekä työhön paluun suunnittelu. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusta lisättiin, samoin työterveyshoitajien jatkokoulutusta.

Kunnallisen ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoiminnan kehittämistä jatkettiin valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti, osana PARAS -hanketta. Päätöksen toimeenpanemiseksi aloitettiin ympäristöterveydenhuollon alueellista järjestämistä koskevan lain valmistelu.

Lisätään työelämän vetovoimaa Työllisyys koheni kertomusvuonna. Työtapaturmien myönteinen kehitys näytti muutaman viime vuoden tietojen perusteella pysähtyneen. Uusien työkyvyttömyyseläkkeiden määrä väheni toisena vuotena peräkkäin. Sairauksien merkittäviä syitä olivat mielenterveyden häiriöt sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet.

Vuoden alussa voimaan tulleen tilaajavastuulain toimeenpano aloitettiin organisoimalla sen edellyttämä valvonta. EY:n kemikaaliasetuksen (REACH) toimeenpano aloitettiin. Työsuo-

jelupiirien toiminnalle laadittiin uusi runkosopimus vuosille 2008–2011 osana tulosohjausta. Tavoitteena on tarkastusmäärien lisääminen ja valvonnan entistä parempi vaikuttavuus.

Työelämän vetovoimaa vahvistava Veto-ohjelma päättyi. Ohjelmalla lisättiin tietoisuutta hyvien työolojen merkityksestä ja käytännön ratkaisuista. Ohjelman jatkotoimenpiteet sisältyvät Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmaan. Masennuksesta johtuvan työkyvyttömyyden vähentämiseksi käynnistettiin laaja vuoteen 2011 kestävä MASTO-hanke. Maatalousyrittäjien lomituspalvelulakia muutettiin siten, että maatalousyrittäjän vuosiloma piteni yhdellä päivällä.

Ikääntyneiden työllisyysaste on noussut ja vanhuuseläkkeelle siirtyminen on myöhentynyt eläkeuudistuksen tavoitteiden mukaisesti. Työterveys 2015 valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpano jatkui, korostamalla työterveyshuollon hyviä käytäntöjä.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistus käynnistettiin. Laajapohjainen sosiaaliturvan uudistamiskomitea asetettiin vuosille 2007–2009. Komitea valmistelee kiireellisimmät ehdotukset perusturvan uudistamiseksi ja työnteon kannustavuuden lisäämiseksi vuoden 2008 syksyyn mennessä.

Vähennetään köyhyyttä ja syrjäytymistä Pienituloisen väestön osuus on kasvanut viime vuosina. Tulojen kasvu alimmassa tulokymmenyksessä on ollut selvästi hitaampaa kuin kotitalouksilla keskimäärin. Yhä suurempi osa väestöstä on jäänyt pienituloisuusrajan alapuolelle. Kansainvälisesti pienituloisten osuus on Suomessa vähäinen. Hallitusohjelmassa sovituilla vähimmäisetuuksien tasokorotuksilla kohennetaan pienituloisten asemaa. Kansaeläkkeiden ja siihen liittyvien etuuksien korotukset tulevat voimaan 1.1.2008. Toimeentulotuen saajien lukumäärä väheni kertomusvuonna.

Työttömien terveydenhuoltohanke käynnistettiin. Tavoitteena on uusien toimintamallien kehittäminen pitkäaikaistyöttömille terveydenhuolto-, kuntoutus- ja aktivointipalveluihin.

Säädettiin määräajat toimeentulotukiasioiden käsittelylle ja asiakkaan pääsylle henkilökohtaiseen keskusteluun sosiaalialan asiantuntijan kanssa. Laki tuli voimaan vuoden 2008 alusta.

Syksyllä järjestettiin EU:n Progress -ohjelmaan kuuluva arviointiseminaari, jossa Suomen ikääntymispolitiikkaa arvioitiin sosiaalisen osallisuuden vahvistamisen ja köyhyyden vähentämisen näkökulmasta.

Varmistetaan toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva Kansallinen terveyshanke päättyi. Sen aikana uudistettiin terveydenhuollon toimintaa ja lainsäädäntöä. Erikoissairaanhoidossa ja psykiatriassa hoitoon pääsy parantui ja yli 6 kuukautta jonottaneiden määrä väheni. Perusterveydenhuollossa kehitys ei ollut yhtä myönteistä; paikoitellen odotusajat pitenivät. Suurimpana syynä oli perusterveydenhuollon henkilöstövaje.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköistä asiointia ja sähköistä lääkemääräystä koskevat lait tulivat voimaan. Kansaneläkelaitos aloitti lainsäädännön pohjalta tarvittavien tietojärjestelmien toteuttamisen. Sähköisen lääkemääräyksen käyttöönotto aloitetaan vuonna 2008.

Kunta- ja palvelurakennehankkeen toimenpanoa jatkettiin. Kunnat toimittivat elokuussa puitelain mukaiset suunnitelmansa perusterveydenhuollon järjestämisestä noin 20 000 asukkaan väestöpohjalta. Erityistä huomiota kiinnitettiin sosiaalitoimen eheyteen ja terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen. Käynnistettiin kansanterveyslain ja erikoissairaanhoitolain yhdistämiseen tähtäävän terveydenhuoltolain valmistelu. Tavoitteena on, että uusi laki tukee ja vahvistaa perusterveydenhuoltoa ja edistää terveyspalvelujen saatavuutta, tehokasta tuottamista ja kehittämistä. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon saumatonta yhteistyötä

ja asiakaslähtöisyyttä vahvistetaan. Tavoitteena on myös uudistaa sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmää.

Sosiaalialan kehittämishanke päättyi. Sen aikana saatettiin päätökseen yhteensä 23 laajempaa hankekokonaisuutta. Kehittämishankkeeseen sisältyi palvelujärjestelmään liittyneitä rakenteellisia muutoksia sekä merkittäviä lainsäädäntöhankkeita, mm. vuoden 2008 alusta voimaan tullut uusi lastensuojelulaki. Lakiuudistuksen edellyttämiä lisävoimavaroja ohjattiin kuntien käyttöön lisäämällä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia.

Syksyllä keskeisessä asemassa oli varautuminen uhkaamassa olleeseen terveydenhuollon hoitohenkilöstön työtaisteluun. Potilasturvallisuuden varmistamiseksi valmisteltiin hallituksen esitys laiksi potilasturvallisuuden varmistamiseksi terveydenhuollon työtaistelun aikana. Eduskunta hyväksyi lain kiireellisenä. Lain mukaisia velvoitteita potilasturvatyön toteuttamiseksi ei toteutettu, koska työ- ja virkaehtosopimuksista sovittiin ennen joukkoirtisanoutumisia.

Kunnallisen palvelusetelin käyttöalan laajentamista koskeva selvitystyö käynnistettiin. Kotipalvelussa käytössä oleva palvelusetelijärjestelmä ulotettiin kotisairaanhoitoon vuoden 2008 alusta. Tarkoituksena on laajentaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelin käyttöalaa edelleen. Uutta ikäihmisten palvelujen laatusuositusta valmisteltiin. Sotainvalidien kuntoutukseen pääsyn edellytyksiä parannettiin, samoin lisättiin veteraanikuntoutuksen määrärahoja.

Kansaneläkkeitä ja eräitä siihen liittyviä etuuksia korotettiin, eläkkeensaajan asumistuessa vaikuttavan vuositulon huomioitavaa muutoksen rajaa korotettiin ja kansaneläkettä maksetaan alentamattomana myös laitoshoidossa oleville 1.1.2008 alkaen. Luovuttiin kuntien kalleusluokituksesta siten, että kansaneläkkeet ja siihen liittyvät etuudet maksetaan kaikissa kunnissa 1. kalleusluokan mukaisina. Asetettiin työryhmä valmistelemaan Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvonnan yhdistämistä Suomen Pankin yhteyteen.

Edistetään sukupuolten tasa-arvoa Kertomusvuonna jatkettiin samapalkkaisuusohjelman toteuttamista. Ohjelmalle nimettiin uusi kolmikantainen korkean tason seurantaryhmä. Sen tehtävänä on sopia keinoista, joilla päästäisiin ohjelman asettamaan tavoitteeseen, jonka mukaan naisten ja miesten välinen keskimääräinen palkkaero kaventuisi nykyisestä noin 20 prosentista vähintään viidellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2015 mennessä.

Edellisen hallituksen tasa-arvo-ohjelman loppuraportti valmistui. Uuden tasa-arvo-ohjelman valmistelun käynnistämisestä kaikkien ministeriöiden yhteistyönä ja sen tulevista painopisteistä sovittiin. Kertomusvuonna toteutettiin kaksi mittavaa tiedotuskampanjaa, toinen isien perhevapaiden käytön ja toinen naisten urakehityksen edistämiseksi. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiskoulutusta järjestettiin valtioneuvostolle. Budjetin pääluokkaperusteluihin sisällytetyn ohjeistuksen toteutumista sukupuolivaikutusten huomioimiseksi budjetin valmistelussa seurattiin.

Kansainvälinen toiminta EU:n työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttajaasioiden neuvoston painopisteinä olivat joustoturva, sosiaaliturvan koordinaatioasetus, lisäeläkedirektiivi, kansanterveysohjelma 2008–2013 sekä lääkinnällisiä laitteita koskeva direktiivi. Vuoden lopulla saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys EU:n terveysstrategiasta sekä käytiin keskustelua yleishyödyllisistä sosiaalipalveluista ja terveyspalveluista. Euroopan kemikaalivirasto aloitti toimintansa Helsingissä. Kertomusvuonna perustettiin foorumit pohtimaan EU:n demografiseen haasteeseen vastaamista sekä alkoholia ja terveyttä. Komissio julkisti uuden työsuojelustrategian vuosiksi 2007–2012. Tavoitteena on vähentää työtapaturmia neljänneksellä.

Suomi toimi YK:n sosiaalisen kehityksen toimikunnan jäsenenä. STM koordinoi lisäksi YK:n seurantaraporttia ikääntymisestä, HIV/AIDS tavoitteista sekä naisten syrjinnästä. WHO:ssa jatkettiin työskentelyä mm. influenssapandemiaan varautumiseksi, polion hävittämiseksi maailmasta sekä vahvistettiin toimia ei- tarttuvien tautien strategian toimeenpanossa.

Suomen Pohjoismaisen ministerineuvoston pj-kaudella pidettiin sosiaali- ja terveysministeri- sekä tasa-arvoministerikokousten lisäksi yksitoista asiantuntija- ja virkamieskokousta. Suomen aloitteesta pohjoismaisten sosiaali- ja terveysalan laitosten määrää päätettiin vähentää. Lähialuehankkeiden painopisteinä olivat tartuntatautien torjunta, lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen sekä palvelujen ja hallinnon kehittäminen.

Työministeriö

Pääministeri Vanhasen ensimmäisen hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikan päätavoite oli luoda 100 000 uutta työpaikkaa toimikautensa aikana. Tavoite saavutettiin vuonna 2007. Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikan tavoite on työllisyyden lisääminen vuoteen 2011 mennessä 80 000–100 000 henkilöllä. Tavoitteen toteutuminen merkitsisi työllisyysasteen kohoamista noin 72 %:iin vaalikauden lopulla. EU:n työllisyysstrategian tavoitteina on nostaa työllisyysaste 70 %:iin, naisten työllisyysaste 60 %:iin ja ikääntyneiden (55–64 -vuotiaiden) työllisyysaste 50 %:iin vuoteen 2010 mennessä. Vuonna 2007 keskimääräinen työllisyysaste (15–64 -vuotiaat) Suomessa oli 69,9 %. Edellisestä vuodesta työllisyysaste kohosi prosenttiyksiköllä. Lissabonin strategian mukaiset naisten ja ikääntyvien työllisyysastetavoitteet vuodelle 2010 Suomi on jo ylittänyt.

Tuotanto kasvoi 4,4 %, mutta talouden suhdannehuippu ohitettiin. Työllinen työvoima lisääntyi keskimäärin 48 000 henkilöä. Näistä noin neljännes oli osa- tai määräaikaisia. Eniten työllisten määrä kohosi yksityisissä palveluissa ja rakentamisessa. Monilla aloilla ilmeni pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta, vaikka työvoiman tarjonta lisääntyi keskimäärin 26 000 henkilöä. Työikäisen väestön määrä (15–64 -vuotiaat) lisääntyi 10 000 henkilöä. Vuonna 2007 työttömiä oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin 183 000 henkilöä. Työttömien määrä väheni edellisestä vuodesta 21 000 henkilöä. Työttömyysaste laski edellisen vuoden 7,7 %:sta 6,9 %:iin. Naisten työttömyysaste oli 7,2 % ja miesten 6,5 %. Työnvälityksessä työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 217 000 henkilöä eli 32 000 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Työhallinnon määrärahat olivat 1,9 mrd. euroa, josta työvoimapolitiikan toimeenpanoon oli varattu 1,5 mrd. euroa ja Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutukseen 233 milj. euroa. Määrärahoista maksettiin työmarkkinatukea noin 671 milj. euroa. Tästä noin 316 milj. euroa oli ns. aktiiviajan tukea, jota maksettiin työvoimapoliittisten toimenpiteiden aikana. Työvoimapoliittisin toimenpitein sijoitettuna oli keskimäärin 88 450 henkilöä, mikä työvoimaan suhteutettuna vastaa 3,3 %. EU:n määritelmän mukainen työttömien aktivointiaste nousi edellisen vuoden 25,7 %:sta 29,0 %:iin.

Hallitus asetti ohjelmassaan tavoitteekseen työ- ja elinkeinoministeriön perustamisen vuoden loppuun mennessä. Tämä toteutettiin yhdistämällä työministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö ja siirtämällä uuteen ministeriöön myös aluekehitystä koskevat tehtävät sisäasiainministeriöstä. Samalla sisäasiainministeriöön keskitettiin työministeriön ja sisäasiainministeriön maahanmuuttotehtävät. Uudella ministeriöllä on tärkeä rooli innovaatio-, yrittäjyys-, työllisyys- ja energia-asioissa. Keskeisenä tavoitteena on konsernimaisen ohjaustavan avulla tehostaa ja yhdensuuntaistaa työllisyyden ja yrittäjyyden kehittämistoimenpiteitä sekä poikkihallinnollisesti vahvistaa aluekehitystoimenpiteiden synergiaa.

Poikkihallinnolliset ohjelmat Päättyneellä hallituskaudella toteutetun työllisyyden politiikkaohjelman päätavoitteena oli rakenteellisen työttömyyden alentaminen. Ohjelman mukaisesti toteutettiin julkisen työvoimapalvelun rakenneuudistus keskittämällä työvoimatoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen vastuulla olevat vaikeasti työllistyvien tuet ja palvelut työvoiman palvelukeskuksiin. Samalla kohdennettiin työvoimatoimistojen toimintaa avoimille työmarkkinoille työllistymisen nopeuttamiseen. Työllisyysohjelmassa toteutettiin myös työmarkkinatuen uudistus, jossa tuen ehtoja ja rahoitusta muutettiin kuntien kannustamiseksi pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen. Vuonna 2007 yli 500 työttömyyspäivää työmarkkinatukea saaneiden määrä väheni tammi–elokuussa 12 300:lla ja aktivointiaste kohosi. 25 %:sta yli 34 %:iin.

Nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuun avulla tuetaan alle 25-vuotiaiden siirtymistä perusopetuksen jälkeen jatko-opintoihin ja työhön. Yhteiskuntatakuun tavoitteena on, että alle 25-

vuotiaille työttömille työnhakijoille tarjotaan työtä, koulutusta, työharjoittelua tai työpajatoimintaa kolmen työttömyyskuukauden kuluessa. Vuoden 2007 tammi-elokuussa yksilöity työnhakusuunnitelma laadittiin 81 %:lle niistä nuorista, joiden työttömyys ylitti kolme kuukautta. Nuorten työttömyys aleni kaikkien TE-keskusten alueilla.

Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen ohjelmaan sisältyy Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma. Aiempaa laaja-alaisempi politiikkaohjelma tukee hallitusohjelman tavoitteita talouskasvun, työllisyyden ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan turvaamiseksi. Ohjelman päätavoitteina on työpanoksen saaminen mahdollisimman täysimääräisesti käyttöön, työn tuottavuuden ja työelämän laadun oleellinen parantuminen sekä yrittäjyys- ja yritysten kasvuhalukkuuden koheneminen.

Työnvälityspalvelut Työhallinnon tehtävänä on edistää työmarkkinoiden toimivuutta. Vuoden aikana työvoimatoimistoissa oli työnhakijoina 702 759 eri henkilöä, joista 494 293 oli työttömiä. Vuoden aikana päättyi noin 840 987 työttömyysjaksoa. Tähän lukuun sama henkilö voi sisältyä useamman kerran. Työttömyysjaksoista 53 % päättyi avoimille työmarkkinoille sijoittumiseen. Lisäksi 19 %:sta ei ole tietoa. Näistä osa on työllistynyt. Vuoden aikana työvoimatoimistoissa oli avoinna 563 714 työpaikkaa, joista täyttyi 91 %. Noin joka kolmas työvoimaa hakenut toimipaikka koki ongelmia rekrytoinnissaan.

Työnvälityksen työnhakija-asiakkaiden palveluja tehostettiin nopeuttamalla niiden käynnistymistä ja vahvistamalla työnhaun alkuvaiheen toimintoja. Hallitusohjelman mukaisesti työnhakijan ensimmäinen työnhakuhaastattelu ja työnhakusuunnitelma pyritään tekemään kahden viikon kuluessa työnhakijaksi ilmoittautumisesta. Asiakastyön tueksi työvoimatoimistoissa otettiin käyttöön profilointimalli, joka auttaa virkailijaa tunnistamaan työttömyyden mahdollisen pitkittymisen riskin. Profilointi toimii työvoimaneuvojien apuvälineenä arvioitaessa, ketkä työttömistä tarvitsevat tehostettuja palveluja työnhakuunsa.

Työnhakusuunnitelmia ryhdyttiin uudistamaan tekemällä niistä aiempaa konkreettisempi toimenpideohjelma työnhaun tueksi. Työvoimatoimistoja ohjeistettiin myös yhdenmukaisiin toimintatapoihin aktiivisen työnhaun toteuttamiseksi. Hallitusohjelman mukaisesti korostettiin työhönosoitusten merkitystä työnvälityksen tuloksellisuuden lisäämiseksi. Työnvälityksen asiakaspalvelua parannettiin lisäämällä sähköisten palvelujen käyttömahdollisuuksia, mm. langaton internet-yhteys (Open-mol) toteutui työvoimatoimistoissa vuoden lopulla. Hallitusohjelman mukaisesti taiteilijoiden ja tieteenharjoittajien työttömyysturva-asioiden hoitamiseen perustettiin suurimpiin työvoimatoimistoihin työvoimaneuvojien verkosto.

Työnantajille tarjottavia työnvälityspalveluja vahvistettiin työvoiman voimakkaana jatkuneen kysynnän ja työntekijöiden saatavuusongelmien vuoksi. Työvoimatoimistot pyrkivät varmistaman rekrytointitoimeksiantojen laadukkaan ja nopean hoitamisen kohdentamalla lisää henkilöresursseja työnantajien palveluun. Ministeriön toimesta määriteltiin kaikissa työvoimatoimistoissa noudatettavat työnantajien palvelun yhtenäiset toimintatavat. Palveluverkoston kehittämiseksi työnantajille tarjottavat maksulliset erityispalvelut (HenkilöstöRatkaisut ja Henkilöstövuokraus) organisoitiin uudelleen ja samalla niille otettiin käyttöön yhteinen palvelunimike HRV-Henkilöstöpalvelut.

Muutosturvan toimintamallin avulla parannetaan tuotannollisin ja taloudellisin perustein irtisanottujen työntekijöiden uudelleen työllistymistä tiivistämällä työnantajien, työntekijöiden ja työhallinnon yhteistyötä irtisanomistilanteissa. Muutosturvaan kuuluvat mm. työvoimatoimiston kanssa laadittava työllistymisohjelma sekä korotettu työttömyysturva (työllistymisohjelmalisä) henkilön osallistuessa työllistymisohjelmassa sovittuihin toimenpiteisiin. Työllistymisohjelma laadittiin 18 586 henkilölle.

Ammatillisen kehittymisen palvelut Työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa oli keskimäärin 28 000 henkilöä (pl. Euroopan sosiaalirahasto (ESR)), joista 18 300 ammatillisessa

ja 9 700 valmentavassa työvoimakoulutuksessa. Ammatillinen työvoimakoulutus pyrkii edistämään työvoiman saatavuutta kohdentamalla koulutusta työmarkkinoiden kysynnän mukaisesti. Koulutuksesta runsaat 6 % toteutettiin yhteishankintana, jolloin myös työnantaja osallistui kustannuksiin. Koulutuksen aloittaneista työttömiä oli 76 %, joista 7 % oli pitkäaikaistyöttömiä. Kaikista työvoimakoulutuksen aloittaneista noin 17 % oli yli 50-vuotiaita ja noin 10 % vajaakuntoisia. Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen vaikuttavuus on parantunut neljättä vuotta peräkkäin. Vuonna 2007 kolme kuukautta ammatillisen koulutuksen jälkeen työttömänä oli 30 % koulutuksen suorittaneista, kun vastaava luku vuonna 2003 oli 44 %. Hallitusohjelman edellyttämällä tavalla mitattuna avoimille markkinoille työllistyneitä oli kolmen kuukauden jälkeen ammatillisen koulutuksen päättymisestä arviolta 40 % ja valmentavan koulutuksen jälkeen 15–20 %.

Ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalvelua annettiin runsaalle 37 000 asiakkaalle, joista valtaosa oli 25 vuotta täyttäneitä. Urasuunnittelun tueksi Internetiin laaditulla Avo-ohjelmalla oli 55 000 käyttäjää. Koulutus- ja ammattitietopalvelussa henkilökohtaista neuvontaa annettiin vuoden 2007 aikana yhteensä 221 500 asiakkaalle. Lisäksi koulutusinforyhmiin osallistui 48 500 henkilöä. Valtakunnallisella koulutusneuvonnan sähköisellä palvelulla Koulutuslinjalla neuvontaa annettiin 9 000 asiakkaalle. Uudella ruotsinkielisellä palvelulla (Utbildningslinjen) oli noin 300 asiakasta. Työ- ja opetusministeriöt päättivät osallistua OECD:n käynnistämään aikuisten osaamistasoa mittaavaan kansainväliseen ohjelmaan (PIAAC, aikuisten PISA), jonka kohderyhmänä ovat 16–64-vuotiaat henkilöt.

Työhallinto selvittää vajaakuntoisten työnhakijoiden työ- ja koulutusedellytyksiä ja tukee heidän työhönsijoittumistaan. Vajaakuntoisia työnhakijoita oli tammi–lokakuussa keskimäärin 68 900, joista oli työttömiä 33 600. Aktiivisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistui keskimäärin 10 000 vajaakuntoista työnhakijaa. Hallitusohjelman mukaisesti elokuussa 2007 käynnistyi selvitystyö, jonka tavoitteena on edistää kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien paluuta työelämään.

Työllisyyden hoidon toimenpiteet Työllistämistukijärjestelmä koostuu palkkatuesta ja muista työllistämistuista. Työnantajille myönnettävää palkkatukea käytetään mm. rekrytointitukena, osaamisen ja ammattitaidon parantamiseen, kompensoimaan alentunutta työkykyä sekä ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä ja syrjäytymistä työmarkkinoilta. Palkkatuki koostuu perustuesta, joka on työttömyysturvan peruspäivärahan suuruinen (vuonna 2007 tuki oli 514 €/kk) ja harkinnanvaraisesta lisäosasta (enintään 90 % perustuesta). Käytössä on myös palkkatukiseteli, jolla työttömät voivat edistää omatoimista työllistymistä. Setelin käyttö on vähäistä. Hallitusohjelman mukaan työllisyysmäärärahat tulee suunnata siten, että niillä tuetaan työttömän työllistymistä avoimille työmarkkinoille, ennen kaikkea yrityksiin, ja että aktiivisen työvoimapolitiikan työllistymistulokset paranevat.

Palkkatuella työllistettyjä oli keskimäärin 31 500 henkilöä. Näistä yrityksiin palkattujen osuus oli 29,5 %. Kaikkiaan työllistämistuilla (palkkatuki ja muut työllistämistuet; ml. ESR-hankkeet) sijoitettuna oli keskimäärin 39 000 henkilöä, joista yli puolet oli pitkäaikaistyöttömiä. Kolme kuukautta työllistämistuen jälkeen työttömänä oli 40 % sijoituksen päättäneistä, kun vastaava luku vuonna 2003 oli 52 %. Hallitusohjelman edellyttämällä tavalla mitattuna avoimille markkinoille työllistyneitä kolme kuukautta tukityöllistämisen päättymisestä oli arviolta 30 %. Työmarkkinatuen saajia oli työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa keskimäärin 11 600 henkilöä. Heistä noin puolet oli nuoria ja neljäsosa pitkäaikaistyöttömiä. Työllisyyspoliittisella avustuksella, joka on tarkoitettu erityisesti kolmannella sektorilla toteutettavien työllistämishankkeiden hallinnointiin ja organisoimiseen, rahoitettiin 572 myönteistä päätöstä. Näihin on pääasiassa palkattu yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneita henkilöitä. Työttömien yhdistyksille kohdistuneita myönteisiä avustuspäätöksiä tehtiin 156.

Vuosina 2005–2007 starttirahaa on voitu kokeiluna maksaa myös muille kuin työttömille. Onnistunut kokeilu vakinaistetaan vuoden 2008 alusta lukien. Samalla enimmäismaksukausi

pitenee 10:stä 18 kuukauteen. Starttirahan myötävaikutuksella perustettujen yritysten toiminnan jatkuvuus on pysynyt hyvänä: tutkimuksen mukaan vuonna 2005 perustetuista tutkimuksessa vastanneista yrityksistä oli keväällä edelleen toiminnassa 87 %, joskaan kaikki yritykset eivät työllistäneet yrittäjää kokoaikaisesti. Starttirahalla yritystoiminnan aloitti keskimäärin noin 4 500 henkilöä, joista muita kuin työttömiä oli noin 2 200. Työllisyysperusteisten investointien myötävaikutuksella syntyi arviolta 800 uutta työpaikkaa. Vuoden lopussa sosiaalisten yritysten rekisterissä oli 148 yritystä. Määrä on vuodessa kaksinkertaistunut. Yritykset työllistivät arviolta yli 750 henkilöä, joista noin 40 % oli vajaakuntoisia tai pitkäaikaistyöttömiä.

Laissa kuntouttavasta työtoiminnasta säädettyjä aktivointisuunnitelmia tehtiin vuoden aikana noin 37 300, joista 6 300 alle 25-vuotiaille. Työmarkkinatuen saajista kuntouttavaan työ toimintaan osallistui vuoden aikana noin 14 500 henkilöä eli 2 200 enemmän kuin edellisenä vuonna. Vastaavasti nuorista kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 650 henkilöä. Välityömarkkinoita kehitettiin hallitusohjelman mukaisesti matalan kynnyksen väyläksi työelämään erityisesti niille työttömille, joilla on vaikeuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Hanke pyrkii mm. aktiivisen työvoima- ja sosiaalipolitiikan tehostetuin toimin edistämään vaikeasti työllistyvien työnhakijoiden työllistymistä. Välityömarkkinat voivat osaltaan parantaa työvoimapolitiikan toimenpiteiden vaikuttavuutta. Yksi kehittämislinjaus on kolmannen sektorin roolin vahvistaminen välityömarkkinoiden toimijana. Työvoimatoimistojen arvion mukaan noin 40 % työnhakijoista (125 000) tarvitsee välityömarkkinoiden tukea työllistymisedellytystensä parantamiseksi.

EU-rahoitus Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittamiin projekteihin osallistui vuoden aikana liki 90 000 henkilöä, joista työttömiä oli 9 500. Koko ohjelmakaudella 2000–2006, jonka toimeenpano jatkuu käytännössä vielä vuosina 2007–2008, ESR-toimenpiteisiin käytettiin noin 2 miljardia euroa (EU:n ja kansallinen rahoitus yhteensä). EU-komissio hyväksyi lokakuussa Suomen ESR-ohjelma-asiakirjan vuosiksi 2007–2013. Ohjelman kokonaisrahoitus on 1,4 miljardia euroa, josta EU:n rahoitusosuus on 615 miljoonaa euroa. Ohjelmassa on valtakunnallinen osio ja neljä alueellista osiota. Ohjelman pääpainot ovat työllisyyden ja osaamisen parantaminen, työelämän kehittäminen sekä yrittäjyyden edistäminen. Ohjelman tavoitteena on luoda 12 000 uutta työpaikkaa, 7 000 uutta yritystä ja vaikuttaa 450 000 henkilön työllistyvyyden ja osaamisen paranemiseen. EU:n globalisaatiorahaston toimenpitein tuetaan maailmankaupan rakenteellisten muutosten seurauksena työnsä menettäneiden uudelleensijoittumista. Suomelle myönnettiin vuonna 2007 toimintansa aloittaneelta rahastolta 2 milj. euroa avustusta Perlos Oyj:n irtisanomisten jälkihoitoon.

Työlainsäädäntö ja työelämän kehittäminen Vuoden alusta tulivat voimaan 1) laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä, 2) laki laivaväen luetteloinnista sekä 3) palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muutokset.

Uusi yhteistoimintalaki ja laki yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä tulivat voimaan 1.7.2007. Lain säännöksissä korostetaan aikaisempaa enemmän yhteistoiminnan henkeä ja pyrkimystä yksimielisyyteen. Lain soveltamisalaa myös laajennettiin. Lakia sovelletaan eräin poikkeuksin yrityksiin, joissa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Lisäksi sen piiriin kuuluvat yhteisöt ja säätiöt. Työministeriö asetti kolmikantaisen työryhmän selvittämään yhteistoimintalainsäädännön valvontajärjestelmien uudistamista. Laki henkilöstön oikeudesta osallistua yhtiön tai osuuskunnan hallintoon rajat ylittävissä sulautumisissa tai jakautumisissa tuli voimaan ETA-alueella 15.12.2007.

Työministeriön asettama kolmikantainen työryhmä selvitti määräaikaisia työsuhteita ja niiden käytön edellytyksiä. Vuoden 2008 alussa voimaan tulevilla lakimuutoksilla, jotka perustuvat työryhmän ehdotuksiin, pyritään vähentämään perusteettomia määräaikaisia työsuhteita. Muutosten myötä työsuhteen keskeisiä ehtoja koskevan selvitysvelvollisuuden rikkominen tulee rangaistavaksi. Vuokratyön käyttöä selvittänyt kolmikantainen työryhmä ehdotti

lisättäväksi työsopimuslakiin, työturvallisuuslakiin ja ns. tilaajavastuulakiin vuokratyötä koskevaa erityissääntelyä. Muutosten tarkoituksena on parantaa vuokratyöntekijöiden asemaa. Hallituksen esitys valmistuu vuoden 2008 alkupuolella. Työministeriö asetti hallitusohjelman mukaisesti elokuussa korkean tason työryhmän uudistamaan jouston ja turvan tasapainoa työmarkkinoilla ja työelämässä. Vuorotteluvapaajärjestelmää jatkettiin kahdella vuodella vuoden 2008 alusta voimaan tulevalla lailla. Vapaan voi pitää 31.12.2010 mennessä, jos siitä on sovittu viimeistään 31.12.2009. Korvaustasot ja vuorotteluvapaan edellytykset säilyvät lähes entisinä ja järjestelmä rahoitetaan edelleen työttömyysvakuutuksesta. Vuorotteluvapaalla oli vuoden aikana 15 600 henkilöä.

Työelämän tuottavuuden ja laadun kehittämisohjelman (Tykes) toteutus jatkui. Ohjelmalla rahoitetaan ensisijaisesti työpaikkatasoisia kehittämisprojekteja. Vuoden lopussa henkilöstörahastoja oli 54 ja niiden piirissä 123 000 jäsentä. Palkkaturvaa maksettiin noin 16 milj. euroa. Kertomusvuonna soviteltiin 24 työriitalaissa määrätyn ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvaa työriitaa. Soviteltuihin työriitoihin sisältyi 5 työnseisausta.

Maahanmuuttoasiat Vuoden lopussa Suomessa asui noin 133 430 ulkomaan kansalaista, mikä on noin 2,5 % koko väestöstä. Vuoden aikana Suomeen muutti ulkomailta 25 200 henkilöä eli 2 800 enemmän kuin edellisenä vuonna. Suomesta muutti pois 12 300 henkilöä. Nettomuutto oli 12 900, kun se vuotta aiemmin oli 10 300. Työvoimatoimistoissa oli keskimäärin 28 600 ulkomaalaista työnhakijaa, joista työttömiä oli 12 900. Vuoden lopussa ulkomaan kansalaisten työttömyysaste oli noin 20 %. Suomesta haki turvapaikkaa 1 505 henkilöä, vuotta aiemmin määrä oli 2 324. Vastaanottokeskuksia oli toiminnassa vuoden aikana kolmetoista, joissa majoituspaikkoja oli noin 1 600.

Työperusteisen maahanmuuton edistämiseksi sisäasiainministeriön johdolla käynnistyi lokakuussa työntekoa koskevien ulkomaalaislain säännösten uudistamistyö. Hanke selvittää nykyisen työntekijän oleskelulupajärjestelmän lainsäädännölliset ja käytännön ongelmat. Maahanmuuttajien alkuvaiheen neuvontaan ja ohjaukseen, työperusteisen maahanmuuton edistämiseen ja ulkomaisen työvoimatarpeen ennakointiin liittyviä hankkeita käynnistyy Euroopan sosiaalirahaston tukemana ohjelmakaudella 2007–2013. Hankkeilla toteutetaan hallitusohjelmaan kirjattuja maahanmuuttopoliittisia tavoitteita.

Ympäristöministeriö

Yleistä YK:n ilmastokokouksessa joulukuussa Balilla Suomen ja EU:n tavoitteet täyttyivät kaikilta keskeisiltä osin. Kokouksessa tehtiin päätös aloittaa neuvottelut Kioton sopimuksen jälkeisistä päästövähennyksistä sekä sovittiin neuvottelujen keskeisistä elementeistä eli ns. tiekartasta. Jo aiemmin oli käynnistetty neuvottelut Kioton pöytäkirjan piirissä olevien teollisuusmaiden tulevista päästövähennysvelvoitteista. Ilmastonmuutoksen seuranta ja muutoksiin varautuminen on ollut keskeisesti esillä myös Arktisen neuvoston ja Barentsin euroarktisen neuvoston työssä. Lisäksi Barentsin alueella on edistetty pahimpien yksittäisten ympäristöongelmien (hot spots) ratkaisua.

EU:n jätelainsäädännön uudistus eteni. Euroopan parlamentti hyväksyi 13.2.2007 ensimmäisessä käsittelyssä lähes 150 muutosta komission vuoden 2005 lopussa antamaan ehdotukseen uudeksi jätepuitedirektiiviksi. Direktiiviehdotus korostaa jätteen synnyn ehkäisyä ja kierrätystä.

Euroopan kemikaalivirasto aloitti toimintansa Helsingissä kesäkuussa. Viraston toiminta pohjautuu joulukuussa 2006 hyväksyttyyn EU:n kemikaali- eli Reach-asetukseen. Asetuksen tavoitteena on parantaa terveyden ja ympäristön suojelua sekä ylläpitää EU:n kemianteollisuuden kilpailukykyä.

Euroopan meriympäristön tilaa parantavasta meristrategiadirektiivistä saavutettiin komission ja parlamentin yhteisymmärrys joulukuussa.

Itämeren rantavaltioiden ympäristöministerit hyväksyivät 15.11.2007 Krakovassa Itämeren suojelukomission (HELCOM) uuden Itämeren suojelun toimintaohjelman. Ohjelman tavoitteena on palauttaa Itämeri hyvään ekologiseen tilaan vuoteen 2021 mennessä. Ohjelma kattaa Itämeren pahimmat ympäristöongelmat kuten rehevöitymisen, meriympäristön kemiallisen saastumisen sekä merenkulusta aiheutuvat uhat. Itämeren ja Suomenlahden suojelemiseksi tiivistettiin myös kahdenvälistä yhteistyötä Venäjän kanssa sekä kolmikantaista Suomi–Venäjä–Viro–Suomenlahti -yhteistyötä. Nord Stream -kaasuputkihankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista käytiin useita neuvotteluita.

Merenkurkun saaristo vihittiin syyskuussa UNESCO:n maailmanperintökohteeksi. Merenkurkku ja Ruotsin Höga Kusten muodostavat kahden valtion yhteisen maailmanperintökohteen, joka on pohjoismaiden kolmas ja Suomen ensimmäinen luontoperintökohde.

Ilmastonmuutoksen lisäksi muiden globaalisten ja alueellisten ympäristöongelmien ratkaisemiseksi ja yhteisten ympäristöpoliittisten tavoitteiden, erityisesti kestävän kehityksen periaatteiden edistämiseksi vaikutettiin aktiivisesti YK:n maapallonlaajuisen ympäristöohjelman (UNEP) alaisissa toimikunnissa ja erillisohjelmissa sekä YK:n alaisissa ja muissa alueellisissa järjestöissä. Suomi toimi aktiivisesti myös kansainvälisen luonnonvarapaneelin perustamiseksi. Paneeli perustettiin UNEP:in ja EU:n tukemana marraskuussa. Suomen edustaja on mukana paneelin tieteellisessä työssä, ja Suomi tukee paneelia taloudellisesti.

Valmisteltiin vuoteen 2011 ulottuvan ympäristöhallinnon tuottavuusohjelman hankkeita. Laadittiin ehdotukset ympäristölupamenettelyn keventämisestä ja sähköisen käsittelyn tehokkaasta hyödyntämisestä sekä selvitys valtion ympäristölupahallinnon uudistamisesta. Luonnonsuojelun alueellisesta työnjaosta valmistuneessa raportissa ehdotettiin luonnonsuojelun operatiivisten tehtävien siirtämistä Metsähallitukselle ja viranomaistehtävien hoitamista alueellisissa ympäristökeskuksissa. Suomen ympäristökeskuksen alueellisten tutkimusyksikköjen toiminta Oulussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Joensuussa käynnistyi alkuvuonna. Talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelujen keskittäminen Mikkeliin perustettuun palve-

luyksikköön saatettiin päätökseen. Ympäristöhallinto osallistui 26.6.2007 asetettuun laajaan aluehallinnon uudistamishankkeeseen.

Ympäristönsuojelu Kestävän kehityksen toimikunta julkaisi lokakuussa kaikille hallinnonaloille ja kunnille ohjeiston kansallisen kestävän kehityksen strategian toimeenpanemiseksi hallitusohjelman mukaisesti. Toimikunta perusti myös jaoston kestävän kehityksen edistämiseksi alue- ja paikallishallinnossa.

Hallitusohjelmassa mainitun uuden ilmasto- ja energiastrategian laadinta on aloitettu laatimalla perusskenaariot ja politiikkatoimilla täydennetyt skenaariot EU:n keväällä 2007 hyväksymien päästövähennystavoitteiden toteuttamiseksi. Ympäristönsuojelun osalta toimet koskevat lähinnä jätehuoltoa, F-kaasuja, työkoneita ja osin liikennettä sekä Kioton mekanismien toimeenpanoa. Valtioneuvosto hyväksyi 8.2.2007 asetuksen, joka säätää tavoitearvot ilmassa olevien haitallisten metallien ja PAH-yhdisteiden (polysykliset aromaattiset hiilivedyt) pitoisuuksille. Asetuksen mukaiset tavoitearvot on pyrittävä saavuttamaan vuoteen 2013 mennessä. Arseenikyllästeillä käsitellyn puun, kuten vanhojen sähkö- ja puhelinpylväiden, uudelleen käytöstä säädettiin myös 15.8.2007 voimaan tulleella valtioneuvoston asetuksella.

Pilaantuneen maaperän riskinarvioinnin perusteista annettiin 1.3.2007 valtioneuvoston asetus, jossa määriteltiin muun muassa ohjearvot maaperää pilaaville haitallisille aineille. Valtakunnallinen maaperän tilan tietojärjestelmä otettiin käyttöön.

Työryhmän ehdotus uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi luovutettiin tammikuussa ympäristöministerille, ja siitä on valmisteltu saatujen lausuntojen pohjalta esitystä valtioneuvoston periaatepäätökseksi, joka pyritään antamaan helmikuussa 2008. Jätelain muutoksella siirrettiin kesäkuun alusta alkaen vastuu kaupan ja yksityisen palvelutoiminnan jätehuollon järjestämisestä kunnilta jätteen tuottajille. Jätelainsäädännön kokonaisuudistusta valmistelemaan asetettiin lokakuussa työryhmä.

Maatalouden vesiensuojelun tehostamiseksi käynnistettiin Lounais-Suomessa ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalojen yhteisrahoituksella laaja kolmevuotinen pilottihanke. Haja-asutuksen jätevesiasetuksen toimeenpanon edistämiseksi ympäristöministeriö asetti kesällä työryhmän selvittämään asetuksen toimeenpanoon liittyvät ongelmat ja tekemään ehdotuksia niiden poistamiseksi.

Pietarin keskisellä jätevedenpuhdistamolla käynnistettiin lokakuussa tehokas fosforinpoisto, jolla vähennetään Suomenlahden rehevöitymistä. Hanke on osa ympäristöministeriön ja Pietarin vesihuoltolaitoksen pitkäaikaista yhteistyötä. Osapuolten kesken solmittiin myös vuosiksi 2008–2011 uusi aiesopimus, jonka päätavoite on vähentää edelleen Pietarin kaupungin jätevesikuormitusta.

Suomen öljyntorjuntavalmiuden parantamiseksi merialueilla valmistui työryhmän esitys uusien torjunta-alusten hankinnasta ja vanhojen peruskorjauksesta. Merivoimien hallintaan tulevan öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan soveltuvan monitoimialuksen hankinta varmistettiin syksyn lisätalousarviossa tilausvaltuuden ja määrärahojen lisäyksellä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön ja ympäristöministeriön rahoituksella käynnistyi Motiva Oy:ssä materiaalitehokkuushanke, jossa valmistellaan yrityksille ja julkisille organisaatioille palveluita tarjoavan Materia–Motivan perustamista. Palvelukeskus aloitti toimintansa vuodenvaihteessa 2007–2008. Ympäristöklusteriohjelmassa on ollut käynnissä useita materiaalitehokkuuden edistämistä koskevia tutkimushankkeita.

Alueidenkäyttö Alueidenkäytön ohjauksessa ja kehittämisessä on ilmastonmuutoksen hillintä noussut hallitusohjelman mukaisesti entistä keskeisempään asemaan. Varsinkin yhdys-

kuntarakenteen eheyttämisen ja liikennetarpeen vähentämisen merkitys on vahvistunut. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, erityisesti siitä aiheutuviin tulvariskeihin ja säätilan ääri-ilmiöihin varautumiseksi, on kehitetty yhdyskuntien toimintavarmuutta parantavia ratkaisuja ja korostettu asiaa kaavoituksen ohjauksessa.

Helsingin metropolialueen kestävän alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi sekä asunto- ja tonttitarjonnan lisäämiseksi tarvittavia toimenpiteitä on määritelty valmistuneessa asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa ja Helsingin seudun asunto- ja tonttitarjontaa koskevan valtion ja kuntien välisen aiesopimuksen valmistelun yhteydessä.

Kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyvien kaupunkiseutusuunnitelmien laatimisen yhteydessä on korostettu kuntien strategisen yhteistyön syventämistä, maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelun yhteensovittamista sekä riittävää tonttitarjontaa yhdyskuntarakenteellisesti edullisilta paikoilta. Yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa on tuotettu suunnitelmien laatimiseen liittyvää aineistoa ja osallistuttu suunnitelmien arviointiin.

Tonttitarjonnan lisäämiseksi valmisteltu maankäyttö- ja rakennuslain tarkistus, jolla kaavoitusmenettelyn sujuvuutta parannettiin ja kaksinkertaisia valitusmahdollisuuksia rajoitettiin, tuli voimaan 1.3.2007. Ympäristöministeriön syksyllä käynnistämän selvitystyön pohjalta valmistui joulukuussa hallitusohjelmassa edellytetty selvitys siitä, millaisin toimenpitein kaavoitusta voitaisiin edelleen nopeuttaa. Selvitykseen sisältyy muun muassa ehdotus valituslupamenettelyn käyttöön ottamisesta valitettaessa asemakaavoitusta koskevista hallinto-oikeuden päätöksistä silloin kun hallinto-oikeus ei ole muuttanut kunnan kaavapäätöstä.

Kuntien kiinnostus maan lunastamiseen yhdyskuntarakentamista varten näyttää jonkin verran lisääntyneen. Ympäristöministeriö myönsi lunastusluvan Järvenpään kaupungille eräisiin valtion omistamiin alueisiin. Korkein hallinto-oikeus pysytti ministeriön päätöksen.

Valtioneuvosto vahvisti Pirkanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Lapin maakuntakaavat.

Aluearkkitehtitoimintaa tuettiin siten, että toiminta-alueita oli vuoden lopussa 33. Niihin kuului 98 avustusta saavaa, pääasiassa alle 6 000 asukkaan kuntaa ja kahdeksan kokonaan omalla rahoituksella mukana olevaa kuntaa.

Luonnonsuojelu Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta vuosille 2008–2016 valmistui työryhmän ehdotus (METSO II valmisteluryhmä). Ohjelma on jatkoa Etelä-Suomen, Oulun läänin länsiosan ja Lapin läänin lounaisosan metsien monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmalle (METSO), jota toteutettiin vuosina 2002–2007.

Natura 2000 -verkostoon ja kansallisiin suojeluohjelmiin sisältyvien alueiden suojelua on toteutettu talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa hyväksytyn rahoitusohjelman mukaisesti. Näiden alueiden suojelun toteutus on tarkoitus saattaa loppuun parin seuraavan vuoden aikana. Ohjelmien ulkopuolisista alueista on edistetty erityisesti Sipoonkorven suojelua hankkimalla lisäalueita liitettäväksi asetuksella jo aiemmin perustettuun Sipoonkorven luonnonsuojelualueeseen.

Euroopan komissio hyväksyi Suomen boreaalisen vyöhykkeen Natura 2000 -alueiden luettelon ensimmäisen päivityksen. Natura 2000 -verkoston valinta- ja hyväksymismenettely on siten saatu käytännössä lähes valmiiksi. Kolmen alueen osalta on tarkoitus vielä tehdä asiaa koskevat päätökset.

Valtioneuvosto teki v. 2006 periaatepäätöksen Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiasta vuosiksi 2006–2016. Tähän liittyen asetettiin työryhmä edistämään ja seuraamaan periaatepäätöksen mukaisen strategian toteutusta. Työryhmän

työn tueksi asetettiin lisäksi kaksi asiantuntijatyöryhmää, kansainvälinen asiantuntijaryhmä ja viestinnän asiantuntijaryhmä, koordinoimaan kehittämistoimia omilla vastuualueillaan.

Ympäristöministeriön päätöksellä perustettiin ensimmäinen valtakunnallinen maisema-alue Tammisaaren Skärlandetin alueelle.

Moottorikelkkojen melua ja jokamiehenoikeuksien toimivuutta koskevat selvitykset valmistuivat. Meluselvitys liittyy myöhemmin valmisteltavaan maastoliikennelain osauudistukseen. Jokamiehenoikeuksia koskeva selvitys liittyy puolestaan jokamiehenoikeuksia koskevan ammattilaisen käsikirjan valmisteluun.

Asumisen edistäminen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus aloittaa toimintansa 1.1.2008, sen tehtävät painottuvat nykyistä Valtion asuntorahastoa voimakkaammin asumisen asiantuntija- ja ohjaustehtäviin. Keskus siirtyy Lahteen 1.7.2008.

Merkittävin asuntopoliittinen toimenpide oli asuntopoliittisen toimenpideohjelman valmisteleminen kuluvalle hallituskaudelle. Valmistelutyöryhmä jätti yksimielisen esityksensä asuntopoliittiseksi toimenpideohjelmaksi joulukuussa. Asuntopoliittisen toimenpideohjelman rinnalla valmisteltiin tontti- ja asuntotarjonnan edistämiseksi myös valtion ja Helsingin seudun 14 kunnan välinen aiesopimus, jolla pyritään 12 000–13 000 asunnon tuottamiseen alueella vuosittain.

Vuoden aikana käynnistettiin internetpalvelu asuntojen hintatietojen tarjoamiseksi kuluttajille. Palvelu sisältää 15 suurimmassa kaupungissa myytyjen kerros- ja rivitaloasuntojen hintatietoja. Lisäksi ns. Neljän viisaan ryhmä jätti raporttinsa asunnottomuuden poistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Jatkotyönä käynnistettiin pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen tähtäävän ohjelman valmistelu.

Ympäristöministeriössä valmisteltiin muun muassa virkatyönä selvitys asuntopoliittisten tukien yhteensopivuudesta EU-oikeuden kanssa, selvityksessä arvioitiin Suomessa sovellettavien asumisen tukijärjestelmien suhdetta EU:n valtiontuen edellytysten täyttymiseen. Lisäksi laadittiin selvitys vanhusten palveluasumisesta yhteistyössä Stakesin kanssa, selvityksessä arvioitiin palveluasumisen tulevaa tarvetta vuoteen 2025 saakka.

Uusia asuntoja aloitettiin määrällisesti ennakkoarvion mukaan parituhatta asuntoa vähemmän kuin edellisenä vuonna, yhteensä noin 32 000. Valtion tukema asuntotuotanto kasvoi hieman, 3 057 asunnosta noin 3 300 asuntoon. Tuotanto painottui kuten edellisinäkin vuosina erityisryhmien asuntojen rakentamiseen. ARA- tuotannon osuus aloitetusta asuntotuotannosta oli täten noin 10 %. Aravalainoituksella rahoitettiin vielä vajaan 200 asunnon rakentaminen ja korkotukilainoitettuja asuntoja ja oli 3 200 kappaletta.

Perusparannuslainoitusta saaneita hankkeita oli kaikkiaan 11 000 asuntoa. Korkotukilainoituksella perusparannetuissa vuokra-asuntohankkeissa oli yli 1 400 asuntoa ja investointiavustuksien tuella peruskorjattuja erityisasuntoja 1 600 kappaletta, joista opiskelija-asuntoja oli noin 800. Asunto-osakeyhtiöiden perusparannukseen myönnettäviä korkotukilainoja haettiin runsaasti ja asunto-osakeyhtiötalojen perusparannus on lähtemässä liikkeelle toden teolla. Tukea saaneissa asunto-osakeyhtiöhankkeissa oli mukana yli 8 000 asuntoa.

Hissiavustuksia haettiin noin 200 uuden hissin rakentamiseen. Varauspäätöksiä tehtiin noin 250 kappaletta. Avustukset hissien korjaamiseen vähenivät noin 50 hankkeeseen, kun avustusrahoja kohdistettiin uusien hissien rakentamisen avustuksiin. Hissin korjauksissa on nykyisin kyse yleensä laajasta hissin peruskorjauksesta automaattiovineen tai hissin uusimisesta aiempaa tilavammaksi. Avustettavia toimenpiteitä liikuntaesteiden poistamiseksi voivat olla myös kulkuluiskien rakentaminen, ulko-ovien leventäminen tai kaiteiden rakentaminen.

Rakentaminen Annettiin laki rakennuksen energiatodistuksesta, laki rakennuksen ilmastointijärjestelmien kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta sekä laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta. Lakien nojalla annettiin lisäksi ympäristöministeriön asetukset rakennuksen lämmöneristyksestä, rakennusten energiatehokkuudesta, rakennuksen energiankulutuksen ja lämmitystehontarpeen laskennasta sekä ympäristöministeriön asetus rakennuksen energiatodistuksesta. Rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain nojalla ympäristöministeriö hyväksyi kaksi toimijaa toteamaan erillisen energiatodistuksen antajan pätevyyksiä.

Ympäristöministeriön asetuksella vahvistettiin yhteiseurooppalaisten Eurocode-suunnittelustandardien (eurokoodien) käyttö kantavien rakenteiden suunnittelussa Suomessa. Sovellettaessa eurokoodeja tulee käyttää ympäristöministeriön asetuksella annettavia kansallisia liitteitä. Annetut 18 ensimmäistä kansallista liitettä mahdollistavat suunnittelun päärakennusmateriaalien osalta.

Korjausrakentamisen strategiaa valmistellut työryhmä luovutti mietinnön. Strategiset toimenpiteet kohdistuvat neljään toimintalinjaan; kunnossapitokulttuurin kehittämiseen, korjausrakentamisen prosessien ja ohjauksen kehittämiseen, osaamisen kehittämiseen sekä korjaamisen tietotarpeiden tyydyttämiseen.

Valtioneuvoston periaatepäätöstä puun käytön ja puurakentamisen edistämisestä toteutettiin yhdessä elinkeinoelämän ja muiden kiinteistö- ja rakennusalan keskeisten toimijoiden kanssa.

Rakennusvalvonnan sähköisestä asioinnista ja arkistoinnista valmistui esiselvitys. Esiselvityksen pohjalta ryhdyttiin valmistelemaan hanketta tarvittavan toimintaympäristön luomiseksi.

Rakennustuotteita koskevan tyyppihyväksyntätoiminnan siirtämistä VTT:lle jatkettiin. Ympäristöministeriön asetuksina annettiin kuusi uutta tyyppihyväksyntäohjetta siten, että vuoden lopussa toiminnasta oli siirretty VTT:lle yhteensä noin 80 %. Kokonaisuudessaan toiminnan siirto saatetaan loppuun vuoden 2008 aikana. Kertomusvuonna annettiin 230 tyyppihyväksyntäpäätöstä. Lisäksi jatkettiin rakennustuotteisiin kohdistuvaa markkinavalvontaa sekä rakennustuotteiden hyväksyntään osallistuvien ilmoitettujen laitosten nimeämistä.

II. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen katsaus

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi toimii aktiivisesti osana kansainvälistä yhteisöä kantaen osansa maailmanlaajuisesta yhteisvastuusta ja huolehtien omista vaikutusmahdollisuuksistaan. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, vahvaan vaikuttamiseen EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja tehokkaaseen monenkeskiseen yhteistyöhön sekä uskottavaan maanpuolustukseen.

1. Euroopan unionin laajentuminen, ulkosuhdetoiminta, kehityspolitiikka

1.1 Euroopan unionin laajentuminen

Suomen laajentumispolitiikan keskeinen tavoite on Euroopan unionin laajentumisen jatkuminen yhteisesti sovittujen kriteerien pohjalta. Unionin jäsenyys tarjoaa hakijamaalle mahdollisuuden ankkuroida yhteiskunta EU:n vapauden ja demokratian periaatteisiin, lisätä turvallisuutta ja vahvistaa taloutta. Unionin laajentuminen edistää hyvinvointia, rauhaa ja vakautta koko maanosassa.

Bulgaria ja Romania liittyivät EU:n jäseniksi vuoden 2007 alusta lukien. Liittymissopimukseen sisällytettiin Suomen ja muiden jäsenmaiden vaatimuksesta suojalausekkeita, joilla varmistetaan, etteivät mahdolliset puutteet maiden jäsenyysvalmiuksissa vaaranna unionin yhteisten politiikkojen ja instituutioiden toimivuutta.

Turkin ja Kroatian neuvottelut jatkuivat ja maat edistyivät jäsenyysvalmisteluissaan. Jäsenyys edellyttää hakijamaalta unionin yhteisen lainsäädännön hyväksymistä ja toimeenpanoa sekä sitoutumista unionin arvoihin. Jäsenyysneuvottelut on jaettu 35 neuvottelulukuun, jotka käsittelevät unionin politiikka-alueita. Kertomusvuoden aikana Kroatian kanssa avattiin 11 neuvottelulukua, ja Turkin kanssa 5 neuvottelulukua. Kaiken kaikkiaan Kroatian kanssa on ehdollisesti suljettu 2 neuvottelulukua ja avoinna 14 lukua. Jäsenehdokasmaa Makedonian kanssa jäsenyysneuvotteluiden aloittaminen ei ollut ajankohtaista.

Turkki ei kertomusvuonna edistynyt Ankaran sopimuksen lisäpöytäkirjaa koskevien velvoitteiden täyttämisessä. Neuvosto päätti vuonna 2006, että Turkin neuvottelulukuja ei suljeta, eikä tiettyjä neuvottelulukuja avata, ennen kuin Turkki täyttää Ankaran sopimuksen lisäpöytäkirjan velvoitteet.

Joulukuussa 2007 yleisten asioiden neuvosto vahvisti vuonna 2006 saavutetun yhteisymmärryksen laajentumisprosessin jatkosta. Jäsenmaat sopivat yhdessä, että käynnissä olevia neuvotteluja jatketaan ja unioni soveltaa tiukkaa ehdollisuutta liittymisneuvottelujen kaikissa vaiheissa. Neuvosto vahvisti myös unionin aiemmat Länsi-Balkania koskevat sitoumukset todeten Länsi-Balkanin maiden tulevaisuuden olevan Euroopan unionissa.

EU:n laajentumispolitiikan toimeenpanon tehostamiseksi komissio kokosi vuonna 2007 EU:n ehdokasmaille ja Länsi-Balkanin maille suunnatut useat eri rahoitusvälineet yhdeksi IPA-liittymisvalmisteluinstrumentiksi (Instrument for Pre-accession). IPA:n rahoituskehys vuosille vuosiksi 2007–2013 on n. 11.000 milj. €.

Suomi on tukenut laajentumisprosessissa mukana olevia maita sekä kahdenvälisesti että IPA:n puitteissa toteutettavan twinning-kumppanuushanketoiminnan sekä lyhytaikaisen asiantuntija-avun (TAIEX) kautta. Suomen ministeriöt ja virastot ovat jo 116 twinning-hankkeessa varsin käytännönläheisellä tavalla auttaneet kollegavirastojaan EU:n ehdokasmaissa kehittämään hallintoaan ja lainsäädäntöään. Toimintaan osallistuneet virastot ovat hankkeissa verkottuneet tehokkaasti uusien ja tulevien jäsenmaiden kollegavirastojen kanssa ja luoneet näin hyvän pohjan yhteistyölle eri EU:n foorumeilla.

Kertomusvuonna suomalaiset ministeriöt ja virastot tekivät 15 hanketarjousta. Suomalaisten virastojen vuonna 2007 voittamien hankkeiden rahallinen arvo on 4,1 milj. euroa. Suomalaisvetoisia hankkeita oli kertomusvuonna käynnissä 23. Vuoden aikana käynnistyneistä hankkeista laajimpia olivat merenkulun turvallisuuden hanke Kroatiassa, korruption torjuntaan tähtäävät hankkeet Virossa, Romaniassa ja Tsekissä sekä säteilyturvallisuuden hanke Bulgariassa.

1.2 Euroopan unionin ulkosuhdetoiminta

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tuki Euroopan unionin ulkoisen toimintakyvyn vahvistamista. Suomen puheenjohtajuuskaudella laadittiin edistymisraportti käytännön toimista ulkosuhteiden sisäisen koherenssin, tehokkuuden ja näkyvyyden edistämisessä edistymisestä sekä asian eteenpäinviemisestä tulevilla puheenjohtajuuskausilla. Suomi vaikutti siihen, että Saksan ja Portugalin puheenjohtajuuskausilla hyväksyttiin seuraavat raportit.

Suomen puheenjohtajuuskaudella aloitetut tunnustelut perustuslakisopimusprosessin uudelleen käynnistämiseksi johtivat tulokseen kesäkuun Eurooppa-neuvostossa. Tiiviin tarkkarajaisen hallitusten välisen konferenssin työ päättyi lokakuussa päämiesten poliittiseen yhteisymmärrykseen perussopimusten uudistamisesta. Vaikka sopimuksen muoto muuttui, sen sisältö säilyi olennaisilta osiltaan samana. Lissabonissa 13.12. allekirjoitetun sopimuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2009, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet sopimuksen.

Lissabonin sopimuksen eräs keskeinen tavoite on vahvistaa EU:n kansainvälistä toimintakykyä ja ulkopoliittista, globaalia roolia. Suomi on pitänyt tärkeänä tämän tavoitteen toimeenpanoon tähtääviä uudistuksia. Sopimuksella lujitetaan unionin ulkosuhteiden hoitamista mm. yhteisen ulkosuhdehallinnon avulla. Sopimuksen myötä unioni saa EU:n ulkoasioiden- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan, joka vastaa unionin ulkosuhteista ja edustamisesta kansainvälisillä foorumeilla. Korkea edustaja toimii sekä komissiossa että neuvostossa. Tämänkin uudistuksen tarkoituksena on yhtenäistää ja vahvistaa unionin ulkoista toimintaa. Eurooppa-neuvosto saa myös pysyvän puheenjohtajan, joka edustaa EU:ta omalla tasollaan.

Kertomusvuonna pääpaino Suomen toimissa EU:n ulkoisen toiminnan kehittämiseksi siirtyi käytännön toimista Lissabonin sopimuksen täytäntöönpanon, erityisesti ulkosuhdehallinnon valmisteluihin. Joulukuun Eurooppa-neuvoston päätösten mukaisesti työhön on käytävä ripeästi, jotta tarvittavat rakenteet ja toimijat ovat valmiina sopimuksen voimaantulosta lähtien.

Energiakysymykset ja ilmastonmuutoksen hillitseminen ovat nousseet EU:n asialistan kärkiaiheiksi. Maaliskuussa hyväksyttiin vuodet 2007–2009 kattava toimintasuunnitelma Euroopan energiapolitiikalle. Sen tavoitteena on EU:n energiansaannin ja kohtuuhintaisen energian turvaaminen Euroopan kilpailukyvyn varmistamiseksi, kestävän energian käytön edistäminen sekä ilmastonmuutoksen torjuminen. Unioni tuo tällä hetkellä puolet tarvitsemastaan energiasta, mikä korostaa toimitusvarmuuden ja energiaturvallisuuden merkitystä osana ulkosuhteita. Asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista, ellei niitä oteta myös EU:n ulkosuhteita määriteltäessä ja toteutettaessa riittävän tehokkaasti esille.

Maahantuloasioiden käsittelyä ja Schengen-maiden välistä yhteistyötä kehitettiin edelleen, Joulukuussa Schengen -alueeseen liittyi täysimääräisesti yhdeksän uutta maata (Viro, Latvia, Liettua, Puola, Tsekki, Slovakia, Unkari, Slovenia ja Malta).

1.3 Euroopan naapuruuspolitiikka (ENP)

Suomen EU-puheenjohtajakaudella käynnistynyttä keskustelua Euroopan naapuruuspolitiikan (ENP) kehittämisestä jatkettiin. Suomi osallistui edelleen aktiivisesti keskusteluun ja

pyrki varmistamaan, että ENP:tä kehitetään jatkossakin kokonaisvaltaisena politiikkana, jossa EU:n tuki ja painopisteet voidaan eriyttää vastaamaan kunkin kumppanimaan tarpeita maakohtaisten toimintasuunnitelmien avulla. Eteläisten naapurien osalta Euro-Välimeri-kumppanuus säilyy EU-yhteistyön perustana.

Syyskuussa järjestettiin ensimmäinen ministeritason ENP-kokous, johon osallistuivat sekä kumppanimaat että EU-jäsenmaat. Komission joulukuun tiedonannossa ENP:n kehittämisen painopistealueiksi esitettiin taloudellisen integraation syventäminen, ihmisten liikkuvuuden helpottaminen, EU:n toiminnan vahvistaminen alueellisten konfliktien ratkaisuyrityksissä sekä sektorikohtaisen yhteistyön tiivistäminen esim. energia-, ympäristö- ja liikennekysymyksissä. Esitetyt painopistealueet vastasivat hyvin Suomen tavoitteita ENP:n kehittämiseksi.

1.4 Euroopan unionin kehityspolitiikka

Suomi jatkoi kertomusvuonna EU-puheenjohtajuuskaudella tärkeinä pitämiensä asioiden edistämistä. Kehitysrahoituksen osalta siirryttiin toimeenpanovaiheeseen, ja Suomi osallistui aktiivisesti komiteatyöskentelyyn kehitysyhteistyön rahoitusvälineestä (Development Cooperation Instrument, DCI) sekä Euroopan kehitysrahaston (EKR) osalta. Lisäksi päästiin sopuun 10. EKR:n varainhoitoasetuksesta.

EU:n kehityspoliittisessa julkilausumassa annettujen johdonmukaisuustavoitteiden konkretisoiminen on ollut Suomelle tärkeä prioriteetti. Komissio julkaisi syyskuussa ensimmäisen EU:n kehityspoliittista johdonmukaisuutta koskevan raportin. Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvosto (YAUN) hyväksyi raportin pohjalta erillisiä päätelmiä koskien kehityspoliittista johdonmukaisuutta, EU:n maahanmuutto- ja kehitysyhteistyöpolitiikkoja sekä köyhien kehitysmaiden ja EU:n välistä maailmanlaajuista ilmastonmuutosliittoumaa. EU:n kehitys- ja puolustusministerit kokoontuivat ensimmäistä kertaa yhteiseen istuntoon, jossa keskusteltiin turvallisuuden ja kehityksen välisistä yhteyksistä sekä hyväksyttiin turvallisuutta ja kehitystä koskevat päätelmät. YAUN:ssa hyväksyttiin lisäksi päätelmät koskien EU:n toimia hauraissa tilanteissa.

Suomi edesauttoi aktiivisesti sitä, että lokakuussa hyväksyttiin EU:n Aid for Trade -strategia. EU:n ja AKT-maiden välisten talouskumppanuussopimusneuvottelujen (EPA) edistäminen ja AKT-maiden markkinoillepääsyn turvaavien väliaikaisten sopimusten sopiminen olivat keskeisiä tavoitteita vuonna 2007 ja niissä onnistuttiin. Joulukuussa EU hyväksyi markkinoillepääsyasetuksen, joka toimeenpanee EU:n EPA-neuvotteluissa tekemän AKT-maille edullisen markkinoillepääsytarjouksen yksipuolisesti. Lopullisia sopimuksia ei vuoden 2007 määräajassa ehditty saada aikaiseksi muilla alueilla kuin Karibialla. Markkinoillepääsyneuvottelujen rinnalla neuvoteltiin muista EPA-kysymyksistä ja edistyttiin AKT-maiden EPA-tuen suunnittelussa.

Suomi on ollut aktiivisesti edistämässä omalla puheenjohtajuuskaudellaan ja sen jälkeen avun tuloksellisuuskysymysten käsittelyä. Neuvosto hyväksyi toukokuussa kehitysyhteistyön täydentävyyttä ja työnjakoa koskevat päätelmät, joissa määritellään työnjakoa koskevat käytännesäännöt.

Lissabonissa 8.–9.12.2007 pidetyssä EU-Afrikka -huippukokouksessa hyväksyttiin EU:n ja Afrikan yhteisstrategia. Lisäksi kokousta varten valmisteltiin toimintasuunnitelma ja poliittinen julistus. (Ks. myös luku 13.1.).

2. Turvallisuuspolitiikka ja kriisinhallinta

2.1 Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko

Hallitus käynnisti elokuussa seuraavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelun. Hallitusohjelman mukaisesti selonteko valmistellaan laajan turvallisuuskäsitteen pohjalta.

Selonteon virkamiestyöstä ovat vastanneet ulkoasiainministeriö ensisijaisesti ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön kuvauksesta ja sen vaikutuksia koskevasta osiosta, puolustusministeriö puolustuspolitiikan kokonaisuudesta sekä sitä tukevasta kokonaismaanpuolustuksesta turvallisuus- ja puolustusasiankomitean (TPAK) tukemana sekä valtioneuvoston kanslia laajan (muun kuin sotilaallisen) turvallisuuden osalta kanslia- ja valmiuspäällikkökokouksen tukemana. Lisäksi työhön kytkeytyy läheisesti Tasavallan Presidentin kanslia. Vuoden 2007 aikana työssä keskityttiin ensisijaisesti turvallisuusympäristön kuvauksen laatimiseen ja laajan turvallisuuskäsitteen käsittelyyn.

Hallitusohjelmassa todetaan, että turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelun yhteydessä selvitetään sotilaallisen liittoutumattomuuden ja liittoutumisen vaikutukset. Tähän liittyen ulkoasiainministeriössä laadittiin selvitys Suomen mahdollisen NATO-jäsenyyden vaikutuksista.

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko on määrä antaa eduskunnalle syksyn 2008 aikana.

2.2 Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP)

Suomi jatkoi aktiivista osallistumista sekä Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (ETPP) kehittämiseen että unionin kriisinhallintaoperaatioihin.

EU:lla oli kertomusvuonna käynnissä yksi sotilaallinen kriisinhallintaoperaatio ja kaikkiaan 11 siviilikriisinhallintaoperaatiota. EUFOR Althea- operaatiota Bosnia-Hertsegovinassa supistettiin kevään aikana 2500 sotilaan vahvuuteen. Kertomusvuonna valmisteltiin sotilaallisen operaation käynnistämistä Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa. Operaatio on osa EU:n pitkäaikaisia ja laaja-alaisia pyrkimyksiä Darfurin tilanteen vakauttamiseksi ja kriisin alueellisten vaikutusten minimoimiseksi. Siviilikriisinhallintaoperaatioiden osalta merkittävimpiä haasteita olivat Afganistanin poliisi- ja rikosoikeusjärjestelmän kehittämistä tukevan EU:n poliisioperaation käynnistäminen sekä valmistautuminen mahdolliseen oikeusvaltio- ja poliisioperaatioon Kosovossa.

EU:n kykyä suunnitella ja toteuttaa kriisinhallintaoperaatioita edistettiin kertomusvuoden aikana. EU:n operaatiokeskus saavutti vuoden alussa operatiivisen toimintakyvyn, ja sen aktivoimista testattiin onnistuneesti MILEX 07 -harjoituksessa. Neuvoston sihteeristöön perustettiin uusi suunnittelu- ja johtorakenne (Civilian Planning and Conduct Capability, CPCC) siviilikriisinhallintaoperaatioiden suunnittelua, käynnistämistä ja johtamista varten. Marraskuussa sovittiin myös EU:n sotilasesikunnan (EU Military Staff, EUMS) strategisen tason suunnittelukapasiteetin vahvistamisesta sotilaallisia kriisinhallintaoperaatioita varten.

Vuonna 2004 hyväksytyn sotilaallisten voimavarojen yleistavoitteen (Headline Goal 2010) toimeenpano eteni aikataulun mukaisesti. Lokakuussa yleisten asiain ja ulkosuhteiden neuvosto hyväksyi päivitetyn sotilaallisten voimavarojen joukkoluettelon (Force Catalogue 2007), josta ilmenee EU:lle ilmoitettujen joukkojen määrä ja niiden suorituskyky. Marraskuussa ministerineuvosto hyväksyi edistymisluettelon (Progress Catalogue 2007), jossa

määritellään sotilaallisten voimavarojen puutealueet ja niihin liittyvät operatiiviset riskit. Työtä puutealueiden korjaamiseksi jatkettiin.

Siviilikriisinhallinnan ensimmäinen voimavaratavoitekierros (Civilian Headline Goal 2008) saatiin päätökseen vuoden lopussa. Samalla hyväksyttiin uusi siviilivoimavaratavoite (CHG 2010), jonka avulla pyritään varmistamaan, että EU:lla on sekä määrällisesti että laadullisesti tarpeeksi koulutettua henkilöstöä siviilikriisinhallintatehtäviä varten. Lisäksi työssä tullaan tarkastelemaan muun muassa sitä, mihin kaikkiin uudentyyppisiin tehtäviin siviilikriisinhallinnan alalla tulisi mahdollisesti valmistautua.

Euroopan puolustusviraston toiminta jatkui kertomusvuonna tehokkaana. Viraston merkittävimpinä saavutuksina voidaan pitää puolustushankintojen käytännesääntöjä, joukkojen omasuojan tutkimusohjelmaa, pitkän tähtäimen visiota ja suorituskykyjen kehittämissuunnitelman valmistelua sekä Euroopan puolustusteknologisen ja teollisen perustan strategiaa. Viimeksi mainittu hyväksyttiin toukokuussa, ja strategiaan liittyviä tiekarttoja toimeenpannaan muun muassa teollisuuden kilpailukyvyn parantamisen, sotilaallisen huoltovarmuuden ja EU:n teollisten avainkykyjen kehittämisen aloilla. Puolustusalan tutkimusstrategiaa koskeva kehys hyväksyttiin marraskuussa.

EU:lla on vuoden 2007 alusta lähtien ollut täysi valmius toteuttaa kaksi nopean toiminnan operaatiota tätä varten korkeaan valmiuteen asetetuilla taisteluosastoilla. Valmiusvuorossa on kaksi taisteluosastoa kutakin puolivuotisjaksoa kohden. Saksalais-hollantilais-suomalainen taisteluosasto oli valmiudessa 1.1.–30.6.2007. Valmiuden aikana ei käynnistetty operaatiota.

Ruotsin johtama pohjoismainen taisteluosasto on valmiudessa vuoden 2008 alkupuoliskolla. Syksyn aikana saatettiin loppuun kansalliset valmistelut pohjoismaisen taisteluosaston asettamiseksi korkeaan valmiuteen. Taisteluosastoon osallistuvat Ruotsi, Suomi, Viro, Irlanti ja Norja.

Lokakuussa 2007 vahvistettiin päätös Suomen osallistumisesta kahden taisteluosaston valmiuteen vuoden 2011 alkupuoliskolla. Näistä Alankomaiden johtamassa taisteluosastossa ovat mukana Suomen lisäksi Saksa ja Itävalta. Ruotsin johtamaan pohjoismaiseen taisteluosastoon osallistuvat tuolloin samat maat kuin vuoden 2008 valmiusvuoroon.

Käynnistettiin kolmen peräkkäisen puheenjohtajamaan (Saksa, Portugali ja Slovenia) aloitteesta EU:n nopean toiminnan joukkojen konseptin uudistamistyö, jossa tavoitteena on etenkin puolustushaarojen yhteistoimintakyvyn parantaminen. Nopean toiminnan kehittäminen jatkui myös ilma- ja merivoimien osalta. Siviilikriisinhallinnan osalta jatkettiin työtä nopean toiminnan asiantuntijaryhmien (Civilian Response Team, CRT) kykyjen tehostamiseksi.

Työ siviili-sotilaskoordinaation edelleen kehittämiseksi, kokonaisvaltaisen lähestymistavan varmistamiseksi ja yhteistyön tiivistämiseksi muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa jatkui. Huomiota kiinnitettiin kasvavassa määrin myös turvallisuuteen ja kehitykseen, eli ETPP-toimien ja EU:n kehityspoliittisten toimien keskinäisen koherenssin varmistamiseen. Yhdeksi turvallisuus- ja kehitysteeman kannalta keskeisimmistä tavoitteista identifioitiin EU:n tukitoimien tehostaminen turvallisuussektorin uudistamisen (Security Sector Reform, SSR) alalla.

EU:n ja Naton yhteistyön tiivistäminen oli edelleen vaikeaa Turkki/Kypros-kysymyksen takia, mikä heijastui myös EU:n Afganistanin ja Kosovon siviilikriisinhallintaoperaatioiden valmisteluun.

Työ EU:n ja YK:n kriisinhallintayhteistyön tiivistämiseksi eteni ja järjestöt hyväksyivät kesällä uuden, vuonna 2003 annettua julkilausumaa täydentävän yhteistyöjulistuksen.

Joulukuussa hyväksyttiin EU:n ja Afrikan yhteisstrategia, jonka tavoitteena on kumppanuuden vahvistaminen myös rauhan ja turvallisuuden alalla. ETPP:n puitteissa jatkettiin työtä EU:n tukitoimien tehostamiseksi afrikkalaisten kriisinhallintakykyjen kehittämiselle, muun muassa koulutustuen kautta.

Vuonna 2003 hyväksytty EU:n turvallisuusstrategia muodostaa unionin turvallisuuspoliittisen toiminnan kehyksen. Joulukuun 2007 Eurooppa-neuvosto antoi mandaatin korkealle edustajalle – yhteistoiminnassa komission kanssa ja tiiviissä yhteistyössä jäsenmaiden kanssa – tarkastella turvallisuusstrategian toimeenpanoa siinä tarkoituksessa, että hän tulisi esittämään hyväksyttäväksi Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2008 toimeenpanon tehostamista koskevia ehdotuksia ja strategiaa täydentäviä elementtejä siinä määrin kuin on tarkoituksenmukaista.

2.3 Pohjois-Atlantin puolustusliitto (Nato), Euro-atlanttinen kumppanuusneuvosto (EAPC), rauhankumppanuus (PfP)

Naton tärkeimmät operaatiot kertomusvuonna olivat Afganistanin ISAF-operaatio ja Kosovon KFOR-operaatio. Nato sitoutui jatkamaan läsnäoloaan Kosovossa myös statusratkaisun jälkeen. Naton läsnäolon jatkuminen on keskeinen edellytys koko Länsi-Balkanin vakaudelle ja turvallisuudelle, mikä edesauttaa myös alueen kehitystä. Naton vaativin kriisinhallintatehtävä oli edelleen Afganistanin vakauttaminen, minkä Nato arvioi vievän vielä vuosia. Afganistanissa Nato painottaa laaja-alaisen, siviili- ja sotilastoimijoiden yhteistyötä korostavan kriisinhallintakonseptin toimeenpanoa ja edelleen kehittämistä. Afganistanin armeijan koulutusta ja varustelua pidetään myös yhä keskeisempänä osa-alueena ISAF-operaatiossa. Naton rauhankumppanimaana Suomi osallistui molempiin operaatioihin: Afganistanissa Suomella oli kertomusvuonna noin 100 sotilasta ja Kosovossa noin 400 sotilasta. Edellä mainittujen operaatioiden lisäksi Nato jatkoi terrorisminvastaista merivalvontaoperaatiotaan Välimerellä, irakilaisupseereiden koulutustehtäviä Irakissa sekä antoi kuljetus- ja koulutustukea Afrikan Unionin AMIS-operaatiolle.

Naton nopean toiminnan konsepti (Nato Response Force, NRF) on keskeinen väline jäsenmaiden ja halukkaiden rauhankumppanimaiden sotilaallisen suorituskyvyn kehittämisessä. Kertomusvuonna Natossa käytiin keskustelua NRF-konseptin toimeenpanon uudistamisesta ja päädyttiin asteittaisen valmiuden käyttöönottoon, jossa valmiusvuorossa pidetään aikaisempaa pienempi sotilaiden joukko. Suomi ilmoitti huhtikuussa yhdessä Ruotsin kanssa suullisesti Naton sihteeristölle maiden harkitsevan myönteisesti rauhankumppanuusmaille tarjottua mahdollisuutta osallistua NRF:ää täydentävään toimintaan.

Riian vuoden 2006 huippukokouksen linjausten mukaisesti Nato pyrki kertomusvuonna tiivistämään yhteistyötään Nato-johtoisiin kriisinhallintaoperaatioihin joukkoja luovuttavien tai niitä muuten tukevien maiden kanssa. Naton Euro-atlanttisen kumppanuusneuvoston (EAPC) merkitys kumppanuusyhteistyön keskeisimpänä poliittisena foorumina heikentyi Naton mielenkiinnon kohdistuessa yhä enemmän laajaan Lähi-idän alueeseen ja niin sanottuihin kontaktimaihin mm. Kaukoidässä. EAPC:n tehtävissä painottuivat erilaisten Naton toimintaohjelmien valmistelu ja seuranta.

EAPC:n puitteissa toimiva Naton rauhankumppanuusohjelma (PfP) jatkuu edelleen Naton ja kumppanimaiden välisen käytännön yhteistyön perustana. PfP:n tarjoamien työkalujen avulla Suomi on edelleen kehittänyt puolustusvoimiensa valmiuksia osallistua kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin. PfP:n sisältämää yhteistyötä ryhdyttiin avaamaan myös EAPC:n ulkopuolisille Naton yhteistyökumppaneille. Kertomusvuonna Suomi kävi Naton kanssa säännönmukaiset, kaksi kertaa vuodessa järjestettävät poliittisen vuoropuhelun mukaiset

virkamiestason keskustelut. Naton pääsihteeri Jaap de Hoop Scheffer vieraili Suomessa 8.11.2007.

Sotilaallisen kriisinhallinnan ohella Nato edistää vakautta kumppanuustoimintansa kautta tukemalla turvallisuus- ja puolustussektorien uudistamista sekä ylijäämäammusten ja -aseiden hävittämistä. Myös Suomi osallistui tähän toimintaan Naton vapaaehtoisten rauhankumppanuusrahastojen kautta.

Naton ja Venäjän yhteistyön tiimoilta juhlistettiin kesäkuussa Nato-Venäjä -neuvoston viisivuotispäivää ja suhteiden perustan muodostavan peruskirjan kymmenvuotispäivää. Yhteistyön kannalta merkittävää oli Venäjän päätös ratifioida joukkojen siirtämistä ja ylipäätään puolustusvoimien välistä harjoituksiin sekä operaatioihin liittyvää yhteistyötä helpottava niin kutsuttu SOFA-sopimus

Ulkoministeriö julkaisi joulukuussa Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksia koskevan selvityksen. Sen tarkoituksena oli antaa asiatietoa Suomen Nato-suhteesta käytävään keskusteluun.

2.4 Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan

Suomen kriisinhallintatoiminnan painopisteitä olivat kertomusvuonna EU:n taisteluosastojen valmiusvuoroon osallistumisen ja valmistautumisen (ks. luku 2.1.) lisäksi Länsi-Balkan, Afganistan ja Libanon.

Suotuisan turvallisuuskehityksen myötä Suomen osallistumista EU-operaatio Altheaan vähennettiin kevään 2007 aikana noin puoleen osana yleistä supistamista. Osallistumista jatkettiin noin 50 sotilaalla, jotka muodostavat tiedusteluosan sekä kolme yhteysupseeri- ja sotilastarkkailijaryhmää (Liaison and Observation Team, LOT). Bosnia-Hertsegovinassa jatkettiin myös osallistumista EU:n poliisioperaatioon (EU Police Mission, EUPM) seitsemällä asiantuntijalla. Osallistuminen EU:n Länsi-Balkanin monitorointimissioon (EU Monitoring Mission, EUMM) päättyi vuoden 2007 lopussa mission päättyessä.

Kosovossa Suomi jatkoi osallistumista Nato-johtoiseen KFOR-operaatioon noin 400 sotilaalla. Syyskuussa Suomi ilmoitti Natolle valmiutensa ottaa operaation keskisen taisteluosaston johtovastuu vuoden ajaksi kesällä 2008. Lisäksi Suomi jatkoi tukeaan EU:n Kosovon siviilikriisinhallintaoperaation valmistelulle ja valmistautui osallistumaan operaatioon merkittävällä panoksella. Myös osallistumista Kosovon siviilihallinnosta toistaiseksi vastaavaan UNMIK:iin (10 siviiliä ja 2 yhteysupseeria) jatkettiin.

Suomi jatkoi Afganistanin vakauttamiseen tähtäävää toimintaa osana kansainvälisen yhteisön pitkäjänteistä tukea. Joulukuussa hallitus antoi eduskunnalle selvityksen Suomen kokonaisvaltaisesta tuesta Afganistanin vakauttamiselle. Selvitystä varten teetetyn evaluaation mukaan Suomen kehitysyhteistyön laatu Afganistanissa sai hyvän arvion. Sitä pidettiin laadullisesti ja määrällisesti tasokkaana ja kustannustehokkaana ja yhteistyökumppaneita onnistuneesti valittuina. Suomen kehitysyhteistyöpanos Afganistanissa on 10 miljoonan euron vuositasoa.

Afganistanissa jatkettiin osallistumista Nato-johtoiseen ISAF-operaatioon noin 100 sotilaalla ja neljällä siviiliasiantuntijalla. Suomen ISAF-osallistuminen keskitettiin helmikuussa tehdyn päätöksen mukaisesti kesän aikana Ruotsin johtamaan Mazar-i-Sharifin PRT:hen (Provincial Reconstruction Team) Pohjois-Afganistanissa. Marraskuussa eduskunnalle annetun selonteon mukaisesti valmisteltiin Suomen osallistumista Afganistanin kansallisen armeijan kehittämisen tukemiseen ISAF:in operatiivisten ohjaus- ja yhteydenpitoryhmien (Operational Mentoring and Liaison Team, OMLT) kautta. PRT-osallistumisen kehittämistä koskevia selvityksiä päätettiin jatkaa. PRT:n toteuttamiin hankkeisiin myönnettiin seuraavan

kolmen vuoden ajalle 2 miljoonaa euroa, joista osa varattiin pienimuotoisiin luottamusta ja turvallisuutta lisääviin hankkeisiin. Suomi osallistui myös Naton Afganistan-rahastojen rahoitukseen (Afganistanin armeijalle (ANA) lahjoitetun materiaalin kuljetusrahasto, rahasto ANA:n ammusvarastojen turvallisuuden parantamiseksi sekä ISAFin operaatioiden jälkeisen humanitaarisen avun rahasto). Lisäksi Afganistanin turvallisuusviranomaisia tuettiin materiaaliavulla.

Suomi osallistui kesäkuussa käynnistyneeseen EU:n Afganistanin poliisioperaatioon (EUPOL Afganistan) 10 asiantuntijalla. Suomi tuki operaatiota myös 327 000 euron vapaaehtoisavustuksella operaation yhteisiin kuluihin sekä 500 000 euron lisärahoituksella operaation turvallisuuden parantamiseksi. Tadzhikistanissa Suomi valmistautui osallistumaan kahteen hankkeeseen, joiden tavoitteena on luoda Tadzhikistanin rajastrategia sekä parantaa Tadzhikistanin ja Afganistanin välisen rajan valvontaa. Lisäksi Suomi tuki Etyjissä päätöstä lisätä tukea Afganistanille.

Osallistumista Libanonin YK-johtoiseen UNIFIL-operaatioon jatkettiin aiempien linjausten mukaisesti kertomusvuoden lopulle vahvennetulla pioneerikomppanialla. Operaatioon jää vielä helmikuuhun 2008 asti yksi esikuntaupseeri.

Afrikassa Suomi osallistui vuosien 2007–2008 vaihteessa käynnistyneeseen YK:n ja Afrikan unionin yhteisoperaatioon Darfurissa (UNAMID) yhdeksällä poliisilla. Lisäksi Suomi valmistautui osallistumaan Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa käynnistettävään EU-operaatioon noin 60 sotilaan panoksella (suojausjoukkue tarvittavine huolto- ja tukiosineen). Kaksi suomalaista esikuntaupseeria aloitti syksyllä työskentelyn EU-operaation operaatioesikunnassa Pariisissa.

Suomi jatkoi osallistumista sotilastarkkailijoilla ja esikuntaupseereilla YK-operaatioihin Kashmirissa (UNMOGIP), Etiopia-Eritreassa (UNMEE), Lähi-idässä (UNTSO), Sudanissa (UNMIS) ja Liberiassa (UNMIL). Siviilikriisinhallinnan osalta jatkettiin osallistumista EU:n komission rahoittamaan Moldovan ja Ukrainan rajavalvontamissioon (EUBAM) sekä EU:n palestiinalaisalueilla toimiviin EU:n poliisioperaatioon (EUPOL COPPS) ja EU:n rajavalvontaoperaatioon (EUBAM Rafah). Lisäksi EU:n erityisedustajan tukena Georgiassa (poliisi rajavalvontatehtävissä) ja EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioiden tukena Kongon demokraattisessa tasavallassa (tasa-arvo- ja ihmisoikeusasiantuntija) oli suomalainen asiantuntija. Suomalaisia siviiliasiantuntijoita toimi myös YK:n operaatioissa Nepalissa (UNMIN) ja Sudanissa (UNMIS) sekä Etyjin kenttämissioissa Uzbekistanissa, Georgiassa, Kosovossa ja Bosnia-Hertsegovinassa.

2.5 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö

Suomi toimii Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Etyjin puheenjohtajamaana kalenterivuoden 2008 ja kuului 2007 järjestön työtä ohjaavaan Etyj-troikkaan yhdessä Espanjan ja Belgian kanssa. Etyjin ulkoministerikokouksessa Madridissa 29.–30.11.2007 hyväksyttiin päätös kolmesta seuraavasta Etyjin puheenjohtajamaasta (Kreikka 2009, Kazakstan 2010 ja Liettua 2011). Muita päätöksiä olivat mm. päätös Etyjin tuesta Afganistanille Keski-Aasian osanottajamaiden rajahallinnon tehostamisen kautta, ihmiskauppaa koskeva päätös ja julistus tehostetusta yhteistyöstä. Suomi on pyrkinyt tukemaan järjestön toimintakyvyn lisäämistä ja eri ulottuvuuksien eli poliittis-sotilaallisen, taloudellisen ja ympäristöulottuvuuden sekä inhimillisen ulottuvuuden tasapainoista kehittämistä.

Suomi lähetti asiantuntijoita Etyjin kenttätoimintoihin Bosnia-Hertsegovinaan, Moldovaan, Georgiaan, Kosovoon ja Uzbekistaniin sekä Etyjin sihteeristöön Wieniin ja Etyjin itsenäisiin instituutioihin Vähemmistövaltuutetun toimistoon Haagin ja Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimistoon Varsovaan. Syksyllä Etyjin Georgian mission päälli-

köksi nimitettiin suurlähettiläs Terhi Hakala. Suomi lähettää vuositasolla myös noin 35 lyhyt- ja pitkäaikaista vaalitarkkailijaa Etyjin vaalitarkkailutehtäviin.

2.6 Asevalvonta ja monenvälinen aseidenriisunta

Suomi jatkoi aktiivista osallistumistaan asevalvonnan ja monenvälisen aseidenriisunnan tehostamispyrkimyksiin. Asevalvontapolitiikan muotoilussa kiinnitettiin johdonmukaisesti huomiota turvallisuus- ja kehityskysymysten kokonaisuuteen. Konkreettisia toimia toteutettiin EU:n joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen tähtäävän strategian sekä EU:n pienasestrategian pohjalta.

Ydinsulkusopimus (NPT) on kansainvälisen turvallisuusjärjestelmän perussopimuksia. Uuden, vuoteen 2010 tähtäävän tarkastelukierroksen ensimmäinen valmistelukokous toukokuussa onnistui varmistamaan vuosittain jatkuvan tarkasteluprosessin perusteet ja käymään tiiviit keskustelut sopimuksen kolmesta pilarista: ydinaseriisunnasta, non-proliferaatiosta ja ydinenergian rauhanomaisesta käytöstä.

Osana joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen tähtääviä järjestelyjä Suomi liittyi Yhdysvaltojen ja Venäjän aloitteesta vuonna 2006 käynnistettyyn ydinterrorismialoitteeseen. Perustavoitteena on estää terroristeja hankkimasta, kuljettamasta ja käyttämästä ydinmateriaalia tai radioaktiivista ainesta tai näitä sisältäviä räjähteitä sekä estää mahdolliset vihamieliset toimet ydinlaitoksia kohtaan. Suomi osallistui lisäksi PSI -aloitteen eli joukkotuho-aseiden leviämisen estämiseen liittyvän aloitteen monikansallisiin harjoituksiin asiantuntijatasolla.

EU jatkoi tukeaan kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n ydinturvallisuustyölle ja täydellistä ydinkoekieltosopimusta valmistelevan järjestön CTBTO:n työlle. Lisäksi sovittiin uudesta tuesta IAEA:n tarkastus- ja todentamistoimille Pohjois-Koreassa. Kansainvälisissä vientivalvontajärjestelyissä huomion kohteena olivat erityisesti Iranin ydinohjelma ja Pohjois-Korean tilanne.

Suomi toimi kemiallisen aseiden kieltojärjestön hallintoneuvoston jäsenenä panostaen erityisesti ajankohtaisiin kemiallisen aseen kieltosopimuksen toimeenpanokysymyksiin. Kehitysmaiden kemistien kemiallisten aseiden tunnistamiseen liittyvää koulutusta Suomessa jatkettiin menestyksekkäästi. Suomi jatkoi kemiallisten aseiden hävittämiseen liittyvää rahoitusta Venäjällä osana G8-maiden aloitteesta syntynyttä Globaali kumppanuustoimintaohjelmaa.

Biologisten aseiden kieltosopimuksen uusi tarkastelukierros käynnistyi. EU:n yhteinen toiminta sopimuksen universalisaation hyväksi jatkui, ja biouhkiin liittyen sovittiin uudesta yhteisestä toiminnasta Maailman terveysjärjestön tukemiseksi.

Suomi osallistui aktiivisesti Geneven kansainvälisen aseidenriisuntakonferenssin sekä aseidenriisuntaan liittyvään YK:n 1. komitean työhön.

Huoli rypäleaseiden käytön humanitaarisista vaikutuksista on tuonut aiheen vahvasti kansainvälisen aseidenriisuntasektorin agendalle. EU toimi aktiivisesti rypäleaseita koskevan neuvottelumandaatin aikaansaamiseksi eräitä tavanomaisia aseita koskevan sopimuksen (CCW) puitteissa. Vaikka EU:n tavoitteet eivät täyttyneet, hyväksyi CCW-sopimuksen osapuolikokous rypäleaseneuvottelujen käynnistämisen tammikuussa 2008. Tämän lisäksi Suomi osallistui Oslossa vuoden alussa käynnistyneeseen rypäleaseprosessiin, jonka tavoitteena on vuoden 2008 loppuun mennessä neuvotella oikeudellisesti sitova sopimus, joka kieltää sellaiset rypäleaseet, jotka aiheuttavat kohtuutonta haittaa siviileille.

Suomi osallistui CCW-sopimuksen alaisen, vuoden 2006 lopulla voimaan tulleen, sodan räjähtämättömiä jäänteitä (ERW) koskevan V-pöytäkirjan tehokkaan toimeenpanon tukemi-

seen. Lisäksi Suomen edustaja toimi CCW-osapuolikokouksessa sopimuksen toimeenpanoa tukevan ns. compliance-osuuden koordinaattorina.

Suomi jatkoi määrätietoista tukeaan YK:n puitteissa tehtävälle työlle pienaseiden laittoman leviämisen ehkäisemiseksi. Suomi osallistui YK:n pienaseiden laitonta välitystoimintaa koskevan asiantuntijaryhmän työskentelyyn. Suomi jatkoi aktiivista tukeaan YK:n alaiselle, kansainväliseen asekauppasopimukseen (ns. ATT-sopimus) tähtäävälle prosessille, ja Suomen edustaja nimettiin YK:n pääsihteerin kokoamaan sopimuksen edellytyksiä pohtivaan hallitustenväliseen asiantuntijaryhmään. Suomi osallistui myös aseellista väkivaltaa koskevan Geneven julistuksen toteuttamiseen. EU:n puitteissa hyväksyttiin yhteiset toimet YK:n pienaseiden merkintää ja jäljittämistä koskevan instrumentin tukemiseksi sekä CCW:n ja Ottawan sopimuksen toimeenpanon edistämiseksi. EU jatkoi useiden pienasehankkeidensa toteuttamista.

Suomi jatkoi Wienin asiakirjan mukaisten luottamusta lisäävien toimien täytäntöönpanoa sekä Avoin taivas- sopimuksen mukaisia tarkkailulentoja. Tavanomaisia aseita Euroopassa koskevan sopimuksen tilannetta on seurattu tarkasti.

Suomi, jonka tavoitteena on EU:n aseviennin käytännesääntöjen korvaaminen oikeudellisesti sitovalla instrumentilla, pyrki myötävaikuttamaan käytännesääntöjen soveltamisen kehittämiseen.

2.7 Terrorisminvastainen yhteistyö

Terrorisminvastainen yhteistyö jatkui kertomusvuonna tiiviinä niin YK:n ja sen erityisjärjestöjen kuin EU:nkin piirissä. Myös muissa kansainvälisissä järjestöissä kuten Euroopan neuvostossa, Etyjissä ja Naton Euro-atlanttisessa kumppanuusneuvostossa (EAPC) kehitettiin yhteistyötä terrorismin torjumiseksi ja ehkäisemiseksi.

YK:n rooli pysyi keskeisenä terrorisminvastaisessa yhteistyössä 2006 hyväksytyn maailmanlaajuisen terrorismistrategian pohjalta. Keskeinen haaste on ollut strategian tehokkaan toimeenpanon varmistaminen, joka edellyttää sekä YK-järjestelmän ja sen eri elinten että jäsenmaiden panosta. Ponnisteluja kokonaisvaltaisen terrorisminvastaisen yleissopimuksen aikaansaamiseksi on jatkettu aktiivisesti. Turvallisuusneuvoston terrorisminvastaiset komiteat ovat vahvistaneet keskinäistä yhteistyötään. Suomi on osallistunut yleiskokouksen terrorisminvastaiseen työhön ja raportoinut turvallisuusneuvoston komiteoille kansallisista toimista.

EU:n terrorisminvastaisessa toiminnassa korostuivat kertomusvuonna yhteistyö ja dialogi strategisten kumppaneiden kanssa, yhteistyö kansainvälisissä järjestöissä sekä kolmansien maiden terrorisminvastaisten valmiuksien vahvistaminen poliittisen dialogin ja teknisen avun keinoin. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella esillä olleiden asiakokonaisuuksien käsittelyä ja kehittämistä on jatkettu; radikalisoitumista ja terrorismiin värväystä koskevan strategian ja toimintaohjelman toimeenpano ja arviointi, yhteistyö ns. prioriteettimaiden ja alueellisten järjestöjen kanssa, terrorismin rahoituksen vastainen toiminta, terrorisminvastaiseen toiminta YK:ssa sekä yhteistyö Yhdysvaltain kanssa. Toimia EU:n terrorisminvastaisten pakotteiden kehittämiseksi jatkettiin ja EU:n ja Yhdysvaltain kesken hyväksyttiin julistus terrorisminvastaisten pakotteiden oikeusturvakysymyksistä. Suomen puheenjohtajuuskaudellaan painottamia politiikkakoherenssia ja pilarien välistä yhteistyötä sekä ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden johdonmukaista huomioonottamista kaikessa terrorisminvastaisessa toiminnassa on edistetty. Euromed- yhteistyön puitteissa järjestettiin kaksi terrorismia käsitellyttä ad hoc -kokousta. Uusi terrorisminvastaisen toiminnan koordinaattori on kiinnittänyt huomiota yhteisesti sovittujen toimien täytäntöönpanoon.

EU:n terrorisminvastaista toimintaa koskeva toimintasuunnitelma, ääriliikkeiden ja terroristiryhmien värväyksen vastainen toimintasuunnitelma samoin kuin viestintästrategia päivitettiin kertomusvuonna. Erityistä huomiota kiinnitettiin EU:n julkisuusdiplomatian kehittämiseen sekä nuorison asemaan ja koulutuksen merkitykseen väkivaltaisen radikalisoitumisen estämisessä. Ääriliikkeiden ja terrorismiin värväyksen vastaisessa toimintasuunnitelmassa edellytetään, että jäsenmaiden hallitukset pyrkivät radikalisoitumisen edellytysten vähentämiseen yhteistyössä kunkin maan muslimiyhteisöjen kanssa. Suomessa tarvittavia kansallisia toimia on pohdittu muun muassa sisäisen turvallisuuden ohjelman valmistelutyössä. Suomi vastasi myös komission kyselyyn koskien EU-jäsenvaltioiden menettelytapoja ja valmiuksia radikalisoitumisen estämiseksi.

Euroopan neuvosto järjesti YK-strategian toimeenpanoon liittyen kansainvälisen konferenssin, joka käsitteli terrorismin leviämiseen vaikuttavia olosuhteita, kulttuurien ja uskontojen välistä dialogia sekä ulkopolitiikan ja demokratian yhteyttä terrorismiin. Euroopan neuvostossa hyväksyttiin myös yhteistyötä Interpolin kanssa koskeva päätöslauselma ja valmisteltiin tietoverkkoterrorismia koskevat päätelmät. Euroopan neuvoston terrorismiasiantuntijoiden komitean puheenjohtajana vuonna 2007 toimi ulkoasiainministeriön yksikön päällikkö Marja Lehto. Etyjin puitteissa järjestettiin Helsingissä seminaari koskien oikeusalan yhteistyötä terrorisminvastaisessa toiminnassa. Naton rauhankumppanuuden terrorisminvastaisen toimintaohjelman tulevaisuudesta käytiin yleiskeskustelu, jonka tuloksena Euro-atlanttisen kumppanuusneuvoston valtiot nousivat keskeiseen asemaan ohjelman toimeenpanossa

3. Ihmisoikeudet

3.1 Yleistä

Suomi on hallitusohjelman mukaisesti jatkanut aktiivista ja aloitteellista ihmisoikeuspolitiikkaa, jossa korostetaan muita heikommassa asemassa olevien oikeuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia kiinteästi kansalais- ja poliittisten oikeuksien rinnalla. Erityistä huomiota kiinnitetään naisten, lasten, vähemmistöjen, alkuperäiskansojen ja vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiseen.

Suomi jatkoi ihmisoikeuksien kehittämistä EU:n puitteissa ja ajoi niiden säännönmukaista huomioon ottamista kaikessa EU:n päätöksenteossa. Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa oli erityinen painopiste. Tässä yhteydessä kiinnitettiin erityistä huomiota naisten ja lasten asemaan aseellisissa selkkauksissa.

Hallitus on jatkanut aktiivista vuoropuhelua ja yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Ulkoasiainministeriön yhteydessä toimivan kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunnan (IONK) toimikausi päättyi helmikuussa 2007 ja uusi neuvottelukunta nimitettiin joulukuussa. IONK seuraa Suomen ihmisoikeuspolitiikan toteuttamista, tekee aloitteita ja antaa lausuntoja käynnissä olevista hankkeista. Kansalaisjärjestökuulemisia on lisäksi järjestetty ennen kansainvälisiä ihmisoikeuskokouksia ja laadittaessa ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa käsitteleviä määräaikaisraportteja. Järjestöedustajia on osallistunut Suomen virallisiin valtuuskuntiin kansainvälisissä ihmisoikeuskokouksissa. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan edustajat osallistuivat taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien täytäntöönpanoa käsittelevän Suomen viidennen määräaikaisraportin kuulemistilaisuuteen Genevessä toukokuussa.

Suomen kehitysyhteistyö perustuu ihmisoikeusperustaiseen lähestymistapaan ja hallituksen uusi kehityspoliittinen ohjelma korostaa aktiivista ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen edistämistä osana kestävää kehitystä ja laajaa turvallisuutta. Vuoden aikana on tuettu näitä koskevia selvityksiä, järjestetty koulutusta sekä tuettu ihmisoikeusjärjestöjen toimintaa erityisesti kehitysmaissa.

3.2 Euroopan neuvosto

Suomi on pyrkinyt vahvistamaan Euroopan neuvoston (EN) roolia ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion edistämiseen keskittyvänä järjestönä. Suomi on aktiivisesti ajanut avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämistä järjestön toiminnassa sekä EU:n, Euroopan neuvoston ja Etyjin välisen yhteistyön tiivistämistä, synergiaetujen vahvistamista ja päällekkäisyyksien karsimista. Tärkeä tavoite EU:n ja EN:n välisen yhteistyön vahvistamiseksi saavutettiin toukokuussa, kun järjestöjen välinen yhteistyöpöytäkirja allekirjoitettiin. Suomen aloitteesta käynnistettyä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyä koskevaa eurooppalaista kampanjaa vuosille 2006–2008 on tuettu aktiivisesti, ml. Suomessa järjestetty alueellinen seminaari lokakuussa.

Keskeisinä Suomen painopistealueina ovat olleet mm. naisten, lasten, alkuperäiskansojen ja vähemmistöjen oikeudet, erityisesti romanit; ihmiskaupan vastainen työ; kulttuurien välisen vuoropuhelun tukeminen sekä yleisemmin EN:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toiminnan tukeminen. Suomi myönsi yli 500 000 euroa vapaaehtoisrahoituksena näitä tavoitteita tukeville toiminnoille ja hankkeille ja rahoitti kolme asiantuntijaa (ihmisoikeusvaltuutetun toimisto, romanitoiminnot, tasa-arvoyksikkö) EN:n sihteeristöön Strasbourgissa.

Hallitus on tukenut Tasavallan Presidentin aloitteesta perustetun Eurooppalaisen romanien ja vaeltajien foorumin (ERTF) toiminnan käynnistymistä ja pyrkinyt edistämään foorumin erityisasiantuntemuksen käyttöä EU:ssa ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14. pöytäkirja ei tullut voimaan vuonna 2007, sillä Venäjä ei ole pöytäkirjaa ratifioinut.

Suomi allekirjoitti 25.10.2007 yleissopimuksen lasten suojelemiseksi seksuaaliselta riistolta ja hyväksikäytöltä

3.3 Ihmisoikeuskysymykset Yhdistyneissä kansakunnissa

YK:n uuden ihmisoikeuskoneiston toimintamekanismit luotiin kertomusvuoden aikana. Suomen vuoden jäsenyyskausi ihmisoikeusneuvostossa päättyi kesäkuussa, jolloin myös saatiin päätökseen suurin osa institutionaalisista kysymyksistä. Neljän varsinaisen istunnon lisäksi kertomusvuoden aikana oli yksi EU:n ajama erityisistunto Myanmarin ihmisoikeustilanteesta. Suomi jatkaa aktiivista osallistumista neuvoston toimintaan ja on sitoutunut tavoitteeseen tehdä ihmisoikeusneuvostosta vahva ja itsenäinen toimija yleismaailmallisten oikeuksien vahvistamiseksi. Suomi on painottanut mm. ihmisoikeusneuvoston itsenäisten asiantuntijoiden toiminnan turvaamista yhdessä Saksan kanssa.

YK:n yleiskokouksen III-komiteassa EU esitti menestyksellisesti päätöslauselmaluonnokset Myanmarin ja Pohjois-Korean ihmisoikeustilanteesta, uskonnollisesta suvaitsemattomuudesta, ja yhdessä latinalaisen Amerikan kanssa lapsen oikeuksista, jolla mm. luotiin uusi lapsiin kohdistuvan väkivallan seurantamandaatti. EU, mukaan lukien Suomi, teki mittavan työn esittämällä lisäksi menestyksekkäästi kuolemanrangaistuksen vastaisen uuden aloitteen. Yleiskokouksessa oli jälleen esillä uuden ihmisoikeusneuvoston suhde yleiskokoukseen, ml. 3-komiteaan, jonka osalta Suomen ja EU:n linjana oli puoltaa vahvaa ja itsenäistä asemaa ihmisoikeusneuvostolle, samalla kun pyritään takaamaan kattava ihmisoikeustyö YK: n yleiskokouksessa.

Julistus alkuperäiskansojen oikeuksista hyväksyttiin syyskuussa. Tavoitteena on edistää alkuperäiskansojen oikeuksia sekä valtioiden ja alkuperäiskansojen välistä yhteistyötä ja molemminpuolista kunnioitusta. Suomi osallistui aktiivisesti 25 vuotta kestäneeseen laatimis-

ja neuvotteluprosessiin ja pyrki toiminnallaan johdonmukaisesti edistämään julistuksen hyväksymistä.

Suomi allekirjoitti alkuvuodesta kaksi YK:n uutta ihmisoikeussopimusta. Kansainvälinen sopimus kaikkien ihmisten suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta allekirjoitettiin 6.2.2007 sekä yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sen valinnainen pöytäkirja 30.3.2007. Molempien sopimusten ratifiointivalmistelut on aloitettu.

Suomi jatkoi myötävaikuttavaa osallistumistaan työryhmään, jonka tehtävänä on luonnostella valinnainen pöytäkirja taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen.

3.4 Ihmisoikeusalan yhteistyö kahdenvälisissä suhteissa

Suomen kahdenvälisissä suhteissa ihmisoikeuskysymykset ovat vakiinnuttaneet asemansa ja ne olivat myös kertomusvuonna esillä kahdenvälisessä kanssakäymisessä säännöllisesti ja kaikilla tasoilla. Ihmisoikeuksia edistetään vuoropuhelun, yhteistyön ja koulutuksen keinoin. Suomi edistää ihmisoikeuksia myös kehityspolitiikan kautta erityisesti tukemalla paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen toimintaa.

3.5 Ihmisoikeustuomioistuinasiat vuonna 2007

Kansainvälisissä lainkäyttö- ja tutkintaelimissä, erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, osallistuttiin noin 80 eri vaiheissa vireillä olevan asian käsittelyyn sekä tuomioiden ja päätelmien täytäntöönpanoon.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin keskittyi kertomusvuonna Suomea koskevien vanhojen tapausten käsittelyyn ja antoi ennätykselliset 25 tuomiota ja yhden sovintotuomion. Tuomioista 17:sta todettiin ihmisoikeusrikkomus. Nämä tapaukset ovat siirtyneet Euroopan neuvoston ministerikomitean käsittelyyn niiden täytäntöönpanon valvontaa varten. Ihmisoikeustuomioistuin poisti lisäksi asialistaltaan kahdeksan valitusta, joista viisi tehdyn sovinnon, kaksi hallituksen yksipuolisen julistuksen ja yhden asian tultua muutoin ratkaistuksi.

Tuomioistuimen Suomen hallitukselle vastinetta varten kommunikoimia uusia valituksia oli 12 kappaletta. Kuudessa tapauksessa tehtiin sovinto ja kahdessa tapauksessa valitus poistettiin tuomioistuimen listalta valtion yksipuolisen julistuksen perusteella.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komiteassa oli vireillä yksi Suomea koskeva valitus, jossa ei rikkomusta todettu. Suomi myös osallistui yhdessä tapauksessa sekä kirjallisesti että suullisesti väliintulijana Ranskaa vastaan tehtyyn valitukseen. YK:n ihmisoikeuskomiteassa oli vireillä yksi tapaus. Muissa kansainvälisissä lainkäyttö- ja tutkintaelimessä ei tullut vireille uusia tapauksia.

3.6 Ihmisoikeuksien kehittäminen ja määräaikaisraportointi

Suomi raportoi kertomusvuonna Yhdistyneille kansakunnille kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ja kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen täytäntöönpanosta. Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea käsitteli toukokuussa Suomen viidennen määräaikaisraportin ja hyväksyi yleissopimuksen täytäntöönpanoa Suomessa koskevat päätelmänsä. Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi päätöslauselman kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen täytäntöönpanosta Suomessa ja suosituksen alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan soveltamisesta Suomessa. Lisäksi Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) jo edellisvuonna hyväksymä Suomea koskeva raportti julkaistiin toukokuussa.

Ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanon seurannan kehittämistä jatkettiin. Ulkoasiainministeriö ja Lastensuojelun Keskusliitto järjestivät yhdessä paneelimuotoisen keskustelutilaisuuden lapsen oikeuksien yleissopimuksesta teemalla viisi isoa T:tä " Täytäntöönpano - Toimintaohjelmat - Tiedottaminen - Tutkimus - Tilastointi". Seminaarissa pohdittiin, miten kansallista täytäntöönpanoa voitaisiin entisestään kehittää ja miten useampia viranomais- ja järjestötahoja saataisiin paremmin aktivoitua lapsen oikeuksien toteuttamiseksi. Lisäksi ulkoasiainministeriö ja Euroopan neuvosto järjestivät toukokuussa seurantaseminaarin kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen soveltamisesta.

Ulkoasiainministeriö järjesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean valtuuskunnan kanssa kokouksen marraskuussa, jossa tarkasteltiin uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan edellyttämällä tavalla (viiden vuoden kuluttua ratifioinnista) niitä artikloita, joita Suomi ei ole vielä ratifioinut. Kokousta edelsi asiantuntijaseminaari, johon osallistui myös kansalaisjärjestöjen edustajia.

3.7 Pakolaispolitiikka

Suomi toimii yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n kanssa pakolaisten kansainvälisen suojelun vahvistamiseksi. Suomen avustus UNHCR:lle kasvoi kertomusvuonna ollen 16,8 miljoonaa euroa. UNHCR on yksi suurimmista humanitaarisen avun vastaanottajista YK-järjestelmässä. Suomen ja UNHCR:n välillä järjestettiin helmikuussa 2007 korkean tason konsultaatiot. Lisäksi ministeri Thors osallistui UNHCR:n toimeenpanevan komitean kokoukseen lokakuussa 2007 tavaten pakolaispäävaltuutettu Gutérresin.

Suomi painotti kertomusvuonna pakolaissopimuksen toimeenpanon tehostamista ja UNHCR:n valvontaroolin vahvistamista. Suomi antaa tukensa kolmelle ns. pysyvälle ratkaisulle pakolaisuuteen, jotka ovat pakolaisten vapaaehtoinen paluu, paikallinen integraatio sekä uudelleensijoittaminen. Suomen painopisteitä pakolaispolitiikassa on mm. nais- ja lapsipakolaisten tehostettu suojelu. Suomi tukee kansainvälisen suojeluagendan (Agenda for Protection) tavoitteiden toteuttamista. Vuoden aikana nousi näkyvästi esiin myös kysymys maan sisäisten pakolaisten suojelusta. Suomi on tukenut toimia, joiden avulla pyritään vahvistamaan YK:ta maan sisäisten pakolaisten suojelussa.

Keskeinen osa Suomen harjoittamaa yhteistyötä UNHCR:n kanssa on kiintiöpakolaispolitiikka. Suomi on vastaanottanut vuosittain noin 750 pakolaista kiintiössä. Suomi on pyrkinyt lisäämään uudelleensijoitustoiminnan läpinäkyvyyttä ja UNHCR:n resurssien suuntaamista uudelleensijoitustoimintaan.

Suomi on lisäksi antanut tukensa EU:n pakolais- ja turvapaikkapolitiikan luomiselle. Lisäksi Suomi on aktiivisesti osallistunut EU:n yhteistyöhön kolmansien maiden kanssa liittyen turvapaikkajärjestelmän ulkoisen ulottuvuuden kehittämiseen sekä pakolaisuuden syiden poistamiseen. Tavoitteena on myös ollut EU:n ja YK-järjestelmän yhteistyön tehostaminen, jotta kolmansien maiden turvapaikkajärjestelmiä ja pakolaishallintoja voitaisiin kehittää kansainvälisen pakolaisten suojelun vahvistamiseksi. Suomi on myös tukenut aloitetta EU:n kattavan pakolaisten uudelleensijoittamisjärjestelmän kehittämiseksi.

4. Kehityspolitiikka

4.1. Yleistä

Suomi vaikutti kertomusvuonna aktiivisesti päätöksentekoon kansainvälisestä kehityspolitiikasta sekä YK:ssa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa, OECD:n kehitysapukomiteassa (DAC) että EU:ssa. Lisäksi maamme oli mukana monilla muilla kehityspolitiikkaa käsittelevillä foorumeilla, kuten YK:n vuonna 2008 järjestämän korkean tason kehitysyh-

teistyöfoorumin (Development Cooperation Forum) valmisteluissa. Suomi tuki myös Unkarin kehitysyhteistyöhallinnon kehittämistä maiden välisellä twinning-hankkeella.

4.2. Hallituksen uusi kehityspoliittinen ohjelma

Valtioneuvosto hyväksyi uuden kehityspoliittisen ohjelman lokakuussa 2007. Ohjelma perustuu pääministeri Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan, joka nostaa esiin aiempaa vahvemmin ympäristö- ja ilmastokysymykset, kriisien ennaltaehkäisyn sekä tuen rauhanprosesseille. Hallitus on sitoutunut myös kehitysyhteistyön tuloksellisuuden parantamiseen.

Ohjelmassa määritellään Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja keskeiset toimintaperiaatteet. Kehityspolitiikan tärkein tavoite on köyhyyden poistaminen ja ympäristöllisesti kestävän kehityksen toteuttaminen vuonna 2000 asetettujen vuosituhattavoitteiden mukaisesti. Ohjelmassa korostuu kestävän kehityksen periaate kaiken inhimillisen kehityksen perustana; köyhyyden poistaminen on mahdollista vain siten, että kehitysmaiden kehitys on sekä taloudellisesti, yhteiskunnallisesti että luonnontaloudellisesti kestävää.

Kertomusvuonna kehitysyhteistyömäärärahat olivat yhteensä 746,1 miljoonaa euroa, vastaten noin 0,42 % ennustetusta BKTL:sta. Varsinaiset kehitysyhteistyön määrärahat nousivat 66 miljoonalla. eurolla 582, miljoonaan euroon. Suomi on sitoutunut vuonna 2005 Eurooppa-neuvostossa saavuttamaan 0,51%:n osuuden julkisen kehitysyhteistyön menoille vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 % vuoteen 2015 mennessä. Kehityspoliittinen ohjelma vahvistaa nämä sitoumukset.

4.3 Kehityspoliittinen johdonmukaisuus

Suomi edisti toiminnallaan kehityspoliittista johdonmukaisuutta. Kehityspoliittinen johdonmukaisuus tarkoittaa sen varmistamista, että kehityspolitiikan tavoitteet ja tulokset eivät heikenny kehitysmaihin vaikuttavien muiden politiikkojen vuoksi, ja että muut politiikat tukevat kehitystavoitteita, kun mahdollista. Kehityspolitiikan johdonmukaisuus toteutuu, kun eri politiikka-alojen linjaukset ja toiminta tukevat kehityspolitiikan tavoitteita köyhyyden poistamisessa ja kestävässä kehityksessä.

Johdonmukaisuustyöskentelyssä keskityttiin erityisesti kolmen toimialan yhteyksien vahvistamiseen kehityspolitiikan kanssa; turvallisuuspolitiikka, kauppapolitiikka sekä maahanmuuttopolitiikka. EU-puheenjohtajuuskaudella työtä tehtiin näillä kaikilla saroilla, erityisesti painottaen kaupan ja kehityksen sekä johdonmukaisuuden institutionaalista kehittämistä. Ulkoasianministeriössä laadittiin myös kauppaa ja kehitystä käsittelevä toimintaohjelma, jonka avulla pyritään tukemaan kehitysmaiden taloudellista kasvua ja edellytyksiä käydä kansainvälistä kauppaa. Suomi vaikutti myös aktiivisesti EU:n kauppa ja kehitys-ohjelman käsittelyyn.

4.4 OECD:n kehitysapukomitean Suomen maatutkinta

OECD:n kehitysapukomitea DAC teki vuonna 2007 Suomen kehitysyhteistyön maatutkinnan. OECD:n mukaan Suomi on sitoutunut kehitysyhteistyöhön vahvasti ja vaikuttaa aktiivisesti ja menestyksekkäästi EU:ssa ja muissa samanmielisten avunantajien ryhmissä. OECD arvostaa, että Suomen uusi kehityspoliittinen ohjelma säilyttää köyhyyden vähentämisen ja YK:n vuosituhattavoitteet keskeisinä tavoitteina samalla, kun se korostaa taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja ekologisesti kestävää kehitystä. Suomen työ kehityspoliittisen johdonmukaisuuden ja avun tuloksellisuuden edistäjänä saa myös kiitosta.

Suomelta odotetaan selkeää ja ehdotonta sitoutumista ja suunnitelmaa kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamiseksi 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta vuoteen 2015 mennessä. Kehityspoliittisen sitoumuksen avun tuloksellisuuteen ja johdonmukaisuuteen tulee näkyä konk-

reettisina tuloksina käytännön kehitysyhteistyössä. Ulkoasiainministeriön kehityspoliittisiin toimintoihin on myös varmistettava riittävät, tehokkaasti järjestetyt resurssit.

4.5 Pariisin julistus kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta

Pariisiin julistuksen ensimmäisen seurantaharjoituksen tulokset julkistettiin keväällä 2007. Julistuksen periaatteiden toteutumista seurataan 12 tavoiteindikaattorilla, jotka eri osapuolten on määrä saavuttaa vuoteen 2010 mennessä.

Ensimmäisessä seurantaharjoituksessa Suomen tulos oli muiden avunantajien keskiarvoa parempi kumppanimaiden hankintajärjestelmien käytössä, avun sitomattomuudessa, kapasiteettia vahvistavan teknisen tuen antamisessa sekä avunantajien yhteisten kenttämatkojen ja maa-arviointien käytössä. Suomen tulos oli muiden avunantajien kanssa samalla tasolla kumppanimaan prioriteettien mukaisessa avussa ja kansallisten taloushallintojärjestelmien käytössä. Suomella oli muita avunantajia heikompi tulos kehitysrahoituksen ennakoitavuudessa sekä yhteisten järjestelyjen ja menettelyjen käytössä.

Suomen kokonaistulos muodostuu toiminnastamme 11 seurantaan osallistuneessa yhteistyömaassa, joita ovat Afganistan, Egypti, Etelä-Afrikka, Etiopia, Kenia, Mosambik, Nicaragua, Peru, Sambia, Tansania ja Vietnam. Seurantaharjoitus toteutettiin maatasolla yhteistyömaissa, joissa kansallinen koordinaattori keräsi avunantajamailta tiedot.

4.6 Nordic Plus-yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö kehityspolitiikan alalla jatkui erityisesti Nordic Plus -ryhmän toiminnan muodossa. Suomi on samanmielisten maiden Nordic Plus -ryhmän kanssa (Pohjoismaat sekä Alankomaat, Irlanti ja Iso-Britannia) laatinut yhteisen avun tuloksellisuuden toimeenpanosuunnitelman (JAP, Joint Action Plan). Nordic Plus maat jakavat tietoa kunkin ryhmään kuuluvan maan kehityspolitiikan suuntalinjoista, koordinoivat toimintaansa tietyissä vastaanottajamaissa ja pyrkivät yhteistyötoimillaan edistämään kehitysavun tuloksellisuutta.

Nordic Plus maat sopivat vuonna 2006, että Alankomaiden johdolla pyritään aloittamaan dialogi kehitysavun tuloksellisuudesta Yhdysvaltojen kanssa. Maailmanpankin ja IMF:n kevätkokouksen huhtikuussa 2007 yhteydessä järjestettiin ensimmäinen tapaaminen USAID:n ja MCC:n (Millennium Challenge Corporation) edustajien kanssa ja sovittiin yhteistyön lisäämisestä kenttätasolla. Yhdysvaltojen aloitteesta järjestettiin seuraava tapaaminen lokakuussa 2007, jonka tuloksena syntyi "Potomac statement on aid effectiveness". Asiakirjassa vahvistetaan mm. kehitysmaiden omistajuuden tärkeys, kaikkien toimijoiden (myös yksityissektori, uudet avunantajat, globaalirahastot ja kansalaisjärjestöt) työn huomioimisen merkitys ja sitoutuminen pitkäaikaiseen kapasiteettien kehittämiseen. Lisäksi sovitaan yhteistyöstä konkreettisen tulosten esittämiseksi harmonisoidusta kehitysyhteistyöstä Accran korkean tason kokouksessa.

4.7 Konflikteista toipuvat ja hauraat valtiot

EU ja OECD ovat kiinnittäneet paljon huomiota hauraiden valtioiden ongelmiin ja esimerkiksi Portugalin EU-puheenjohtajuuskaudella järjestettiin EU-maiden yhteinen kehitys- ja puolustusministereiden kokous, jossa käsiteltiin hauraiden ja kriisivaltioiden ongelmia.

Useissa Suomen yhteistyömaissa on meneillään sotilaallinen kriisi tai sen jälkitilanne. Hauraissa kriisivaltioissa Suomen tavoitteena on kokonaisvaltainen lähestymistapa ja kumppanuus, jossa sotilaallinen ja siviilikriisinhallinta sekä kehitysyhteistyö ja humanitäärinen apu koordinoidaan keskenään parhaan mahdollisen yhteisvaikutuksen aikaansaamiseksi. Suomi tuki kertomusvuonna Afganistania, Nepalia, Kosovoa, Bosnia-Hertsegovinaa, Koso-

voa, Sudania ja palestiinalaisalueita. Suomi pyrki vastaamaan hauraisiin tilanteisiin myös muissa kumppanimaissa kuten Keniassa ja Etiopiassa. Kehitysyhteistyövaroin tuettiin myös monenkeskisiä toimia konfliktinjälkeisiin ja hauraisiin tilanteisiin vastaamiseksi esimerkiksi YK:n rauhanrakentamisrahaston kautta.

4.8 Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötoiminta

Ulkoasiainministeriö tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötoimintaa. Vuonna 2007 järjestöjen kautta myönnetyn kehitysavun maksatukset olivat 56 miljoonaa euroa ja osa 70 miljoonan euron määrärahasta siirtyi käytettäväksi seuraaville vuosille. Järjestöjen osuus Suomen kokonaisavusta on vuosittain ollut n. 12 %. Osallistavasta ja yhteisöllisestä luonteestaan johtuen valtaosa järjestöjen kehityshankkeista kohdistuu opetuksen, terveyden, sanitaation, hyvän hallinnon ja maaseutukehityksen sektoreille. Suurin osa avusta kohdistuu Afrikkaan ja Aasiaan. Järjestöjen kehitysyhteistyön tärkeimpiä kohdemaita ovat Etiopia, Tansania, Kenia, Somalia, Intia ja Nepal. Järjestöillä on Suomessa laaja kannatuspohja. Niillä on tärkeä rooli asiantuntijoina, vaikuttajina, tiedottajina, hanketoteuttajina ja kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien vahvistajana.

5. Yhdistyneiden kansakuntien toiminta, kansainväliset kehitysrahoituslaitokset, globaalikysymykset

5.1 Yleistä

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi on tarkastellut Yhdistyneitä kansakuntia (YK) keskeisimpänä monenkeskisen yhteistyön välineenä ja jatkanut työtä YK:n arvovallan, toimintakyvyn ja tehokkuuden lisäämiseksi. Kehityspolitiikassaan Suomi on sitoutunut YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen.

Suomi on toiminut tavoitteidensa saavuttamiseksi ensisijaisesti EU:n kautta. Kotimaassa YK-tietoisuutta on ylläpidetty järjestämällä mm. kansalaisjärjestökuuleminen YK:n 62. yleiskokouksen prioriteeteista sekä laaja seminaari EU:n vaikutusvallan kasvattamisen edellytyksistä YK:ssa. Kansallisen YK-strategian valmistelu käynnistettiin kertomusvuoden loppupuolella.

5.2 YK:n yleiskokous ja turvallisuusneuvosto

Hallitusohjelmaan perustuvat Suomen prioriteetit (samoin kuin EU:n) YK:n 18.9. käynnistyneessä 62. yleiskokouksessa korostivat erityisesti YK:n sihteeristön hallintoreformin jatkamista ja järjestelmän laajuisen koherenssin (SWC) edistämistä sekä rauhanrakentamiskomission (PBC) ja ihmisoikeusneuvoston toiminnan vakiinnuttamista.

Yleiskokouksessa Suomi on vaikuttanut ensisijaisesti osana Euroopan unionia, mutta yhteisiä kantoja on pyritty löytämään myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa. Suomi on tukenut pyrkimyksiä EU:n yhtenäisen kannan muodostamiseen kaikissa yleiskokouksen neuvotteluissa ja osallistunut EU:n kantojen eteenpäin viemiseen koko YK:n jäsenistön piirissä. Vuonna 2007 Suomi toimi Pohjoismaiden ryhmän puheenjohtajana.

Turvallisuusneuvoston seurannassa Suomelle keskeisin kanava ovat ollut EU:n artikla 19 -kokoukset, jossa turvallisuusneuvoston EU-jäsenet raportoivat ajankohtaisista tapahtumista. Keskeisiä kysymyksiä turvallisuusneuvoston agendalla kertomusvuonna olivat Burma/Myanmar, Iran, Kosovo, Lähi-Itä, Sudan/Darfur sekä muut Afrikan kriisit. YK:n rauhanturvaoperaatioiden määrä ja kokonaisvahvuus nousi vuoden aikana yli 100 000 rauhanturvaajaan. YK:n yhteistyö alueellisten järjestöjen kanssa (AU, EU, NATO) jatkui tiiviinä.

Suomi osallistui aktiivisesti YK:n rauhanturvan ja kriisinhallinnan konseptuaaliseen kehittämiseen.

Suomi käytti turvallisuusneuvostossa muiden pohjoismaiden tavoin EU:n yhteispuheenvuoron täydennykseksi puheenvuoron päätöslauselma 1325:n (Naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanosta. Suomen YK-edustusto järjesti myös vuosittaisen Tarrytown-seminaarin uusien turvallisuusneuvoston jäsenten perehdyttämiseksi sen toimintaan. Suomessa ryhdyttiin valmistelemaan pl. 1325:n kansallista toimintaohjelmaa.

Vuosi 2007 merkitsi myös Suomen oman turvallisuusneuvostokampanjan kansallisten valmistelujen käynnistymistä. Suomi esitti nootitse aikovansa pyrkiä turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi kaudelle 2013–2014 ja pyrki varmistamaan mahdollisimman laajan tuen vastavuoroisuussopimuksin. Aktiiviseen kampanjointiin ei kuitenkaan ryhdytä ennen Islannin turvallisuusneuvosto-kampanjan päättymistä syksyllä 2008.

5.3 YK-reformit

YK:n laaja-alaisen uudistamisprosessin toimeenpano jatkui kertomusvuoden aikana. YK:n ns. järjestelmän laajuisen koherenssin (SWC) tavoitteena on YK:n humanitaarisen, kehityssektorin ja ympäristöalan toimintojen tehostaminen erityisesti maatasolla, mutta myös alue- ja päämajatasolla. Suomi tukee maatason yhteistyön tiivistämistä tavoitteena ”yksi suunnitelma, yksi budjetti, yksi johtaja ja yksi toimisto” (the Four Ones) ja tasa-arvoarkkitehtuurin yhtenäistämistä tavoitteena erillisen, alipääsihteeritasoisen johtajan alaisen tasa-arvokysymyksistä vastaavan yksikön perustaminen. Ympäristöhallinnon tehostaminen on ollut yksi osa SWC-raporttia.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella hyväksytyn YK:n talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) uudistamista koskevan päätöslauselman täytäntöönpanoa on jatkettu kertomuskaudella. Uudistukset tähtäävät ECOSOC:in roolin vahvistamiseen YK:n talous- sosiaali- ja kehitysasioissa ja YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen.

Pääsihteeri Banin aloitteesta YK:n rauhanturvaosasto organisoitiin uudelleen vuoden 2007 aikana. Suomen ja EU:n kannalta merkittävää oli se, että neuvotteluissa hyväksyttiin uuden Rule of Law -pilarin perustaminen apulaispääsihteeritasolla rauhanturvaosastolle. Kysymys nousi EU:n tavoitteeksi Suomen aloitteesta. Keskustelu poliittisen osaston vahvistamisesta ei vuoden kuluessa johtanut lopputulokseen.

Ihmisoikeusneuvoston ohella vuoden 2005 reformipaketin keskeisimpiin osiin kuulunut rauhanrakentamiskomissio on vakiinnuttanut toimintansa. Kysymys EU:n edustautumisessa saatiin ratkaistua tyydyttävästi komission ja EU-puheenjohtajan edustuksella. Burundin ja Sierra-Leonen jälkeen rauhanrakentamiskomission uudeksi kohdemaaksi valittiin Guinea-Bissau. Rauhanrakentamiskomission neuvoa-antava rooli suhteessa yleiskokoukseen, turvallisuusneuvostoon ja ECOSOC:iin hakee vielä muotojaan. Tarkoituksena on myös komission vuoropuhelun ulottaminen YK-järjestökenttään laajemmin, akateemiseen maailmaan, mediaan ja kansalaisyhteiskuntaan. Suomi on kertomusvuonna myöntänyt rahoitusta rauhanrakentamisrahaston (Peacebuilding Fund) toimintaan. Ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri Marjatta Rasi nimettiin 2007 rauhanrakentamisrahaston neuvoa-antavan ryhmän puheenjohtajaksi kaksivuotiskaudelle. Suomi on osana YK:n ympäristöohjelmalle (UNEP) antamaansa tukea rahoittanut ympäristöasiantuntijan kaksivuotiskaudeksi 2008–2009 YK-sihteeristön rauhanrakentamiskomission (PBC) tukitoimistoon.

Turvallisuusneuvoston uudistamisesta on käyty konsultaatioita ja keskusteltu epävirallisesti yleiskokouksessa. Uutena elementtinä on ajatus väliaikaisratkaisuna "puolipysyvästä" jäsenyyskategoriasta. Laaja konsensus vallitsee siitä, että turvallisuusneuvoston reformi on välttämätön osa YK:n uudistamista. Sisällöllisesti jäsenmaiden kannat ovat silti kaukana toisis-

taan. Suomi osallistui aktiivisesti turvallisuusneuvoston reformia koskevaan keskusteluun sekä pohjoismaisessa ryhmässä että erityisesti menettelytapojen uudistamisen osalta kansallisesti.

YK:n hallintoreformissa ei ole odotettavissa nopeaa etenemistä, ja hallinnon uudistus on kutistumassa suunnitellusta. Mandaattitarkastelu on edennyt hitaasti, eikä kehitysmailla näytä olevan halua jatkaa mandaattitarkastelua tällä istuntokaudella.

5.4 YK:n talous- ja sosiaalisektori

YK:n 62. yleiskokouksen taloudelliseen ja kestävään kehitykseen liittyviä asioita käsittelevän II-komitean puheenjohtajaksi valittiin Suomen pysyvä edustaja YK:ssa suurlähettiläs Kirsti Lintonen. Komiteassa syksyllä hyväksytyistä päätöslauselmista keskeisimpiä olivat YK-järjestelmän operatiivisten kehitystoimintojen kolmivuotistarkastelu, ilmastonsuojelua ja kestävää kehitystä koskevat päätöslauselmat sekä Monterreyn kehitysrahoituskonferenssin vuoden 2008 seurantakokouksen valmistelut.

Suomi on jatkanut aktiivista vaikuttamista YK:n operatiivisissa järjestöissä, joilla on keskeinen vastuu YK:n kehitysyhteistyön toimeenpanosta ja vuosituhattavoitteiden toteuttamisesta. Näillä järjestöillä on myös tärkeä vastuu humanitaaristen sektoreiden toiminnasta laajalla humanitaarisen avun kentällä. YK:n kehitysohjelma, YK:n väestörahasto, YK:n lastenrahasto ja Maailman elintarvikeohjelma tiivistivät vuonna 2007 jo aikaisemmin alkanutta yhteistyötään maatasolla järjestelmänlaajuista koherenssia selvittäneen korkean tason paneelin suositusten mukaisesti sekä kahdeksassa pilottimaassa että muissa maissa. Päämajatasolla järjestöt saavuttivat hyviä tuloksia hallintonsa ja henkilöstöpolitiikkansa harmonisoinnissa ja yksinkertaistamisessa. YK:n lastenrahasto ja YK:n väestörahasto aloittivat organisaatiouudistukset, jotka tähtäävät järjestöjen tehostamiseen ja modernisoimiseen.

Terveys on oleellinen osa YK:n vuosituhatjulistusta, sillä kolme kahdeksasta päätavoitteesta liittyy suoraan terveyteen. Suomi on jatkanut aktiivista vaikuttamista YK:n keskeisissä terveysjärjestöissä ja -ohjelmissa ml. Maailman terveysjärjestössä, YK:n hiv/aids-ohjelmassa ja YK:n väestörahastossa. Suomi painottaa terveyssektorin avussa terveysjärjestelmien kehittämistä ja hyvän hallinnon vahvistamista ml. perus- ja ennaltaehkäisevä terveydenhuolto ja terveyskasvatus, äitien ja lasten terveydenhuolto sekä hiv:in ja aidsin ehkäisy laajaalaisesti.

Kaupan ja kehityksen monenkeskinen työ YK- ja muissa kv. järjestöissä tukee myös Suomen kehityspolitiikan päämääriä. Suomen tuen kohdentamisessa on huomioitu erityisesti vähiten kehittyneiden maiden tarpeet. Integrated Framework (IF) on keskeisin kansainvälinen ohjelma, jonka avulla pyritään edistämään kaupan edellytysten ja kansallisten köyhyyden vähentämisstrategioiden linkkiä näissä maissa. IF-ohjelman vahvistamisen päälinjat, mm. rahaston kasvattaminen 10-kertaiseksi, hyväksyttiin toukokuussa 2007 Genevessä ja se on valittu yhdeksi Suomen monenkeskisen kauppa ja kehitys -ohjelman pääkanavaksi.

Ulkoasiainministeriö järjesti elokuussa Helsingissä kokouksen Suomen eri YK-järjestöihin rahoittamille nuorille apulaisasiantuntijoille ja YK:n vapaaehtoisille kokemusten keräämiseksi samoin kuin verkostoitumisen edistämiseksi osana päämäärää edistää suomalaisten nuorten asiantuntijoiden rekrytoitumista YK-järjestöjen palvelukseen.

5.5 Globalisaation hallinta

Suomi on johdonmukaisesti osallistunut hallitustenväliseen työhön globalisaation hallinnan vahvistamiseksi eri kansainvälisten järjestöjen työssä ja järjestöjen paremman yhteistyön aikaansaamiseksi, mikä on myös Euroopan unionin tavoitteena. Vuonna 2007 Suomi on tuke-

nut ihmisarvoisen työn tavoitteen viemistä käytäntöön Kansainvälisen työjärjestön lisäksi etenkin ECOSOC:ssa.

Helsinki-prosessin kautta hallitus on edistänyt yhteistyötä paitsi hallitusten myös muiden kansainvälisten toimijoiden, kuten kansalaisjärjestöjen, yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa globalisaation hallinnan kehittämiseksi ja uudenlaisten ratkaisujen löytämiseksi globaaliongelmiin. Suomi on keskittynyt erityisesti edistämään korruptionvastaista toimintaa. Lisäksi yhteisiä toimintatapoja on haettu mm. eri toimijoiden tuomiseksi mukaan rauhanrakentamiseen ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen. Helsinki-prosessin toisen vaiheen saavutuksista keskusteltiin marraskuussa pidetyssä Helsinki-prosessin arviointikonferenssissa, jossa myös päätettiin prosessin loppuraportin toimittamisesta YK:n pääsihteerille syyskuussa 2008.

5.6 Kansainväliset kehitysrahoituslaitokset

Suomi vaikuttaa kehitysrahoituslaitosten politiikkamuodostukseen ja toimintaan osallistumalla laitosten strategiseen päätöksentekoon lisärahoitusneuvottelujen yhteydessä tehtävässä tavoitteenasettelussa sekä rahoituslaitosten johtokuntien kautta. Johtokunnissa pääsääntöisenä yhteistyöryhmänä ovat muut Pohjoismaat. Kolmantena vaikutuskanavana ovat kahdenväliset kumppanuudet rahoituslaitosten kanssa.

Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten toimintaa hallitsivat kertomusvuoden aikana Maailmanpankin kv. kehitysjärjestön (IDA) ja Afrikan sekä Aasian kehitysrahastojen lisärahoitusneuvotteluprosessit. IDA:n ja Afrikan kehitysrahaston lisärahoitusneuvottelut saatiin onnistuneeseen lopputulokseen. Molemmat rahastot kasvattivat pääomaansa, ja Suomi kasvatti rahoitusosuuttaan molemmissa rahastoissa.

Kansainvälisten kehitysrahastojen keskeisinä temaattisina kysymyksinä olivat mm. avun tuloksellisuus, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, hyvä hallinto ja toiminta hauraissa tilanteissa. Hyvä hallinto ja pääjohtajan asemaan liittyvät kysymykset värittivät Maailmanpankin kehityskomitean istuntoa keväällä, jolloin Suomi edusti pohjoismais-balttilaista äänestysryhmää valtiovarainministeri Kataisen johdolla. Kansainväliset rahoituslaitokset ja erityisesti Maailmanpankki lisäsivät toimintaansa ja merkitystään ilmastomuutoksen ehkäisemisessä ja siihen sopeutumisessa. Suomi hyväksyi osaltaan Latinalaisen Amerikan kehityspankin (IDB) velkahelpotusaloitteen, jossa alueen köyhimpien maiden velka IDB:lle annettiin anteeksi. Pohjoismaiden kehitysrahaston (NDF) toiminnan alasajon suunnittelu jatkui.

Suomen ja kehitysrahoituslaitosten kahdenvälistä yhteistyötä on pyritty rakentamaan temaattiseen ja ohjelmalliseen kumppanuuteen. Kumppanuusohjelmat ovat keskittyneet mm. ilmastomuutoksen estämiseen ja siihen sopeutumiseen, kestävään kehitykseen, tutkimusyhteistyöhön sekä kehitysmaiden oman kapasiteetin kasvattamiseen ja informaatioteknologian sovellutuksiin. Kertomusvuoden kuluessa jatkettiin neuvotteluja Maailmanpankkiin sijoitettavasta yhteispohjoismaisesta ihmisoikeusrahastosta.

Kansainvälisistä rahoituslaitoksista vastaavat suomalaisviranomaiset tiivistivät koordinaatiotaan kertomusvuoden aikana. Ulkoasiainministeriö, valtiovarainministeriö ja Suomen Pankki ovat pyrkineet muodostamaan yhtenäiset näkemykset keskeisistä rahoituslaitoksissa esillä olevista kysymyksistä. Kertomusvuonna käsiteltiin mm. Suomen näkemyksiä kehitysmaiden äänen ja edustautumisen vahvistamisesta Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin johtokunnissa, ilmastomuutoskysymystä ja innovatiivisia rahoitusmekanismeja. Yhteistyö valtiovarainministeriön kanssa Maailmanpankin johtokuntatyöskentelyssä jatkui tiiviinä.

EU-maiden yhteistyötä on tiivistetty myös kehitysrahoituslaitoksissa. EU-puheenjohtajamaan johdolla järjestetään säännöllisesti Eurooppa-kokoukset ennen suurimpia rahoittajien kokouksia kansainvälisissä rahoituslaitoksissa. Yhteiseurooppalaiset kan-

nanotot sekä rahoituslaitosten johtokunnissa että kehitysrahastojen lisärahoitusneuvotteluissa lisääntyivät.

Suomi osallistui myös aktiivisesti innovatiivisten rahoitusmekanismien kehittelyyn yhteistyössä Leading Group on Solidarity Levies -ryhmän kanssa tavoitteena lisätä kehitykseen suunnattavaa rahoitusta.

5.7 Kansainvälinen ympäristöpolitiikka

Kansainvälisen ympäristöpolitiikan keskipisteeseen nousivat erityisesti ilmastokysymykset. Ilmastonmuutos oli keskeisesti esillä useissa kahdenvälisissä keskusteluissa ja kansainvälisissä dialogeissa. Tasavallan Presidentti Halonen edusti Suomea syyskuussa YK:n yleiskokouksen avajaisten yhteydessä järjestetyssä korkean tason ilmastotapahtumassa. Kokous antoi poliittista korkean tason tukea joulukuussa käydyille Balin ilmastoneuvotteluille. Suomi osallistui YK:n ilmastonmuutoksen puitesopimuksen 13. osapuolikonferenssin (COP13) ja Kioton pöytäkirjan 3. osapuolikokoukseen (COP/MOP3) Balilla 3.-14.12. 2007 ympäristöministeri Tiilikaisen johdolla. YK:n ilmastokokouksissa Balilla saatiin aikaan tärkeä päätös avata neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, joka koskee vuoden 2012 jälkeistä aikaa. YK:n ilmastoistuntojen yhteydessä Balilla järjestettiin myös talous- ja kauppaministereiden epäviralliset kokoukset, joissa Suomea edusti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Väyrynen.

EU oli ilmastopolitiikassa erityisen aktiivinen. Kansainväliseen ilmastopolitiikkaan liittyen Eurooppa-neuvosto hyväksyi maaliskuussa päätelmät, joita täsmennettiin ympäristöneuvoston päätelmillä lokakuussa. Komissio julkisti heinäkuussa ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan vihreän kirjan, jossa tarkastellaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia Euroopassa, sopeutumistoimenpiteiden tarpeellisuutta sekä poliittisia ratkaisuja EU:ssa. Syyskuussa komissio julkisti tiedonannon, joka koskee allianssin perustamista EU:n ja vähiten kehittyneiden maiden sekä kehittyvien saarivaltioiden välille. Allianssin tavoitteena on tukea ilmastonmuutoksen kannalta kaikkein haavoittuvimpia maita ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Neuvosto on hyväksynyt päätelmät molempiin tiedonantoihin liittyen.

Suomi toteutti puhtaan kehityksen mekanismin toimintasuunnitelmaa liittymällä Aasian kehityspankin Aasian ja Tyynenmeren alueen hiilirahastoon ja tekemällä päästövähennysten ostosopimuksia. Suomi tuki kehitysmaiden puhtaan kehityksen mekanismin valmiuksien parantamista ulkoasiainministeriön hankerahoituksella ja antoi ulkoasiainministeriön asetuksen puhtaan kehityksen mekanismista (915/2007). Kertomusvuoden aikana hyväksyttiin myös kahden suomalaisen toiminnanharjoittajan hakemukset osallistumisesta puhtaan kehityksen mekanismiin.

Suomi osallistui aktiivisesti Maailmanlaajuisen ympäristörahaston (Global Environment Facility, GEF) johtokuntatyöhön, jossa Suomi on varsinaisena jäsenenä vuosina 2005–2008. Suomi tuki johtokuntatyössä GEF:n mittavan uudistusohjelman läpivientiä. Lisäksi Suomi osallistui kahden GEF:n hallinnoiman erityisesti köyhimpien maiden sopeutumistoimia rahoittavan erityisilmastorahaston johtokuntatyöhön ja tuki niitä vuosittaisella lahja-avulla.

Suomi on johdonmukaisesti pyrkinyt vahvistamaan ja tehostamaan YK:n ympäristöohjelman (UNEP) toimintaa osana ympäristö- ja kehityspoliittisia tavoitteitaan. Tätä työtä on tehty erityisesti UNEP:in hallintoneuvostossa ja pysyvien edustajien komitean kokouksissa Nairobissa sekä kahdenvälisissä että pohjoismaisissa konsultaatioissa UNEP:in kanssa. Suomi on toiminnassaan myös ajanut kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistamista osana YK-reformia tavoitteenaan YK:n ympäristöjärjestön (UNEO) perustaminen UNEP:in pohjalta. Erityisesti kehitysmaiden kestävään kaupungistumiseen liittyviä kysymyksiä käsittelevän YK-asuinyhdyskuntaohjelman (UN-Habitat) toimintaan ja työhön on vaikutettu hal-

lintoneuvostossa ja pysyvien edustajien kokouksissa Nairobissa sekä kahdenvälisissä tapaamisissa.

Suomi tuki kansainvälisen biodiversiteettisopimusryppään toteuttamista (mm. YK:n luonnon monimuotoisuuden suojelusopimus UNCBD ja kansainvälinen valaskomissio IWC) sekä osallistui kansallisesti geenivaraneuvottelukunnan toimintaan.

YK:n aavikoitumissopimuksen (UNCCD) 8. osapuolikokous pidettiin Madridissa huhtikuussa 2007. Kokouksessa päätettiin uudesta 10-vuotisstrategiasta sopimuksen toimeenpanon tehostamiseksi. Suomi valittiin WEOG-maiden edustajaksi sopimuksen toteuttamista arvioivan komitean toimikuntaan 2008–2009.

YK:n metsäfoorumin (UNFF) 7. istunto pidettiin New Yorkissa huhtikuussa 2007. Kokouksessa sovittiin maailman kaikkia metsiä koskevan oikeudellisesti sitomattoman instrumentin sisällöstä. YK:n yleiskokous hyväksyi instrumentin joulukuussa 2007 pidetyssä erityiskokouksessa. Samalla hyväksyttiin UNFF:n työohjelma 2008–2015.

YK:n kestävän kehityksen toimikunta (CSD) on sopinut 14-vuotisesta työohjelmasta, jonka tavoitteena on Johannesburgin toimintasuunnitelman toteutuksen poliittinen ja käytännön sitoumusten valmistelu. Suomi osallistui keväällä 2007 CSD-15:n istuntoon. Kaksivuotiskauden päättäneen CSD-15:n yhteisestä loppuasiakirjasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Epäonnistuminen johti pyrkimykseen kehittää CSD:n työskentelyä ja rakennetta sekä EU:n roolia ja neuvottelustrategioita toimikunnassa. Syksyllä 2007 alkoivat CSD-16/17:n kaksivuotissyklin valmistelut. Syklin teemoja ovat maatalous, maaseutukehitys, maankäyttö, kuivuus, aavikoituminen ja Afrikka.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen perusteella aloitettiin kertomusvuoden aikana eri hallinnonalojen ja muiden keskeisten toimijoiden yhteistyönä Suomen vesialan kansainvälisen strategian laadinta.

5.8 Humanitaarinen toiminta

Suomen humanitaarisen avun budjetti on n. 10–15 prosenttia kehitysyhteistyömäärärahoista. Vuoden 2007 budjetti oli 60,4 miljoonaa euroa, mutta se nousi käyttösuunnitelman muutoksesta johtuen 69,1 miljoonaan euroon.

Kertomusvuoden aikana nousivat erityisesti esille luonnontuhojen ja erityisesti tulvien aiheuttamat humanitaarisen avun tarpeet, sekä niiden seurauksena salamavetoomusten määrän lisääntyminen. Poliittisista konflikteista aiheutuvat ns. vanhat kriisit edellyttävät myös edelleen samansuuruista tukea. Humanitaarisen avun määrärahoihin kohdistuu näin lisääntyviä paineita. Afrikan suuret konfliktit Sudan/Darfur, Kongo, Somalia, Afrikan Sarvi ja Suurten järvien alue sekä Lähi-Idän tilanne kärjistyivät edelleen ja palestiinalaisalueiden avun tarve kasvoi. Aasiassa suurinta hätää aiheuttivat luonnontuhot, kuten Pakistanin tulvat.

Suomen humanitaarisen avun linjaus hyväksyttiin huhtikuussa. Konsensus EU:n humanitaarisesta avusta saatiin valmiiksi Portugalin puheenjohtajuuden kauden lopulla ja allekirjoitettiin komission, neuvoston ja parlamentin välillä joulukuussa.

Suomi jatkoi humanitaarista miinatoimintaa. Tukea osoitettiin miinatoimintaan Angolassa, Afganistanissa, Etiopiassa, Kambodjassa ja Somaliassa.

6. Kansainvälinen oikeus ja valtiosopimukset

Ponnistelut Kansainvälisen rikostuomioistuimen universaalisuuden edistämiseksi tuottivat tuloksia, kun Japani liittyi tuomioistuimen perussääntöön. EU pysyy kuitenkin edelleen tuomioistuimen toimintaedellytysten merkittävänä tukijana. Kansainvälisen rikostuomioistuimen käsiteltävänä oli kertomusvuonna neljä tilannetta, jotka koskevat Ugandassa, Kongon Demokraattisessa Tasavallassa sekä Darfurin alueella Sudanissa ja Keski-Afrikan tasavallassa tehtyjä vakavia kansainvälisiä rikoksia. Lapsisotilaiden värväämisestä epäillyn Thomas Lubangan syytteet vahvistettiin ja tuomioistuin valmisteli oikeudenkäynnin aloittamista. Kongon viranomaiset luovuttivat myös toisen syytetyn tuomioistuimeen. Darfurin tilanteessa vahvistettiin syytteet kahta henkilöä vastaan, joista toinen on Sudanin hallituksen ministeri. Darfurin ja Ugandan tilanteita koskevat pidätysmääräykset ovat kuitenkin jääneet toistaiseksi täytäntöönpanematta etenkin Sudanin hallituksen yhteistyöhaluttomuuden vuoksi. Neuvottelut hyökkäysrikoksen määritelmästä jatkuivat tuomioistuimen perussäännön tarkistuskonferenssia silmälläpitäen.

Suomi tuki Kansainvälisen rikostuomioistuimen toimintaedellytysten turvaamista ja sen aseman vahvistamista sekä kansallisin toimin että EU:n kautta. Suomi aloitti neuvottelut tuomioistuimen kanssa tuomioiden täytäntöönpanosta. Yhteistyöneuvottelut ovat vireillä myös Sierra Leonen erityistuomioistuimen kanssa. Kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten ja niihin syyllistyneiden rankaisemattomuuden torjumiseen tähtää myös vuoden aikana operatiivisen valmiuden saavuttanut Justice Rapid Response -hanke, jonka tarkoituksena on toimittaa konfliktivaltioille tai kansainvälisille järjestöille asiantuntija-apua todistusaineiston paikallistamiseen, keräämiseen ja säilyttämiseen. Suomi kuuluu hankkeen koordinointiryhmään. Suomi panosti siirtymäoikeuden kysymyksiin myös mm. järjestämällä yhdessä Saksan ja Jordanian kanssa kesäkuussa rauhan ja oikeuden välistä suhdetta konfliktinjälkeisissä maissa käsittelevän kansainvälisen konferenssin.

Kansainvälisen tason keskustelua terrorisminvastaisista pakotteista ja yksilön oikeusturvasta jatkettiin niin EU:ssa kuin YK:ssakin. Suomi on pitkään korostanut tarvetta kehittää terrorismipakotteisiin liittyvien oikeusturvanäkökohtien parempaa huomioon ottamista eri pakoteregiimeissä. EU:ssa otettiin käyttöön Suomen puheenjohtajuuskaudella tehtyjen aloitteiden pohjalta uusia menettelyjä liittyen terrorisminvastaisiin pakotteisiin. Jatkossa kaikkien uusien listausten yhteydessä tullaan hyväksymään perustelulausunto. Perustelulausunto annetaan myös tiedoksi listatuille henkilöille ja ryhmille. Portugalin puheenjohtajuuskaudella aloitti toimintansa uusi neuvoston työryhmä, jonka tehtävänä on tehdä erityisesti terroristilistalle sisällyttämistä ja poistamista koskevia päätöksiä. EU:n ja Yhdysvaltain välistä dialogia pakotteisiin liittyvistä oikeusturvakysymyksistä jatkettiin Saksan ja Portugalin puheenjohtajuuskausilla järjestetyissä seminaareissa. Seminaarisarja on lisännyt EU:n ja Yhdysvaltain välistä yhteisymmärrystä erityisesti yksilön oikeusturvaa koskevista kysymyksistä. Joulukuussa 2006 YK:n turvallisuusneuvoston hyväksymän päätöslauselman 1730 nojalla YK:n sihteeristön yhteyteen perustettu yhteyspiste aloitti toimintansa. Yhteyspiste vastaanottaa YK:n terroristilistalta poistamista koskevia hakemuksia. Yhteyspisteen tarkoituksena on turvata hakemusten käsittely komiteassa myös niissä tapauksissa, joissa hakemuksen tehneen tahon kotivaltio ei ole halukas viemään listausta koskevaa hakemusta eteenpäin.

YK:n yleiskokouksen oikeudellisessa komiteassa (VI komitea) jatkettiin keskustelua oikeusvaltioperiaatteesta kansainvälisellä ja kansallisella tasolla. Oikeudellinen komitea hyväksyi päätöslauselman, jonka mukaan vuosittain käytävien keskustelujen teemoja tullaan jatkossa täsmentämään. Suomi on myös yhteistyössä muiden asiasta kiinnostuneiden maiden kanssa jo pitkään tukenut YK:n sihteeristön voimavarojen vahvistamista oikeusvaltioperiaatetta koskevissa kysymyksissä. YK:n apulaispääsihteerin alaisuuteen perustettiinkin oikeusvaltioperiaate -tukiyksikkö, joka aloitti toimintansa väliaikaisella toimeksiannolla. Toimeksiannon mukaisina yksikön tehtävinä on YK:n ja sen alajärjestöjen sisäinen oikeusvaltiope-

riaatteeseen liittyvien näkökohtien koordinointi, parhaiden käytäntöjen kokoaminen sekä yhteistyön kehittäminen myös YK:n ulkopuolisten tahojen, kuten järjestöjen ja hallitusten kanssa. Suomi pyrkii vahvistamaan yksikön toimintamahdollisuuksia ja resursseja mm. ajamalla yksikön rahoituksen ottamista osaksi järjestön budjettia.

Humanitaarisen oikeuden alalla kertomusvuoden merkittävin tapahtuma oli Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun 30. konferenssi, johon osallistui 194 hallituksen sekä kansallisten järjestöjen edustajaa. EU-maat antoivat konferenssissa yhteensä seitsemän sitoumusta, jotka koskevat mm. kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tunnetuksi tekemistä ja kansallista täytäntöönpanoa, perustavia oikeusturvatakeita, asevientistandardeja, rypäleaseita koskevaa kansainvälistä sääntelyä, katastrofiapua koskevan säännöstön toimeenpanoa ja yhteistyötä kansallisten Punaisten Ristien kanssa. Suomi oli mukana myös yhteispohjoismaisessa NIHA-sitoumuksessa, joka koskee puolueettoman ja itsenäisen humanitaarisen avun edellytysten turvaamista. Suomen hallitus ja Suomen Punainen Risti allekirjoittivat yhteisen sitoumuksen maahanmuuttajien integroitumiseen liittyen. Suomi, Ruotsi ja Sveitsi uudistivat sitoumuksensa liittyen humanitaarisen oikeuden soveltamiseen tietoverkkohyökkäyksiin. EU jatkoi kansainvälisen humanitaarisen oikeuden suuntaviivojen toimeenpanoa samoin kuin Yhdysvaltain kanssa vireillä olevaa dialogia ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vaatimuksista terrorisminvastaisessa toiminnassa.

Ihmisoikeussopimusten yhdenmukaisen soveltamisen turvaamiseksi niihin tehtyjä varaumia seurattiin järjestelmällisesti ja vastustettiin silloin kun siihen oli syytä. Suomi osallistui myös varaumapolitiikkaa koskevaan kansainväliseen koordinaatioon EU:n ja Euroopan neuvoston puitteissa. Merioikeuden alalla ajankohtaiset kysymykset liittyivät mm. valtamerten monimuotoisuuden turvaamiseen, pohjoisten merialueiden luonnonvarojen hyödyntämiseen ja Itämeren kaasuputken lupamenettelyyn.

Ulkopoliittisen päätöksenteon tueksi laadittiin kansainvälisoikeudellisia lausuntoja ja arvioita ajankohtaisista kysymyksistä. Kansalaisten ja julkisen sanan kyselyihin, jotka koskivat Suomen kantoja ja toimia, pyrittiin vastaamaan viivytyksettä.

Unionin valtion ja hallitusten päämiehet ja ulkoministerit allekirjoittivat joulukuussa Lissabonin sopimuksen, jolla saatetaan päätökseen Euroopan unionissa Nizzan ja Laekenin julistuksilla käynnistetty uudistustyö, jota on valmisteltu vuosina 2002 ja 2003 valmistelukunnassa, vuoden 2004 hallitustenvälisessä konferenssissa (HVK) ja edelleen vuoden 2007 hallitustenvälisessä konferenssissa. Sopimuksella sisällytetään unionin nykyisiin perussopimuksiin vuoden 2004 HVK:ssa hyväksytyt uudistukset vuoden 2007 hallitustenvälisessä konferenssissa sovituin mukautuksin. Aikaisempiin HVK:n verrattuna Eurooppa-neuvosto antoi HVK:lle kesäkuussa 2007 huomattavan yksityiskohtaisen toimeksiannon, jonka pohjalta Lissabonin sopimus oli mahdollista valmistella hyvin lyhyessä, teknisessä HVK:ssa.

Suomen ja Euroopan kemikaaliviraston välistä toimipaikkasopimusta koskevat neuvottelut saatettiin kertomusvuonna päätökseen ja sopimus allekirjoitettiin viraston ensimmäisen hallintoneuvoston kokouksen yhteydessä. Sopimuksen hyväksymistä koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle ja eduskunta hyväksyi sopimuksen syysistuntokauden lopulla. Sopimus tulee voimaan helmikuussa 2008.

Suomi neuvotteli kertomusvuonna aktiivisesti kahdenvälisiä turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevia sopimuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa salassa pidettävän tiedon välittäminen ja suojaaminen Suomen ja vieraan valtion välillä. Kahdenväliset sopimusjärjestelyt tällä alalla ovat edelleen tarpeen, koska tietoturvallisuusalan monenkeskistä yleissopimusta ei ole saatu aikaan. Pääasiallinen syy tähän ovat kansallisten lainsäädäntöjen ja hallintorakenteiden ja -tapojen eroavaisuudet, jotka puolestaan heijastelevat tietoturvallisuuden sensitiivisyyttä osana kansallista kokonaisturvallisuutta. Eduskunnan hyväksyttäväksi annettiin kaikkiaan viisi tietoturvallisuussopimusta (Slovakia, Viro, Puola,

Latvia ja Italia), joista Slovakian sopimus tuli voimaan vuoden 2008 alusta. Tämän lisäksi saatiin päätökseen neuvottelut kahdenvälisestä sopimuksesta Alankomaiden, Espanjan, Liettuan, Slovenian, Tsekin tasavallan ja Bulgarian kanssa, mutta kyseisiä sopimuksia ei ole vielä allekirjoitettu.

Eduskunnan hyväksyttäväksi annettiin myös hallituksen esitys Suomen ja Ruotsin valtakunnanrajan vuonna 2006 suoritetussa rajankäynnissä todettujen rajalinjan muutosten hyväksymisestä. Eduskunta hyväksyi rajalinjojen muutokset kertomusvuoden lopulla. Suomen ja Ruotsin välillä voimassa olevien sopimusten perusteella maiden välinen raja käydään kahdenkymmenenviiden vuoden välein. Suomen ja Ruotsin rajankäyntivaltuuskuntien esitys rajankulusta perustuu jokien syväväylään, jonka muutos rajankäyntien välissä aiheuttaa vähäisiä vesialueiden muutoksia koko rajavesistön alueella. Kertomusvuonna jatkettiin myös valtakunnanrajankäyntiä Suomen ja Venäjän välisellä rajalla.

Kertomusvuonna pyrittiin selkeyttämään Suomen sopimussuhteita muun muassa saattamalla päätökseen vanhentuneiden kauppasopimusten irtisanomista koskevia menettelyitä ja sopimalla valtioseuraantotilanteissa sovellettavista sopimuksista.

Ulkoasiainministeriössä valmisteltiin ja annettiin eduskunnalle kertomusvuonna yhteensä 17 valtiosopimuksen hyväksymistä koskevaa hallituksen esitystä, jotka koskivat tietoturvallisuussopimuksia (5), sijoitusten edistämistä ja suojaamista (5), kansainvälisiä järjestöjä ja toimielimiä (3), terrorismin torjuntaa (1) ja muita sopimuksia (3). Vuonna 2007 saatettiin Suomessa voimaan kaikkiaan 34 monenvälistä, 2 pohjoismaista, 18 kahdenvälistä ja 2 kansainvälisen järjestön kanssa tehtyä valtiosopimusta tai -sopimuksen muutosta. Ulkoasiainministeriö osallistui valtiosopimusten yhteensovittamiseen valtioneuvostossa ja tarjosi EU-ja valtiosopimusten valmistelua koskevaa neuvontaa.

Suomi osallistui kertomusvuonna Etyjin oikeushenkilöllisyyttä, erioikeuksia ja vapauksia koskevan sopimuksen valmisteluihin, joissa saavutettiin asiasisällön osalta merkittävää edistystä.

7. Kauppapolitiikka, taloudellinen yhteistyö ja kaupallis-taloudellisten etujen edistäminen

7.1 Maailman kauppajärjestö (WTO)

Maailman kauppajärjestön (World Trade Organization, WTO) ministerikokouksessa Dohassa 2001 aloitettu kauppaneuvottelukierros (DDA) keskeytyi heinäkuussa 2006. Tammikuussa 2007 DDA-neuvotteluja jatkettiin kangerrellen ja edistys kevään aikana oli vähäistä. Tavoite saada neuvottelukierros päätökseen vuoden 2007 loppuun mennessä vahvistettiin G6:n (EU, USA, Brasilia, Intia, Australia ja Japani) ministeritapaamisessa New Delhissä huhtikuussa. Neuvottelut G4:n (EU, USA, Brasilia ja Intia) kesken tiivistyivät. Neuvottelut jatkuivat myös Genevessä koko WTO-jäsenistön kesken.

Potsdamin G4:n ministeritason kokouksessa kesäkuussa tavoitteena oli yhteisymmärrys DDA-neuvottelujen keskeisissä poliittisissa kysymyksissä, mutta G4-prosessi kariutui. Neuvottelut siirtyivät kokonaisuudessaan Geneveen. Maataloutta ja teollisuustuotteiden markkinoillepääsyä (NAMA) käsittelevien neuvotteluryhmien puheenjohtajat antoivat neuvotteluehdotuksensa heinäkuussa mikä edesauttoi DDA-neuvottelukierroksen jatkamista. EU:lle molemmat ehdotukset tarjosivat pohjan neuvottelujen jatkamiselle ja tulokselliselle päättämiselle. Niissä ei ollut uusia elementtejä vaan koottiin jäsenmaiden ehdotuksia.

Maataloutta koskevassa neuvotteluesityksessä EU:n suurin huolenaihe olivat liian suuret tullien leikkaukset. Toinen kynnyskysymys EU:lle oli taata maataloudessa ns. herkkien tuot-

teiden riittävä suoja myös jatkossa. Vientitukien poistamisessa EU on sitoutunut tukien poistamiseen tietyssä määräajassa ehdollistettuna niin, että muutkin WTO-maat poistavat vastaavasti erilaiset viennin tukemisen muodot.

NAMA:a koskevan esityksen EU hyväksyi neuvottelujen pohjaksi, vaikka se olisi voinut olla kunnianhimoisempi tullienleikkauskaavan, sektorikohtaisten neuvottelujen ja tullien ulkopuolisten kaupanesteiden osalta. NAMA:n vaikeimmat kysymykset kuten tullinalennuskerroin ja kehitysmaille annettavat joustot ratkaistaneen myöhemmin.

Syksyllä maataloutta ja NAMA:a koskevissa teknisissä neuvotteluissa edettiin hieman ja ilman konkreettista määräaikaa. Maatalouskysymyksissä on päästy eteenpäin jouhevammin kuin NAMA-neuvotteluissa, joissa jyrkkää linjaa edustavien nousevien kehitysmaiden NAMA-11-ryhmä on kytkenyt NAMA:n maataloudessa saavutettaviin tuloksiin sekä vaatinut kehitysmaille lisää joustoja. EU:lle ja muille kehittyneille maille on ollut tärkeää, että maataloudessa ja NAMA:ssa on edetty paralleelisti, jotta neuvottelutuloksesta tulee tasapainoinen.

DDA-neuvotteluja jatketaan tammikuussa 2008 ja seuraava tavoite läpimurrolle on pääsiäinen 2008. DDA:n epävarmoista näkymistä huolimatta Suomen ja EU:n lähtökohdat ja tavoitteet kauppaneuvotteluissa ovat ennallaan. Kunnianhimoinen ja tasapainoinen lopputulos edellyttää, että kaikki neuvottelualueet (maatalous, NAMA, palvelut, säännöt, kaupan helpottaminen ja kehityskysymykset) ovat mukana ja osa neuvottelutulosta.

Dohan neuvottelukierroksesta erillinen kysymys oli EU:n laajentumisista seurannut tarve laatia EY:lle uusi 25 jäsenmaan palvelukauppasitoumukset kattava liite GATS-sopimukseen. Uudesta sidontalistasta sovittiin WTO:ssa vuonna 2006. Maaliskuussa 2007 komissio antoi ehdotuksensa EU:n sisäiseksi voimaansaattamismenettelyksi, jonka sisällöstä päästiin sopimukseen heinäkuussa. Jäsenmaat ovat aloittaneet kansalliset voimaansaattamistoimet. Suomessa hallituksen esitys sitoumusten voimaansaattamiseksi on tarkoitus antaa kevätistuntokaudella 2008.

Lääkepatenttien pakkolisensointia koskevan TRIPS-sopimusmuutoksen ratifiointityö saatiin EU:ssa valmiiksi marraskuussa. EU ilmoitti WTO:lle hyväksynnästään 30.11.2007.

Venäjän WTO-jäsenyysneuvottelut etenivät erityisesti vuoden loppua kohden. Venäjä sai päätökseen pääosan kahdenvälisistä jäsenyysehtoneuvotteluistaan, kaikkien WTO-maiden kanssa käytävissä monenvälisissä neuvotteluissa edettiin sen sijaan hitaammin. EU:n ja Venäjän välisissä neuvotteluissa merkittävään asemaan nostettiin tiettyjen, luonteeltaan teknisempien kysymysten ohi Suomelle merkittävät kysymykset Venäjän puun viennille asettamista vientitulleista sekä Venäjän rautateiden kaksoishinnoittelujärjestelmästä.

Neuvotteluja puun vientitulleista käytiin tiivisti Venäjän WTO-jäsenyysneuvottelujen yhteydessä. Suomi oli aktiivisesti yhteistyössä sekä Euroopan komission, muiden jäsenmaiden että Venäjän kanssa asian ratkaisemiseksi. Vaikka ratkaisua ei vielä löydetty, neuvottelut edistyivät erityisesti vuoden loppukuukausina.

Ukrainan WTO-liittymisneuvottelut etenivät kertomusvuonna myös loppuvaiheeseensa. Neuvotteluiden päättäminen jäi kuitenkin vuoden 2008 alkuun.

WTO:n julkisia hankintoja koskevissa neuvotteluissa keskityttiin osapuolten sitoumuksia koskeviin kysymyksiin, joiden ratkaisemista edellytetään ennen kuin sopimusneuvottelut voidaan päättää. Vuoden 2006 lopulla aikaansaadun väliaikaisen sopimuksen lopullinen hyväksyntä odottaa tuloksia em. markkinoillepääsyä koskevista neuvotteluista. Yhteisön uudistettu neuvottelutarjous on valmisteltavana.

Vuoden 2007 lopulla oli yhä ilmeisempää, että WTO:n Dohan kierroksen kauppa ja ympäristömandaatin osalta ei saavuteta edistystä. Parantaakseen mandaattiin kuuluvien ympäristötuotteiden ja -palvelujen markkinoillepääsyä Yhdysvallat ja EU yhdessä tekivät aloitteen osana Balin ilmastoneuvottelujen keskusteluja "vihreiden" tuotteiden ja palvelujen markkinoillepääsyn helpottamisesta. Aloite sisältää puhtaita ympäristöteknologioita ja niihin liittyviä palveluja, joiden avulla voidaan torjua kasvihuonepäästöjä. Aloite on yhdenmukainen hallituksen kestävän kehityksen edistämisen tavoitteen kanssa ja Suomi kannatti sitä.

7.2 Kauppapolitiikka ja EU:n kilpailukyky

Monenkeskiset WTO-neuvottelut säilyvät edelleen kauppapolitiikan painopisteenä. WTO:n rinnalla on kuitenkin ryhdytty uusiin, täydentäviin järjestelyihin. Yksi tällainen ovat uudentyyppiset, sisällöltään laajat vapaakauppasopimukset. EU:n kilpailukykytiedonantoon perustuvat neuvottelut aloitettiin kesällä Etelä-Korean, Intian ja ASEAN-maiden kanssa sekä Andien yhteisön ja Keski-Amerikan kanssa. Neuvottelut Etelä-Korean ja Intian kanssa ovat edenneet konkreettiseen neuvotteluesitysten vaihtamista koskevaan vaiheeseen. Muiden kohdemaiden osalta neuvotteluissa ollaan vielä tunnustelevassa vaiheessa.

7.3 Kauppakiistat

EU:lla oli vireillä kertomusvuoden lopussa 31 kauppakiistaa 13 eri maan kanssa. Merkittävimmän kokonaisuuden muodostivat kiistat Yhdysvaltojen kanssa. Riidoissa ei tapahtunut merkittävää myönteistä kehitystä. Suurimmassa osassa transatlanttisia riitoja Yhdysvaltojen odotettiin edelleen saattavan kansallisen lainsäädäntönsä vastaamaan WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän antamia suosituksia.

Pitkään käytössä ollut ns. Byrd-laki, joka koskee polkumyynti- ja tasoitustulleista saatujen varojen ohjaamista valituksen tehneille yrityksille, kumottiin helmikuussa 2006, mutta sen soveltaminen jatkui 30.9.2007 saakka. Tästä syystä EY uudisti 1.5.2007 alkaen sille oikeutetut vastatoimet. Yhdysvallat on ilmoittanut, että se on lopettanut maksatukset yrityksille 1.10.2007 alkaen. Komission mukaan vaikutukset jatkuvat kuitenkin vielä kahden vuoden ajan.

Kanadan ja Yhdysvaltojen EY:tä vastaan oleva kiista hormonilihadirektiivin WTO-yhdenmukaisuudesta on pitkittynyt. EU halusi riitojenratkaisumenettelyssä tutkia kantajien asettamien vastatoimien laillisuuden. Loppuraporttia odotetaan tammikuussa 2008. Muuntogeenisiä ns. GMO-tuotteita koskeva lopullinen ratkaisu saatiin loppuvuodesta 2006. Päätöksessä todetaan, että EY ei ole varsinaisesti rikkonut WTO-säännöksiä, vaikkakin tuotteiden markkinoillepääsy on ollut hidasta. Kohtuullista määräaikaa, jona EY:n on pantava päätös täytäntöön, on jatkettu tammikuulle 2008.

Kiista EU:n ja USA:n myöntämien lentokonetukien WTO-yhteensopivuudesta on pitkittynyt proseduraalisten syiden takia. Asiassa odotetaan ratkaisua kesäkuussa 2008.

7.4 Tuontipolitiikka

7.4.1 Tuontikaupan esteet ja kehitysmaatuonnin helpottaminen

Vuonna 2007 keskityttiin tuontipolitiikkaan liittyvän kauppapoliittisen valmistelukoneiston uudistamiseen. Tavoitteena on kauppa- ja kehityspoliittisten tavoitteiden yhteensovittaminen tuonnissa sekä suomalaisen elinkeinoelämän tuontiin liittyvien intressien aiempaa systemaattisempi käsittely.

Työ jakaantuu kolmeen pilariin. Ensimmäinen pilari koskee kehitysmaatuontiin kohdistuvia kaupan esteitä, joihin pyritään vaikuttamaan kauppapoliittisen ja maakohtaisen asiantunte-

muksen avulla. Toisen pilarin alueella pyritään ohjaamaan kauppaan ja kehitykseen kohdennettuja kehitysyhteistyövaroja kehitysmaiden tuotantokapasiteetin vahvistamiseen tuonnin helpottamisen kannalta keskeisillä aloilla. Kolmannen pilarin puitteissa edistetään kehitysmaatuontia erityisesti Finnfundin hallinnoiman Finnpartnership-liikekumppanuusohjelman tarjoamien palvelun kautta ja tuontia käsittelevien julkaisujen avulla.

Vuoden aikana vaikutettiin useisiin eri tuontijärjestelmää koskeviin sääntelyuudistus- ja neuvotteluprosesseihin. Näitä prosesseja olivat erityisesti EU:n etuusalkuperäsääntöuudistus, tuontisuojainstrumenttien uudistus, yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) uudistus ja EU:n vuonna 2007 aloittamat uudet vapaakauppaneuvottelut sekä talouskumppanuussopimusneuvottelut Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa.

7.4.2 Tullietuusjärjestelmä GSP, kauppapoliittiset instrumentit

Suomi osallistui kertomusvuonna keskusteluun tulevasta GSP-asetuksen uudistuksesta neuvoston GSP-työryhmässä ja GSP-komiteassa.

Kauppapoliittisten suojainstrumenttien (polkumyynti-, tasoitustulli- ja suojatoimenpiteet) käyttö jatkui edelleen huomattavana, tosin uusien tapausten määrä laski jonkin verran sekä EU:ssa että globaalilla tasolla. Kiinaa koskevien uusien tutkintojen määrä kasvoi ja myös lopulliset toimet koskivat suurimmassa osassa tapauksista Kiinasta peräisin olevaa tuontia. Komissio jatkoi kauppapoliittisia suojainstrumentteja koskevan uudistuksen valmistelua. Suomi toimi aktiivisesti sellaisten uudistusten aikaansaamiseksi, jotka tukevat suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä kuluttajien valintamahdollisuuksia. Johtuen instrumenttien uudistusprosessista yksittäisiin tapauksiin sisältyi aiempaa enemmän poliittisia jännitteitä, jotka vaikeuttivat eräiden tapausten käsittelyä. Eniten poliittisia kiistoja herättivät Kiinasta peräisin olevia energiasäästölamppuja koskeva tapaus sekä Kiinasta, Kazakstanista ja Ukrainasta peräisin olevaa piimangaania koskeva tapaus.

Kiinan markkinatalousmaastatusta koskevan hakemuksen osalta komissio katsoo, että Kiinassa on tapahtunut viime aikoina huomattavaa edistymistä, mutta eräiltä osin tarvitaan vielä lisätoimia, jotta hakemus voidaan hyväksyä. Kiinan lisäksi Armenia, Kazakstan, Mongolia ja Vietnam ovat jättäneet vastaavan hakemuksen. Komission linjaukset näissä maissa tapahtuneesta edistyksestä vastaavat Suomen arvioita. Suomi tukee markkinatalousstatuksen myöntämistä heti oikeudellisten edellytysten täytyttyä.

7.4.3 Teräs ja tekstiilit

Teräs ja tekstiilit ovat EU:n kauppapoliittisessa järjestelmässä erityisasemassa muihin teollisuustuotteisiin verrattuna. Vaikka rajoitus- ja tarkkailutoimenpiteitä onkin viime vuosina karsittu selvästi aiempaan verrattuna, tiettyjä erityisjärjestelyjä pidetään edelleen voimassa. Suomi on toiminut sen tavoitteen saavuttamiseksi, että nykyiset erityisjärjestelyt olisivat selvästi luonteeltaan väliaikaisia ja kaupankäynnin edellytyksiä tukevia.

Talouskasvu heijastuu suoraan terästeollisuuteen ja terästeollisuudella oli jo kuudes perättäinen hyvä vuosi, jolloin kapasiteetin käyttöaste oli korkea, kysyntä kasvoi ja hinnat olivat korkealla tasolla. Kasvuennusteet eivät ole aivan yhtä hyvät vuodelle 2008. Edellisvuoden tavoin Euroopan terästeollisuuden edustajat kiinnittivät huomiota teräskaupan osalta tuonnin kasvuun ja erityisesti kasvaneeseen teräksen tuontiin Kiinasta. Suomen tavoitteena on ollut Kiinan omien markkinoiden avaaminen ja kilpailua vääristävien tekijöiden poistaminen yhtäläisten kilpailuolosuhteiden varmistamiseksi Kiinan ja EU-tuottajien välillä.

Vuoden aikana astuivat voimaan Venäjän ja Ukrainan tuonnin määrällisiä rajoituksia sisältävät sopimukset. Kazakstanin sopimuksen valmistuminen siirtyi vuoden 2008 puolelle ja

kiintiöiden hallinnointi hoidetaan alkuvuonna EU:n autonomisin toimin. Sopimukset ja niiden sisältämät rajoitustoimet poistuvat maiden tullessa WTO:n jäseniksi.

Eräiden Kiinasta peräisin olevien tekstiili- ja vaatetustuotteiden tuontirajoitukset päättyivät vuoden lopussa. Ratkaisu oli Suomen tavoitteiden mukainen. Siirtymäkauden toimenpiteenä komissio ja Kiinan viranomaiset ovat sopineet, että eräisiin Kiinasta peräisin oleviin tuotteisiin sovelletaan vuonna 2008 kaksinkertaista tuontitarkkailujärjestelmää kauppavirtojen kehityksen seuraamiseksi.

EU:n tekstiilikomiteassa jatkettiin kilpailukyky- ja markkinoillepääsykysymysten käsittelyä korkean tason työryhmän loppuraportin sekä Suomen puheenjohtajuuskaudella aloitetun kaupanesteiden kartoittamiseen liittyvän aloitteen pohjalta. Yhteiset tavoitteet tekstiilisektorin kilpailukyvyn parantamiseksi korostavat innovatiivisuutta ja uusien teknologioiden hyödyntämistä. Näiltä osin komitean työ etenikin Suomen tavoittelemaan suuntaan.

7.4.4 Muut kysymykset

Suomi toimi aktiivisesti eräiden suomalaiselle elinkeinoelämälle tärkeiden sektoreiden kauppapoliittisten tavoitteiden edistämiseksi.

Informaatio- ja kommunikaatioteknologian tuotteiden osalta innovaatioiden kehittyminen on johtamassa siihen, että eräille tuotteille saattaa tulliluokitteluun liittyvien teknisten syiden vuoksi tulla aiempaa korkeampia tullimaksuja. Suomen tavoitteena on ollut sen varmistaminen, ettei innovatiivisia yrityksiä tietyssä mielessä rangaistaisi uusilla markkinoillepääsyn esteillä, vaan että kauppajärjestelmä lähinnä tukisi innovatiivisuutta. Metsäsektorin erityiskysymyksistä näkyvin oli luvussa 6.1 käsitelty Venäjän puun vientitulleihin liittyvä ongelma. Biopolttoaineiden osalta Suomi tavoitteli sellaisia kauppapoliittisia ratkaisuja, jotka tukevat uusien, innovatiivisten polttoaineiden kehittelyä, valmistusta ja kilpailukykyä.

Suomi on toiminut aktiivisesti kehitysmaiden kaupankäyntivalmiuksia tukevan kehitysyhteistyön (Aid for Trade) vahvistamiseksi. Lokakuussa 2007 hyväksyttiin Suomen aloitteesta EU:n yhteinen Aid for Trade -strategia, jonka pohjalta ulkoasiainministeriössä on laadittu suunnitelma kaupankäyntivalmiuksia tukevan avun toiminnallistamiseksi Suomen kehitysyhteistyössä. Suunnitelman tavoitteena on pyrkiä vähentämään köyhyyttä etenkin vähiten kehittyneissä maissa kestävän kehityksen puitteissa lisäämällä kauppaa tukevan avun määrää ja tehostamalla sen vaikuttavuutta.

Suomi on vaikuttanut kansainväliseen Aid for Trade -agendaan osallistumalla aktiivisesti EU:n, OECD:n ja WTO:n piirissä käytyyn keskusteluun, joka huipentui marraskuussa 2007 Genevessä pidettyyn ensimmäiseen globaaliin Aid for Trade -monitorointikokoukseen. WTO:n piirissä toteutettava Aid for Trade -monitorointi on kansainvälisellä agendalla merkittävä uutuus, ja sen tavoitteena on vaikuttaa avun laatuun ja määrään vertaispaineen kautta.

Suomi on myös tukenut kauppaan ja kehitykseen liittyvää tutkimustyötä. Syksyllä 2007 ulkoasiainministeriön julkaisema tutkimus "Aid for Trade: from policies to practice" on ollut merkittävä lisä kansainväliseen keskusteluun.

Lokakuussa komissio pyysi valtuutusta neuvottelujen käynnistämiseksi monenkeskisestä väärentämisenvastaisesta kauppasopimuksesta (Anti-Counterfeiting Trade Agreement, ACTA). Neuvotteluja käytäisiin Japanin ja Yhdysvaltojen sekä muutamien muiden samanmielisten maiden kanssa. Hanke on jatkoa yhteisön teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanon vahvistamista koskevalle työlle. Sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa tehokkaampi puuttuminen teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksiin sekä yhdenmukaistaa sopimusosapuolten järjestelmiä. ACTA-sopimus täydentäisi teollis- ja tekijänoikeuksia koske-

van WTO:n TRIPS-sopimuksen säännöksiä. Päätös neuvotteluvaltuutuksen antamisesta tehdään vuoden 2008 alkupuolella.

7.5 Viennin ja kansainvälistymisen edistäminen (VKE)

Ulkoasiainministeriö ja sen edustustoverkko tukevat suomalaisia yrityksiä näiden kansainvälistymisessä. Olennaisena osana Suomen viennin ja kansainvälistymisen edistämisjärjestelmää (VKE) ulkoasiainhallinto pyrkii turvaamaan suomalaisyrityksille yhdenvertaiset edellytykset kilpailijoihin nähden.

Ulkoasiainhallinnon oman VKE-strategian toimeenpanosta laadittiin kertomusvuonna loppuraportti. Strategia kattaa VKE-toiminnan kaikki sektorit: vientimarkkinoiden toimintaympäristöön vaikuttaminen, eli kaupanesteiden poistamisen, promootiotoiminnan vienninedistämismatkoineen ja arvovaltapalveluineen, sekä tiepalvelut, joilla edustustojen ja ministeriön asiantuntemus saatetaan laajempaan käyttöön.

Tavoitteena oli saada laajan edustustoverkon kapasiteetti entistä tehokkaammin suomalaisen elinkeinoelämän käyttöön. Tämän edistämiseksi tiivistettiin myös eri sidosryhmien välistä yhteistyötä, mikä näkyi mm. edustustojen ja vientikeskusten paikallisissa sopimuksissa ulkoasiainministeriön ja Finpron välisen yhteistyöasiakirjan pohjalta. Ulkoasiainhallinnon palveluista yrityksille jaettiin tietoa verkkosivustojen ja yrityksille suunnattujen seminaarien avulla - niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.

Yritykset olivat alkuvuonna mukana ulkomaankauppa- ja kehitysministerin vienninedistämismatkoilla Kazakstaniin, Saudi-Arabiaan ja Arabiemiraattien liittoon. Uuden ministerin vetämänä suuntasi yritysvaltuuskunta Romaniaan, Bulgariaan, Turkkiin, Intiaan ja Slovakiaan. VKE-matkoja tehtiin myös virkamiesvetoisina. Lisäksi Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa tarjosi välineen suomalaisyritysten viennin tukemiseksi.

Osana VKE-toimintaa jatkettiin vienti- ja tuontikaupan esteiden kartoittamista yhteistyössä elinkeinoelämän järjestöjen ja yritysten kanssa. Työn tavoitteena on suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja markkinoillepääsyn kannalta ongelmallisten kaupanesteiden poistaminen sekä erityisesti kehitysmaista peräisin olevan tuonnin tukeminen. Näissä tavoitteissa onnistuttiin hyvin saavuttamalla merkittävää edistystä kaupanesteiden poistamisessa.

Euroopan komissio julkaisi huhtikuussa uuden markkinoillepääsystrategian, joka linjaa EU-tason toimia kaupanesteiden entistä tehokkaammaksi kartoittamiseksi ja poistamiseksi. Uusi strategia on Suomen tavoitteiden mukainen ja komissio ryhtyi Suomen intressien mukaisella tavalla toimeenpanemaan näitä linjauksia niin käytännön työn kuin lainsäädäntöaloitteiden osalta.

7.6 Investointien edistäminen

Suomen kahdenvälistä investointisopimusverkostoa laajennettiin kertomusvuoden aikana ja kehitettiin sopimusten sisältöä siten, että niillä taataan mahdollisimman tasapuolinen ja oikeudenmukainen kohtelu suomalaisille investoinneille. Sopimukset investointien edistämisestä ja suojaamisesta saatettiin voimaan Algerian, Armenian, Dominikaanisen tasavallan, Etiopian, Guatemalan ja Nigerian kanssa. Sopimukset allekirjoitettiin Kazakstanin ja Mauritiuksen kanssa ja sopimusneuvotteluja käytiin Ghanan, Hong Kongin, Mauritiuksen, Saudi-Arabian, Singaporen, Tadzhikistanin, Turkin ja Vietnamin kanssa.

OECD:n investointikomitean työhön tuotettiin aktiivisesti sisältöä siten, että sillä voidaan edistää kansainvälistä taloudellista yhteistyötä, investointien edelleen vapauttamista ja kehittyvien maiden investointi-ilmapiirin kehittymistä ja että sitä voidaan hyödyntää edistettäessä Suomen kykyä vastata kansainvälisen talouden asettamiin haasteisiin. OECD:n investointi-

komiteaa tuettiin myös aktiivisena sisällön tuottajana ja rahoittajana sen avustaessa Venäjää täyttämään OECD-jäsenyyden ehtona olevat investointien kohtelua koskevat velvoitteet ja varmentaessa niiden implementoinnin.

Suomen tavoitteena kertomusvuonna oli myös saattaa kehitysmaiden investointilainsäädännön ja -ilmapiirin kehittäminen osaksi Suomen kahdenvälistä kehitysyhteistyötä.

7.7 Vientivalvonta

Ulkoasiainministeriön tehtäviin kuuluvat kaksikäyttötuotteiden vientivalvontaan liittyvät lupa-asiat ja vientivalvonnan tietojärjestelmien hoito sekä ministeriön sisäinen yhteensovittaminen vientivalvonta-asioissa. Ministeriön vientivalvontatyöryhmä (VVT) kokoontui kertomusvuonna kahdeksan kertaa. Työryhmä käsitteli yhteensä 170 vientilupahakemusta, joista 138 koski aseita ja 32 kaksikäyttötuotteita. Tämän lisäksi käsiteltiin yhteensä 250 kaksikäyttötuotteita koskevaa vientilupahakemusta. Kertomusvuonna jatkettiin vientivalvontaan liittyvän sähköisen lupamenettelyn kehittämistä.

YK:n ja EU:n asettamat ja Iraniin kohdistamat pakotteet huomioon ottaen Suomi on kertomusvuoden aikana osallistunut Irania koskevien valvontamenettelyjen kansallisiin tehostamistoimenpiteisiin. Lisäksi Suomi on toimeenpannut kansallisesti kaksikäyttötuotteiden ja tavanomaisten aseiden vientivalvontaa ja osallistunut kansainväliseen yhteistyöhön eri vientivalvontajärjestelyissä.

7.8 Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD)

Suomea koskevista OECD:n maatutkinnoista, joihin aina liittyy politiikkasuosituksia, valmistuivat maaseutupolitiikan tutkinta ja kehitysyhteistyöpolitiikan tutkinta. Energiapolitiikan (IEA), ympäristöpolitiikan, talouspolitiikan, työkyvyttömyystilanteita koskevan politiikan sekä pääkaupunkiseutuamme osana Itämeren metropolialueita koskeva tutkinta etenivät pitkälle.

Uuden hallitusohjelman taustoittamiseksi järjestettiin helmikuussa korkean tason Suomi-OECD virkamiesseminaari koskien työperäistä maahanmuuttoa ja Suomea ulkomaisten investointien kohteena. OECD-asioiden pääkaupunkikoordinaation puitteissa ja yhteistyössä edustuston kanssa tehtiin systemaattinen selvitys, miten OECD-työtä voidaan käyttää hyväksi kaikilla toimialoilla hallitusohjelman toimeenpanossa.

OECD käynnisti myös Suomen tavoitteiden mukaisesti konkreettisemmin laajentumisprosessin maailman kehittyvien talouksien suuntaan päättäen nimetä Venäjän, Viron, Sloveniaan, Israelin ja Chilen jäsenehdokkaiksi ja osoittaen niille jäsenyyteen johtavat tiekartat. Prosessiin liittyen järjestö päätti nimetä Brasilian, Intian, Indonesian, Kiinan ja Etelä-Afrikan tiivistetyn yhteistyön kumppanimaiksi, joille luodaan räätälöidyt, lähentymisen mahdollistavat maaohjelmat, jotka ajan myötä saattavat johtaa jäsenyyteen.

8. Alueellinen yhteistyö

8.1 Yleistä

Alueellinen yhteistyö Itämeren piirissä ja Pohjois-Euroopassa korostui kertomusvuonna. Tähän vaikuttivat hallitusohjelmaan sisältyneiden Itämeri-poliittisten kirjausten toimeenpanon käynnistyminen, uudistuneen pohjoisen ulottuvuuden politiikan toimeenpanon alkaminen, koko kertomusvuoden kestänyt Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa, siihen limittyneet koordinaatiovastuut niin Pohjoismaiden kuin Pohjoismaiden ja Baltian maiden NB8-ulkopoliittisessa yhteistyössä sekä toista vuottaan jatkunut puheenjoh-

tajuus Barentsin euroarktisessa neuvostossa. Kasvava huoli Itämeren tilan huonontumisesta heijastui vahvasti kotimaisessa keskustelussa. Eduskunta velvoitti lokakuussa valtioneuvoston antamaan vuoden 2008 aikana Itämeri-politiikkaa koskevan selonteon.

8.2 Pohjoismainen yhteistyö ja Pohjoismaiden ulkopoliittinen yhteistyö

Pohjoismaiden pääministerit kokoontuivat Suomen johdolla kesäkuussa Punkaharjulla ja lokakuussa Oslossa.

Punkaharjulla pidetty Pohjoismaiden pääministereiden kesäkokous aloitti uuden vaiheen pohjoismaisessa yhteistyössä. Päätösten pohjalta Pohjola vastaa yhteisin toimin globalisaation haasteisiin mm. huippututkimusta ja korkeakouluyhteistyötä edistäen, selvittämällä edellytykset perustaa Aasiaan yhteisiä innovaatioedustustoja, vahvistaen Pohjolan markkinointia ja profiloitumista energia- ja ympäristösektoreilla, perustamalla pohjoismaisen globalisaatiofoorumin, sähkömarkkinoita yhdenmukaistaen, kasvihuonekaasuja vähentämällä, Pohjoismaiden vielä olemassa olevia rajaesteitä poistamalla ja ministerineuvoston budjettia ja organisaatiota kehittäen sekä muita globalisaation suunnattavia rahoitusvaihtoehtoja tutkien.

Pohjolan pääministerit antoivat Punkaharjulla tukensa Islannin turvallisuusneuvostoehdokkuudelle sekä ilmaisivat huolensa YK:n uudistusten hitaasta etenemisestä. Pääministerit päättivät, että ilmastokysymyksissä Pohjoismaiden on oltava edelläkävijöitä v. 2009 Kööpenhaminassa pidettävään maailmanlaajuiseen ilmastokonferenssiinkin valmistauduttaessa. Pääministerit korostivat EU:n määräenemmistöpäätösten merkitystä ja YUTP:n vahvistamista sekä keskustelivat Venäjästä ja alueellisen yhteistyön kasvavasta merkityksestä Pohjois-Euroopassa.

Pohjoismaiset pääministerit tapasivat toisensa myös Pohjoismaiden neuvoston (PN) 59. istunnon yhteydessä Oslossa 29.–30.11.2007 useampaan kertaan eri kokoonpanoissa. Keskeisimmät aiheet tapaamisissa olivat ilmastonmuutos, globalisaatiotyö sekä itsehallintoalueiden asema pohjoismaisessa yhteistyössä, YK-reformi, arktinen yhteistyö ja pohjoismainen kehitysrahasto NDF. Pohjoismaat tulevat toimimaan aktiivisesti tavoitteellisen ja kattavan ilmastosopimuksen hyväksymiseksi Kööpenhaminan ilmastokonferenssissa 2009. Pääministerit nimesivät uuden rajafoorumin johtoon suurlähettiläs Ole Norrbackin.

Pohjoismaiden yhteistyöministerit kokoontuivat kertomusvuonna viisi kertaa käsitellen ja konkretisoiden mm. pääministereiden Punkaharjun ja Oslon kokousten päätöksiä. Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) uusien kansainvälisten avausten myötä vieraili pohjoismainen valtuuskunta sekä Kiinassa että Japanissa Suomen yhteistyöministerin johdolla. Näiden lisäksi yhteistyöministerit edistivät Suomen johdolla monin tavoin uudistettua pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa ja vahvistivat Pohjoismaiden ja Venäjän sekä Baltian maiden välistä yhteistyötä. Pohjoismaiden ministerineuvoston panostukset ja rooli Vilnassa sijaitsevan valkovenäläisen maanpakolaisyliopiston tukemisessa kasvoi näkyvästi.

PN:n 59. istuntoon ja sen yhteydessä pidettyihin kokouksiin osallistui loka-marraskuussa Suomesta yhdeksän ministeriä. PN:n istunnossa pääministerit ja Pohjoismaiden oppositiojohtajat kävivät teemakeskustelun ilmastopolitiikasta.

Suomen PMN-puheenjohtajakaudella järjestettiin Suomessa, Pohjoismaissa ja lähialueilla noin 200 tapahtumaa, joihin osallistui noin 15 000 osallistujaa. Verkkosivujen www.norden2007.fi käyntimäärä oli noin 80 000–100 000.

Pohjoismaiden ulkopoliittinen yhteistyö jatkui kertomusvuonna tiiviinä kahdessa eri kokoonpanossa. Ulkoministerit kokoontuivat vuoden aikana kolme kertaa: kesäkuussa Helsingissä, syyskuussa YK:n yleiskokouksen yhteydessä New Yorkissa ja lokakuussa PN:n is-

tunnon yhteydessä Oslossa. Norjan, Ruotsin ja Suomen ulkoministerit aloittivat säännöllisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen dialogin, ns. kolmikantayhteistyön kokoontuen Tukholmassa, Turussa ja Bodössä. Lisäksi maiden ulkoministeriöiden valtiosihteerit ja poliittisten osastojen päälliköt tapasivat toisensa useamman kerran eri yhteyksissä ja kokoonpanoissa.
Ulkoministerikokousten keskeisiä aiheita olivat alueelliset yhteistyöstruktuurit Pohjois-Euroopassa, pohjoinen ulottuvuus, Itämeren alueen maiden yhteistyö, Venäjän kehitys ja yhteistyösuhteet, ilmasto- ja energiayhteistyö, EU-ETA -yhteistyön kehitys, terveyskysymysten ulkopoliittinen merkitys ja ajankohtaiset kansainväliset kysymykset, kuten Lähi-itä, Afganistan, Afrikan sarvi, Länsi-Balkan, YK-asiat, mukaan lukien Islannin YK:n turvallisuusneuvostoehdokkuus sekä Tanskan isännöimä YK:n ilmastokokous 2009.

Pohjoismaiden turvallisuuspoliittiset yhteydet ja kriisinhallintayhteistyö oli keskeisesti esillä viiden maan kaikissa kokouksissa ja oli pääaihe Norja/Ruotsi/Suomi kolmikantatapaamisissa, käsittäen maiden materiaali- ja koulutusyhteistyötä sekä kansainvälistä kriisinhallinnallista yhteistoimintaa Afganistanissa ja muualla.

Pohjoismainen ulkomaankauppaministereiden kokous pidettiin PN:n istunnon yhteydessä Oslossa 31.10.2007. Keskusteluissa käsiteltiin WTO:n tilannetta ja erityisesti Venäjän jäsenyyttä sekä Venäjän puutullijärjestelmää, kauppa- ja kehityskysymyksiä, eritoten EU:n Aid for Trade -ohjelmaa, ajankohtaisia EU–ETA -yhteistyöasioita, varsinkin meripolitiikkaan liittyviä, OECD:n jäsenmaiden laajennussuunnitelmaa sekä innovaatiotyötä ja kilpailukykyä eurooppalaisesta ja pohjoismaisesta näkökulmasta katsottuna. Kokouksessa sovittiin pohjoismaisen kauppa- ja kehityskysymysten asiantuntijaryhmän perustamisesta.

Pohjoismaisessa kauppapäällikkökokouksessa Helsingissä 6.–7.2. käsiteltiin vastaavanlaisia kysymyksiä kuin ministerikokouksessa sekä lisäksi pohjoismaiden sisämarkkinoiden toimivuutta ja EU:n palveludirektiiviä.

8.3 Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyö (Nordic-Baltic NB)

Baltian maiden liittyminen joulukuun lopussa Schengen-alueeseen yhdessä kuuden muun EU-maan kanssa lähensi Pohjoismaita ja Baltian maita uudella konkreettisella tavalla. Oslossa 29.10.2007 pidetyn Pohjoismaiden ja Baltian maiden (Nordic Baltic, NB) pääministerikokouksen keskeisenä teemana oli ilmastonmuutos. Myös Venäjä-suhteet, EU:n naapuruuspolitiikka, Itämeren alueen yhteistyö ja Afganistanin tilanne olivat esillä.

Suomi toimi kertomusvuonna NB-maiden ulkopoliittista yhteistyötä koordinoivana maana ja isännöi elokuussa Turussa maiden ulkoministerikokouksen. Alueellisen yhteistyön selkeyttäminen ja Itämeren alueen EU-roolin nostaminen olivat pääaiheena Turun kokouksessa. Kaikkien NB-maiden aktiivinen osallistuminen kriisinhallintaan erityisesti Afganistanissa oli asialistalla myös maiden valtiosihteerikokouksessa lokakuussa. Suomi pyrki kertomusvuonna käytännöllisin toimin selkeyttämään NB-maiden ulkopoliittista neuvonpitoa sekä pääkaupunkien kesken että Brysselissä. Pohjoismaiden ja Baltian EU -jäsenvaltioiden (ns. NB6-kokoonpano) pääministerit tapasivat EU:n päämieskokousten edellä sekä ulkoministerit EU:n yleisten asiain ja ulkosuhdeneuvoston kokousten edellä. Myös useilla muilla sektoreilla oli ministerikokouksia NB8-kokoonpanossa.

Baltian maat toivoivat kertomusvuonna käytännönläheisen ulkopoliittisen yhteistyön tiivistämistä Pohjoismaiden kanssa etenkin kaukomaissa edustusto-, konsulaarista ja viisumiyhteistyötä lisäämällä. Suomi valmisteli Viron, Latvian ja Liettuan Schengen-alueeseen liittymistä muun muassa kehittämällä yhteistyötä viisumiasioissa ja sopimalla edustamisjärjestelyistä erityisesti Viron kanssa. Energia, erityisesti Baltian maiden toive kytkeytyä Pohjoismaiden ja muun EU:n sähköverkkoon (Estlink 1 -kaapelin lisäksi) sekä vähentää riippuvuuttaan Venäjän energiasta, oli myös keskeisiä keskustelunaiheita Baltian maiden kanssa. Suomi osoitti Virolle tukea sen patsaskiistassa Venäjän kanssa toukokuun alussa. Suomi piti

tervetulleena Latvian ja Venäjän myönteistä suhdekehitystä, joka huipentui maiden rajasopimuksen voimaantuloon kertomusvuoden lopulla.

8.4 Itämeren alueen yhteistyö

Kertomusvuoden syyskaudella käynnistettiin ministeriöiden välisesti hallitusohjelman Itämeri-kirjausten toimeenpano tavoitteena Itämeren maiden EU-yhteistyön tehostaminen, Itämeren alueen painoarvon nostaminen laajentuneessa EU:ssa sekä alueellisen yhteistyöjärjestelmän selkeyttäminen. Tämä limittyi EU-tasolla ja Euroopan parlamentissa vallinneeseen kiinnostukseen ohjata unionin huomiota myös pohjoiseen Välimeren ja Mustanmeren suunnan rinnalla. Eurooppa-neuvosto antoi joulukuussa toimeksiannon komissiolle laatia Itämeren alueen strategia (BSS) kesäkuuhun 2009 mennessä mm. Itämeren kiireellisiin ympäristöhaasteisiin vastaamiseksi. Toimeksiannossa vahvistettiin pohjoisen ulottuvuuden tarjoavan kehikon alueellisen yhteistyön ulkoisille aspekteille. Ruotsi ottaa Itämeri-teeman keskeisesti esille EU-puheenjohtajuuskaudellaan vuoden 2009 jälkipuoliskolla. Itämeriteema otettiin esille Suomen kahdenvälissä tapaamisissa niin Itämeren maiden kuin valikoidusti muidenkin EU-maiden kanssa sekä pohjoismaiden ja NB-piirin kokouksissa.

Erilainen suhtautuminen Itämeren pohjaan suunniteltuun kaasuputkeen (Nord Stream) jakoi Itämeren alueen maita poliittisesti samalla, kun hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyt sekä kansallisesti että monenvälisesti käynnistyivät kertomusvuonna koko laajuudessaan. Ympäristönäkökohtiin perustuneet Suomen toiveet putkireitin linjaamisesta Suomenlahdella kokivat takaiskuja Viron hallituksen torjuttua syyskuussa tutkimusluvan Nord Stream -yhtiölle Viron talousvyöhykkeen osalta ja Venäjän toistaiseksi torjuttua vaihtoehdon reitittää putki Suursaaren eteläpuolelta.

Itämeren valtioiden neuvosto CBSS (ulkoministerit) päätti Ruotsin puheenjohtajuuskauden päätöskokouksessa kesäkuussa 2007 käynnistää neuvoston uudistuksen, jonka tulee perustua yhteisesti sovittaville prioriteeteille. Uudistus on määrä esitellä alueen maiden pääministerikokouksessa Latvian puheenjohtajuuskauden lopussa kesäkuussa 2008. Itämeren suojelukomission Helcomin ympäristöministerikokous hyväksyi marraskuussa toimintaohjelman (Baltic Sea Action Plan) Itämeren suojelun tehostamiseksi. Ohjelma asettaa tavoitteeksi Itämeren hyvän ekologisen tilan saavuttamisen vuoteen 2021 mennessä, mitä varten rantavaltioille asetetaan enimmäiskiintiöt mereen päätyville ravinnepäästöille.

8.5 Pohjoinen ulottuvuus

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella 2006 uudistetun EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteisen pohjoisen ulottuvuuden (PU) politiikan toimeenpano alkoi vuoden 2007 alussa. Suomi osallistui aktiivisesti PU:n ympäristökumppanuuden ja sosiaali- ja terveyskumppanuuden toimintaan sekä PU:n käytännön yhteistyön edistämiseen myös muilla sektoreilla, kuten liikenne ja energiatehokkuus.

PU:n uusi ohjausryhmä piti vuoden aikana kolme kokousta, joissa käsiteltiin käytännön PU-yhteistyön kehittämistä. Pietarissa marraskuussa Venäjän puheenjohdolla pidetty pohjoisen ulottuvuuden virkamieskokous tarkasteli PU:n ympäristö- ja sosiaali- ja terveyskumppanuuksien toimintaa ja päätti perustaa työryhmän valmistelemaan pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuutta. Liikenne- ja logistiikkakumppanuustyöryhmän on määrä raportoida syksyllä 2008 kokoontuvalle PU:n ministerikokoukselle. Virkamieskokouksessa oli esillä myös yhteistyön lisääminen muilla sektoreilla, kuten energiatehokkuus ja uusiutuva energia, kulttuuri, koulutus ja tutkimus.

8.6 Barents- ja Arktinen yhteistyö

Suomi toimi Barentsin euroarktisen neuvoston (BEAC) puheenjohtajana ja lisäksi puheenjohtajana taloustyöryhmässä (Kauppa- ja teollisuusministeriö) ja sen alaisessa metsäalan asiantuntijaryhmässä, liikennetyöryhmässä (Liikenne-ja viestintäministeriö), nuorisopolitiikan työryhmässä (Opetusministeriö) ja tulliyhteistyön työryhmässä (Tullihallitus). BEAC-puheenjohtajuus siirtyi Venäjälle Rovaniemellä marraskuussa pidetyssä ulkoministerikokouksessa, jossa myös allekirjoitettiin sopimus kansainvälisen Barents-sihteeristön perustamisesta Pohjois-Norjan Kirkkoniemeen. Kansainvälistä yhteisrahoitusta käsittelevä ”Barents Industrial Partnership” -foorumi järjestettiin huhtikuussa Saariselällä. Barentsin alueen pelastusyhteistyösopimuksen sisällöstä päästiin yhteisymmärrykseen ja Barents Rescue 2007 -pelastusharjoitus järjestettiin lokakuussa Ivalossa.

Barentsin euroarktisen neuvoston ja Barentsin alueneuvoston (johon Suomesta osallistuvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntaliitot) välistä yhteistyötä kehitettiin edelleen niiden alaisten yhteisten työryhmien puitteissa. Alueneuvoston puheenjohtajana toimi Karjalan tasavalta, jolta puheenjohtajuus siirtyi Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliitolle.

Arktisen neuvoston toiminta jatkui Norjan puheenjohdolla. Keskeisiä kysymyksiä olivat ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja ympäristön suojelu arktisilla alueilla.

Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto, Itämeren valtioiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvosto sekä Euroopan komissio kokoontuivat tammikuussa 2007 vuotuiseen koordinaatiokokoukseen, jossa oli keskeisesti esillä ns. pohjoisten alueneuvostojen yhteistyön kehittäminen uudistuneen pohjoisen ulottuvuuden politiikan viitekehyksessä.

8.7 Lähialueyhteistyö

Valtioneuvoston hyväksymän Suomen lähialueyhteistyön strategian mukaisesti lähialueyhteistyön ensisijainen kohdealue oli kertomusvuonna Luoteis-Venäjän federaatiopiiri. Osaa hankkeista toteutettiin lisäksi Venäjän keskushallinnon kanssa. Ukrainan kanssa tehtävä lähialueyhteistyö rajoittui säteily- ja ydinturvahankkeisiin.

Vuoden 2007 talousarviossa osoitettiin lähialueyhteistyöhön yhteensä 27,3 miljoonaa euroa, josta 23,5 miljoonaa euroa ulkoasiainministeriön pääluokassa. Ulkoasiainministeriö valmisteli yhdessä sektoriministeriöiden kanssa kertomusvuoden lähialueyhteistyön määrärahoja koskevan käyttösuunnitelman sekä talousarviovuotta seuraaville vuosille osoitetun 4,5 miljoonan euron sopimuksentekovaltuuden käytön. Yhteistyöhankkeiden valmistelussa painotettiin sektoriministeriöiden ja muiden toimijoiden välistä koordinaatiota, hankkeiden vaikuttavuutta ja venäläisen osapuolen kasvavaa taloudellista panostusta hankkeisiin. Kertomusvuoden loppuun mennessä lähialueyhteistyöhön on ohjattu valtion talousarviossa noin 1,2 miljardia euroa.

Lähialueyhteistyössä tavoitteena oli edistää alueellista vakautta sekä tukea lähialueiden tasapainoista taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Yhteistyöhankkeilla edistettiin ympäristönsuojelua ja ydinturvallisuutta, tuettiin hallinnon ja oikeusjärjestelmän uudistuksia sekä edistettiin kansalaisyhteiskunnan vahvistamista. Lisäksi yhteistyön avulla pyrittiin ehkäisemään Suomeen haitallisesti kohdistuvia ilmiöitä, kuten järjestäytyneen rikollisuuden sekä huumeiden ja tartuntatautien leviämistä.

Hallitusohjelman mukaisesti jatkettiin lähialueyhteistyön uudistamista ja toiminnan suuntaviivojen linjaamista tuleville vuosille. Linjaustyössä lähtökohdaksi otettiin Suomen lähialueiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen tukeminen laaja-alaisesti eri sektoreilla.

Suomi osallistui aktiivisesti eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineen (ENPI) sekä Suomen ja Venäjän välisten raja-alueyhteistyöohjelmien valmisteluun.

Kansalaisjärjestöjen hanketoimintaan lähialueilla osoitettiin 1,3 miljoonaa euroa.

9. Länsi- ja Keski-Eurooppa (mukaan lukien Länsi-Balkan)

9.1 Euroopan unionin jäsenmaat

Suomen poliittinen vuoropuhelu EU-jäsenmaiden kanssa jatkui tiiviinä sekä keskeisten EU-kysymysten että kahdenvälisten asioiden osalta. Tätä edesauttoi osaltaan Suomen EU-puheenjohtajuuden aikana ja siihen valmistauduttaessa luotu vankka suhdepohja lähes kaikkiin EU-maihin. EU-kysymyksistä olivat keskusteluissa keskeisimpinä esillä lokakuussa Lissabonissa allekirjoitettu uudistussopimus ja sitä pohjustanut hallitustenvälinen konferenssi, unionin laaja energia- ja ilmastopaketti, Kosovon kysymys sekä laajentuneen unionin alueellistuminen ja tässä yhteydessä Itämeren alueen ja Välimeren alueen uusi rinnasteisuus. Hallitusvaihdoksen myötä uudet ministerit tekivät runsaasti vierailuja EU-maihin. Korkean poliittisen tason vierailujen lisäksi tiiviillä virkamiestason vierailuilla edistettiin Suomen ulkopolitiikan tavoitteiden toteutumista.

Suomen kattava edustustoverkko EU:n kaikissa jäsenmaissa (Maltaa lukuun ottamatta) osoitti tarpeellisuutensa tiedonhankinnan ja vaikuttamisen kannalta. Laajentuneessa unionissa asioiden kahdenvälinen proaktiivinen valmistelu ja vaikuttaminen edustustojen välityksellä on lisääntynyt kaikilla valtionhallinnon sektoreilla.

9.2 Euroopan unionin jäsenehdokkaat

Unionin jäsenehdokasasema on Kroatialla, Turkilla ja Makedonialla. Jäsenyysneuvotteluja käytiin kertomusvuonna Turkin ja Kroatian kanssa, Makedonian neuvottelujen aloittamisajankohtaa ei ole päätetty.

Kroatiassa järjestettiin marraskuussa parlamenttivaalit, joiden tasaisesta tuloksesta johtuen kumpikaan pääpuolueista ei saanut enemmistöä parlamenttiin ja hallituksenmuodostus pitkittyi. Joulukuussa Kroatian presidentti nimitti edellisen hallituksen pääministeri Sanaderin johtamaan hallitusneuvotteluja. Turkissa järjestettiin kertomusvuonna sekä aikaistetut parlamenttivaalit että presidentinvaalit. AK-puolue uudisti vaaleissa enemmistönsä parlamentissa ja pääministerinä jatkaa Erdogan. Presidentiksi valittiin entinen ulkoministeri Gül. Ulkomaankauppaministeri Väyrynen teki vienninedistämismatkan Turkkiin lokakuussa. Makedoniassa poliittiset jännitteet ja riitaisa ilmapiiri hidastuttivat uudistuksia, eikä komissio suositellut marraskuisessa raportissaan jäsenyysneuvottelujen avaamista.

9.3 Suhteet Euroopan talousalueeseen ja Sveitsiin

Neuvottelut Norjan, Islannin ja Liechtensteinin kanssa ETA-sopimuksen laajentamisesta kattamaan myös uudet EU-jäsenmaat Bulgarian ja Romanian saatiin päätökseen. Neuvottelut olivat pitkät ja niitä vaikeutti erityisesti kysymys Bulgarialle ja Romanialle maksettavasta rahoitustuesta taloudellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden vähentämiseksi ETA-maiden välillä. Sveitsin ja Liechtensteinin kanssa käytävät neuvottelut niiden liittymisestä Schengen-alueeseen etenivät kertomusvuonna loppusuoralle.

9.4 Länsi-Balkan

Länsi-Balkanin turvallisuustilanne pysyi kertomusvuonna vakaana huolimatta alueen poliittisista jännitteistä, jotka liittyivät erityisesti Kosovon tulevasta asemasta käytyihin neuvotte-

luihin. Kosovon statuksen käsittely YK:n turvallisuusneuvostossa heinäkuussa päättyi tuloksettomana eikä uutta presidentti Ahtisaaren suunnitelmaa vahvistavaa päätöslauselmaa Kosovosta saatu aikaiseksi lähinnä Venäjän vastustuksen vuoksi. Belgradin ja Pristinan välisiä neuvotteluja jatkettiin EU:n, USA:n ja Venäjän välityksellä syksyn ajan. Neuvottelut päättyivät tuloksettomina joulukuussa, jolloin välittäjätroikka luovutti raporttinsa YK:n pääsihteerille. Eurooppa-neuvosto totesi joulukuussa, että Kosovon nykytilanteen jatkuminen on kestämättömällä pohjalla ja että on erityisen tärkeää löytää ratkaisu tilanteeseen alueellista vakautta ajatellen. Ratkaisun tulisi taata demokraattinen ja monikansallinen Kosovo, joka on sitoutunut oikeusvaltion periaatteisiin.

Länsi-Balkanin EU-lähentymisessä edettiin. Vakautus- ja assosiaatiosopimus EU:n ja Montenegron välillä allekirjoitettiin lokakuussa ja väliaikainen sopimus kaupan osalta tuli voimaan 1.1.2008. Sopimusneuvottelut Serbian kanssa aloitettiin uudelleen kesäkuussa ja sopimus parafoitiin marraskuussa. Bosnia-Hertsegovinan kanssa vakautus- ja assosiaatiosopimus parafoitiin joulukuussa, kun pitkään jatkunut poliittinen kriisi laukesi ja puolueet pystyivät sopimaan parafoinnin ehtona olevasta poliisiuudistuksesta. Kansainvälisen yhteisön korkean edustajan (High Representative) rooli maassa oli edelleen keskeinen, eikä hänen virkaansa katsottu perustelluksi lakkauttaa kesäkuun lopussa kuten oli suunniteltu. EU:n ja Albanian välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen ratifioinnit jäsenmaissa jatkuivat. Suomi hyväksyi sopimuksen marraskuussa.

Alueellisen yhteistyön siirtämisessä alueen omille toimijoille edettiin. Kaakkois-Euroopan vakaussopimuksen toimintojen siirto uudelle alueelliselle yhteistyöneuvostolle (Regional Cooperation Council, RCC) saatiin päätösvaiheeseen joulukuussa. RCC aloittaa toimintansa helmikuussa 2008 ja sen sihteeristö sijoittuu Sarajevoon. Suomi lupautui rahoittamaan sihteeristön toimintaa.

Kertomusvuonna Kaakkois-Euroopan vapaakauppa-aluetta koskeva sopimus (uudistettu CEFTA) tuli voimaan kaikissa sopimuksen allekirjoittajamaissa, joihin Länsi-Balkanin maiden lisäksi kuuluu Moldova. Se korvaa kahdenvälisten vapaakauppasopimusten verkoston ja luo lähes 30 miljoonan asukkaan markkinat. Viisumijousto- ja takaisinottosopimukset kaikkien Länsi-Balkanin maiden kanssa allekirjoitettiin syyskuussa ja ne tulivat voimaan 1.1.2008.

Kertomusvuoden kesäkuussa Serbian presidentti ja ulkoministeri vierailivat Suomessa. Puolustusministeri Häkämies vieraili Bosnia-Hertsegovinassa ja Kosovossa joulukuussa. Suomen ja Makedonian välinen sopimus yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta tulliasioissa tuli voimaan syyskuussa.

Suomi tuki kehitysyhteistyön keinoin kahdenvälisesti mm. opetus-, ihmisoikeus-, terveys- ja ympäristöalan kehitystä Länsi-Balkanin maissa. Painopistettä siirrettiin Suomen kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti Kosovoon ja alueellisiin hankkeisiin. Suomi toimi varapuheenjohtajana EBRD:n Länsi-Balkanin rahastossa ja valittiin joulukuussa puheenjohtajaksi vuodeksi 2008. Useita suomalaisia asiantuntijoita työskenteli EU:n ja kansainvälisten järjestöjen palveluksessa Länsi-Balkanilla.

10. Venäjä sekä Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia ja Keski-Aasia

10.1 Venäjä

Suomen ja Venäjän kahdenväliset suhteet kehittyivät vakaasti ja myönteisesti. Vierailuvaihto oli tiivistä. Valtionpäämiehet tapasivat kaksi kertaa, samoin pääministerit ja ulkoministerit. Rajaliikenteen sujuvuus ja Venäjän heinäkuussa käyttöönottamat raakapuun vientitullit olivat keskeisesti esillä korkean tason tapaamisissa ja talouskomission puheenjohtajien välil-

lä. Suomi antoi myös aktiivisen tukensa Venäjän WTO-jäsenyysprosessiin liittyvissä EU:n ja Venäjän puutullineuvotteluissa.

Suomi käynnisti lokakuussa erityisen Venäjä-toimintaohjelman valmistelun. Ohjelman tavoitteena on entisestään aktivoida ja tehostaa Suomen Venäjä-suhteita. Toimintaohjelman pohjatyöksi tehtiin selvitys käynnissä olevista yhteistyömuodoista.

Suomen ja Venäjän välinen kauppavaihto kasvoi. Kauttakulkuliikenne Venäjälle lisääntyi yli 10 % ja mm. miljoona rekka-autoa ylitti rajan. Suomen viisuminanto Venäjän kansalaisille lisääntyi ja maiden välillä päätettiin käynnistää keskustelut kansallisista työlupakäytännöistä. Helsingin ja Pietarin välisessä nopeajunahankkeessa tehtiin kalustotilaus ja liikenne pyritään avaamaan 2010. Innovaatio- ja teknologiayhteistyön alalla järjestettiin useita tapahtumia ja tehtiin päätös suomalaisen innovaatiokeskuksen perustamisesta Pietariin. Suhteita Venäjän alueisiin kehitettiin aktiivisesti ja Nizhni Novgorodissa järjestettiin Suomi-päivät.

Suomi toimi aktiivisesti EU:n Venäjä -politiikan kehittämiseksi ja korosti jo EU-puheenjohtajuuskaudellaan esiin nostamiensa teemojen tärkeyttä. Unionin ja Venäjän välisen sopimuspohjan kehittäminen, yhteisten alueiden tiekarttojen toimeenpano ja pysyvän kumppanuusneuvoston (PPC) kokousten aseman painottaminen olivat keskeisiä lähtökohtia Suomen EU-Venäjä -kannanotoissa.

Kertomusvuoden aikana EU-Venäjä -suhteita edistettiin niin sanottujen yhteisten alueiden puitteissa. Merkittävimpiin saavutuksiin voitiin lukea mm. viisumihelpotus- ja takaisinottosopimusten astuminen voimaan kesäkuussa sekä energiakauppaa koskevasta varhaisvaroitusjärjestelmästä sopiminen lokakuussa pidetyssä EU:n ja Venäjän välisessä huippukokouksessa. Kokouksen yhteydessä allekirjoitettiin myös terästuotteiden kauppaa koskeva sopimus sekä yhteisymmärrysmuistio huumeidenvastaisesta yhteistyöstä. Rajaliikenteen sujuvuus tunnustettiin tärkeäksi tavoitteeksi ja EU ja Venäjä käynnistivät sähköisen tullaustiedon vaihtoa koskevan hankkeen tavoitteena käyttöönotto vuoden 2009 alussa.

10.2 Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia ja Keski-Aasia

Suomi jatkoi suhteiden kehittämistä Itä-Euroopan ja Keski-Aasian maihin sekä kahdenvälisesti että Euroopan unionin naapuruuspolitiikan (ENP) kautta ja kansainvälisten järjestöjen (mm. YK, ETYJ, Euro-atlanttinen kumppanuusneuvosto EAPC) piirissä.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella käynnistynyt keskustelu Euroopan naapuruuspolitiikan (ENP) kehittämisestä jatkui ja Suomi otti siihen osaa aktiivisesti, mm. osallistumalla ensimmäiseen EU-jäsenmaiden ja kumppanimaiden väliseen ENP-konferenssiin syyskuussa Brysselissä. EU:n ja Ukrainan suhteet tiivistyivät neuvottelujen käynnistyessä EU:n ja Ukrainan välisestä uuden perussopimuksesta Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella neuvotellun mandaatin pohjalta.

Suomen ja Ukrainan välisen kauppavaihdon nopeaa kasvua tuettiin järjestämällä Helsingissä toukokuussa Suomen ja Ukrainan välisen talouskomission kokous. Ukrainan sisäpoliittinen tilanne jatkui epävakaana koko vuoden 2007. Suomi lähetti tarkkailijoita Ukrainan ennenaikaisiin parlamenttivaaleihin 30.9.2007.

Moldovan separatistisen Transnistrian alueen tilanne oli esillä sekä EU:n että Etyj:in puitteissa. Suomen valmistautuessa v. 2008 Etyj-puheenjohtajuuskauteen ulkoministeri Kanerva tapasi Moldovan ulkoministeri Stratanin Madridin Etyj-ministerikokouksen yhteydessä.

Suomen ja Valko-Venäjän välisten suhteiden kehittämistä jatkettiin EU:n Valko-Venäjä-politiikan puitteissa. Suomen ja Valko-Venäjän välinen kaksoisverotuksen estävä sopimus allekirjoitettiin joulukuussa.

Etelä-Kaukasian maiden Armenian, Azerbaidzhanin ja Georgian ENP-toimintasuunnitelmien toimeenpano käynnistettiin. Suomen kahdenväliset suhteet alueen maihin kehittyivät myönteisesti. Georgian presidentti vieraili Suomessa lokakuussa ja Armenian presidentti marraskuussa. Georgian ja Suomen välinen verosopimus allekirjoitettiin. Georgiassa käynnistyi Suomen ja Georgian hallitustenvälinen ympäristöalan hanke.

Euroopan unionin uusi kumppanuusstrategia Keski-Aasian maiden kanssa hyväksyttiin kesäkuussa, ja sen toimeenpanoa ryhdyttiin valmistelemaan syksyn kuluessa. Suomen kahdenvälisiä suhteita alueen maihin, erityisesti Kazakstaniin, kehitettiin aktiivisesti. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lehtomäki vieraili Kazakstanissa ja Kirgisiassa tammikuussa, ja vierailun yhteydessä allekirjoitettiin Suomen ja Kazakstanin välinen investointisuojasopimus. Huhtikuussa järjestettiin Helsingissä Suomen ja Kazakstanin välisen sekakomission kokous. ETYJ-puheenjohtajuutta tavoitelleen Kazakstanin demokraattisten uudistusten etenemistä seurattiin aktiivisesti. Suomi vahvisti kehitysyhteistyötä Keski-Aasiassa mm. tukemalla alueellisia ympäristö- ja vesihankkeita. ETYJ:in kautta rahoitettiin kahta Tadzhikistanin rajahanketta osana ETYJ:in laajempaa rajakonseptia Keski-Aasiassa.

11. Aasia ja Oseania

11.1 Etelä-Aasia

Suomi edisti kertomusvuonna aktiivisesti elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden etuja voimakkaassa taloudellisessa kasvussa olevassa Intiassa. Tasavallan Presidentti Tarja Halonen vieraili maassa tammikuussa. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Väyrynen suoritti vienninedistämismatkan Intiaan lokakuussa. EU:n ja Intian välisessä huippukokouksessa marraskuussa käytiin laaja-alaisesti läpi EU:n ja Intian strategista kumppanuutta eri sektoreilla. Suomi osallistui aktiivisesti EU:n ja Intian välillä kesäkuussa aloitettuja vapaakauppasopimusneuvotteluja koskevien EU-kantojen muotoiluun.

Pakistanissa sisäpoliittinen tilanne kiristyi vaalien lähestyessä. Suomi seurasi aktiivisesti Pakistanin tilannetta sekä kahdenvälisesti että osana EU-yhteistyötä.

Suomen Afganistanin vakauttamiseen tähtäävää toimintaa on käsitelty luvussa 2.4.

Nepalissa Suomi jatkoi rauhanprosessin tukemista tukemalla rauhanrahastoa sekä tarjoamalla yhden aselepotarkkailuun erikoistuneen siviilineuvonantajan YK:n UNMIN-operaatioon. Suomi otti aktiivisesti osaa ihmisoikeuksien, hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseen Nepalissa. Suomi jatkoi kahdenvälistä kehitysyhteistyötä, jonka tulevista suunnitelmista käytiin yhteistyöneuvottelut Nepalin hallituksen kanssa. Suomi osallistui myös tiiviisti kehitysyhteistyön harmonisaatiopyrkimyksiin avun tehokkuuden parantamiseksi. Nepalin opetusministeri Pradip Nepal vieraili Helsingissä syyskuussa.

11.2 Kaakkois-Aasia

Singapore isännöi marraskuussa Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestön (ASEAN), Itä-Aasia- sekä EU–ASEAN -huippukokoukset. EU–ASEAN -huippukokouksessa hyväksyttiin yhteinen deklaraatio ja toimintaohjelma. EU:n ja ASEAN:in ulkoministerit kokoontuivat ASEM-ulkoministerikokoukseen Hampurissa toukokuussa.

Suomen ja Vietnamin välinen yhteistyö jatkui tiiviinä Vietnamin ollessa yksi Suomen pitkäaikaisia yhteistyömaita. Kehitysyhteistyö keskittyi maaseutu-, metsä- sekä vesi- ja sanitaatiosektoreille. EU-yhteistyössä annettiin lähtölaukaus EU–Vietnam kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen (PCA) neuvotteluille. Suomi seurasi aktiivisesti myös Vietnamin ihmisoikeustilannetta osana EU–Vietnam -dialogia.

Burma/Myanmarissa Suomi tuomitsi osana EU:ta sotilasjuntan väkivaltaiset otteet mielenosoitusten kukistamisessa. Tämän lisäksi Suomi osallistui aktiivisesti yhteisten julkilausumien laadintaan mm. sotilasjohtoon kohdistettavista pakotteista. Suomi myös kannatti EU:n yhteisen Burma/Myanmarin erityislähettilään nimittämistä.

Indonesiassa Suomi osallistui edelleen tsunamin jälkeiseen jälleenrakennustyöhön. Indonesian ja EU:n välisiä suhteita hiersi EU:n asettama lentokielto Indonesian lentoyhtiöille. Tämä heijastui myös valmiiksi neuvoteltuun kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen (PCA) eikä Indonesia ole toistaiseksi allekirjoittanut sopimusta. Singaporessa Suomi puolestaan jatkoi teknologia-yhteistyön kehittämistä ja Malesiassa Suomi keskittyi elinkeinoelämän etujen tukemiseen. Brunein opetusministeri vieraili Suomessa toukokuussa ja suomalainen liikemiesvaltuuskunta vieraili Bruneissa marraskuussa.

Thaimaassa Suomi osallistui EU:n yhteisten menettelytapojen toteuttamiseen, joista sovittiin syyskuun 2006 sotilasvallankaappauksen jälkeen. EU:n ja Thaimaan väliset kumppanuus- ja yhteistyösopimussopimus-neuvottelut jatkuivat kertomusvuonna. Filippiineillä Suomi osallistui Euroopan komission koordinoimaan teknisen avun kartoitukseen koskien mielivaltaisten tappojen vastaista työtä. Mekongin alueella puolestaan Suomi jatkoi alueellista kehitysyhteistyötä mm. metsä- ja maankäyttöhankkeissa.

11.3 Itä-Aasia

Suomen ja Kiinan välinen yhteistyö jatkui vilkkaana. Kahdenvälisen yhteistyön lisäksi myös yhdessä Kiinan kanssa toimiminen monenkeskisissä asioissa nousi esiin. Valtioneuvoston kehityspoliittisen toimikunnan (KPT) vuosilausunnon aiheena oli "Kiina - vahvistuva toimija Afrikassa". Tasavallan Presidentti osallistui Kiinan Dalianissa järjestettyyn World Economic Forum -kokoukseen. Kaupallis-taloudellisissa suhteissa Kiinan kanssa nousivat esille energiatehokkuus- ja ympäristöteemat. Suomi allekirjoitti tammikuussa 2007 Kiinan kanssa yhteistyöpöytäkirjan, jolla sovittiin energia-alaan ja ilmastonmuutokseen liittyvän yhteistyön tiivistämisestä. Kiinalaisten investointien lisääminen Suomessa sai oman kauppa- ja teollisuusministeriön vetämän alatyöryhmän Suomen ja Kiinan tieteellis-taloudellis-tekniseen (TTT)-yhteiskomiteaan. Yhteistyössä Kiinan kauppaministeriön kanssa kartoitettiin aloja, joiden vientiä Suomesta voitaisiin edelleen tehostaa erityisesti ympäristöteknologian osalta.

Australiaan ja Uuteen-Seelantiin suuntautunut Tasavallan Presidentti Tarja Halosen valtiovierailu helmikuussa tiivisti maittemme välisiä suhteita. Australia on Suomelle merkittävä kauppakumppani ja sekä tuonti että vienti ovat olleet kasvussa viime vuosien aikana. Suomi kävi vuosittain pidettävät korkean tason poliittiset ja taloudelliset konsultaatiot sekä Japanin että Etelä-Korean kanssa. Vierailuvaihto Suomen ja Japanin välillä oli tiivistä ja korkean tason vieraista mm. ulkoministeri Kanerva vieraili Japanissa elokuussa. Suomesta on tehty lukuisia muitakin ministerivierailuja Japaniin viime vuosien aikana. Suomi osallistui aktiivisesti EU:n ja Etelä-Korean välillä jatkuvia vapaakauppasopimusneuvotteluja koskevien kantojen muodostamiseen. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta vieraili Etelä-Koreassa lokakuussa, ja tapasi mm. paikallisia parlamentaarikkoja, sekä suomalaisten kansanedustajien ja tutkijoiden Tutkas -yhdistyksen.

12. Yhdysvallat, Kanada, Latinalainen Amerikka ja Karibia

12.1 Pohjois-Amerikka

Hallituksen toiminnassa transatlanttisten suhteiden edistäminen sekä kahdenvälisesti että EU:n kautta oli hallitusohjelman mukaisesti keskeisessä asemassa kertomusvuoden aikana. Kahdenvälisiä suhteita tiivistettiin mm. aktiivisella vierailuvaihdolla. EU:n piirissä Suomi

osallistui aktiivisesti unionin transatlanttiseen politiikkaan korostamalla EU:n ja Yhdysvaltain samoin kuin EU:n ja Kanadan yhteistyön merkitystä maailmanlaajuisiin haasteisiin vastaamisessa.

Suomen ja Yhdysvaltain kahdenvälisissä suhteissa ministeritason vierailuvaihto oli vilkas. Ulkoministeri Kanerva vieraili Washingtonissa kesäkuussa, pian uuden hallituksen hallituskauden alkamisen jälkeen, korostaen näin hallituksen tavoitetta kahdenvälisten suhteiden tiivistämiseksi. Ministeri Kanerva keskusteli Yhdysvaltain ulkoministeri Ricen kanssa ajankohtaisista kansainvälispoliittisista ja kahdenvälisistä kysymyksistä. Muita valtioneuvoston jäsenten vierailuja Yhdysvaltoihin vuoden aikana olivat valtiovarainministeri Heinäluoma tammikuussa, puolustusministeri Häkämies syyskuussa ja valtiovarainministeri Katainen lokakuussa. Yhdysvaltain työministeri Chao puolestaan vieraili Suomessa kesäkuussa.

EU:n Yhdysvallat-suhteissa keskeisin tapahtuma oli EU:n ja Yhdysvaltain välinen huippukokous Washingtonissa kesäkuussa. Suomi osallistui aktiivisesti huippukokouksen valmisteluihin EU:n piirissä korostaen erityisesti ilmasto- ja energia- sekä taloudellisia kysymyksiä ja demokratian ja vakauden edistämistä, konfliktien ratkaisua ja hyvän hallinnon tukemista kolmansissa maissa yhdessä Yhdysvaltain kanssa.

Suomen ja Kanadan välisissä suhteissa keskeisessä asemassa ovat olleet mm. yhteistyö pohjoisissa kysymyksissä sekä innovaatioyhteistyö. Lisäksi Suomessa on ollut kiinnostusta Kanadan maahanmuuttopolitiikkaan ja monikulttuurisuuteen. Vierailuvaihtoa ministeritasolla ei kertomusvuonna ollut, mutta Suomi toimi aktiivisesti Kanada-suhteiden edistämiseksi EU:n kautta. Vuoropuhelu Kanadan kanssa oli tiivistä ja tuloksellista monilla sektoreilla ja Suomi toi oman panoksensa yhteistyöhön korostamalla erityisesti energiakysymyksiä, yhteistyötä pohjoisilla alueilla, kriisinhallintayhteistyötä sekä ilmastokysymyksiä. Suomi osallistui myös tiiviisti keväällä pidetyn EU–Kanada -huippukokouksen valmisteluihin EU:n piirissä tuomalla esille Suomelle keskeisiä kysymyksiä mm. huippukokouksen deklaraatiotekstiin. Suomen aloitteesta julkilausumassa mainitaan yhteistyön lisääminen arktisissa kysymyksissä, ml. uudistetun pohjoisen ulottuvuuden politiikan ja kansainvälisen polaarivuoden (2007–2008) avulla.

12.2 Latinalainen Amerikka

Suomen ja Latinalaisen Amerikan välinen poliittisen ja virkamiestason vierailuvaihto aktivoitui kertomusvuonna. Alueella tunnetaan suurta mielenkiintoa mm. Suomen innovaatio-, opetus- ja sosiaaliturvajärjestelmiin, samoin oikeusvaltion ja hyvän hallinnon periaatteita kohtaan. Latinalaisen Amerikan hyvä taloudellinen kehitys on vastaavasti lisännyt suomalaisen elinkeinoelämän kiinnostusta aluetta kohtaan.

Suomessa vierailivat Chilen presidentti Bachelet ja Brasilian presidentti Lula da Silva, jonka vierailun yhteydessä tulivat voimakkaasti esiin myös biopolttoaineiden kehittämiseen liittyvät kysymykset. Uruguayn talousministeri Lepran johtaman laajan valtuuskunnan vierailu alleviivasi maidemme välistä syvenevää yhteistyötä, jonka virikkeenä oli Botnian merkittävä metsäteollisuusinvestointi Uruguayhin. Suomi seurasi tiiviisti Botnian tehdashankkeen aiheuttamaa kiistaa Argentiinan ja Uruguayn välillä.

Suomi kävi korkealla virkamiestasolla konsultaatiot Meksikossa, Perussa ja Kolumbiassa. Näistä maista toteutui myös korkean tason vierailuja Suomeen. Kehitysyhteistyön siirtymäkauden maan Perun kanssa käytiin kehityspoliittiset konsultaatiot, joissa tarkasteltiin yhteistyön aikana saavutettuja tuloksia ja siirtymistä kahdenvälisestä avusta alueelliseen tukeen.

Kahdenvälistä kehitysyhteistyötä jatkettiin Nicaraguan kanssa terveydenhuollon, maaseudun kehittämisen ja kuntahallinnon aloilla. Yhteistyön näkymistä keskusteltiin Nicaraguan ulkoministeri Santosin Suomen-vierailun aikana. Alueellista yhteistyötä jatkettiin Keski-

Amerikassa alkuperäiskansojen ihmisoikeuksien ja kaksikielisyysopetuksen osalta samalla kun aktiivisesti hahmoteltiin uusia yhteistyön aloja hallituksen kehityspoliittisten linjausten mukaisesti. Keski-Amerikan uusiutuvan energian kumppanuusohjelmaa päätettiin laajentaa Dominikaaniseen tasavaltaan ja Haitiin. Andien maiden Perun, Bolivian ja Ecuadorin kanssa jatkettiin kaksikielisyysohjelmaa sekä Perun ja Ecuadorin rajaseudun sosiaalisen kehityksen hanketta. Andien yhteisön kanssa solmittiin sopimus alueellisesta ympäristö- ja biodiversiteettihankkeesta.

EU:n puitteissa Suomi osallistui aktiivisesti assosiaatiosopimuksia koskevien neuvottelujen valmisteluun Keski-Amerikan maiden ja Andien yhteisön maiden kanssa. Valmistautuminen vuonna 2008 Limassa pidettävään EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian väliseen huippukokoukseen jatkui aktiivisena. Siihen liittyen sosiaaliministeri Hyssälä osallistui Chilessä pidettyyn köyhyyden vähentämistä ja syrjäytymisen ehkäisemistä koskeneeseen kokoukseen.

13. Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka

13.1 Lähi-idän rauhanprosessi

Lähi-idän rauhanprosessin kannalta vuosi 2007 oli kaksijakoinen. Palestiinalaisten jakautuminen syveni, kun Fatahin ja Hamasin yhteishallitus kaatui. Toisaalta rauhanprosessi saatiin käyntiin uudelleen marraskuussa Yhdysvaltain Annapolisissa pidetyn rauhankokouksen myötä.

EU antoi alkuvuodesta tukensa palestiinalaisten yhteishallitukselle, joka saatiinkin aikaan maaliskuussa Saudi-Arabian johdolla. Israel ja USA suhtautuivat kielteisesti hallituksen Hamas-ministereihin. Hallitus kaatui kesäkuussa, jonka seurauksena syntyi väkivaltaisia yhteenottoja Fatahin ja Hamasin välille ja Hamas otti haltuunsa Gazan alueen. Yhteishallituksen tilalle muodostettiin Fatah-johtoinen alueellisesti ja kansainvälisesti hyväksytty teknokraattihallitus. Tony Blair nimettiin kesällä kvartetin erityisedustajaksi.

Israel vastasi jatkuviin raketti-iskuihin mm. julistamalla syyskuussa Gazan Israelin vihollisalueeksi ja Hamasin Israelin vihollistoimijaksi. Tämä johti humanitääriseen kriisiin. Israel jatkoi siirtokuntatoimintaa myös Annapoliksen jälkeen.

Annapolisin kokouksessa ylitettiin asetetut tavoitteet. Hyväksytyn julkilausuman mukaisesti Israel ja palestiinalaiset käynnistivät keskustelunsa. Keskusteluiden tavoitteena on rauhansopimus, joka kattaa kaikki avoinna olevat kysymykset sellaisina kuin ne on aiemmissa sopimuksissa määritelty.

Pariisissa pidettiin joulukuussa kansainvälinen apulupauskokous palestiinalaisalueita avustaville maille. Kokous tuotti 7,4 miljardia dollaria avunantolupauksina. Suomi lupasi palestiinalaisille apua 13 miljoonaa euroa vuodelle 2008 ja yhteensä 21 miljoonaa euroa vuosille 2008–2010. Suomi jatkoi kahdenvälisiä hankkeitaan. EU oli vuonna 2007 palestiinalaisten suurin avunantaja. Palestiinalaishallinto on valmistellut kaikki keskeiset alat kattavan uudistus- ja kehityssuunnitelman, jonka pohjalta palestiinalaiset toivovat tukea, pääosin suoran budjettituen muodossa.

Ulkoministeri Kanerva vieraili Israelissa ja palestiinalaisalueilla 20.–22.11.2007. Hän tapasi mm. presidentti Peresin ja ulkoministeri Livnin sekä palestiinalaishallinnon pääministerin Fayyadin ja ulkoministeri Al-Malkin.

13.2 Libanon

Libanonin sisäpoliittinen tilanne oli jännittynyt. Poliittinen järjestelmä ei ollut toimintakykyinen hallituksen ja opposition erimielisyyksien vuoksi eikä parlamenttia kutsuttu koolle. Presidentin toimikausi päättyi marraskuussa eikä hänelle kyetty valitsemaan seuraajaa vuoden loppuun mennessä. Libanonin vuosi oli myös väkivallan sävyttämä. Maassa tapahtui useita poliittisia salamurhia ja pommi-iskuja. Lisäksi kesällä maan armeijan ja Fatah al-Islam -järjestön välillä käytiin yli 400 kuolonuhria vaatineet taistelut Nahr al-Baridin palestiinalaispakolaisleirissä. Tämä oli maan pahin sisäinen yhteenotto sitten vuonna 1990 päättyneen sisällissodan.

Suomi ja muut EU-maat kannustivat Libanonia sisäpoliittisten ongelmien ratkaisemiseen ja painottivat, että ratkaisu tulee tehdä ilman ulkopuolisten sekaantumista. Samoin korostettiin Libanonia koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täysimittaista toimeenpanoa. Suomi osallistui pioneerikomppanialla Etelä-Libanonin UNIFIL-rauhanturvaoperaatioon ja kotiutti komppanian alkuperäisen osallistumispäätöksen mukaisesti syksyllä. Suomi osallistui tammikuussa Pariisissa järjestettyyn Libanonin jälleenrakennuskonferenssiin.

13.3 Persianlahden alue

Iran ei edelleenkään pystynyt palauttamaan kansainvälisen yhteisön luottamusta ydinohjelmansa rauhanomaisuuteen. Maa ei noudattanut kolmessa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa esitettyjä velvoitteita kaiken uraanin rikastukseen ja jälleenkäsittelyyn liittyvän toiminnan keskeyttämiseksi. Iran ei myöskään noudattanut Kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n vaatimuksia avoimuudesta ydinohjelmansa suhteen eikä antanut vuoden loppuun mennessä selkeitä ja uskottavia vastauksia ydinohjelmansa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin, jotka lueteltiin Iranin ja IAEA:n elokuussa sopimassa työohjelmassa.

YK:n turvallisuusneuvosto tiukensi Iraniin kohdistuvia pakotteita maaliskuussa päätöslauselmalla 1747. Pakotteet sisältävät Iranin ydin- ja ohjusohjelmiin kohdistuvan vientikiellon, maahantulokiellon ja varainjäädytyksen sekä mm. aseiden vientiä ja tuontia koskevia rajoituksia. EU:ssa päätöslauselmat 1737 ja 1747 pantiin täytäntöön neuvoston yhteisellä kannalla ja asetuksella.

EU:n korkea edustaja Javier Solana jatkoi YK:n turvallisuusneuvoston pysyvien jäsenmaiden ja Saksan (ns. EU3+3-maat) toimeksiannosta pyrkimyksiään löytää neuvotteluratkaisu Iranin kanssa, mutta tuloksetta. Iranin ihmisoikeustilanne säilyi erittäin huolestuttavana. EU pyrki vaikuttamaan ihmisoikeustilanteeseen mm. julkilausumilla ja luottamuksellisilla yhteydenotoilla.

Irakin turvallisuustilanne parantui loppuvuodesta, mutta kehitys on edelleen epätasaista ja tilanne vakiintumaton. Sekä väestöryhmien välinen väkivalta että monikansallisiin joukkoihin ja Irakin turvallisuusvoimiin kohdistuvat hyökkäykset vähentyivät selvästi etenkin Keski-Irakissa. Toisaalta Pohjois-Irakissa tilanne on paikoitellen aiempaa huonompi. Turkin Kurdistanin työväenpuolueen (PKK) vastaiset rajan ylittävät sotilasoperaatiot lisäävät epävarmuutta tällä alueella.

Väkivallan vähentymisellä ei ollut vaikutusta Irakin poliittiseen tilanteeseen. Pitkittyneen hallituskriisin seurauksena lainsäädäntötyö oli syyskauden käytännössä pysähdyksissä eikä kansallinen sovintoprosessi edistynyt. Kansallisen sovinnon kannalta keskeiset aluehallintoa ja alueellista resurssien jakoa koskevat kysymykset olivat vuoden lopussa edelleen ratkaisematta.

EU jatkoi aktiivista poliittista tukeaan Irakille mm. kansainvälisen Iraq Compact -aloitteen ja tiivistyneen alueellisen vuoropuhelun puitteissa. EU:n taloudellinen tuki Irakille kanavoitiin edelleen valtaosin YK:n kautta. Pakolaiskriisin kärjistyttyä alkuvuodesta Irakille kanavoitiin myös humanitaarista apua ensimmäisen kerran vuoden 2003 jälkeen. Vuoden lopussa yli neljä miljoonaa irakilaista oli pakolaisina joko kotimaassaan tai ulkomailla, valtaosin Syyriassa ja Jordaniassa.

YK:n poliittista roolia Irakissa vahvistettiin YK:n avustusoperaation UNAMI:n mandaatin uudistamisen yhteydessä elokuussa. Irakin monikansallisen MNF-sotilasoperaation YK-mandaatti on vuoden 2008 aikana tarkoitus korvata Yhdysvaltojen ja Irakin kahdenvälisellä turvallisuussopimuksella, jonka puitteissa ratkaistaan myös kysymys Yhdysvaltojen tulevasta sotilaallisesta läsnäolosta Irakissa.

Suomi jatkoi apuaan Irakille YK:n ja EU:n kautta. Irakin sovintoprosessin tukemiseksi järjestettiin elokuussa lisäksi irakilaisosapuolten tapaaminen Suomessa.

13.4 Euro–Välimeri -yhteistyö (Barcelonan prosessi)

Kertomusvuosi perustui toiminnallisesti Tampereen ulkoministerikokouksessa 2006 yhteisesti hyväksyttyyn ohjelmaan ja jakautui Saksan ja Portugalin puheenjohtajakausiin. Saksan puheenjohtajuuskaudella merkittävin tapahtuma oli Kairossa 18.6.2007 pidetty korkeammanasteista opetusta ja tieteellistä tutkimusta koskenut ministerikokous, joka tuotti laajan toimenpideohjelman vuosille 2007–2012. Alkuvuodesta toiminta keskittyi myös Euroopan laajemman naapuruuspolitiikan kehittelyyn.

Portugalin puheenjohtajuuskauden aikana järjestettiin viisi ministerikokousta. Finanssiministerikokouksessa keskusteltiin finanssipolitiikan perusteista. Kauppaministerikokouksessa tarkasteltiin Välimeren vapaakauppa-alueen kehitystä niin EU:n ja sen partnerimaiden välillä kuin myös partnerimaiden kesken. Siirtolaisuusministerikokous oli samalla Barcelonan prosessin ensimmäinen ministerikokous. Sen yhteisessä asiakirjassa sovittiin toimenpiteistä laillisen siirtolaisuuden edistämiseksi, laittoman siirtolaisuuden torjumiseksi ja siirtolaisuuden hyödyntämisestä alueellisessa kehityksessä. Energiaministerikokous tuotti "prioriteettitoimintasuunnitelman", jossa korostetaan mm. energiamarkkinoiden harmonisoimista, energiatuotannon kestävää kehitystä ja yhteisen aloitteellisuuden lisäämistä mm. infrastruktuurin, rahoituksen ja tutkimuksen aloilla.

Loppuvuoden ulkoministerikokouksessa päätettiin Barcelonan prosessin laajentamisesta, kun Albania ja Mauritania otettiin täysjäseninä mukaan. Näin prosessin jäsenmaiden lukumääräksi tuli 39. Ranska toi esille aloitteensa uuden Välimeren unionin luomisesta Välimeren rantavaltioiden kesken. Sen tarkoitus ei ole korvata Barcelonan prosessia, vaan täydentää sitä. Komission joulukuussa julkaisemassa tiedonannossa tunnustettiin Barcelonan prosessin keskeinen asema Euro–Välimeri -yhteistyön kulmakivenä.

14. Saharan eteläpuolinen Afrikka

14.1 EU–Afrikka -suhteet

EU:n ja Afrikan suhteissa tapahtui merkittävää edistymistä kun EU–Afrikka -huippukokous järjestettiin 8.–9.12.2007 Lissabonissa yli 7 vuoden tauon jälkeen. Huippukokouksessa molemmat osapuolet ilmaisivat päättäväisyytensä siirtyä keskinäisissä suhteissaan uudelle tasolle. Suomen edustajina huippukokoukseen osallistuivat Tasavallan Presidentti Tarja Halonen ja pääministeri Matti Vanhanen. Huippukokousta voidaan pitää onnistuneena ja Suomi on tyytyväinen huippukokouksessa hyväksyttyyn EU–Afrikka -yhteisstrategiaan ja sen toimintasuunnitelmaan vuosille 2008–2013. Yhteisstrategian ja sen toimintasuunnitelman val-

mistelussa otettiin laajasti huomioon Suomen näkemykset. EU–Afrikka -yhteisstrategia luo uuden EU:n ja Afrikan poliittisen tason kumppanuuden sekä vahvistaa yhteistyötä kaikilla tasoilla.

Lissabonin huippukokouksessa sovittiin myös kahdeksasta kumppanuudesta rauhan ja turvallisuuden, demokraattisen hallintotavan ja ihmisoikeuksien, kaupan ja alueellisen yhdentymisen, vuosituhattavoitteiden, energian, ilmastonmuutoksen, muuttoliikkeen, liikkuvuuden ja työllisyyden sekä tieteen, tietoyhteiskunnan ja avaruuden aloilla. Näiden kumppanuuksien ansiosta voidaan käsitellä yhdessä molempia osapuolia kiinnostavia, myös maailmanlaajuisia kysymyksiä, ja niiden avulla on EU:lla mahdollisuus myötävaikuttaa Afrikan kehitykseen entistä tehokkaammin.

14.2 Itä- ja Länsi-Afrikka

Etiopian kanssa jatkettiin kehitysyhteistyötä ja osallistuttiin kehitysyhteistyön harmonisaatiopyrkimyksiin avun tehokkuuden parantamiseksi. Suomen pääyhteistyöalueet olivat edelleen vesi ja opetus. Paikallismäärärahojen avulla tuettiin mm. ihmisoikeuksien ja tasa-arvon edistämistä, ympäristön parantamista sekä paikallisyhteisöjen kehityksen vahvistamista. Maan poliittinen tilanne vakiintui vuoden 2005 parlamenttivaalien yhteydessä esiintyneiden levottomuuksien jälkeen, mutta alueellisesti yhteenottoja esiintyi Etiopian somalialueilla Ogadenissa ja Etiopian sotilaallinen läsnäolo Somaliassa jatkui.

Etiopian ja Eritrean väliset suhteen pysyivät jännittyneenä rajakiistan takia. Rajakiistaan ratkaisua etsivän rajakomission toiminta loppui marraskuun lopussa ilman tulosta. Maiden välistä rajavyöhykettä valvovassa YK:n UNMEE -operaatiossa oli vuoden lopussa 5 suomalaista sotilastarkkailijaa.

Suomi jatkoi monivuotista tukeaan Sudanin jälleenrakentamiseksi sisällissodan jälkeen kansainvälisen monenvälisen rahaston kautta. Vaikeasta tilanteesta johtuen Suomi jatkoi myös humanitaarista apua Sudaniin, ml. Darfurin alueelle, sekä levottomuuksista kärsiviin naapurimaihin Tshadiin ja Keski-Afrikan tasavaltaan. Darfurin tilanteen helpottamiseksi Suomi tuki Afrikan unionin (AU) rauhanturvaoperaatiota Darfurissa (AMIS) rahoittamalla pakolaisleirien siviilipoliisiasemien rakentamista sekä tarjoamalla operaatioon EU:n tukitoimien puitteissa kaksi poliisia sekä lainopillisen neuvonantajan. Vuoden lopussa AMIS-operaation korvanneeseen YK:n ja AU:n yhteiseen Darfurin rauhanturvaoperaatioon (UNAMID) Suomi lähetti 9 poliisia. Osallistumista Etelä- ja Pohjois-Sudanin välisen rauhansopimuksen (CPA) toimeenpanoa valvovaan YK:n rauhanturvaoperaatioon (UNMIS) jatkettiin yhdellä esikuntaupseerilla ja kahdella poliisilla. Suomi osallistui myös EU:n sotilaallisen kriisinhallintaoperaation valmisteluihin Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa (EUFOR Tchad/RCA) ja varautui osallistumaan operaatioon noin 60 sotilaalla.

Somalian kriisi syveni entisestään. Islamistien taistelut Somalian hallituksen joukkoja ja edelleen maassa olevia etiopialaisia joukkoja vastaan jatkuivat. Afrikan Unionin rauhanturvaoperaatio (AMISOM) ei riittämättömien voimavarojen takia kyennyt lopettamaan väkivaltaa, jota oli eniten Mogadishussa. Rikolliset ja sotaherrat lisäsivät turvattomuutta etenkin Etelä- ja Keski-Somaliassa. Uuden pääministerin valinta vuoden loppupuolella herätti toiveita uudesta ja paremmin toimivasta hallituksesta. Suomi jatkoi humanitaarista apua Somaliaan.

Afrikan sarven alueella Suomi toimii tiiviissä yhteistyössä AU:n ja YK:n sekä alueellisen IGAD-järjestön kanssa. Suomi myös jatkoi tukeaan AU:n toiminnalle alueen kriisien ratkaisemiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Suomi jatkoi tukeaan myös Niilin valuma-alueen kehittämishankkeelle (Nile Basin Initiative). Tavoitteena on Niilin vesien kestävä käyttö ja alueen maiden yhteistyö vesivarojen hyödyntämisessä vedestä aiheutuvien konfliktien ehkäisemiseksi.

Länsi-Afrikan konfliktit ovat alueellistuneet: sisällissotien toimijat vaikuttavat useissa maissa, pakotteiden alaisia konfliktiluonnonvaroja myydään naapurimaiden kautta ja pienaseet liikkuvat rajojen yli. Suomen keskeiset toimet rauhanprosessien edistämiseksi ja konfliktien estämiseksi Länsi-Afrikan alueella tapahtuvat yhtäältä osana EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä sotilaallista ja siviilikriisinhallintaa ja toisaalta kehitysyhteistyön monin keinoin. Suomi on lähettänyt rauhanturvaajia YK:n rauhanturvaoperaatioihin Liberiaan.

Kiinnostus Liberiaan on lisääntynyt kuluneen vuoden aikana. Suurten järvien alueella Suomi osallistui alueen rauhanprosessien tukemiseen osana EU:a sekä yhteistyössä muun kansainvälisen yhteisön kanssa (Maailmanpankki). Suomi on myös tukenut pienaseiden leviämisen estämistä erityisesti Länsi-Afrikan talousyhteisön ECOWAS:n pienaseohjelman kautta ja konfliktin ehkäisyä sekä siviilikriisinhallinnan ja siviili-sotilasyhteistyön kehittämistä EU:n kautta alueella.

Suomi tukee myös kansainvälisten kansalaisjärjestöjen konfliktinestoa ja kriisinhallintaa tukevaa kehitysyhteistyötä ja rauhanrakentamistyötä Saharan etelänpuoleisessa Afrikassa. Tuettujen järjestöjen katsotaan toiminnallaan tukevan kansalaisyhteiskunnan toimintaa sekä edistävän afrikkalaista omistajuutta konfliktienehkäisy-, kriisinhallinta- ja rauhanrakentamistyössä.

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Väyrynen vieraili Tansaniassa marraskuun lopussa. Ministeritapaamisten lisäksi ministeri Väyrynen mm. osallistui Helsinki-prosessin seurantakokouksen päätösistuntoon sekä tutustui Wärtsilän toimittamaan maakaasuvoimalaan. Suomen ja Tansanian välinen kehitysyhteistyö jatkui tuloksellisena. Uusia yhteistyömuotoja lähdettiin kartoittamaan tuoreen kehityspoliittisen ohjelman pohjalta.

Kenian hallitus ja avunantajayhteisö sopivat Keniassa harjoitettavan kehitysyhteistyön harmonisoinnista yhteisen apustrategian muodossa. Apustrategiassa sovittiin mm. kehitysyhteistyön prioriteeteista sekä avunantajien työnjaosta. Suomen yhteistyösektoreiksi sovittiin hallinto, ympäristö/metsä ja energiasektorit. Suomi on toiminut johtavan avunantajan roolissa metsäsektorilla ja avunantajien varajohtajan roolissa oikeussektorilla. Kenian poliittista tilannetta sävyttivät vuoden lopussa järjestetyt presidentin, parlamentti- ja paikallisvaalit. Presidentinvaalien yhteydessä esiinnousseet syytökset vaalivilpistä saivat Keniassa aikaan poliittisen kriisin ja levottomuuksia ympäri maata.

14.3 Eteläinen Afrikka

Sambiassa jatkui avun tuloksellisuus- ja kehitysyhteistyön harmonisointiprosessi hallituksen ja avunantajien kesken. Sambian avunantajien yhteinen apustrategia allekirjoitettiin huhtikuussa. Strategian avunantajien välistä työnjakoa koskevassa osuudessa vahvistettiin Suomen tuen kohdentuvan ympäristö- ja luonnonvarasektorille, yksityissektorin kehittämiseen ja maataloussektorille sekä makrotalouden ja hyvän hallinnon tukemiseen. Suomi liittyi helmikuussa köyhyyden vähentämiseen tähtäävän budjettituen antajiin. Sambian ulkoministeri Pande vieraili Suomessa lokakuussa.

Mosambik säilyi yhtenä Suomen suurimmista kehitysyhteistyön vastaanottajamaista. Suomen avun päätavoitteena on tukea Mosambikin köyhyyden vähentämisohjelman toimeenpanoa. Apu kanavoitiin yleiseen budjettitukeen ja prioriteettisektoreille; opetukseen, terveyteen ja maaseutukehitykseen. Suomi solmi nelivuotisen sopimuksen Mosambikin ulkoisen tarkastusviranomaisen kanssa, jonka kautta pyritään tukemaan Mosambikin julkisen taloushallinnon kehittämistä.

Suomen ja Etelä-Afrikan kahdenvälinen yhteistyö jatkui aktiivisena. Suhteissa panostettiin erityisesti tietoyhteiskunta-alan yhteistyöhön ja tiede- ja teknologia-alan suhteiden ja yhteistyön kehittämiseen. Etelä-Afrikan tiede- ja teknologiaministeri Mangena vieraili Suomessa

elokuussa. Suomen ja Etelä-Afrikan välisissä yhteistyöneuvotteluissa kesäkuussa sovittiin yhteisen kumppanuussuunnitelman laatimisesta vuoden 2008 aikana. Suunnitelma tähtää maiden välisten suhteiden monipuolistamiseen ja syventämiseen kaikilla politiikkalohkoilla.

III. Toimenpiteet valtiopäiväpäätösten johdosta

Valtioneuvoston kanslia

Valtion toimintojen sijoittaminen
HE 237/2001 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 24.4.2002 hallituksen huolehtivan siitä, että valtion keskushallinnon yksikköjen ja valtakunnallisesti tai keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun sijasta maan eri osiin otetaan aina selvitettäväksi, kun perustetaan uusi yksikkö, olemassa olevaa toimintaa oleellisesti laajennetaan tai olemassa olevaa toimintaa organisoidaan merkittävästi uudelleen ja että sijoittamispäätöksessä painotetaan erityisesti alueellisia näkökohtia ja vaikutuksia.

Vastaus lausumaan on valtiovarainministeriön osuudessa.

Tietoyhteiskunta
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 3) Tutkimus- ja kehitystyön julkisessa rahoituksessa on päästävä välittömästi tasaisen kestävän kasvun uralle. Tavoitteena tulee olla Suomen T&K-osuuden kasvattaminen jo lähivuosina 4 prosenttiin BKT:stä. Tulevat lisäykset on suunnattava korkeakoulujen perustutkimukseen sekä Suomen Akatemialle ja Teknologian kehittämiskeskukselle.

Vastaus lausumaan on opetusministeriön osuudessa.

Tulevaisuuspolitiikan vahvistaminen ja tulevaisuusohjelma
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 41) Tulevaisuuspolitiikkaa tulee vahvistaa seuraavien vaihtoehtojen mukaisesti: joko 1) tulevaisuuspolitiikan asemaa vahvistetaan valtioneuvoston kansliassa ja pääministeri johtaa tulevaisuusohjelman valmistelua ja toteuttamista tai 2) valtioneuvostoon nimetään tulevaisuuspolitiikasta vastaava tulevaisuusministeri.

Tulevaisuusselonteossa, joka annetaan kerran vaalikaudessa, saatetaan keskeisiä ja laajavaikutteisia Suomen tulevaisuuteen liittyviä asiakokonaisuuksia eduskunnan ja hallituksen väliseen käsittelyyn ja myös laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Valtioneuvoston kanslia julkaisi vuoden 2007 alussa raportin tulevaisuusselontekotyön kehittämismahdollisuuksista. Siinä hankkeen ohjausryhmä katsoi, että tulevaisuuden keskeisten kysymysten käsittely eduskunnan ja hallituksen välisenä vuoropuheluna on toimintamalli, jota on perusteltua jatkaa ja vahvistaa. Ohjausryhmä arvioi siihenastisia käytäntöjä ja teki tulevaisuuselontekomenettelyn jatkoa koskevia suosituksia.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa todetaan, että tulevaisuuselontekomenettelyä jatketaan ottaen huomioon siitä saadut kokemukset, ja että hallitus laatii ilmasto- ja energiapoliittisen tulevaisuusselonteon. Pääministeri kutsui hallituksen toimikauden ajaksi ilmastopoliittinen asiantuntijan, joka on hallinnollisesti sijoitettu valtioneuvoston kansliaan, ja jonka keskeisinä tehtävinä on tulevaisuuselonteon valmistelu ja ilmastopolitiikan koordinointi. Tulevaisuusselonteon valmistelua ohjaa ympäristöministerin puheenjohdolla toimiva ministerityöryhmä.

Valtioneuvoston kanslia asetti syksyllä 2007 valtioneuvoston ennakointiverkoston, jonka tehtävänä on toimia ministeriöiden ennakoinnin yhteistyölinkkinä ja koordinaattorina. Sen puheenjohtajuus kiertää ministeriöiden kesken ja pääsihteerinä on valtioneuvoston kanslian virkamies.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Alueellinen kehittäminen
K 1/2004 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Tulevaisuusvaliokunta katsoi olevan tärkeää saada vastauksia jatkossa esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:
> – Miten tehostaa alueellisten avustus- ja tukitoimenpiteiden koordinointia ja luoda yksinkertainen ja sujuva asioiden käsittely?
> – Miten selkeyttää alueellisella tasolla toimivien julkisten toimijoiden (ministeriöt, Tekes, yliopistot, Sitra, VTT jne.) yhteistyötä, ja ennen kaikkea miten saada työ kohdistettua rutiinien ja byrokratian sijasta sisältöihin ja uusia mahdollisuuksia antaviin innovaatioihin?
> – Missä määrin on mahdollista kytkeä entistä selvemmin ja tehokkaammin Tekesin toimintaa alueelliseen innovaatio- ja kehittämistoimintaan?
> – Miksi yrittäjyyden arvostus on edelleen varsin heikkoa (vain 5 % korkeakouluopiskelijoista)?
> – Miten aiotaan poistaa alueellisten peruspalvelutehtävien hoitajien vaje (esim. opettaja- ja lääkäripula)?
> – Olisiko Jyväskylän verkostokaupunkimalli käyttökelpoinen laajemminkin maassamme?
> Tulevaisuusvaliokunta palaa näihin ongelmakohtiin seuraavan kertomuksen käsittelyssä ja mahdollisesti jo osana väestöpoliittista selontekoa.

Valtioneuvosto antoi 18.11.2004 eduskunnalle selonteon Hyvä yhteiskunta kaikenikäisille – Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko väestökehityksestä, väestöpolitiikasta ja ikärakenteen muutokseen varautumisesta. Selonteossa käsitellään myös alueellisen kehityksen turvaamista.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa alueellinen kehittäminen on keskeisessä asemassa. Tavoitteena on edistää alueiden kansainvälistä kilpailukykyä, pienentää alueiden välisiä kehityseroja, turvata kansalaisten peruspalvelut ja yhteydet koko Suomessa. Lähtökohtana ovat alueiden omiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen alueiden kesken. Tavoitteena on vahvoihin maakuntiin perustuva monikeskinen aluerakenne, joka vahvistaa sekä kaupunkialueiden että maaseudun elinvoimaisuutta. Aluepolitiikan painotukset ovat elinkeino- ja yritystoiminta, osaaminen ja työvoima, palvelut ja yhteydet.

Hallitusohjelman mukaisesti mm. työvoimapolitiikka, alueiden kehittäminen, elinkeinopolitiikka ja innovaatio- ja teknologiapolitiikkaa koottiin vuoden 2008 alusta toimintansa aloit-

taneeseen työvoima- ja elinkeinoministeriöön. Uudistuksen tavoitteisiin kuulu parantaa ministeriöiden toimintaedellytyksiä koko toimialalla ja selkeyttää aluehallinnon ohjausta. Sisäasiainministeriö asetti aluehallinnon uudistushankkeen, jonka tavoitteena on kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksekkaasti toimiva aluehallinto. Valtioneuvosto vahvisti aluekehittämiselle valtakunnalliset tavoitteet vuoteen 2011.

Alueellisen kehittämisen kysymykset liittyvät useisiin hallituksen politiikan kokonaisuuksiin. Edellä kertomuksen I osassa on toimivaltaisten ministeriöiden kohdalla käsitelty mm. aluehallinnon uudistushanketta, alueellistamistoimia, osaamiskeskus- ja aluekeskusohjelmia, rakennerahastostrategiaa, kunta- ja palvelurakenneuudistusta, korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä ja yliopistolaitoksen kokonaisuudistusta, aikuiskoulutusta, maaseudun kehittämistoimia, liikenne- ja viestintäverkkojen kehittämistä, innovaatiostrategian laadintaa, Tekesin uusia rahoitusinstrumentteja ja yrityspalveluja. Samoin siellä käsitellään pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaa sekö pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmaa.

Alueiden kehittämistä samoin kuin yrittäjyyden vahvistamista ja innovaatiotoiminnan järjestämistä käsitellään myös muissa vastauksissa lausumiin VNS 4/2001–EK 34/2003.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin tässä vaiheessa.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp — EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että seuraavan vuoden 2008 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmisteluun erityisesti turvallisuusympäristön arvioinnin osalta kytketään eduskuntaryhmät sekä asianomaiset valiokunnat seurantaryhmän muodossa ja että eduskunnan asianomaiset valiokunnat pidetään myös muutoin ajan tasalla selonteon valmisteluista.

2. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin pohjoisen Euroopan alueellisen yhteistyön kehittämiseksi tavoitteena tehostaa nykyistä toimintaa, poistaa päällekkäisyyksiä ja kehittää EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ohjelmaa osana EU:n naapuruuspolitiikkaa.

3. Eduskunta edellytti, että puolustusvoimat toimii selonteossa määriteltyjen henkilöstön vähentämis- ja uudelleenkohdentamistavoitteiden toteuttamisessa hyvän työnantajan tavoin pitäen lähtökohtana irtisanomisten välttämistä ja minimoiden toimenpiteistä aiheutuvat haitat ja että selonteossa yksilöimättömät puolustusvoimien rationalisointitoimenpiteet tuodaan eduskunnan asianomaisten valiokuntien arvioitaviksi, kun niistä on konkreettisia esityksiä.

4. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy siviilikriisinhallintaa koskevan lainsäädännön kehittämisen ohella toimiin siviilikriisinhallintaa koskevien kansallisten voimavarojen ja asiantuntemuksen sekä EU:n siviilikriisinhallintapolitiikan vahvistamiseksi ja että valtioneuvosto laatii asiasta eduskunnalle selvityksen viimeistään vuoden 2006 aikana.

5. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin erityisen suomalaisen puolustusteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian linjaamiseksi ja että valtioneuvosto sisällyttää seuraavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon erillisen osion tästä asiasta.

1. Valtioneuvoston kanslia asetti 20.9.2007 vuoden 2008 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmisteluun liittyen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen seurantaryhmän, jossa on kaikkien eduskuntaryhmien edustus sekä ulkoasiainvaliokunnan ja puolustusvaliokunnan edustus.

Kohtaan 2. vastaus on ulkoasiainministeriön osuudessa, kohtaan 3. ja 5. puolustusministeriön osuudessa ja kohtaan 4. sisäasiainministeriön osuudessa.

Hallituksen toimenpidekertomus v. 2005
K 4/2006 vp — EK 50/2006 vp
Perustuslakivaliokunta
Ulkoasiainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.2.2007, että hallitus ottaa asianmukaisesti huomioon sekä mietintöihin että niiden liitteinä oleviin lausuntoihin sisältyvät sellaiset eduskunnan aikaisempia lausumia koskevat huomautukset ja muita seikkoja koskevat lausumat, jotka kohdistuvat hallitukseen.

Valtioneuvosto määräsi 15.3.2007 eduskunnan lausuman merkittäväksi pöytäkirjaan ja päätti ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Venäjä-politiikka
K 4/2006 vp — EK 50/2006 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> Käsitellessään Hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2005 ulkoasiainvaliokunta lausui:
> Ulkoasiainvaliokunta pitää Venäjän kehitystä Suomen ja Euroopan vakauden ja turvallisuuden yhtenä keskeisenä kysymyksenä. Valiokunta katsoo, että Suomen tulee lisätä yhteistyötä demokratia- ja oikeusvaltiokehityksen edistämiseksi Venäjällä ja pyrkiä hyödyntämään Venäjän taloudellisen kehityksen tarjoamat mahdollisuudet. Venäjä-osaamista Suomessa tulee vahvistaa ja yhteistyötä eri hallinnonalojen, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan välillä kehittää. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista Venäjä-politiikkaa ja ulkoasianvaliokunta esittää, että seuraavaan hallitusohjelmaan sisällytetään Venäjä-strategia.

Vastaus lausumaan on ulkoasiainministeriön osuudessa.

Valtion omistajapolitiikka
HE 80/2007 vp — EV 143/2007 vp
Talousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 18.12.2007, että valtio ottaa omistajapolitiikassaan huomioon suurten teollisuusyritysten työllisyys- ja aluetaloudelliset vaikutukset.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että valtion osakemyynneistä saamia tuloja kohdennetaan myös uuden yritystoiminnan aikaansaamiseen ja kasvuyritysten rahoitukseen.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että hallitus antaa talousvaliokunnalle selvityksen valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain toimivuudesta ja omistajapolitiikan toteutuksesta kuluvan vaalikauden aikana.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Valtioneuvosto on omistajapolitiikkaa koskevassa periaatepäätöksessään 7.6.2007 tehnyt seuraavan linjauksen, joka on eduskunnan lausuman mukainen:

"Kaikissa omistusjärjestelyissä yleisenä lähtökohtana on parhaan taloudellisen kokonaistuloksen saavuttaminen. Kriteerinä ei ole yksinomaan yhtiön tai osakkeiden myyntihinta, vaan huomiota kiinnitetään erityisesti kansantalouden kilpailukyvyn ja talouden kilpailullisuuden parantamiseen, kotimaisen teollisuuden ja talouselämän toimialakohtaisten toimintaedellytysten turvaamiseen, osaamisen säilyttämiseen ja lisäämiseen sekä työllisyyden turvaamiseen.

Omistusjärjestelyjen ja osakemyyntien tavoitteena on myös mahdollisimman vakaan omistuspohjan turvaaminen. Kotimaisten instituutioiden ja piensijoittajien sekä kyseisen yhtiön henkilöstön mahdollisuuksia tulla osakkeenomistajiksi ja osallistua osakemyynteihin edistetään soveltuvin tavoin."

Periaatepäätöksen mukainen arviointi tehdään jokaisessa tapauksessa erikseen. Vuonna 2007 toteutetuista valtion osakemyynneistä Kemira Oyj:n osakkeiden myynti kotimaiselle teolliselle sijoittajalle korosti nimenomaan vakaan omistuspohjan ja yhtiön pitkäjänteisen kehittämisen tärkeyttä.

3. Hallitusohjelman mukaan hallitus raportoi omistajapolitiikasta eduskunnalle vuosittain vuodesta 2008 alkaen. Ensimmäinen selvitys annetaan syksyllä 2008. Uuden lain toimivuutta koskeva arvio tullaan sisällyttämään selvitykseen joko vuonna 2009 tai vuonna 2010 kun laista on saatu riittävästi kokemuksia arvion tekemiseksi.

Kohtaan 2. vastaus on valtiovarainministeriön osuudessa.

Ulkoasiainministeriö

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp — EK35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 2. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin pohjoisen Euroopan alueellisen yhteistyön kehittämiseksi tavoitteena tehostaa nykyistä toimintaa, poistaa päällekkäisyyksiä ja kehittää EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ohjelmaa osana EU:n naapuruuspolitiikkaa.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2006 hyväksytty EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteinen pohjoisen ulottuvuuden politiikka astui voimaan vuoden 2007 alussa. Yhteisen politiikan myötä osapuolten sitoutuminen pohjoiseen ulottuvuuteen on vahvistunut. Uudistunut pohjoinen ulottuvuus, jossa pohjoiset alueneuvostot ovat mukana toimijoina, on myös ollut omiaan parantamaan alueneuvostojen välistä koordinaatiota ja tiedonvaihtoa. Suomi on osallistunut aktiivisesti PU:n uuden ohjausryhmän toimintaan sekä toiminut aktiivisesti PU:n ympäristökumppanuuden ja sosiaali- ja terveyskumppanuuden vahvistamiseksi sekä kumppanuusyhteistyön kehittämiseksi uusilla aloilla. Venäjän Pietarissa marraskuussa 2007 isännöimä uudistuneen pohjoisen ulottuvuuden ensimmäinen virkamieskokous päätti perustaa työryhmän selvittämään uuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden mahdollisuuksia. Työryhmän on määrä raportoida syksyllä 2008 pidettävälle PU:n ministerikokoukselle.

Pohjoisen Euroopan alueellista yhteistyötä on tehostettu pohjoisten alueellisten neuvostojen välistä sisältö- ja tietojenvaihtoyhteistyötä lisäämällä ja toteuttamalla konkreettisia yhteishankkeita. Suomi on tukenut näitä pyrkimyksiä. Vuonna 2006 aloitettuja Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Barentsin euroarktisen neuvoston yhteishankkeita alkuperäiskansayhteistyön, ilmastonmuutoksen ja taloudellisen yhteistyön aloilla jatkettiin vuonna 2007. Pohjoisten alueellisten neuvostojen puheenjohtajat ovat jatkaneet yhteiskokouksiaan keskittyen erityisesti synergian löytämiseen uuden pohjoisen ulottuvuuden politiikan puitteissa. Näihin kokouksiin on osallistunut myös Euroopan komissio.

Itämeren ympäristön tilan ja kilpailukyvyn parantaminen sekä Itämeren painoarvon vahvistaminen Euroopan unionissa ovat olleet hallituksen erityishuomion kohteena. Suomi on osallistunut aktiivisesti Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) reformityöhön, jonka käynnistämisestä ulkoministerit päättivät kesäkuussa 2007 Ruotsin puheenjohtajuuskauden päätöskokouksessa. Uudistuksen olisi oltava esiteltävissä alueen maiden pääministerikokouksessa Latvian puheenjohtajuuskauden lopussa kesäkuussa 2008. Suomi on myös tukenut Ruotsia sen pyrkimyksissä saada aikaan EU:n Itämeri-strategia syksyyn 2009 mennessä.

Ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä
HE 50/2005 vp — EV 36/2006 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 25.4.2006 hallituksen tarkkaan seuraavan ja arvioivan ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmän toimivuutta sekä ryhtyvän seurannan ja arvioinnin perusteella, tarvittaessa nopeastikin, tarpeellisiin lainsäädäntö- tai muihin toimenpiteisiin.

Laki ulkomaanedustuksen korvauksista tuli voimaan 1.10.2006 lukien, mistä johtuen tässä vaiheessa ei vielä ole voitu arvioida korvausjärjestelmän toimivuutta. Vasta vuoden 2007 jälkeen on perusteltua suorittaa toimivuuden arviointi.

Ulkoasiainministeriö on vuoden 2007 aikana kerännyt kokemuksia korvausjärjestelmän toimivuudesta. Ministeriön tarkoituksena on vuoden 2008 aikana analysoida tiedot ja esittää mahdollisesti tarvittavat muutokset voimassa olevaan lakiin.

Euroopan unionin yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuulausekkeen vaikutukset ja toimeenpano; Eurooppa-neuvoston kokouksista tiedottaminen
HE 67/2006 vp — EV 218/2006 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 5.12.2006, että Euroopan unionin yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuulausekkeen vaikutuksista ja toimeenpanoon vaadittavista toimenpiteistä annetaan eduskunnalle selvitys seuraavan vaalikauden alussa.

Euroopan unionin hallitusten ja valtionpäämiehet allekirjoittivat 13.12.2007 Lissabonin sopimuksen, johon yhteisvastuulauseke ja turvatakuulauseke sisältyvät.

Pyydetyn selvityksen valmistelu aloitettiin kertomusvuonna ja sen on tarkoitus valmistua maaliskuussa 2008.

Venäjä-politiikka
K 4/2006 vp — EK 50/2006 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> Käsitellessään Hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2005 ulkoasiainvaliokunta lausui:
> Ulkoasiainvaliokunta pitää Venäjän kehitystä Suomen ja Euroopan vakauden ja turvallisuuden yhtenä keskeisenä kysymyksenä. Valiokunta katsoo, että Suomen tulee lisätä yhteistyötä demokratia- ja oikeusvaltiokehityksen edistämiseksi Venäjällä ja pyrkiä hyödyntämään Venäjän taloudellisen kehityksen tarjoamat mahdollisuudet. Venäjä-osaamista Suomessa tulee vahvistaa ja yhteistyötä eri hallinnonalojen, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan välillä kehittää. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista Venäjä-politiikkaa ja ulkoasianvaliokunta esittää, että seuraavaan hallitusohjelmaan sisällytetään Venäjä-strategia.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi kehittää aktiivisia, laaja-alaisia ja monentasoisia suhteita Venäjän kanssa ja toimii aktiivisesti EU:n Venäjä-politiikan kehittämisessä.

Ulkoasiainministeriö koordinoi valtionhallinnon yhteistyötä Venäjän kanssa. Vuoden 2007 lopussa laadittu selvitys osoittaa, että valtionhallinnossa on korkeatasoista Venäjän asiantuntemusta, ja kaikilla keskeisillä ministeriöillä ja virastoilla on suorat yhteistyösuhteet Venäjän hallinnon kanssa. Talouden alalla tärkeä yhdistävä tekijä on hallitustenvälinen talouskomissio, jonka puitteissa toimii 22 työryhmää. Suomen edustustot Venäjällä muodostavat kansallisen Venäjä-osaamisen keskuksen palvellen viranomaisia, yrityksiä ja kansalaisia. Laaja kontaktipinta ja pitkä kokemus toiminnasta Venäjällä antavat Suomelle hyvät edellytykset tuoda jatkossakin aktiivinen panoksensa EU:n Venäjä-politiikan sekä pohjoisen ulottuvuuden politiikan kehitystyöhön. Kahdenväliset suhteet ja osallistuminen EU–Venäjä -yhteistyöhön täydentävät toisiaan, kun pyrimme yhteisten säännösten ja menettelytapojen kehittämiseen.

Perinteisiä yhteistyöaloja Suomen ja Venäjän välillä ovat liikenne, tulli ja rajanylityksen kehittäminen, energia, metsä, ympäristö ja ydinturvallisuus, oikeudellinen yhteistyö ja kulttuurisuhteet. Kansalaisyhteiskuntaa vahvistavalla hankeyhteistyöllä kehitetään ruohonjuuritason yhteyksiä. Viime vuosina innovaatioiden ja teknologian merkitys on korostunut samoin kuin tarve parantaa suomalaisten matkustamisen ja työskentelyn edellytyksiä Venäjällä.

Ulkoasiainministeriö laatii Venäjää koskevan toimintaohjelman huomioiden olemassa olevan yhteistyön laajuus ja kehitystarpeet. Suomen etujen edistämisessä hyödynnetään niin kahdenvälisen kuin EU:n ja Venäjän välisen yhteistyön tarjoamat välineet ja mahdollisuudet. Keinoja Venäjän tuntemuksen ja erityisesti venäjän kielen opiskelun lisäämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa tulee harkita.

Lähialueyhteistyön linjaus uudistetaan lähtökohtana taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen tukeminen laaja-alaisesti eri sektoreilla.

Terrorismin ennaltaehkäisy
HE 81/2007 vp — EV 107/2007 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2007, että hallitus selvittää, ovatko rikoslainsäädäntöön nykyisin sisältyvät valmistelutyyppisiä tekoja koskevat rangaistussäännökset johdonmukaisia ja vastaavatko ne riittävästi vakavien rikosten torjunnan asettamia vaatimuksia.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Hallituksen Itämeripolitiikka
K 2/2007, K 3/2007, K 5/2007 vp — EK 18/2007 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 24.10.2007 mietinnön mukaisen kannanoton, jonka mukaan eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomusten johdosta, mutta eduskunta edellytti valtioneuvostolta selontekoa Itämeripolitiikasta.

Valtioneuvosto päätti 5.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Humanitääristen järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen
K 4/2007 vp — EK 27/2007 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> 1. Käsitellessään Hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2006 ulkoasiainvaliokunta piti kysymystä humanitaaristen järjestöjen toimintaedellytyksistä tärkeänä ja pyytää, että valtioneuvosto antaisi asiaa koskevan selvityksen ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiaa koskevaa selvitystä ollaan valmistelemassa.

Afganistanin tilanne
K 4/2007 vp — EK 27/2007 vp
Ulkoasiainvaliokunta

> 2. Käsitellessään Hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2006 ulkoasiainvaliokunta katsoi, että Afganistanin tilanne edellyttää kokonaisvaltaista tarkastelua, ja pyytää, että valtioneuvosto antaisi asiaa koskevan selvityksen ulkoasiainvaliokunnalle, tai jos valtioneuvosto niin harkitsee, selonteon eduskunnalle.

Selvitys kokonaisvaltaisesta tuesta Afganistanin vakauttamiselle annettiin eduskunnalle 21.12.2007.

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle 1.11.2007 selonteon, jossa käsiteltiin Suomen osallistumista ISAF-operaatioon (Suomen osallistuminen Afganistanin ISAF-operaatioon, Suomen osallistuminen EU:n sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa (EUFOR TCHAD/RCA) sekä sotilasosaston asettaminen korkeaan valmiuteen osana Ruotsin, Suomen, Viron, Irlannin ja Norjan muodostaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoroa 1.1.–30.6.2008).

Suomen osallistuminen sotilaalliseen ja siviilikriisihallintaan 2008, ilmakuljetushanke SCA:n nykyvaihe ja Naton NRF-konseptin uudistaminen
VNS 2/2007 vp — EK 26 /2007 vp
Ulkoasiainvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 14.12.2007 selvitystä Suomen osallistumisesta sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan vuonna 2008.

2. Eduskunta edellytti selvitystä ilmakuljetushankkeen (SAC – Strategic Airlift Capability) nykyvaiheesta.

3. Eduskunta edellytti selvitystä Naton NRF (Nato Response Force) -konseptin uudistamisesta.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Selvitys Suomen osallistumisesta kansainväliseen kriisinhallintaan annettiin eduskunnalle 10.12.2007.

2. Strategisen ilmakuljetuskyvyn kehittämishanketta (SAC – Strategic Airlift Capability) ja sen yhteistyöpöytäkirjaa valmistellaan parhaillaan yhteistyökumppaneiden kanssa. Selvitys hankkeesta pyritään toimittamaan eduskunnalle alkuvuodesta 2008.

3. Selvitys koskien Suomen mahdollista osallistumista Naton nopean toiminnan joukkoja täydentävään toimintaan (NATO Response Force, NRF) toimitettiin eduskunnalle 20.12.2007.

Oikeusministeriö

Korvausten takaisinperintä
HE n:o 36/1992 vp.
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 2.6.1992, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla lainsäädäntömme eri aloilla olevat korvausten takaisinperintää koskevat säännökset yhtenäistetään siten, että säännökset velvoittavat yhtenäisillä perusteilla takaisinperintään.

Uusi hallintolaki (434/2003) tuli voimaan vuoden 2004 alusta. Alun perin tarkoituksena oli ottaa tähän lakiin yleisiä säännöksiä myös muun muassa julkisoikeudellisista saatavista. Tällaisten säännösten tarve jätettiin kuitenkin erikseen selvitettäväksi. Takaisinperinnästä säädetään nykyisin eri tuki- ja korvausmuotojen omissa säännöksissä. Vuonna 2001 annettu valtionavustuslaki (688/2001) sisältää lisäksi yleisiä säännöksiä, joita noudatetaan perittäessä takaisin harkinnanvaraisia valtionavustuksia.

Oikeusministeriössä on vuonna 2004 valmistunut selvitys julkisoikeudellisiin velkasuhteisiin sovellettavan yleislainsäädännön tarpeesta ja mahdollisista tuossa yleislaissa säänneltävistä kysymyksistä. Selvityksen perusteella yleislailla olisi tarpeen säännellä julkisoikeudellisten saatavien korosta, vanhentumisesta, kuittaamisesta sekä perusteettoman edun palauttamisesta erityisesti niissä tilanteissa, joissa ei ole voimassa sovellettavissa olevaa muuta lainsäädäntöä. Lausuntokierroksella yleislainsäädännön näin muotoiltua alaa on pidetty lähtökohtaisesti kannattavana.

Suunniteltu lainsäädäntö olisi soveltamisalaltaan merkittävästi rajatumpi kuin ponnessa tarkoitettu yleislainsäädäntö. Asian valmistelu tullee kuitenkin kestämään useita vuosia, sillä resurssien vähäisyyden vuoksi valmistelua ei ole kyetty vielä aloittamaan.

Uuden lainsäädännön valmistelu ei estä yhdenmukaistamasta eri hallinnonalojen tukien takaisinperintää koskevaa sääntelyä, jos tätä pidetään tarpeellisena lainsäädännön selkeyden parantamiseksi. Tällaisesta valmistelusta vastaa kukin ministeriö omalla hallinnonalallaan.

Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa
HE 1/1998 vp
Perustuslakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.2.1999, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi.

Oikeusministeriön 15.3.2000 asettama vaalitoimikunta 2000 ei päässyt yksimielisyyteen siitä, miten suhteellisuuden toteutumiseen liittyvät ongelmat tulisi ratkaista eikä siten tehnyt asiassa varsinaista ehdotusta. Asiasta ei löydetty myöskään yhteistä näkemystä hallituksen iltakoulussa 16.10.2002, joten asia katsottiin tuolla vaalikaudella loppuun käsitellyksi. Oikeusministeriön 27.4.2004 asettamassa Kansanvalta 2007 -toimikunnassa selvitettiin edelleen mahdollisuuksia suhteellisuuden parempaan toteutumiseen eduskuntavaaleissa, mutta tämäkään toimikunta ei mietinnössään (7.6.2005) katsonut voivansa tehdä konkreettisia ehdotuksia ongelman ratkaisemiseksi. Hallitus päätti keväällä 2006, ettei asiaa valmistella enempää tuolla vaalikaudella.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan asiasta seuraavaa: ”Hallitus uudistaa eduskuntavaalien vaalijärjestelmää siten, että suhteellinen vaalitapa voi toteutua mahdollisimman hyvin ja yhtäläisesti eri puolilla maata ja että myös eduskunnan alueellinen edustavuus voidaan mahdollisimman hyvin turvata. Vaalijärjestelmää uudistetaan nykyisen vaalipiirijaon pohjalta. Uudistuksen perustana on vaalialuejärjestelmä, joka kattaa koko Suomen ja pitää sisällään vaaliliittokiellon eduskuntavaaleissa. Työtä valmistelemaan perustetaan parlamentaarinen työryhmä. Työryhmän tavoitteena on tehdä esitys vaalikauden aikana siten, että uudistus on voimassa viimeistään vuoden 2015 eduskuntavaaleissa.”

Oikeusministeriö asetti 1.6.2007 toimikunnan, jonka tehtävänä on selvittää mahdollisuudet eduskuntavaalijärjestelmän uudistamiseksi hallitusohjelman linjausten mukaisesti ja laatia asiasta ehdotus. Toimikunnan määräaika päättyy 31.3.2008.

Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa
HE 48/1998 vp
Perustuslakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 22.9.1998, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi.

Oikeusministeriön 15.3.2000 asettama vaalitoimikunta 2000 ei päässyt yksimielisyyteen siitä, miten suhteellisuuden toteutumiseen liittyvät ongelmat tulisi ratkaista eikä siten tehnyt asiassa varsinaista ehdotusta. Asiasta ei löydetty myöskään yhteistä näkemystä hallituksen iltakoulussa 16.10.2002, joten asia katsottiin tuolla vaalikaudella loppuun käsitellyksi. Oikeusministeriön 27.4.2004 asettamassa Kansanvalta 2007 -toimikunnassa selvitettiin edelleen mahdollisuuksia suhteellisuuden parempaan toteutumiseen eduskuntavaaleissa, mutta tämäkään toimikunta ei mietinnössään (7.6.2005) katsonut voivansa tehdä konkreettisia ehdotuksia ongelman ratkaisemiseksi. Hallitus päätti keväällä 2006, ettei asiaa valmistella enempää tuolla vaalikaudella.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan asiasta seuraavaa: ”Hallitus uudistaa eduskuntavaalien vaalijärjestelmää siten, että suhteellinen vaalitapa voi toteutua mahdollisimman hyvin ja yhtäläisesti eri puolilla maata ja että myös eduskunnan alueellinen edustavuus voidaan mahdollisimman hyvin turvata. Vaalijärjestelmää uudistetaan nykyisen vaalipiirijaon pohjalta. Uudistuksen perustana on vaalialuejärjestelmä, joka kattaa koko Suomen ja pitää sisällään vaaliliittokiellon eduskuntavaaleissa. Työtä valmistelemaan perustetaan parlamentaarinen työryhmä. Työryhmän tavoitteena on tehdä esitys vaalikauden aikana siten, että uudistus on voimassa viimeistään vuoden 2015 eduskuntavaaleissa.”

Tuomioistuinasioiden oikeuspaikka
HE 57/2000 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.9.2000, että selvitetään, voidaanko Helsingissä ja muualla maassa sijaitsevien tuomioistuinten välisiä juttujakaumia tasapainottaa siten, että eri syistä yhteen tuomioistuimeen sijoitettuja asiaryhmiä siirretään käsiteltäväksi muualla kuin Helsingissä sijaitseviin tuomioistuimiin.

Hovioikeuksien tuomiopiireistä annettua valtioneuvoston päätöstä muutettiin 1.1.2005 lukien siten, että Helsingin hovioikeuspiiristä siirrettiin Hyvinkään käräjäoikeus Kouvolan ho-

vioikeuspiiriin, Lohjan ja Raaseporin käräjäoikeudet Turun hovioikeuspiiriin, Turun hovioikeuspiiristä Porin käräjäoikeus Vaasan hovioikeuspiiriin sekä Vaasan hovioikeuspiiristä Haapajärven, Raahen ja Ylivieskan käräjäoikeudet Rovaniemen hovioikeuspiiriin. Tuomiopiirijärjestelyllä pyrittiin helpottamaan ruuhkautuneiden hovioikeuksien, erityisesti Helsingin hovioikeuden, työtilannetta ja tasaamaan käsittelyaikaeroja. Vuonna 2006 annettiin eduskunnalle hallituksen esitys (202/2006) laiksi valitusasioiden siirtämiseksi toisessa hovioikeudessa käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Esitys kuitenkin raukesi eduskunnassa. Yksinkertaisten velkomusasioiden (ns. summaaristen asioiden) käsittelyn tehostamista selvittänyt työryhmä esitti vuonna 2006 oikeuspaikkasäännöstön muuttamista siten, että em. asioita olisi mahdollista siirtää ruuhkaisista tuomioistuimista vähemmän ruuhkautuneisiin. Mietinnön johdosta pyydetyissä lausunnoissa esitetyn ja myöhemmän valmistelun perusteella on kuitenkin käynyt selväksi, että riidattomien velkomusasioiden siirtely tuomioistuimesta toiseen ei ole toteuttamiskelpoinen ehdotus. Asiasta tehdään lopulliset päätökset vuoden 2008 aikana.

Nykyisin välillistä verotusta koskevissa asioissa ensimmäisen vaiheen muutoksenhaku on keskitetty Helsingin hallinto-oikeuteen. Oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä keväällä 2007 valmistuneessa työryhmämietinnössä (VM 2007:4) esitettiin tätä toimivaltaa hajautettavaksi niin, että autovero-, valmistevero-, ajoneuvovero- ja polttoainemaksuasioissa sekä arvonlisäveroasioissa toimivaltainen tuomioistuin olisi verovelvollisen kotikunnan mukaan määräytyvä alueellinen hallinto-oikeus. Autoverovalitusten erittäin suuren ruuhkautumisen vuoksi laadittiin tähän akuuttiin tarpeeseen erillinen hallituksen esitys autoverolain muutoksenhakusäännösten muuttamisesta, joka annettiin eduskunnalle marraskuussa 2007. Esityksessä luodaan oikaisuvaatimusmenettely autoveroasioihin ja hajautetaan niiden muutoksenhaku kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Rikesakkolainsäädäntö, blankorangaistussäännökset, syyntakeisuus
HE 44/2002 vp — EV 261/2002 vp
Lakivaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 31.1.2003 että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, täyttääkö blankorangaistussäännökset rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimukset ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön uudistamiseksi.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että ennen rikoslain voimaantuloa hallitus varmistaa, että rikoslain ja mielenterveyslain säännökset mahdollistavat vaarallisten syyntakeettomana rangaistukseen tuomitsematta jätettyjen tahdosta riippumattoman hoidon.

1. Oikeusministeriössä valmistui maaliskuussa 2004 arviomuistio rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyn kehittämisestä. Sen pohjalta oikeusministeriö asetti 12.4.2006 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi summaarisesta tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä. Työryhmä luovutti mietintönsä 21.3.2007 (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:3). Mietinnössä työryhmä ehdottaa rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyn korvaamista uudella summaarisella menettelyllä. Työryhmä ehdottaa myös, että rikesakkorikkomuksista säädettäisiin vastaisuudessa lain tasolla. Lainsäädäntöön ehdotetaan tehtäväksi myös muut blankorangaistussäännösten vaativat muutokset. Työryhmän mietintö on ollut lausuntokierroksella. Tiivistelmä lausunnosta valmistuu joulukuussa 2007. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuonna 2008.

2. Oikeusministeriössä on blankorangaistussäännöksiä selvitetty rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta edellisen kohdan mukaiseen rikesakkosäännösten uudistamiseen liittyen.

3. Työryhmä, jonka tehtävänä oli arvioida syytetyn ja rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoa ja tutkimista koskevien mielenterveyslain säännösten asianmukaisuus, luovutti mietintönsä sosiaali- ja terveysministeriölle 1.2.2006 (STM:n työryhmämuistioita 2005:20). Työryhmä ehdotti, että mielenterveyslakia muutettaisiin siten, että kriminaalipotilas voitaisiin määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon tiettyjen muidenkin vakavien mielenterveyden häiriöiden kuin mielisairauden perusteella. Kysymykseen tulisivat vaikeat, lähellä mielisairautta olevat persoonallisuushäiriöt. Mielenterveyslakiin laadittaisiin myös pykälä kriminaalipotilaita koskevasta velvoitteisesta avohoidosta, johon määräämisestä päättäisi terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Hoito päättyisi heti, kun hoidon tarvetta ei enää todettaisi, mutta hoidon tarpeen jatkuessa hoitopäätös uusittaisiin puolivuosittain ja päätös alistettaisiin hallinto-oikeuden vahvistettavaksi. Jos hoito jatkuisi yli kolme vuotta, hoidon tarve arvioitaisiin valtion sairaalassa tai yliopistollisen keskussairaalaan psykiatrisella osastolla ja hoidon jatkamisesta päättäisi Terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Mietinnöstä pyydettiin lausuntoja, joiden valtaosa tuki työryhmän pääehdotuksia. Uudistus on sisällytetty sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2007 toimintasuunnitelmaan valmisteltavaksi virkamiestyönä.

Lisäksi oikeusministeriö asetti 29.1.2007 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotukset kansainvälisestä yhteistyöstä sen mahdollistamiseksi, että syyntakeettomana rangaistukseen tuomitsematta jätetylle määrätty tahdosta riippumaton hoito voitaisiin siirtää järjestettäväksi siihen valtioon, jonka kansalainen hoitoon määrätty henkilö on tai jossa hänellä on kotipaikka. Työryhmän mietintö valmistui 5.11.2007, jonka jälkeen se lähetettiin lausuntokierrokselle. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2008.

Saman lainkohdan samanaikaiset muutoshankkeet
HE 101/2002 vp — EV 232/2002 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2002, että valtioneuvosto toteuttaa nykyaikaisen järjestelmän, jonka avulla lainvalmistelijat voivat luotettavasti selvittää samanaikaisesti vireillä olevat samaa lainkohtaa koskevat uudistushankkeet.

Hallituksen esitysten laatimisohjeiden (HELO 2004) mukaan esityksiin on otettava jakso ”Riippuvuus muista esityksistä”. Jos jo eduskunnan käsiteltävänä oleviin taikka samanaikaisesti annettaviin esityksiin sisältyy ehdotuksia samojen lainkohtien muuttamiseksi, jaksossa on mainittava tästä. Jaksoa varten tarvittavat tiedot ovat valmisteluvaiheessa saatavissa valtioneuvoston hankerekisteristä (HARE) sekä jo annettujen hallituksen esitysten osalta eduskunnan tietokannasta sekä vuodesta 2004 myös Finlexistä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Valvottu läpilasku
HE 31/2003 vp — EV 92/2003 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 23.12.2003, että valvottua läpilaskua koskevat säännökset valmistellaan ja annetaan eduskunnan käsiteltäviksi mahdollisimman pian.

Oikeusministeriö ja sisäasiainministeriö ovat asettaneet esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunnan, jonka toimikausi on 15.3.2007 – 31.10.2008. Kysymyksessä olevan kaltaiset lainsäädäntötarpeet arvioidaan toimikunnan työssä. Valvottua läpilaskua koskevia säännöksiä saa-

tetaan ottaa sisäasiainministeriön valmistelevaan vuoden 2008 alussa annettavaan hallituksen esitykseen laiksi poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta.

Yhdenvertaisuuslaki ja perusoikeudet
HE 44/2003 vp — EV 95/2003 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 5.12.2003, että hallitus valmistelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

1. Oikeusministeriö asetti 25.1.2007 toimikunnan uudistamaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöä. Uudistuksen tavoitteena on selkeyttää ja mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistaa nykyistä yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjintää koskevaa sääntelyä. Lähtökohtana on yhdenvertaisuuden suojan vahvistaminen siten, että lainsäädäntö kattaa nykyistä selkeämmin eri syrjintäperusteet, soveltuu yhdenmukaisemmin eri elämänaloihin ja asettaa erilaiset syrjintätilanteet mahdollisimman samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin. Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisen yhteydessä tarkistetaan tarvittavassa määrin myös syrjintäasioita nykyisin hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Tämä tehdään ottaen huomioon Suomen nykyinen perus- ja ihmisoikeusvalvonta kokonaisuutena sekä tällaiselle valvonnalle asetetut kansainväliset vaatimukset.

Uudistuksen yhteydessä otetaan huomioon voimassa olevaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöön, erityisesti naisten ja miesten tasa-arvosta annettuun lakiin (609/1986) ja yhdenvertaisuuslakiin (21/2004) liittyvät erityispiirteet. Lähtökohtana on, ettei yhdenmukaisempaa lainsäädäntöä valmisteltaessa nykyisen lainsäädännön mukaista suojan tasoa heikennetä eikä nykyisiin lakeihin kirjattuja seuranta-, valvonta- ja edistämisvelvoitteita ja niihin liittyviä toimivaltuuksia kavenneta, vaan niitä pyritään edelleen vahvistamaan.

Toimikunta antaa välimietinnön uudistustarpeen laajuudesta ja uudistusvaihtoehdoista sekä mahdollisista muista sen työn aikana esiin nousevista periaattellisista kysymyksistä 31.1.2008 mennessä. Toimeksiantonsa mukaan toimikunta antaa lopullisen ehdotuksensa 31.1.2009 mennessä. Toimikunta tulee kuitenkin välimietinnössään ehdottamaan, että sille asetettua määräaikaa jatkettaisiin 30.9.2009 asti.

Perintätoimeksiantojen rajoitukset
HE 21/2004 vp — EV 247/2004 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.12.2004, että hallitus selvittää saatavien perinnästä annetun lain 9 §:ään sisältyvien, perintätoimeksiantoja koskevien rajoitusten tarkoituksenmukaisuuden.

Oikeusministeriö on sopinut Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kanssa siitä, että tutkimuslaitos tekee selvityksen toimeksiantoantorajoitusten käytännön merkityksestä ja vaikutuksista. Lainmuutosten mahdollinen tarve arvioidaan selvityksen valmistuttua sen tulosten pohjalta.

Isyyslain voimaanpanolain säännös kanneajasta
HE 56/2004 vp — EV 27/2005 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.4.2005, että hallitus selvittää, millaisia ongelmia isyyslain voimaanpanosta annetun lain (701/1975) 7 §:n 2 momentista aiheutuu, ja antaa eduskunnan käsiteltäviksi tämän selvityksen perusteella mahdollisesti tarpeellisiksi osoittautuvat lakiehdotukset.

Isyyslainsäädännön ajanmukaisuuden kokonaistarkastelu tulee ajankohtaiseksi lähitulevaisuudessa. Kysymys, mitä ongelmia isyyslain voimaanpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentista aiheutuu ja mitä ongelmia toisaalta aiheutuisi sen kumoamisesta, on tarkoituksenmukaista selvittää tuossa yhteydessä. Korkein oikeus on tapauksessa KKO 2003:107 katsonut, ettei mainitun säännöksen soveltaminen ollut ristiriidassa perustuslaissa säädetyn syrjintäkiellon eikä myöskään Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten kanssa. Asiasta on tiettävästi valitettu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen, jossa se on edelleen kesken. Tämä vaikuttaa siihen, minä ajankohtana selvitys on tarkoituksenmukaista suorittaa, sillä arviossa on annettava huomattava paino tuomioistuimen mahdolliselle kannanotolle ja sen perusteluille

Ulosottomaksujen kohtuullisuus
HE 13/2005vp — EV 40/2006 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 25.4.2006, että oikeusministeriö seuraa saatavalle ulosotossa tulevan kertymän ja ulosottomaksujen suhdetta ulosottotoimessa ja että tämän suhteen pysyminen velallisen kannalta kohtuullisena turvataan tarvittaessa muuttamalla ulosottomaksuja koskevaa sääntelyä.

Oikeusministeriö seuraa ulosottomaksujen suhdetta kertymiin valtakunnan tasolla ja ulosottovirastoittain kertymätilastoista, joissa on eritelty hakijalle tilitetty osuus ja ulosottomaksuna valtiolle tilitetty osuus kertymästä. Ulosottomaksujen osuus kokonaiskertymästä on pienentynyt aikavälillä marraskuu 2005 – marraskuu 2007 luonnollisten henkilöiden osalta 7,1 prosentista (kaikki 6,2 %) 5,6 prosenttiin (kaikki 5,4 %).

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Automaattinen liikennevalvonta
HE 16/2005 vp — EV 164/2005 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2005, että automaattisen liikennevalvonnan vaikutuksia seurataan ja että tällaisen valvonnan lisäämisen ohella myös perinteisen liikennevalvonnan suorittamiseen osoitetaan voimavaroja.

Eduskunnan lausuma liittyy huhtikuussa 2006 voimaan tulleeseen niin sanottuun rikosoikeudelliseen haltijavastuumenettelyyn. Se mahdollistaa automaattisessa liikennevalvonnassa paljastuneesta ylinopeudesta tai joukkoliikennekaistalla ajosta määrättävän rikesakon lähettämisen suoraan ajoneuvon rekisteriin merkitylle omistajalle tai haltijalle. Jos rikesakkoa vastustetaan, poliisi suorittaa esitutkinnan kuljettajan selvittämiseksi.

Uuden menettelyn soveltaminen oli vuonna 2006 melko vähäistä, mikä johtui siitä, että poliisi ei ollut ehtinyt vielä tuolloin saada ATK-sovellutuksia käyttöön.

Kokemuksia automaattisesta liikennevalvonnasta ja rikosoikeudellisesta haltijavastuumenettelystä vuoden 2007 aikana

Automaattista liikennevalvontaa on vuoden 2007 aikana laajennettu. Tähän mennessä poliisi ja tiehallinto ovat rakentaneet yli 700 kiinteän automaattivalvonnan pistettä, jotka kattavat noin 2 300 kilometriä. Pisteissä kierrätetään 65 kameraa. Poliisilla on kiinteän valvonnan lisäksi käytössä 15 automaattivalvontalaittein varustettua autoa sekä neljä matkalaukkumallista siirrettävää laitetta. Vuoden 2007 lopussa automaattivalvonnassa on noin 2 800 tiekilometriä.

Suomeen on perustettu seitsemän liikenneturvallisuuskeskusta, joiden sijoituspaikat ovat Helsinki, Hyvinkää, Lahti, Pori, Tampere, Leppävirta ja Oulu. Helsingin poliisilaitokselle sekä poliisin lääninjohdoille annettiin tehtäväksi ohjata keskuksiin riittävät henkilöresurssit jo olemassa olevista resursseista. Automaattivalvonnan tehtävissä Suomessa oli kesäkuun alussa 35 poliisimiestä ja 12 toimistovirkailijaa. Henkilöstöresursseja on pystytty lisäämään vähitellen.

Tänä vuonna Helsingin, Lahden ja Porin liikenneturvallisuuskeskuksissa on kokeiltu uutta toimistosovellusta, joka on mahdollistanut huomautuksen ja rikesakon määräämisen yllä kuvatussa rikosoikeudellisessa haltijavastuumenettelyssä. Sovellus on toiminut hyvin ja myös nopeuttanut tapausten käsittelyä. Kaikissa poliisin liikenneturvallisuuskeskuksissa ohjelmaa on ollut mahdollista käyttää kesäkuusta alkaen ja siihen siirrytään vähitellen koulutuksen jälkeen. Virka-apu toiminto otettiin käyttöön 1.10.2007, jolloin kuvien siirto liikenneturvallisuuskeskuksesta poliisipiiriin sakon tai rikesakon tiedoksi antamista varten tuli mahdolliseksi. Tämän vuoden alusta on automaattisessa nopeusvalvonnassa otettu käyttöön myös laiterekisteri, jonka avulla voidaan seurata muun ohella laitteiden käyttötunteja sekä kuvattavaa ajoneuvomäärää.

Vuoden 2007 ensimmäisen yhdentoista kuukauden aikana poliisin automaattivalvonnassa on käsitelty noin 90 000 seuraamusta, joista 15 000 on ollut huomautuksia ja 26.500 rikosoikeudelliseen haltijavastuuseen perustuvaa rikesakkoa. Kamerat ovat valvoneet noin 190 000 työtuntia. Kameroiden valvonta-aikana noin 24,5 miljoonaa ajoneuvoa on ohittanut valvontapisteet. Vuoden 2006 valvontataso tullaan kaksinkertaistamaan vuoden 2007 loppuun mennessä. Rikosoikeudellinen haltijavastuu on ollut toimiva ratkaisu. Vastustamistapauksia on ollut vähän.

Syyskuun ajan poliisi suoritti tehostettua automaattivalvontaa etenkin kantatie 51:llä. Samanaikaisesti tiedotusta lisättiin tuntuvasti. Tehokkaampi valvonta liittyi liikenneministeriön Lintu-ohjelmaan liittyvään tutkimukseen, jossa selvitettiin nykyistä alemman puuttumiskynnyksen vaikutusta liikenneturvallisuuteen ja sitä, kuinka paljon tehokas automaattivalvonta tarvitsee työvoimaa. Tulokset olivat erittäin hyvät. Valvontajakson kameran ohitti syyskuun aikana noin 130 000 autoa. Huomautuksia jaettiin noin 2 200 autoilijalle. Rikesakko annettiin noin 450 autoilijalle. Yli 20 km/h ylinopeutta ajoi ainoastaan 74 autoilijaa, joista ainoastaan 13 autoilijaa ajoi yli 30 km/h ylinopeutta. Noin 1 500 huomautusta jäi kuitenkin lähettämättä, koska ajoneuvolla ei ollut haltijana tai omistajana luonnollista henkilöä, eikä huomautusta voida lähettää yhtiöille. Kameran valvonta-aika kokeilussa oli noin 520 tuntia.

Poliisin ja kuntien yhteistyön tiivistäminen

Automaattisesta liikennevalvonnasta ja rikosoikeudellisesta haltijavastuumenettelystä saatujen myönteisten vaikutusten seurauksena oikeusministeriö asetti 30.10.2007 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotukset.

Biometriset tunnisteet
HE 25/2005 vp — EV 92/2006 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.6.2006, että hallitus käynnistää biometrisiä tunnisteita ja niiden käyttöä koskevan yleisen henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön valmistelutyön.

Biometrisiä tunnisteita koskevia erityissäännöksiä on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Tässä valmistelussa lähtökohtana on ollut uusien säännösten sijoittaminen sähköistä allekirjoitusta koskevaan lainsäädäntöön. Yleisesti sovellettavia biometrisia tunnistetietoja koskevia säännöksiä on alustavasti arvioitu myös oikeusministeriössä. Vaihtoehto on ottaa säännökset henkilötietojen suojaa koskevaan yleislakiin, henkilötietolakiin (523/1999). Vuoden 2008 aikana ratkaistaan, miltä pohjalta biometristen tunnistetietojen käsittelyä koskevat säännökset laaditaan.

Kiinteistöjä koskeva henkilötietojen rekisteröinti
HE 75/2005 vp — EV 156/2005 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2005 hallituksen huolehtivan siitä, että perusteellisesti arvioidaan kiinteistöjä koskevien erityisesti henkilötietojen rekisteröinnin nykyisen sääntelyn asianmukaisuutta muun muassa perustuslain 10 §:n 1 momentin henkilötietojen suojan näkökulmasta ja ottaen huomioon henkilötietojen lailla säätämistä koskevat eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan kannanotot.

Henkilötietojen käsittelyä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterissä on tarkasteltu sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittävän toimikunnan loppumietinnössä (komiteanmietintö 2006:1). Mietinnössä ehdotettiin muutoksia rekisterin käyttötarkoitusta ja sen tietosisältöä koskeviin säännöksiin.

Hallituksen ohjelman mukaisesti vuonna 2007 on käynnistetty hanke kirjaamistehtävien siirtämisestä oikeusministeriöstä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Näin kiinteistöjä koskeva rekisterinpito siirtyisi kokonaisuudessaan maanmittaushallinnon tehtäväksi. Henkilötietojen käsittelysäännösten asianmukaisuus tarkoitus arvioida kirjaamisasioiden siirron edellyttämän lainsäädännön valmistelutyön yhteydessä vuoden 2008 aikana.

Surmansa saaneen läheiselle aiheutuneen kärsimyksen korvaaminen
HE 192/2005 vp — EV 186/2005 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2005, että uuden rikosvahinkolain vaikutuksia seurattaessa arvioidaan surmansa saaneiden läheisten asemaa sekä tarvetta säätää heille oikeus korvaukseen kokemastaan kärsimyksestä ja että samassa yhteydessä arvioitavaksi otetaan myös vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a § ja sitä koskeva soveltamiskäytäntö.

Lausumassa tarkoitettu uuden rikosvahinkolain ja vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n soveltamiskäytännön asianmukainen arviointi edellyttää korvauskäytännön järjestelmällistä seuraamista.

Vuoden 2006 alusta voimaan tullutta uutta rikosvahinkolakia sovelletaan vahinkoon, joka on aiheutettu lain voimaantulon jälkeen tehdyllä rikoksella. Valtiokonttorissa on toistaiseksi annettu päätös vasta muutamista kymmenistä uuden lain mukaisista korvaushakemuksista, joissa on ollut kysymys surmansa saaneen läheiselle aiheutuneen henkilövahingon korvaa-

misesta. Valtiokonttorin kanssa on sovittu soveltamiskäytännön tilastoimisesta siten, että se on vaikeuksitta käytettävissä, kun uudistuksen vaikutuksia myöhemmin arvioidaan.

Vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n soveltamiskäytäntöä alioikeuksissa on ryhdytty selvittämään oikeusministeriön yhteydessä toimivassa henkilövahinkoasiain neuvottelukunnassa. Laajempaa selvitystä soveltamiskäytännöstä on käytettävissä aikaisintaan keväällä 2008. Mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita arvioidaan, kun riittävän kattava selvitys soveltamiskäytännöstä on saatavilla.

Ulosottoviranomaiselle tehtävät ilmoitukset ja ulosoton asiamieskielto
HE 83/2006 vp — EV 275/2006 vp
Lakivaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 31.1.2007, että hallitus seuraa alaikäisestä velallisesta holhousviranomaiselle tehtävää ilmoitusta koskevien säännösten toimivuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin sääntelyn edelleen kehittämiseksi.
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, olisiko tarkoituksenmukaista ja myös velallisten oikeusturva ja heidän maksettavakseen tulevat perintäkustannukset huomioon ottaen perusteltua sallia asiamiehen käyttäminen julkisten saatavien ulosotossa.

Valtioneuvosto päätti 14.6.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Alaikäisestä velallisesta holhousviranomaiselle tehtävää ilmoitusta koskevat säännökset tulevat voimaan 1.1.2008, jonka jälkeen säännösten toimivuutta tullaan seuraamaan.

2. Oikeusministeriö on sopinut Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kanssa siitä, tutkimuslaitos tekee selvityksen asiamieskiellon käytännön merkityksestä ja vaikutuksista. Lainmuutosten mahdollinen tarve arvioidaan selvityksen valmistuttua sen tulosten pohjalta.

Tekijänoikeusjärjestelmä
HE 98/2006 vp — EV 238/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2006, että hallitus omalta osaltaan ryhtyy toimenpiteisiin tekijänoikeuskysymyksissä olevien tulkintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi pikaisesti perusteellisessa laajapohjaisessa valmistelussa olemassa olevan tekijänoikeusjärjestelmän puitteissa.

Asia on siirretty opetusministeriöön sen toimialaan kuuluvana.

Ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin
HE 241/2006 vp — EV 315/2006 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.2.2007, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi.

Valtioneuvosto päätti 10.5.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Ulosottotietojen laajempi sisällyttäminen luottotietorekisteriin edellyttää luottotietolain muuttamisen ohella myös ulosottokaaren muuttamista samoin kuin arviointia siitä, mitkä ulosottorekisterin tiedot ovat teknisesti saatavissa. Oikeusministeriössä ei ole ollut syksyllä

2007 käytettävissä tähän tehtävään ulosottolainsäädännön asiantuntemusta. Oikeusministeriö tulee asettamaan työryhmän valmistelemaan asiaa vuoden 2008 alkupuolella.

Sisäasiainministeriö

Ulkomaalaishallinto
HE 219/1994 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.11.1994, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, joilla kootaan hajanainen ulkomaalaishallinto yhteen sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Sisäasiainministeriöön on vuoden 2008 alusta muodostettu hallitusohjelman mukaisesti maahanmuutosta ja kotoutuksesta vastaava kokonaisuus. Hallituksen esitys eräiden tehtävien siirtämistä sisäasiainministeriöön koskevaksi lainsäädännöksi annettiin eduskunnalle 28.9.2007. Esityksellä toteutettiin maahanmuuttoa koskevien tehtävien siirto työministeriöstä sisäasiainministeriöön ja samalla muutettiin Ulkomaalaisviraston nimi Maahanmuuttovirastoksi. Lainmuutokset tulivat voimaan 1.1.2008.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Julkisen vallan käyttö, Ruotsin ja Suomen kuntien yhteistyö
HE 191/1998 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.2.1999 hallituksen selvittävän mahdollisimman pian mahdollisuudet perusteellisen valmistelun jälkeen järjestää määritellyissä tehtävissä julkisen vallan käytön salliva Ruotsin ja Suomen kuntien välinen yhteistyö joko Ruotsin ja Suomen valtioiden välisen sopimuksen tai erillisen lainsäädännön pohjalta.

Sisäasiainministeriö asetti 20.4.2001 valmisteluryhmän selvittämään Suomen ja Ruotsin kuntien valtakunnan rajat ylittävän yhteistyön syventämisen oikeudellisia edellytyksiä. Selvitys koski mahdollisuutta perustaa kuntien välinen julkisoikeudellinen yhteistyöelin.

Valmisteluryhmä laati asiassa selvityksen (sisäasiainministeriön julkaisusarja no 4/2002). Selvityksen jälkeen Tornion kaupunki, Haaparannan kunta sekä Suomen ja Ruotsin valtiot ovat linjanneet yhteisen toimielimen perustamista ja tehtäviä. Yhteisen toimielimen kotipaikka olisi Tornion kaupungissa ja sen tehtävänä olisi kulttuuritoiminta sekä lukiokoulutus. Tämän perusteella Ruotsin valtio on selvittänyt lainsäädäntönsä muuttamista. Selvityksen valmistuttua on tarkoitus ryhtyä valmistelemaan yhteistoiminnan edellyttämää valtiosopimusta ja lainsäädäntömuutoksia. Ruotsin selvitys ei ole edennyt siten, että olisi ollut edellytyksiä ryhtyä valmistelemaan valtiosopimusta sekä lainsäädäntömuutoksia. Ilmeisesti asian ratkaisu edellyttäisi Ruotsissa perustuslain muuttamista.

Peitetoiminta ja valeosto
HE 34/1999 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2000 hallituksen huolehtivan siitä, että tarkkaan seurataan peitetoiminnan ja valeoston käyttöä poliisin toiminnassa, ja siitä, että peitetoiminnasta vuosittain eduskunnan oikeusasiamiehelle annettava kertomus sisältää oikeusasiamiehen suorittaman valvonnan kannalta riittävät tiedot, sekä siitä, että lisäksi selvitetään, mikä merkitys telepakkokeinoilla, teknisellä valvonnalla ja teknisellä tarkkailulla on rikosten torjunnassa ja tutkinnassa.

Sisäasiainministeriö antoi 7.6.2001 asetuksen peitetoiminnan ja valeoston järjestämisestä sekä valvonnasta (499/2001). Asetuksen nojalla sisäasiainministeriö asetti 27.11.2001 peitetoiminnan ja valeostojen seurantaryhmän, jonka tehtävänä on toiminnan ja koulutuksen seuranta, toiminnassa havaituista laillisuusvalvonnan kannalta tärkeistä seikoista raportoiminen poliisin ylijohdolle, kehittämisehdotusten tekeminen sekä eduskunnan oikeusasiamiehelle annettavan selvityksen valmisteluun osallistuminen. Vuodesta 2006 alkaen seurantaryhmän toimintaan on osallistunut kutsuttuna myös syyttäjälaitoksen edustaja. Peitetoiminnan ja valeoston järjestämisestä sekä valvonnasta annetun sisäasiainministeriön asetuksen uudistamista varten sisäasiainministeriö asetti vuonna 2005 työryhmän. Työryhmän työn pohjalta sisäasiainministeriössä valmistellaan asetusta, johon tullaan keskittämään kaikkien keskeisten tiedonhankintakeinojen käyttö.

Pakkokeinolain mukaisten telepakkokeinojen asiankäsittely ja seuranta keskitettiin TEPA (Telepakkokeinot) -tietojärjestelmään 1.1.2002 alkaen. Telepakkokeinojen käyttöä ja valvontaa koskeva poliisin ohjeistus uudistettiin 20.1.2003 (PKL) ja 1.7.2004 (PolL). Ohjeistuksen uudistaminen on parhaillaan vireillä.

Kesällä 2003 käynnistettiin sisäasiainministeriön hanke uuden SALPA-järjestelmän (Salaisten pakkokeinojen asiankäsittelyjärjestelmä) luomiseksi. Keskusrikospoliisin ylläpitämä ja valtakunnallisesti keskitetty SALPA-järjestelmä otettiin tuotantokäyttöön 1.11.2004 alkaen, jolloin samalla lakkautettiin telepakkokeinojen asiankäsittelyjärjestelmän (TEPA) käyttö (SM-2004–02783/Ri-2). SALPA-järjestelmään on luotu tiedonhankintakeinojen käytön laillisuutta varmistavia ominaisuuksia ja tiedonhankintakeinojen käyttö on tehty laillisuusvalvojille läpinäkyväksi. Laillisuusvalvojan käyttäjäoikeuksia järjestelmään on annettu yli 200 valvojalle, jotka toimivat eri hierarkiatasoilla.

Sisäasiainministeriö antoi SALPA-järjestelmän käyttöä ja valvontaa koskevan määräyksen 8.7.2005 (SM-2005–00644/Ri-2). Tiedonhankinta- ja pakkokeinojen asiankäsittely ja asiakirjatuotanto tapahtuu keskitetyn SALPA-järjestelmän kautta. Poliisi- ja pakkokeinolain mukaisina salaisina pakkokeinoina järjestelmässä on asiat koskien telekuuntelua, televalvontaa, matkaviestimien sijaintitiedon hankkimista ja teknistä tarkkailua. Myös muu tiedonhankinta teleyrityksiltä on keskitetty tämän järjestelmän kautta tapahtuvaksi. Määräystä ollaan parhaillaan uudistamassa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on päätöksessään 13.5.2005 (DNRO 1844/2/03) telepakkokeinojen käyttöä ja valvontaa koskevassa asiassa todennut mm., että poliisihallinnon sisäisessä laillisuusvalvonnassa on viime aikoina toteutettu merkittäviä uudistuksia: ”Erityisesti SALPA-järjestelmää pidän edistyksellisenä ja merkittävänä tekijänä salaisten pakkokeinojen käytön lainmukaisuudesta varmistumisessa ja asiantilan seuraamisessa. Katson, että minulla ei ole aihetta tässä yhteydessä enemmälti puuttua salaisten pakkokeinojen käytön valvontajärjestelyihin.”

Telepakkokeinoja, teknistä valvontaa ja teknistä tarkkailua koskevia säännöksiä on tarkistettu sekä 1.1.2004 voimaan tulleiden esitutkinta- ja pakkokeinolakien osittaisuudistuksilla (645–646/2003) että 20.7.2005 voimaan tulleella poliisilain osittaisuudistuksella (525/2005).

Sisäasiainministeriön asettamana selvitysmiehenä apulaisoikeuskansleri Jaakko Jonkka selvitti 1.8.2004–31.10.2004 poliisin johtamisjärjestelmää ja sisäistä laillisuusvalvontaa. Selvityksessään (Sisäasiainministeriön julkaisuja 48/2004) selvitysmies teki muun muassa epäkonventionaalisten tiedonhankintakeinojen valvontaan liittyviä ehdotuksia, joista keskeisimmät on toteutettu.

Sisäasiainministeriö on vuosittain raportoinut eduskunnan oikeusasiamiehelle edellä mainituista tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytöstä, niiden vaikuttavuudesta ja valvonnasta.

Nämä keinot ovat osoittautuneet tarpeellisiksi törkeiden rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi ja niiden avulla on voitu paljastaa ja selvittää sellaisia rikoksia, jotka muutoin olisivat jääneet selvittämättä. Tutkinnanjohtajien tekemien arvioiden mukaan vuonna 2005 käytettyjen salaisten pakkokeinojen merkitys rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä on ollut joko ratkaiseva tai tärkeä telekuuntelun osalta 60 prosentissa tapauksia, televalvonnan osalta 57 prosentissa tapauksia ja teknisen kuuntelun osalta 60 prosentissa tapauksia. Vuotta 2006 koskevat vastaavat luvut ovat telekuuntelun osalta 75 ja televalvonnan osalta 61 prosenttia. Vuoden 2007 osalta luvut ovat samaa vaikuttavuusluokkaa. Peitetoiminta ja valeostot ovat olleet hyvin merkityksellisiä esitutkintaa suuntaavina keinoina ja operaatioille asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Oikeusministeriö ja sisäasiainministeriö ovat asettaneet 12.3.2007 toimikunnan, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistukseksi. Toimikunnan tulee sisältökysymysten osalta selvittää tarpeellisin osin esitutkintaviranomaisten toimivaltuussäännöksiä selvittäneen selvityshenkilön OTL, VT Klaus Helmisen 3.7.2006 antamassa selvityksessään esille nostamat kysymykset. Asettamispäätöksen mukaan toimikunnan tehtävänä on pyrkiä säännöskokonaisuutta selkeyttäviin ja säännösten soveltamista helpottaviin lakisystemaattisiin ja lakiteknisiin ratkaisuihin. Erityistä huomiota on tällöin kiinnitettävä nykyisin poliisilain 3 luvussa olevaan tiedonhankinnan sääntelyyn ja pakkokeinolain 5 a luvussa olevaan telekuuntelun, televalvonnan ja teknisen tarkkailun sääntelyyn sekä tiedonhankinta- ja pakkokeinoasioiden tuomioistuinkäsittelyä koskeviin säännöksiin. Nykyiset asetuksentasoiset säännökset on perustuslain edellyttämässä laajuudessa siirrettävä tarkistettuina lain tasolle. Toimikunnan toimikausi päättyy 31.10.2008.

Hätäkeskustoiminta
HE 87/1999
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.1999, että selvitetään hätäkeskuksissa työskentelevän henkilöstön eläketurvan yhtenäistämismahdollisuudet uudistuksessa valtion hätäkeskusten palvelukseen siirtyvän henkilöstön eläketurvaa heikentämättä.
>
> Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että seurataan hätäpuheluja koskevien yksilöintitietojen maksuttomuudesta teleyrityksille aiheutuvia kustannuksia.
>
> Eduskunta edellytti hallituksen tarkkaan seuraavan uudistuksen ja sen tavoitteiden toteutumista sekä uuden lainsäädännön soveltamista ja toimivuutta sekä antavan eduskunnalle uudistuskokonaisuutta koskevan seikkaperäisen selonteon viimeistään vuoden 2007 loppuun mennessä, missä arvioidaan muun ohella hätäkeskuspalvelujen saatavuutta, hätäkeskusten mahdollisuutta palvella sekä suomenkielistä että ruotsinkielistä väestöä asianmukaisesti, tietojärjestelmien toimivuutta, henkilötietojen käsittelyä koskevia kysymyksiä, henkilöstön ammattitaitoa erityisesti henkilötietojen käsittelyssä ja pääkaupunkiseudun erillisjärjestelmää.

Valtioneuvosto on 29.11.2007 antanut Eduskunnalle selonteon hätäkeskusuudistuksesta (VNS 3/2007 vp).

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Arpajaisvalvonta
HE 197/1999 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 26.10.2001 hallituksen huolehtivan siitä, että arpajaisten toimeenpanon yhteiskunnallisia vaikutuksia seurataan jatkuvasti ja että arpajaisten toimeenpanon valvonta muodostetaan organisaatioltaan yhtenäiseksi ja resursseiltaan riittäväksi sekä että samalla järjestetään valvontaorganisaation yhteyteen ainakin arpajaisten toimeenpanon tarkoituksenmukaisuuden arviointia suorittava esimerkiksi neuvottelukunta-tyyppinen elin, jonka tehtäväala olisi laajempi kuin nykyisen tavara-arpajaislautakunnan.

Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että seurataan uuden lainsäädännön toimivuutta tavara-arpajaisten ja bingo-pelien osalta sekä muutoinkin yleishyödyllisten yhteisöjen, muun muassa urheiluseurojen, varainhankinnan kannalta ja ryhdytään tarvittaessa seurannan edellyttämiin lainvalmistelutoimenpiteisiin.

Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että selvitetään erikseen sähköisissä verkoissa harjoitettavan arpajaistoiminnan sekä kansallista että kansainvälistä, uutta arpajaislainsäädäntöä täydentävää, sääntelytarvetta ja mahdollisuuksia.

Sisäasiainministeriön poliisiosastolle on 1.7.2002 tehdyllä päätöksellä perustettu Riihimäelle Arpajais- ja asehallintoyksikkö. Yksikkö vastaa muun muassa arpajais-, viihdelaite- ja rahankeräyslainsäädännössä sisäasiainministeriölle säädetyistä tehtävistä.

Valtioneuvosto asetti 16.4.2004 jäsenistöltään laaja-alaisen Rahapelifoorumin, jonka tehtävänä oli valmistella kansallisen rahapelipolitiikan linjaukset ottamalla huomioon rahapelitoiminnan kansainvälistymisen vaikutukset ja rahapelitoimintaan kytkeytyvät sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset. Rahapelifoorumin linjaukset valmistuivat maaliskuussa 2006. Linjauksissa käsitellään rahapelien osalta rahapelien nykytilaa, haasteita, rahapeliyhteisöjen ohjauspolitiikkaa, lupa- ja valvontaviranomaisten toimintaa, pelien saatavuutta ja pelien ominaisuuksia, pelihaittojen ehkäisyä ja hoitoa sekä pelihaittojen tutkimusta. Rahapelifoorumin toimikausi päättyi pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen lopettaessa toimintansa.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimiin rahapelaamiseen liittyvien sosiaalisten ongelmien rajoittamiseksi, rikollisuuden torjumiseksi ja yksinoikeuden säilyttämiseksi sekä sen takaamiseksi, että viranomaisilla on riittävät voimavarat laittomaan pelitarjontaan puuttumiseksi. Hallitusohjelmassa todetaan vielä erikseen, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksinoikeusjärjestelmän säilyttämiseksi muuttuvassa kansainvälisessä tilanteessa. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi sisäasiainministeriö asetti 30.11.2007 arpajaislain uudistamista koskevan hankkeen. Ensimmäisessä vaiheessa työryhmä antaa 31.3.2008 mennessä ehdotuksensa Rahapelifoorumin linjauksiin liittyvistä säädösesityksistä. Toisessa vaiheessa työryhmä antaa 31.12.2008 mennessä ehdotuksensa rahapelien toimeenpanoa koskevan yksinoikeusjärjestelmän perusteisiin, rahapelitoimintaan ja laajemminkin arpajaisiin liittyvän valvonnan organisointiin ja resursointiin sekä rahapelien toimeenpanon kytkeytyvän sosiaalisen vastuun toteuttamiseen liittyvistä säädösesityksistä.

Yleishyödyllisten yhteisöjen varainhankinnan edellytyksiä parannetaan 1.7.2006 voimaan tulleella uudella rahankeräyslailla. (Kts. lisäksi kohta Rahankeräykset HE 102/2005 vp — EV 203/2005 vp)

Ulkomaalaisviraston toiminta
HE 15/2000 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.6.2000 hallituksen huolehtivan siitä, että ulkomaalaisviraston työtapoja kehitetään, palvelukykyä parannetaan ja virastolle turvataan asianmukaiset henkilöstövoimavarat, jotta muun muassa käsittelyaikoja saadaan kauttaaltaan nopeutettua.

Viraston nettomäärärahataso on vuodesta 1996 yli kaksinkertaistunut. Viraston määrärahakehys on kuitenkin valtion tuottavuusohjelman johdosta viime vuosina pienentynyt. Samaan aikaan viraston asiamäärät ovat voimakkaassa kasvussa.

Ulkomaalaisviraston toimintaa selvitettiin alustavasti viraston toimintojen alueellistamista koskevan selvitysmiehen selvityksen yhteydessä. Sisäasiainministeriö toteutti vuonna 2004 Ulkomaalaisviraston tulostavoitteiden toteutumisen ja alueellistamisen toimeenpanon ohjaushankkeen. Hankkeen tavoitteena oli erityisesti turvapaikkapäätöksenteon ja kansalaisuushakemusten ratkaisujen nopeuttaminen sekä alueellistamisen käynnistämiseksi ja sen tehokkaaksi hyväksikäyttämiseksi päätöksenteossa.

Sisäasiainministeriö asetti marraskuussa 2007 selvityshankkeen maahanmuuttohallinnon ja Ulkomaalaisviraston toiminnan kehittämiseksi. Ulkomaalaisvirasto muuttui vuoden 2008 alussa Maahanmuuttovirastoksi. Selvityshankkeen painopiste on Maahanmuuttoviraston palvelun, toiminnan laadun ja rakenteiden kehittämisessä. Tämän ohella selvityshankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota keskus- ja aluehallinnon uudistamisen yhteydessä tehtäviin ratkaisuihin mm. poliisin, työvoima- ja elinkeinokeskusten (ml. työvoimatoimistot) sekä lääninhallitusten osalta ja tehtyjen ratkaisujen mahdollisiin vaikutuksiin maahanmuuttohallintoon. Selvityshankkeen määräaika on 30.4.2008.

Maahanmuuttovirastossa on käynnissä ulkomaalaisprosessien sähköistämiseen tähtäävä hanke, joka valmistuttuaan tulee osaltaan nopeuttamaan päätöksentekoprosesseja. Kyseessä on merkittävä tuottavuushanke, johon valtiovarainministeriö on osoittanut tuottavuuden edistäminen -määrärahaa. Hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömät lainmuutokset tulivat voimaan 1.2.2007.

Läpivientiajat oleskeluluvissa ovat olleet tavoitteiden mukaiset eikä suuria viiveitä tai ruuhkia ole. Turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2007 noin 205 vuorokautta. Niin sanotussa nopeutetussa menettelyssä käsiteltyjen turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 88 vuorokautta. Kansalaisuushakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin 1 vuosi 10 kuukautta.

Ulkomaalaislain seuranta ja kehittäminen
HE 28/2003 vp, 151/2003 vp — EV 37/2004 vp
Hallintovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 23.4.2004 hallituksen seuraavan tarkkaan uuden ulkomaalaislain toimivuutta ja soveltamista ottaen seurannassa huomioon muun ohella lapsen asemaan ja etuun liittyvät eri kysymykset, ulkomaalaisten opiskelijoiden ja muidenkin ulkomaalaisten työnteko-oikeuden helpottaminen ja laajentaminen, ulkomaalaisasioiden käsittelyn nopeuttaminen kokonaisuutena ja erityisesti turvapaikkamenettelyssä selvissä tapauksissa, Ulkomaalaisviraston omaa päätöksentekoa koskevan valitusoikeuden käytön laajuus ja ulkomaalaishallinnon tehostaminen sekä seurannan ja siihen liittyvän selvitystyön perusteella valmistelevan eduskunnalle annettavaksi –

tarvittaessa nopeasti ja yksittäisinäkin asioina – uutta ulkomaalaislakia koskevat muutosehdotukset.

2. Eduskunta edellytti lisäksi hallituksen valmistelevan kiireellisesti eduskuntakäsittelyä varten ulkomaalaislakia täydentävinä normeina ihmiskaupan uhrien asemaa koskevat säännökset, henkilön maasta poistamisen täytäntöönpanoon liittyvät menettelytapasäännökset mukaan lukien pakko- ja voimakeinojen käyttäminen, poikkeuksellisia oloja varten tarpeelliset poikkeamismahdollisuudet ulkomaalaislain säännöksistä sekä henkilöiden laajamittaista maahantuloa koskevat säännökset valmiuslain mukaisiksi toimivaltuuksiksi.

1 Ulkomaalaislaki (301/2004) tuli voimaan 1.5.2004. Lain soveltamista on seurattu pyytämällä arvioita ulkomaalaislain toimivuudesta ja soveltamisesta tahoilta, jotka olivat mukana ulkomaalaislain valmistelussa. Lisäksi palautetta on saatu lain voimaantulon jälkeen pidetyissä koulutustilaisuuksissa ja muutoinkin lain soveltajilta.

Eduskunnan kiireellisesti edellyttämistä ulkomaalaislain muutosehdotuksista on valmisteltu seuraavat. Ulkomaalaisten opiskelijoiden asemaa koskeva ulkomaalaislain muutos tuli voimaan 1.2.2006. Lainmuutoksen tarkoituksena on edistää ulkomaalaisten opiskelijoiden hakeutumista ja sijoittumista suomalaiseen työelämään. Voimaan tulleella lailla laajennettiin ulkomaalaisten opiskelijoiden työnteko-oikeutta ja mahdollistettiin heidän jäämisensä Suomeen opintojen jälkeen työnhakutarkoituksessa. Lailla pyritään helpottamaan ulkomaalaisten opiskelijoiden jäämistä Suomeen töihin opintojen päätyttyä.

Ulkomaalaislain muutos, jolla pyritään parantamaan ilman huoltajaa olevien alaikäisten turvapaikanhakijoiden asemaa, tuli voimaan 1.2.2007. Ulkomaalaislakiin lisättiin säännökset vastaanottokeskusten ja lupaviranomaisten välisestä tiedonkulusta ja ilman huoltajaa olevan alaikäisen vanhemman tai hänen tosiasiallisesta huollostaan vastanneen henkilön jäljittämistä. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että lapsen edun toteutumisesta ja ilman huoltajaa tulleiden turvapaikanhakijalasten asemasta tehdään selvitys. Selvityksen tekeminen on mukana sisäasiainministeriön tulossuunnitelmassa vuodelle 2008.

Tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelevien ulkomaalaisten perheenjäsenten työnteko-oikeutta laajennettiin perheenyhdistämisdirektiivin kansallista voimaansaattamista koskevalla ulkomaalaislain muutoksella, joka tuli voimaan 1.7.2006. Sisäasiainministeriö on lokakuussa 2007 asettanut hankkeen ulkomaalaislain työntekijän oleskelulupajärjestelmän uudistamiseksi. Tavoitteena on ennen kaikkea selkeyttää järjestelmää. Hallituksen esitys on suunniteltu annettavaksi loppuvuodesta 2008.

Ulkomaalaisviraston päätöksenteko on nopeutunut mittavien tehostamistoimien seurauksena. Tällä hetkellä suurimmat viiveet ovat muutoksenhakuvaiheessa ja päätösten tiedoksiannossa sekä maasta poistamispäätösten täytäntöönpanossa. Niin sanotussa nopeutetussa menettelyssä käsiteltyjen turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 134 vuorokautta vuonna 2003. Nyt käsittelyaika on keskimäärin 88 vuorokautta. Viraston toiminta tulee edelleen tehostumaan prosessien sähköistämisen myötä.

Sisäasiainministeriö asetti marraskuussa 2007 selvityshankkeen maahanmuuttohallinnon ja Ulkomaalaisviraston toiminnan kehittämiseksi. Selvityshankkeen painopiste on Maahanmuuttoviraston palvelun, toiminnan laadun ja rakenteiden kehittämisessä. Tämän ohella selvityshankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota keskus- ja aluehallinnon uudistamisen yhteydessä tehtäviin ratkaisuihin mm. poliisin, työvoima- ja elinkeinokeskusten (ml. työvoimatoimistot) sekä lääninhallitusten osalta ja tehtyjen ratkaisujen mahdollisiin vaikutuksiin maahanmuuttohallintoon. Selvityshankkeen määräaika on 30.4.2008.

Ulkomaalaisviraston oman valitusoikeuden käyttöä on seurattu. Ulkomaalaisvirasto käytti vuonna 2005 muutoksenhakuoikeuttaan hakemalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa hallinto-oikeuden päätökseen 11 tapauksessa. Vuonna 2006 Ulkomaalaisvirasto haki valituslupaa 20 tapauksessa. Vuonna 2007 valituslupaa haettiin 11 kertaa. Valituslupaa on haettu yhteensä 42 tapauksessa.

2. Ihmiskaupan uhrin asemaa koskevat ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muutokset tulivat voimaan 31.7.2006. Ulkomaalaislakiin lisättiin muun muassa säännökset ihmiskaupan uhrille myönnettävästä oleskeluluvasta sekä säännös harkinta-ajan myöntämisestä ihmiskaupan uhrille.

Maasta poistamisen täytäntöönpanoon liittyviä menettelytapasäännöksiä pohtineen hankkeen yhteydessä on selvitetty, että maasta poistamisen täytäntöönpanoon liittyviä ohjeita ja määräyksiä on uudistettu siten, että muutoksia ulkomaalaislakiin ei tältä osin esitettäne. Asiaan liittyvä ohjeistus päivitetään kokonaisuudessaan sisäasiainministeriön ulkomaalaisasioita koskevan ohjetyöryhmän työn yhteydessä. Eduskunnan lausuma poikkeuksellisia oloja varten tarpeellisista poikkeamismahdollisuuksista ulkomaalaislain säännöksistä sekä henkilöiden laajamittaista maahantuloa koskevista säännöksistä on saatettu valmiuslakitoimikunnan tietoon ja valmisteltavaksi. Valmiuslakitoimikunta päätyi ehdotuksessaan siihen, että valmiuslakiin ei oteta henkilöiden laajamittaista maahantuloa koskevaa toimivaltasäännöstä.

Kunnallisen eläkejärjestelmän uudistus
HE 45/2004 vp — EV 11 /2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 22.6.2004, että hallitus seuraa, missä määrin nyt hyväksytty eläkkeiden normeeraus vaikuttaa alkavien eläkkeiden tasoon. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää kuntasektorin naisvaltaisen, fyysisesti rasittavien matalapalkka-alojen työterveyshuollon ja työsuojelun mahdolliset puutteet ja laatii tutkimuksiin perustuvan toimenpideohjelman puutteiden korjaamiseksi ja työkykyä ylläpitävien toimenpiteiden tehostamiseksi vuoteen 2007 mennessä.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, tarvitaanko lainsäädännön muutoksia sen varmistamiseksi, että työkyvyttömyyseläkkeiden myöntökäytännössä sekä työterveyshuollon ja työsuojelun järjestämisessä tulee riittävästi huomioon otetuksi niiden tehtävien erityisvaatimukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen tai työn vastuullisuuteen yleisen edun kannalta.

Normeerauksen vaikutuksesta alkaneiden eläkkeiden tasoon on tehty seurantatilastot. Vuonna 2006 kunnallisen eläkejärjestelmän piiristä on siirtynyt vanhuuseläkkeelle ennen varsinaista eläkeikää 950 henkilöä. Normeeraus on vaikuttanut näistä 512 henkilön eläkkeeseen. Keskimääräisesti vaikutus on ollut 17 euroa kuukaudessa. Normeeraus on vaikuttanut eläkkeeseen keskimääräisesti sitä enemmän mitä aikaisemmin ennen vanhuuseläkeikää eläkkeelle on siirrytty. Tilastointia normeerauksen vaikutuksesta eläkkeiden tasoon jatketaan edelleen.

Kotikuntaratkaisu
HE 67/2004 vp — EV 99/2004 vp
Hallintovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 21.6.2004 hallituksen selvittävän eri näkökohdat huomioon ottaen, onko voimassa olevaa kotikuntalain sääntelyä täydennettävä siten, että maistraa-

tin tekemä ratkaisu henkilön kotikunnasta muodostuu selkeästi eri tahoja sitovaksi valituskelpoiseksi hallintopäätökseksi.

1. Sisäasiainministeriö asetti 1.11.2005 hankkeen (SM097:00/2005) selvittämään kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitetun maistraatin tekemän kotikuntaratkaisun oikeudellisen luonteen muutostarpeita ja niistä mahdollisesti johtuvia lainsäädäntö- ja muita toimenpiteitä. Selvitystyö valmistui kesäkuussa 2006 ja siitä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, sisäasiainministeriön kuntaosastolta, korkeimmalta hallinto-oikeudelta, hallinto-oikeuksilta, Kansaneläkelaitokselta, verohallitukselta, Väestörekisterikeskukselta, maistraateilta, Suomen Kuntaliitolta sekä Kuusankosken ja Oulun kaupungeilta. Asian valmistelussa tehtyjen selvitysten ja annettujen asiantuntijalausuntojen perusteella todettiin, ettei sellaisiin säädösmuutoksiin ole tarkoituksenmukaista ryhtyä, joiden perusteella maistraatin tekemästä kotikuntamerkinnästä muodostuisi viranomaisia yleisesti sitova ja valituskelpoinen hallintopäätös. Lainsäädäntötoimenpiteiden sijaan sisäasiainministeriö päätti kuitenkin toteuttaa seuraavat toimenpiteet:

– Ministeriö antoi 14.2.2007 Väestörekisterikeskukselle tehtäväksi yhteistyössä maistraattien kanssa suunnitella ja toteuttaa kotikunnan määräytymistä koskevan koulutusohjelman kuntien, Kelan ja verottajan paikallistoimistojen henkilöstölle sekä tarvittavassa laajuudessa myös muille paikallishallinnon viranomaisille. Koulutusohjelma on valmistunut ja se toteutetaan vuoden 2008 aikana.

– Ministeriö asetti 21.8.2007 työryhmän, jonka tehtävänä on kehittää ja selkeyttää henkilön kotikuntaa ja asuinpaikkaa koskevien tietojen ilmoituskäytäntöä eräiden viranomaisten ja maistraattien välillä. Työryhmässä ovat edustettuina valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, Kansaneläkelaitos, Verohallitus, Väestörekisterikeskus, maistraatit ja Suomen Kuntaliitto. Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotukset tarvittaviksi toimenpiteiksi, joiden perusteella ainakin edellä mainittujen viranomaisten tekemistä väestötietojärjestelmään talletetuista kotikuntamerkinnöistä poikkeavista ratkaisuista ja päätöksistä, joissa henkilön kotikunnalla on ollut oikeudellista merkitystä, ilmoitettaisiin aina asianomaiselle maistraatille. Työryhmän toimikausi päättyy 28.2.2008.

Koska lausumassa tarkoitettuihin säädösmuutoksiin ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä, asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Poliisilain kokonaisuudistus
HE 266/2004 vp, LA 58/2005 vp – EV 83/2005 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 22.6.2005, että eduskunnalle antamista varten valmistellaan poliisilain säännösten pohjalta huolellisesti poliisilain kokonaisuudistus siten, että sääntelyesitys muodostuu mahdollisimman selkeäksi ja johdonmukaiseksi sisältäen kunkin yksitäisen pykälän täsmälliset ja muutoinkin asianmukaiset perustelut.

Sisäasiainministeriö asetti 11.1.2006 OTL, VT Klaus Helmisen selvityshenkilöksi selvittämään esitutkintaviranomaisten toimivaltuussäännöksiä. Tehtävänä oli laatia selvitys siitä, mitä muutoksia tulisi tehdä poliisi-, esitutkinta- ja pakkokeinolakiin sekä asiasisällöltään niihin liittyviin muihin säädöksiin ja miten tämän lainsäädäntökokonaisuuden selkeyttä ja ymmärrettävyyttä voitaisiin parantaa esimerkiksi muuttamalla normien sijoittelua ja ryhmittelyä. Selvityksessä tuli kartoittaa nykylainsäädännön systematiikka, ongelmat ja muutostarpeet, tarpeet lainsäädännön selkeyttämiselle ja yhtenäistämiselle sekä arvioida esitutkintaviranomaisten rooleja. Selvityksessä tuli huomioida toimivaltuuksien käyttämiseen liittyvät valvonta- ja oikeussuojajärjestelyt, perus- ja ihmisoikeusnäkökohdat sekä niihin liittyvä Eu-

roopan ihmisoikeustuomioistuimen ja laillisuusvalvojien ratkaisukäytäntö. Selvityshenkilö luovutti loppuraporttinsa 3.7.2006.

Oikeusministeriö ja sisäasiainministeriö ovat asettaneet 12.3.2007 toimikunnan, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistukseksi. Toimikunnan tulee sisältökysymysten osalta selvittää tarpeellisin osin edellä mainitussa selvityksessä esille nostetut kysymykset. Asettamispäätöksen mukaan toimikunnan tehtävänä on pyrkiä säännöskokonaisuutta selkeyttäviin ja säännösten soveltamista helpottaviin lakisystemaattisiin ja lakiteknisiin ratkaisuihin. Erityistä huomiota on tällöin kiinnitettävä nykyisin poliisilain 3 luvussa olevaan tiedonhankinnan sääntelyyn ja pakkokeinolain 5 a luvussa olevaan telekuuntelun, televalvonnan ja teknisen tarkkailun sääntelyyn sekä tiedonhankinta- ja pakkokeinoasioiden tuomioistuinkäsittelyä koskeviin säännöksiin. Nykyiset asetuksentasoiset säännökset on perustuslain edellyttämässä laajuudessa siirrettävä tarkistettuina lain tasolle. Toimikunnan toimikausi päättyy 31.10.2008.

Alueellistamishankkeet
VNS 3/2004 vp — EK 21/2004 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 28.10.2004 hallituksen huolehtivan siitä, että alueellistamistarkasteluun otetaan koko valtion hallinto – mukaan lukien muussakin kuin virastomuodossa hoidettavat valtion toiminnot – ministeriöiden ydinosia lukuun ottamatta ja siitä, että alueellistamistoimenpiteistä valtiolle siirtymävaiheessa aiheutuvien ylimääräisten menojen kattamiseen varataan vuosittain valtion talousarvioon riittävät määrärahat.

2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että alueellisen kehittämisen kannalta merkittäviä taloudellisia voimavaroja kootaan yhteen, alueellistetaan ja lisätään sitomattomien maakunnallisten kehittämisvarojen osuutta sekä siitä, että maakunnan liittojen roolia aluekehityslain mukaisina aluekehitysviranomaisina vahvistetaan alueellistettujen ja alueellistettavien voimavarojen suuntaamisessa muun muassa lisäämällä maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmien sitovuutta ja vaikuttavuutta.

3. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan tarkkaan alue- ja rakennepolitiikkaan liittyvien toimintajärjestelmien ja menettelytapojen toimivuutta ja aluepolitiikan vaikuttavuutta sekä ryhtyvän seurannan edellyttämiin tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Ei-virastomuodossa hoidettavia valtion toimintoja hoitavat lähinnä säätiöt, yhdistykset, valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot, valtionenemmistöiset ja valtion osakkuusyhtiöt sekä valtion liikelaitokset.

Säätiörekisteriin on merkitty yli 2 600 säätiötä. Säätiörekisterin ulkopuolelle jääviä ns. epäitsenäisiä säätiöitä on useita kymmeniä tuhansia. Yhdistyksiä on noin 130 000. Valtion budjettitalouden ulkopuolisia rahastoja on 11. Valtiolla on osakeomistuksia lähes 50 merkittävässä yhtiössä. Valtion liikelaitoksia on kuusi kappaletta. Nykyisen alueellistamislain (362/2002) mukaisesti sitä ei sovelleta valtion liikelaitoksiin.

Hallitus antoi iltakouluneuvottelussaan 26.9.2007 kannanoton alueellistamisen jatkamisesta. Kannanoton mukaisesti Alueellistamisen koordinaatioryhmä laatii kokonaissuunnitelman alueellistamisesta. Sitä varten ministeriöt selvittävät alueellistamismahdollisuudet. Selvityksiin sisällytetään mahdollisuuksien mukaan myös ei-virastomuodoissa hoidettavia valtion toimintoja.
Sisäasiainministeriö on esittänyt kehysmenettelyn ja budjettimenettelyn eri yhteyksissä vuodesta 2004 lähtien 10 miljoonan euron vuosittaista määrärahaa alueellistamishankkeiden

edistämiseksi ja tukemiseksi. Kun erityisiä lisävaroja ei ole osoitettu, omaksuttiin valtiovarainministeriön kanssa syksyllä 2005 käydyn neuvottelun pohjalta käytäntö, jonka mukaisesti alueellistamishanke on mahdollista rahoittaa:

– hallinnonalan kehyksessä ”lainana” hallinnonalan sisällä
– käyttämällä hallinnonalan sisällä muodostuvaa, hallinnonalalle jäävää tuottavuuden kehittämisestä muodostuvaa säästöä
– valtiovarainministeriön tuottavuusrahalla, kun kyseessä on valtiovarainministeriön tuottavuushankkeeksi hyväksymä hanke, esimerkiksi muodostettaessa tukipalveluista palvelukeskusta.

Valtiovarainministeriön pääluokassa on vuosina 2005–2007 ollut määräraha henkilöstön muutokseen sopeuttamisen tukemiseen. Tätä määrärahaa on voitu käyttää myös alueellistamisen tukemiseen. Esimerkiksi vuonna 2005 tästä määrärahasta myönnettiin puolustusministeriölle 200 000 euroa ja vuonna 2007 määräraha on myönnetty Metsäntutkimuslaitokselle, sisäasiainministeriön hallinnonalan tietohallintokeskukselle ja Pääesikunnalle. Vuoden 2008 talousarviossa määrärahaa on varattu momentille 28.40.20 tuottavuus- ja alueellistamishankkeiden johdosta ilman tehtäviä jäävän henkilöstön uudelleen sijoittamisen tukitoimiin 511 000 euroa.

Alueiden kehittämislain muutos (954/2005) astui voimaan vuoden 2007 alussa. Sisäasiainministeriö järjesti lain 10 a §:n mukaiset maakunnan liittojen ja ministeriöiden väliset neuvottelut ensimmäisen kerran joulukuussa 2006 ja toisen kerran marraskuussa 2007. Neuvottelujen pohjana olivat lokakuussa valmistuneet maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmat. Maakunnan liitot osallistuivat lisäksi hallitusohjelman mukaisesti TE -keskusten ja ministeriöiden välisiin tulossopimusneuvotteluihin syksyllä 2007.

Lain 10 a §:n tarkoituksena on edelleen, että ministeriöt kokoavat keskeiset alueelliseen kehittämiseen vaikuttavat määrärahaehdotukset ja tekevät niistä ehdotuksen valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi. Tavoitteena on, että valtioneuvosto pystyisi koordinoimaan paremmin alueelliseen kehittämiseen tarkoitettuja määrärahoja ja saisi selkeän käsityksen määrärahojen kokonaisuudesta. Yksikään ministeriö ei kuitenkaan vuosien 2007 ja 2008 talousarvioissaan koonnut määrärahoja lain tarkoittamalla ja valtiovarainministeriön talousarvion laadintaohjeessa edellyttämällä tavalla. Poikkeuksen muodostivat vuoden 2007 talousarviossa sisäasiainministeriön pääluokkaan kootut Euroopan aluekehitysrahaston varat ja niitä vastaava kansallinen vastinrahoitus sekä vastaavasti työministeriön pääluokkaan kootut Euroopan sosiaalirahaston varat sekä niitä vastaava kansallinen valtion vastinrahoitus.

Sisäasiainministeriö pyysi syksyllä 2006 ministeriöitä esittelemään valtioneuvoston 4 §:n 3 kohdan mukaiset alueellisesti jaettavat kootut määrärahat valtioneuvostolle 25.1.2007. Ministeriön esittämänä yhteisenä esittelypäivänä valtioneuvostossa oli kaksi määrärahan jakoesitystä, toinen ympäristöministeriöstä toinen sisäasiainministeriöstä.

Sisäasianministeriö pyysi elokuussa valtiovarain controller -toiminnolta lausuntoa valtioneuvoston ohjesäännön 4 §:n 3 kohdan ja alueiden kehittämislain 10 a §:n toteutumisesta sekä ehdotuksia mahdollisten epäkohtien korjaamiseksi. Antamassaan lausunnossa valtiovarain controller -toiminto toteaa, että alueiden kehittämislain 10 a §:n mukaiset määrärahat on määritelty puutteellisesti, mikä johtaa epäjohdonmukaisuuteen määrärahojen kokoamisessa. Lisäksi lausunnossa todetaan, että määrärahat joiden ensisijainen tarkoitus ei ole alueiden kehittäminen tulisi jättää kokoamisen ulkopuolelle. Lausunnossa ei otettu kantaa valtioneuvoston ohjesäännön toteutumiseen.

Hallitus hyväksyi elokuussa 2007 talousarvioneuvottelun pöytäkirjamerkinnän, jossa hallitus edellytti ministeriöitä valmistelemaan samanaikaisesti valtioneuvoston ohjesäännön 4 §:n 3 kohdan mukaisesti valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi tulevat alueelliset mää-

rärahat. Sisäasianministeriön on pyytänyt ministeriöitä valmistelemaan määrärahojen jakoesitykset valtioneuvoston yleisistunnolle 14.2.2008.

Aluehallinnon uudistamishankkeen ohjausryhmä asetti lokakuussa 2007 aluekehittämisen voimavarojen kokoamista ja niihin liittyvän päätösvallan siirtämistä selvittävän alatyöryhmän. Työryhmä luovutti raporttinsa vuoden 2007 lopussa.

Sisäasiainministeriön asettama aluepoliittisten toimenpiteiden seurantaryhmä seurasi ja koordinoi valtakunnallisten alueiden kehittämisen tavoitteiden toimeenpanoa ja muiden aluepoliittisten toimenpiteiden toteutumista. Seurantaryhmän toimikausi loppui maaliskuun lopussa ja seurantaryhmän loppuraportti jätettiin keväällä 2007.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 valtakunnallisista alueiden kehittämistavoitteista vuosille 2007–2011.

Siviilikriisinhallinta
VNS 6/2004 vp – EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 4. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy siviilikriisinhallintaa koskevan lainsäädännön kehittämisen ohella toimiin siviilikriisinhallintaa koskevien kansallisten voimavarojen ja asiantuntemuksen sekä EU:n siviilikriisinhallintapolitiikan vahvistamiseksi ja että valtioneuvosto laatii asiasta eduskunnalle selvityksen viimeistään vuoden 2006 aikana.

Eduskunnalle annettiin vuoden 2006 syksyllä (8.9.2006 UTP 21/2006 vp) lausuman mukainen selvitys. Selvitys laadittiin ulkoasiainministeriön ja sisäasiainministeriön yhteistyönä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimeenpano
HE 6/2005 vp - EV 92/2005 VP
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2005, että hallitus seuraa tarkkaan rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimeenpanoa sekä huolehtii siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan viimeistään vuoden 2008 loppuun mennessä seikkaperäinen kirjallinen selvitys rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta.

Rajavartiolaitos on käynnistänyt lainsäädännön toimeenpanon seurannan ja hallintovaliokunnalle annettavan kirjallisen selvityksen edellyttämien tietojen keräämisen.

Henkilötietojen suojaa koskeva yleissääntely
HE 25/2005 vp — EV 92/2006 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.6.2006, että hallitus käynnistää biometrisiä tunnisteita ja niiden käyttöä koskevan yleisen henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön valmistelutyön.

Valtioneuvosto päätti 20.7.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin. Biometristen tunnisteiden tai muiden sähköisten tunnistamiskeinojen ja -välineiden käyttöä on arvioitava henkilötietolain (523/1999) mukaan. Biometrisiin tunnisteisiin ja niiden käyttöön liittyvän

henkilötietojen suojaa koskevan yleislainsäädännön valmistelu kuuluu oikeusministeriön toimialaan ja tarkempi vastaus tältä osin löytyy oikeusministeriön hallinnonalan osasta.

Sisäasiainministeriössä on valmisteilla passilain uudistamisen toinen vaihe. Tarkoituksena on sisällyttää sormenjälkitieto passin tietosirulle. Samalla on tarkoitus valmistella lainsäädäntömuutokset, joita biometristen tunnisteiden käyttöönotto henkilökorteissa edellyttää.

Valtionosuusuudistus
HE 88/2005 vp — EV 191/2005 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 13.12.2005 hallituksen seuraavan tarkkaan valtionosuusuudistuksen ensimmäisen vaiheen eri valtionosuuskertoimien ja laskentaperusteiden toimivuutta sekä muutoinkin uudistuksen vaikutuksia ja ottavan seurannassa ilmenneet seikat huomioon valtionosuusuudistuksen toisessa vaiheessa.

2. Eduskunta edellytti hallituksen varautuvan siihen, että valtionosuusuudistuksen ensimmäisen vaiheen valtionosuusperusteiden muutoksista johtuvia huomattavia valtionosuusmenetyksiä voidaan tarvittaessa ottaa huomioon myönnettäessä kunnille harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia siirtymäkauden 2006–2008 aikana, ja ottaen huomioon vuoden 2009 alusta mahdollisesti säädettävät rahoitusjärjestelmän muutokset, tarvittaessa vielä mainitun siirtymäkauden jälkeenkin.

3. Eduskunta edellytti hallituksen lastensuojelulain uudistamisen yhteydessä kiireellisesti selvittävän lastensuojelukertoimen toimivuutta ottaen huomioon kertoimen kehittämisessä, että siihen voidaan sisällyttää huostaanottomäärän ohella valtionosuuskriteerit täyttävä lasten avohuollon määräytymisperuste, ja että tilastointia tähän liittyen kehitetään, sekä selvitystyön perusteella valmistelevan eduskunnalle antamista varten tarvittavat muutosehdotukset ensi tilassa ja jopa ennen lastensuojelulakiin liittyvien kehittämishankkeiden ja muiden uudistusten toteuttamista.

4. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan ja arvioivan ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmän toimivuutta ja uudistuksen vaikutuksia muun muassa järjestelmän läpinäkyvyyteen, koulutuksen tuloksellisuuteen ja laatuun sekä rahoitusperustaan, ja ensi tilassa ryhtyvän tarvittaessa seurannan ja arvioinnin perusteella tarpeellisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Sisäasiainministeriö on asettanut 1.6.2007 työryhmän selvittämään kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamista vuoden 2010 alusta. Työn yhteydessä arvioidaan valtionosuusjärjestelmän ensimmäisen vaiheen uudistuksen toimivuutta, mukaan lukien lastensuojelu ja ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmän toimivuus. Valtionosuusmenetysten kompensaatiotarve harkinnanvaraisen rahoitusavustuksen kautta arvioidaan vuosittain päätettäessä avustusten myöntämisestä.

Selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittäminen
HE 90/2005 vp – EV 94/2006 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 5.9.2006 hallituksen selvittävän mahdollisuudet edistää selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin kanssa.

Sisäasiainministeriö tulee pyytämään sosiaali- ja terveysministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin asiaa koskevan työryhmän perustamiseksi.

Rahankeräykset
HE 102/2005 vp — EV 203/2005 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 12.12.2005 hallituksen huolehtivan uudistuksen tehokkaasta tiedottamisesta sekä tarkkaan seuraavan uuden rahankeräyslain soveltamista ja toimivuutta ottaen huomioon muun ohella rahankeräyksen määritelmään samoin kuin yleishyödyllisen toiminnan määritelmään liittyvät rajanvetotilanteet, rahankeräysten tehokkaan valvonnan ja väärinkäytösten torjunnan sekä arvioivan erikseen mahdollisuutta erityisestä syystä myöntää evankelis-luterilaiselle kirkolle tai ortodoksiselle kirkkokunnalle taikka niiden seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle rahankeräyslupa.

Rahankeräyslain uudistamista koskeva hallituksen esitys (HE 102/2005) on hyväksytty eduskuntakäsittelyssä joulukuussa 2005. Rahankeräyslaki (255/2006) ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus rahankeräyksistä (503/2006) tulivat voimaan 1.7.2006. Lailla selvennetään rahankeräystoiminnan eroa yleishyödyllisten toimijoiden muuhun varainhankintaan ja erityisesti kaupankäyntiin. Lailla turvataan yleishyödyllisten yhteisöjen mahdollisuudet omaehtoiseen varainhankintaan varmistamalla lahjoittajien luottamus varainhankinnan asianmukaisuuteen. Tässä tarkoituksessa tehostetaan rahankeräysten valvontaa tarkentamalla muun muassa tilitystä koskevia säännöksiä ja parantamalla valvontaviranomaisten toimintamahdollisuuksia. Rahankeräysrikoksen enimmäisrangaistus nousi kuudesta kuukaudesta vankeutta enintään kahteen vuoteen vankeutta.

Rahankeräysten valvontaa varten tullaan perustamaan poliisin pitämä valtakunnallinen rahankeräysten valvontatiedosto. Sisäasiainministeriön on 15.3.2007 asettanut hankkeen valmistelemaan rahankeräysten valvontarekisteriä. Hankkeen määräaika päättyy 31.5.2009.

Keskus-, alue- ja paikallishallinnon henkilöstöpolitiikka
Julkisen sektorin henkilöstöpolitiikka
VNS 2/2005 vp - EK 6/2006 vp
Hallintovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 16.3.2006 hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan vuoden 2008 loppuun mennessä selvitys maamme keskus-, alue- ja paikallishallinnon sekä julkisen sektorin henkilöstöpolitiikan tilasta, tehdyistä toimenpiteistä, saavutetuista tuloksista sekä kehittämistarpeista.

2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että muun muassa valtiontalouden kehysmenettelyssä valtion henkilöstömäärä arvioidaan kaavamaisen laskentamallin sijasta ottaen huomioon valtion tehtävät sekä tuottavuutta tehostavien hankkeiden ja prosessien hyödyt.

3. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan vuosittain selvitys alue- ja paikallishallinnolle asetetuista palvelutavoitteista ja niiden toteutumisesta, lääninhallitusten arvioinnin piiriin kuuluvien julkisten peruspalvelujen tilasta sekä peruspalveluohjelmasta.

1. Keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuutta ja kehittämistarpeita koskeva selonteko edellytti toimintalinjojen tarkentamista konkreettiseksi toimeenpanosuunnitelmaksi. Tämä suunnitelma hyväksyttiin hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmässä vuoden 2006 huhtikuussa. Toimeenpanosuunnitelman edellyttämä valmistelu on käynnissä ja osittain suunnitelman mukaiset toimenpiteet on jo toteutettu. Sisäasiainministeriö on seurannut toimeenpanon edellyttämien hankkeiden ja toimenpiteiden etenemistä ja käynnistänyt vuoden 2007 lopulla toimeenpanon seurannan väliraportin laadinnan. Väliraportti valmistuu vuoden 2008 alussa.

2. Uusi hallitus on tarkastellut tuottavuusohjelman toteuttamistilannetta toimenpiteittäin ja sopinut tarvittavista uudelleenkohdennuksista kokonaistavoitteen saavuttamiseksi. Valtionhallinnon tuottavuutta parannetaan kaikilla hallinnonaloilla toteuttavilla toimilla huomioiden hallinnonalojen erilaiset mahdollisuudet tuottavuuden edistämisessä. Tästä johtuen hallinnonalojen tuottavuustavoitteet mitattuna henkilöstötarvetta pienentävänä vaikutuksena vaihtelevat hallinnonaloittain noin 3–4 %:n välillä kokonaishenkilöstömäärästä. Kaikille valtionhallinnon virastoille tai toiminnoille ei ole kohdistettu tuottavuustavoitetta. Tuottavuustoimenpiteistä ja -hankkeista on käyty säännöllisesti neuvotteluita tuottavuustoimenpiteiden vaikuttavuutta ja kohdentamista on arvioitu ja tarkistettu sekä kehitetty uusia tuottavuustoimenpide-ehdotuksia. Hallituksen linjauksen mukaisesti ministeriöt voivat tuottavuusohjelman toteuttamisessa ja toimenpiteiden kohdentamisessa muuttaa hallinnonalansa toimenpiteitä ilman erillisiä neuvotteluja mikäli kehysvaikutus pysyy samana. Näin toimintojen tehostamismahdollisuudet voidaan paremmin sopeuttaa mm. virastoissa tapahtuvaan henkilöstön luonnolliseen poistumaan.

Hallitus vahvisti kehityspäätöksessä vuosille 2007–2011 tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden henkilöstötarvetta pienentävän vaikutuksen hallinnonaloittain vuoteen 2011 mennessä. Tarkistettu tavoite on, että valtionhallinnon työvoimatarve vuoden 2011 lopussa olisi kaikkiaan 9 645 henkilötyövuotta pienempi kuin v. 2005. Se tarkoittaa, että arviolta keskimäärin runsas kolmannes henkilöstön poistuman vapauttamista työpaikoista jätettäisiin täyttämättä.

Tuottavuushankkeet, alueellistamistoimenpiteet ja hallinnon muut rakenne- ja toimintamuutokset, koskettavat lähes koko valtion henkilöstöä. Muutosten etenemistä ja tavoitteena olevien henkilöstövaikutusten toteutumista on ryhdytty tukemaan entistä tehokkaammin. Hallituksen linjausten mukaisesti valtiovarainministeriö on antanut uudet täydennetyt ohjeet ministeriöille ja virastoille muutostilanteiden henkilöstöpolitiikasta.

3. Ministeriöt ovat asettaneet valtion paikallis- ja aluehallinnolle palvelujen saatavuutta koskevat konkreettiset ja mitattavat palvelutavoitteet. Palvelutavoitteiden toteutumista käsitellään vuosittain ministeriöiden ja alaisen hallinnon välisissä tuloskeskusteluissa. Lääninhallitukset suorittavat vuosittain peruspalvelujen alueellista arviointia. Lääninhallituksia ohjaavat ministeriöt ja keskusvirastot määrittävät arviointikohteet. Lääninhallitukset ovat raportoineet keväällä 2007 valtion paikallis- ja aluehallinnolle asetettujen palvelutavoitteiden toteutumisesta sekä lääninhallitusten arvioinnin piiriin kuuluvien julkisten peruspalvelujen tilasta. Sisäasiainministeriö antoi kesällä 2007 hallintovaliokunnalle selvityksen vuodelle 2006 asetetuista palvelutavoitteista ja niiden toteutumisesta sekä lääninhallitusten suorittaman peruspalvelujen arvioinnin piiriin kuuluvien julkisten palveluiden tilasta.

Poliisin hallintorakenneuudistus
HE 72/2006 vp — EV 194/2006 vp
Hallintovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 8.12.2006 hallituksen huolehtivan siitä, että hyvissä ajoin ennen poliisilaitoksen toimialueenmuodostamista useammasta kuin yhdestä kihlakunnasta hallintovaliokuntaa informoidaan kirjallisesti muutoshankkeesta perusteluineen.
>
> 2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että myös poliisin lääninjohdon asema ja tehtävät selvitetään.

Valtioneuvosto päätti 25.1.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Hallintovaliokunta on 5 päivänä kesäkuuta 2007 pyytänyt sisäasiainministeriöltä selvityksen poliisin paikallishallinnon kehittämisestä. Sisäasiainministeriö on 13 päivänä syyskuuta 2007 toimittanut valiokunnalle selvityksensä (MINS 1/2007 vp). Eduskunnan hallintovalio-

kunta antoi sisäasiainministeriön selvityksen johdosta lausuntonsa 12.10.2007 (HaVL 14/2007 vp). Valtioneuvoston asetus poliisilaitosten toimialueista annettiin 15.11.2007 ja Sisäasiainministeriön päätökset pääpoliisiasemien ja poliisiasemien sijaintipaikoista sekä paikallispoliisin rakenneuudistusten toteutushankkeen asettamisesta tehtiin 16.11.2007.

2. Poliisin hallintorakenneuudistuksen toisen vaiheen käsittely poliisin hallintorakenteen kehittämistyöryhmässä (PORA-työryhmä) aloitettiin elokuussa 2007. Toisessa vaiheessa työryhmä tekee selvityksen ja kehittämisehdotukset poliisin ylijohdon, poliisin lääninjohtojen, poliisin valtakunnallisten yksiköiden sekä Helsingin poliisilaitoksen kehittämistarpeista. Loppuraporttiin sisältyy esitykset muun muassa poliisin lääninjohtojen rakenteellisista kehittämistarpeista.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteuttaminen
HE 155/2006 vp — EV 259/2006 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.1.2007 hallituksen antavan vuonna 2009 eduskunnalle selonteon kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteutuksesta sekä kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskevan puitelain tavoitteiden toteutumisesta.

Valtioneuvosto päätti 8.2.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto antaa selonteon uudistuksen toteuttamisesta eduskunnalle vuonna 2009. Selonteon yhteydessä ratkaistaan tarvittavat jatkotoimet puitelain tavoitteiden toteuttamiseksi ja hallitusohjelman tavoitteiden edistämiseksi. Selonteossa tarkastellaan laajemmin puitelain tavoitteiden toteutumista sekä lain sisältämien keinojen käyttöä.

Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta kunnissa
HE 267/2006 vp — EV 308/2006 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.2.2007, että hallitus
> – yhdessä kunta-alan työmarkkinajärjestöjen ja Kuntaliiton kanssa tarkoin seuraa yhteistoiminnan kehittymistä käytännössä ja erityisesti sitä, miten henkilöstösuunnitelmat laaditaan, miten määräaikaisten työsuhteiden käyttö kehittyy ja miten henkilöstösuunnitelmilla edistetään työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä sekä ikääntyvien työntekijöiden erityistarpeiden ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen huomioon ottamista, ja
> – antaa seurannan tuloksista työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle selvityksen vuoden 2010 kevätistuntokauden loppuun mennessä.

Valtioneuvosto päätti 12.4.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Hallitus käynnistää selvitystyön kunta-alan työmarkkinaosapuolten kanssa.

Puolustusministeriö

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp — EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 3. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että puolustusvoimat toimii selonteossa määriteltyjen henkilöstön vähentämis- ja uudelleenkohdentamistavoitteiden toteuttamisessa hyvän työnantajan tavoin pitäen lähtökohtana irtisanomisten välttämistä ja minimoiden toimenpiteistä aiheutuvat haitat ja että selonteossa yksilöimättömät puolustusvoimien rationalisointitoimenpiteet tuodaan eduskunnan asianomaisten valiokuntien arvioitaviksi, kun niistä on konkreettisia esityksiä.

Puolustusministerin vahvistamaan puolustushallinnon henkilöstöpoliittiseen strategiaan (2025) on kirjattu hyvän työnantajan henkilöstöpoliittiset menettelytavat puolustusvoimia ja puolustusvoimien henkilöstöjärjestelmää kehitettäessä. Nämä menettelytavat ovat osa puolustusministeriön puolustusvoimille antamaa virallista ohjausta selonteon toimeenpanossa.

Henkilöstöpoliittisen strategian mukaisesti irtisanomisuhan alaiselle henkilöstölle pyritään tarjoamaan samassa puolustushallinnon virastossa avoinna olevia tai vapautuvia saman alan tehtäviä. Henkilö on tällöin myös etusijalla täytettäessä muuta tehtävää, jota hän koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella on kelpoinen hoitamaan. Mikäli henkilön uudelleen sijoittaminen samassa puolustushallinnon virastossa ei ole mahdollista, hänet pyritään työllistämään muualle puolustushallintoon. Henkilön mahdollisuuksia siirtyä tarvittaessa muualle valtion palvelukseen tuetaan siirtämällä vuoden palkkausvarat vastaanottavan viraston käytettäväksi, jolloin tavoitteena on taata pysyvä työllistyminen valtion hallintoon. Valtion virkamieslain 20 §:n mukaisin siirroin voidaan tukea vastaavasti siirtymistä muun kuin valtiotyönantajan palvelukseen. Liikkeenluovutuksenomaisessa tilanteessa henkilöstön asema turvataan liikkeenluovutusta koskevia menettelytapoja hyväksi käyttäen.

Työnantajan ja henkilöstön välisissä yhteistoimintaneuvotteluissa selvitetään, miten henkilöstön työmarkkinakelpoisuutta voidaan parantaa. Työmarkkinakelpoisuuden parantamiseksi voidaan myöntää mm. palkallista virkavapautta ja taloudellista tukea omaehtoisen opiskelun ja itsensä kehittämisen mahdollistamiseksi. Yhteistoimintamenettelyn aikana myös määritetään ne henkilöt, jotka lähestyvän eläke- tai eroamisiän vuoksi jäävät puolustusvoimien henkilöstökokoonpanoon. Samalla yhteistoimintamenettelyssä selvitetään henkilöstövaikutuksia lieventäviä ja henkilöstön asemaa turvaavia mahdollisia muita toimenpiteitä.

Henkilöstöpoliittisen strategian mukaisesti puolustushallinnossa noudatetaan vuosille 2005–2007 tehdyn tulopoliittisen sopimuksen mukaista työllistymisen ja muutosturvan toimintatapamallia. Tämän mukaisesti työnantajan tulee tiedottaa henkilön oikeudesta sopimuksen mukaiseen työllistymisohjelmaan.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon puolustusvoimien rauhanajan organisaatiota koskevien päätösten toimeenpanon seurauksena puolustusvoimista on vuoden 2007 aikana irtisanottu 91 henkilöä. Näitä toimenpiteitä ovat olleet:
- johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistaminen,
- puolustusvoimien materiaalilaitoksen rationalisoinnin jatkaminen,
- maavoimien koulutusorganisaation muuttaminen vastaamaan varusmieskoulutuksen mukaista tarvetta,
- Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen siirron Kankaanpäästä Tuusulaan valmistelu.

Vuoden 2007 loppuun mennessä näistä 91 henkilöstä viisi henkilöä on kyetty sijoittamaan kunnalliselle sektorille tai muun työnantajan palvelukseen myöntämällä työnantajalle yhden

vuoden palkkaus puolustusvoimien varoista työnantajan sitoutuessa työllistämään henkilö vähintään toisen vuoden ajaksi. Kolme henkilöä on kyetty sijoittamaan muualle valtion hallintoon siirtämällä yhden vuoden palkkausvarat vastaanottavalle virastolle. Puolustusvoimissa avoinna olleisiin tehtäviin on työllistynyt 28 henkilöä. Muun työnantajan palvelukseen on työllistynyt tai omasta aloitteestaan koulutuksessa on 33 henkilöä. Vuoden 2007 lopussa 91 irtisanotusta henkilöstä 22 henkilöä oli ilman työtä.

Selonteon toimeenpanon yhteydessä on puolustusvoimista vuodesta 2005 lähtien irtisanottu kaikkiaan 267 henkilöä. Vuoden 2007 lopussa heistä on ilman työtä yhteensä 25 henkilöä, 35 henkilöä on kyetty sijoittamaan kunnalliselle sektorille tai muun työnantajan palvelukseen myöntämällä työnantajalle yhden vuoden palkkaus puolustusvoimien varoista työnantajan sitoutuessa työllistämään henkilö vähintään toisen vuoden ajaksi. 15 henkilöä on kyetty sijoittamaan muualle valtion hallintoon siirtämällä yhden vuoden palkkausvarat vastaanottavalle virastolle. Puolustusvoimissa avoinna olleisiin tehtäviin on työllistynyt 78 henkilöä. Muun työnantajan palvelukseen on työllistynyt tai omasta aloitteestaan koulutuksessa on 114 henkilöä.

Puolustushallinnossa noudatettujen hyvän työnantajan menettelytapojen tavoitteena on, että henkilöstön palvelussuhteen jatkuvuus puolustushallinnossa tai muun työnantajan palveluksessa turvataan mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Puolustushallinto kiinnittää erityistä huomiota organisaatiomuutostilanteissa suunniteltavien toimenpiteiden henkilöstövaikutuksiin ja rakennemuutoksen kautta vapautuvan henkilöstön uudelleen työllistymiseen. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä henkilöstön edustajien kanssa puolustushallinnon kaikilla tasoilla. Puolustusministeriö seuraa tarkoin menettelytapojen noudattamista.

Puolustusministeriön päätökset selontekoon sisältyvistä toimintojen uudelleenjärjestelyistä saatiin pääosin tehtyä jo vuoden 2006 aikana ja toimenpiteet selonteon toteuttamiseksi ovat käynnissä puolustusvoimissa. Keskeiset linjaukset, toimenpiteet ja niiden vaikutukset on käsitelty eduskunnan valiokunnissa yksittäisten hankkeiden etenemisen myötä. Helmikuussa 2007 alussa siirtyi puolustusvoimien vaatetuskorjaamo Sodankylässä kumppanille. Järjestely käsiteltiin puolustusvaliokunnassa. Kertomusvuonna jatkettiin maavoimien materiaalin kunnossapidon kehittämishanketta, jota koskeva Pääesikunnan esitys jätettiin puolustusministeriölle joulukuussa. Esitys käsiteltiin eduskunnan puolustusvaliokunnassa ja valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostossa. Puolustusministeriön päätös asiassa tehdään alkuvuodesta 2008.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko
VNS 6/2004 vp - EK 35/2004 vp
Puolustusvaliokunta

> 5. Eduskunta edellytti 21.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin erityisen suomalaisen puolustusteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian linjaamiseksi ja että valtioneuvoston sisällyttää seuraavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon erillisen osion tästä asiasta.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko (VNS 6/2004) edellyttää puolustusministeriön osallistuvan puolustusmateriaaliteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian laatimiseen.

Puolustusministeriön vuonna 2006 asettama eri hallinnonalojen ja teollisuuden edustajista koostuva työryhmä laati ”Puolustus- ja turvallisuusteollisuusstrategian”, joka luovutettiin puolustusministeri Häkämiehelle heinäkuussa 2007. Ministeri Häkämiehen päätöksen mukaisesti strategia toimeenpannaan sellaisenaan. Strategia kuuluu puolustusministeriön strategiaperheeseen puolustusministeriön materiaalipoliittisen strategian osana.

Strategian vision mukaisesti: ”Suomalainen puolustus- ja turvallisuusteollisuus on kansainvälisesti erikoistunut, kilpailukykyinen ja verkottunut osa kansallista ja kansainvälistä sotilaallista suorituskykyä, huoltovarmuutta ja turvallisuutta.” Vision ja strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen keinoina ovat kotimaisen teollisuuden osaamispohjan vahvistaminen ja toimintaedellytysten parantaminen. Strategia esittelee lisäksi useita lyhyen aikavälin toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Strategiaa toteutetaan hallinnon ja teollisuuden yhteistoimin. Strategian toimeenpanon suunnittelua ja seurantaa varten on asetettu työryhmä, jossa ovat edustettuina puolustushallinto sekä Suomen Puolustus- ja ilmailuteollisuusyhdistys ry.

Strategian linjaukset otetaan huomioon seuraavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelussa, ja selontekoon tullaan sisällyttämään erillinen osio koskien suomalaista puolustus- ja turvallisuusteollisuutta.

Puolustusvoimien toiminta työnantajana
HE 199/2005 vp — EV 201/2005 vp
Puolustusvaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2005, että puolustusvoimat toimii jatkossakin hyvän työnantajan tavoin ja suhtautuu palvelussuhteen jatkoa koskeviin pyyntöihin lähtökohtaisesti myönteisesti painottaen erityisesti alle 60 prosentin eläkekertymän merkitystä jatkoaikaa harkittaessa.

Puolustusvoimat on ryhtynyt asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin.

Tavoitteena on joustavoittaa puolustusvoimien virkamiesten eroamisikäjärjestelmää niin, että henkilöllä olisi halutessaan mahdollisuus jatkaa määräajan palvelustaan samassa virassa eroamisiän jälkeen, kuitenkin enintään siihen saakka kun virkamies täyttää 68 vuotta ja sotilasvirassa oleva virkamies siihen saakka kun hän täyttää 55 vuotta.

Pääesikunta voi painavasta syystä päättää virkamiehen suostumuksella palveluksesta eroamisiän jälkeen. Vastaavantyyppinen jatkomahdollisuus painavasta syystä oli valtion virkamieslain 35 §:ssä. Tämä aiempi vuoden mittainen jatkomahdollisuus poistettiin vuoden 2005 alusta voimaan tulleen valtion eläkeuudistuksen yhteydessä. Tällöin valtion virkamiesten yleiseksi eroamisiäksi säädettiin 68 vuotta (682/2004). Puolustusvoimista annetun lain 7 a §:llä korvattiin virkamieslain aiempi jatkopalvelumahdollisuus painavasta syystä vuoden 1995 eläkeuudistuksen yhteydessä alhaisempien eroamisikien piiriin jääneiden virkamiesten osalta.

Virkamiehen eläkepalkkaan vaikuttavat tekijät ovat muodostaneet painavan syyn erityisesti, jos eläkekarttuma olisi jäänyt alle 60 prosentin. Tällöin pääesikunta joutuu painavan syyn harkintaa toteuttaessaan ottamaan myös huomioon puolustusvoimien mahdollisuudet työllistää henkilöstöä turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon henkilöstön vähentämistavoitteet huomioon ottaen.

Painavaa syyn harkintaa toteuttaessaan pääesikunta toimii valtion virkamieslain 11 §:n (25/2004) ja yhdenvertaisuuslain (21/2004) edellyttämällä tavalla ja huolehtii siitä, että virkamiehiä kohdellaan tasapuolisella ja yhdenvertaisella tavalla. Vuonna 2007 palvelussuhteen jatko myönnettiin hakemuksesta yhdelle siviiliviranhaltijalle. Hakemusten vähäisyys johtui siitä, ettei vuonna 2007 eläkeikää saavuttanut sellaisia erityisesti aliupseereita, joiden eläkekertymään säädöksellä pyrittiin vaikuttamaan. Lähivuosina aliupseereiden eläköityminen lisääntyy, jolloin hakemusten määrän voidaan myös olettaa kasvavan.

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain täytäntöönpano
HE 172/2006 vp — EV 299/2006 vp
Puolustusvaliokunta

> Eduskunta edellytti 14.2.2007, että puolustusministeriö antaa vuoden 2009 aikana selvityksen puolustusvaliokunnalle vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain täytäntöönpanosta ja sen toimivuudesta.

Valtioneuvosto päätti 10.5.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Puolustusministeriön johdolla on valmisteltu valtioneuvoston asetus vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnasta (annettu 1.11.2007) ja puolustusministeriön asetus vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (annettu 12.12.2007). Puolustusministeriö on antanut ohjauskirjeen lain toimeenpanosta 25.9.2007.

Valtioneuvosto on nimittänyt 13.12.2007 vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnan 1.1.2008 alkavaksi toimikaudeksi. Neuvottelukunnan tehtävänä on puolustusministeriön apuna lain edellyttämien toimien yhteensovittaminen, kehittäminen ja ohjaaminen.

Puolustusministeriö valmistautuu antamaan puolustusvaliokunnan edellyttämän selvityksen, jonka se valmistelee yhteistoiminnassa keskeisten vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimijoiden kanssa.

Asevelvollisten taloudelliset etuudet
HE 37/2007 vp — EV 110/2007 vp
Puolustusvaliokunta

> Eduskunta edellytti 11.12.2007, että hallitus ryhtyy toimiin varusmiespalvelusajan ottamiseksi huomioon eläkkeen määräytymisessä sekä kotiuttamisrahan maksamiseksi palveluksesta kotiutuville. Eduskunta edellyttää lisäksi, että asevelvollisille kuuluvia taloudellisia etuuksia kehitetään edelleen.

Valtioneuvosto päätti 27.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Asevelvollisten taloudellista ja sosiaalista asemaa edistämistä varten on asetettu poikkihallinnollinen yhteistyöfoorumi, jossa ovat edustettuina keskeiset hallinnonalat asevelvollisten aseman kannalta. Foorumin tarkoituksena on tehostaa eri hallinnonalojen yhteistoimintaa valmisteltaessa ja toteutettaessa asevelvollisten asemaan vaikuttavia kehittämishankkeita.

Poikkihallinnollisessa yhteistyöfoorumissa on ollut esillä varusmiespalvelusajan huomioon ottaminen eläkettä kartuttavana tekijänä ja kotiuttamisrahan palauttaminen. Kyseisten asioiden käsittelyä jatketaan poikkihallinnollisessa yhteistyöfoorumissa vuonna 2008.

Asevelvollisille kuuluvia taloudellisia etuisuuksia on kehitetty suunnitelmallisesti. Vuonna 2007 korotettiin päivärahaa sekä vastuu- ja vaararahoja. Vuoden 2008 alusta lisättiin maksuttomien lomamatkojen määrää.

Valtiovarainministeriö

Valtion toimintojen sijoittaminen
HE 237/2001 vp
Hallintovaliokunta

Eduskunta edellytti 24.4.2002 hallituksen huolehtivan siitä, että valtion keskushallinnon yksikköjen ja valtakunnallisesti tai keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun sijasta maan eri osiin otetaan aina selvitettäväksi, kun perustetaan uusi yksikkö, olemassa olevaa toimintaa oleellisesti laajennetaan tai olemassa olevaa toimintaa organisoidaan merkittävästi uudelleen ja että sijoittamispäätöksessä painotetaan erityisesti alueellisia näkökohtia ja vaikutuksia.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus jatkaa valtion hallinnon työpaikkojen alueellistamista aiempaa tasaisemmin maan eri osiin. Siirtymäkauden järjestelyjä tuetaan taloudellisesti.

Hallitus antoi 26.9.2007 iltakouluneuvottelussaan kannanoton alueellistamisen jatkamisesta. Alueellistamista jatketaan kahdella edellisellä vaalikaudella saavutetun kehitysuran mukaisesti. Alueellistamisen tavoitteena on 4 000–8 000 työpaikan sijoittaminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle päätöksinä vuoteen 2011 ja toteutuneina vuoteen 2015 mennessä.

Alueellistamistoimia on tällä hetkellä työpaikkasiirtoina pääkaupunkiseudulta maan muihin osiin noin 3 200 henkilötyövuotta (nettoluku). Lisäksi pääkaupunkiseudun ulkopuolella alueiden välisenä työpaikkasiirtymänä sijoituspaikkakunnille on siirtynyt noin 1 000 henkilötyövuotta. Alueellistamistoimet ovat siten koskeneet noin 4 200 henkilötyövuotta (bruttoluku). Alueellistamistavoitteen alarajan (netto) saavuttaminen edellyttää vielä jo olemassa olevien suunnitelmien lisäksi uusina toimenpiteinä noin 800 henkilötyövuoden siirtämistä pääkaupunkiseudulta maan muihin osiin.

Alueellistamisen koordinaatioryhmä laatii kokonaissuunnitelman alueellistamisesta. Sitä varten ministeriöt selvittävät yhteistyössä alueellistamisen koordinaatioryhmän kanssa toimintojensa alueellistamismahdollisuudet. Hallituksen kannanottoon perustuen ministeriöille annettiin 19.10.2007 toimeksianto alueellistamisselvityksistä. Alueellistamisselvityksiä ja -ehdotuksia laatiessaan ministeriöiden tulee ottaa huomioon maakuntien liittojen lokakuun lopulla 2007 tekemät ehdotukset alueiden klustereita tukevista valtion toiminnoista. Ministeriöt valmistavat alueellistettavista toiminnoistaan väliraportin 31.1.2008 ja loppuraportin 31.3.2008 mennessä. Alueellistettavia toimintoja koskevat sijoittamisselvitykset tehdään vuoden 2008 loppuun mennessä.

Työllisyys ja työn teettämisen kustannukset
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
14) Korkeaa veroastetta on pidetty yhtenä Suomen kilpailukyvyn heikkoutena. Toisaalta voidaan todeta, että korkean veroasteen maat Pohjoismaiden lisäksi mm. Alankomaat sijoittuvat kilpailukykymittauksissa poikkeuksetta korkealle. Erikseen tarkasteltuna työhön kohdistuvan verotuksen tulisi olla tasolla, joka tukee korkeaa työllisyyttä ja osaamista. Työn teettämisen kustannusten on seurattava työn tulevaisuuden haasteita siten, että ne tukevat työllisyyttä ja huomioivat työn tekemisen ja teettämisen kannattavuuden.

Pääministeri Vanhasen toinen hallitus on tuloveroasteikkoa lieventämällä ja ansiotulovähennystä korottamalla keventänyt vuoden 2008 ansiotulojen verotusta 330 miljoonalla eurolla. Valtaosa tästä määrästä on kohdistunut nimenomaan työn verotuksen keventämiseen. Toisaalta kevennykset ovat kohdistuneet myös korkeimpien marginaaliverojen alentamiseen, mikä tukee osaltaan korkeaa osaamista. Verokevennysten painopiste on ollut pieni- ja keskituloisten verotuksessa.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen edistämiseksi vuoden 2008 alusta otettiin käyttöön uusi, ansiotuloista tehtävä työasuntovähennys. Se myönnetään tietyin edellytyksin verovelvolliselle, joka joutuu työn vuoksi pitämään kahta asuntoa, joista toinen on hankittu nimenomaan toisella paikkakunnalla työskentelyn vuoksi. Vähennys myönnetään vain vuokra-asumisen perusteella, sillä omistusasumista tuetaan verotuksessa korkovähennyksin. Vähennyksen määrä on enintään 250 euroa kuukaudessa.

Suomi osallistuu EU:n työvoimavaltaisten palvelujen arvonlisäverokokeiluun vuosina 2007–2010. Parturi- ja kampaamopalveluiden sekä eräiden pienten korjauspalveluiden, kuten polkupyörien, kenkien, nahkatavaroiden, vaatteiden ja liinavaatteiden korjaus, arvonlisäverokantaa alennetaan 22 prosentista 8 prosenttiin.

Rahoitus- ja vakuutusvalvonnan yhdistäminen
HE 175/2002 vp — EV 277/2002 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.2.2003, että hallitus selvittää rahoitus- ja vakuutusvalvonnan yhdistämisen perusteet ja antaa asianmukaiset esityksensä eduskunnalle.

Valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat asettaneet työryhmän, jonka tehtävänä on tehdä esitys Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston yhdistämisestä uudeksi Suomen Pankin yhteydessä toimivaksi valvontaviranomaiseksi 1.1.2009 lukien. Työryhmän määräaika päättyy 31.3.2008 ja asiasta on tarkoitus antaa hallituksen esitys kevätistuntokaudella 2008.

Kalleusluokitus, luopuminen
HE 267/2002 vp — EV 276/2002 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.2.2003 hallituksen huolehtivan siitä, että yleisestä kalleusluokitusjärjestelmästä luovutaan viimeistään vuoden 2005 loppuun mennessä sekä että viimeistään vuoden 2005 loppuun mennessä kumotaan kalleusluokituksen soveltamista tarkoittavien erityislakien säännökset.

Kuntien yleistä kalleusluokitusjärjestelmää on jatkettu vielä vuoden 2007 loppuun lailla 1125/2005. Eduskunnan vastaukseen sisältyi asiaa koskeva uusi lausuma (HE 120/2005 vp – EV 188/2005 vp).

Eduskunta on hyväksynyt asiasta uuden lausuman ja asiaa selostetaan seuraavissa kertomuksissa kyseisen lausuman yhteydessä. Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Suomen Pankin johtokunnan jäsenten nimittämismenettely
K 4/2002 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.6.2002, että hallitus valmistelee esityksen Suomen Pankista annetun lain muuttamisesta siten, että pankkivaltuusto päättää sitovasti Suomen Pan-

kin johtokunnan jäsenten määrästä laissa säädetyn enimmäismäärän puitteissa. Edelleen eduskunta edellytti, että hallitus käynnistää Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajan ja muiden johtokunnan jäsenten nimittämismenettelyn uudistamisen. Eduskunta myös edellytti, että hallitus valmistelee esityksensä siten, että mainittu lainmuutos voidaan saattaa voimaan vuoden 2002 aikana.

Valtiovarainministeriö asetti 8.1.2003 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus Suomen Pankista annettuun lakiin tarvittaviksi muutoksiksi. Työryhmän tuli muun ohella tehdä ehdotus kysymykseen tuleviksi vaihtoehtoisiksi tavoiksi järjestää Suomen Pankin johtokunnan jäsenten nimitysmenettely siten, että uusissa säännöksissä otetaan huomioon pankin riippumaton asema osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää, perustuslain vaatimus Suomen Pankin toimimisesta eduskunnan hoidossa ja perustuslain periaatteet valtioelinten toimivallasta virkanimitysasioissa.

Valtiovarainministeriössä valmisteltiin työryhmän muistion (VM 11/2003) pohjalta ehdotus hallituksen esitykseksi Suomen Pankista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitys (HE 134/2003 vp) annettiin eduskunnalle 14.11.2003. Siinä ehdotettiin Suomen Pankin johtokunnan jäsenten nimitysmenettelyä muutettavaksi siten, että muut johtokunnan jäsenet kuin puheenjohtajan nimittäisi pankkivaltuusto, jolla nimitysvaltansa perusteella olisi myös oikeus päättää johtokunnan jäsenten määrästä laissa säädetyn enimmäismäärän puitteissa. Johtokunnan puheenjohtajan nimittäisi edelleen tasavallan presidentti.

Johtokunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksia ehdotettiin samalla täsmennettäviksi. Lakiehdotuksen mukaan kelpoisuusehtona johtokunnan jäsenen virkaan olisi virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys rahatalouteen tai rahoitustoimintaan sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Mainitussa hallituksen esityksessä ehdotettiin johtokunnan jäsenten nimittämismenettelyyn tehtävien tarkistusten ohella useita muita muutoksia Suomen Pankkia koskeviin säännöksiin. Esityksen merkittävin sisältö koski säännöksiä Suomen Pankin voiton käyttämisestä ja pankin oikeudesta tehdä tilinpäätöksessään varauksia. Hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn aikana kävi ilmeiseksi, että esitys ei voinut tulla eduskunnassa hyväksytyksi näiltä keskeisiltä ja esityksen kokonaisuuden kannalta olennaisilta osin muodossa, jossa hallituksen esityksen tavoitteet olisivat toteutuneet tyydyttävällä tavalla. Tästä syystä hallitus peruutti esityksensä 27.2.2004.

Uusi, nimittämismenettelyn uudistamisen sisältävä hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2008.

Arvopapereiden välillinen säilytys
HE 110/2003 vp — EV 12/2004 vp
Talousvaliokunta

Eduskunta edellytti 16.3.2004, että hallitus ratkaisee arvopapereiden välilliseen säilytykseen arvo-osuusjärjestelmän ulkopuolella liittyvät oikeudelliset kysymykset siten, että eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet säännellään luotettavalla tavalla ja valmistelee niistä esitykset eduskunnalle.

Arvopaperien selvitys- ja säilytystoiminta on sekä kansainvälisellä että EU-tasolla samoin kuin kansallisesti laajojen tarkastelujen kohteena.

Kansainvälisellä tasolla edelleen neuvoteltavia hankkeita ovat Haagin välillisesti hallinnoitujen arvopapereiden lainvalintaa koskeva sopimus ja UNIDROIT -yleissopimus. Näiden

sopimusten tarkoitus on kehittää välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita ja niiden luovutusta koskevaa sääntelyä erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa.

EU-tasolla selvitystoiminnan keskeisiä meneillään olevia hankkeita ovat muun muassa komission yhdessä markkinaosapuolten kanssa laatima käytännesääntö (Code of Conduct), arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien yhdentymistä koskevien esteiden poistaminen ja Euroopan keskuspankin Target 2 Securities -selvitystoimintahanke.

Code of Conduct on komission ja markkinaosapuolten valmistelema 7.11.2006 allekirjoitettu käytännesääntö, jonka tarkoituksena on parantaa osakekaupan selvitystoiminnan hintaavoimuutta, mahdollistaa pörssien ja arvopaperikeskusten toimintojen yhteensopivuus, eriyttää selvitystoiminta kirjanpidollisesti ja hinnoittelultaan muusta arvopaperikeskusten toiminnasta sekä lisäksi lopulta alentaa arvopaperikaupan selvitystoiminnan kustannuksia.

Target 2 Securities -selvitystoimintahankkeessa on kyse Euroopan keskuspankin 6.7.2006 tekemästä päätöksestä ryhtyä arvopaperikeskusten ja muiden markkinatoimijoiden kanssa selvittämään euroalueen yhteisen arvopaperien selvitysjärjestelmän perustamista. Euroopan keskuspankki tekee lopullisen päätöksen järjestelmän toteuttamisesta todennäköisesti kesällä 2008. Target 2 Securities kattaa keskuspankkirahoituksella tapahtuvan selvityspalvelun tarjoamisen arvopaperikeskuksille. Tämä tapahtuisi yhteisen teknisen järjestelmän avulla, jossa samalla alustalla selvitettäisiin sekä arvopaperit että niihin liittyvä maksuliikenne.

Rahoitusmarkkinoiden asiantuntijoista koostunut Giovannini-ryhmä ehdotti raportissaan vuonna 2004 muun muassa arvopaperikaupankäynnin selvitysjärjestelmien yhdentymisen oikeudellisten esteiden poistamista. Komission asettama oikeusvarmuus-työryhmä julkisti syksyllä 2006 neuvonsa yhteisötason oikeudellisten puitteiden selkiyttämiseksi. Ryhmän mukaan tarvitaan vähimmäisharmonisointiin perustuvaa sääntelyä, jolla osapuolten oikeudet ja velvollisuudet säännellään. Ryhmä ei kuitenkaan ota kantaa siihen, tulisiko sääntelyn perustua puhtaasti kansalliseen harmonisointiin, yhteisötason toimiin vai kansainvälisiin konventioihin. ECOFIN-neuvosto piti päätelmissään 9.10.2007 muun muassa Giovannini- raportissa määritettyjen oikeudellisten esteiden poistamista ensisijaisena tehtävänä ja katsoi, että komission tulisi ehdottaa konkreettisia toimia ja aikataulu ryhmän työn pohjalta jäsenvaltioiden näkemykset ja vastuut huomioon ottaen.

Kansainväliset ja EU-tason hankkeet parantaisivat ensisijaisesti suomalaisten ulkomaille suuntautuvaan omistukseen liittyvää oikeusvarmuutta. Kotimaisten arvopapereiden moniportaisen omistuksen sääntely ei ole suoraan sidoksissa edellä mainittuihin hankkeisiin.

Rahoitusvakuudet
Verosäännökset
HE 133/2003 vp – EV 121/2003 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.12.2003, että hallitus pikaisesti valmistelee tarvittavat muutokset verolainsäädäntöön ja antaa ne eduskunnan käsiteltäviksi, jotta rahoitusvakuuslain tarkoitusta voidaan tehokkaasti hyödyntää.

Hallituksen esityksestä valmistui syyskuun loppupuolella luonnos, joka lähetettiin lausuntokierrokselle. Luonnokseen kuitenkin jäi lisäselvitystä vaativia kohtia, ja myös lausunnoissa tuli esille seikkoja, joita täytyy tarkastella lähemmin. Tämän vuoksi esityksen antaminen päätettiin lykätä vuoden 2008 puolelle.

Valtion eläkejärjestelmän uudistaminen
HE 46/2004 vp — EV 112/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 21.6.2004, että hallitus selvittää tarvitaanko lainsäädännön muutoksia sen varmistamiseksi, että työkyvyttömyyseläkkeiden myöntökäytännössä sekä työterveyshuollon ja työsuojelun järjestämisessä tulee riittävästi huomioon otetuksi niiden tehtävien erityisvaatimukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen tai työn vastuullisuuteen yleisen edun kannalta.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa, missä määrin nyt hyväksytty eläkkeiden normeeraus vaikuttaa alkavien eläkkeiden tasoon, Lisäksi eduskunta edellytti, että hallitus selvittää julkisen alan fyysisesti rasittavien matalapalkka-alojen työterveyshuollon ja työsuojelun mahdolliset puutteet ja laatii tutkimuksiin perustuvan toimenpideohjelman puutteiden korjaamiseksi ja työkykyä ylläpitävien toimenpiteiden tehostamiseksi vuoteen 2007 mennessä.

Eduskunta hyväksyi valtion eläkejärjestelmään vastaavat muutokset kuin yksityisten alojen ja kunnalliseen eläkejärjestelmään. Muutokset tulivat voimaan 1.1.2005.

1. Mitään tuoretta tilastopohjaa ammatillisen työkyvyttömyyden arvioinnista eläkehakemuksissa ei ole olemassa. Kaikista hakemuksista (erittelemättä ammatillisuutta ja yleistä työkyvyttömyyttä) voidaan kuitenkin todeta, että kokonaan uusia työkyvyttömyyseläkehakemuksia valtion eläkejärjestelmässä on koko 2000-luvun ajan tehty noin 2000 kpl vuodessa, määrä on lievästi vähentynyt vuodesta 1999 alkaen. Hylkyprosentit ovat laskeneet (v 1999 = 18 % ja v 2004 = 14,3 %). Lasku johtunee siitä, että vuoden 2004 alun kuntoutusuudistuksen myötä eläkehakemuksiksi asti seuloontuu aiempaa selkeämmin työkyvyttömyyseläkkeen kriteerit täyttäviä ja muut "kuntoutuskelpoisemmat" tapaukset yritetään aiempaa aktiivisemmilla kuntoutuskeinoilla pitää kiinni työelämässä ilman, että tilanne kehittyisi eläkehakemuksen tekemiseen asti.

Työn vaarallisuus, vastuullisuus, vaikutus yleiselle turvallisuudelle ja muut ammatilliset syyt otetaan huomioon työkyvyttömyyden arvioinnissa. Erityisiä tarpeita määritelmien muuttamiseen ei ole havaittu.

2. Vuonna 2005 VEL-vanhuuseläkkeelle suoraan palveluksesta jäi ikävälillä 63–68 vuotta yhteensä 3 745 henkeä, joista kutakuinkin puolet miehiä ja naisia. Heistä 232 jäi varhennetulle vanhuuseläkkeelle ja 3 513 ”varsinaiselle” vanhuuseläkkeelle. Varsinaiselle vanhuuseläkkeelle jääneistä 142 jäi ns. normeeratulle eläkkeelle. Näistä 142 henkilöstä 126 oli sellaisia, joiden oma eläkeikä olisi ollut 65 vuotta, 6 sellaisia joiden eläkeikä 64 v 8 kk, 4 sellaisia joiden eläkeikä 64 v 4 kk, 3 sellaisia joiden eläkeikä 64 v ja 3 sellaisia joiden eläkeikä 63 v 8 kuukautta.

Normeerattua eläkettä eli eläkettä ennen VEL:n mukaista omaa henkilökohtaista eläkeikää käytetään varsin vähän. Tämä johtuu ensiksikin siitä, että ns. vanhamuotoinen varhennettu vanhuuseläke 63 vuoden iässä on useimmille määrältään edullisempi. Valtiokonttori laskee eläkettä myöntäessään, kumpi vaihtoehto on hakijalle edullisempi. Toiseksi se näyttää johtuvan siitä, että vanhuuseläkkeelle siirtymistä halutaan myöhentää ainakin tehtävissä, joissa se työolosuhteiden puolesta on mahdollista. Tätä näkökantaa puoltaa se, että vanhamuotoisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottajienkin määrä suhteessa omassa eläkeiässä eläkkeelle lähteneisiin on pieni eli selvästi alle 10 %. VEL-2005 uudistuksessa toteutettu eläkkeen nopea karttuminen (4,5 % vuodessa) 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen näyttää houkuttelevan jatkamaan työuraa aivan kuten suunniteltiinkin. VEL:n piirissä työskentelevistä 58 vuotta täyttäneistä ihmisistä noin 3 700 eli noin viidennes on osa-aikaeläkkeellä. Pääosa heistäkin

jatkaa omaan eläkeikäänsä saakka eikä heillä ole kiirettä vanhuuseläkkeelle vielä 63 vuoden iässä.

Eduskunnan edellyttämä seuranta siitä, missä määrin normeeraus vaikuttaa alkavien eläkkeiden tasoon, vaikuttaa edellä mainittujen tietojen vuoksi jatkossa tarpeettomalta. Vuoden 2005 aikana alkaneista uusista VEL-vanhuuseläkkeistä (3 745 kpl) vain 3,79 prosentissa (142 kpl) se vaikutti eläkkeen määrään vähentävästi ja 96, 21 prosentissa asialla ei ollut vaikutusta.

Molempien lausumien työterveyshuoltoa ja työsuojelua koskevien kohtien osalta voidaan todeta, että viime vuosien aikana on uusittu keskeistä työterveyshuoltoa ja työsuojelua koskevaa lainsäädäntöä, kuten työterveyshuoltolaki ja työturvallisuuslaki. Lisäksi uusittu laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta tuli voimaan vuonna 2006. Erityisesti valtion henkilöstön henkisen ja fyysisen työhyvinvoinnin parantamiseen on panostettu Valtiokonttorin Kaiku-työhyvinvointiohjelmassa sekä valtiovarainministeriön työsuojelun edistämiseen varatulla määrärahalla rahoitetuissa valtion virastojen ja laitosten työsuojelun kehittämishankkeissa.

Kumpikaan lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Veronkantoon liittyvien korkojen perusteet
HE 57/2004 vp — EV 63/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 1.6.2004, että hallitus selvittää veronkantoon liittyvien korkojen perusteita tarkemmin mahdollisimman oikeudenmukaisen ja neutraalin tason varmistamiseksi.

Verotukseen liittyvät korot tulevat kokonaisuutena tarkasteltaviksi parhaillaan käynnissä olevan verotilihankkeen yhteydessä. Hankkeen valmistelu jatkuu yhteystyössä Verohallituksen kanssa.

Kirjanpitolainsäädännön muutoksien vaikutukset verolainsäädäntöön
HE 126/2004 vp — EV 228/2004 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallitus viipymättä selvittää kirjanpitolainsäädäntöön tehtävien muutosten vaikutukset verolainsäädäntöön ja antaa lainsäädäntöön mahdollisesti tarvittavat muutosesitykset eduskunnalle.

Valtiovarainministeriön asettaman Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005:n työryhmämietintö valmistui maaliskuussa 2006. Työryhmän ehdotukset vaativat lisäselvitystä, ja luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella syksyllä 2007. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2008 aikana.

Ajoneuvojen luokittelu verotuksessa
HE 190/2004 vp — EV 200/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 9.12.2004, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ajoneuvojen verotuksellisen luokituksen aikaansaamiseksi. Tässä yhteydessä tulee tarkastella myös mahdollisuuksia rajata yksinomaisessa työkäytössä olevat double cab- tai pick up tyyppiset ajoneuvot kaksikäyttöautojen määrittelyn ulkopuolelle.

Asian valmistelu on kesken. Toistaiseksi sovelletaan ajoneuvolainsäädännön uudistuksen siirtymäsäännösten nojalla uudistuksessa muutoin kumottujen säännösten mukaisia määritelmiä. Hallitus esitys on kuitenkin tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2008 kevätistuntokaudella.

Auto- ja ajoneuvoverotuksen uudistus
HE 212/2004 vp — EV 202/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallitus kiirehtii toimenpiteitä, jotka tähtäävät auto- ja ajoneuvoverotuksen laaja-alaiseen uudistamiseen eduskunnan vuonna 2002 esittämän lausuman mukaisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, miten verojärjestelmän avulla voidaan edistää ympäristöohjausta ja -tavoitteita liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Valmistelun tulee tapahtua alusta asti riittävän laajapohjaisen asiantuntemuksen turvin.

Hallitus antoi 2.11.2007 Eduskunnalle esitykset sekä autoveron että ajoneuvoveron muuttamisesta siten, että verot perustuvat autojen ominaishiilidioksidipäästöihin. Veromuutosten avulla kuluttajille annetaan selkeä taloudellinen kannustin valita vähemmän polttoainetta kuluttava ja pienipäästöinen henkilöauto. Samalla autoveron tasoa ehdotettiin alennettavaksi keskimäärin kuudenneksella tavoitteena nopeuttaa autokannan uusiutumista, millä puolestaan on vaikutusta myös autokannan terveydelle haitallisten päästöjen vähentämisessä. Autoveron muutos tulee voimaan vuoden 2008 alusta ja ajoneuvoveron myöhemmin asetuksella säädettävänä ajankohtana, arviolta vuonna 2010.

Väyläinvestointiohjelma
Liikennepolitiikan pitkäjänteisyys
VNS 1/2004 vp — EK 6/2004 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 5.5.2004, että hallitus kiinnittää nykyistä enemmän huomiota liikennepolitiikan pitkäjänteisyyteen ja laatii väyläinvestointiohjelman toteuttamisen mahdollistavan, eri liikennemuotoja koskevan pitkäjänteisen rahoitussuunnitelman.

Pääministeri Vanhasen ensimmäisen hallituksen aikana liikennepolitiikan pitkäjänteisyyttä kehitettiin siten, että ministerityöryhmä valmisteli liikenneväyläpolitiikan linjauksia vuosille 2004–2013 koskevan mietinnön ja sen vaalikauden loppuun ulottuva väyläinvestointien prioriteettijärjestys hyväksyttiin eräin täydennyksiin talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Eduskunta on hyväksynyt väyläinvestointeja pääosin edellä mainittua prioriteettijärjestystä noudattaen vuoden 2007 talousarvioon mennessä enemmän kuin ministerityöryhmä oli vaalikaudelle esittänyt.

Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallitus linjaa vaalikauden alussa eduskunnalle annettavalla selonteolla liikennepolitiikan pitkän aikavälin suuntaviivat. Selonteko pitää sisällään vaalikauden 2007–2011. Selontekoa valmistelee ministerityöryhmä ja se on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2008 yhteensovitettuna vuosia 2009–2012 koskevien valtioneuvoston valtiontalouden menokehysten kanssa. Selonteon ja kehysten rinnakkainen käsittely antaa mahdollisuuden yhtäältä eri hallinnonaloja tasapuolisesti käsittelevään vuotta pidemmän aikavälin toiminnan ja talouden suunnitteluun ja toisaalta hallituksen omien toimintalinjojen toteuttamiseen.

Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus
HE 38/2005 vp — EV 71/2005 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.6.2005, että hallitus saatuaan kokemuksia myös uudesta voimaantulevasta lainsäädännöstä ryhtyy valmistelemaan arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistusta siinä ilmenneiden tulkintaongelmien poistamiseksi.

Arvopaperimarkkinalainsäädäntö on ollut viime vuosina useiden osittaisuudistusten kohteena, joiden perustana on ollut EU:n rahoituspalveluiden toimintasuunnitelmaan sisältyneiden arvopaperimarkkinadirektiivien kansallinen täytäntöönpano. Vuoden 2007 helmikuussa tuli voimaan arvopaperimarkkinalain muutos, jolla pantiin täytäntöön avoimuusdirektiivin mukaiset säännökset säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta ja liputusvelvollisuudesta. Kesäkuussa eduskunnalle annettiin hallituksen esitys, jolla pantiin täytäntöön marraskuun alusta voimaan tulleet rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin mukaiset säännökset.

Talousvaliokunnan mietinnössä 29/2006 vp todetun mukaisesti valtiovarainministeriö on ilmoittanut ryhtyvänsä valmistelemaan arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistusta sen jälkeen kun rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät muutokset on pantu täytäntöön.

Valtiovarainministeriössä on marraskuussa 2007 aloitettu arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelu, jossa keskeisenä tavoitteena on lain toimivuuden ja tehokkuuden arviointi arvopaperimarkkinoiden muuttuneessa toimintaympäristössä. Hankkeessa selvitetään myös lain tavoitteiden ja yleisperiaatteiden selkeyttämistä sekä arvioidaan arvopaperimarkkinalainsäädännön rakennetta ja sisältöä. Vuoden 2008 aikana valmistuu arvopaperimarkkinalain kokonaisuudistuksesta arviomuistio, joka lähetetään julkiselle lausuntokierrokselle. Sen jälkeen on tarkoitus asettaa työryhmä tulevan hallituksen esityksen valmistelua varten. Alustavana tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle kuluvalla vaalikaudella.

Kuntien kalleusluokitusjärjestelmästä luopuminen
HE 120/2005 vp — EV 188/2005 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.12.2005 hallituksen huolehtivan siitä, että eduskunnalle annetaan vuoden 2006 toukokuun loppuun mennessä lakiehdotukset koskien kuntien kalleusluokitusjärjestelmästä luopumista viimeistään vuonna 2008.

Kaikki kuntien kalleusluokitukseen liittyvät lait on kumottu vuoden 2008 alusta lukien.

Asia ei anna aihetta toimenpiteisiin

Valtion henkilöstön asema alueellistamis- ym. organisaation muutostilanteissa
HE 148/2005 vp — EV 154/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.11.2005, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, jotta valtion henkilöstön asemaa koskevat linjaukset saatetaan yhdensuuntaisiksi alueellistamishankkeen peruslinjausten kanssa.

Valtiovarainministeriön asettaman työryhmän (toimikausi 15.3.–15.6.2005) tehtävänä oli laatia valtionhallinnon yhteiset alueellistamis- ja palvelukeskushankkeissa ym. organisaation muutostilanteissa noudatettavat henkilöstöpoliittiset periaatteet. Työn tavoitteena oli tukea

asianomaisia ministeriöitä henkilöstön asemaan vaikuttavissa alueellistamis- ja palvelukeskushankkeissa sekä muissa organisaation muutostilanteissa. Työryhmän ehdotukset ovat työryhmämuistiossa VM 8/2005.

Valtioneuvosto teki 23.3.2006 periaatepäätöksen valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa. Lisäksi valtiovarainministeriö antoi päätöksen käytännön soveltamisohjeet. Valtiovarainministeriössä on lisäksi työskennellyt niin sanottu HEPO2 työryhmä, jonka tehtävänä on välittää hyviä käytäntöjä hallinnon muutostilanteissa ja tehdä ehdotuksia tällaisista.

Lausuma ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Uudet rahoitusmallit ja kehysmenettelyn kehittäminen
VNS 1/2005 vp – EK 8/2005 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 29.4.2005, että hallitus muuttaa kehysmenettelyä välittömästi niin, että se mahdollistaa elinkaarimallin ja muiden uusien rahoitusmallien käyttämisen yhtäläisesti perinteisen rahoitustavan kanssa.

Valtiovarainministeriön asettama työryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää valtiontalouden kehysjärjestelmän kehittämistarpeita mm. eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kehysjärjestelmää koskeviin kannanottoihin sisältyvien näkökohtien valossa, jätti ehdotuksensa 13.2.2007. Työryhmän ehdotus oli käytettävissä pääministeri Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelmaa valmisteltaessa. Hallitusohjelmassa on kuvattu hallituksen toimenpiteitä julkisen talouden kestävyyden varmistamiseksi sekä siihen keskeisesti kuuluvat kehysmenettely ja hallituskauden määrärahalisäykset.

Hallitusohjelman mukaan hallitus tarkastelee ennen uusia hankkeita koskevia ratkaisuja liikenneväylärakentamisen kokonaistilannetta kattavan selvityksen pohjalta. Liikenneväylien rakentamisen ja sen rahoituksen taso pyritään pitämään vuosittain vakaana. Mikäli maanrakentamisen kustannusten nousun ennakoidaan selvästi kiihtyvän korkean kapasiteetin käyttöasteen johdosta, päätetään hankkeiden aloitusten ja muun väylärakentamisen lykkäämisestä.

Eduskunnalle keväällä 2008 annettavan hallituksen liikennepoliittisen selonteon yhteydessä selvitetään hallitusohjelman mukaan budjettirahoitusta täydentävien rahoitusmallien käyttöönottoa väyläinvestointeihin.

Osakeyhtiömuotoisten kiinteistörahastojen verotus
HE 102/2006 vp — EV 277/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 31.1.2007, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin osakeyhtiömuotoisten kiinteistörahastojen verotukseen liittyvien ongelmien poistamiseksi siten, että näiden rahastojen kilpailukykyiset toimintaedellytykset voidaan turvata.

Ympäristöministeriön 31.5.2007 asettama asuntopoliittinen työryhmä on 20.12.2007 jättänyt ehdotuksensa valtioneuvoston asuntopoliittiseksi toimenpideohjelmaksi, jonka mukaan kiinteistörahastoja koskevien verosäännösten uudistamista selvitetään 2008 ja uudistus saatetaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Tarkoitus on lisätä pääomia ja sijoittajien kiinnostusta vuokra-asuntorakentamiseen poistamalla kaksinkertainen verotus. Uudistus toteutetaan siten, että se lisää uusien vuokra-asuntojen rakentamista.

Asuntopoliittiseksi toimenpideohjelma on valtioneuvoston käsittelyssä tammi-helmikuussa 2008. Valtiovarainministeriössä on tarkoitus selvittää erityisesti sitä, millä edellytyksillä vuokra-asuntomarkkinoille sijoittavan osakeyhtiömuotoisen kiinteistörahaston verovapaudesta voitaisiin säätää rikkomatta EY:n perustamissopimuksen valtiontukea koskevia säännöksiä. Ympäristöministeriössä on kuluvana vuonna selvitetty asuntopoliittisia tukia Suomessa ja niiden yhteensopivuutta yhteisöoikeuden kanssa.

Alkoholijuomaveron tason tarkistaminen
HE 232/2006 vp — EV 294/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.2.2007, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin alkoholijuomaveron tason tarkistamiseksi erityisesti väkevien alkoholijuomien osalta.

Valtioneuvosto päätti 10.5.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto antoi vuoden 2008 budjetin käsittelyn yhteydessä hallituksen esityksen alkoholiveron nostamisesta keskimäärin 11,5 prosentilla. Eduskunta hyväksyi lain alkoholi- ja alkoholijuomaverolain liitteen muuttamisesta (1174/2007) joulukuun 7 päivänä 2007. Alkoholiveron korotus painotettiin väkeviin alkoholijuomiin, joiden veroa nostettiin 15 %. Oluen, viinin ja välituotteiden veroa korotettiin puolestaan 10 %.

Pikaluototuksen hallinta
K 10/2006 vp — EK 30/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.10.2006, että hallitus ryhtyy tarpeen vaatiessa lainsäädännöllisiin ja muihin toimiin pikaluototuksen saamiseksi hallintaan muuan muassa velvoittamalla pikaluottoyritykset rekisteröitymään ja tekemään luottosopimukset kirjallisina ja huolehtivan siitä, etteivät luoton kokonaiskustannukset ole missään tilanteessa kohtuuttomia.

Valtiovarainministeriö on yhdessä oikeusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa laatinut vuoden 2007 aikana pikaluototukseen liittyviä virkamiesselvityksiä.

Oikeusministeriö asetti 22.10.2007 pikaluottotyöryhmän, jonka tavoitteena on pikaluottoja koskevan lainsäädännön uudistaminen niiden tarjonnassa esiintyneiden ongelmien ja epäkohtien poistamiseksi. Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön muuttamisesta. Työryhmän työn pohjana on oikeusministeriössä laadittu arviomuistio lainsäädännön uudistamistarpeista. Valtiovarainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön edustajat ovat mukana työryhmässä, jonka toimikausi jatkuu 30.11.2008 saakka.

Valtiovarainministeriön edustaja on ollut mukana Suomen valtuuskunnassa seuraamassa kuluttajaluottodirektiivin käsittelyä Euroopan neuvoston asiantuntijatyöryhmässä. Uudesta kuluttajaluottodirektiivistä päästiin yhteiseen näkemykseen toukokuussa 2007, minkä jälkeen direktiiviä on käsitelty Euroopan parlamentissa. Direktiiviehdotuksen mukaan sen piiriin tulisivat kaikki yli 200 euron määräiset kuluttajaluotot, joilla ei ole reaalivakuutta. Siten myös pikaluotot kuuluisivat osittain direktiivin sääntelyn piiriin. Kansallisen sääntelyn varaan jäisivät ainoastaan alle 200 euron määräiset kuluttajaluotot.

Alkoholijuomaverotus, seuraaminen
HE 60/2007 vp — EV 86/2007 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.11.2007, että alkoholijuomaverotuksen kehittämistä selvittämään asetettu työryhmä seuraa alkoholin reaalihintojen kehitystä ja kulutusta sekä ryhtyy tarvittaessa välittömästi aiheellisiksi osoittautuneisiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto päätti 5.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Valtion omistajapolitiikka ja osakemyyntitulojen käyttö
HE 80/2007 vp — EV 143/2007 vp
Talousvaliokunta

> 2. Eduskunta edellytti, että valtion osakemyynneistä saamia tuloja kohdennetaan myös uuden yritystoiminnan aikaansaamiseen ja kasvuyritysten rahoitukseen.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Hallitusohjelmassa on sovittu, että osakkeiden vuotuisten myyntitulojen ylittäessä 400 milj. euroa, voidaan ylityksestä enintään 25 prosenttia kuitenkin enintään 150 milj. euroa käyttää kertaluonteisiin osaamista, innovaatioita ja talouden kasvua edistäviin investointeihin kehyksen estämättä. Vuonna 2007 osakkeiden myyntituloja kertyi noin 890 milj. euroa, josta edellä mainitun säännön mukaan voidaan käyttää 122,5 milj. euroa yllä mainittuihin tarkoituksiin. Vuoden 2007 neljännessä lisätalousarviossa tästä kohdennettiin 20 milj. euroa kertaluonteisiin investointeihin Aloitusrahasto Vera Oy:n sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n osakepääoman korottamiseen.

Talletussuojalainsäädäntö ja pankkien kilpailu
HE 132/2007 vp — EV 141/2007 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.12.2007, että hallitus seuraa talletussuojalainsäädännön vaikutuksia pankkien kotimaiseen ja kansainväliseen kilpailuun. Jos kilpailuvääristymiä tai muita epäkohtia ilmenee, hallituksen tulee valmistella lakiin tarvittavat muutokset.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Autoveron muutosten vaikutukset
HE 147/2007 vp — EV 125/2007 vp
Valtiovarainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2007, että hallitus seuraa autoveron muutosten vaikutuksia autokannan uusiutumiseen, joukkoliikenteen käyttöön ja liikenteen hiilidioksidipäästöihin sekä toimittaa tästä selvityksen valtiovarainvaliokunnalle alkuvuonna 2010.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Opetusministeriö

Vaikeasti kehitysvammaisten opetus
HE 159/1996 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.1996, että koulutuksen lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä selvitetään vaikeasti kehitysvammaisten koulunkäyntiin ja erityisopetukseen liittyvät avustajakysymykset ja että samassa yhteydessä annetaan esitys tehtävään koulutettujen koulunkäyntiavustajien palkkaamisesta vaikeimmin kehitysvammaisten koulunkäynnin tukemiseksi.

Eduskunnan lausumat on käsitelty koulutuksen kokonaisuudistusta valmisteltaessa. Perusopetuslaki (628/1998) ja perusopetusasetus (852/1998) sekä 14.12.1998 annettu asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) tulivat voimaan 1.1.1999. Kehitysvammaisille oppilaille annettavaa opetusta koskevat kelpoisuusvaatimukset on määrätty edellä mainitun asetuksen 8 §:ssä, jonka mukaan vain avustavana opettajana voi toimia myös henkilö, joka ei ole soveltuvan korkeakoulututkinnon lisäksi suorittanut säännöksessä tarkoitettuja erityisopettajan opintoja. Vaikeimmin kehitysvammaisten opetuksen korkeammat kustannukset on otettu huomioon samoin 1.1.1999 voimaan tulleessa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998).

Asia ei anna valtioneuvoston taholta aihetta muihin toimenpiteisiin.

Uusi koululainsäädäntö
HE 86/1997 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 17.6.1998, että hallitus osaltaan pyrkii edistämään toimenpiteitä, joilla opettajien kokonaistyöaikajärjestelmä saadaan toteutettua mahdollisimman nopeasti.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että tilannetta tukiopetuksen järjestämisestä kouluissa seurataan ja tarvittaessa ryhdytään tehostettuihin toimenpiteisiin niin, että opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneen tai muutoin erityistä tukea tarvitsevan oppilaan oikeus tukiopetukseen voidaan turvata.
>
> 6. Eduskunta edellytti, että hallitus järjestää taiteen perusopetuslain toimivuuden seurannan kaikkien taiteenalojen perusopetuksen osalta korostaen erityisesti nykyisten musiikkioppilaitosten toiminnan määrän ja laadun turvaamista.

1. Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle sen edellyttämän koulutuspoliittisen selonteon (VNS 4/2006 vp). Eduskunta on hyväksynyt lausuman. Eduskunta on hyväksynyt selonteon johdosta sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisen kannanoton, jossa hyväksytään selonteko, sekä saatetaan mietintö valtioneuvostolle tiedoksi ja tarpeellisia toimenpiteitä varten. Eduskunta on edellyttänyt, että selvitetään opettajien kokonaistyöaikaan siirtymisen vaikutukset ja kustannukset.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta aihetta enää toimenpiteisiin.

3. Uudistettaessa koulutusta koskevaa lainsäädäntöä vuonna 1999 lasten oikeudet riittävään ja ammattitaitoiseen opetukseen sekä turvalliseen opiskeluympäristöön on turvattu. Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden kehittämiseksi on täsmennetty oppilashuoltoa koskevaa lainsäädäntöä. Erityisopetuksen ja tukiopetuksen toteutumista koskeva

selvitystyö ja toimenpideohjelman laadinta on aloitettu tukemaan erilaisten oppijoiden opetusjärjestelyjen kehittämistä sekä oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien tunnistamista. Hallintokuntien ja kuntarajat ylittävää yhteistyötä tehostetaan. Peruskoulujen valmiuksia vastata koko ikäluokan koulutuksesta on kehitetty alueellista koulutustarjontaa rikastuttamalla ja nuorten osallisuutta kehittämällä.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta aihetta enää toimenpiteisiin.

6. Opetushallitus on opetusministeriön kanssa tehdyn tulossopimuksen osana selvittänyt taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaista valtionosuutta saavan oppilaitosverkon tilannetta keväällä 2005 tehdyllä kyselyllä. Selvitys koski opetusministeriöltä opetustuntikohtaiseen valtionosuuteen oikeuttavan luvan saaneita opetuksen järjestäjiä. Musiikkioppilaitosten 88 valtionosuusoppilaitoksen verkko on vakiintunut ja valtakunnallisesti melko kattava.

Rahoitusta on uuden lainsäädännön myötä laajennettu musiikin ohella muille taiteenaloille siinä määrin kuin se on ollut mahdollista, kuitenkin musiikkioppilaitosten asemaa heikentämättä. Valtionosuuteen oikeuttavan opetusministeriön luvan on vuosina 2000–2001 saanut 23 muiden taiteenalojen kuin musiikin taiteen perusopetuksen järjestäjää (arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, tanssi, teatteritaide).

Taiteen perusopetuksesta annettu laki antaa joustavat puitteet opetuksen järjestämiseen tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetusministeriö ja Opetushallitus seuraavat taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmauudistuksen toteutumista. Opetuksen järjestämistä ja opetussuunnitelmatyötä tuetaan tiedotuksella ja koulutuksella. Oppilaitosverkon tilanteen ja muun muassa lukukausimaksujen kehitystä seurataan jatkuvasti. Tilastoinnin kehittämistä jatketaan yhteistyössä Suomen Kuntaliiton ja taiteen perusopetuksen järjestöjen kanssa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Opiskelijoiden asumislisäjärjestelmä
HE 73/1999 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.1999, että hallitus selvittää opiskelijoiden asumislisäjärjestelmän vaikutukset opiskelijoiden asumisolosuhteisiin ja mahdollisuuden opiskelijoiden asumisen tukemiseen ympärivuotisesti.

Opiskelijoiden asumisen tukijärjestelmä uudistettiin 1.5.2000 lukien siten, että lapsiperheitä ja omistusasunnossa asuvia lukuun ottamatta kaikki opiskelijat kuuluvat saman asumisen tukijärjestelmän piiriin. Ne opiskelijat, jotka aikaisemmin ovat saaneet yleistä asumistukea, siirtyvät asumislisän piiriin liukuvasti asumistuen vuositarkistusten yhteydessä. Uudistuksen yhteydessä opintotuen asumislisän tukiprosentti korotettiin 67 prosentista 80 prosenttiin, mikä merkitsi olennaista tuen tason paranemista jo aiemmin opintotuen asumislisän piiriin kuuluneille opiskelijoille. Puolison tulot otetaan huomioon asumislisää myönnettäessä.

Opetusministeriön arvion mukaan uudistus on sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti parantanut ja yhtenäistänyt opiskelijoiden asumisen tukea.

Vuokraraja korotettiin viimeksi 214,44 eurosta 252 euroon 1.11.2005 lukien. Opetusministeriön katsoo, että asumislisän riittävyyden takaamiseksi ja asumisentukijärjestelmien yhteensovittamiseksi olisi ensisijaista nostaa edelleen asumislisän vuokrarajaa vuokratason nousun perusteella. Opetusministeriö seuraa muiden asumisen tukijärjestelmien kehitystä ja pyrkii korottamaan tarvittaessa asumislisän vuokrarajaa. Lisäksi tavoitteena on luopua puolison tulojen perusteella tehtävästä tarveharkinnasta asumislisää myönnettäessä.

Opettajankouluttajien jatko- ja täydennyskoulutusohjelma
HE 74/1999 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 23.11.1999, että hallitus laatii pikaisesti opettajankouluttajien jatko- ja täydennyskoulutusohjelman ja että ohjelman toteuttamiseen varataan vuosittain riittävät määrärahat.

Opetusministeriö sisällytti opettajankouluttajien täydennyskoulutusta koskevat tavoitteet ja suositukset Opettajankoulutuksen kehittämisohjelmaan vuonna 2001. Opetusministeriö on vuosittain osoittanut opettajankouluttajien täydennyskoulutukseen määrärahat, jotka on kohdistettu koulutuspoliittisesti keskeisten painoalueiden täydennyskoulutukseen. Määrärahoilla on myös tuettu tutkintouudistuksen toteutukseen liittyvää täydennyskoulutusta ja edistetty politiikkaohjelmien toteutusta opettajankoulutuksessa. Asetettujen tavoitteiden ja suositusten toteutumista on arvioitu vuonna 2005. Arviointi osoitti, että opettajankouluttajat osallistuvat laajasti ministeriön osoittamilla määrärahoilla järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Koulutus arvioitiin tarpeelliseksi ja ajankohtaisuutensa vuoksi opettajankoulutusta hyödyttäväksi.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

Lapsille haitallisen aineiston leviämisen ehkäiseminen
HE 2/2000 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2000, että Suomi kiirehtii EU-tason toimenpiteitä, joilla voitaisiin ehkäistä lapsille haitallisen aineiston leviäminen eri kanavien, myös Internetin välityksellä.

Opetusministeriö on osallistunut eurooppalaisen tietokone- ja videopelimerkintöjen ikärajajärjestelmän (PEGI) toimeenpanoon. Toistaiseksi EU ei ole ryhtynyt yhdenmukaisen lainsäädännön valmisteluun lapsille haitallisen aineiston torjumiseksi mm. Internetin välityksellä vaan antanut suosituksia alalle itsesääntelyn kehittämiseksi. EU:n komissio on laatinut tutkimuksen elokuvien levittämisestä eri jakelukanavissa sekä niiden ikärajojen merkintöihin liittyvistä erilaisista käytännöistä. Suomessa on käyty laaja viranomaistahojen, mediaalan, lastensuojelujärjestöjen sekä tutkimuksen ja mediakasvatuksen asiantuntijoiden konsultaatio. Konsultaation tulosten pohjalta on laadittu luonnos hallituksen Mediaväkivaltaohjelmaksi (Mediaväkivalta - Lapset ja media - toimintaohjelma 2005─2007), joka on lähetetty lausunnolle.

Hallituksen Mediaväkivaltaohjelman (Mediaväkivalta - Lapset ja media - toimintaohjelma 2005─2007) pohjalta on käynnistetty konkreettisia hankkeita, jotka ovat luonteeltaan sekä edistäviä että suojelullisia. "Mediamuffinssi" -hankkeen tavoitteena on vaikuttaa lasten median käyttöön ja lisätä lasten mediataitoja. Kohdetyhmänä ovat alle 8 -vuotiaat lapset ja heidän kanssaan toimivat aikuiset muun muassa päiväkodeissa ja koulujen ilta- ja aamupäivätoiminnassa. Hankkeessa on mukana myös suuri joukko muita toimijoita, kuten mediakasvatuksen, kasvatuksen ja lastensuojelun viranomaisia ja organisaatioita. "Mediamuffinssi" -hankkeessa on tuotettu mediakasvatusmateriaalia päiväkotien, alakoulujen sekä koulujen ilta- ja aamupäivätoiminnan käyttöön ja lasten kasvatuksesta vastaavalle henkilöstölle on järjestetty koulutusta koko maan alueella. Suojelullisena toimena lasten ja nuorten turvallisemman mediaympäristön luomiseksi opetusministeriö julkaisi helmikuussa 2006 "Turvallisten sisältöjen valikointi ja arviointi" -selvityksen, joka antaa tietoa kunnille, kouluille, kirjastoille ja kotitalouksille Internetin suodatin- ja estojärjestelmistä, joiden avulla lapsia ja nuoria voidaan estää joutumasta kohtaamaan kehitystasolleen haitallisia verkkosisältöjä.

Nuorisotyöhön liittyvässä mediakasvatuksessa on edelleen kiinnitetty huomiota lasten ja nuorten tekemällä oppimiseen sekä korkeatasoisen media-aineiston saattamista nuorten saataville.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Yliopistojen tilakustannukset
HE 30/2001 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.11.2001, että hallitus pikaisesti selvittää yliopistojen tilakustannuksista aiheutuvat ongelmat siten, että tarvittavat korjaukset tehdään vuoden 2003 valtion talousarviosta päätettäessä.

Yliopistojen vanhojen vuokrasopimusten uusiminen Senaatti-kiinteistöjen kanssa valmisteltiin eri tahojen yhteistyönä tehtyjen selvitysmiesraporttien ja yliopistojen vuokratyöryhmän ehdottamien periaatteiden mukaisesti. Vuokranmääräytymisperiaatteista sovittiin valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan hyväksyessä 25.8.2005 yliopistojen ja Senaattikiinteistöjen välisten vuokrasopimusten uusimisen.

Yliopistojen ja opetusministeriön yhteistyönä on laadittu yliopistolaitoksen toimitilastrategia osana opetusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaa. Kukin yliopisto on myös pyrkinyt toimeenpanemaan omaa toimitilastrategiaansa. Opetusministeriön ja yliopistojen yhteistyönä laaditaan 5—10 vuoden yliopistojen rakennushankkeiden investointiohjelmat. Investointiohjelmissa hankkeet asetetaan kiireellisyysjärjestykseen, ja priorisointia päivitetään säännöllisesti yhteistyössä yliopistojen, opetusministeriön ja Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Investointiohjelmiin sisällytetään sekä Senaatti-kiinteistöiltä että muilta vuokranantajilta vuokrattavat tilat. Yliopistojen kustannuslaskentaa ja sen tuottamien tietojen hyödyntämistä kehitetään edelleen. Tavoitteena on tehostaa yliopistojen toimitilojen käyttöä ja vapauttaa voimavaroja varsinaisen toiminnan kehittämiseen.

Valtiovarainministeriö asetti aiempien selvitysten ja työryhmien työn pohjalta yliopistojen toimitilakustannuksia seuraavan työryhmän, jonka toimikausi jatkuu vuoden 2008 loppuun saakka. Ohjausryhmä ohjaa yliopistojen ja Senaatti-kiinteistöjen välisten vuokrasopimusvalmisteluja ja yhteensovittaa sekä seuraa yliopistojen toimitilakustannusten kehittymistä ja sopimusten vaikutuksia määrärahatarpeisiin.

Opetusministeriö ottaa vuokrien indeksisidonnaisuudesta ja uusista vuokrasopimuksista aiheutuvat määrärahatarpeet huomioon kehysehdotuksissaan. Yliopistojen toimitilakustannusten kehittymisestä ja muutoksista tehtävä perusteellinen tarkastelu aloitetaan vuonna 2007.

Asia ei anna enää aihetta valtioneuvoston toimenpiteisiin.

Tietoyhteiskunta
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 3) Tutkimus- ja kehitystyön julkisessa rahoituksessa on päästävä välittömästi tasaisen kestävän kasvun uralle. Tavoitteena tulee olla Suomen T&K-osuuden kasvattaminen jo lähivuosina 4 prosenttiin BKT:stä. Tulevat lisäykset on suunnattava korkeakoulujen perustutkimukseen sekä Suomen Akatemialle ja Teknologian kehittämiskeskukselle.

Hallitusohjelman mukaisesti julkista tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta lisättiin huomattavasti valtion tiede- ja teknologianeuvoston suositusten mukaisesti vaalikaudella 2003–2007. Rahoitusta lisätään edelleen keväällä 2007 tehtyjen päätösten mukaisesti budjettikehyskaudella 2008–2011.

Talouden kasvun vahvistamiseksi ja työllisyystilanteen kohentamiseksi julkisen tutkimusrahoituksen lisääminen aloitettiin vuoden 2003 lisätalousarvioesityksessä ja sitä on jatkettu vuosittain. Tilastokeskuksen mukaan julkisen tutkimusrahoituksen kasvu oli 277,2 miljoonaa euroa vuosina 2003–2007. Vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa olleen rahoituksen määrä, 1 730 miljoonaa euroa, vastaa noin yhtä prosenttia bruttokansantuotteesta. Merkittävää lisärahoitusta on suunnattu niin Suomen Akatemian, Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen kuin yliopistojenkin tutkimusmäärärahoihin.

Kevään 2007 hallitusohjelmassa ja valtiontalouden kehyksissä vuosille 2008–2011 tutkimus- ja tuotekehitysmäärärahojen tasainen kasvu jatkuu. Vuonna 2008 rahoitus saavuttanee 1,8 miljardin euron tason. Sekä Suomen Akatemian että Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen rahoitusvolyymi kasvaa vuodesta 2007 yli 20 miljoonalla eurolla. Korkeakoulujen osalta tulevan rahoituskehityksen arviointiin vaikuttaa yliopistojen oikeushenkilöaseman valmisteilla oleva muutos. Muutoksen vaatimat rahoituspäätökset on tarkoitus tehdä keväällä 2008, ja ne toteutetaan vuosina 2008–2012.

Tilastokeskuksen ennakkoarvion mukaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlasketut tutkimus- ja tuotekehitykseen kohdistuvat menot ylittivät vuonna 2007 kuusi miljardia euroa. Tämä on toteutuessaan yli miljardi euroa enemmän kuin vuonna 2003. Menot kasvavat arvion mukaan kaikilla sektoreilla.

Kansainvälisessä vertailussa Suomi oli vuonna 2006 tutkimus- ja tuotekehityspanostuksissa maailmanlaajuisesti kolmannella sijalla (3,5 % bkt:sta) Israelin (4,5 % bkt:sta) ja Ruotsin jälkeen (3,8 % bkt:sta).

Julkista tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta suunnataan entistä tehokkaammin Suomen elinkeinoelämän uudistumiselle ja vahvistumiselle keskeisiin, uutta tietämystä ja osaamista luoviin ja innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia avaaviin riskipitoisiin kohteisiin. Palvelualojen osuus rahoituksesta lisääntyy. Keskeinen tutkimuspoliittinen hanke on kansainvälisesti kilpailukykyisten strategisten osaamiskeskittymien kehittäminen ja vahvistaminen. Muita tärkeitä kohteita ovat valtion sektoritutkimuksen rakenteellinen ja muu uudistaminen sekä kansallisten tutkimusinfrastruktuurien ja tutkijanurajärjestelmän kehittäminen.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuuden paraneminen perustuvat entistä enemmän uuden tiedon tuottajien ja hyödyntäjien aktiiviseen, laaja-alaiseen vuorovaikutukseen. Hallitus valmistelee parhaillaan kansallista innovaatiostrategiaa, jossa tämä näkökulma on korostetusti esillä. Keväällä 2008 valmistuva strategia saatetaan myös eduskunnan käsiteltäväksi.

Osaamisen tasokorotus
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 6) Suomalaisen peruskoulun kansainvälisesti arvostettujen vahvuuksien pohjalta kehitystyö tulee suunnata pedagogisen kulttuurin vahvistamiseen, ammattitaitoisten opettajien rekrytointiin sekä syrjäytymiskehityksen ennaltaehkäisyyn.

Perusopetuslakia on täydennetty 1.8.2003 voimaantulleilla säännöksillä (477/2003), jotka koskevat muun muassa oppilashuollon järjestämistä sekä oppilaan suojaamista väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Perusopetuksen oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto.

Valtioneuvosto on 5.12 päättänyt koulutuksen ja tutkimuksen kehittämislinjauksista vuosille 2007–2012. Opetusministeriön hallinnonalan toimintojen painopisteinä ovat tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien toteutumisen, koulutuksen korkean laadun ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen, korkeakoulujen kehittäminen sekä osaavien opettajavoimien turvaaminen.

Yleissivistävän koulutuksen kehittämisen lähtökohtana on sivistyksellisten perusoikeuksien turvaaminen jokaiselle oppilaalle ja opiskelijalle hänen kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaan. Ikäluokkien pienentymisestä vapautuvat voimavarat käytetään koulutuksen laadun kehittämiseen tavoitteena perusopetuksen opetusryhmien pienentäminen ja tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen koulutuksen laadun parantamiseksi ja lasten nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Perusopetuksen opetussuunnitelmat ovat olleet käytössä 1.8.2006 mennessä. Lukion uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön vuonna 2005.

Opetusministeriö toteuttaa toimenpiteitä koulun kehittämiseksi lasten ja nuorten hyvinvointia edistäväksi yhteisöksi. Lasten ja nuorten parantamiseksi vähennetään kiusaamista, aktivoidaan koulupudokkaita, annetaan varhaista tukea oppimisvaikeuksiin, vahvistetaan koulua lasten harrastusympäristönä aamu- ja iltapäivätoimintaa kehittämällä sekä tuetaan lasten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia koulutyön kehittämiseksi. Koululaisten kerhotoimintaa monipuolistetaan. Koulun ja kodin yhteistyötä tiivistetään.

Kaikki toimenpiteet ovat laaja-alaisia, pitkällä aikavälillä toteutettavia, kohdentuvat pääasiallisesti koko kouluyhteisöön ja sisältävät kehittämistoimenpiteet, henkilöstökoulutuksen, toimenpiteiden vakiinnuttamisen ja vaikuttavuuden selvittämisen.

Opetusministeriö on asettanut työryhmät valmistelemaan perusopetuksen laatukriteereitä.

Oppimistulosten arviointia kehitetään siten, että arvioinnit suunnataan otosperusteisesti perusopetuksen tuntijakopäätöksen mukaisiin nivel- ja päättövaiheeseen ja siten, että oppimistulosten pitkittäisseuranta mahdollistuu opetuksen tuottavuuden arvioimiseksi.

Vuosiksi 2003–2008 hyväksytyn koulutuksen ja yliopistoissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan opettajatarpeen täyttämiseksi tulee mainittuina vuosina ottaa koulutukseen yhteensä noin 25 400 opiskelijaa. Aloittajia lisätään vieraiden kielten ja matemaattisten aineiden, erityisopettajien ja opinto-ohjaajien koulutuksessa.

Opetusministeriön erillisrahoituksella käynnistettiin vuonna 2001 opettajankoulutuksen laajennusohjelma, jota toteutetaan kymmenessä yliopistossa. Vuosina 2001–2006 laajennusohjelman tavoitteena on 5 500 henkilön koulutuslisäys. Koulutuslaajennukset on kohdistettu luokan- ja erityisopettajakoulutukseen, matemaattis-luonnontieteellisten aineiden, kielten, liikunnan ja taideaineiden opettajankoulutukseen. Myös opinto-ohjaajakoulutusta on lisätty. Koulutuslaajennukset ovat parantaneet opettajakelpoisuustilannetta sekä suomen- että ruotsinkielisessä opetustoimessa.

Ammattitaitoisten opettajien rekrytointi: Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Opetusministeriön toimenpiteet koostuivat koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvän kerhotoiminnan tukemisesta (635 000 euroa, 500 kerhoa) ennaltaehkäisevästä päihde- ja

huumetyöstä (840 000 euroa, 70 hanketta) kansainvälisen Avartti-toimintaohjelman soveltamisesta peruskoulun kymppiluokkien ja erityisryhmien opetukseen sekä nuorten osallisuushankkeista (1 milj. euroa, 70 kuntaa), joissa korostuu kouluyhteisön ja kunnan nuorisotoimen yhteistyön kehittäminen. Peruskoulun päättäneiden työttömien nuorten ja peruskoulun keskeyttäneiden osalta tuettiin edelleen nuorten työpajatoiminnan kehittämistä (2,5 milj. euroa, 180 pajaa). Opetusministeriön vuoden 2004 tulossuunnitelmassa on nuorten sosiaalinen vahvistaminen määritelty nuorisoyksikön yhdeksi keskeiseksi tulostavoitteeksi.

Taiteen perusopetukseen tullaan suuntaamaan lisärahoitusta vuonna 2008.

Osaamisen tasokorotus
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 8) Ammatillisessa peruskoulutuksessa on tehtävä pikaisesti oppimisympäristöjen ja koulutusresurssien tasokorotus.

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusjärjestelmäuudistukset tulivat voimaan vuoden 2006 alussa. Ammatillisen koulutuksen vuoden 2007 yksikköhinnat on määrätty uudistettujen rahoitusperusteiden mukaisina. Käyttökustannusten rahoitusta on kertomusvuonna edelleen kehitetty tuloksellisuuteen ja kannustavuuteen perustuvana siten, että tuloksellisuus (työllistyminen, siirtyminen korkea-asteen jatko-opintoihin, opintojen keskeyttämisen vähentäminen, koulutuksen läpäisyaste, opetushenkilöstön kelpoisuus ja henkilöstön kehittäminen) otetaan huomioon laskennallisen rahoituksen määräytymisperusteena. Vuoden 2007 aikana arvioitiin nykyiset tulosrahoituksen indikaattorit ja mittarit. Laatupalkinto säilytettiin erillisenä teemaperusteisena avustuksena. Erityisteemana vuoden 2007 laatupalkintokilpailussa oli ammattiosaamisen näyttöjen toteuttaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa.

Mitoitettaessa määrärahaa ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuuksiin otettiin huomioon valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeinen erä sekä ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotosta aiheutuvat lisäkustannukset. Ammattiosaamisen näyttöjen käytännön järjestelyt ja toteutus aiheuttavat käyttöönottovaiheessa ja toiminnan vakiintuessa koulutuksen järjestäjille pysyviä lisäkustannuksia. Nämä pysyvät lisäkustannukset on otettu asteittain huomioon ammatillisen koulutuksen yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa vuosille 2006, 2007 ja 2008. Kevään 2007 kehyspäätöksen mukaisesti lisäkustannukset otetaan niin ikään huomioon vuonna 2009, jolloin ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönottovaihe saadaan päätökseen.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Kunta- ja koulutason arviointityön tehostaminen
HE 135/2002 vp — EV 206/2002 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 3.12.2002 hallituksen huolehtivan siitä, että kunta- ja koulutason arviointityön tehostamiseksi luodaan eri alueille soveltuvat alueelliset tuki- ja seurantajärjestelmät.

Koulutuksen arviointineuvosto on aloittanut työnsä vuonna 2003. Neuvoston yhtenä tehtävänä on tukea koulutuksen järjestäjiä koulutuksen arviointia koskevissa asioissa. Valtion talousarviossa on osoitettu opetustoimen henkilöstökoulutusta varten määräraha käytettäväksi henkilöstön ammattitaitoa ylläpitäviin ja laajentaviin koulutusohjelmiin koulutuspoliittisesti

merkittävillä alueilla. Jatko- ja täydennyskoulutuksen kohteena on myös koulutuksen paikallinen arviointitoiminta.

Opetusministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida koulutuksen arviointijärjestelmän nykytila ottaen huomioon kansainväliset, eurooppalaiset ja kansalliset arviointia koskevat kehittämistarpeet, tehdä ehdotus koulutuksen arviointitoiminnan kansallisesta organisoinnista sekä uudeksi arviointia koskevaksi lainsäädännöksi.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistuksen vaikutukset, korkeakoulujen järjestämä täydennyskoulutus
HE 140/2002 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 10.12.2002 hallituksen seuraavan, miten ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistus vaikuttaa lyhyt- ja pitkäkestoiseen lisäkoulutukseen, jota nykyisin on hoidettu valtionavustusjärjestelmän avulla, ja erityisesti miten voidaan huolehtia siitä ammatillisesta lisäkoulutuksesta, jota tähän asti ovat antaneet ammattikorkeakoulut, yliopistot ja vapaan sivistystyön toimijat. Hallituksen tulee seurata myös sitä, miten uudessa järjestelmässä voidaan hoitaa paikalliset ja alueelliset ammatillisen lisäkoulutuksen tarpeet, ja puututtava mahdollisiin ongelmiin.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että pikaisesti luodaan edellytykset kehittää yliopistoja ja ammattikorkeakoulujen täydennyskoulutusta ja kohdentaa tähän määrärahat parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän esitysten ja tulopoliittisen sopimuksen mukaisesti.

1. Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen siirtäminen kokonaan valtionosuusjärjestelmään toteutui vuoden 2003 alusta. Aiemmin valtionavustusta saaneista vapaan sivistystyön oppilaitoksista valtionosuuden piiriin on vuoteen 2006 mennessä otettu yhteensä 47 vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjää. Lisäksi muutama ammattikorkeakoulujen ylläpitäjä on tehnyt tutkintotoimikuntien kanssa järjestämissopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä. Lisäkoulutus on samalla keskittynyt selvästi ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin johtavaan koulutukseen, joskin lyhytkestoisen ei-tutkintoon johtavan koulutuksen osuus on uudelleen lisääntymässä. Järjestäjien määrä on myös muuten hieman supistunut, mikä johtuu pääosin järjestäjien yhdistymisistä. Koulutusta on näin voitu toteuttaa suurempina kokonaisuuksina ja pitkäjänteisemmin. Koulutuksen järjestäjien määrä on maakunnittain erilainen, mutta siellä missä järjestäjiä on vain muutama, järjestäviä oppilaitoksia ja toimipisteitä on maakunnissa useita. Alueelliset ja paikalliset lisäkoulutuksen tarpeet toteutuvat siis ennen kaikkea järjestäjien toiminnan kautta ja kysyntään vastaten.

Eduskunnan hyväksyttyä joulukuussa 2005 hallituksen esityksen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta vuoden 2006 keväällä on uudistettu lisäkoulutuksen järjestämisluvat uusimuotoisiksi järjestämisluviksi. Niihin on otettu toiminnan ja rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta lisäävä määrällinen säätely niin oppilaitosmuotoisen kuin oppisopimusmuotoisen lisäkoulutuksen osalta. Järjestämislupiin voitiin hakemuksesta ottaa myös työelämän kehittämis- ja palvelutehtävää koskeva maininta. Se otettiin pysyvänä tai määräaikaisena kaikkiaan 99 lupaan. Vuoden 2006 alussa kumoutuvat sellaiset lisäkoulutuksen järjestämisluvat, jolloin järjestäjä ei ole viime vuosina järjestänyt lisäkoulutusta ja saanut siihen valtionosuutta.

Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjäverkko on muotoutunut viime vuosien muutosten myötä maanlaajuiseksi runsaan 180 järjestäjän verkostoksi. Uusia järjestäjiä tullee mukaan harvoin. Sen sijaan järjestäjäverkko supistuu ammatillisen koulutuksen ns. vauhdittamis-

hankkeen tavoitteiden mukaisesti, kun koulutuksen järjestäjät yhdistävät toimintojaan. Ammatillisen lisäkoulutuksen verkosto pysyy kuitenkin laajempana kuin peruskoulutuksen verkosto, mikä on perusteltua työikäisen väestön koulutustarpeiden kannalta. Ammatillisen koulutuksen verkostoon ja järjestämisedellytyksiin vaikuttaa lähivuosina ratkaisevasti kunta- ja palvelurakenteen yhteydessä tehtävät ratkaisut.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

2. Yliopistojen täydennyskoulutuksen kehittämisen keskeinen väline on vuodesta 2003 ollut momentin 29.10.22.6 määräraha, joka on käytetty pääosin täydennyskoulutuksen tuotekehitystyöhön. Vuodesta 2005 päätavoitteena on ollut yliopistojen yhteishankkeiden käyntiin saaminen ja konkreettisen alueellisen yhteissuunnittelun tukeminen erityisesti yliopistokeskuksissa. Tarkoituksena on erityisesti yliopistojen rakenteellinen kehittäminen.

Opetusministeriön asettama Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmä (OPM 38:2005) paneutui muun muassa täydennyskoulutuksen rahoituskysymyksiin. Työryhmän työn pohjalta laadittiin jatkotoimenpidesuunnitelma. Toimenpidesuunnitelmaan perustuen on aloitettu työ mm. avoimen yliopiston ja yliopistojen täydennyskoulutuksen kehittämiseksi ja saatavuuden turvaamiseksi.

Ammattikorkeakoulujen täydennyskoulutus on maksullista palvelutoimintaa, eikä täydennyskoulutukseen ole määrärahaa valtion talousarviossa. Ammattikorkeakoulut tarjoavat maksullisen palvelutoiminnan lisäksi 30–60 opintopisteen laajuisia ammattikorkeakoulututkintoon pohjautuvia ammatillisia erikoistumisopintoja. Ammatillisia erikoistumisopintoja rahoitetaan osana valtionosuusjärjestelmää.

Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen (erikoistumisopinnot, ammattikorkeakoulu- ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus) määrästä ja laajuudesta on päätetty osana tulosneuvotteluja.

Ammattikorkeakoulujen toimipaikkasääntelyä on muutettu ammattikorkeakouluista annetun asetuksen (352/2003) 1 ja 3 §:n muutoksilla siten, että muuta aikuiskoulutusta kuin ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta voidaan järjestää myös muualla kuin ammattikorkeakoulun varsinaisella toimialueella.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Ammattikorkeakoulut, rahoitusjärjestelmä
HE 206/2002 vp — EV 306/2002 vp
Sivistysvaliokunta

> 2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien toiminnalle turvataan taloudelliset resurssit suuntaamalla opiskelijakunnille rahoitusta osana ammattikorkeakoulujen rahoitusta.
>
> 3. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että ammattikorkeakouluopiskelijoille turvataan terveydenhuoltopalvelut opiskelupaikkakunnalla..

2. Eduskunta hyväksyi lain ammattikorkeakoululain muutoksesta (413/2005), johon sisältyy säännökset ammattikorkeakoulun opiskelijakunnasta. Opiskelijakunnan tehtävien toteuttamisesta aiheutuvat menot suoritetaan opiskelijakunnan omaisuudesta ja toiminnasta saatavilla tuloilla sekä jäsenmaksuilla, joita opiskelijakunnalla on oikeus määrätä jäsentensä suoritettavaksi.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

3. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama opiskelijaterveydenhuollon tavoitteiden ja sisällön kehittämistyöryhmä sai työnsä päätökseen 22.3.2005. Työryhmä ehdotti, että ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluja tuotetaan ja niitä kehitetään nykyiseen tapaan ammattikorkeakoulujen sijaintikuntien toimesta. Toiminnan kehittämisen painopistealueita ovat terveyskeskusten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön lisääminen sekä terveyden- ja sairaanhoidon, mielenterveyden ja suun terveydenhuollon peruspalvelujen turvaaminen. Maaliskuussa 2005 voimaan tulleet hoitoonpääsyn säännökset luovat edellytyksiä näiden peruspalvelujen saatavuuden parantamiseksi. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto on osa kansanterveyslain toimeenpanoa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Tekijänoikeuslaki, vaikutusten seuraaminen
HE 28/2004 vp — EV 100/2005 vp
Suuri valiokunta ja sivistysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 5.10.2005, että tekijänoikeuslain salliman yksityisen kopioinnin mahdollisuuden varmistamiseksi hallitus seuraa tekijänoikeuslain teknisiä suojauksia koskevien säännösten vaikutuksia ja soveltamista. Hallituksen on edistettävä vapaaehtoisia toimenpiteitä yksityiseen käyttöön tapahtuvan kappaleen valmistamisen mahdollistamiseksi EU:n tekijänoikeusdirektiivin tavoitteiden ja ehtojen mukaisesti. Hallituksen on annettava eduskunnan sivistysvaliokunnalle asiasta selvitys vuoden 2006 loppuun mennessä. Jos tarvittavia vapaaehtoisia toimenpiteitä ei ole toteutettu, hallituksen on ryhdyttävä toimiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että käyttäjät voivat tehokkaasti hyödyntää yksityistä kopiointia koskevia lain säännöksiä.

2. Eduskunta edellytti, että tekijänoikeuslain 25 i §:ään hyväksytyn korvaussäännöksen poistamisen vaikutuksia seurataan ja, että tekijänoikeuslain mukaiset oikeudet jatkossa turvataan Suomen kansainvälisten sitoumusten edellyttämällä tasolla tilanteissa, joissa jakeluvelvoitteen alaa mahdollisesti muutetaan tai uusia tai uudentyyppisiä televisio- tai radiolähetysten välittämistapoja otetaan käyttöön tai vastaanottotavat merkittävästi muuttuvat.

3. Eduskunta edellytti hallituksen selvittävän toisaalta vanhojen valokuvien käyttöoikeuksia ja toisaalta historiallisiksi katsottavien valokuvien tekijänoikeussuojaa koskevat määrittelyt ja tulkintaongelmat sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi.

Sivistysvaliokunnalle annetaan vuoden 2006 loppuun mennessä selvitys tekijänoikeuslain teknisiä suojauksia koskevien säännösten vaikutuksista ja soveltamisesta. Tekijänoikeuslain 25 i §:ään hyväksytyn korvaussäännöksen poistamisen vaikutuksia seurataan. Vanhojen valokuvien käyttöoikeuksia ja historiallisiksi katsottavien valokuvien tekijänoikeussuojaa koskevat määrittelyt ja tulkintaongelmat selvitetään.

1. Opetusministeriö on joulukuussa 2006 antanut eduskunnan sivistysvaliokunnalle selvityksen tekijänoikeuslain teknisiä suojauksia koskevien säännösten vaikutuksista yksityisen kopioinnin mahdollisuuteen.

2. Viestintämarkkinalain 134 §:n mukainen jakeluvelvoitteen alaisten televisio- ja radiolähetysten edelleen lähettämisen ala on vuonna 2006 pysynyt ennallaan. Tekijänoikeuslain 25 i §:ään tehdyt muutokset ja korvausoikeuden poistaminen eivät ole aiheuttaneet muutoksia tekijänoikeuslain mukaisten oikeuksien toteutumiseen.

Eduskunnan käsittelyssä on vuoden 2006 lopulla hallituksen esitys laiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 4 ja 7 §:n muuttamisesta. DVB-H-verkossa tapahtuvan lähettämisen osalta esityksessä on kiinnitetty huomiota myös tekijänoikeuskysymyksiin. Opetusministeriö on sekä esitystä valmistelleelle liikenne- ja viestintäministeriölle että eduskunnassa asiaa käsitteleville valiokunnille ilmaissut kantanaan, että DVB-H-verkon lähetysoikeuksiin liittyviä kysymyksiä ei tule ratkoa lain säännöksillä vaan oikeudenhaltijoiden ja lähettäjäyritysten välisillä sopimuksilla.

3. Opetusministeriö esittää seuraavan selvityksen valokuvien suojan kehityksestä. Oikeudesta valokuvaan säädettiin Suomessa erillisessä valokuvalaissa vuosina 1927–1995. Tässä laissa kaikki valokuvat olivat samanarvoisia, eikä suojan saaminen edellyttänyt tekijänoikeuden tavoin omaperäisyyttä. Vuonna 1995 valokuvan suoja siirrettiin tekijänoikeuslakiin, jolloin teostasoon yltävät valokuvat tulivat teoksina tekijänoikeussuojan piiriin. Muut valokuvat saivat edelleen ns. tavallisen valokuvan suojaa tekijänoikeuslain 49 a §:ään otettujen säännösten mukaisesti.

Valokuvien suojan liittämistä tekijänoikeuslakiin koskevassa hallituksen esityksessä (HE 287/1994 vp) ei ole nähty suuria ongelmia valokuvateosten teostaso-määrittelyn osalta, toisin sanoen sen suhteen, mitkä valokuvat katsotaan tekijänoikeussuojaan yltäviksi ja mitkä jäävät sen alle. "Eron tekeminen ehdotettavan 49 a §:n suoja-aikaa vanhempien valokuvateosten ja vapaaksi tulleiden muiden valokuvien välillä ei eroa siitä nykyisen lain mukaisesta rajanvetotilanteesta, joka aiheutuu valokuvalain mukaan suojattujen kuvien kansainvälisen suojan rajoittumisesta sellaisiin kuviin, jotka ovat Bernin sopimuksen mukaan valokuvateoksia." (s. 56)

Vuoden 1995 uudistusta tehtäessä teosvalokuvien ja 49 a §:n mukaisten valokuvien suoja-aika oli 50 vuotta. Tekijänoikeuden osalta suoja-aika laskettiin tekijän kuolemasta, muiden valokuvien suojan osalta valokuvan ottamisesta. Vuoden 1996 alussa tekijänoikeudellinen suoja-aika piteni 70 vuodeksi.

Vuoden 2006 alussa voimaan tulleet muutokset tavallisen valokuvan suojan sisältöön ovat edelleen lähentäneet teosvalokuvien ja muiden valokuvien suojaa toisiinsa. Kaikki valokuvat nauttivat samanlaista suojaa 50 vuoden ajan kuvan ottamisesta. Tekijänoikeuslaissa säädetty valokuvien laaja oikeudellinen suoja on selvä poikkeus tekijänoikeuden perusprinsiipeistä: suojaa saavat kaikki valokuvat riippumatta kuvien omaperäisyydestä.

Arkistoissa ja museoissa olevien valokuvien osalta vuonna 2007 voimaan tulleet uudet sopimuslisenssisäännökset mahdollistavat vanhojen valokuvien käyttöä koskevien oikeuksien hankintaa opetusministeriön hyväksymän järjestön välityksellä. Vanhojen valokuvien käyttöoikeuksia koskeva kysymys on myös laajan eurooppalaisen selvittelyn kohteena osana eurooppalaisen digitaalisen kirjaston perustamista koskevaa hanketta. Erityiskysymyksenä tässä selvittelyssä ovat niiden valokuvien käyttö, joiden oikeudenhaltijoita ei pystytä tunnistamaan tai tavoittamaan.

Edellä esitetyn perusteella opetusministeriö katsoo, ettei lainsäädännön muuttamiseen ole tarvetta.

Esiopetus, ryhmäkoot
VNS 7/2004 vp — EK 1/2005 vp
Sivistysvaliokunta

Eduskunta edellytti 9.2.2005, että hallitus tekee pikaisesti selvityksen esiopetuksen ryhmäkokoa koskevan opetusministeriön suosituksen toteutumisesta ja oppilasryhmien muodostamista koskevista käytännöistä ja niiden aiheuttamista ongelmista esiope-

tuksen tavoitteiden toteuttamiselle. Selvityksen jälkeen hallituksen tulee tarvittaessa ryhtyä lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin ryhmäkoon määrittämiseksi.

Opetusministeriö on selvittänyt esiopetuksen ryhmäkokoa koskevan opetusministeriön suosituksen toteutumisesta ja oppilasryhmien muodostamista koskevista käytännöistä ja niiden aiheuttamista ongelmista esiopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Selvityksen tulokset on raportoitu Eduskunnan edellyttämässä Valtioneuvoston koulutuspoliittisessa selonteossa (VNS 4/2006 vp).

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Opintotuki, kehittäminen
HE 11/2005 vp — EV 57/2005 vp
Sivistysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 1.6.2005 toimeentulotuen saamisen perusteita muutettavaksi siten, että opintolainan lisäys ei heikennä toimeentulon saamisen edellytyksiä perheellisillä.

2. Eduskunta edellytti, että suomalaista hyvää rakenteeltaan oikeansuuntaista opintotukijärjestelmää kehitetään opintorahapainotteisena ja vastaisuudessakin ohjataan varoja opintorahan ja opiskelijoiden asumislisän korottamiseen.

1. Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan toimeentulotukilainsäädännössä ei voi suosia jotain tiettyä asiakasryhmää. Menettely asettaisi keskenään erilaiseen asemaan paitsi toimeentulotuen saajat yleensä, myös vielä opiskelijat keskenään. Perheelliset tulee ottaa huomioon etuusjärjestelmissä muulla tavoin. Opetusministeriö seuraa perheellisten opiskelijoiden tilannetta ja arvioi saatujen kokemusten perusteella, tulisiko lasta huoltavien opiskelijoiden taloudellista tukea kehittää erityisillä toimenpiteillä.

Hallitusohjelman mukaisesti opintorahaa korotetaan 15 prosentilla kaikilla koulutusasteilla ja opiskelijan omia tulorajoja korotetaan 30 prosentilla, jotta opintotuki turvaisi päätoimisen opiskelun aikaista toimeentuloa, edistäisi tehokasta opiskelua ja tutkinnon suorittamista tavoiteajassa.

Opintorahan reaalisen arvon kohentuminen ja opiskelijan omien tulorajojen korottaminen vuoden 1998 tapahtuneen ansiotasonkehityksen perusteella kohentavat tuntuvasti noin 300 000 opiskelijan toimentuloa siten, että heillä on aiempaa paremmat edellytykset keskittyä päätoimiseen opiskeluun. Opiskelijan omat tulorajat nousevat 1.1.2008 lukien ja opintorahojen korotukset toteutetaan 1.8.2008 lukien. Lisäksi 1.11.2007 lukien vanhempien tulorajat nousevat 30 prosenttia, mikä parantaa opintotukea niillä opiskelijoilla, joilla tukea myönnettäessä otetaan huomioon vanhempien tulot. Ratkaisujen myötä opintotuen käyttöasteen oletetaan kohentuvan ja opintotuen määrärahat kasvavat yhteensä 56,8 miljoonalla eurolla vuonna 2008.

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot
HE 14/2005 vp — EV 59/2005 vp
Sivistysvaliokunta

Eduskunta edellytti 1.6.2005, että ammattikorkeakoulujen ylempien tutkintojen määrä mitoitetaan ottaen huomioon työelämän tarpeet, korkea laatu turvataan ja että ammattikorkeakoulujen järjestämään aikuiskoulutukseen varataan riittävä rahoitus.

Eduskunta edellytti, että hallitus antaa viiden vuoden kuluttua selonteon ylempien ammattikorkeakoulututkintojen asemasta työelämässä ja uudistuksen vaikutuksista koulutusjärjestelmäämme ja työelämään.

Opetusministeriö päättää ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavista koulutusohjelmista ammattikorkeakoulun esityksestä. Ohjelmien tavoitteena on työelämän ja työyhteisöjen kehittäminen. Uusista koulutusohjelmista päätettäessä arvioidaan muun muassa työelämän tarpeita ja ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia toteuttaa laadukasta koulutusta. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus on aloitettu vuonna 2005 niissä ammattikorkeakouluissa ja niillä koulutusaloilla (yhteiskuntatietieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla, tekniikan ja liikenteen alalla sekä sosiaali- terveys-, ja liikunta-alalla), jotka olivat mukana ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon kokeilussa. Vuosina 2006 ja 2007 ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja on käynnistetty edellisten lisäksi kulttuurialalla, luonnonvara- ja ympäristöalalla, luonnontieteiden alalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä humanistisella ja kasvatusalalla. Koulutusohjelmia on käynnistetty yhteensä 35 suomen-, ruotsin- ja englanninkielellä.

Opetusministeriö rahoittaa vuosina 2006–2009 ammattikorkeakoulujen yhteistä ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittämisverkostoa, jolla tuetaan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen laadun kehittämistä.

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen rahoitus on osa ammattikorkeakoulujen valtionosuusrahoitusta.

Opetusministeriö jatkaa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen toimeenpanon seurantaa.

Nuorisojärjestöjen rahoitus
HE 28/2005 vp — EV 219/2005 vp
Sivistysvaliokunta

Eduskunta edellytti 19.12.2005, että hallitus esimerkiksi nuorisolain 11 §:n avulla turvaa sellaisten valtakunnallisten järjestöjen rahoituksen, jotka voimassa olevan lain perusteella saavat valtion varoista yleisavustusta vuonna 2005, mutta uuden lain voimaan tultua menettävät kelpoisuutensa tällaisen avustuksen saamiseen.

Uusi nuorisolaki (72/2006) tuli voimaan 1.3.2006 ja järjestöavustusten osalta 1.1.2007. Valtakunnalliset nuorisojärjestöt, nuorisotyön palvelujärjestöt ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt ovat hakeneet vuoden 2007 toiminta-avustuksia 30.11.2006 mennessä. Eduskunnan asettama edellytys otettiin huomioon avustuspäätösten valmistelussa.

Opetusministeriö tuki 112 valtakunnallista nuorisojärjestöä, nuorisotyön palvelujärjestöä sekä muita nuorisotyötä tekeviä järjestöjä yhteensä 12,6 milj. eurolla. Eduskunnan edellytys otettiin huomioon määrärahoja jaettaessa.

Omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus, maksut
Ammatillinen koulutus
Korkeakoulujen aikuiskoulutus
HE 40/2005 vp — EV 160/2005 vp
Sivistysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 30.11.2005 hallituksen selvittävän omaehtoisen ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoilta perittävien maksujen suuruuden ja määräytymispe-

rusteet sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin maksujen yhtenäistämiseksi ja niin, että ne ovat opiskelijoille kohtuullisia.

2. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan, miten ammatillisen koulutuksen järjestämislupia koskeva sääntely käytännössä toimii, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin niin, että ammatillisen koulutuksen järjestäminen voidaan joustavasti hoitaa ottaen huomioon valtakunnalliset, paikalliset ja alueelliset olosuhteet ja koulutustarve.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus kiirehtii korkeakoulujen aikuiskoulutusta koskevien ehdotusten toteuttamista.

1. Ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoilta perittävien maksujen määräytymisperusteiden ja suuruuden arviointi tehdään osana hallitusohjelman mukaista ammatillisen suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen valmistelua. Uudistuksen tavoitteena on selkiyttää aikuiskoulutuksen hajanainen hallinto, rahoitus, tarjonta ja etuudet. Selvitystyö kattaa korkeakoulujen aikuiskoulutuksen, työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen ja henkilöstökoulutuksen. Opetusministeriö on asettanut valmistelutyöhön keskeisiä ministeriöitä ja työelämän keskusjärjestöjä edustavan johtoryhmän.

Opetushallitus on tehnyt opiskelijamaksuista kyselyyn perustuvan selvityksen, joka toimitetaan sivistysvaliokunnalle. Selvitystyö on tehty syksyllä 2006 otokseen perustuvana kyselynä 36 ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjälle. Se on tehty koulutusaloittain vuonna 2005 alkaneesta koulutuksesta. Koska kysely oli suunnattu pääosin suurille koulutuksen järjestäjille, siinä on mahdollista saada tietoa varsin suuresta koulutustilaisuuksien määrästä. Kysely oli mahdollista käynnistää järjestämislupien uusimisprosessin jälkeen. Selvityksen tulokset osoittavat, että näyttötutkintoihin valmistavan koulutuksen maksut ovat kohtuullisia. Yleisimmin opiskelijamaksut vaihtelevat ammattitutkintoon valmistavan koulutuksen osalta 200–600 euron välillä. Koska koulutukset ovat eripituisia ja ajoittuvat usein pitkälle ajalle, tarkkaa vertailua on vaikea tehdä. Korkeimmat opiskelijamaksut ovat kyselyn mukaan olleet kulttuurialan valmistavissa koulutuksissa, joskin ala on pieni. Myös erikoisammattitutkinnot ovat kalliimpia kuin ammattitutkinnot. Korkeimmat maksut ovat 1 000–2 000 euron välillä, joskin niitä esiintyy otoksessa vähän. Toisaalta kyselyn perusteella myös pieniä opiskelijamaksuja on runsaasti.

Maksujen taso on kokonaisuutena varsin kohtuullinen vaikkakin maksut vaihtelevat järjestäjien kesken huomattavasti samojen koulutusalojen ja tutkintojen sisällä. Eroja selvittää osittain koulutuksen pituus sekä se, voiko koulutuksen järjestäjä hoitaa koulutuksen omalla henkilöstöllä vai tarvitaanko ulkopuolelta ostettua asiantuntemusta ja materiaalia, mitkä nostavat maksuja. Perittävän maksun suuruuteen vaikuttavat myös näyttötutkinnon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset, jotka ovat järjestämisolosuhteista johtuen varsin erilaisia. Näyttötutkintojen järjestämistavoista ja niiden kustannuksista tulee vastaisuudessa hankkia enemmän tietoa. Maksujen tasoon vaikuttavat myös järjestäjien vakiintuneet käytännöt ja kokemukset siitä, millaisella maksutasolla opiskelijoita on mahdollista saada. Koulutuksen järjestäjien kokonaistuloista opiskelijamaksujen osuus on noin 10 %:n luokkaa. Toisaalta sellaisille koulutuksen järjestäjille, jotka eivät saa toimintaansa valtionosuutta, on mahdollista myöntää valtionavustuksia opiskelijamaksujen alentamiseen.

Edellisen lisäksi Opetusministeriössä on tehty muistio yliopistojen täydennyskoulutuksen maksuista, joka myös toimitetaan sivistysvaliokunnalle.

Opiskelijamaksuja koskevaan ohjaukseen ei ole tarvetta tehdä välittömiä muutoksia. Tutkintotoimikuntien on kuitenkin syytä seurata opiskelijamaksujen tasoa ja niiden kehitystä sekä tarvittaessa ohjata niiden tason kehitystä informaatio-ohjauksen keinoin.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

2. Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupien muuttamisprosessi aloitettiin tammikuussa 2006. Lisäkoulutuksen järjestämisluvat uusittiin vuoden 2006 aikana. Lisäkoulutuksen järjestäjiä on ammatilliset erikoisoppilaitokset mukaan lukien kaikkiaan vähän yli 200. Järjestäjistä suurin osa on samoja kuin ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjät, minkä lisäksi ammatillisen lisäkoulutuksen lupa on runsaalla 30 sellaisella koulutuksen järjestäjällä, jotka eivät järjestä ammatillista peruskoulutusta. Suurin osa näistä on kansanopistoja ja liikunnan koulutuskeskuksia. Alueellisesti tarkasteltuna lisäkoulutuksen järjestäjäverkko on siis tiheämpi kuin ammatillisessa peruskoulutuksessa. Lupiin otetut määrällisen säätelyn osuudet eli opiskelijatyövuosien ja oppisopimusten vähimmäismäärät ovat olleet vuosia 2007 ja 2008 koskevien valtionosuuspäätösten pohjana. Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen osalta useiden järjestäjien kohdalla valtionosuuslaskennassa on sovellettu järjestämislupien mukaista vähimmäismäärää. Tähän mennessä hankittujen kokemusten perusteella ei vielä voida tehdä lopullisia johtopäätöksiä määrällisen säätelyn toimivuudesta. Koulutuksen järjestäjien näkökulmasta säätely on tuonut vakautta koulutuksen ja rahoituksen suunnitteluun, mutta toisaalta säätely voi myös jäykistää järjestelmää valtakunnallisen koulutustarjonnan ohjauksen näkökulmasta.

Järjestämislupien osalta kehitykseen vaikuttavat myös ammattiopistostrategia sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamisen vauhdittamishanke. Sen tavoitteena on vauhdittaa koulutuksen järjestäjien ja opetusministeriön välisenä vuorovaikutteisena prosessina ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamista alueellisen kehittämistyön ja voimavarojen tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan käytön edellytysten parantamiseksi. Hankkeeseen ja sen toimenpidesuosituksiin on sisällytetty myös ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjät.

Järjestämislupiin sisällytettiin työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä kaikkiaan 108 järjestäjän kohdalle. Opetushallitus on hakemusten perusteella myöntänyt tehtävän hoitamiseen valtionavustuksia vähän yli sadalle hankkeelle. Opetushallitus on pyrkinyt edistämään koulutuksen järjestäjien verkostoitumista suurempien kehittämishankkeiden toteuttamiseen. Koulutuksen järjestäjien kokemukset työelämän kehittämis- ja palvelutehtävästä ovat pääosin myönteisiä. Järjestäjien piirissä on panostettu erityisesti yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Osassa koulutuksen järjestäjiä yritysyhteistyöstä on tullut toimiva ja pysyvä käytäntö. Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän toimivuudesta tehdään Koulutuksen tutkimus- ja kehittämissuunnitelman mukaisesti ulkoinen arviointi vuoden 2010 loppuun mennessä.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

3. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2003–2008 sisältää linjaukset myös korkeakoulujen aikuiskoulutuksen kehittämisestä. Vuoden 2003 valtion talousarviossa vahvistettiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutusresursseja ja yliopistojen täydennyskoulutuksen tuotekehitysrahoitusta ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusuudistukseen liittyneillä järjestelyillä. Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokokeilu ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen käyttöönotto ovat osaltaan monipuolistaneet työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuuksia. Avoimen ammattikorkeakoulun kehittämisohjelman toimeenpano on meneillään ministeriön asettaman työryhmän ehdotusten (OPM 6:2005) pohjalta.

Opetusministeriö on vuodesta 2003 lähtien olennaisesti tehostanut avoimen yliopistoopetuksen ja yliopistojen täydennyskoulutuksen toiminnan ja tulosten seurantaa. Tiedonkeruu tapahtuu osana ministeriön ja yliopistojen välistä tulosneuvotteluprosessia. Seuranta kohdistuu erityisesti po. toimintojen yhteiskunnallisen tehtävän toteuttamiseen. Avoimen yliopiston väylä korkeakoulututkintoon on siinä keskeinen tarkastelukohde. Momentin 29.10.22.6 aikuiskoulutuksen kehittämisen määrärahaa on vuodesta 2003 käytetty erityisesti täydennyskoulutuksen tuotekehitystyön tukemiseen. Tarjontaa on saatu laajenemaan uusille

aloille ja toimintamuotoihin. Huolimatta tuotekehitysmäärärahan hyvistä tuloksista näyttää kuitenkin selvältä, että nykyisin rahoitusjärjestelyin yliopistojen on hankala toteuttaa täydennyskoulutusta useilla tärkeillä julkisen sektorin alueilla. Eduskunta kiinnitti asiaan huomiota vuoden 2003 talousarvion valmistelussa.

Opetusministeriö on käynnistänyt vuonna 2006 kolmivuotisen hankkeen ikäihmisten yliopistotoiminnan kehittämiseksi ja sen toimintaedellytysten parantamiseksi osana avointa yliopisto-opetusta.

Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmän (OPM 38:2005) työn pohjalta on yliopistoilta pyydetty elinikäisen oppimisen strategiat, joissa otetaan huomioon avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen lisäksi aikuisten opiskelu tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Samalla turvataan yliopistollisen täydennyskoulutuksen saatavuus kaikilla akateemisilla ryhmillä ja kehitetään avointa yliopistoa vastaamaan nykyistä laajemmin aikuisväestön koulutustarpeisiin.

Yliopistot ovat laatineet elinikäisen oppimisen strategiat keväällä 2007 opetusministeriön kanssa käytyjä tulosneuvotteluja varten. Myös ammattikorkeakouluja on pyydetty varautumaan vastaavanlaisten strategioiden laatimiseen. Korkeakoulujen aikuiskoulutustehtävän ja voimavarojen vahvistamista käsitellään osana ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta, jossa hallitusohjelman mukaisesti selkiytetään hajanainen hallinto, rahoitus, tarjonta ja etuudet. Uudistus kattaa ammatillisen aikuiskoulutuksen, korkeakoulujen aikuiskoulutuksen, työvoimapoliittisen koulutuksen ja henkilöstökoulutuksen. Valmistelua varten asetetussa johtoryhmässä ovat mukana keskeiset ministeriöt ja työelämän keskusjärjestöt. Johtoryhmän on määrä tehdä ehdotuksensa niin, että uudistuksen toimeenpano voi alkaa 1.1.2009.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

Ammattiosaamisen näytöt
HE 41/2005 vp — EV 94/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2005, että yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa otetaan huomioon ammattiosaamisen näyttöjärjestelmän tehtävien laajuudesta ja laadun varmistamisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

Ammattiin opiskelevien osaaminen varmistetaan tulevaisuudessa ammattiosaamisen näytöillä. Ammattiosaamisen näytöt otettiin käyttöön 1.8.2006 alkavasta koulutuksesta lukien. Ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan koulutuksen järjestäjien ja työ- ja elinkeinoelämän yhteistyönä aidoissa työelämän tilanteissa. Näyttöaineistojen kehittämiseen ja näyttöjen järjestämiseen liittyviä kokeilu- ja tutkimusprojekteja sekä muita tuki- ja koulutustoimia on rahoitettu rakennerahastovaroin. Kokeilu- ja kehittämisprojekteissa on ollut mukana yli puolet ammatillisen koulutuksen järjestäjistä.

Ammattiosaamisen näyttöjen kustannusvaikutuksiksi opiskelijaa kohden on arvioitu noin 40 euroa vuonna 2006. Summa nousee näyttöihin osallistuvien opiskelijoiden määrän kasvaessa asteittain arviolta 80 euroon opiskelijaa kohti vuodesta 2009 alkaen. Ammattiosaamisen näyttöjen myönteiset laatuvaikutukset edellyttävät, että koulutuksen järjestäjät pystyvät resursoimaan näyttöjen käyttöönottovaiheessa suunnitteluun ja eri osapuolten kouluttamiseen. Kokeilu- ja kehittämisprojektien kokemusten perusteella arviolta noin puolet ammattiosaamisen näyttöjen aiheuttamista lisäkustannuksista on käyttöönoton aiheuttamia ensikertaisia suunnittelu- ja koulutuskustannuksia. Tämän lisäksi ammattiosaamisen näyttöjen käytännön järjestelyt ja toteutus aiheuttavat käyttöönottovaiheessa ja toiminnan vakiintuessa koulutuk-

sen järjestäjille pysyviä lisäkustannuksia. Nämä pysyvät lisäkustannukset on otettu asteittain huomioon ammatillisen koulutuksen yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa vuosille 2006, 2007 ja 2008. Kevään 2007 kehyspäätöksen mukaisesti lisäkustannukset otetaan niin ikään huomioon vuonna 2009, jolloin ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönottovaihe saadaan päätökseen.

Yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa ammattiosaamisen näyttöjen johdosta tehtävien laajuuden ja laadun arvioituna muutoksena on otettu huomioon valtionosuuden kumulatiivisena lisäyksenä 2,6 milj. euroa vuonna 2006 (34/221/2005, 16.11.2005), 3,6 milj. euroa vuonna 2007 (35/221/2006, 15.11.2006) ja 4,6 milj. euroa vuonna 2008 (43/221/2007). Käyttöönottovaiheen viimeinen vastaava lisäys on hallituksen kehyspäätöksen (25.5.2007) mukaan 5,3 milj. euroa vuodesta 2009 lukien.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Kansan- ja kansalaisopistojen rahoitus
Vapaa sivistystyö, päällekkäisyys
HE 112/2005 vp — EV 185/2005 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.12.2005, että säädettäessä kansanopistojen valtionosuuden perustana olevan yksikköhinnan korotuksesta vammaisille tarkoitettua opetusta järjestettäessä otetaan erityisesti huomioon Lehtimäen erityiskansanopiston opiskelijakunnan koostumuksesta aiheutuva poikkeuksellinen kustannusrakenne ja tästä johtuvat rahoitustarpeet.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että kuntaliitoksia toteutettaessa esimerkiksi tarpeellisin siirtymäjärjestelyin huolehditaan yhdistyvien kansalaisopistojen rahoituspohjan säilymisestä vähintään samalla tasolla kuin ennen muutosta.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että hallitus arvioi, missä määrin yhtäältä vapaan sivistystyön eri muotojen välillä sekä toisaalta vapaan sivistystyön ja muiden koulutusmuotojen kesken on päällekkäisyyttä, ja että hallitus tekee tarvittavat ehdotukset mahdollisten haitallisten päällekkäisyyksien poistamiseksi.

1. Vuoden 2006 alussa voimaan tulleiden kansanopistojen rahoitusperusteita koskevien muutosten tavoitteena oli muun muassa parantaa vammaisille tarjottavan koulutuksen järjestämisedellytyksiä. Lehtimäen opiston ja kahden muun erityiskansanopiston osalta uudistus merkitsi, että opistojen valtionosuusprosentti nousi 57 prosentista 70 prosenttiin. Erityiskansanopistoissa vaikeasti vammaisille järjestettävän koulutuksen opiskelijaviikon yksikköhinta on lisäksi 75 prosenttia muita yksikköhintoja korkeampi. Uudistuksen myötä Lehtimäen opiston saama valtionosuuden määrä nousi 31 prosenttia vuoden 2005 tasosta, kun rahoitusuudistuksen keskimääräinen vaikutus kansanopistosektorilla oli yleisesti noin 2,5 prosenttia.

Opetusministeriö otti syksyllä 2007 käyttöön vapaan sivistystyön oppilaitosten opintosetelityyppiset valtionavustukset. Opintosetelityyppisillä valtionavustuksilla kompensoidaan opetusministeriön määrittämiin kohderyhmiin kuuluvien opiskelijoiden opiskelijamaksuja. Lehtimäen opisto on mukana tässä uudessa rahoitusjärjestelmässä. Lisäksi kansanopistoille voidaan myöntää tarvittaessa ylimääräisiä avustuksia oppilaitoksen käyttökustannuksiin.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

2. Kansalaisopistojen rahoitusperusteita muutettiin vuoden 2006 alussa voimaan tulleella lailla siten, että asutusrakenneluokituksesta luovuttiin ja siirryttiin yhteen yksikköhintaan,

jota kuitenkin porrastetaan tiheästi asutuissa kunnissa. Yksikköhinta on 15 prosenttia muita korkeampi, jos kansalaisopiston sijaintikunnan asukastiheys on yli sata. Kuntaliitokset saattavat vaikuttaa kansalaisopistoihin siten, että aiemmin korotettua yksikköhintaa saanut opisto ei enää kuntaliitoksen johdosta saa yksikköhintaansa 15 prosentin korotusta. Näitä ja opistojen yhdistymisistä mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia opetusministeriö on siirtymäkaudella lieventänyt ylimääräisillä avustuksilla. Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen yhteydessä tapahtuvien kuntien yhdistämisten aiheuttamien valtionosuuksien vähenemistä korvataan kuntajakolain 41 §:n (170/2007) nojalla viiden vuoden ajan. Korvattavien valtionosuuksien vertailussa ovat mukana myös kansalaisopistojen valtionosuudet. Opetusministeriö varautuu käyttämään tarvittaessa ylimääräisiä avustuksia erityisesti yksityisten ylläpitäjien siirtymäkauden muutosten lieventämiseen.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

3. Koulutuksen arviointineuvostolta tilatut vapaan sivistystyön arvioinnit ovat valmistuneet. Oppilaitosrakennetta ja palvelukykyä koskeva arviointi valmistui maaliskuussa 2006 ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja ohjausta koskeva arviointi valmistui toukokuussa 2007. Valtioneuvoston hyväksymän koulutusta ja tutkimusta vuosina 2007–2012 koskevan kehittämissuunnitelman mukaan opetusministeriö laatii vapaan sivistystyön kehittämisohjelman vuosille 2008–2012. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä alan valtakunnallisten keskusjärjestöjen kanssa ja siinä otetaan huomioon muun muassa arviointien suositukset sekä vapaan sivistystyön tehtävien, toimintaedellytysten ja rakenteellisen kehittämisen kannalta tarvittavat toimenpide-ehdotukset. Myös mahdolliset päällekkäisyydet tulevat tässä yhteydessä arvioitavaksi.

Asia ei anna valtioneuvoston taholta enää aihetta toimenpiteisiin.

Toisen asteen opiskelijoiden opintotuki
HE 9/2006 vp — EV 38/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 26.4.2006, että toisen asteen opiskelijoiden opintotukijärjestelmän toimivuus selvitetään pikaisesti kokonaisuutena ja varmistetaan opiskelijoiden välinen yhdenvertaisuus sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Opetusministeriön käynnistämä toisen asteen opiskelijoiden toimeentuloa koskevan kyselytutkimus valmistui kesällä 2007. Tutkimuksen tuloksia on hyödynnetty toisen asteen tuen kehittämistarpeita arvioitaessa.

Opintotukea myönnettäessä huomioon otettavia vanhempien tulorajoja korotettiin 11.11.2006 lukien 15 prosentilla ja edelleen 1.11.2007 lukien 30 prosentilla. Tulorajojen korotus parantaa erityisesti alle 20-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden opintotukea. Vanhempien tuloihin perustuvan tarveharkinnan lieventymisen myötä opintoraha nousee nyt tuen piirissä olevilla keskimäärin 34 euroa ja asumislisä 67 euroa kuukaudessa. Uudet tuen piirin tulijat saavat opintorahaa keskimäärin 46 euroa ja asumislisää 86 euroa kuukaudessa.

Hallitusohjelman mukaisesti opintorahaa korotetaan 15 prosentilla kaikilla koulutusasteilla ja opiskelijan omia tulorajoja korotetaan 30 prosentilla, jotta opintotuki turvaisi päätoimisen opiskelun aikaista toimeentuloa, edistäisi tehokasta opiskelua ja tutkinnon suorittamista tavoiteajassa. Korotukset toteutuvat mahdollisimman tasapuolisesti eri-ikäisille, eri tavalla asuville ja eri koulutusasteilla opiskeleville. Toisen asteen pieniin opintorahoihin korotus toteutetaan tästä syystä pääsääntöisesti euromääräisenä.

Ratkaisun myötä esimerkiksi muussa kuin korkeakoulussa opiskelevan itsenäisesti asuvan 20-vuotiaan opintotuen enimmäismäärä nousee 648 eurosta 747,60 euroon, josta opintorahan ja asumislisän osuus on 60 prosenttia ja vanhempansa luona asuvan alle 18-vuotiaan opintotuen enimmäismäärä nousee 368 eurosta 500 euroon Lisäksi opiskelijalla voi olla muita tuloja opintotuen ohella nykyistä enemmän. Tyypillinen yhdeksän kuukautta tukea nostavan vuosituloraja nousee 2 760 eurolla 11 850 euroon. Nykyisin opiskelija ei ole oikeutettu tukeen lainkaan jos vuositulo ylittää 17 170 euroa. Tämä raja nousee 5 160 eurolla 22 330 euroon.

Toisen asteen tuen kehittämistarpeisiin otetaan kantaa hallituksen hyväksymässä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2007–2012. Sen mukaan opintotuen mitoitusta tulee tarkistaa säännöllisesti elinkustannusten kehityksen perusteella tuen riittävyyden takaamiseksi. Tarkoitus on, että nuorten opintotukea selkeytetään ja tasoa parannetaan koulutukseen kannustamiseksi. Tavoitteena on, että opintoraha olisi vähintään lapsilisän tasolla. Itsenäisesti asuvien opiskelijoiden toimeentulon kannalta pidetään tärkeänä erityisesti puolison tulojen huomioonottamisesta luopumista asumislisää myönnettäessä, asumislisän vuokrarajan korottamista sekä vanhempien tulojen perusteella tapahtuvasta tarveharkinnasta luopumista silloin, kun opiskelija asuu muualla kuin vanhempiensa luona ja on täyttänyt 18 vuotta.

Koulujen kirjasto- ja tietopalvelutoiminta
HE 33/2006 vp — EV 88/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.6.2006, että varataan riittävät voimavarat koulujen kirjasto- ja tietopalvelutoiminnan tukemiseen valtakunnallisesti niin, että toimintaa voidaan kehittää turvaamaan oppilaille asianmukaiset kirjasto- ja tietopalvelut sekä yhteydet tietovarantoihin.

Lääninhallitukset ovat informaatio-ohjauksella ja täydennyskoulutuksella edistäneet koulujen ja yleisten kirjastojen yhteistyötä oppilaiden ja opettajien kirjasto- ja tietopalvelujen parantamiseksi. Myös opetusministeriön julkaisemissa Kirjastostrategia 2010 ja Kirjaston kehittämisohjelma 2006–2010 on oppilaiden tietopalvelu ja kirjasto oppimisympäristönä kehittämiskohteena. Sekä koulutoimen että yleisen kirjastotoimen valtionrahoitus määräytyy laskennallisesti opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti. Harkinnanvaraisilla avustuksilla on jonkin verran voitu tukea koulutoimen ja kirjastotoimen yhteistyön kehittämisprojekteja.

Opetusministeriön valtakunnallinen ESR -kehittämisohjelma vuosille 2007–2013 "Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi" on laatuaan ensimmäinen, jossa valtakunnallista rahoitusta on mahdollisuus hakea sektorit ylittävään yhteistoimintaan, eritoten opetus- ja kirjastotoimen yhteishankkeisiin.

Tekijänoikeuskysymykset, tulkinta
HE 98/2006 vp — EV 238/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2006, että hallitus omalta osaltaan ryhtyy toimenpiteisiin tekijänoikeuskysymyksissä olevien tulkintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi pikaisesti perusteellisessa laajapohjaisessa valmistelussa olemassa olevan tekijänoikeusjärjestelmän puitteissa.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 4 ja 7 §:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen valmistelun aikana ja lakiesityksen eduskuntakäsittelyssä tulivat esiin erityisesti rinnakkaisen DVB-H -lähetystoiminnan tekijänoikeuksia ja mahdollisia korvauksia koskevat kysymykset. Eduskunnan hyväksyessä lain muutokset ohjelmien lähetysoikeuksia koskevat järjestelyt jätettiin sopimuksenvaraisiksi. Opetusministeriö käynnistää vuoden 2007 alussa ilman viivytyksiä eduskunnan edellyttämän valmistelun tulkintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi.

Selvitystyö käynnistettiin tammikuussa 2007, jolloin aloitettiin keskustelut kaikkien keskeisten osapuolten kanssa ratkaisumahdollisuuksien ja niiden edellytysten perusteelliseksi selvittämiseksi ja punnitsemiseksi. "Television monikanavaisuus ja tekijänoikeus" - Opetusministeriön DVB-H -selvitys (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:41) toimitettiin eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle sekä sivistysvaliokunnalle 29.8.2007. Hallitusryhmien 13.11.2007 tekemän päätöksen mukaisesti selvitystyö jatkuu vuonna 2008.

Tekijänoikeuslain lainauskorvausjärjestelmä
HE 126/2006 vp — EV 226/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.2006, että valtion talousarviossa osoitetaan lisämääräraha, jolla mahdollistetaan tutkimus- ja opetustoimintaa palvelevien kirjastojen ottaminen tekijänoikeuslain 19 §:n tarkoittaman lainauskorvausjärjestelmän piiriin.

Tekijänoikeuslain 19 §:n muutos toteutettiin siten, että järjestely täyttäisi vain vuonna 1992 annetun niin sanotun vuokraus- ja lainausdirektiivin (92/100/ETY) vähimmäisvaatimukset. Lainauskorvausjärjestelmän soveltamisala on näin mahdollisimman rajoitettu ja ulottuu käytännössä vain yleisiin kirjastoihin. Lainauskorvausjärjestelmän toteutuksen alkaessa vuodesta 2007 lähtien selvitetään mahdollisuudet eduskunnan lausuman mukaiseen soveltamisalan laajennukseen.

Lainauskorvausjärjestelmän laajentaminen tutkimus- ja opetustoimintaa palvelevista kirjastoista tapahtuvaan lainaamiseen sisältyi valtion talousarvion valmisteluun opetusministeriössä keväällä 2007. Kulttuurimäärärahojen niukkuuden vuoksi lisämäärärahaa tähän tarkoitukseen ei kuitenkaan voitu esittää lopullisessa talousarvioehdotuksessa.

Koulutuspoliittinen selonteko
VNS 4/2006 vp — EK 35/2006 vp
Sivistysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 17.11.2006 hallituksen huolehtivan siitä, että valtakunnallisessa koulutustarpeen ennakointi- ja mitoitussuunnittelussa otetaan nykyistä paremmin huomioon maakuntien ja alueiden laatimat koulutuksen mitoitussuunnitelmat.
>
> 2. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin koulumatkojen enimmäiskestoaikaa koskevien säännösten muuttamiseksi siten, että pienten koululaisten kuljetusajat lyhenevät nykyisestä. Selvitykseen tulee sisällyttää myös erityisoppilaitosten oppilaista aiheutuvat viikonloppumatkojen järjestelyt ja kustannukset.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että koulumatkatuesta ja järjestelmän toimivuudesta tehdään kokonaisarvio ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin järjestelmän epäkohtien poistamiseksi.
> 4. Eduskunta edellytti hallituksen valmistelevan tarvittavat säännösmuutokset niin, että eduskunta saa joka toinen vuosi käsiteltäväkseen koulutuksen arviointikertomuk-

sen, jossa on kootusti esitetty keskeiset koulutuksen arviointitulokset sekä työryhmien ja selvitysmiesten raporttien keskeiset tulokset ja kehittämisehdotukset.

5. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin lisäselvitysten tekemiseksi koulupäivän rakenteen uudistamisesta sekä pienten koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon laajentamisesta siten, että kaikilla hoitoa tarvitsevilla on mahdollisuus saada aamu- ja iltapäivähoitopaikka. Samassa yhteydessä on selvitettävä mahdollisuudet aamu- ja iltapäivähoidon maksujen yhtenäistämiseksi päivähoitomaksujen tyyppisesti.

6. Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän, miten voidaan turvata mielenterveysongelmista kärsivien nuorten oikeus suorittaa perusopetus loppuun oppivelvollisuuden päätyttyä, ja ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin.

7. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin maahanmuuttajaopetukseen valmistavan opetuksen ja kielikoulutuksen laajentamiseksi.

8. Eduskunta edellytti, että selvitetään opettajien kokonaistyöaikaan siirtymisen vaikutukset ja kustannukset.

1) Valmisteltaessa valtioneuvoston 5.12 hyväksymää koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan sisältyviä vuoden 2012 koulutustarjonnan tavoitteita valmisteluryhmässä olivat edustettuina mm. sisäasiainministeriö ja maakuntien liitot. Valmisteluun liittyneessä Opetushallituksen toteuttamassa alueellisen ennakoinnin ESR-hankkeessa alueellisia toimijoita olivat ensisijaisesti maakuntien liitot. Opetusministeriö asettaa keväällä 2008 kehittämissuunnitelman toimeenpanoa varten koulutustarjonnan alueelliset tavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon kehittämissuunnitelmassa asetetut koulutustarjonnan valtakunnalliset kehykset, alueiden elinkeino- ja muun työelämän kehitys sekä siihen pohjautuva työvoima- ja koulutustarve ja nuorisoikäluokan koon muutos vuoteen 2012 eri alueilla. tavoitteena on koulutustarjonnan alueellisen tasa-arvon ja tasapainon parantaminen.

2) Lääninhallitukset ovat peruspalvelujen tilaa koskevissa arvioinnissa selvittäneet vuosittain perusopetuksen saavutettavuutta. Opetusministeriön ja lääninhallitusten vuosia 2008–2009 koskevissa tulossopimuksissa on sovittu koulumatkoja koskevasta aikaisempaa tarkemmasta selvityksestä. Selvitys sisältää tiedot perusasteen 1.–6., 7.–9. luokkalaisten, esioppilaiden ja erityisoppilaiden (PoL 17 §) matkasta kotoa kouluun, ylipitkien koulumatkojen (PoL 32 §) määrästä, niiden oppilaiden lukumäärästä, joilla koulumatkaan kuluu lähes lakisääteinen aika joka päivä ja ainakin kerran viikossa esiopetuksessa, vuosiluokilla 1–6 sekä 7–9 ja erityisopetuksessa. Selvityksen tulokset valmistuvat ja julkaistaan kesäkuussa 2008.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin

3) Opetusministeriö asetti 20. päivänä kesäkuuta 2007 työryhmän arvioimaan koulumatkatukijärjestelmän toimivuutta. Työryhmän tehtävänä on arvioida nykyisen koulumatkatukijärjestelmän toimivuutta muuttuvassa koulutus- ja liikennepoliittisessa toimintaympäristössä ja tehdä tarvittavat esitykset järjestelmän kehittämiseksi. Työryhmän määräaika päättyy 29.2.2008.

4) Opetusministeriö tulee laatimaan ensimmäisen koulutuksen arviointikertomuksen eduskunnalle vuonna 2009.

5) Perusopetuslain muutoksella (8.12.2006/1081) mahdollistettiin aamu- ja iltapäivätoiminnan laajentaminen siten että sitä on mahdollista tarjota aikaisemman kolmen tunnin sijasta neljä tuntia päivittäin. Toimintaan osallistuminen on lapselle vapaaehtoista. Saamalla myös

säädettiin siihen liittyvistä maksuista. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädännön toimivuutta ja toiminnan laatua arvioidaan. Arviointi toteutetaan vuonna 2008.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin

6) Oppivelvollisuuden päätyttyä keskenjääneet perusopetuksen opinnot on mahdollista suorittaa loppuun aikuisille tarkoitetun tuntiajon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Perusopetusta tarjotaan pääsääntöisesti aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen yhteydessä. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu vain vuosikuikille 7–9. On käynnistetty valmistelutyö opetussuunnitelman perusteiden laatimiseksi myös vuosiluokille 1–6.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin

7) Vuoden 2006 alusta lähtien kunnille myönnetään korotettua valtionosuutta väestörekisterin mukaan vieraskielisistä perusopetuksen oppilaista. Opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista on uudistettu keväällä 2007. Suomi/ruotsi toisena kielenä opetuksen sekä oman äidinkielen opetuksen järjestämistä varten kunnille myönnettävän valtionavustuksen määrää on lisätty vuoden 2007 alusta lähtien.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö

Perunan rengasmätä
HE 87/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.11.1995, että maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 41/1994 vp ja maa- ja metsätalousministeriön 13.10.1995 päivätyssä selvityksessä esitetyt toimenpiteet, niitä tarpeen vaatiessa vielä tehostaen, toteutetaan välittömästi pyrkimyksenä luoda Suomesta rengasmädästä vapaa alue kolmessa vuodessa.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnöstä maa- ja metsätalousministeriö on toimittanut 18.11.1997 valiokunnalle suunnitelman perunan rengasmädän hävittämistoiminnan tehostamisesta. Maa- ja metsätalousvaliokunnalle on lisäksi toimitettu 1998–2004 asiantuntijaselvitykset perunan vaalean rengasmädän hävittämisestä. Vuonna 2005 selvitystä ei ole pyydetty. Maa- ja metsätalousministeriö on toimittanut asiantuntijaselvityksen toimenpiteistä rengasmädän hävittämiseksi 2.11.2006. Vuonna 2007 selvitystä ei ole pyydetty.

Uusien rengasmätäesiintymien löytyminen on vakiintunut alle 10 tapaukseen vuodessa ruoka- ja ruokateollisuusperunatiloilla. Siemenperunatuotannossa rengasmätää ei ole todettu viimeisen 10 vuoden aikana. Juuri missään valtiossa rengasmätää aiheuttavaa bakteeria ei ole pystytty hävittämään lopullisesti, vaikka itse tauti onkin saatu torjuttua perunantuotannosta. Rengasmätä ei ole Suomessa enää tauti, joka heikentäisi merkittävästi sadon laatua tai arvoa koko valtakunnan alueella.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja lausuma esitetään poistettavaksi.

Metsäsuunnitelma ja nuoren metsän hoito
HE 212/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.12.1997, että hallinnoinnin selkeyttämiseksi metsäsuunnitelma määritellään keskitetysti siten, että eri säännöksissä asetettavat suunnitelmavelvoitteet muodostuvat mahdollisimman yhtenäisiksi.
>
> Eduskunta edellytti, kiinnittäen samalla huomiota nuoren metsän hoitotarpeen laajuuteen ja kiireellisyyteen, että myös metsätalouden organisaation kautta ohjataan varoja työllisyystöihin.

Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on metsälain muun tarkistamisen yhteydessä lisätä lakiin säännös metsäsuunnitelmaa koskevaksi yleismääritelmäksi, jota joko sellaisenaan tai erityislaeissa määriteltävin tarpeellisin tarkennuksin metsäsuunnitelmalla tarkoitettaisiin, kun suunnitelma säädetään laissa metsänomistajan oikeuksien tai velvollisuuksien edellytykseksi. Metsäsuunnitelman määrittelyssä tullaan ottamaan huomioon metsäsuunnittelun käsitteistössä tapahtumassa oleva selkeyttämistyö.

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (1286/1997) 9 §:n 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriö on määräyksinä (nro 11/98, Dnro 1543/00/98, annettu 27.3.1998) määritellyt tilakohtaisen metsäsuunnitelman sisällön.

Maa- ja metsätalousministeriö aloitti nuoren metsän hoito -kampanjan vuoden 1997 loppupuolella. Kampanjan tarkoituksena oli vuosien 1998–2002 aikana lisätä nuoren metsän hoitotöitä yksityismetsissä siten, että jälkeenjääneisyys näissä töissä saataisiin kurottua umpeen. Kampanjan ansiosta nuoren metsän hoidon suorite kasvoi. Kestävän metsätalouden

rahoituksesta annetun lain (1094/1999) 1.12.1999 voimaan tullut muutos mahdollistaa valtion tuen myöntämisen energiapuun haketukseen, mikä osaltaan edistää hoitotöiden tekemistä ja työllisyyttä.

Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, jossa säädetään mahdollisuudesta rahoittaa työllisyystyönä tehtävää nuoren metsän hoitoa ja energiapuun korjuuta puuntuotannon kestävyyden turvaamiseksi myönnettävällä valtion tuella ja työministeriön asetus työllisyystyönä teetettävästä nuoren metsän hoidosta tulivat voimaan 15.5.2001. Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli muutoksen kestävän metsätalouden rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännökseen siten, että metsän hoitoon liittyvä tuki energiapuun haketukseen jatkuu ja on voimassa vuoden 2007 loppuun.

Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli vuoden 2005 aikana kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain uudistamista. Vuoden 2005 toukokuussa sidosryhmille järjestettiin seminaari, jossa ministeriö kertoi uudistuksen linjauksista ja osallistujat saivat esittää alustavia kantojaan.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (177/2006) metsätalouden rahoituslaiksi ja laiksi tuloverolain muuttamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on metsälain muun tarkistamisen yhteydessä lisätä lakiin säännös metsäsuunnitelmaa koskevaksi yleismääritelmäksi. Määritelmää käytettäisiin joko sellaisenaan tai erityislaeissa määriteltävin tarpeellisin tarkennuksin, kun metsäsuunnitelma säädetään laissa metsänomistajan oikeuksien tai velvollisuuksien edellytykseksi. Metsäsuunnitelman määrittelyssä tullaan ottamaan huomioon metsäsuunnittelun käsitteistössä tapahtumassa oleva selvitystyö. maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on käynnistää metsälain tarkistamista koskeva valmistelutyö vuoden 2008 aikana.

Kestävän metsätalouden rahoituksesta on annettu laki (544/2007). Laki saatetaan voimaan mahdollisin komission edellyttämin muutoksin sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt lain sisältämän metsätalouden tukijärjestelmän.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Siemenhuollon toimivuuden ja siemenen perinnöllisen monimuotoisuuden turvaaminen
HE 45/2000 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.6.2000, että hallituksen tulee vaikuttaa EU:n komissioon siten, että komissio tekee ehdotuksen, joka mahdollistaa toimenpiteet maamme siemenhuollon toimivuuden ja Suomen oloissa käyttökelpoisen siemenen perinnöllisen monimuotoisuuden turvaamiseksi siten kuin eduskunta on jo aikaisemmin edellyttänyt.
>
> Eduskunta edellytti, että yhteisötasolla käytössä olevan kokeilutoiminnan puitteissa myös Suomessa mahdollistetaan alemman asteen säännöksillä irtotavarana toimitettavan kylvösiemenen markkinointi.

Euroopan Unionin neuvosto on kylvösiemendirektiivin muutosten käsittelyn yhteydessä antamassaan lausunnossa joulukuussa 1998 todennut, että sellaisia tarjottuja siemeneriä, joita ei voida pitää viljelyyn sopivina maassa tai maissa, joissa on ylipääsemättömiä siementen tarjontaongelmia, ei huomioida. Samalla neuvosto toteaa, että poikkeuksen kohteena oleva markkina-alue on tarkoin rajattava ja että poikkeusalueen hallinnointi on hoidettava mahdollisimman nopeasti. Komissio on tehnyt päätöksen Suomen aloitteesta, että jäsenvaltio voi it-

se säätää tietyissä olosuhteissa alueellaan markkinoitavan kylvösiemenen itävyydestä. Jäsenvaltion on kuitenkin ilmoitettava tarpeestaan poikkeusmenettelyyn muille jäsenvaltioille ja komissiolle. Ellei muista jäsenvaltioista ole saatavilla sopivaa kylvösiementä, jäsenvaltio voi päättää poikkeuksesta sallia markkinoida alueellaan rajoitetun ajan ja määrän kylvösiementä alennetulla itävyydellä.

Suomessa irtotavarana toimitettavan kylvösiemenen markkinointi on mahdollistettu siemenkauppalailla (728/2000) ja sen nojalla annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella viljakasvien siemenkaupasta (109/2000), jossa säädetään yksityiskohtaisesti irtotavarana myytävästä siemenestä ja irtotavaramyyntiä koskevista vaatimuksista (10 §). Käytännössä menettely toimii siten, että pakkaamot voivat ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle valvonnan varmistamiseksi, milloin niiden on tarkoitus myydä siementä irtotavarana. Pakkaamot voivat näin keskittää siemenen myynnin haluamaansa ajankohtaan. Käytäntö on jo hyvin vakiintunutta.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja lausuma esitetään poistettavaksi.

Maaseutuelinkeinorekisterilaki
HE 165/2000 vp, VJL 2/2001 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.12.2000, että maaseutuelinkeinorekisterilain kokonaisuudistuksen yhteydessä kartoitetaan eri tietojen asianmukaiset säilytysajat tietotyypeittäin ja että sen jälkeen mahdollisimman pian eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen sisällytetään ehdotukset säännöksiksi tietojen säilytysajoista.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuonna 2002 lainsäädäntöhankkeen, jonka tehtävänä oli selvittää maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistarpeet sekä tehdä ehdotus lain kokonaisuudistukseksi. Työryhmän työ valmistui vuoden 2006 lopussa. Tämän jälkeen asiaa on valmisteltu hallituksen esityksen muotoon ja annettu vuoden 2007 syksyllä eduskunnalle. Pykäläehdotuksessa on maaseutuelinkeinorekisteriin sisältyvien tietojen säilytysaikaa koskeva säännös.

Asia ei anna aihetta uusiin toimenpiteisiin.

Hukkakauran torjunnan tehostaminen
HE 50/2001 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.2001 hukkakauran torjunnan tehostamiseksi, että valtion talousarvioesityksessä osoitetaan vuosittain riittävät varat niin hukkakauran valvontatoimenpiteisiin kuin hukkakauran torjunnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen ja että hukkakauran torjunnassa vallitsevasta tilanteesta maassamme toimitetaan vuosittain selvitys eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Vuoden 2007 talousarviossa oli hukkakaurakorvauksiin momentille 30.30.41 varattu 66 000 euroa, millä määrärahalla voitiin korvata noin 25 % haetuista korvauksista. Maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt selvityksen hukkakauralainsäädännön vaikutuksista. Selvityksessä korostetaan hukkakauran torjuntasuunnitelmien olennaista merkitystä hukkakauran torjunnassa (työryhmämuistio MMM 2007:18)

Melko voimakkaan hukkakaurasaastunnan ala viranomaisten ilmoittamissa tiedoissa vuonna 2007 oli 5 500 ha. Hukkakauran saastuttama kokonaisala (321 000 ha) on suuri, mutta vaka-

van saastunnan osuus on vähäinen ja se on hiljalleen alenemassa. Vuonna 2005 melko voimakas saastunta oli vajaalla 6 200 ha:lla.

Siemenperunakeskus
HE 70/2002 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 17.6.2002, että nykyisin Siemenperunakeskuksella olevaa tehtävää tutkia ja kehittää korkealaatuisen siemenperunan tuotantotekniikkaa nimenomaan Suomen pohjoisiin oloihin sopivaksi tulee jatkaa Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen Ruukin tutkimusasemalla ja että valtion talousarviossa osoitetaan vuosittain perunaviljelyä koskevaa tutkimus- ja kehitystoimintaan riittävät määrärahat.

2. Eduskunta edellytti, että Siemenperunakeskusta osakeyhtiöksi muutettaessa maamme huoltovarmuus perunantuotannon osalta turvataan muun muassa siten, että valtio säilyttää osakkuutensa yhtiössä niin kauan kuin yhtiön kansallisen huoltovarmuuden takaavien toimintatavoitteiden saavuttamisen varmistaminen sitä edellyttää.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuslaitos (MTT) on maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa oleva tutkimuslaitos, joka saa tulonsa lähes kokonaisuudessaan valtion talousarviosta. MTT:n tulossopimuksessa määritellään vuosittain maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen painopistealueet ja tärkeimmät tutkimuskohteet.

Suomen Siemenperunakeskus (SPK) Oy:n osakassopimuksessa valtio sitoutuu siihen, ettei se myy omistamastaan 22 %:n osuudesta osakkeita ennen 1.9.2007. Toistaiseksi valtio ei ole myynyt osakkuuttaan. Huoltovarmuuden kannalta olisi edelleen olennaista, että valtion omistusosuus säilyisi jatkossakin. Valtioneuvoston asetuksen (344/2003) mukaan on mahdollista maksaa korvausta kansallisesti tärkeiden peltokasvien jalostustyöstä, mutta myös kantasiementuotannosta. Huoltovarmuuskeskus on rahoittanut Siemenperunakeskuksen kantasiementuotantoa.

Liito-oravan suojelu
HE 73/2003 vp, LA 154/2003 vp — EV 52/2004 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 8.6.2004 hallituksen ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkistamiseksi Suomen ja liito-oravan osalta, mikäli liito-oravakannan osoitetaan olevan niin runsas ja vakaa, ettei sitä voida enää pitää kyseisessä liitteessä tarkoitettuna yhteisön tärkeänä pitämänä lajina, joka edellyttää tiukkaa suojelua.

2. Eduskunta edellytti, että liito-oravan suojeluun liittyvälle viranomaistoiminnalle asetettavista lisätehtävistä ja joutuisuusvaatimuksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset otetaan asianmukaisesti huomioon talousarviota laadittaessa.

3. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan selkeän viranomaismenettelyn ohjeistamisesta liito-oravan suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn siten, että tarvittavat viranomaispäätökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsänomistajien tasavertainen kohtelu sekä liito-oravan asianmukainen suojelu turvaten.

4. Eduskunta edellytti, että metsätalouden ympäristötukeen osoitettava määräraha mitoitetaan valtion talousarviota laadittaessa niin suureksi, että liito-oravan suojelusta aiheutuvat lisäkustannukset tulevan asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

1. Ympäristöministeriö on rahoittanut vuonna 2003 alkanutta tutkimusta Suomen liito-oravakannan koon selvittämiseksi ja kannan seurannan järjestämiseksi. Selvitys kannan koon arvioinnista valmistui vuoden 2006 alkupuolella *(Ilpo K. Hanski: Liito-oravan, Pteromys volans, Suomen kannan koon arviointi)*. Tutkimuksen tulokset antavat nyt ensimmäistä kertaa tilastollisesti luotettavan kuvan Suomen liito-oravakannan suuruudesta. Vastaavantasoisen tiedon saaminen kannan pidempiaikaisesta kehityksestä edellyttää kuitenkin jatkotutkimuksia. Kannan kehityksen on raportissa arvioitu alustavasti olevan laskeva. Ympäristöministeriö rahoittaa tähän liittyvää Hanskin kolmivuotista jatkotutkimusta. Tutkimuksessa käytettyä kartoitusruutuverkostoa käytetään jatkoseurannassa. Seurannan tulosten valmistuttua on mahdollista tehdä luotettavammat johtopäätökset kannan kehityksen suunnasta ja arvioida myös lajin asemaa luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisena tiukan suojelun lajina.

EU:n jäsenvaltiot ovat vuonna 2007 toimittaneet Euroopan komissiolle luontodirektiivin 17 artiklan edellyttämät raportit direktiivissä lueteltujen luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason arvioinnista ja kehityksestä. Komission tarkoituksena on aloittaa jäsenvaltioiden laatimien raporttien tarkastelu vuonna 2008. Tarkastelu koskee kokonaisvaltaisesti kaikkia direktiivin liitteiden lajeja ja luontotyyppejä. Mahdollista on, että tämä tarkastelu johtaa liitteiden tarkistamiseen. Aloitteen tekeminen liitteiden mahdollisesta muuttamisesta kuuluu kuitenkin Euroopan komissiolle. Päätöksen mahdollisesta liitteiden muuttamisesta tekee Euroopan unionin neuvosto (ministerineuvosto) ns. painotetulla enemmistöllä. On myös mahdollista, että asiassa tullaan noudattamaan ns. yhteispäätösmenettelyä, jolloin myös Euroopan parlamentti osallistuisi päätöksentekoon.

Ministerineuvosto on Suomen puheenjohtajuuskaudella vuoden 2006 loppupuolella ja siis Suomen puheenjohdolla tekemissään päätelmissä (Biodiversiteetin köyhtymisen pysäyttäminen vuoteen 2010 mennessä, 18.12.2006) muun ohella todennut, että luontodirektiivin liitteiden tarkasteluun ryhdyttäisiin vuonna 2010, kun riittävä luonnontieteellinen tieto lajien ja luontotyyppien suojelun tasosta on olemassa. Aikataulu on siten sovitettu luontodirektiivin raportoinnista ja liitteiden valmistelevasta käsittelystä johtuviin aikatauluihin.

2. Liito-oravan suojeluun liittyvät tehtävät ovat osa metsäkeskuksen normaalia metsälain valvonta- ja tarkastustoimintaa. Valtionhallinnon tuottavuusohjelma on pienentänyt metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioiden valtionapua. Metsäkeskusten valvonta- ja tarkastustoiminnan valtionapu on kuitenkin pyritty turvaamaan.

3. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö antoivat 30.6.2004 metsäkeskuksille ja alueellisille ympäristökeskuksille yhteisen ohjeen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittämisestä ja turvaamisesta metsien käytössä. Tähän liittyen aiheesta on järjestetty kenttäkoulutusta sekä laadittu menettelyä koskevia prosessikaavioita ja päätösmalleja. Ympäristöhallinnolle kuuluvat em. päätösprosessit ovat olleet yhtenä ympäristöhallinnon laatujärjestelmän kehittämiskohteena vuoden 2005 aikana. Viranomaispäätöksissä on erityistä huomiota kiinnitetty siihen, että tarvittavat päätökset saataisiin aikaan ilman viivytystä, käytännössä on pyritty noudattamaan 30 vrk:n määräaikaa. Päätösten asiasisältö ja muoto ovat muutoinkin pääosin muotoutuneet melko yhtenäisiksi. Tällä on pyritty varsinkin metsänomistajien tasavertaisen kohtelun toteuttamiseen.

Yhteiseen ohjekirjeeseen sisältyvät myös ohjeet liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen yksityiskohtaiseksi määrittämiseksi. Määrittämistä koskevia, luonnonsuojelulain 72 a §:n mukaisia päätöksiä oli 17.8.2007 mennessä tehty alueellisissa ympäristökeskuksissa kaiken kaikkiaan 564 kappaletta. Päätösten mukaisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen yhteenlaskettu pinta-ala on 161 hehtaaria, jolloin yhden lisääntymis- ja levähdyspaikan pinta-alaksi saadaan noin 2 800 m^2. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta aiheutuvia korvauksia valtion maksettavaksi on tullut vain muutamissa tapauksissa.

Lisääntymis- ja levähdyspaikan suojelusta maksettavan korvauksen edellytyksenä on, että suojelusta alueen omistajalle aiheutuva haitta on merkityksellinen. Ympäristövaliokunta on lausunnossaan hallituksen toimenpidekertomuksesta vuodelta 2005 kiinnittänyt huomiota ympäristöministeriön näkemykseen em. haitankynnyksen euromääräisestä arvosta suhteessa esimerkiksi muuhun lainsäädäntöön sisältyvän huomattavan haitan vastaavaan euromääräiseen arvoon (YmVL 25/2006 vp). Valiokunta edellytti, että ministeriön tuli tarkistaa asiaa koskeva ohjeistuksensa.

Korvauskynnyksen yksityiskohtainen määrittyminen muotoutuu käytännössä oikeuskäytännön, ts. asiaa koskevien oikeustapausten kautta. Lisääntymis- ja levähdyspaikan suojeluun liittyen yksi tapaus on edennyt toimitusmiesten ja käräjäoikeuden (maaoikeuden) päätösten kautta korkeimpaan oikeuteen. Korkein oikeus on myöntänyt valitusluvan ja ottanut siten asian tutkittavakseen. Haitankynnyksen raja-arvosta on siten tulossa ennakkoratkaisu. Ohjeistuksen tarkistaminen on syytä ottaa tarkastelun kohteeksi ylimmän tuomioistuimen annettua asiassa ennakkoratkaisunsa

4. Liito-oravan suojelua voidaan korvata metsätalouden ympäristötuella silloin, kun se sijaitsee kohteella, joka täyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 19 §:ssä asetetut edellytykset.

Metsätalouden ympäristötuen käyttö oli vuonna 2004 2,175 milj. euroa, vuonna 2005 3,033 milj. euroa ja vuonna 2006 4,104 milj. euroa. Vuodelle 2007 ympäristötukeen osoitettiin 3,960 milj. euroa.

Maa- ja metsätalousministeriö viittaa vastauksen osalta myös ympäristöministeriön osuudessa olevaan lausumaan HE 76/2003 vp.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Laki Metsähallituksesta
HE 154/2004 vp, 248/2004 vp — EV 233/2004 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallitus osoittaa valtion talousarvioesityksessä korkeakouluille ja/tai oppilaitoksille tarvittaessa lisärahoituksen, jos valtionmaalla sijaitsevien opetus- ja/tai tutkimusmetsien pysyttäminen korkeakoulujen ja/tai oppilaitosten hallinnassa sitä vaatii.

Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa olleet valtion maat siirtyivät vuoden 2008 alusta Metsähallituksen hallintaan. Siirtoon liittyvät vaikutukset on otettu huomioon Metlan toimintamenojen mitoituksessa. Metlan hallinnassa olevia opetusmetsiä koskevat sopimukset on siirretty Metsähallitukselle. Opetusmetsät ovat edelleen oppilaitosten käytössä korvauksetta

Metsäkauriin metsästys
HE 278/2004 vp, LA 16/2005 — EV 31/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.4.2005, että hallitus seuraa metsäkauriin metsästyksen saalismäärien sekä metsäkauriskannan kehitystä samoin kuin metsäkauriin aiheuttamien vahinkojen korvauskäytäntöä ja että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan seurannan tuloksista selvitys vuoden 2006 loppuun mennessä.
>
> Laki metsästyslain muuttamisesta (314/2005) tuli voimaan 1.8.2005. Lain mukaisesti metsäkauriin metsästyksessä ei ole enää kuluvan metsästysvuoden aikana tarvittu riis-

tanhoitopiirin myöntämää pyyntilupaa, vaan metsäkaurista on voitu metsästää säädetyn metsästysajan puitteissa, ellei riistanhoitopiiri ole kieltänyt taikka rajoittanut metsästyslain (615/1993) 38 §:n nojalla metsäkauriin metsästystä toimialueensa riistanhoitoyhdistysten alueilla.

Metsästyslain muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännöksen mukaisesti metsäkauriiden aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeviin, viimeistään vuonna 2005 vireille tulleisiin korvaushakemuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuonna 2005 aiheutuneet metsäkaurisvahingot korvataan vielä vuoden 2006 talousarvion momentilta 30.40.41 (Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen) siten kuin valtioneuvoston asetuksessa hirvieläinvahinkojen korvaamisesta (1162/2000) säädetään. 1.1.2006 tai sen jälkeen aiheutuneita metsäkaurisvahinkoja ei korvata, ellei lain 87 §:n 1 momentin mukaisesti erityisestä syystä valtioneuvoston asetuksella säädetä, että metsäkauriin tai muunkin pykälässä mainitsemattoman riistaeläimen aiheuttamat vahingot korvataan valtion varoista.

Tarkoituksena on, että lainmuutoksen vaikutusten seuraamista jatketaan ja että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan seurannan tuloksista selvitys vuoden 2006 loppuun mennessä. Kyseinen selvitys seurannan tuloksista on toimitettu maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tilatukijärjestelmä
HE 17/2005 vp — EV 93/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 22.6.2005, hallitus seuraa uudistuksen tilakohtaisia, alueellisia ja tuotantosuuntakohtaisia vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin epäkohtien poistamiseksi kansallisin toimin, jotta tukimenetykset eivät johda tilanteisiin, joissa tilojen toimeentulo ja kehittäminen vaarantuvat.

2. Eduskunta edellytti, että elintarvikeomavaraisuuden ja teollisuuden kotimaisen raaka-aineen saannin turvaaminen on jatkossakin keskeinen tavoite hallituksen maamme maa- ja elintarviketaloutta koskevassa päätöksenteossa.

3. Eduskunta edellyttää, että Euroopan yhteisön päätöksenteossa Suomen kannanottojen eräänä keskeisenä tavoitteena on maataloushallinnon byrokratian karsiminen ja että tilatukijärjestelmän toimeenpanon edellyttämiin organisaatio- ja henkilöstökustannuksiin osoitetaan varat siten, etteivät kustannukset rasita maataloustuottajille kohdennettavia tukivaroja.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla uusille, tuotantoansa laajentaville ja tuotantosuuntaansa vaihtaville viljelijöille taataan yhteisön säännösten puitteissa mahdollisuudet saada tukioikeuksia, siten, että viljelijöiden yhdenvertaisuus toteutuu.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ruokohelven ja muiden monivuotisten kasvien energiaviljelyn saattamiseksi tukikelpoiseksi tuotantomuodoksi luonnonmukaisen tuotannon yhteydessä tavanomaisella viljelymenetelmällä.

6. Eduskunta edellytti sen selvittämistä, aiheutuuko tilatukijärjestelmän tukioikeuksien siirtokelpoisuudesta vaikutuksia jo kiinnitettyjen maatalouskiinteistöjen vakuusarvoihin siten, että vakuuksien riittävyydestä syntyy epävarmuutta.

1. Tilatukimalli on pyritty rakentamaan siten, että tukien kokonaismuutokset tiloilla, eri tuotantosuunnissa ja eri alueilla olisivat mahdollisimman vähäiset, kun tarkastelussa otetaan huomioon myös kansalliset tuet, luonnonhaittakorvaus ja maatalouden ympäristötuki.

Tilojen taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavat useat tilatukiuudistuksen ulkopuoliset tekijät kuten markkinatuottojen, kustannusten ja muiden tukien muutokset. Tilat pyrkivät lisäksi sopeuttamaan mahdollisuuksien mukaan toimintaansa kulloiseenkin toimintaympäristöön. Tilatukiuudistuksen tilakohtaisia, alueellisia ja tuotantosuuntakohtaisia vaikutuksia maatilojen taloudelliseen tilanteeseen voidaan arvioida esimerkiksi kannattavuuskirjanpitotilojen tulosten perusteella.

Vuoden 2006 kannattavuuskirjanpitotulosten perusteella tilojen kannattavuuskerroin ja maataloustulo kohosivat vuosien 2005 ja 2006 välillä. Maatalouden kannattavuuden ja maatalouden yrittäjätulon arvioidaan olevan vuosina 2007 ja 2008 vuotta 2005 korkeammalla tasolla. Kannattavuus ja yrittäjätulo kohoaisivat erityisesti viljatiloilla, koska viljojen hinta on noussut. Naudanlihatilojen kannattavuus ja yrittäjätulon kehitys on ollut hieman laskeva.

2. Hallituksen tavoitteena on, että maataloustuotanto jatkuisi koko Suomessa ja kotimaiselle elintarvikeketjulle tuotettaisiin sen tarvitsema määrä laadukasta raaka-ainetta. Vuonna 2006 keskeisten maataloustuotteiden tuotantomäärät vastasivat naudan- ja lampaanlihaa sekä ruista lukuun ottamatta kotimaista kysyntää. Näiden tuotteiden tuotanto on ollut kotimaista kysyntää pienempi jo aiempinakin vuosina. Maataloustuotteiden tuotantomäärissä ja pellonkäytössä ei ole merkittäviä muutoksia vuosien 2006 ja 2007 välillä.

3. Suomen keskeisenä tavoitteena on maatalouden tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja maataloushallinnon byrokratian karsiminen silloin, kun se on mahdollista.

Käsiteltäessä komission tiedonantoa yksinkertaistamisesta ja paremmasta sääntelystä yhteisen maatalouspolitiikan alalla Suomi piti tärkeänä, että lainsäädännön tulisi olla mahdollisimman selkeää ja johdonmukaista toimeenpano-ongelmien välttämiseksi ja viljelijöiden ja muiden maataloussektorin toimijoiden oikeusturvan varmistamiseksi. Yksinkertaistamisen tulisi aina johtaa käytännössä havaittaviin vaikutuksiin joko viljelijöiden tai yritysten tasolla tai tukijärjestelmien toimeenpanossa ja valvonnassa. Nämä näkökohdat tulisi ottaa huomioon kaikessa lainsäädännössä niin neuvoston kuin komissionkin tasolla. Maatalouden valtiontukisääntöjen uudistamisen yhteydessä Suomi kannatti valtiontukisääntöjen uudistamista ja valtiontukisääntöjen yksinkertaistamista.

Maataloustuottajille kohdennettavat tuet perustuvat yhteisösäädöksiin ja komission hyväksymiin tukiohjelmiin. Tuet maksetaan täysimääräisesti tuottajille. Tilatukijärjestelmän toimeenpanon edellyttämät organisaatio- ja henkilöstökustannukset rahoitetaan muista varoista.

Vuoden 2007 lopussa valmistui maa- ja metsätalousministeriön asettaman selvitysmiehen raportti maatalouden tuki- ja valvontajärjestelmän yksinkertaistamisesta. Selvitysmiehen tehtävänä oli tarpeettoman byrokratian karsimiseksi arvioida maatalouden tuki- ja valvontajärjestelmää kiinnittäen huomiota järjestelmän toimivuuteen tilatasolla ja viljelijän oikeusturvaan.

Raportissa esitetyt suositukset ja johtopäätökset edellyttävät toimenpiteitä, joilla on vaikutuksia maatalouspoliittisiin linjauksiin ja periaatteisiin sekä hallinnon rakenteisiin, käytäntöihin ja tietojärjestelmiin. Toimenpiteet vaikuttavat myös EU-säädöksiin ja kansallisiin säädöksiin perustuvien tukihallintoprosessien aikatauluihin ja viljelijäasiakkaiden palvelutarjontaan. Suositusten toteuttaminen edellyttää myös raportissa esille tuotujen näkökohtien vahvaa esille tuomista EU-vaikuttamisessa.

Maa- ja metsätalousministeriö asettanee alkuvuodesta 2008 työryhmän valmistelemaan esitysten toteuttamista ja arviota kustannuksista. Työryhmän toimikausi kestää vuoden 2008 loppuun. Vuonna 2009 toteutettavaksi tarkoitetut muutokset tulee esittää syyskuun alkuun mennessä.

Asia ei anna aihetta uusiin toimenpiteisiin.

4. Jäsenmaan on neuvoston suoria tukia koskevan asetuksen (EY) N:o 1782/2003 artiklan 42 perusteella muodostettava tilatukijärjestelmän kansallinen varanto. Varannosta on myönnettävä tukioikeuksia tai niiden arvon korotuksia tietyissä erityistilanteissa oleville viljelijöille sekä jäsenmaan niin päättäessä uusille viljelijöille ja rakenne- ja kehitysohjelmien piirissä oleville viljelijöille.

Tilatukijärjestelmään siirryttäessä tukioikeuksien arvoa korotettiin EY-asetusten antamissa puitteissa. Arvon korotuksia myönnettiin erityistilanteissa oleville viljelijöille. Erityistilanteissa olevilla viljelijöillä tarkoitetaan komission asetuksen (EY) N:o 795/2004 18-23a artiklojen mukaan tuotantoaan laajentaneita tai tuotantosuuntaa vaihtaneita viljelijöitä sekä tietyissä tapauksissa esimerkiksi viljelijöitä, jotka ovat saaneet hallintaansa kolmannelle osapuolelle vuokrattua peltoa perintönä. Tarkemmin tuotantoaan laajentaneiden tai tuotantosuuntaa vaihtaneiden erityistilanteista on säädetty naudanlihan ja tärkkelysperunan tuotannon osalta valtioneuvoston asetuksessa (758/2005, muutettu 224/2006) ja sokerin tuotannon osalta valtioneuvoston asetuksessa (368/2006). Maidon lisäosia tai niiden korotusta on voinut hakea komission asetuksen (EY) N:o 795/2004 artiklan 19 perusteella silloin, kun maidontuottaja on vuokrannut pois maitokiintiönsä tai osan siitä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 40 artiklan mukaisen ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen vuoksi. Lisäosien korotukset on otettu huomioon viljelijöille marras-joulukuussa 2006 vahvistetuissa tilatuen tukioikeuksissa. Muiden tuotantosuuntien osalta ei Suomen valitsemassa tilatuen mallissa myönnetä lisäosia, eikä tarvetta muille varannosta myönnettäville lisäosille tai niiden korotuksille täten ole.

Keväällä 2007 järjestetyssä varantohaussa viljelijät ovat voineet hakea uusia tukioikeuksia kansallisesta varannosta valtioneuvoston asetuksella (46/2007) säädetyillä perusteilla. Osa näistä perusteista on säädetty pakolliseksi jäsenmaille neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 42 artiklassa ja osa on sellaisia, joiden käyttöön ottamisesta jäsenmaa on voinut päättää. Suomi on ottanut kansallisella päätöksellä käyttöön mahdollisuuden myöntää tukioikeuksia uusille viljelijöille sekä ns. rakenneuudistusohjelmien puitteissa.

Kansallisesta varannosta oli mahdollista hakea tukioikeuksia seuraavin perustein vuonna 2007: 1) uusi viljelijä, 2) vuokratun maan siirto perilliselle, 3) vuokratun maan ostaminen, 4) ns. rakenneuudistusohjelmat, joita olivat tilusjärjestelyt ja peltolohkokarttojen ajantasaistaminen 5) ympäristötuen 20-vuotisen erityistukisopimuksen päättyminen, 6) tuomioistuimen päätös tai hallinnollinen määräys sekä 7) ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde.

Eniten uusia tukioikeuksia myönnettiin vuonna 2007 uusille viljelijöille, joille myönnettiin tukioikeuksia 313 hehtaarille. Seuraavaksi eniten myönnettiin 20-vuotisen erityisympäristötuen päättymisen perusteella, 82 hehtaarille, ja kolmanneksi eniten peltolohkokarttojen ajantasaistamisen perusteella, 77 hehtaarille.

5. Eduskunnan esittämä vaatimus on toteutunut. Valtioneuvoston asetuksella 277/2006 on muutettu valtioneuvoston asetusta (644/2000) luonnonhaittakorvauksesta ja maatalouden ympäristötuesta. Asetuksen 25 §:ää (sopimus luonnonmukaisesta tuotannosta) on muutettu siten, että luonnonmukaista tuotantoa harjoittava viljelijä voi viljellä ruokohelpeä tavanomaista tuotantotapaa noudattaen. Ruokohelpialalle ei kuitenkaan makseta luonnonmukaisen tuotannon erityistukea.

Asia ei anna aihetta uusiin toimenpiteisiin.

6. Tukioikeuksia on voinut siirtää vuoden 2007 alusta alkaen. Tukioikeuksia on mm. voinut ostaa ja myydä tai vuokrata vastaavan peltoalan kanssa. Tukioikeuksien kauppahintoja ei kerätä viranomaisen puolesta, joten on mahdotonta arvioida tukioikeuksien vaikutusta pellon markkinahintaan ja sitä kautta vakuusarvoihin.

Eläinkoelautakunta
HE 32/2005 vp — EV 193/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.12.2005, että eläinkoelautakunnan työjärjestykseen sisällytetään määräykset, jotka varmistavat sen, että niin eläinkoelupahakemuksen käsittelyä valmisteltaessa kuin eläinkoelupahakemuksen varsinaisessa käsittelyssä tarkasteluun otetaan kysymys siitä, edellyttääkö hakemuksen ratkaiseminen uusia periaatteellisia linjauksia.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan eläinkoelautakunnan ensimmäisen toimintavuoden jälkeen selvitys, josta käy ilmi, miten eläinkoelupahakemuksia koskevat ratkaisut ovat määrällisesti jakaantuneet eläinkoelautakunnan ja sen jaostojen kesken.

1. Maa- ja metsätalousministeriön hyväksymään eläinkoelautakunnan työjärjestykseen sisältyy lausuman edellyttämä vaatimus. Lautakunta on linjannut periaatteet seitsemällä eri osa-alueella.

2. Eläinkoelautakunta on 31.12.2007 mennessä käsitellyt yhteensä 494 lupahakemusta. Käsittelyyn on 1.8.–31.12.2006 välisenä aikana tullut 156 hakemusta ja 1.1.–31.12.2007 välisenä aikana 338 hakemusta. Näistä 483 lupahakemusta on ratkaistu jaostojen kokouksissa ja 11 lupahakemusta on siirtynyt eläinkoelautakunnan käsittelyyn.

Elintarvikevalvonta
HE 53/2005 vp — EV 202/2005 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.12.2005, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan vuoden 2007 loppuun mennessä selvitys uudistuksen vaikutuksista elintarvikevalvontaan kunnissa samoin kuin valvontamaksuista aiheutuvien kustannusten kohdistumisesta erikokoisiin yrityksiin alueellisesti ja toimialakohtaisesti.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että yhteisön säännöksistä johtuvat laitosten uudelleenhyväksymiset toteutetaan laitoksiin tehtävillä kevennetyillä valvontakäynneillä siten, että valvontakäynneistä aiheutuvat valvontamaksut muodostuvat mahdollisimman alhaisiksi.

1. Eduskunnalle annettavaa selvitystä on valmisteltu Elintarviketurvallisuusviraston ja Suomen Kuntaliiton kanssa.

2. Laitosten uudelleenhyväksymistä koskeva menettely on kirjattu valtioneuvoston asetukseen elintarvikevalvonnasta (321/2006), jonka 8 § sisältää eduskunnan edellyttämän kevennetyn menettelyn. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa valvontaviranomaisille ohjeen laitosten uudelleenhyväksymisestä keväällä 2008.

Lannoitevalmistelaki
HE 71/2005 vp — EV 51/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 23.5.2006, että maisemoinnista ja viherrakentamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset selvitetään siten, että erityistä huomiota kiinnitetään puhdistamolietepohjaisten maanparannusaineiden ja kasvualustojen aiheuttamien huuhtoutumien osuuteen vesistöihimme kohdistuvasta kokonaisravinnekuormituksesta.

2. Eduskunta edellytti, että lain vaikutuksia erityisesti lannoitevalmisteiden valmistukseen, tarjontaan ja käyttöön seurataan ja että seurannan tuloksista toimitetaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvitys vuoden 2007 loppuun mennessä.

1. Maa- ja metsätalousministeriö asetti huhtikuussa 2007 Viherrakentamisen ympäristövaikutukset – Envirogreen -tutkimushankkeen, jonka tavoitteena on selvittää viheralueiden kasvualustoista valumavesien mukana vesistöihin huuhtoutuvia typpi- ja fosforimääriä. Tutkimushankkeen toteuttavat Suomen ympäristökeskus ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT). Erityistä huomiota tutkimuksessa kiinnitetään käsiteltyä puhdistamolietettä sisältävistä kasvualustoista huuhtoutuviin ravinteisiin ja niiden osuuteen kaikkien viherrakentamiskohteiden aiheuttamasta vesistöjen kokonaiskuormituksesta. Tutkimushanke on jaettu kolmeen osatehtävään: viheralueiden kartoitus, fosforin huuhtoutumispotentiaalin määrittäminen ja huuhtoutumiskokeet sadesimulaattorilla. Viheralueiden kartoituksen perusteella valitaan tutkimushankkeessa koekohteita fosforin huuhtoutumispotentiaalin määrittämistä sekä sadesimulaattorikokeita varten.

Tutkimushankkeen aikataulu on 4/2007–12/2008, joten hankkeen tuloksia ei vielä tähän selvitykseen saatu, mutta ne toimitetaan heti tulosten valmistuttua maatalous- ja metsätalousvaliokunnalle.

2. Neljäntenä osa-alueena Envirogreen -tutkimushankkeessa on uuden lannoitevalmistelain vaikutuksien selvittäminen. Lannoitevalmistelaki aiheuttaakin suurimmat muutokset juuri viherrakennussektorille, mutta myös metsäsektorille.

Lannoitevalmistelain vaikutuksista toteutettiin kysely Viherympäristöliiton (VYL) ja Vesi- ja viemärilaitosyhdistyksen (VVY) kanssa yhteistyössä. Kyselyn laadinnan lähtökohtina olivat muun muassa lainlaatijan tarve saada palautetta uudesta lannoitevalmistelaista ja sen alaisista maa- ja metsätalousministeriön asetuksista, vihersektorin näkökulma lain soveltamisesta sekä uuden lainsäädännön tiedottamissa onnistumisesta toiminnanharjoittajille. Kyselyn tulokset valmistuvat vuoden 2008 aikana.

Lisäksi on Elintarviketurvallisuusvirastolla (Evira) meneillään valvontaprojekti "tuhkaselvitys ja tehostettu tuhkien haitallisten metallien valvonta" koskien maa- ja puutarhataloudessa, viherrakentamisessa sekä metsissä käytettäviä tuhkia. Tuhkaselvitys tehdään kaikissa maakunnissa TE-keskusten avustamana. Tällä hetkellä on 373 polttolaitosta haastateltu, joista 162 laitosta on ilmoittanut saattavansa markkinoille tuhkaa metsä-, pelto- tai viherrakennuskäyttöön. Selvityksen perusteella valittiin tuhkien näytteenottokohteet eli noin 60 laitosta (n. 40 % laitosmäärästä). Valvontaprojektin loppuraportin Evira toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle keväällä 2008.

Maataloustuotanto
VNS 4/2005 vp — EK 20/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta lausui 16.6 2006: Koska kannattava maataloustuotanto ei ole mahdollista ilman ilmastollisia olosuhteita kompensoivaa tukijärjestelmää, eduskunta edellyttää, että koko maa tulee saada pitkäaikaisen ja vakaan kansallisen tukijärjestelmän piiriin.

2. Eduskunta edellytti, että maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) pitkän aikavälin rahoitusvalmiutta parannetaan siirtämällä valtion talousarviosta vuosittain riittävä määrä rahastoon, mikä on valtiontalouden kannalta parempi ratkaisu kuin, että rahaston oma pääoma käytetään ensiksi kokonaisuudessaan ja sen jälkeen varaudutaan maatilatalouden investointien rahoitukseen pelkästään valtion talousarvion kautta.
3. Eduskunta edellytti, että maamme elintarvikehuoltovarmuusnäkökohdat otetaan nykyistä painokkaammin huomioon, sillä jokaisella valtiolla on oikeus ja velvollisuus huolehtia kansalaistensa elintarvikkeiden saatavuudesta ja niiden turvallisuudesta.

4. Eduskunta edellytti, että elintarviketalouteen liittyvän tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan sekä neuvonnan riittävä rahoitus turvataan.

1. Keskeisten maataloustuotteiden tuotanto Suomessa ilman yhteiskunnan tukea ei ole nykyisessä laajuudessa mahdollista, koska EU:n sisämarkkinoilla maataloustuotteiden hintataso on pääsääntöisesti alle suomalaisten tuotantokustannusten. Tuotannon kannattavuuden turvaamiseksi maataloutta tuetaan sekä EU:n että kansallisin budjettivaroin. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan periaatteiden mukaisesti yhteisen maatalouspolitiikan keinot ovat ensisijaisia. Niiden soveltamisen jälkeen mahdollisesti jääviä ongelmia voidaan hoitaa komission hyväksymin kansallisin erityisjärjestelyin. Yhteisen maatalouspolitiikan tukimuotoja ovat EU:n suorat tuet, maatalouden ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus. Näillä tukijärjestelmillä ei ole kuitenkaan riittävästi pystytty huomioimaan Suomen maatalouden erityisolosuhteita.

Suomen liittymisneuvotteluiden yhteydessä sovittiin kansallisen tukijärjestelmän perusrakenteesta, jota on täydennetty myöhemmin käytyjen neuvotteluiden perusteella. Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueet) on käytössä pitkäaikainen pohjoisen tuen järjestelmä liittymissopimuksen 142 artiklan perusteella. Etelä-Suomessa kotieläintalouden, kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastoinnin tukea on maksettu liittymissopimuksen 141 artiklaan perustuvana Etelä-Suomen kansallisena tukena. Vuoden 2007 loppupuolella saatiin komission ja Suomen välillä poliittinen sopimus vuosien 2008 - 2013 tukiohjelmasta. Komission päätös em. vuosina sovellettavasta artiklan 141 mukaisesta tuesta saadaan vuoden 2008 alkupuolella. Vuodesta 2005 lähtien luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa on maksettu koko maassa. Lisäksi maksetaan eräitä muita tukimuotoja.

2. Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makeran) tulot ja erityisesti rahaston sitomatta olevat rahavarat ovat viime vuosina alentuneet. Vielä vuonna 2000 rahaston ns. vapaasta pääomasta sitomatta jäi 274,6 miljoonaa euroa, mikä määrä on huvennut nyt vajaaseen 10 miljoonaan euroon. Tuloja on vähentänyt pysyvästi se, että valtionlainojen myöntäminen muutamia rahamääräisesti vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta lopetettiin vuonna 2004 ja siirryttiin pankkien pääomien varassa tapahtuvaan korkotukilainoitukseen. Tämä johtui lähinnä siitä, että artiklan 141-ratkaisun kotieläintalouden ja kasvihuoneviljelyn korkeat investointitukitasot edellyttivät avustusten osuuden lisäämistä. Samalla tuettavien hankkeiden koko on kasvanut. Vuodesta 2006 alkaen Makeraan tuloutuvat valtionlainojen lyhennykset ja korot ovat alentuneet selvästi. Vuosina 2008–2012 valtionlainojen lyhennykset ja korot vähenevät

yhteensä noin 174 miljoonalla eurolla verrattuna siihen, että kyseiset tulot pysyisivät vuoden 2007 tasolla.

Investointituet asetettiin 5.7.2007 hakukieltoon joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Sikatalouden laajennusinvestointien tuki on ollut hakukiellossa jo 5 vuotta. Hakukiellosta huolimatta vuodelle 2008 siirtyy lähes yhden vuoden tavanomaisen myöntömäärän verran hakemuksia. Komissio tulee asettamaan EY-säädösten mukaista tasoa korkeampien rakennetukien myöntämisen suoran tulotuen maksamisen ehdoksi myös seuraavalle 141-kaudelle. EY-maksimin (50–60 %) ylittävää tukea tullee maksaa niiden tuotantosuuntien rakennusinvestoinneille, joille 141–päätöksen perusteella maksetaan tuotantoon sidottua tukea. Nopean rakennekehityksen vuoksi investointitarpeen odotetaan pysyvän korkeana myös tulevina vuosina, joten tukivarojen tarve pysyy suurena.

Maatilatalouden kehittämisrahaston rahoitustilannetta ovat helpottaneet vuodesta 2005 alkaen tehdyt budjettisiirrot ja myös nykyisessä hallitusohjelmassa sovitut siirrot. Vuonna 2007 rahastoon siirrettiin talousarviossa ja lisätalousarviossa yhteensä 115 miljoonaa euroa. Vuoden 2008 talousarviossa rahastoon siirretään 23,110 milj. euroa.

Vuonna 2008 voimaan tuleva uusi maatalouden rakennetukilaki mahdollistaa sen, että maatalouden investointien ja aloitustukien rahoitustarpeiden vaatima varojen suunnittelu ja kohdentaminen paranevat oleellisesti, eikä rahoitusrästejä pääse enää syntymään. Uuden tukijärjestelmän mukaisesti TE-keskukset voivat myöntää viljelijöille investointi- ja aloitustukea perusedellytykset täyttävien hakemusten perusteella. Tukea myönnetään vuosittain käytettävissä olevien varojen rajoissa valintakriteerit parhaiten täyttäville hankkeille.

3. Maataloustuotteiden tuotantomäärien kehitystä seurataan säännöllisesti. Vuonna 2006 keskeisten maataloustuotteiden tuotantomäärät vastasivat naudan- ja lampaanlihaa sekä ruista luukuun ottamatta kotimaista kysyntää. Vuonna 2007 maataloustuotteiden tuotantomäärissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Naudan- ja lampaanlihan ja rukiin tuotanto on ollut kotimaista kysyntää pienempi jo aiempinakin vuosina. Tukipolitiikan soveltamiseen kyseisten tuotteiden osalta on kiinnitetty erityistä huomiota poliittisessa valmistelussa ottaen huomioon EU:n yhteisen maatalouspolitiikan asettamat rajoitteet.

Vuoden 2005 voimaan tulleet täydentävät ehdot velvoittavat tukea hakevat viljelijät pitämään huolta peltojensa kasvukunnosta. Vuonna 2007 oli aktiiviviljelyn ulkopuolella (kesantona ja hoidettuna viljelemättömänä peltona) noin 10 % peltoalasta, joka voidaan tarvittaessa palauttaa viljelyyn.

4. Hallitus on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla joutunut tiukkojen valtiontalouden kehysten vuoksi kohdistamaan määrärahojen leikkauksia lähes pelkästään harkinnanvaraisiin kohteisiin, joita mm. ovat kysymyksessä mainitut neuvonta ja tutkimus. Mm. EU:n maatalouspolitiikan uudistaminen, seuraavan maaseutuohjelman toimeenpano sekä maaseutuviraston perustaminen on vaatinut hallitukselta resurssien kohdentamista, eikä kehyksissä ole ollut tämän suhteen liikkumavaraa. Harkinnanvaraisten määrärahojen osuus on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla erittäin pieni, n. 8 % kokonaismenoista, jolloin leikkausten vaikutus näihin määrärahoihin on erittäin merkittävä.

Hallitus kannustaa maatalouden neuvontaorganisaatioita kehittämään yhteistyötä mm. erikoistumalla ja varaamalla toimintaan riittävät resurssit. Yhteistyötä kehitetään mm. kohdentamalla valtionapua niille elinkeinoneuvontaa tekeville organisaatioille, joiden toiminnan alueellinen ja asiakaskattavuus on mahdollisimman suuri. Lisäksi resursseja tulee jatkossa kohdentaa valtakunnalliseen bioenergianeuvontaan. Nykyisillä resursseilla ei siten ole mahdollisuuksia samassa määrin kuin aiemmin turvata kaikkien neuvontapalvelujen saatavuutta.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelma edellyttää 128 henkilötyövuoden ja runsaan neljän miljoonan euron vähentämistä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen voimavaroista vuoden 2011 loppuun mennessä. Samanaikaisesti MTT:n tavoitteena on henkilöstörakenteen muuttaminen entistä tutkijavoittoisemmaksi. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tutkimuskeskuksen kaikkien toimintojen kriittistä tarkastelua. Tutkimuksessa on keskityttävä oleellisiin kysymyksiin ja voimavaroja tulee irrottaa kaikesta tutkimuksen tukitoiminnasta. MTT:n vuonna 2006 toimeenpantu organisaatiouudistus on luonut edellytykset entistä tehokkaammalle tutkimustoiminnalle mm. yhdistämällä tutkimusta entistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jotta saavutetaan riittävä monitieteisen osaamisen kriittinen massa. Hallinnonalalla on myös aloitettu useita kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on tutkimusyhteistyön tiivistäminen ja päällekkäisyyksien poistaminen hallinnonalan omien tutkimuslaitosten ja muiden tutkimusorganisaatioiden välillä. Vuonna 2007 jouduttiin irtisanomaan 9 henkilöä. MTT:n ongelmaksi ovat muodostuneet pitkäaikaiset vuokrasopimukset. Vaikka MTT luopuu toiminnoista näissä tiloissa, se joutuu maksamaan Senaatti-kiinteistöille vuosikausia vuokraa "kuolleista seinistä". Tämä ei mahdollista MTT:n tuottavuusohjelman toteutumista.

Maa- ja metsätalousministeriön sitomatonta tutkimusrahoitusta on myös jouduttu vähentämään, jolloin sitä voidaan suunnata entistä harvempiin hankkeisiin. Lisäksi sektoritutkimusuudistus edellyttää, että tutkimusrahoitusta kohdistetaan myös laajoihin, usean ministeriön yhteisiin tutkimushankkeisiin. Tämän seurauksena tutkimushankkeiden valinta tulee entistäkin vaativammaksi, kun vain muutama erittäin korkeatasoinen hanke voi tulla rahoituksen piiriin. Onkin erittäin tärkeää, että alan tutkimus menestyy paremmin kilpailtaessa muiden rahoituslähteiden, kuten Suomen Akatemian, Tekesin ja EU:n puiteohjelmien rahoituksesta.

Maatalouden luopumistuki
HE 34/2006 vp — EV 91/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.6.2006, että tarpeellinen säännösmuutos luopumistukijärjestelmän soveltamisen mahdollistamiseksi tilusjärjestelyissä toteutetaan riittävän valmistelun jälkeen erillisenä lainsäädäntöhankkeena.

Vuonna 2007 annettiin hallituksen esitys, jolla luopumistukitukijärjestelmä sopeutettiin Euroopan yhteisön uusiin vuosien 2007–2013 maatalousalan valtiontukisuuntaviivoihin ja kansaneläkelain muutoksiin. Se tulee voimaan 1.1.2008. Tämän jälkeen maa- ja metsätalousministeriö aloittaa lausumassa edellytetyn muutosesityksen valmistelun vuonna 2008. Valmisteltavan säännösmuutoksen toimeenpano edellyttää myös komission hyväksyntää.

Laki maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista
HE 35/2006 vp — EV 72/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2006, että ehdotetusta laista kunnille mahdollisesti aiheutuvat lisäkustannukset tulee korvata täysimääräisesti.

Lailla maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista säädetään muun muassa ohjelmien laatimisen eri vaiheista sekä niihin liittyvistä viranomaisten ja muiden toimijoiden tehtävistä. Lisäksi laissa säädetään ohjelmien toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin liittyvien tehtävien hoitamisesta sekä ohjelmaa koskevan tiedotuksen järjestämisestä.

Eri viranomaisten toimivallasta hoitaa maaseutuohjelmaan kuuluvia toimeenpanotehtäviä säädetään eri tukijärjestelmiä koskevissa laeissa. Maaseutuohjelman toimenpiteistä varsinai-

sesti vain ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen toimeenpanosta aiheutuu kunnille tehtäviä. Tilanne ei muutu olennaisesti edelliseen ohjelmakauteen verrattuna, sillä näihin tukiin liittyvät perustehtävät säilyvät kunnissa suurin piirtein ennallaan. Uudella ohjelmakaudella tiettyjä sitoumusten tekemiseen ja tukien maksamiseen liittyviä tehtäviä joudutaan eriyttämään viranhaltijoiden kesken jonkin verran aikaisempaa enemmän, mikä aiheuttaa uudelleen organisointia ja voi jossain määrin aiheuttaa lisätehtäviä ohjelmakauden alussa. Tässä vaiheessa arvioidaan, että laista ei aiheudu merkittäviä lisäkustannuksia ja sitoumusten tekeminen on lisännyt kuntien välistä yhteistyötä ja edistänyt yhteistyön kehittymistä.

Kasvinsuojeluaineet
HE 147/2006 vp — EV 164/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.11.2006, että kasvinsuojeluaineista annetun lain vaikutuksia erityisesti kasvinsuojeluaineiden tarjontaan seurataan ja että seurannan tuloksista toimitetaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvitys vuoden 2008 loppuun mennessä.

Valtioneuvosto päätti 21.12.2006 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö toimittaa pyydetyn selvityksen eduskunnalle vuoden 2008 loppuun mennessä.

Eläinkuljetusasetus
HE 160/2006 vp — EV 185/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 28.11.2006, että Euroopan yhteisön eläinkuljetusasetuksen (EY) N:o 1/2005 ja eläinten kuljetuksesta annettavan lain soveltamisalojen tulkintaa ohjeistettaessa noudatetaan nykyistä eläinten kuljettamista koskevan lainsäädännön tulkintatilannetta, jossa tiukemmat vaatimukset koskevat niitä eläinten kaupallisia kuljetuksia, joissa ajoneuvoissa liikutellaan suuria eläinmääriä ja joissa on suurempi vaara eläinten hyvinvoinnin heikkenemiselle kuljetusten aikana.

Elintarviketurvallisuusvirasto on ohjeistanut viranomaisia ja toimijoita säädösten soveltamisaloista. Virasto katsoo eläinkuljetusasetuksen piiriin kuuluvaksi sellaiset kuljetukset, joista on suoraa taloudellista hyötyä eläinkuljettajille tai jotka ovat osana liiketaloudellista tai kaupallista toimintaa ja joihin liittyy tai joiden tavoitteena on joko suora tai epäsuora taloudellinen voitto. Tällaisia kuljetuksia ovat esimerkiksi ammatilliseen eläimiä korvausta vastaan kuljettavien henkilöiden tai yritysten kuljetukset sekä tuotantoeläinten kasvatukseen liittyvät usein tai säännöllisesti toistuvat ja useampia kuin yksittäisiä eläimiä koskevat kuljetukset.

Kalatalousrahasto
HE 220/2006 vp — EV 205/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2006, ettei mitään Euroopan unionin neuvoston Euroopan kalatalousrahastosta antaman asetuksen (EY) N:o 1198/2006 mahdollistamaa tukimuotoa asetuksen minkään toimintalinjan osalta suljeta pois ja että tarvittaessa voidaan kalakantojen tilan mahdollisesti heiketessä tukea myös pyyntiponnistuksen vapaaehtoisia rajoittamistoimia.

Euroopan komissio on 20.11.2007 hyväksynyt Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelman kaudelle 2007–2013. Toimintaohjelmassa on määritelty, mitkä kalatalousrahaston

sallimat tukitoimet on tarkoitus ottaa käyttöön Suomessa sekä resurssit, joilla kyseiset toimet on tarkoitus toteuttaa. Minkään toimintalinjan mahdollistamaa tukimuotoa ei ole kategorisesti suljettu pois.

Pyyntiponnistuksen vapaaehtoinen rajoittaminen sisältyy mahdollisena tukitoimena toimintaohjelmaan. Toimintaohjelman mukaan tämän tukimuodon käyttö edellyttää, että kalakannan tila huomioon ottaen on tärkeää tukea ammattikalastuksen vapaaehtoista rajoittamista ja että ammattikalastuksen rajoittaminen vaikuttaa olennaisesti kalakannan elpymiseen.

Elintarvikevalvonnan voimavarat
VNS 7/2006 vp — EK 47/2006 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 24.1.2007, että elintarviketurvallisuuteen liittyvän tutkimustyön ja neuvonnan toimintaedellytyksistä huolehditaan ja riittävä rahoitus turvataan.

2. Eduskunta edellytti, että elintarvikevalvonnan voimavarat turvataan sekä valtionhallinnossa että kuntien elintarvikevalvonnassa.

Valtioneuvosto päätti 8.2.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Elintarviketurvallisuutta käsitellään osana sektoritutkimuksen kehittämistä.

2. Elintarvikevalvonnan voimavarojen turvaamiseksi hallitus on 1.3.2007 tarkistanut elintarvikevalvonnan kehittämisestä annettua valtioneuvoston periaatepäätöstä.

Maatalouden rakennetuet
HE 113/2007 vp — EV 121/2007 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 11.12.2007, että nuoren viljelijän aloitustukea koskeville hakemuksille annetaan hakemusten käsittelyssä etusija muihin rakennetukia koskeviin hakemuksiin nähden siten, ettei valintamenettelyä tarvitse soveltaa nuoren viljelijän aloitustukea myönnettäessä.

2. Eduskunta edellytti, että tilanteissa, joissa puolisot yhdessä hakevat nuoren viljelijän aloitustukea, tulee vain toisen heistä täyttää ammattitaitoa koskevat vaatimukset, mikäli Euroopan yhteisön säännökset eivät muuta edellytä.

3. Eduskunta edellytti, että maatalouden rakennetuista annettavan lain vaikutuksia seurataan ja että seurannan tuloksista toimitetaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvitys vuoden 2009 loppuun mennessä.

Valtioneuvosto päätti 27.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Huoltovarmuus
Kauppa-aluskanta
HE 14/1999 vp
Liikennevaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.11.1999, että hallitus valmistelee välittömästi ehdotukset sellaisista tukitoimenpiteistä, jotka varmistavat huoltovarmuuden turvaamiseksi riittävän, hyväkuntoisen ja tarkoituksenmukaisen kauppa-aluskannan säilyttämisen Suomen lipun alla.

Lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta on 1.7.2000 lukien muutettu siten, että lastialuksia koskevaa alusluettelotukea laajennettiin kattamaan merenkulkijoiden ennakkopidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksua vastaavien määrien lisäksi työnantajan merimieseläkekassamaksut kokonaisuudessaan sekä eräät muut lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut. Lastialustonniston osalta edellä tarkoitetut toimenpiteet ovat myötävaikuttaneet siihen, että suurin osa suomalaisia lastialuksia uhanneista ulosliputuksista on peruuntunut. Toisaalta tonnisto on pienentynyt, koska uudisrakennukset on pääosin rekisteröity ulkomaille.

Lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta on vuonna 2005 muutettu siten, että tukea voidaan myöntää myös sellaiselle suomalaiselle varustamotyönantajalle, joka ei ole laivan omistaja, vaan vuokraa sen bareboat charter-in ehdoilla käyttöönsä (ilman miehistöä). Muutos on lisännyt tonnistoa Suomen lipun alla ja luonut uusia työpaikkoja suomalaisille merenkulkijoille.

Tonnistoverolaki (476/2002) tuli voimaan jo 20.11.2002. Vuoden 2003 loppuun mennessä vain yksi pieni suomalainen varustamo oli hakeutunut järjestelmän piiriin. Hallitusohjelmassa on todettu, että ”Suomalaisen merenkulun kilpailukykyä parannetaan tärkeimpien kilpailijamaiden tasolle EU:n sallimilla tukimuodoilla ja varustamoverotusta uudistamalla. Tonnistoverolainsäädäntö uudistetaan kilpailukykyiseksi”. Lisäksi ohjelmassa todetaan, että ”yleisvarauksen käyttöönotto selvitetään”.

Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten osalta otettiin vuoden 2005 alusta lukien käyttöön tukijärjestelmä, jossa varustamotyönantaja sai pitää työntekijöiden merityötulosta pidätettyjä ennakonpidätyksiä vastaavan määrän (nk. verotuki). Lisäksi valtio on tukenut työnantajan sosiaaliturva- ja merimieseläkemaksuja sekä eräitä muita vakuutusmaksuja määrällä, joka oli 97 % ennakonpidätyksistä. Lakia muutettiin vuoden 2007 alusta lukien (laki 1322/2006) siten, että tukea maksetaan määrä, joka kattaa kokonaisuudessaan työnantajan maksamat sosiaaliturva-, merimieseläke- ja muut vakuutusmaksut.

Syksyllä 2007 hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta (1277/2007). Laki on vahvistettu 21.12.2007 ja se tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun EY:n komissio on hyväksynyt tuen. Lakia on tarkoitus soveltaa 1.1.2008 lukien ja sillä korvataan laki ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta (1707/1991). Muutoksen myötä myös matkustaja-alusten tuki tulee pysyväksi, kun se tähän asti on ollut voimassa vuoteen 2009.

Miehistökustannusten osalta valtiontukea ei EU:n meriliikenteen valtiontuen suuntaviivojen asettamien rajojen puitteissa voi enää lisätä. Näillä toimenpiteillä on voitu estää ainakin toistaiseksi laajamittainen kauppalaivastoa uhannut ulosliputus.

Keinottelu erilaisilla alusten konetehoa ilmoittavilla todistuksilla
HE 38/2002 vp
Liikennevaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.6.2002, että hallitus ryhtyy Euroopan unionissa ja kansainvälisissä järjestöissä toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on poistaa varustamoiden mahdollisuudet keinotella erilaisin alusten konetehoa ilmoittavin todistuksin. Siinä tapauksessa, että yhtenäisiä kansainvälisiä menettelysääntöjä ei saada aikaan, Suomen tulee pitää huolta omista kansallisista eduistaan maksupolitiikassa.

Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen puitteissa ei ole laadittu säännöksiä tai määräyksiä alusten jääluokista ja niissä vaadituista konetehoista. Kansalliset jääluokkamääräykset ovat käytössä ainoastaan Suomessa ja Ruotsissa, ja vain Suomessa väylämaksun suuruus on sidoksissa aluksen jääluokkaan.

Ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyssä kansainvälisessä yleissopimuksessa, niin sanotussa SOLAS -yleissopimuksessa, määrätään, että aluksella tulee olla miehitystodistus. Sen malli sisältyy Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n suositukseen, joka on uusittu vuonna 1999. Miehitystodistusmallin mukaan todistukseen on merkittävä muun muassa aluksen pääkoneitten teho kilowatteina. Uusitun suositusluonteisen mallin aikaansaaminen oli pitkäaikaisen työn tulos, joka syntyi kompromissina eri maiden erilaisista näkemyksistä. Sen vuoksi ei näytä todennäköiseltä, että kansainvälisellä tasolla olisi mahdollista saada aikaan pakottava miehitystodistusta koskeva määräys, jossa muun muassa olisi säädetty, miten aluksen koneteho määritellään ja miten se ilmoitetaan miehitystodistuksessa.

Miehitystodistuksiin liittyvät erilaiset kansainväliset käytännöt voivat johtaa eroihin miehitystodistuksiin ja luokitustodistuksiin merkityissä konetehoissa. Jos luokitustodistuksessa on eri teho kuin miehitystodistuksessa, asiaan voidaan puuttua satamavaltiona suoritettavan tarkastuksen (Port State Control, PSC) yhteydessä, kun tarkastetaan, onko miehitys miehitystodistuksen mukainen. Jos miehitys ei ole todistuksen mukainen, alus voidaan pysäyttää. Samoin menetellään, jos vahvistettu miehitys on niin pieni, että aluksen käyttö vaarantaa selvästi meriturvallisuuden.

Merenkulkulaitos on muun muassa eri maiden kanssa käymissään kahdenkeskisissä neuvotteluissa painottanut sitä, että miehitystodistuksen oikeellisuus tulee tarkastaa PSC-tarkastuksissa ja puuttua tarvittaessa asiaan pysäyttämällä alus. Samoin asiasta on käyty neuvotteluja luokituslaitosten kanssa, jotta nämä tarkkailisivat eri todistusten antamista, jotta niillä ei pystyttäisi keinottelemaan. PSC-valvonnan yhteydessä tehdyt tarkastukset ja Merenkulkulaitoksen luokituslaitosten ja eri maiden hallintojen kanssa asiasta käymät neuvottelut ovat vähentäneet keinotteluyrityksiä huomattavasti.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Matkustajaluettelot
HE 59/2004 vp — EV 79/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2004, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti toimiin saattaakseen matkustajaluetteloita koskevan sääntelyn vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Turvallisuuden ja pelastamismahdollisuuksien parantamiseksi sekä mahdollisen onnettomuuden jälkiselvittelyjen tehostamiseksi annetut matkustajaluetteloita koskevat säännökset sisältyvät tällä hetkellä pääosin merilain (674/1994) 1 luvun 8 §:n 2 momenttiin ja sen nojal-

la annettuun valtioneuvoston asetukseen matkustaja-aluksen henkilöluetteloista (824/2000). Merilain 1 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan asetuksella säädetään muun muassa aluksen henkilöluetteloista. Säädöksillä on pantu täytäntöön yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöivillä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden rekisteröinnistä annettu neuvoston direktiivi 98/41/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 21.3.2006 työryhmän valmistelemaan alusturvallisuutta koskevan lainsäädännön uudistamista. Työryhmän toimikausi päättyy 31.12.2007. Työryhmä on pyytänyt toimikauden pidennystä 30.5.2008 asti. Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus alusturvallisuutta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi siten, että lainsäädännöstä tulee perustuslain vaatimukset täyttävä ja lakiteknisesti asianmukainen. Työryhmän tehtävä jakaantuu eri osa-alueisiin. Yhtenä osa-alueena on aluksen henkilöluetteloita koskevan lainsäädännön uudistaminen.

Ulkomaanliikenteessä toimivien varustamojen tukeminen
Ahvenanmaan merenkulun tukeminen
HE 72/2004 vp — EV 80/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

1. Eduskunta edellytti 8.6.2004 hallituksen ryhtyvän pikaisiin toimenpiteisiin, jotta pääasiassa ulkomaanliikenteessä toimivat varustamot saisivat ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain asettamat ehdot täyttävään toimintaan tasavertaisesti tukea valtiolta.

2. Eduskunta edellytti hallituksen selvittävän, miten pitkällä aikavälillä voidaan turvata ja tukea merenkulkua Ahvenanmaalla ja muuallakin Suomessa tasapuolisesti ja kilpailutilannetta vääristämättä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 19.8.2004 selvitysryhmän selvittämään eduskunnan lausumien mukaisesti muun muassa toimenpiteet, joilla turvataan pääasiassa ulkomaanliikenteessä toimivien varustamojen tasavertainen tukikohtelu ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain asettamat ehdot täyttävässä toiminnassa, sekä Euroopan komission vahvistamien uusien valtiontuen suuntaviivojen aiheuttamat muutostarpeet sanottuun lakiin. Selvitysryhmä sai työnsä päätökseen 30.8.2005.

Selvitysryhmän ehdotusten mukaisesti lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta on muutettu vuonna 2005 siten, että valtion tukea voidaan myöntää myös sellaiselle suomalaiselle varustamotyönantajalle, joka ei ole laivan omistaja, vaan vuokraa sen bareboat charterin ehdoilla käyttöönsä (ilman miehistöä). Muutos on lisännyt tonnistoa Suomen lipun alla ja luonut uusia työpaikkoja suomalaisille merenkulkijoille.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 1.6.2006 työryhmän valmistelemaan ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain kokonaisuudistusta. Työssä otettiin huomioon myös edellä mainitun selvitysryhmän ehdotukset. Työryhmän esitys valmistui 29.6.2007. Esityksen pohjalta valmisteltiin esitys laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta (1277/2007). Laki on vahvistettu 21.12.2007 ja se tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun EY:n komissio on hyväksynyt tuen. Lakia on tarkoitus soveltaa 1.1.2008 lukien ja sillä korvataan laki ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta (1707/1991).

Jo aikaisemmin lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta oli muutettu 22.12.2006 annetulla lailla (1322/2006) siten, että vuoden 2007 alusta lukien matkustaja-aluksille maksettava tuki on määräytynyt samoin perustein kuin lastialustuki ja vastaa ns. nettopalkkaus-

ta. Joulukuussa 2007 vahvistetun uuden lain nojalla myös matkustaja-alusten tuki tulee pysyväksi, kun se tähän saakka on ollut voimassa määräaikaisesti 1.1.2007–31.12.2009.

Hintakatto
HE 74/2004 vp — EV 226/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.12.2004, että liikenne- ja viestintäministeriö antaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle vuosittaisen selvityksen lainsäädännön toteutumisesta ja sen vaikutuksista.

Liikenne- ja viestintäministeriö on joulukuussa 2006 toimittanut eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvityksen lainsäädännön toteutumisesta ja sen vaikutuksista. Selvityksessä on keskitytty matkapuhelinten kytkykaupan mahdollistaneen lakimuutoksen vaikutusten arviointiin. Vuoden 2006 aikana Viestintävirasto käsitteli vain kolmea tilaajayhteyden käyttöoikeuden hinnoittelutapausta ja määräsi kahden teleyrityksen tilaajayhteyksien kytkentämaksuille asetettavaksi enimmäishinnan. Ministeriö antaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle vuoden 2008 alussa valiokunnan edellyttämän selvityksen lainsäädännön toteutumisesta ja sen vaikutuksista vuonna 2007.

Ajokieltojärjestelmä
HE 104/2004 vp – EV 152/2004 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 16.11.2004, että hallitus ryhtyy kokonaisvaltaisen ajokieltojärjestelmän ja sen perusteiden selvityksen pohjalta toimenpiteisiin yhtenäisemmän ja helpommin miellettävän ajokieltojärjestelmän luomiseksi.

Valtioneuvoston liikenneturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen (9.3.2006) mukaan ajokorttiseuraamusjärjestelmää kehitetään niin, että määrättäessä seuraamusta toistuvista rikkomuksista otetaan käyttöön ns. pistejärjestelmä. Uuden järjestelmän myötä voidaan nykyistä paremmin ottaa huomioon myös turvalaitteiden käytön laiminlyönti ja eräitä muita rikkomuksia. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet liittää pistejärjestelmään koulutuksellisia seuraamuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltiin muistio, jossa kuvattiin pistejärjestelmän rakennetta ja mahdollista toteuttamisaikataulua. Muistio oli laajalla lausuntokierroksella kesällä 2007. Lausunnoissa kannatusta saivat sekä nykyisen ajokieltojärjestelmän kehittäminen että virhepistemalli ja jatkovalmisteluun toivottiin vielä työryhmää.

Asian valmistelua on jatkettu liikenne- ja viestintäministeriön asettamassa työryhmässä. Työryhmä vertaa rikkomusten pisteytykseen perustuvaa mallia nykyisen järjestelmän pohjalta kehitettyyn malliin sillä periaatteella, että valittavan rikkomusten laskutavan tulee olla oikeudenmukainen, selkeä ja ymmärrettävä. Työryhmässä ovat mukana myös oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, Ajoneuvohallintokeskus ja Liikenneturva. Työryhmän esityksen on tarkoitus valmistua keväällä 2008.

Postipalvelut
HE 241/2004 vp — EV 10/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 23.2.2005, että liikenne- ja viestintäministeriö seuraa uudistuksen toteutusta ja sen vaikutuksia postipalvelujen tarjontaan ja tasoon sekä antaa asias-

ta selvityksen liikenne- ja viestintävaliokunnalle kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

2. Eduskunta edellytti, että liikenne- ja viestintäministeriö postin jakelun palvelutason parantamiseksi ja takaamiseksi selventää ja tarkentaa jakelua koskevia vähimmäismääräyksiä erityisesti omakotialueiden ja maaseudun laatikkosijoittelun ja ryhmittelyn osalta.

Lakimuutos tuli voimaan 1.4.2005. Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi keväällä 2005 Viestintävirastoa kiinnittämään erityistä huomiota muutoksen vaikutusten seurantaan raportoidessaan postipalvelulain 5 §:ssä säädettyjen laatustandardien toteutumisesta. Ministeriö antoi lisäksi liikenne- ja viestintävaliokunnalle tämän pyytämän erillisen selvityksen sanomalehtien ja postin jakelun toteutumisesta 6.10.2006. Selvityksessä keskityttiin pyynnön mukaisesti kevään 2005 jälkeen tapahtuneisiin muutoksiin. Ministeriö tulee antamaan selvityksen liikenne- ja viestintävaliokunnalle lausuman edellyttämällä tavalla.

Kohta 2. ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Radiotoiminnan toimiluvat
HE 82/2005 vp — EV 184/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta edellytti 7.12.2005, että valtioneuvosto uusia radiotoiminnan toimilupia myöntäessään huolehtii siitä, että toimilupamääräykset ovat niin selkeitä ja täsmällisiä, että ne ohjaavat tehokkaasti toimiluvan haltijan harjoittamaa toimintaa, ja siitä, että toimilupaehtojen valvontaa tehostetaan.

Toimiluvanvaraisen radiotoiminnan edellinen toimilupakausi loppui 31.12.2006. Valtioneuvosto julisti 16.1.2006 haettaviksi toimiluvat analogisiin radioverkkoihin 1.1.2007 lukien. Päätökset toimiluvista ja niihin liitettävistä määräyksistä tehtiin 31.5.2006. Toimiluvat ovat voimassa vuoden 2011 loppuun.

Julistaessaan haettavaksi ja myöntäessään toimilupia valtioneuvosto otti huomioon lain 10 §:n mukaisesti alueella harjoitettavan radiotoiminnan kokonaisuudessaan ja pyrki sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuuden sekä yleisön erityisryhmien tarpeet. Toimilupamääräysten valmistelussa otettiin huomioon lausumassa esitetty eduskunnan kannanotto.

Viestintäviraston tehtävänä on valvoa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Viestintävirasto on tehostanut toimilupamääräysten valvontaa.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Ilmailuhallinnon toimintamenot
HE 138/2005 vp — EV 182/2005 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta edellytti 7.12.2005, että valtioneuvosto tarvittaessa lisätalousarviossa huolehtii siitä, että liikenne- ja viestintäministeriön ehdottama 3,0 miljoonan euron määräraha sisällytetään Ilmailulaitoksen nettomenoihin.

Vuoden 2007 talousarviossa Ilmailuhallinnon toimintamenojen mitoituksessa nettomäärä-raha on lisätty 6,8 miljoonasta eurosta 7,6 miljoonaan euroon. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lentoliikenteen valvontamaksun arvioitu kertymä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Tietoliikenneinfrastruktuuri
K 3/2005 vp — EK 32/2005 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> 3. Tulevaisuusvaliokunta esitti, että hallitus selvittää, onko 1990-luvulla valittu tietoyhteiskunnan infrastruktuurin rakentamisen linjaus riittävä ja tulevaisuuden paineet huomioiden myös kansalaisten tasa-arvon näkökulmasta paras mahdollinen sekä onko kilpailussa vääristäviä piirteitä.

Viestintämarkkinoiden kehittäminen erityisesti kilpailua avaamalla on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. Julkista tukea on kohdennettu alueille, joilla laajakaistayhteyksien tarjontaa ei muuten ole syntynyt. Tietoliikenneinfrastruktuurin tila on kansainvälisesti vertaillen hyvä. Sen ylläpito edellyttää kuitenkin jatkossa huolellista investointihalukkuudesta huolehtimista. Kilpailua on jatkuvasti kehitettävä siten, ettei uusien teknologioiden myötä synny vääristymiä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Liikennetraktorit
HE 24/2006 vp — EV 71/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2006, että hallitus ryhtyy kokonaisvaltaisen selvityksen (ml. määräaikaiskatsastukset) pohjalta tarvittaviin toimenpiteisiin liikennetraktoreita koskevan lainsäädännöllisen aseman selkiyttämiseksi. Selvitys on annettava liikenne- ja viestintävaliokunnalle vuoden 2007 aikana.

Lausumassa on kysymys toisaalta liikenneturvallisuudesta ja toisaalta osin myös siihen liittyen kuorma-autoliikenteen ja traktoriurakoitsijoiden tasavertaisista kilpailun edellytyksistä tavaraliikennemarkkinoilla. Ongelmia on katsottu olevan lausumassa mainitun vuosikatsastuksen ohella liikennelupasäädöksissä, verotuksessa ja ajoneuvon kuljettamisoikeudessa. Ongelmien selvittäminen on osoittautunut suuritöiseksi eikä ministeriöllä ole ollut resursseja kokonaisvaltaisen selvityksen laatimiseen. Eräiden osakysymysten selvittely on kuitenkin vireillä. Liikennelupasäännösten osalta Euroopan komissio on tehnyt tavaraliikenteen liikennelupasäännöksistä kaksi ehdotusta, joita Euroopan Parlamentissa ja Neuvostossa käsitellään ja joista valtioneuvosto lähetti Eduskunnalle kirjelmät U 32/2007 vp ja U 33/2007. Ehdotusten nojalla liikennetraktoreilla tapahtuvilta kuljetuksilta voitaisiin vaatia sama lupa kuin autoilta. Ajoneuvon kuljettamisoikeuden osalta ministeriö on laatinut ehdotuksen, jolla kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annettua lakia muutettaisiin niin, että kuorma-auton kuljettajan ammattipätevyysvaatimus koskisi myös liikennetraktorin kuljettajaa. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2008.

Sähköinen asiointi
HE 61/2006 vp — EV 224/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2006, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin PALKO-järjestelmän kehittämiseksi siten, että sähköinen viranomaisasiointi mahdollistetaan ensi tilassa.

PALKO-hankkeeseen kuuluva ajoneuvoliikennerekisterin ajoneuvojärjestelmien käyttöönotto marraskuussa 2007 lisäsi yritysten ja sopimuskumppaneiden sähköisen asioinnin mahdollisuuksia sekä kansalaisten sähköisiä ajoneuvotietopalveluja. Esimerkkeinä voidaan mainita tyyppihyväksyntäasiakkaiden sähköinen palvelu ja mahdollisuus ajoneuvotietojen nettikyselyyn.

Kansalaisten sähköisiä viranomaisasiointeja voidaan ryhtyä laajentamaan ajoneuvotietojärjestelmien tuotantokäytön vakiinnuttua. Vuonna 2008 aloitetaan ympäristöpainotteisen ajoneuvoverojärjestelmän ja kuljettajatietojärjestelmien rakentaminen. Vasta näiden jälkeen voidaan laajentaa sähköistä viranomaisasiointia ajoneuvojen rekisteri-ilmoituksiin kuten liikennekäytöstä poistoon ja liikennekäyttöön ottoon. Sähköisten palvelujen laajentaminen edellyttänee muutoksia myös lainsäädäntöön. Asiaa selvitetään tarkemmin vuoden 2008 aikana. Arviolta ensimmäisiä sähköisiä rekisteröintipalveluja päästään rakentamaan vuonna 2009, jolloin kyseiset sovellukset voisivat olla tuotannossa vuonna 2010.

Tiemaksujärjestelmä
HE 109/2006 vp – EV 135/2006 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> Eduskunta edellytti 24.10.2006, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin raskaan liikenteen tieosuuskohtaisen tiemaksujärjestelmän luomiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän selvittämään kuorma-autoliikenteen alueellisia ja tiekohtaisia tienkäyttömaksuja. Selvityksessä kartoitetaan tienkäyttömaksujen vaikutuksia lainsäädäntöön, kuljetusalalle, valtion talouteen, teollisuudelle, ympäristöön, autokantaan ja liikennemuotojen väliseen työnjakoon. Selvitystyö valmistui kesäkuussa 2007.

Liikenneministeri Vehviläinen asetti elokuussa 2007 työryhmän laatimaan toteutussuunnitelman raskaan liikenteen tienkäyttömaksun kokeilusta Suomessa. Työryhmän työ valmistuu toukokuussa 2008.

Tieliikelaitoksen muuttaminen osakeyhtiöksi, siirtyvän henkilöstön eläke-etuudet
HE 92/2007 vp — EV 88/2007 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 20.11.2007, että valtio mahdollisimman suuressa määrin osallistuu siirtyvälle henkilöstölle ryhmänhenkivakuutuksena vakuutuslaitoksilta hankittavan lisäeläketurvan maksamiseen.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että siirtyvälle henkilöstölle hankittavan eläkevakuutuksen ehtojen tulee vastata täysin voimassa olevia eläke-etuuksia.

Valtioneuvosto päätti 5.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Tieliikelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi (HE 92/2007 vp) mukaan perustettavan osakeyhtiön omavaraisuusaste olisi noin 32 %.

Osakeyhtiön omavaraisuusasteeksi tuli yhtiöittämisratkaisun perusteella 35 % siten, että Tieliikelaitoksen jäljellä olevasta lainasta valtiolta on kuitattu apporttia vastaan maksetuksi 18,9 milj. euroa ja jäljelle jäävä 8,7 milj. euroa siirretään entisin ehdoin vakuudettomana lainana Destia Holding Oy:lle. Valtio on siten sijoittanut osakeyhtiöön oman pääoman ehdoin 18,9 milj. euroa enemmän kuin liiketoiminnan suora siirtäminen osakeyhtiölle olisi edellyttänyt.

Hallituksen esityksestä poiketen osakeyhtiö on lisäksi ottanut vastatakseen Tieliikelaitoksen kattamattomat työkyvyttömyyseläkevastuut, arviolta 6 milj. euroa, tapaturmaeläkevastuut, arviolta 1 milj. euroa sekä vuoden 2007 voitontuloutusta valtiolle 4,6 milj. euroa. Nämä vastuut on otettu huomioon taserakenteesta päätettäessä.

Tieliikelaitoksen palveluksessa olevat noin 2300 henkilöä ovat siirtyneet osakeyhtiön palvelukseen.

Yhtiöittämisessä on ollut periaatteena, että liikelaitoksesta osakeyhtiöön siirtyvän henkilöstön eläke-edut turvataan ja siirtyvien uusi eläketurva vastaa nykyistä eläketurvaa. Tätä varten yhtiö on ottanut erillisen ryhmäeläkevakuutuksen. Tieliikelaitoksen palveluksessa on noin 1 400 henkilöä, joilla on oikeus valtion niin sanottuun lisäeläketurvaan. Lisäeläketurvan määräksi arvioidaan enintään 36 milj. euroa.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyky
HE 115/2007 vp — EV 111/2007 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunta

1. Eduskunta edellytti 4.12.2007, että seuraavan kerran tehtäessä kokonaisratkaisu suomalaisen merenkulun kilpailukyvyn parantamiseen liittyvistä toimenpiteistä hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta tuen piiriin otetaan mukaan rajoitetusti myös kotimaan kabotaasiliikenne, joka toimii kansainvälisesti kilpailuilla markkinoilla.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy osaltaan toimenpiteisiin, jotta EU:n piirissä luotaisiin yhtenäiset, toimivat pelisäännöt merenkulun tukemiselle ja sekamiehityksen käytölle sekä määriteltäisiin myös vähimmäistaso, jota tulee noudattaa EU-maiden lippujen alla kulkevilla aluksilla.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Kauppa- ja teollisuusministeriö

Laki maitohygienialain 23 §:n muuttamisesta
HE 25/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.6.1995, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin ympäristöterveydenhuollon maksujärjestelmiä, päätösvallan siirtoa, oikeusturvaa ja pakkotoimia koskevan säännöstön yhdenmukaistamiseksi.

Maitohygienialaki (671/1994) kumottiin eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetulla lailla (1195/1996). Uusi elintarvikelaki (23/3006) annettiin 13.1.2006 ja se tuli voimaan 1.3.2006. Samasta ajankohdasta lukien kumottiin elintarvikelaki (361/1995), eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annettu laki (1195/1006) sekä terveydensuojelulain (763/1994) 8 lukuun sisältyneet elintarvikehuoneistoja koskevat säännökset. Elintarvikevalvonnan maksujärjestelmistä, päätösvallan siirrosta, oikeusturvasta ja pakkotoimista säädetään näin ollen yhdenmukaisella tavalla elintarvikelailla (23/2006).

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitos
Muut 7/2000 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.5.2001, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle selvityksen ennen rakentamisluvan myöntämistä tämän periaatepäätöksen jälkeen saadusta uudesta tutkimustiedosta ja teknisestä kehityksestä ydinjätteen loppusijoituksen turvallisuuden varmistamiseksi.

Posiva Oy:n hanketta koskevan periaatepäätöksen voimassaolo lakkaa, ellei ydinenergialain mukaista rakentamislupaa haeta valtioneuvostolta 18.5.2016 mennessä. Hakemus jätettäneen kauppa- ja teollisuusministeriöön nykynäkymin vuoden 2012 paikkeilla, joten selvityksen laatimista ei ole vielä kertomusvuonna aloitettu.

Tietoyhteiskunta
VNS 4/2001 vp – EK 34/2002
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 4) Julkisen osaamisrahoituksen kokonaisuudessa tule kehittää toimintatapoja, joilla pystytään rahoittamaan uutta luovia, alueellisia innovaatiojärjestelmiä vahvistavia ja aluekehitystä tukevia hankkeita nykyistä tasapainoisemmin. Tällä tulee olemaan kokonaistaloudellisesti suuri merkitys tulevaisuudessa.

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelma laati maaliskuussa 2007 toiminnastaan loppuraportin (KTM 7/2007), jossa luodaan katsaus ohjelman osana toteutettuihin toimenpiteisiin ja yrittäjyyden viimeaikaiseen kehitykseen Suomessa. Pääministeri Vanhasen II hallituksen työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmassa edistetään halukkuutta uusien yritysten perustamiseen ja yritysten kasvattamiseen. Ohjelmassa selvitetään mm. mahdollisuuksia lisätä julkista rahoitusta kasvaville kansainvälistyville yrityksille sekä mahdollisuuksia kannustaa verotuksen keinoin pääomasijoituksia ja liiketoimintaosaamisen siirtymistä alkaviin yrityksiin.

Valtioneuvosto teki 21.6.2007 periaatepäätöksen kansallisen tietoyhteiskunnan tavoitteista vuosina 2007–2011. Tavoitteita toteuttaa arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta ja sen sihteeristö erityisen toimintaohjelman avulla. Toimintaohjelmalla pyritään varmistamaan suomalaisen tietoyhteiskunnan voimakas, ripeä ja tasapainoinen kehittyminen. Työssä hyödynnetään Suomen perinteisiä vahvuuksia kuten nopeutta reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin sekä julkisen ja yksityisen sektorin pitkäaikaista ja tiivistä yhteistyötä.

Toimintaohjelman mukaan tietoyhteiskuntakehityksen kannalta keskeisimmät hallituskauden toimenpiteet ovat tietoyhteiskunnan infrastruktuurin, innovaatioympäristön ja markkinoiden, sisältöjen ja palveluiden sekä osaamisen ja valmiuksien kehittäminen. Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan mukaan kehittämisen lähtökohtana tulee olla kansalaisten tasavertainen osallisuus ja palvelukehityksen asiakaslähtöisyys. Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan sihteeristö raportoi toimintaohjelman hankkeiden tilanteesta ja etenemisestä neuvottelukunnalle vuosittain. Ensimmäinen raportointikerta on joulukuussa 2008. Toimintaohjelmaa täydennetään joustavasti hallituskauden aikana ja sitä päivitetään vuosittain raportoinnin yhteydessä.

Yrittäjyyden vahvistaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 16) Tulevaisuudessa on selvä tarve nostaa suomalaisten yrittäjäinnokkuutta ja valmiutta sekä vahvistaa yritysten toimintaedellytyksiä maamme kaikilla alueilla.

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelma laati maaliskuussa 2007 toiminnastaan loppuraportin (KTM 7/2007), jossa luodaan katsaus ohjelman osana toteutettuihin toimenpiteisiin ja yrittäjyyden viimeaikaiseen kehitykseen Suomessa. Yrittäjyyden politiikkaohjelman osana toteutetuista politiikkatoimista tärkeimpiä reformeja yrittäjyyden kannalta ovat olleet aloittavan yrityksen rahoituksen parantaminen, palveluyrittäjyyden saaminen Finnveran rahoituksen piiriin, yrityspalveluiden uudistaminen, pk-yritysten teknologiarahoituksen ja palveluiden parantaminen, yrittäjien työttömyys- ja sosiaaliturvaan tehdyt parannukset, yrittäjyyskasvatukseen liittyvät toimenpiteet sekä verojärjestelmään tehdyt muutokset. Lisäksi mm. starttirahauudistuksella voidaan katsoa olleen merkittäviä vaikutuksia yritysten perustamishalukkuuteen.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman päätavoitteina on huolehtia työvoiman täysmääräisestä käyttämisestä ja työvoiman saatavuudesta, parantaa työelämän laatua ja työn tuottavuutta sekä edistää yrittäjyyden ja yritysten kasvua. Yrittäjyyshalukkuuden ja yritysten kasvuhakuisuuden parantamiseen pyritään vaikuttamaan mm. yrittäjyyskasvatuksella, verotuksen ja julkisen rahoituksen keinoin, yrittäjien sosiaaliturvaa kehittämällä sekä yritysten hallinnollista taakkaa vähentämällä. Ohjelma valmistellaan ja toteutetaan yhteistyössä työmarkkina- ja yrittäjäjärjestöjen kanssa. Vuosittain tarkistettavassa hallituksen strategia-asiakirjassa täsmennetään politiikkaohjelman tavoitteet, linjaukset ja keskeiset toimenpiteet. Politiikkaohjelman määrittelemien seurantaindikaattorien perusteella tuotetaan tietoa kehityksestä ohjelman toimialalla.

Yrittäjyyden vahvistaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:

17) Yrittämisen kannustimia tulee kehittää ja yrittäjyyden esteitä tulee poistaa nykyistä määrätietoisemmalla kansallisella yrittäjyyspolitiikalla. Tämän lisäksi yritysten kasvun edistämisessä ja uusien yritysten syntymisessä on tärkeää kehittää paikallista innovaatioympäristöä.

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelma laati maaliskuussa 2007 toiminnastaan loppuraportin (KTM 7/2007), jossa luodaan katsaus ohjelman osana toteutettuihin toimenpiteisiin ja yrittäjyyden viimeaikaiseen kehitykseen Suomessa. Yrittäjyyden politiikkaohjelman osana toteutetuista politiikkatoimista tärkeimpiä reformeja yrittäjyyden kannalta ovat olleet aloittavan yrityksen rahoituksen parantaminen, palveluyrittäjyyden saaminen Finnveran rahoituksen piiriin, yrityspalveluiden uudistaminen, pk-yritysten teknologiarahoituksen ja palveluiden parantaminen, yrittäjien työttömyys- ja sosiaaliturvaan tehdyt parannukset, yrittäjyyskasvatukseen liittyvät toimenpiteet sekä verojärjestelmään tehdyt muutokset. Lisäksi mm. starttirahauudistuksella sekä osakeyhtiöiden osakepääomavaatimuksen alentamisella voidaan katsoa olleen merkittäviä vaikutuksia yritysten perustamishalukkuuteen.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman päätavoitteina on huolehtia työvoiman täysmääräisestä käyttämisestä ja työvoiman saatavuudesta, parantaa työelämän laatua ja työn tuottavuutta sekä edistää yrittäjyyshalukkuutta ja yritysten kasvua. Yrittäjyyshalukkuuden ja yritysten kasvuhakuisuuden parantamiseen pyritään vaikuttamaan mm. yrittäjyyskasvatuksella, verotuksen ja julkisen rahoituksen keinoin, yrittäjien sosiaaliturvaa kehittämällä sekä yritysten hallinnollista taakkaa vähentämällä. Lisäksi valmistellaan kansallinen innovaatiostrategia tiiviissä yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Kansallisen innovaatiostrategian tehtävänä on luoda edellytyksiä laaja-alaiselle innovaatiopolitiikalle suomalaisessa yhteiskunnassa, varmistaa innovaatioympäristömme kansainvälinen kilpailukyky sekä edistää innovaatioiden syntyä ja käyttöönottoa.

Yrittäjyyden vahvistaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
18) Tulevina vuosina edessä oleva poikkeuksellisen suuri pien- ja perheyritysten sukupolvenvaihdosten määrä edellyttää aktiivisia toimenpiteitä yritystoiminnan jatkamiskynnyksen madaltamiseksi.

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelma laati maaliskuussa 2007 toiminnastaan loppuraportin (KTM 7/2007), jossa luodaan katsaus ohjelman osana toteutettuihin toimenpiteisiin ja yrittäjyyden viimeaikaiseen kehitykseen Suomessa, ml. yritysten sukupolvenvaihdosten helpottaminen.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman päätavoitteina on huolehtia työvoiman täysmääräisestä käyttämisestä ja työvoiman saatavuudesta, parantaa työelämän laatua ja työn tuottavuutta sekä edistää yrittäjyyden ja yritysten kasvua. Hallitusohjelman mukaan perintö- ja lahjaverotus poistetaan yritysten sekä maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdoksilta. Lisäksi perheyritysten sukupolvenvaihdosten erityisongelmat selvitetään hallituskauden puoliväliin mennessä ja jatketaan toimia perheyritysten toimintaedellytysten parantamiseksi.

Julkisten yrityspalveluiden uudistamis- ja kokoamistyötä jatketaan Yritys-Suomi uudistuksen mukaisesti. Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmassa seurataan yrityspalve-

lu-uudistuksen valmistelua varten asetettujen työryhmien työn edistymistä. Vuonna 2007 ja 2008 uudistetut palvelut vakiinnutetaan koko maassa.

Alueiden kehittäminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 26) TE-keskuksia tulee vahvistaa lisäämällä niihin alueilla toimivia teknologia-asiamiehiä.

Alueiden kykyä hyödyntää T&K-osaamista tehostamalla koulutusta ja neuvontaa mm. vahvistamalla työvoima- ja elinkeinokeskusten teknologiayksiköiden resursseja parannetaan osana hallituksen teknologiapolitiikkaa.

Innovaatioympäristön tehokkuuden ratkaisee se, kuinka hyvin se reagoi nykyisiin ja tulevaisuuden toimintaympäristön tarpeisiin sekä innovaatiotoimijoiden kyky toimia kokonaisuutena. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rooli on merkittävä tässä kokonaisuudessa tutkimustiedon ja teknologian siirtämisessä talouden hyödynnettäväksi ja muun yhteiskunnallisen kehityksen tukemiseksi.

Teknologiaan panostaminen ja uuden teknologian hyödyntäminen ovat TE-keskuksen osastorajojen ylittävää toimintaa. Myös keksintöasiamiespalveluja on vahvistettu vuonna 2003 TE-keskuksissa.

TE-keskusten teknologiapalveluita vahvistettiin viidellä uudella teknologia-asiantuntijalla. Asiantuntijalisäykset kohdistuivat Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksiin. Teknologiapalveluiden vahvistamista jatketaan edelleen koko hallituskauden ajan.

TE-keskusten teknologiapalveluita vahvistettiin edelleen vuonna 2004 hallitusohjelman mukaisesti viidellä uudella teknologia-asiantuntijalla. Lisäykset kohdistuivat Kaakkois-Suomen, Lapin, Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Satakunnan TE -keskuksiin.

Vuonna 2005 lisättiin TE -keskusten teknologia-asiantuntijoiden määrää edelleen hallitusohjelman mukaisesti. Lisäykset kohdistuivat Hämeen, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen TE -keskuksiin.

Ministeri Pekkarinen päätti kesäkuussa 2005, että Työvoima- ja elinkeinokeskusten (TE-keskus) yritysosastojen teknologiayksiköt (14) siirretään 1.1.2006 alkaen suoraan TE-keskuksen johtajan alaisuudessa toimiviksi TE- keskusten teknologian kehittämisosastoiksi, joiden henkilöstö toteuttaa Tekesille asetettuja päämääriä ja tavoitteita Tekesin prosesseissa, tulosyksiköissä ja tiimeissä. TE-keskusten teknologian kehittämisosastojen tulosohjaus on osa ministeriön ja TE-keskusten sekä Tekesin tulosohjausta.

Ohjauksen kehittämisellä pyritään myös vaikuttamaan innovaatio- ja t&k -toiminnan laadulliseen ja määrälliseen kasvuun alueilla, erityisesti kasvukeskusten ulkopuolisilla alueilla. Tavoitteena on varmistaa koko maan potentiaalisten teknologia- ja innovaatiohankkeiden tasavertainen pääsy kehittämistoimien kohteeksi. TE-keskuksissa toimivan Tekesin asiantuntijaverkoston keskeisinä tehtävinä ovat sekä aktivointitoiminnan lisääminen ja sen tehokas kohdentaminen että kansallisten teknologiaohjelmien jalkauttaminen ja niiden tulosten siirto alueellisten toimijoiden käyttöön. Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Suomen energia- ja ilmastopolitiikka
Muut 4/2001 vp
Talousvaliokunta

1) Eduskunta edellytti 24.5.2002, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin kivihiilen käytön hallituksi rajoittamiseksi sähkön ja lämmön tuotannossa esimerkiksi kokonaiskäyttösopimuksin.

2) Eduskunta edellytti, että hallitus
– nopeuttaa tiukan energiansäästöohjelman toteuttamista ja ohjaa yhdyskunta- ja aluerakenteiden muotoutumista energian säästämiseksi,
– ryhtyy toimenpiteisiin säästöohjelmia tukevan energiansäästön yleislain säätämiseksi,
– ryhtyy toimenpiteisiin energian jakeluyhtiöitä koskevan palveluvelvoitteen säätämiseksi tiedottamisesta energiansäästötavoista ja uusista tekniikoista kuluttajille ja
– ryhtyy toimenpiteisiin energiaverotuksen kehittämiseksi energiansäästöä edistävällä tavalla.

3) Eduskunta edellytti, että uusiutuvan energian tutkimusta, kehittämistä ja käyttöönottoa tuetaan ilmastostrategiaan sisältyvän edistämisohjelman mukaisesti kuitenkin niin,
– että biomassan käyttöä edistetään ohjelmaa enemmän muun muassa veropolitiikan, investointitukien ja teknologian kehittämistukien sekä kestävän metsätalouden metsänparannusvarojen lisäresursseilla, tehostamalla energiapuun ja turpeen käyttöä,
– että kehitetään kierrätyspolttoaineiden, lajitellun yhdyskuntajätteen, biokaasujen ja muiden biomassojen käyttöä ja
– että uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön jakeluverkkoihin pääsy turvataan esimerkiksi vihreiden sertifikaattien kauppaan perustuvalla järjestelmällä ja asettamalla tarvittaessa ostovelvoitteita verkon haltijoille.

4) Eduskunta edellytti, että hallitus antaa eduskunnalle selvityksen lausumien toteutumisesta seuraavan vaalikauden aikana.

Valtioneuvosto antoi 24.11.2005 eduskunnalle selonteon "Lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksia — kansallinen strategia Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi" (VNS 5/2005 vp). Strategian liitteenä 1 on selvitys vuoden 2001 ilmastostrategian toteuttamisesta ja eduskunnan lausumien mukaisista toimista. Uuden strategian linjaukset ja tavoitteet korvaavat vuoden 2001 strategian. Eduskunta hyväksyi kannanottonsa selonteosta 6.6.2006. Kannanottoon sisältyi kahdeksan lausumaa. Strategiaa toimeenpannaan ja toimeenpanoa seurataan työssä mukana olevien kuuden ministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, ulkoasiainministeriön, valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä. Hallitus on ryhtynyt valmistelemaan uutta energia- ja ilmastostrategiaa.

Eduskunnan saaman uuden selonteon energia- ja ilmastopolitiikasta ja sen sisältämän, vuoden 2001 strategiaa koskevan toteutumaselvityksen vuoksi lausuma voidaan poistaa. Asia ei enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Korkeakoulukeksinnöt
HE 259/2004 vp — EV 28/2006 vp
Sivistysvaliokunta

Eduskunta edellytti 7.4.2006, että hallitus seuraa korkeakoulukeksintöjä koskevan lainsäädännön toimivuutta ja että tästä annetaan selvitys sivistysvaliokunnalle kolmen

vuoden kuluessa lainsäädännön voimaantulosta. Seurata tulee muun muassa sitä, miten korkeakoulut täyttävät toimintavelvollisuutensa sen jälkeen, kun oikeudet keksintöön on otettu korkeakoulukeksintöjä koskevan lain 7 §:n mukaisesti. Tarvittaessa tulee tehdä säännösehdotukset määräaikojen asettamisesta.

Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin (369/2006) tuli voimaan 1.1.2007, joten selvityksen laatimista ei ole vielä kertomusvuonna aloitettu. Asiaa selostetaan tulevissa kertomuksissa kyseisen lausuman yhteydessä.

Innovaatiohankkeet
K 3 /2005 vp — EK 32/2005 vp
Tulevaisuusvaliokunta

2. Tulevaisuusvaliokunta esitti, että hallitus selvittää kuluneiden viimeisen viiden vuoden innovaatiohankkeiden tuloksia ja nimeää selvästi jonkun elimen vastuuseen innovaatiohankkeiden vaikuttavuuden arvioinnista.

Valtioneuvosto teki 7.4.2005 periaatepäätöksen julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä. Sen mukaan Suomen Akatemia ja Teknologian kehittämiskeskus kehittävät yhdessä Sitran ja muiden rahoittajien kanssa keskinäistä rahoitus- ja muuta yhteistyötään tutkimus- ja innovaatiorahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi ja nykyistä suurempien toimintakokonaisuuksien muodostamiseksi ja toteuttamiseksi.

Suomen Akatemia ja Teknologian kehittämiskeskus käynnistävät yhteistyössä julkisen tutkimusjärjestelmien rakenteellisten kehittämistoimien vaikutuksia koskevan selvitystyön osana ko. organisaatioiden tehtävänä olevaa yleistä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vaikutusten arvioinnin kehittämistä.

Teknologian kehittämiskeskus on kehittänyt rahoittamiensa hankkeiden vaikuttavuusarviointeja. Nykyisin käytössä oleva hankkeiden seurantajärjestelmä mahdollistaa hankkeiden seurannan myös muutama vuosi hankkeiden päättymisen jälkeen, missä vaiheessa varsinaiset vaikutukset alkavat näkyä esim. uusina työpaikkoina, kasvaneena liikevaihtona jne.

VTT:llä on kehitetty sen oman toiminnan vaikuttavuusarviointia, ja menetelmää on tarkoitus käyttää myös eräiden muiden laitosten vaikuttavuusarvioinneissa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on teettänyt ulkopuolisen arvion Keksintösäätiön toiminnan vaikuttavuudesta. Työ valmistui keväällä 2006.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Energia- ja ilmastostrategia
VNS 5/2005 vp — EK 17/2006 vp
Talousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 6.6.2006, että hallitus aktiivisesti, jo Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella, edistää EU:n toimia globaalin ilmastosopimuksen aikaansaamiseksi tavoitteena, että
– sopimus kattaa kaikki valtiot tai, mikäli olennaista kattavuutta ei saavuteta, että EU-tasolla tarkastellaan, onko päästökauppa nykyisessä muodossaan ilmastonmuutoksen torjunnan ja EU:n kilpailukyvyn kannalta tarkoituksenmukainen,
– uusi sopimus painottaa teknologiakehitystä yhtenä keskeisenä keinona vastata ilmastonmuutokseen ja ottaa tältä osin huomioon sen lähtökohdan, joka sisältyy Aust-

ralian, Intian, Japanin, Kiinan, Etelä-Korean ja Yhdysvaltojen nk. puhtaan kehityksen ja ilmastokysymysten kumppanuudesta antamaan julistukseen,
– päästökaupan säännöt muutetaan soveltuvin osin vastaamaan arvopaperikaupassa noudatettavia periaatteita toiminnan läpinäkyvyyden takaamiseksi,
– EU:ssa osoitetaan riittävät voimavarat ilmastonmuutoksen torjuntaan tarvittavan uuden teknologian pitkäjänteiseen tutkimukseen, kehittämiseen ja kaupallistamiseen ja että tähän liittyvän rahoituksen osalta harkitaan uusia tapoja esimerkiksi päästökaupparahaston muodossa.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus turvaa energian saatavuuden kohtuuhintaan ja maamme energiahuoltovarmuuden kaikissa oloissa. Energiantuotannon omavaraisuus ja toimitusvarmuus on oltava niin riittävä, että yhteiskunnan perustoiminnot ja elinkeinoelämän toimivuus kansainvälisissä toimitushäiriöissäkin turvataan. Sähkön saatavuus on varmistettava vastaamaan kulutuskysyntää poikkeuksellisissakin olosuhteissa.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus
– ryhtyy toimenpiteisiin pitkän aikavälin, esimerkiksi vuoteen 2050 ulottuvan energia- ja ilmastostrategian laatimiseksi, jossa peruslähtökohtana on päästöjen vähentäminen kestävälle tasolle sekä päästöttömään tai vähäpäästöiseen energiaan perustuvan energiaomavaraisuuden olennainen parantaminen ja keskeiset toimenpiteet niiden saavuttamiseksi,
– huolehtii siitä, että energiantuotanto Suomessa pidetään vastaisuudessakin monipuolisena ja mahdollisimman omavaraisena. Mitään päästötöntä, vähäpäästöistä taikka päästöjen kannalta neutraalia, kestävää ja kustannusrakenteen kannalta kannattavaa tuotantomuotoa, myöskään ydinvoimaa, ei saa sulkea pois, vaan kaikkia energiamuotoja tulee arvioida yhteiskunnan kokonaisedun kannalta,
– käyttää ohjauskeinoja ja selvittää ennakkoluulottomasti uusia tapoja energiantuotannon vähentämiseksi fossiilisilla polttoaineilla ja tuotannon lisäämiseksi kotimaisilla uusiutuvilla energialähteillä, erityisesti bioenergialla, sekä turpeen kilpailukyvyn parantamiseksi suhteessa kivihiileen. Uusiutuvien energialähteiden, kuten bioenergian, peltobiomassojen ja biokaasun sekä jäte-energian ml. jätteen kaasutus ja poltto, vesivoiman, tuulivoiman, maalämmön ja lämpöpumppujen sekä vetyenergian hyödyntämiseksi on laadittava toimenpideohjelma ja tavoitteet.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus esittää toimenpideohjelman energian säästön ja energiatehokkuuden lisäämiseksi sekä huolehtii energiansäästösopimusten jatkon pikaisesta varmistamisesta. Valtion on osaltaan osallistuttava eri toimenpitein niiden edistämiseen sekä kannustettava säästöön ja tehokkuuteen johtavan uuden teknologian tutkimukseen, kehittämiseen ja kaupallistamiseen kotimaassa ja vientimarkkinoilla.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus osaltaan vaikuttaa Pohjoismaisen sähköpörssin, Nord Poolin, toiminnan läpinäkyvyyden parantamiseksi ja huolehtii siitä, että asianomaiset viranomaiset seuraavat pörssissä toimijoiden luotettavaa markkinoilla käyttäytymistä markkinapaikan uskottavuuden takaamiseksi.

6. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla edistetään biopolttoaineiden käytön lisäämistä asteittain EU:n tavoitteiden mukaisesti ajoneuvoliikenteessä.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus esittää energiateknologioiden tutkimukseen, kehittämiseen, kaupallistamiseen sekä investointeihin ja muihin edistämistoimiin tarpeelliset määrärahat, jotta muun muassa uusiutuvan energiankäytön lisäämiselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja edistää ympäristöteknologian vientiä.

8. Eduskunta edellyttää, että hallitus laadituttaa valtakunnallisen selvityksen yhteiskunnan, ml. yhdyskuntarakenteen, ekotehokkuuden lisäämismahdollisuuksista erityisesti ilmastotavoitteen näkökulmasta.

Kohdan 1 tavoitteet on otettu huomioon Suomen puheenjohtajuuskauden neuvotteluissa. Päästökauppajärjestelmän toimintaa tarkasteltiin Suomen puheenjohtajakaudella mm. kilpailukykyä, energiaa ja ympäristöä käsittelevässä korkean tason työryhmässä. Kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen edusti Suomea työryhmässä.

Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallitus laatii pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategian. Kauppa- ja teollisuusministeriö on käynnistänyt ministeriöiden välisenä yhteistyönä uuden strategian valmistelun. Siinä yhteydessä otetaan kantaa mm. energiahuollon omavaraisuuden turvaamiseen, energiapoliittisten ohjauskeinojen sisältöön sekä uusiutuvan energian edistämisen ja teknologian rahoitukseen. Strategian valmistelun yhteydessä otetaan kantaa talousvaliokunnan lausuman kohtiin 2, 3 ja 7.

Kohdan 4 osalta kauppa- ja teollisuusministeriö on toimittanut komissiolle 29.6.2007 kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman, jonka tavoitteena on saavuttaa energiapalveludirektiivin mukainen 9 %:n säästö päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla vuoteen 2016 mennessä. Toimintasuunnitelmaan on koottu hallinnonaloittain merkittävimmät käytössä olevat energiansäästötoimet, joiden säästövaikutukset voidaan määrällisesti arvioida.

Keskeisiä toimia ovat energiatehokkuussopimukset. Kauppa- ja teollisuusministeriö allekirjoitti 4.12.2007 elinkeinoelämää edustavien järjestöjen, kuntien ja öljyalan kanssa uudet energiatehokkuussopimukset, jotka laajentavat ja tehostavat sopimusjärjestelmään mukaan lähtevien yritysten ja yhteisöjen energiansäästötoimia. Uusissa sopimuksissa on mukana myös uuden teknologian käyttöönotto.

Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaisesti laaditaan tiukennettu energiansäästöohjelma osana pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiaa.

Kohdan 5 osalta hallitus toimii aktiivisesti muiden Pohjoismaiden kanssa. Pohjoismaiset energiaministerit ovat päätelmissään korostaneet pohjoismaisten valvontaviranomaisten yhteistyön tärkeyttä (energiamarkkinaviranomaiset sekä rahoitusvalvontaviranomaiset). Pohjoismaisen ministerineuvoston alaisen sähkömarkkinavirkamiestyöryhmän tehtävänä on myös seurata sähköpörssin toimintaa. Pohjoismainen yhteistyö on välttämätöntä, koska Nord Pool ja Nord Pool Spot toimivat norjalaisen lainsäädännön perusteella sekä norjalaisten viranomaisten valvonnassa.

Kohdan 6 osalta laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä (446/2007) tuli voimaan vuoden 2008 alusta. Liikennepolttoaineiden jakelijoille on säädetty velvoite toimittaa vuosittain kulutukseen vähimmäisosuus biopolttoaineita. Vähimmäisosuus kasvaa vuosittain siten, että se on vuonna 2008 vähintään kaksi prosenttia liikennepolttoaineiden jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä. Vuonna 2009 osuus on vähintään neljä prosenttia ja vuonna 2010 ja sen jälkeen vuosittain vähintään 5,75 prosenttia.

Kohdan 8 osalta ympäristöministeriö on selvittänyt yhteiskunnallisten toimintojen ekotehokkuutta useasta eri näkökulmasta asiaa tarkastelevassa Kulmakunta -selvityshankkeessa. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen tarve on esillä näissä selvityksissä.

Sähkön saatavuuden varmistaminen
HE 228/2006 vp — EV 170/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.11.2006, että hallitus toimenpiteillään turvaa sen, että sähkön saatavuus varmistetaan Suomessa kaikissa olosuhteissa riittävällä omavaraisuudella joutumatta turvautumaan sähkön käytön rajoituksiin.

Laki sähköntuotannon eräiden tehoreservien käytettävyyden varmistamisesta saatettiin voimaan 15.12.2006 lukien. Tehoreservin käytettävyyden varmistava järjestelmä otettiin käyttöön 1.1.2007 alkaen. Tehoreserviin liittyi kolme voimalaitosyksikköä, joiden teho on yhteensä 600 megawattia. Yksiköt pidetään talvikaudella 12 tunnin käyttövalmiudessa helmikuun 2011 loppuun saakka.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 8.3.2007 työryhmän valmistelemaan toimia sähkön kysyntäjouston kehittämiseksi ja sovittamiseksi osaksi sähkömarkkinoita. Kysyntäjoustolla tarkoitetaan hetkittäistä sähkönkulutuksen siirtoa toiseen ajankohtaan pois kysynnän huippuajankohdasta pääsääntöisesti vapaaehtoisesti markkinoilta tulevan ohjausvaikutuksen perusteella. Työryhmän tehtävänä on laatia esitys toimenpiteiksi kysyntäjouston edistämiseksi eri kuluttajaryhmissä. Työryhmätyön määräaika päättyy 15.2.2008.

Kauppa- ja teollisuusministeriö toimitti komissiolle 29.6.2007 kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman, jonka tavoitteena on saavuttaa energiapalveludirektiivin mukainen 9 %:n säästö päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla vuoteen 2016 mennessä. Toimintasuunnitelmaan on koottu hallinnonaloittain merkittävimmät käytössä olevat energiansäästötoimet, joiden säästövaikutukset voidaan määrällisesti arvioida. Keskeisiä toimia ovat vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset. Kauppa- ja teollisuusministeriö allekirjoitti 4.12.2007 elinkeinoelämää edustavien järjestöjen ja kuntien kanssa uudet energiatehokkuussopimukset, jotka laajentavat ja tehostavat sopimusjärjestelmään mukaan lähtevien yritysten ja yhteisöjen energiansäästötoimia muun muassa sähkön tuotannossa, siirrossa ja käytössä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö myönsi 3.10.2007 kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:lle luvan uuden 800 megawatin tehoisen sähkönsiirtokaapelin rakentamiseen Suomen ja Ruotsin välille. Uusi siirtoyhteys parantaa sähköverkon toimitusvarmuutta Suomessa vähentämällä vakavan häiriön ja toimituskeskeytyksen riskiä. Siirtoyhteys on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2011.

Kauppa- ja teollisuusministeriö käynnisti 21.11.2007 tilaustutkimuksen sähköntuotannon tasapainon arvioimiseksi aina vuoteen 2030 saakka. Tutkimus valmistuu talvella 2008.

Toimenpiteitä sähkön saatavuuden varmistamiseksi jatketaan.

Hankintatoimi
HE 50/2006 vp — EV 256/2006 vp
Talousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 16.1.2007, että hallitus selvittää hankintatoimen alaan liittyvän kuntien yhteistoiminnan edellyttämät erityislainsäädännön kehittämistarpeet.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää tarpeen säännellä erikseen voittoa tavoittelemattomien ja rajoitetun voitonjaon yhteisöistä, jotta erityisesti kansalaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen riittävä ja laadukas saanti voidaan turvata.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus antaa vuoden 2008 loppuun mennessä eduskunnalle selonteon hankintalainsäädännön vaikutuksista mm. palvelujen laatuun sekä mahdollisista muutostarpeista mm. kynnysarvoihin kuntien erilaisen koon huomioon ottaen.

Valtioneuvosto päätti 29.3.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Kohdissa 1 ja 2 mainitut ponnet sekä kohdassa 3 mainittu selonteko tullaan valmistelemaan yhtenä kokonaisuutena, koska asiat liittyvät keskeisesti toisiinsa. Kohdan 1 osalta asia liittyy myös vireillä olevaan kunta- ja palvelurakenneuudistuksen (Paras-hanke) toimeenpanoon.

Uusi hankintalainsäädäntö (hankintalaki 348/2007 ja erityisalojen hankintalaki 349/2007) tuli voimaan 1.6.2007, joten vuosi 2008 on ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi uuden lainsäädännön soveltamisessa. Selontekoa ja ponsia varten tarvitaan erilaisia tilastotietoja ja tietoja oikeussuojakeinojen käytöstä ja ratkaisuista, joita on saatavissa vasta kun uusi lainsäädäntö on ollut riittävän ajan voimassa. Aineisto tullaan keräämään pääasiassa vuoden 2008 aikana.

Oikeusministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö ovat asettaneet 30.11.2007 työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistamisesta. Työryhmän työtä varten tarvitaan osin vastaavia tietoja kuin selontekoa varten.

Syöttötariffit uusiutuvan energian edistämisessä
HE 100/2006 vp — EV 255/2006 vp
Talousvaliokunta

Eduskunta edellytti 16.1.2007, että hallitus selvittää muista EU-maista ja polttoturpeen syöttötariffista lauhdutusvoimalaitoksissa saatujen kokemusten perusteella tariffien laajentamista uusiutuviin energialähteisiin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan uusiutuvan ja biopohjaisen energian lisäkäytön varmistamiseksi tarvittavan erillisiä toimia. Erityisesti todetaan, että Hallitus toteuttaa syöttötariffin biokaasulaitosten (peltobiomassa, teurasjätteet, erilaiset karjalannat, yhdyskuntajätteet) osalta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti elokuussa 2007 työryhmän valmistelemaan biokaasulla tuotettavan sähkön syöttötariffijärjestelmän toteuttamista Suomessa. Työryhmä sai yksimielisen mietintönsä valmiiksi joulukuussa 2007 ja mietintö on lähetetty laajalle lausuntokierrokselle.

Työryhmä pitää tärkeänä uusiutuvan energian edistämisen tarkastelua kokonaisuutena. Biokaasulla tuotettavan sähkön syöttötariffi on tässä yksi erillinen ohjauskeino. Komissiolta vuoden 2008 alussa odotettava uusiutuvan energian puitedirektiiviehdotus sisältänee esityksen uusiutuvan energian kauppajärjestelmästä. Sen rakenteesta, ehdoista ja vaikutuksista kansallisiin tukijärjestelmiin tulisi olla näkemys ennen kuin biokaasusähkön syöttötariffijärjestelmää viedään eteenpäin.

Työryhmän työn tueksi on tilattu kaksi asiantuntijaselvitystä, joissa tarkastellaan erilaisia mm. eri EU-maissa käytössä olevia syöttötariffijärjestelmiä ja niiden soveltuvuutta Suomen tilanteeseen.

Päästökauppalain vaikutukset kaukolämpösektoriin
HE 161/2006 vp — EV 265/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 24.1.2007, että hallitus selvittää lain vaikutukset kaukolämpösektorin kehitykseen ja ryhtyy toimiin sektorin toimintaedellytysten turvaamiseksi.

EY:n komissio teki 4.6.2007 päätöksen Suomen jakosuunnitelmasta kaudelle 2008–2012. Komission päätöksen mukaan päästöoikeuksien kokonaismäärää on pienennettävä noin 2 miljoonalla hiilidioksiditonnilla vuodessa. Tämän johdosta hallitus antoi esityksen laiksi päästökauppalain muuttamisesta (HE 84/2007 vp). Hallituksen esityksessä sekä eduskuntakäsittelyn yhteydessä kauppa- ja teollisuusministeriö on selvittänyt päästöoikeuksien jaon vaikutusta kaukolämpösektorin toimintaedellytyksiin. Päästöoikeuksien jako ei muuta kaukolämmityksen kilpailukykyä öljylämmitykseen nähden, koska kevyen polttoöljyn veronkorotukset vuodelle 2008 nostavat öljylämmityksen kustannuksia. Päästökauppa nostaa puolestaan sähkölämmityksen kustannuksia huomattavasti.

Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallitus laatii pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategian. Strategiassa tulee harkittavaksi tulisiko eri lämmitysmuotojen asemaan ottaa kantaa.

Suomen teollisuussijoitus Oy:n toiminta
HE 180/2006 vp — EV 254/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.1.2007, että hallitus selvittää, miten Suomen Teollisuussijoitus Oy voi parhaiten toteuttaa elinkeinopoliittista tehtäväänsä kohdentamalla joustavasti sijoituksiaan pääomarahastoihin ja suorina sijoituksina niin, että yhtiö voi saavuttaa pitkällä aikavälillä liiketaloudellisen kannattavuuden.

Valtioneuvosto päätti 1.2.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle annetun elinkeinopoliittisen tehtävän toteuttaminen merkitsee aina tavanomaista suuremman riskin ottamista. Yhtiön riskinottoa on kuitenkin rajoitettu sekä laissa, että kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksillä. Yhtiön lakiin perustuva toimintatapa mahdollistaa riskialttiimpien elinkeinopoliittisten sijoitusten tasapainottamisen vähempiriskisillä sijoituksilla.

Yhtiön yhden kokonaisen taloussyklin pituinen toimintahistoria osoittaa, että se voi saavuttaa liiketaloudellisen kannattavuuden kohdentamalla joustavasti sijoituksia sekä pääomarahastoihin että suoraan yrityksiin. Yhtiön suorien sijoitusten osuus kaikista sijoituksista voi olla kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen mukaan enintään 30 prosenttia. Laki sallii tarvittaessa ylärajan nostamisen aina 49 prosenttiin. Riskialttiiden yritysten aikaisen vaiheen kasvusijoitusten ohella yhtiö voi tehdä tasapainottavia sijoituksia vähemmän riskipitoisiin kohteisiin. Se, että yhtiö tekee sijoituksensa lähes poikkeuksetta vähemmistösijoituksina ja aina samoilla ehdoilla kuin yksityiset sijoittajat, rajoittaa myös riskinottoa merkittävästi. Tämä johtuu siitä, että suurin yksityinen sijoittajaryhmä, työeläkeyhtiöt, sijoittavat varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Kauppa- ja teollisuusministeriön tilaaman tutkimuksen (Public Financing of Young Innovative Companies in Finland, MTI 3/2007) suosituksiin perustuen talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 20.6.2007 julkisten riskisijoittajien työnjakoa uudelleen muun muassa siten, että riskialttiit siemensijoitukset siirrettiin Teollisuussijoitukselta Finnvera Oyj:n alaisen Aloitusrahasto Vera Oy:n tehtäväksi.

Pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon liittämisestä muille asiakkaille aiheutuvat kustannukset
HE 181/2006 vp — EV 305/2006 vp
Talousvaliokunta

Eduskunta edellytti 13.2.2007, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, joilla voidaan varmistaa, ettei pienimuotoisen tuotannon verkkoon liittämisestä aiheudu riskiä kohtuuttomista kustannusrasitteista yksittäisille jakeluverkoille ja niiden asiakkaille, ja antaa niitä koskevat ehdotukset eduskunnalle vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Hallitus antoi eduskunnalle 12.10.2007 esityksen (HE 116/2007 vp), jolla ehdotettiin rajattavaksi sähköverkon vahvistuskustannuksia koskevaan liittymismaksuhelpotukseen oikeutettujen voimalaitosten koko merkittävästi pienemmäksi kuin laissa, johon lausuma viittaa. Laki sähkömarkkinalain 3 §:n muuttamisesta annettiin 21.12.2007 ja se tulee voimaan 1.2.2008. Lain arvioidaan poistavan eduskunnan lausuman edellyttämällä tavalla riskin siitä, että pienimuotoisen tuotannon verkkoon liittämisestä aiheutuisi kohtuuttomia kustannusrasitteita yksittäisille jakeluverkoille ja niiden asiakkaille.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Tilintarkastuslaki
HE 194/2006 vp — EV 293/2006 vp
Talousvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 6.2.2007, että hallitus seuraa pakollisesta tilintarkastuksesta vapauttamisen vaikutuksia ja, jos vapauttamisesta on kielteisiä vaikutuksia, hallituksen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin niiden poistamiseksi.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus aloittaa välittömästi yhteistyössä järjestöjen kanssa yhdistysten talouden ja hallinnon tarkastusta koskevien säännösten valmistelun niin, että yhdistyksissä tarkastus voidaan suorittaa sekä yhdistyksen sisäisiä että ulkopuolisia tarpeita varten tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee viivyttelemättä tarpeelliset säännökset ja määräykset, joiden perusteella HTM- ja JHTT-tilintarkastajat voivat suorittamansa tutkinnon ja saamansa käytännön kokemuksen hyväkseen lukien täydentää pätevyytensä KHT- ja/tai HTM-pätevyydeksi ja vastaavasti KHT- ja HTM-tilintarkastajat JHTT-pätevyydeksi siirtymäkauden aikana ja että hallitus valmistelee yhteistyössä KHT-, HTM- ja JHTT-yhdistysten kanssa tilintarkastajien tutkintovaatimusten kokonaisuudistuksen niin, että kaikille tilintarkastajille on yhteinen perustutkinto, jonka jälkeen voidaan erikoistua ja suorittaa erikoistumistutkinnot.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus asunto-osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen yhteydessä valmistelee erityisesti asunto-osakeyhtiöiden tarpeisiin soveltuvat tilintarkastajien kelpoisuutta, tilintarkastajien valintaa ja tilintarkastusta sekä mahdollisia muunlaisia tarkastajia ja muunlaista tarkastusta koskevat säännökset ja että asunto-osakeyhtiölain kokonaisuudistus tulee antaa eduskunnalle niin, että se ehditään käsitellä sekä saattaa voimaan ja sovellettavaksi viimeistään vuonna 2011 päättyvän siirtymäkauden välittömänä jatkeena.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii siitä, että uuden tilintarkastuslain johdosta rekistereihin tehtävät muutokset hoidetaan joustavasti ja mahdollisimman pienin kustannuksin asiakkaan kannalta.

6. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii siitä, että Suomessa toimivien ruotsinkielisten tilintarkastajien käytettävissä on hyvää tilintarkastustapaa koskevat ohjeet ja suositukset ruotsin kielellä.

Koska uusi tilintarkastuslaki on ollut voimassa vasta 1.7.2007 lukien, ei kohdassa 1 tarkoitettu vaikutusarviointi ole vielä ajankohtainen. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä patentti- ja rekisterihallitus tulevat seuraamaan uuden lain soveltamisen vaikutuksia erityisesti eduskunnan esille tuomin osin ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin havaittujen ongelmien poistamiseksi.

Kohdan 2 osalta voidaan todeta, että oikeusministeriö on asettanut 8.11.2007 työryhmän valmistelemaan ehdotusta yhdistyslain tarkistamiseksi. Työryhmän yhtenä tehtävänä on valmistella yhdistyksen tarkastusta koskevia säännöksiä. Lähtökohtana on edelleen, että pienimmät yhdistykset muiden yhteisöjen tavoin vapautetaan velvollisuudesta varsinaiseen tilintarkastukseen, jota voivat toimittaa vain auktorisoidut tilintarkastajat. Lakia kuitenkin täydennettäisiin yhdistysten nykyistä maallikkotilintarkastuskäytäntöä vastaavaa hallinnontarkastusta koskevilla säännöksillä. Työryhmän toimikausi päättyy 31.5.2008.

Kohdassa 3 edellytetään nykyisiltä kolmelta tilintarkastustutkinnolta keskinäistä hyväksi luettavuutta suuremmassa määrin kuin tähän asti on ollut mahdollista. KHT- ja HTM-tutkintojen hyväksymisvaatimusten uudistaminen aloitettiin kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla keväällä 2007 kutsumalla koolle asiantuntijatyöryhmä. Valmistelun tarkoituksena on saattaa voimaan nykyistä yksinkertaisemmat ja joustavammat hyväksymisvaatimukset sekä tutkintojen täydentämistä koskevat vaatimukset niin, että niitä voitaisiin soveltaa jo vuoden 2008 KHT- ja HTM-tutkinnoissa. Yhteistä perustutkintoa koskeva hanke on laajuudeltaan kattavampi: tämä tutkintojärjestelmän kokonaisuudistusta koskeva valmistelu tullaan käynnistämään tutkintojen täydentämishankkeen valmistuttua.

Vastaavasti valtiovarainministeriö asetti 27.9.2007 työryhmän, jonka tavoitteena oli toteuttaa eduskunnan lausuma JHTT-tutkinnon osalta.

Kohdassa 4 tarkoitetut asunto-osakeyhtiön tarpeisiin soveltuvat tilintarkastusta ja mahdollista muunlaista tarkastusta koskevat säännöt tullaan sisällyttämään asunto-osakeyhtiölain tulevaan kokonaisuudistukseen. Jatkovalmistelussa on mahdollista hyödyntää yhdistyslakityöryhmän työtä hallinnontarkastusta koskevien säännösten osalta. Uutta asunto-osakeyhtiölakia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2008 kuluessa.

Kohdassa 5 edellytetään uuden tilintarkastuslain johdosta rekistereihin tehtäviltä muutoksilta joustavuutta ja asiakkaalle aiheutuvia mahdollisimman pieniä kustannuksia. Lain tultua voimaan 1.7.2007 patentti- ja rekisterihallitus (PRH) on hinnoitellut tilintarkastuksesta luopumista koskevan osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen sekä vastaavan osuuskunnan sääntömuutoksen sellaiseksi, että ne ovat vain noin kuudesosa (57 €vs. 330 €) tavanomaisesta yhtiöjärjestys- tai sääntömuutoksesta. Edelleen PRH on ottanut käyttöön uuden lomakkeen, jolla mainittu muutos voidaan helposti panna vireille. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä PRH ovat myös molemmat julkaisseet verkkosivuillaan uuden tilintarkastuslain voimaantuloon liittyvää käytännönläheistä ja yksityiskohtaista soveltamisohjeistusta, jonka yritykset ovat kokeneet saatujen kommenttien perusteella erittäin hyödylliseksi.

Hallituksen on edellytetty kohdan 6 mukaisesti huolehtivan siitä, että Suomessa toimivien ruotsinkielisten tilintarkastajien käytössä on hyvää tilintarkastustapaa koskevat ohjeet ja suositukset ruotsin kielellä. Tilintarkastusta koskevien kansallisten suositusten antamiseen ei ole edelleenkään lakisääteistä velvoitetta, vaan siitä on vastannut KHT-tilintarkastajien ammatillinen yhdistys. Tilanne kuitenkin muuttuu jatkossa, kun kyseiset suositukset tullaan korvaamaan kansainvälisillä tilintarkastusstandardeilla (ISA-standardit), jotka tulevat EU-

lainsäädännön myötä pakottaviksi. Koska kyse on yhteisölainsäädännöstä, standardit tullaan kääntämään yhteisön toimesta myös ruotsiksi.

Pienimuotoisen sähköntuotannon määritelmän vaikutukset
HE 116/2007 vp — EV 116/2007 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2007, että hallitus seuraa tarkoin pienimuotoisen sähköntuotannon määritelmän vaikutuksia sähköntuotannon uudisrakentamiseen ja, että näin saadut käytännön kokemukset otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä.

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Energiantuotantomuotojen kilpailukyky ja turpeen päästökertoimen tarkistaminen
HE 84/2007 vp — EV 142/2007 vp
Talousvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 18.12.2007, että hallitus arvioi energia- ja ilmastostrategian yhteydessä eri energiantuotantomuotojen ja tuotantotapojen kilpailukyvyn ilmastopolitiikan, energiaomavaraisuuden ja kansallisen kilpailukyvyn näkökulmasta.
>
> 2. Eduskunta kiirehti hallituksen toimenpiteitä turpeen päästökertoimen tarkistamiseksi ottaen huomioon kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n tieteelliset selvitykset.

1. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan ilmasto- ja ympäristösitoumusten toteuttamisen ohella hallituksen energiapolitiikan tavoitteena on varmistaa energian toimitusvarmuus ja kohtuuhintaisuus sekä kasvattaa energian omavaraisuutta. Hallitus valmistelee pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiaa, joka on tarkoitus antaa selontekona eduskunnalla kevätistuntokaudella 2008.

Hallituksen tavoitteena on lisätä hyvin merkittävästi uusiutuvien energialähteiden käyttöä sekä nostaa tuntuvasti energian omavaraisuutta. Strategiassa linjataan keinot, joilla samaan aikaan turvataan energian säästö, energiatehokkuuden parantaminen, uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen, energiaomavaraisuuden kohentaminen ja päästöjen vähentäminen. Strategian valmistelun yhteydessä arvioidaan monipuolisesti myös strategian vaikutukset.

2. Vuosina 2002–2005 toteutetun turpeen energiakäyttöön liittyvien kasvihuonekaasupäästöjen tutkimusohjelman jatkoksi on vuosien 2006–2007 aikana tehty tarkentavia tutkimuksia erityisesti turpeesta valmistetun liikenteen polttoaineen kasvihuonekaasupäästöistä. Lisäksi on valmisteltu jatkoselvityksiä IPCC:n ohjeiden soveltamiseksi Suomessa sekä uusien tutkimusten tekemiseksi IPCC:n jatkotyötä varten.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Työttömyysturvan peruspäivärahan taso
Selonteko 4/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 25.4.1997 sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön mukaisen lausunnon. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin työttömyysturvan peruspäivärahan tason korottamiseksi ja verotuksen muuttamiseksi siten, etteivät peruspäivärahalla elävät työttömät joutuisi turvautumaan toimeentulotukeen kuin poikkeustapauksissa.

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea korotettiin vuoden 2002 maaliskuun alusta lukien 0,84 eurolla päivässä eli noin 18 eurolla kuukaudessa. Lisäksi työmarkkinatuen lapsikorotusten määrä korotettiin vuoden 2002 alusta vastaamaan työttömyyspäivärahan lapsikorotusta.

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena ovat ennen kaikkea aktivointiin ja työllistymiseen tähtäävät muutokset. Tämän tavoitteen toteutuksen osana 1.1.2004 lukien korotettiin toimenpiteiden ajalta maksettavia ylläpitokorvauksia. Ylläpitokorvaus on verovapaa ja muissa järjestelmissä, mm. toimeentulotuessa, niin sanottu etuoikeutettu tulo. Siten sen korottaminen ei lisää verotettavaa tuloa, eikä vähennä muita etuusmenoja.

Vuoden 2006 alusta toteutettiin työmarkkinatukiuudistus, jonka tavoitteena oli luoda kannustava toimeentuloetuuksien ja aktiiviohjelmien kokonaisuus. Toimeentulotuen ja työmarkkinatuen rahoitusta muutettiin kuntien kannustamiseksi tehokkaaseen työttömyyden hoitoon.

Lisäksi työn vastaanottamista on tuettu työn verotusta keventämällä.

Toimeentulotukea saavien työllistyminen on keskeisenä tavoitteena myös kokeilussa, jossa toimeentulotukea myönnettäessä osa ansiotuloista jätetään ottamatta huomioon. Kokeilu alkoi 1. maaliskuuta 2002 ja sitä jatketaan 31.12.2008 asti. Toimeentulotukea hakevan henkilön tai perheen ansiotuloista vähintään 20 prosenttia, kuitenkin enintään 150 euroa kuukaudessa jätetään ottamatta huomioon tukea myönnettäessä.

Hallitusohjelman mukaan hallitus käynnistää sosiaaliturvauudistuksen. Asia valmistellaan hallituksen 14.6.2007 asettamassa sosiaaliturvan uudistamiskomiteassa, jonka tehtäviin kuuluu laatia ehdotus muun muassa perusturvan uudistamisesta siten, että perusturvan taso on riittävä erilaisissa elämäntilanteissa aiheuttamatta tarvetta turvautua viimesijaiseen toimeentulotukeen.

Päivähoidon hallinto ja ohjaus
HE 91/1999 vp
Sivistysvaliokunta

> 5) Eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee säännösmuutokset, jotka antavat kunnille mahdollisuuden halutessaan siirtää päivähoidon hallinto ja ohjaus sosiaalilautakunnalta opetustoimesta vastaavalle lautakunnalle.

Hallitus on antanut eduskunnan edellyttämän esityksen laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 4 ja 28 §:n muuttamisesta (HE 151/2002vp). Esityksen mukaan kunta saisi päättää, minkä moniäänisen toimielimen hoidettavaksi lasten päivähoidon sekä kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen hallinto kunnassa annettaisiin. Päivähoito sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki säilyi-

sivät sosiaalipalveluna, joiden lainsäädännöllinen, rahoituksellinen sekä muu ohjaus ja valvonta kuuluisivat edelleen sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan.

Sosiaalihuoltolakia, lasten päivähoidosta annettua lakia sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia on muutettu väliaikaisesti (laeilla 155–157/2003) siten, että säännösten mukaan kunta voi itse päättää, minkä monijäsenisen toimielimen hoidettavaksi lasten päivähoidon sekä kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen hallinto kunnassa annetaan. Kyseisten tehtävien tulee kaikkien kuulua saman toimielimen toimivaltaan. Väliaikaiset säännökset ovat voimassa viisi vuotta ajalla 1.8.2003–31.7.2008.

Määräaikaiseen lainsäädäntöratkaisuun liitetään sosiaali- ja terveysministeriön laaja-alainen seuranta- ja arviointitutkimus, jonka avulla hallinnollisten ratkaisujen vaikutukset pyritään kattavasti selvittämään. Seurannan pohjalta arvioidaan lainsäädännön tarpeellisuus jatkossa.

Suomen Kuntaliitto ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes selvittivät päivähoidon hallinnon tilannetta kyselyllä keväällä 2004 sekä ylläpitävät ajankohtaista tietoa www-sivuillaan koko sosiaalihuoltolain väliaikaisen muutoksen voimassaoloajan. Lainmuutoksen ensimmäisen vuoden voimassaoloaikana kahdeksan kuntaa (Askainen, Kaarina, Kemi, Kouvola, Lohja, Rautalampi, Rautjärvi ja Vaasa) on siirtänyt päivähoidon hallinnon opetustoimeen. Ennen lainmuutosta kaksi kuntaa (Imatra ja Kerava) ja yhden kunnan ruotsinkielinen osa (Espoo) oli siirtänyt päivähoidon hallinnointitehtävät opetustoimeen. Tämän lisäksi kahdessa kunnassa päivähoidon hallinnosta vastaa joku muu lautakunta. 10 kuntaa on päättänyt opetustoimeen siirrosta vuosien 2005 ja 2006 aikana ja yksi kunta perustaa kasvatus- ja opetuslautakunnan uuden toimintamallin. Stakes kerää vuosien 2005 ja 2006 aikana kunnista tietoa hallinnonalakokeiluun liittyen sekä analysoi ja arvioi kokeilusta saatuja kokemuksia ja ohjausjärjestelmän toimivuutta eri hallintomalleissa. Stakesin tekemä raportti päivähoidon hallinnosta valmistui 2007 (Harju, Lindberg ja Välimäki: Päivähoidon hallinto kunnissa 2006, Stakes raportteja 9/2007.

Vuoden 2007 alusta voimaan tulleiden sosiaalihuoltolain (1329/2006), kansanterveyslain (1328/2006) ja lasten päivähoidosta annetun lain (1330/2006) muutoksilla vastuuta sosiaalihuollon ja kansanterveystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtimisesta on muutettu siten, että vastuu voidaan jakaa yhdelle tai useammalle kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle. Vuoden alusta 2007 toteutetuilla lain muutoksilla on myös kumottu päivähoidon hallintokokeilua koskevat määräaikaisesti voimassa olleet säännökset, koska uusi sosiaalihuoltolain 6 §:n säännös mahdollistaa myös kokeilulaissa tarkoitetun hallintomallin toteuttamisen.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Toimeentulotuki
HE 134/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.10.2000, että sosiaali- ja terveysministeriö seuraa sitä, että toimeentulotukiasioiden käsittelyajassa päästään TATO-ohjelmassa edellytettyyn tavoitteeseen.
>
> Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta erityisesti eläkeikäisten paluumuuttajien toimeentulo turvataan muiden etuusjärjestelmien kun toimeentulotuen kautta.

Eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua asetusta muutetaan siten, että maksukaton kertymiseen ei vaikuta se, onko maksun suorittamiseen myönnetty toimeentulotukea.

Eläkeikäisten paluumuuttajien ja muiden vastaavassa asemassa olevien maahanmuuttajien toimeentuloturva on järjestetty maahanmuuttajan erityistukilakiin (1192/2002) perustuvalla erityistuella. Uudistus tuli voimaan 1.10.2003. Lausuma ei tältä osin anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama maksutoimikunta luovutti mietintönsä 9.9.2005 (STM julkaisuja 2005:10). Mietinnössään toimikunta ehdotti muun muassa kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuslain mukaisten maksukattojen yhdistämistä, tai muuta toimenpidettä, joka suojaisi palvelujen käyttäjiä kohtuuttomalta maksurasitukselta. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan parhaillaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain ja asetuksen muutoksia. Ensi vaiheessa on tarkoituksena tehdä asiakasmaksuihin ja niiden perusteena oleviin tulorajoihin kustannuskehitystä vastaava tasokorotus ja ottaa käyttöön maksujen ja tulorajojen indeksitarkistusmenettely. Myös maksukattoa ehdotetaan jatkossa tarkistettavaksi kustannuskehityksen mukaisesti. Asiakasmaksulainsäädännön uudistamistyötä jatketaan.

Eduskunta on 21.11.2007 hyväksynyt toimeentulotukilain 14 a §:ään sisältyvät toimeentulotuen viivytyksettömän käsittelyn sekä henkilökohtaiseen keskusteluun pääsyn määräajat (173/2007). Lain mukaan kiireellisessä tilanteessa päätös on tehtävä jo samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä. Muussa kuin kiireellisessä tilanteessa toimeentulotukipäätös tulee tehdä viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen tekemisestä, jos samassa yhteydessä on annettu päätöksentekoa varten tarvittava selvitys. Kiireettömässä tilanteessa asiakkaalle tulee järjestää tilaisuus keskustella henkilökohtaisesti toimeentulotukiasiassaan sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun hän on tätä pyytänyt. Määräaikojen soveltaminen koskee kaikkia toimeentulotukiasiakkaita. Muutokset tulevat voimaan 1.1.2008 lukien.

Aikuiskoulutustuen kehittäminen
HE 150/2000 vp
Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta

Eduskunta edellytti 4.12.2000, että koulutusaikaiset tukijärjestelmät sovitetaan tarkoituksenmukaisella tavalla yhteen siten, ettei määräaikaisissa palvelussuhteissa olevia aseteta ilman hyväksyttävää syytä eri asemaan kuin niitä, joilla on toistaiseksi voimassa oleva palvelussuhde.

Eduskunta edellytti, että aikuiskoulutustuen tavoitteiden toteutumista seurataan ja mahdollisesti ilmenevät puutteet korjataan esim. lyhentämällä ansainta-aikavaatimusta.

Työmarkkinajärjestöt perustivat yhteisen työryhmän vuonna 2004 aikuiskoulutustuen seurantaa varten. Työryhmän määräaika on kolme vuotta. Työryhmä ei ole esittänyt muutoksia määräaikaisissa palvelussuhteissa olevien koulutustukietuuksiin tai niiden ansainta-aikoihin.

Aikuiskoulutustukeen vaadittava työssäoloaikavaatimus lyheni 1.8.2006 alkaen 10 vuodesta 5 vuoteen. Vuoden 2007 alusta lukien työssäoloajan laskentatapaa muutettiin siten, että työssäoloaika lasketaan eläkevakuutetuista ansioista työssäoloajan sijaan. Tämä parantaa jossain määrin määräaikaisissa työsuhteissa olleiden työssäoloajan kertymistä.

Hallitus asetti 14.6.2007 sosiaaliturvan uudistamiskomitean, jonka yhtenä tehtävänä on aikuiskoulutusajan toimeentuloturvan kehittäminen. Lisäksi opetusministeriö asetti 17.8.2007 johtoryhmän valmistelemaan ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen toimeenpanoa. Johtoryhmän tehtävänä on muun muassa aikuisopiskelijoiden opintososiaalisten etuuksien uudistaminen.

Perusturvan parantaminen
HE 155/2001 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2001, että hallitus selvittää vuoden 2002 aikana, miten toimeentulotukea saavien asemaa parannetaan ottaen erityisesti huomioon sen, että kaikkien toimeentulotukea saavien asemaa ei voida parantaa työelämään osallistumiseen kannustavilla toimilla. Selvityksen perusteella hallituksen tulee tehdä ehdotukset tarvittavista lainsäädäntömuutoksista seuraavan valtion talousarvioesityksen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt eduskunnan lausumassa edellytetyn selvitystyön. Ministeriön käsityksen mukaan perusturvan keskeisimpiä ongelmia on se, että ensisijaisten etuusjärjestelmien piirissä olevat joutuvat kohtuuttoman usein turvautumaan toimeentulotukeen. Tämän vuoksi erityisesti pitkäaikaisesti toimeentulotuen varassa olevien asemaa parannetaan parhaiten ensisijaisia etuusjärjestelmiä ja verotusta kehittämällä, jolloin toimeentulotuki muodostuisi alkuperäisen tavoitteensa mukaisesti lähinnä tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden turvaverkoksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole tässä vaiheessa katsonut toimeentulotukilakia koskevien säädösmuutosten toteuttamista tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esitykseen perustuen Eduskunta hyväksyi lain sosiaalisesta luototuksesta (1133/2002). Sosiaalisen luototuksen avulla voidaan osaltaan helpottaa myös toimeentulotuen piirissä olevien taloudellisia vaikeuksia. Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut sosiaalista luototusta koskevan oppaan, joka on lähetetty kuntiin kesäkuussa 2003.

Velkaantuneiden toimeentulotuen asiakkaiden asemaa on parannettu oikeusministeriön ja pankkiyhdistyksen kanssa yhteistyössä luodulla kevennetyllä velkasovinto-ohjelmalla, joka oli kohdistettu pitkäaikaisesti maksukyvyttömiin toimeentulotuen saajiin. Hallitusohjelman mukainen velkahallintaohjelma on laadittu. Ohjelman tavoitteena on estää velkaongelmien syntyminen ja niiden syveneminen.

Suositukset toimeentulotuen käyttämiseksi entistä joustavammin ja tehokkaammin pitkäaikaisesti toimeentulotuen asiakkaana olevien henkilöiden tukemiseksi on kirjattu toimeentulotukioppaaseen, joka lähetettiin kuntiin vuonna 2007. Suosituksissa korostetaan moniammatillisen osaamisen ja viranomaisten välisen yhteistyön tarvetta pitkäaikaisasiakkaiden palvelemisessa.

Toimeentulotuessa on ollut 1.4.2002 lähtien käynnissä ns. etuoikeutetun tulon kokeilu. Toimeentulotukiasiakkaan ansiotulosta jätetään ottamatta huomioon vähintään 20 prosenttia, kuitenkin enintään 150 euroa toimeentulotuen määrää laskettaessa. Kokeilun voimassaoloa on jatkettu 31.12.2008 asti. Kokeilun tavoitteena on edistää toimeentulotuen saajien työllistymistä ja parantaa heidän taloudellista tilannettaan.

Vuoden 2006 alusta voimaan tulleella työllisyyspaketilla ja siihen liittyvällä kuntien ja valtion välisen toimeentulotuen rahoituksen uudistuksella on tarkoitus tukea pitkään työttömänä olleiden ja toimeentulotukea saavien työllistymistä ja näin parantaa toimeentulotukea saavien asemaa myös taloudellisesti.

Toimeentulotukilakia muutettiin 1.9.2006 alkaen siten, että toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin ei enää lueta asumiskulujen 7 prosentin omavastuuta. Toimeentulotuen perusosien määrää ei alennettu, vaan omavastuuosuus jäi toimeentulotukiasiakkaan käytettäväksi muihin perusosalla katettaviin menoihin. Muutos paransi toimeentulotuen asiakkaiden mahdollisuuksia selviytyä paremmin muista toimeentulotuen perusosalla katettavista jokapäiväisistä menoistaan. Muutos paransi erityisesti kalliiden asumiskustannusten alueilla asuvien toimeentulotukiasiakkaiden tilannetta.

Hallitus asetti 14.6.2007 sosiaaliturvan uudistamista valmistelevan komitean, jonka tehtävänä on muun muassa laatia ehdotus perusturvan uudistamisesta siten, että perusturvan taso on riittävä erilaisissa elämäntilanteissa aiheuttamatta tarvetta turvautua viimesijaiseen toimeentulotukeen ja että järjestelmä on selkeä ja tekee mahdolliseksi työn ja sosiaaliturvan yhdistämisen nykyistä paremmin. Komitean määräaika on 31.12.2009 asti.

Yhtenäinen maksukatto terveydenhuoltoon
HE 187/2001 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 11.12.2001, että hallitus selvittää terveydenhuollon asiakasmaksujen ja maksukaton samoin kuin sairausvakuutuslain mukaisten omavastuiden vaikutuksia palvelujen käyttöön sekä palvelujen käyttäjien ja kuntien taloudelliseen asemaan sekä selvittää erilaiset vaihtoehdot yhtenäisen, kaikki terveydenhoidon menot kattavan asiakkaan maksukyvyn huomioon ottavan maksukaton aikaansaamiseksi.
>
> Eduskunta edellytti 11.12.2001, että muutettaessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevaa asetusta 1.1.2002 lukien
> –asetuksen 3 §:n 5 momentissa tarkoitettu muun henkilön kuin lääkärin tai hammaslääkärin suorittamasta kotikäynnistä perittävä maksu säädetään 6 euroksi, ja
> –asetuksen 11 §:n 1 momentissa säädetään, että sarjassa annettavasta hoidosta maksu saadaan periä enintään 45 kerralta kalenterivuodessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua asetusta (912/1992) muutettiin 5.12.2001 annetulla valtioneuvoston asetuksella (1168/2001) siten, että maksuja tarkistettiin kustannustason muutosta vastaavasti ja samalla maksujen suuruudet määriteltiin euromääräisinä. Tässä yhteydessä asetuksen 11 §:n 1 momentissa säädettyä sarjassa annettavan hoidon vuotuisten perintäkertojen määrää alennettiin viidestäkymmenestä neljäänkymmeneenviiteen. Asetuksen 3 §:n 5 momentin mukainen maksu määrättiin 7 euroksi. Asia ei anna tältä osin enää aihetta toimenpiteisiin.

Kaikki terveydenhuollon menot kattavan asiakkaan maksukyvyn huomioon ottavan maksukaton toteuttamista on selvitetty sosiaali- ja terveysministeriön maksutoimikunnassa. Toimikunta totesi mietinnössään (STM julkaisuja 2005:10), että erillisistä maksukatoista aiheutuvan kokonaisrasituksen pienentäminen olisi asiakkaiden näkökulmasta perusteltua ja tarpeellista. Yhteisen maksukaton toteuttamiseen liittyy kuitenkin monia sekä käytännöllisiä että periaatteellisia ongelmia, joita toimikunta ei kyennyt ratkaisemaan sille annetun määräajan rajoissa. Toimikunta ehdottikin, että paljon sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävien kohtuuttoman maksurasituksen välttämiseksi tulisi käynnistää jatkotyö, jossa valmisteltaisiin yhteinen maksukatto tai muu vastaava malli.

Jatkovalmistelu toteutetaan osana sosiaaliturvan kokonaisuudistusta selvittävän SATA-komitean työtä. Ensimmäisessä vaiheessa Stakes tekee asiaa koskevan selvityksen. Valmisteltavana olevan toimeksiantosopimuksen mukaan Stakesin tulee selvittää:

1) miten kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen vuotuiset maksu- ja omavastuukatot voitaisiin yhdistää yhdeksi yhtenäiseksi maksukatoksi, taikka
2) millä muulla vaihtoehtoisella mallilla paljon palveluja ja lääkkeitä käyttävien asemaa voitaisiin muutoin parantaa oikeudenmukaisella tavalla.

Selvityksessä tulee tarkastella asiaa yksittäisten kansalaisten, kunnallisen terveydenhuollon ja Kansaneläkelaitoksen näkökulmasta. Selvityksessä tulee lisäksi arvioida eri mallien tekniset toteutusvaihtoehdot sekä miten käytännössä järjestetään maksujen ja omavastuiden karttumisen seuranta viranomaisten toimesta ja eri vaihtoehtojen toteutusaikataulut. Eri vaihtoehtojen taloudelliset vaikutukset eri toimijoille tulee selvittää.

Stakesin selvityksen perusteella SATA-komitea tekee tarvittavat ehdotukset yhtenäisestä maksukattojärjestelmästä.

Päivähoitomaksuperusteiden tarkistaminen
HE 188/2001 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 4.12.2001, että hallitus selvittää päivähoitomaksuihin liittyviä rakenteellisia ongelmia ja säädösten selkeyttämistarvetta ja antaa eduskunnalle esityksen tarvittavista lainsäädäntömuutoksista vuoden 2002 aikana.

Lasten päivähoidon maksuja muutettiin vuoden 2002 alussa samalla kun euromuunnos astui voimaan. Silloin muutettiin maksujen perusteena olevia tulorajoja, alinta ja ylintä perittävää maksua sekä muiden kuin kahden päivähoitoikäisen sisaruksen vaikutusta maksun perusteena oleviin perheen tuloihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 19.12.2003 sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen perusteita ja määräytymistä selvittävän toimikunnan. Toimikunta asetti lasten päivähoidon maksuja koskevan lainsäädännön uudistamistarvetta selvittävän alajaoston.
Toimikunta jätti mietintönsä 23.9.2005 (STM 2005:10). Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti jatkovalmistelun mietinnön laajalla lausuntokierroksella.

Toimikunnan esitysten pohjalta sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltiin vuoden 2007 aikana sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen muutoksia. Virkamiestyönä tehty muutosesitys oli hallituksen sosiaalipoliittisen ministeriryhmän käsittelyssä 9.11.2007. Ministeriryhmän päätöksen mukaa lasten päivähoidon maksujen rakennetta selkiytetään uudistamalla maksujen perustana olevaa perhekäsitettä. Samalla maksujen tasoa korjataan vastaamaan vuoden 2002 jälkeistä kustannuskehitystä ja maksuista sekä tulorajoista tehdään indeksisidonnaisia. Hallitus antaa esityksen tarvittavista lakimuutoksista eduskunnalle kevätistuntokaudella 2008.

Väestö ja perheen asema
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 19) Hallituksen tulee kehittää ja ottaa käyttöön perhe- ja lapsimyönteisiä kannustimia. Lapsiperheiden tukeminen siten, että köyhyyttä ja syrjäytymistä ehkäistään, on viisasta tulevaisuuspolitiikkaa: sillä voidaan katkaista ylisukupolvisia ketjuja.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on helmikuussa 2003 valmistunut Perhepoliittinen strategia; Linjauksia ja taustoja perhepolitiikan kehittämiseen -julkaisu, jossa on hahmoteltu ta-

voitteita ja keinoja lasten ja lapsiperheiden aseman parantamiseksi. Osa Perhepoliittisessa strategiassa ehdotetuista toimenpiteistä toteutetaan osana Sosiaalialan kehittämisohjelmaa. Lausuman kannalta keskeisimmät näistä hankkeista ovat Lapsiperheiden toimeentuloedellytysten kehittämishanke sekä Tilaa lapsille ja perheille yhteiskunnassa -hanke, jotka käynnistyvät kevään 2005 aikana.

Lapsiperheiden taloudellista tilannetta selvittävä hanke päättyi kesällä 2006. Hankkeessa valmistui kolme itsenäistä julkaisua. Stakesin julkaisema ”Lapsiperheiden taloudellisen tilanteen kehitys Suomessa 1990–2002” (Stakes Raportteja 4/2005), Sosiaali- ja terveysministeriön yhdessä Ympäristöministeriön kanssa julkaisema ”Lapsiperheiden asumisen muutokset 1995–2004” (STM selvityksiä 2006:39) sekä hanketta ohjanneen koordinaatioryhmän loppuraportti ”Lapsiperheiden toimeentuloedellytysten kehittäminen koordinaatiotyöryhmän yhteenvetoraportti” (STM selvityksiä 2006:31). Koordinaatioryhmän ehdotuksia sisällytettiin hallituksen esitykseen eduskunnalle vuoden 2007 valtion talousarvioksi.

Tilaa lapsille ja perheille yhteiskunnassa -hanke käynnistyi syksyllä 2005 isyyden aseman vahvistamiseen liittyvällä tiedotuskampanjaosiolla. Vuonna 2006 tehtiin selvitys äitiys- ja lastenneuvoloiden valmiuksista huomioida isät ja isyys neuvolatyössä. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisee selvitysraportin vuonna 2007, jolloin hanke myös päättyy. Selvityksen perusteella arvioidaan neuvolatoiminnan ohjauksen kehittämistarve isien huomioimiseksi aiempaa paremmin neuvolajärjestelmässä.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Väestö ja perheen asema
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 20) Perhepoliittisten tukien tulee kannustaa perheen perustamiseen nykyistä aikaisemmassa vaiheessa.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on helmikuussa 2003 valmistunut Perhepoliittinen strategia; Linjauksia ja taustoja perhepolitiikan kehittämiseen -julkaisu, jossa on hahmoteltu tavoitteita ja keinoja muun muassa siihen, miten perheen perustamista voitaisiin aikaistaa. Osa Perhepoliittisessa strategiassa ehdotetuista toimenpiteistä on käynnistetty osana Sosiaalialan kehittämisohjelmaa ja osa, muun muassa perheen perustamisen aikaistamiseen liittyvät kysymykset, on tarkoitus käynnistää erillisinä hankkeina mahdollisuuksien mukaan kevään 2004 aikana.

Osana Sosiaalialan kehittämisohjelmaa on käynnistetty Lapsiperheiden taloudellista tilannetta selvittävä hanke syksyllä 2004. Hankkeen osana valmistui Stakesin julkaisema selvitys lapsiperheiden toimeentulokehityksestä elokuussa 2005 (Stakes Raportteja 4/2005). Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisu yhdessä Ympäristöministeriön kanssa lapsiperheiden asumista koskevan selvityksen (STM selvityksiä 2006:39) ja hankkeen koordinaatioryhmä julkaisi yhteenvetoraportin (STM selvityksiä 2006:31) kesällä 2006. Hankkeessa esille nousseita uudistusehdotuksia otettiin huomioon hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion vuoden 2007 talousarvioksi.

Osaltaan perheiden varhemman vaiheen perustamisen tukemiseen liittyvä Tilaa lapsille ja perheille yhteiskunnassa -hanke käynnistyi syksyllä 2005 isyyden aseman vahvistamiseen liittyvällä tiedotuskampanjaosiolla. Hanke päättyy vuoden 2007 alussa julkaistavaan selvitykseen isien huomioimisesta äitiys- ja lastenneuvolajärjestelmässä. Isyyden tukemisen

kautta perheille luodaan entistä paremmat mahdollisuudet tasa-arvoiseen vanhemmuuteen niin kotona kuin työmarkkinoilla ja siten tuetaan perheen perustamista jo keskimääräisesti nykyistä varhaisemmassa vaiheessa.

Muilta osin Perhepoliittiseen strategiaan sisältyviä linjauksia, kuten lapsilisän korottaminen vuoden 2004 alusta sekä kotihoidon tukeen tulleet korotukset vuoden 2005 alusta, on toteutettu hallitusohjelman mukaisina toimenpiteinä. Vuoden 2007 talousarvioon sisältyi varsinaiseen hallitusohjelmaan kuulumattomina muiden muassa lasten kotihoidon tukeen ja vanhempainpäivärahajärjestelmään liittyviä korotuksia ja uudistuksia, joilla kannustetaan perheen perustamiseen entistä aikaisemmin.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Työttömyyseläke
HE 45/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.6.2002, että hallitus selvittää työttömyyseläkkeen saamiseen liittyvät ongelmat niiden osalta, jotka eivät täytä työttömyyseläkkeen ehtona olevaa työttömyyspäivärahan saamisen edellytystä ennen 1.1.1994 voimassa olleiden peruspäivärahan tarveharkintaa koskevien säännösten vuoksi ja ryhtyy selvityksen pohjalta tarvittaessa toimenpiteisiin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelman mukaan hallitus pyrkii määrätietoisesti vahvistamaan työvoiman tarjontaa, parantamaan sen kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa ja vähentämään työttömyyttä kestävästi alle viiden prosentin tasolle muun muassa parantamalla ikääntyneiden työntekijöiden edellytyksiä ja kannusteita jatkaa työelämässä sekä tehostamalla työttömien koulutusta, tukityöllistämistä ja työnvälitystä. Hallitus on myös käynnistänyt sosiaaliturvauudistuksen, jonka tavoitteena on työn kannustavuuden parantaminen, köyhyyden vähentäminen sekä riittävän perusturvan tason turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa.

Eläke- ja työllisyyspolitiikan yleistavoitteena on jo pitkään ollut työllisyyden parantaminen ja keskimääräisen eläkkeellejäämisiän nostaminen. Sen vuoksi myös pitkään työttömien kohdalla ensisijaiset toimenpiteet ovat olleet työllisyyden, työkunnon ja ammattitaidon parantamiseen suuntautuvia. Jotta pitkään työttömänä olevat pysyisivät näiden työllisyyteen tähtäävien aktiivitoimien piirissä, vuoden 2005 alusta voimaan tulleilla lainmuutoksilla työttömyysturva- ja eläkelainsäädäntöä uudistettiin muun muassa siten, että ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien toimeentulo turvataan jatkossa työttömyyseläkkeen sijasta työttömyysturvan lisäpäivärahaoikeudella. Vuodesta 2005 alkaen vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneillä ei ole enää ollenkaan oikeutta työttömyyseläkkeeseen ja ennen vuotta 1950 syntyneidenkin osalta työttömyyseläkeoikeus lakkaa asteittain siten, ettei työttömyyseläkettä voida myöntää kenellekään enää vuoden 2011 jälkeen.

Erityisen pitkään työttöminä olleiden ikääntyneiden työnhakijoiden, jotka olivat jääneet 1990-luvun laman aikana työttömiksi, kohdalla työllistymiseen johtavien toimenpiteiden arvioitiin kuitenkin kestävän heidän eläkeiän saavuttamiseen saakka. Tämän vuoksi heitä varten säädettiin erillislaki, laki eräiden pitkäaikaisesti työttömänä olleiden henkilöiden eläketuesta, joka tuli voimaan 1.5.2005. Heille haluttiin kertaratkaisuna turvata pitkäaikaistyöttömien eläketuella pysyvä, vähintään kansaneläkkeen määräinen toimeentulo. Eläketuki koostuu kansaneläkeosuudesta ja henkilölle vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneesta työeläkeosuudesta. Laki koskee vuosina 1941–1947 syntyneitä pitkäaikaistyöttöminä olleita henkilöitä, jotka ovat saaneet 1.1.1992–31.12.2004 välisenä aikana vähintään 2 500 päivältä työttömyysetuutta. Mainittuun 2 500 päivään luetaan myös mukaan muun muassa päi-

vät, joilta työttömyysetuutta ei ole maksettu työmarkkinatuen tarveharkinnan vuoksi. Eläketukea maksetaan henkilön 62 ikävuoden täyttymiseen saakka, jonka jälkeen hänellä on oikeus siirtyä varhentamattomalle vanhuuseläkkeelle.

Hallitus katsoo huomioon ottaen myös edellä tarkoitetut, vuonna 2005 voimaan tulleet lainmuutokset, ettei ennen vuotta 1994 voimassa olleilla työttömyysturvan peruspäivärahan tarveharkintaa koskevilla säännöksillä ja niiden vaikutuksella työttömyyseläkkeelle pääsemiseen ole enää sellaista merkitystä, jonka vuoksi työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä pitäisi vielä muuttaa. Eduskunnan lausuma ei siten anna aihetta toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut
HE 49/2002 vp — EV 299/2002 vp
Suuri valiokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.2.2003, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksusäännösten kokonaisuudistukseen sekä laitoshoidon että avopalveluiden osalta ryhdytään pikaisesti ja sen yhteydessä yhtenäistetään avo- ja laitoshoidon tulokäsite ja turvataan myös pitkäaikaisessa avohoidossa olevalle käyttövara. Eduskunta edellytti lisäksi, että uudistuksessa huolehditaan koko perheen toimeentulon turvaamisesta perheenjäsenen pitkäaikaisen avo- tai laitoshoidon aikana.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan avo- ja laitoshoidon rajanveto poistetaan asteittain sosiaalivakuutuksista. Ensimmäisenä toimenpiteenä on lailla 1151/2007 toteutettu kansaneläkkeen maksaminen alentamattomana laitoshoitoon vuoden 2008 alusta lukien. Tähän muutokseen perustuen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c §:ää on muutettu lailla 1217/2007 siten, että pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevan henkilön asiakasmaksu on 82 prosenttia hoidettavan nettotuloista. Jos maksu määräytyy puolisoiden yhteenlaskettujen tulojen perusteella, maksu on 41 prosenttia yhteenlasketuista nettotuloista. Hoidossa olevan henkilökohtaiseen käyttöön tulee kuitenkin aina jäädä kuukausittain vähintään 90 euron käyttövara.

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan parhaillaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain ja asetuksen muutoksia. Ensi vaiheessa on tarkoituksena tehdä asiakasmaksuihin ja niiden perusteena oleviin tulorajoihin kustannuskehitystä vastaava tasokorotus ja ottaa käyttöön maksujen ja tulorajojen indeksitarkistusmenettely. Maksukattoon ei ehdoteta tasokorotusta, mutta sitä ehdotetaan jatkossa tarkistettavaksi kustannuskehityksen mukaisesti. Lisäksi muun muassa päivähoidon asiakasmaksusäännösten perhekäsite ehdotetaan uudistettavaksi vastaamaan perheen todellista kokoa. Maksusäännösten uudistamistyötä tullaan jatkamaan.

Valtioneuvoston 14.6.2007 asettaman sosiaaliturvan uudistamiskomitean tehtävänä on muun muassa laatia ehdotus perusturvan uudistamisesta siten, että perusturvan taso on riittävä erilaisissa elämäntilanteissa aiheuttamatta tarvetta turvautua viimesijaiseen toimeentulotukeen. Komitean tehtävänä on myös laatia ehdotus kaikkein pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentulon nykyistä paremmin turvaavasta mallista. Tämän kokonaisuuden yhteydessä on tarkoituksenmukaista arvioida myös pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien henkilöiden sekä heidän perheidensä toimeentuloturvan kehittämistarpeita.

Työttömyysturvalaki
HE 115/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1) Eduskunta edellytti 11.12.2002, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yrittäjien työttömyysturvan pikaiseksi parantamiseksi.

2) Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää edellytykset laajentaa työttömyysturvan lisäpäiviin ja korotettuun ansio-osaan oikeutettujen piiriä siten, että yrittäjät, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajat tulisivat niihin oikeutetuiksi.

3) Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää edellytykset poistaa työmarkkinatuen saajan puolison tuloihin ulottuva tarveharkinta.

4) Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selkeyttääkseen työttömyysturvan ja opintotuen saamisedellytyksiä väliinputoamistilanteiden estämiseksi.

5) Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ohjeistaakseen työvoimaviranomaisia siten, että työvoimaviranomaiset pidättäytyvät langettamasta työttömälle työnhakijalle etuuden menetystä ajalle, jonka kunta tarvitsee lapsen hoitopaikan järjestämiseen.

Yrittäjien työttömyysturvaa on parannettu yrittäjien sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmän ehdotusten mukaisesti. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleella lainmuutoksella työttömyysturvalakia muutettiin siten, että henkilön siirtyessä yrittäjästä palkansaajaksi ja yrittäjäkassan jäsenestä palkansaajakassan jäseneksi hän säilyttää yrittäjänä hankkimansa oikeuden ansiopäivärahaan 32 kalenteriviikon pituisen ajan eli kunnes hän on saanut täytettyä palkansaajan työssäoloehdon. Lisäksi parannettiin yrittäjäksi ryhtyneen mahdollisuutta täyttää työssäoloehto. Syksyllä 2006 hallitus antoi esityksen yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturvaoikeuden muuttamisesta siten, että yritystoiminnan tai oman työn lopettamista ei edellytetä, jos perheenjäsenen työ yrityksessä on loppunut tuotannollis-/taloudellisista syistä. Lainmuutos tuli voimaan 1.10.2007 lukien.

Palkansaajien lisäpäivistä rahoitetaan 94,5 prosenttia työttömyysvakuutusmaksuilla ja loppuosa työttömyyskassojen jäsenmaksuilla, valtionosuutta lisäpäiviin ei suoriteta. Yrittäjät eivät maksa työttömyysvakuutusmaksuja. Yrittäjien lisäpäivien rahoitukseen ei myöskään voida soveltaa suur-työnantajien omavastuumaksua, jolla palkansaajien lisäpäivät vuodesta 2009 alkaen tullaan osittain rahoittamaan. Yrittäjien lisäpäiviin ei ole löytynyt rahoitusratkaisua.

Työttömyysturvalakia ja julkisesta työvoimapalvelusta annettua lakia muutettiin 1.7.2005 alkaen siten, että peruspäivärahaan ja perustukeen maksetaan korotusosaa, joka vastaa ansiopäivärahan korotettua ansio-osaa. Korotetun ansio-osan ja peruspäivärahan korotusosan edellytyksenä on vähintään 20 vuoden työssäoloaika, minkä vuoksi vastaavaa korotusosaa ei liitetty työmarkkinatukeen. Korotusosia ei liitetty myöskään yrittäjien päivärahoihin, koska työttömyyspäivärahan korotusosat rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksuilla, joita yrittäjät eivät maksa. Vaadittavaa työhistoriaa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon eläkevakuutettu yritystoiminnan aika.

Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää mahdollisuudet luopua työmarkkinatuen tarveharkinnasta puolison tulojen osalta. Tarveharkinnassa vaikuttavien puolison tulojen tulorajaa nostettiin 236 eurosta 536 euroon kuukaudessa 1.1.2004 voimaan tulleella lainmuutoksella. Tarveharkinnan poistamista on selvitetty useampienkin budjettineuvottelujen yhteydessä, mutta kustannussyistä siihen ei ole voitu mennä. Hallituksen 14.6.2007 asettaman sosiaaliturvan uudistamiskomiteaan yhtenä tehtävänä on sosiaaliturvan kannustavuuden parantamiseksi ja työn vastaanottamisen helpottamiseksi tarkastella mm. työttömyysturvan ja muun perusturvan sekä verotuksen yhteisvaikutuksia. Tässä yhteydessä tulee myös työmarkkinatuen tarveharkinta arvioitavaksi.

Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selkeyttääkseen työttömyysturvan ja opintotuen saamisedellytyksiä väliinputoamistilanteiden estämiseksi. Työttömyysturvalain

ja opintotukiasetuksessa säädetyn sovellettavan päätoimisen opiskelun määritelmiä on kehitetty opetusministeriön ja työministeriön yhteistyönä. Työttömyysturvan ja opintotuen määrittelyjen yhtenäistämiseksi opintotuen edellytyksistä on poistettu 1.8.2004 lukien säännös, jonka mukaan opintoja ei opintotuen myöntämisen kannalta katsota päätoimisiksi, jos opinnot suoritetaan etä- tai monimuoto-opiskeluna siten, että säännöllistä kontaktiohjausta tai -opetusta on vähemmän kuin yksi yhdenjaksoinen viikko kalenterikuukaudessa.

Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ohjeistaakseen työvoimaviranomaisia siten, että nämä pidättäytyvät langettamasta työttömälle työnhakijalle etuuden menetystä ajalle, jonka kunta tarvitsee lapsen hoitopaikan järjestämiseksi. Työministeriö on työvoimatoimistoille järjestämissään koulutustilaisuuksissa sekä kirjallisissa ohjeissaan ohjeistanut työvoimaviranomaisia eduskunnan lausumassaan edellyttämästä menettelystä.

Asiat eivät anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Sotainvalidien korvausturva
HE 150/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.10.2002, että hallitus selvittää mahdollisuudet pikaisesti alentaa sotainvalideille sosiaalihuoltolain ja kansanterveyslain mukaan järjestettävien avopalvelujen korvaamisen edellytyksenä olevaa työkyvyttömyysasteprosenttia tai poistaa sen kokonaan.

Hallitus antoi vuonna 2002 eduskunnalle lakiesityksen sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta siten, että kuntien sosiaalihuoltolain sekä kansanterveyslain mukaan sotainvalideille järjestämiä avopalveluja voidaan korvata myös niille sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on aikaisemman 30 prosentin sijasta vähintään 25 prosenttia. Lainmuutos tuli voimaan 1.1.2003 ja se laajensi korvauksensaajien piiriä sekä edesauttaa sotainvalidien selviytymistä omassa kodissaan tukipalvelujen, omaishoidon tuen sekä avosairaanhoidon turvin.

Vuoden 2005 alussa tuli voimaan sotilasvammalain muutos, jolla korvattavien avopalvelujen piiriin tulivat kaikki vähintään 20 prosentin sotainvalidit. Uudistus toi etuuden piiriin noin 2500 uutta sotainvalidia.

Hallitus on selvittänyt avopalvelujen korvattavuuden rajan alentamista osana veteraanietuuksien kehittämistä. Prosenttirajan alentaminen vuonna 2005 20 prosenttiin on johtanut huomattavaan kustannusten nousuun ja vuoden 2006 toisessa lisätalousarviossa momentin 33.22.50 määrärahaa jouduttiin lisäämään 10,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2007 talousarviossa edellä mainitun momentin määrärahaan tehtiin 15,6 miljoonan euron lisäys avohuollon palvelujen suuresta määrästä johtuen. Valtiokonttorin arvion mukaan prosenttirajan laskeminen siten, että korvattavuuden raja laskettaisiin 10 prosenttiin lisäisi kustannuksia noin 31,7 miljoonaa euroa. Tällainen uudistus ei käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa olisi mahdollinen. Tämän sijasta hallitus on keskittynyt kehittämään veteraanien kuntoutusta ja laitoshoitoa. Vuoden 2007 alusta lukien kaikilla vähintään 20 prosentin sotainvalideilla on ollut mahdollisuus päästä jaksottaiseen laitoshoitoon sotilasvammalain perusteella, ja vuoden 2008 alusta lukien laitoshoidon korvattavuuden raja lasketaan 25 prosenttiin. Lisäksi lievävammaisten sotainvalidien avokuntoutuksen määrää korotetaan 12 kerrasta 20 kertaan.

Asia ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Työeläkeuudistus
HE 242/2002 vp — EV 298/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 18.2.2003, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään mahdollisuudet saattaa työttömyysturvan peruspäivärahaa saavat ansioeläkkeeseen oikeuttavan karttuman piiriin.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansaneläkkeen tason jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi.

3. Eduskunta edellytti, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa hallitus uudelleen arvioi kansaneläkejärjestelmän uudistamistarpeet, erityisesti vanhuuseläkeikää ja varhennusvähennystä koskevilta osilta, jotta pientä työ- tai yrittäjäeläkettä saavilla olisi yhdenvertainen mahdollisuus jäädä eläkkeelle joustavasti 63 vuoden iästä alkaen nyt hyväksyttävien eläkelakien mukaisesti.

4. Eduskunta edellytti, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään, miten valtion varoista suoritettavaa eläkkeen korvaamista lapsen hoidon ajalta voitaisiin laajentaa oikeudenmukaisella tavalla ottaen erityisesti huomioon lisääntyvät mahdollisuudet työn ja lastenhoidon erilaiseen yhdistämiseen ja epätyypillisten työsuhteiden lisääntyminen. Eduskunta edellytti, että muutosesitykset tehdään vielä ennen nyt hyväksyttävien lakien voimaantuloa.

5. Eduskunta edellyttää, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään mahdollisuudet laajentaa valtion varoista suoritettavaa eläkkeen korvaamista varusmies- tai siviilipalveluun osallistuville sekä niille, jotka ovat keskeyttäneet opintonsa sairauden johdosta.

Eduskunnan lausumat liittyvät vuoden 2005 alusta voimaan tulleeseen työeläkeuudistukseen.

Kansaneläkkeisiin on tehty kolme tasokorotusta, vuosina 2005, 2006 ja vuoden 2008 alusta. Myös vammaisetuuksiin on tehty vuoden 2007 alusta tasokorotus ja samasta ajankohdasta lukien eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asumiskustannusten määrää kasvatettiin. Tämän lisäksi vuoden 2008 alusta kansaneläkkeessä luovuttiin kuntien kalleusluokituksesta ja kansaneläkkeen alentamisesta laitoshoidon vuoksi.

Perhevapaauudistus tuli voimaan vuoden 2007 alusta lukien. Perhevapaan ajalta lapsen vanhemmalle karttuu oman ansiotulon mukaista työeläkettä.

Hallituksen sosiaaliturvajärjestelmän uudistamista varten asettamassa SATA-komiteassa, jossa on edustettuna laaja sosiaalivakuutuksen asiantuntijaverkosto, on mahdollista käsitellä eduskunnan lausumissa esiin nostettuja asioita.

Työttömyysetuuksien rahoitus
HE 243/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Eduskunta edellytti 16.12.2002, että työnantajien keskinäisten maksuosuuksien tarkastelu tehdään ennen uuden työttömyysturvan rahoitusta koskevan maksujärjestelmän käyttöönottoa siten, ettei pientyönantajien suhteellinen maksuosuus nouse.

Kun työnantajan omavastuumaksu tulee sovellettavaksi, työttömyysvakuutusmaksu eritellään perusmaksuun ja lisäpäivämaksuun. Perusmaksu, jonka perusteena ovat kaikki muut menot paitsi lisäpäivämeno, porrastetaan nykyisellä tavalla työnantajan palkkasumman mukaan. Työttömyyseläke korvataan työttömyysturvan lisäpäivillä, jotka rahoitetaan lisäpäivämaksulla ja suurtyönantajan omavastuumaksulla. Rahoituksessa noudatetaan työttömyyseläkkeen rahoituksen periaatteita. Nykyisen työttömyyseläkeiän, 60 ikävuoden, jälkeen maksettavien lisäpäivien rahoitus ei vaikuta työnantajien keskinäisiin maksuosuuksiin. Ainoa ero on siinä, että työttömyysturvassa samoja maksuperiaatteita sovellettaisiin lisäpäivien alkamisiästä, 59 ikävuodesta, lähtien.

Omavastuumaksua aletaan periä vuonna 2009. Sitä vastoin lisäpäivämaksua koskevat säännökset kumottiin eduskunnan 11.12.2007 hyväksymällä lailla. Lisäpäiväoikeuden ikärajan nousun vuoksi lisäpäivämenot ovat vuosina 2009–2011 niin pienet, ettei maksun perintä olisi ollut tarkoituksenmukaista. Lisäpäivämaksua koskevat säännökset valmistellaan siten, että sitä voidaan alkaa periä vuonna 2012.

Työeläkeuudistus
HE 261/2002 vp — EV 282/2002 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.2.2003, että hallitus seuraa nyt hyväksyttävän lainmuutoksen vaikutuksia yrittäjien eläkevakuutusmaksun maksamiseen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos uudistus vaikuttaa yrittäjien eläketurvan tasoa alentavasti tai jos valtion osuus YEL-eläkemenoista tai kansaneläkemenoista uudistuksen johdosta kohtuuttomasti kasvaa.

Yrittäjien YEL-vakuutusmaksun ja -työtulon joustomahdollisuutta koskevat lainmuutokset tulivat voimaan vuoden 2005 alusta. Nämä lainmuutokset otettiin sisällöltään muuttumattomina vuoden 2007 alusta voimaan tulleeseen yrittäjän eläkelakiin. Tässä yhteydessä nostettiin kuitenkin YEL-vakuuttamisen perusteena olevaa työtulon ylärajaa huomattavasti aikaisempaa ylärajaan verrattuna. Hallituksen esityksen yrittäjän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2006 vp) perustelujen mukaan koska mahdollisuus maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua tai pienennettyä työeläkevakuutusmaksua on ollut voimassa vasta vuoden 2005 alusta, johtopäätöksiä järjestelmän toimivuudesta ei voida tehdä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan myöhemmin on myös syytä selvittää lisätyöeläkevakuutusmaksun maksamisen sallimista nyt korotetun työtulon ylärajan enimmäismäärää suurempana.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelmaan sisältyvän työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman mukaan politiikkaohjelmassa huomioidaan kannustavaa sosiaaliturvaa selvittävän komitean työ.

Palveluseteli
HE 74/2003 vp — EV 91/2003 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 9.12.2003, että hallituksen esitykseen sisältyvä rajaus kotipalveluihin ei estä suorittamasta palvelusetelillä järjestettävän kotipalvelun yhteydessä sellaisia sairaanhoidollisia toimenpiteitä, joita lääkäri voi delegoida potilaalle itselleenkin suoritettavaksi. Eduskunta piti tärkeänä, että nykyiset hyvät käytännöt yhdistetyn kotipalvelun ja kotisairaanhoidon järjestämisessä voidaan jatkossakin säilyttää.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveysministeriö järjestää lainsäädännön vaikutusten seurannan ja arvioinnin. Seurannan ja arvioinnin tulee kohdistua muun mu-

assa asiakaskunnan valikoitumiseen sekä lainsäädännön vaikutuksiin kunnalliseen palvelutoimintaan sekä henkilöstöön ja työllisyyteen.

Hallitus antoi kesäkuussa 2007 eduskunnalle esityksen sosiaalihuoltolain ja kansanterveyslain muuttamiseksi siten, että palveluseteliä voidaan käyttää myös kotisairaanhoidossa samoin edellytyksin kuin kotipalvelussakin. Uudistus tuli voimaan 1.1.2008.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa toteutti valtakunnallisen palvelusetelin käyttöä kunnissa koskevan seuranta- ja arviointitutkimuksen. Tutkimukseen liittyvä kysely lähetettiin kaikille kunnille ja myös rajatulle määrälle yrityksiä sekä palvelusetelin käyttäjiä. Selvitys valmistui keväällä 2007.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen
K 4/2003 vp — EK 39/2003 vp
Tulevaisuusvaliokunta

Käsitellessään 1.10.2003 hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2002 tulevaisuusvaliokunta esitti että eduskunta edellyttää:
– että hallitus selvittää, miten nyt naisvaltaisia aloja ja työpaikkoja rasittavat perhevapaan kustannukset saadaan tasoitettua oikeudenmukaisemmiksi,
– että hallitus selvittää, miten perhettä koskevista etuus- ja tukisäännöksistä ja niiden soveltamisesta poistetaan turhat, jäykät ja monimutkaiset rajoitteet,
– että hallitus selvittää, voidaanko kotitalousvähennys ulottaa koskemaan toisella paikkakunnalla tehtävää hoitotyötä,
– että hallitus selvittää, mitä vaikutuksia edellä mainituilla ehdotuksilla on julkisiin palveluihin perustuvan hyvinvointiyhteiskunnan kestävyyteen ja toimivuuteen.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on ollut vireillä sosiaalialan kehittämisohjelman hanke, jossa laaditaan kokonaisselvitys lapsiperheiden taloudellisesta tilanteesta ottaen huomioon sosiaalietuuksien ja tulojen, palveluiden, maksujen, verojen ja perhevapaiden yhteisvaikutukset. Samoin ministeriön toimeksiannosta on työskennellyt työryhmä tehtävänään selvittää lasten päivähoidon maksujärjestelmän uudistamistarvetta. Näissä molemmissa otettiin esille järjestelmien turhien, jäykkien ja monimutkaisten rajoitteiden poistamista edellyttävät muutostarpeet.

Edellä mainittuihin selvityksiin sisältyvät arviot mahdollisten muutosten vaikutuksista julkisiin palveluihin perustuvan hyvinvointiyhteiskunnan kestävyyteen ja toimivuuteen.

Perhevapaista aiheutuvien työnantajakustannusten tasaamista selvitettiin vuonna 2004 sairausvakuutuksen rahoitusuudistusta selvittäneen työryhmän työn yhteydessä. Työryhmätyöskentelyn perusteella pääministeri Vanhasen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallituksen esityksessä sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (HE 50/2004) täydentämiseksi (HE 164/2004) ehdotettiin, että työnantajalle maksettavaa vuosilomakustannuskorvausta korotettaisiin siten, että sen perusteena olevaa päivärahaa korotettaisiin kertoimella, jonka suuruus on 1,55. Sairausvakuutuslain (1224/2004) kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 2005 alusta lukien.

Lapsiperheiden taloudellista tilannetta koskeva selvitystyö käynnistyi tehtävään asetetun koordinaatioryhmän toimesta syksyllä 2004, ja työhön liittyen Stakesin julkaisema selvitys lapsiperheiden toimeentulokehityksestä julkaistiin elokuussa 2005. Koordinaatiotyöryhmä jatkoi työtä mainitun selvitystyön ja ympäristöministeriön valmisteleman asumista koskevan selvityksen pohjalta. Työ valmistui vuonna 2006. Lasten päivähoidon maksujärjestelmän

uudistamistarvetta selvitettiin sosiaali- ja terveydenhuollon maksutoimikunnan työn yhteydessä. Toimikunta luovutti muistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle syyskuussa 2005.

Hallitus on antanut esityksen (HE 146/2004), jonka mukaisesti kotitalousvähennystä koskevia säännöksiä on muutettu siten, että kotitalousvähennys voidaan jatkossa myöntää myös työstä, joka on tehty verovelvollisen tai hänen puolisonsa vanhempien tai isovanhempien käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa. Tällöin vähennys voidaan myöntää myös silloin, kun työ on tehty toisella paikkakunnalla kuin missä verovelvollinen itse asuu. Eduskunta on hyväksynyt lain ja se on tullut voimaan 1.1.2005. Asia ei anna tältä osin enää aihetta toimenpiteisiin.

Vuonna 2005 sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta työskennellyt selvitysmies on antanut ehdotuksensa perhevapaakustannusten nykyistä suuremmaksi tasaamiseksi ja isien perhevapaiden käytön lisäämiseksi. Lisäksi selvitysmies ehdotti pidennetyn isyysvapaan käytön tekemistä nykyistä joustavammaksi tavoitteena lisätä vapaan käyttöä. Jälkimmäistä tavoitetta ja sen toteuttamisvaihtoehtoja käsitteli selvityshenkilön ehdotuksen pohjalta myös työministeriön asettama työryhmä. Selvitysmiehen ehdotusten jatkotyöstämiseksi sosiaali- ja terveysministeriö asetti lainsäädäntöhankkeena kolmikantaisesti työskentelevän työryhmän, jonka tuli selvityshenkilön ehdotusten pohjalta tehdä esitys vanhempainvakuutusjärjestelmäksi. Työryhmän toimikausi päättyi vuoden 2006 tammikuussa.

Kolmikantaisen työryhmän työskentelyn tulosten sekä edellä mainittujen selvityshenkilön ehdotusten perusteella eduskunnalle annettiin syysistuntokauden 2006 alussa hallituksen esitys vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 112/2006; EV 217/2006). Hallituksen esityksessä ehdotettiin merkittävää parannusta äitiysvapaan alussa työehtosopimusten perusteella maksettavan palkan kustannusten korvaamisen kehittämiseksi, ja samalla ehdotettiin vanhempainvapaakausilta kertyvän vuosiloman palkkakustannusten korvaamista edelleen kehitettäväksi. Nämä työnantajille maksettavat korvaukset rahoitetaan yhteisvastuullisesti sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen kautta, jolloin kaikki työnantajat riippumatta siitä, onko ala mies- vai naisvaltainen, osallistuvat työnantajakustannusten korvaamisen rahoittamiseen. Samaan hallituksen esitykseen sisältyi keinoja, joilla pyritään edistämään isien vanhempainvapaan käyttöä, mikä myös osaltaan toteutuessaan tasaa mies- ja naisvaltaisten alojen palkkakustannuksia. Lainmuutokset tulivat voimaan vuoden 2007 alusta. Kertomusvuonna on lisäksi ollut laaja tiedotuskampanja isien vanhempainvapaiden käytön lisäämiseksi.

Hallitusohjelman mukaisesti isyysvapaata tullaan pidentämään kahdella viikolla vuodesta 2010 lukien. Lisäksi selvitetään vanhempainvapaajärjestelmien laajemman uudistamisen mahdollisuus.

Lääkehoidon kustannusten rajanvedon selkeyttäminen kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen välillä
HE 50/2004, 164/2004 vp — EV 160/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 24.11.2004, että hallitus selvittää, miten kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen välistä rajanvetoa lääkehoidon kustannusten osalta voidaan edelleen selkeyttää, jotta perusteeton kustannusten siirto järjestelmien välillä estyisi.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut selvitysmiehen kartoittamaan lääkkeiden kustannusvastuuseen liittyvää rajanvetoa. Toimeksiantonsa mukaisesti selvitysmiehen tuli kartoittaa tämänhetkiset lääkkeiden kustannusvastuun ongelmat ja selvittää muutostarpeet sekä tehdä ehdotukset, joilla selvennetään kustannusvastuuta koskevaa ohjeistusta tai täsmenne-

tään lainsäädäntöä siten, että perusteeton kustannusvastuun siirtäminen järjestelmien välillä estetään lausumassa edellytetyllä tavalla.

Selvitys valmistui vuoden 2006 lopussa. Selvityksen ja sen johdosta järjestetyn lausuntokierroksen johdosta valmistellaan lainsäädäntömuutoksia, jotka selkeyttävät kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen välistä kustannustenjakoa. Lainsäädäntömuutokset toteutetaan kansanterveys- ja erikoissairaanhoitolait yhdistävän terveydenhuoltolain yhteydessä sekä muuttamalla lääkelakia ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakia. Selkeyttäminen ei kuitenkaan kokonaan ratkaise ongelmia, jotka johtuvat lääkkeiden rahoituksen perusjärjestelmästä eli niiden rahoittamisesta kahden eri kanavan kautta.

Apurahaa saavien taiteilijoiden sosiaaliturva
HE 76/2004 vp — EV 115/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.6.2004, että asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 7 §:n muutostarvetta apurahaa saavien taiteilijoiden osalta arvioidaan uudelleen samassa yhteydessä, kun apurahan saajien muuta sosiaaliturvaa koskevat lakimuutokset valmistellaan.

Apurahansaajien sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmän loppuraportin (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2004:9) ja siitä saatujen lausuntojen perusteella hallitus kirjasi sosiaali- ja terveysministeriön ehdotuksesta valtion vuoden 2006 talousarvioneuvotteluissa laatimaansa erilliseen pöytäkirjaan tekemänsä päätöksen, jonka mukaan ” Apurahansaajien sosiaaliturvaa kehitetään saattamalla apurahalla päätoimisesti työskentelevät pakollisen YEL-eläketurvan ja ansioperusteisen sairausvakuutuksen piiriin 1.1.2007 lukien. Uudistus rahoitetaan YEL-järjestelmän tavoin eikä aiheuta valtiolle alkuvaiheessa lisäkustannuksia.”

Edellä tarkoitetun hallituksen päätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltiin apurahansaajien sosiaaliturvan kehittämiseksi lainsäädäntöehdotukset, jotka oli tarkoitus antaa hallituksen esityksen yrittäjän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2006) yhteydessä eduskunnalle käsiteltäväksi. Näiden apurahansaajia koskeneiden lainsäädäntöehdotusten joukossa oli myös ehdotus eduskunnan lausumassa mainitun lainkohdan muuttamisesta ulkomailla työskentelevien apurahansaajien aseman parantamiseksi. Koska sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemia muutosehdotuksia vastaan esitettiin kuitenkin eri tahoilta voimakasta vastustusta, hallitus päätti asian valmistelun loppuvaiheessa, ettei asiasta voida antaa hallituksen esitystä eduskunnalle enää tämän hallituskauden aikana.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelman mukaan apurahansaajien sosiaaliturvaa parannetaan vuoden 2009 alusta siten, että apurahansaajille turvataan työskentelyyn myönnettyjen apurahojen perusteella eläke-, sairausvakuutus-, työtapaturma- ja työttömyysturva sekä, että tieteen ja taiteen tekijöiden työttömyysturvaa parannetaan lainsäädäntöä täsmentämällä.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on selvitetty, kuinka hallitusohjelman mukainen apurahansaajien sosiaaliturvan parantaminen voitaisiin toteuttaa. Tämän selvitystyön pohjalta sosiaalipoliittinen ministerityöryhmä päätti 13.12.2007 periaatteista, joiden mukaisesti apurahansaajien sosiaaliturvaa valmistellaan. Tässä yhteydessä ei ole otettu vielä kantaa eduskunnan lausumassa tarkoitetun lainkohdan muutostarpeisiin. Tarkoituksena kuitenkin on, että apurahansaajien sosiaaliturvan parantamisesta tehdään vielä lisäselvityksiä ja sosiaalipoliittinen ministeriryhmä käsittelee asiaa uudestaan alkutalvesta 2008, jolloin on mahdollista ottaa kantaa myös eduskunnan lausumassa tarkoitettuun asiaan.

Perusterveydenhuolto ja ennalta ehkäisevä työ
HE 77/2004 vp — EV 94/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 15.6.2004, että hallitus seuraa, mitä vaikutuksia nyt hyväksytyllä uudistuksella on perusterveydenhuoltoon ja ennalta ehkäisevään työhön kunnissa ja miten perusterveydenhuoltoon ja ennalta ehkäisevään työhön kunnissa käytettävät resurssit uudistuksen jälkeen kehittyvät.

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti yhteistyössä Suomen Kuntaliiton, kansanterveyslaitoksen, Stakesin, Terveyden edistämisen keskuksen ja lääninhallitusten kanssa tammimaaliskuussa 2006 ”Terveys kannattaa -sanoista tekoihin” -aluekierroksen terveyden edistämisen vahvistamiseksi. Maakunnittain järjestetyissä 19 tilaisuudessa käsiteltiin terveyden edistämisen alueellisia haasteita ja tuotiin esille terveyden edistämisen työvälineitä päättäjille ja käytännön toimijoille.

Uudistuksen tarkoituksena oli turvata kiireettömään hoitoon pääsy (hoitotakuu). Säädösmuutokset tulivat voimaan 1.3.2005.

Kansanterveyslakia uudistettiin vuoden 2006 alusta siten, että laissa tarkennetaan ja ajanmukaistetaan kuntien terveyden edistämiseen liittyvien tehtävien määrittelyä ja parannetaan valtakunnallisen ohjauksen mahdollisuuksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto toteuttivat osana kansallista terveyshanketta laajan terveyskeskustoimintaa käsittelevän työkokouskierroksen keväällä 2004. Kansallisen terveyshankkeen aluetukihenkilöt toimivat vuoden 2007 loppuun yhdyshenkilöinä terveyskeskuksiin. Terveyskeskusten toiminnan ongelmana on ollut kasvava vaje hammaslääkäreistä ja lääkäreistä. Perusterveydenhuollon vahvistamiseksi on sosiaali- ja terveysministeriössä laadittu Terveyskeskus 2015 strategia, joka on tulossa osaksi kansallista sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämis-ohjelmaa.

Valtion talousarviossa on vuodesta 2003 ollut kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminnan tukemiseen kohdennettu erillinen määräraha. Kunnat ovat voineet saada valtionavustusta palvelujen kehittämistä ja tehostamista sekä toimintatapojen uudistamista toteuttaviin hankkeisiin. Kansallisen terveydenhuollon hankkeen eräänä painoalueena on ollut terveyskeskusten toimivuuden varmistaminen ja ennalta ehkäisevä työ. Vuoden 2008 alusta lähtien hankerahoitusta kunnalliseen kehittämistoimintaan suunnataan uuden kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelman linjausten mukaisesti. Ehkäisevän toiminnan kehittämistä kunnissa on rahoitettu myös terveyden edistämisen määrärahoista.

Terveyskeskuksille syksyllä 2003 suunnattu kysely terveyden edistämisen ja ehkäisevän toiminnan tilanteesta toistettiin syksyllä 2005 Stakesissa. Kyselyn tulosten perusteella terveyskeskusten välillä on varsin suuria eroja terveyden edistämisen ja ehkäisevän toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa. Terveydenhoitajien määrä näyttää jonkin verran lisääntyneen, mutta samanaikaisesti heille on siirretty työtehtäviä lääkäreiltä. Muilta osin kuntien nykyiset talousseurantajärjestelmät eivät anna mahdollisuuksia arvioida resurssien muutoksia.

Sosiaali- ja terveysministeriössä asetettiin 28.6.2007 työryhmä valmistelemaan Kansanterveyslain ja erikoissairaanhoitolain yhdistämistä uudeksi terveydenhuoltolaiksi. Toimeksiannon mukaan terveyden edistäminen ja perusterveydenhuollon vahvistaminen ovat lähtökohtina.

Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen ohjelmaan sisältyy terveyden edistämisen politiikkaohjelma, jossa pyritään terveyden edistämisen rakenteiden ja niitä turvaavan lainsäädännön kehittämiseen, edistetään eri ikäryhmien terveyttä ja hyvinvointia, sekä kiinnitetään huomiota terveyden edistämisen ja ehkäisevän työn vastuiden jakoon ja resursointiin.

Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, seuranta
HE 156/2004 vp — EV 207/2004 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 14.12.2004, että lain vaikutuksia seurataan tutkimuksella, jonka tuloksista annetaan selvitys työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 31 päivään joulukuuta 2007 mennessä. Tutkimuksesta tulee ilmetä muun muassa lain vaikutukset työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen laatuun, valmistuvien työterveyshuollon erikoislääkärien määrään sekä lääkäreiden saatavuuteen kansanterveyslain mukaisiin terveyskeskuksiin.

Lain nojalla annettavan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaan työterveyslaitos seuraa koulutukseen osoitettujen voimavarojen käyttöä ja koulutuksen sisältöä. Työterveyslaitoksen erikoislääkärikoulutuksen kehittämiseen liittyvien atk- järjestelmien laatimisessa ja ylläpidossa otetaan huomioon lausuman mukaiset seurantavelvoitteet. Työterveyslaitos antaa selvityksen ed. mainitusta seurannasta vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle.

Työterveyslaitos on sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta tehnyt selvityksen muutoslain (1350/2004) vaikutuksesta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen laatuun, valmistuvien määrään sekä lääkäreiden saatavuuteen kansanterveyslain mukaisiin terveyskeskuksiin. Muutoslaki (1350/2004) on voimassa 31.12.2009 saakka. Selvitystä käytetään pohjana, kun vuoden 2008 aikana käynnistetään hallituksen esityksen valmistelu muutoslain jatkamiseksi vuodesta 2010 eteenpäin. Selvitys esitellään työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle erikseen sovittavana ajankohtana.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus
HE 195/2004 vp — EV 24/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 2. Eduskunta edellytti 5.4.2005, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhemmuudesta työnantajalle aiheutuvien kustannusten jakamiseksi yhteisvastuullisesti kaikkien työnantajien kesken.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, tehdäänkö lasten huoltajuusasioissa lainsäädännöstä, hallintokäytännöistä tai viranomaisten asenteista johtuen isiä syrjiviä ratkaisuja, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta naisia ja miehiä kohdeltaisiin tasa-arvoisesti huoltajuuskysymyksissä.
>
> 4. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii tasa-arvolainsäädännön toteuttamisen ja valvonnan edellyttämistä voimavaroista sekä turvaa tasa-arvotyötä tekevien kansalaisjärjestöjen mahdollisuudet tehdä pitkäjänteistä työtä tasa-arvon edistämiseksi.
>
> 5. Eduskunta edellytti, että hallitus tarkoin seuraa tasa-arvolain toteutumista ja antaa muun muassa tasa-arvosuunnitelmien laatimista, sisältöä ja vaikutuksia sekä palkkatietojen saantimenettelyn toimivuutta koskevan selvityksen asiasta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2009 loppuun mennessä.

2. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti keväällä 2005 selvityshenkilön tehtävänään selvittää perhevapaista aiheutuvien kustannusten korvauksen kehittämistä. Selvityshenkilön toimikaudeksi määrättiin 1.6.2005–15.9.2005. Selvityshenkilö ehdotti muun muassa, että perhevapaista työnantajille ja työntekijöille aiheutuvien kustannusten tasaamiseksi on tarpeen muodostaa erillinen vanhempainvakuutus, johon koottaisiin kaikki työnantajalle maksettavat tasauksen muodot.

Selvitysmiehen ehdotusten jatkoselvittämiseksi asetettiin lainsäädäntöhankkeena perhevapaista aiheutuvien kustannusten korvausten kehittämistä selvittävä työryhmä. Työryhmän toimikausi oli 18.10.2005–15.1.2006.

Kolmikantaisen työryhmän työskentelyn tulosten sekä edellä mainittujen selvityshenkilön ehdotusten perusteella eduskunnalle annettiin syysistuntokauden 2006 alussa hallituksen esitys vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 112/2006 vp; EV 217/2006 vp). Hallituksen esityksessä ehdotettiin merkittävää parannusta äitiysvapaan alussa työehtosopimusten perusteella maksettavan palkan kustannusten korvaamisen kehittämiseksi, ja samalla ehdotettiin vanhempainvapaakausilta kertyvän vuosiloman palkkakustannusten korvaamista edelleen kehitettäväksi. Nämä työnantajille maksettavat korvaukset rahoitetaan yhteisvastuullisesti sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen kautta, jolloin kaikki työnantajat riippumatta siitä, onko ala mies- vai naisvaltainen, osallistuvat työnantajakustannusten korvaamisen rahoittamiseen. Samaan hallituksen esitykseen sisältyi keinoja, joilla pyritään edistämään isien vanhempainvapaan käyttöä, mikä myös osaltaan toteutuessaan tasaa mies- ja naisvaltaisten alojen palkkakustannuksia. Lainmuutokset tulivat voimaan vuoden 2007 alusta, jolloin käynnistyi myös laaja kampanja isien vanhempainvapaiden käytön lisäämiseksi.

Hallitusohjelman mukaisesti isyysvapaata tullaan pidentämään kahdella viikolla vuodesta 2010 lukien. Lisäksi selvitetään vanhempainvapaajärjestelmien laajemman uudistamisen mahdollisuus.

3. Vanhempien tasa-arvoiseen kohteluun lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa asioissa sosiaalitoimessa voidaan vaikuttaa turvaamalla työntekijöiden riittävä ammattitaito ja erityisosaaminen sekä palveluiden asianmukainen saatavuus. Palveluiden saatavuuden turvaamiseksi eri puolilla maata on meneillään tai kehitteillä valtionavustushankkeita, joissa seudullisesti palveluja organisoimalla voidaan turvata ammatillisesti korkealaatuiset palvelut ja saada jokaisen kunnan käyttöön tarvittavat erityispalvelut. Niin sanotut seudulliset erityistyöntekijät voivat toimia työpareina kuntien työntekijöille.

Lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevia asioita sosiaalitoimessa hoitavissa työntekijöissä mies- ja naissukupuoli eivät ole tasapuolisesti edustettuina. Pääosa työntekijöistä on naisia. Ongelmana tällä hetkellä on kuitenkin se, että kunnilla on vaikeuksia saada ylipäätään riittävästi ammattitaitoisia ja kelpoisuusehdot täyttäviä sosiaalitoimen työntekijöitä.

Oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten muodostama työpari selvitti lasten ja vanhempien välisten valvottujen tapaamisten järjestämisen vaatimia lainsäädännön kehittämistarpeita ja lainsäädännöllisiä mahdollisuuksia vähentää tarpeettomia viiveitä sosiaalilautakuntien tekemien lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevien selvitysten saamisessa. Lapsen edun mukaista on, että hänen huoltoaan, asumistaan ja tapaamisoikeuttaan koskeva asia ratkaistaan viivytyksettä. Selvitysten valmistuminen viivytyksettä edesauttaa osaltaan myös vanhempien yhdenvertaista kohtelua. Samoin valvottujen tapaamisten asianmukainen järjestäminen edesauttaa vanhempien yhdenvertaisia mahdollisuuksia vanhemmuuden toteuttamisessa.

Kaiken kattavaa selvitystä siitä, tehdäänkö lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevista asioista isiä syrjiviä ratkaisuja, ei ole tehty. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on kuitenkin

selvittänyt käräjäoikeuksien käsittelemiä huoltajuusriitoja (Valkama-Litmala: Lasten huoltoriidat käräjäoikeudessa (OPTL:n julkaisuja 224)). Selvityksen mukaan tuomioistuimet pyytävät kunnan sosiaaliviranomaisilta olosuhdeselvitys hieman yli puolessa (55 %) huoltoriitatapauksista. Tuomioistuimet nojaavat päätöksissään melko selkeästi sosiaalitoimen esittämään ehdotukseen. Huoltoriidoista lähes puolessa tapauksista asia ratkesi vanhempien sovintoon. Lapsen asumisen osalta 65 %:ssa tapaukissa tuomioistuin oli päättänyt, että lapsen tulee asua äidin luona. Joka kolmannessa tapauksessa oli tehty päätös asumisesta isän luona. Loppuosassa tapauksia oli päätetty lapsen asumisesta vuoroviikoin kummankin vanhemman luona. Tutkimuksen valossa isien asema tuomioistuimen lopullisessa päätöksessä ei ollut niin synkkä, kuin mitä aiemmin oli oletettu.

Kun otetaan huomion, että olosuhdeselvitys pyydetään yli puolessa huoltoriitatapauksessa ja kun on todettu tuomioistuimen lähes poikkeuksetta noudattavan sosiaaliviranomaisen ehdotusta, ei tuomioistuimen ratkaisujen valossa voida tehdä johtopäätöstä, että sosiaaliviranomaiset suosivat ratkaisuehdotuksissaan ainoastaan äitejä. Jos huoltajuusasiaa ei käsitellä tuomioistuimessa, on kyseessä vanhempien välinen sopimus.

Asia ei anna enää aihetta enempiin toimenpiteisiin.

4. Valtion talousarvion opetusministeriön pääluokan momentin 29.30.53 (valtionavustus järjestöille) määrärahoilla tuetaan muun muassa eräitä tasa-arvotyötä tekeviä naisjärjestöjä. Ko. sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhteiskunnallista vaikuttamista edistävien valtakunnallisten naisjärjestöjen valtionavustukset lakisääteistettiin 1.1.2008 voimaan tulevalla lailla (663/2007). Laki koskee Naisjärjestöjen Keskusliitto – Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry sekä Naisjärjestöt yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry:n valtionavustuksia.

5. Hallitus käynnisti yhdessä työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa samapalkkaisuusohjelman keväällä 2006. Ohjelman tavoitteena on kaventaa naisten ja miesten välistä palkkaeroa. Ohjelmassa on tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka liittyvät muun muassa tasa-arvosuunnitelmien vaikuttavuuden edistämiseen ja seurannan toteuttamiseen sekä tasa-arvolain valvontaan. Ohjelma on jatkunut vuonna 2007.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaa yhteistyössä työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa seurantatietoja tasa-arvosuunnittelun etenemisestä työpaikoilla.

Sosiaali- ja terveysministeriö on aloittanut eduskunnan edellyttämän selvityksen valmistelun vuonna 2007.

Vakuutusedustuksesta annetun lain soveltamisesta saadut kokemukset ja vaikutukset
HE 220/2004 vp — EV 82/2005 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2005, että hallitus antaa kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta talousvaliokunnalle selvityksen vakuutusedustuksesta annetun lain soveltamisesta saaduista kokemuksista ja sen vaikutuksista vakuutusmarkkinoihin, vakuutusedustukseen sekä kansalliseen ja kansainväliseen alan kilpailuun sekä direktiivin voimaan saattamisesta muissa jäsenvaltioissa.

Vakuutusedustuksesta annettu laki (570/2005) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2005.

Eduskunnan edellyttämä selvitys annettiin 15.10.2007 (STM/3228/2007). Selvityksen antamiseen saatiin lisäaikaa, jotta siinä voitiin ottaa huomioon Vakuutusvalvontaviraston julkai-

semat uusimmat tilastot ja Euroopan komission valmisteilla ollut selvitys yritysvakuutusmarkkinoista.

Selvitys sisältää tietoa vakuutusedustuslain vaikutuksista vakuutusmarkkinoihin, vakuutusedustukseen sekä kansalliseen ja kansainväliseen alan kilpailuun sekä direktiivin voimaansaattamista koskevasta tilanteesta muissa EU:n jäsenvaltioissa. Selvityksessä todetaan sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksenä, että ministeriö selvittää vakuutusedustusta koskevan lainsäädännön muutostarpeet.

Euroopan komissio on ilmoittanut tutkivansa vuonna 2008 vakuutusedustusdirektiivin täytäntöönpanoa jäsenmaissa.

Talousvaliokunta on 23.11.2007 pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriötä selvittämään vakuutusedustuksesta annetun lain mahdolliset muutostarpeet ja raportoimaan selvityksen tuloksesta talousvaliokunnalle hyvissä ajoin kevätistuntokauden 2008 aikana.

Työttömyysturvajärjestelmän ja uuden työeläkejärjestelmän yhteensovittaminen
HE 223/2004 vp — EV 223/2004 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 10.12.2004 hallituksen selvittävän, millä tavoin työeläkejärjestelmän ja työllisyysturvan yhteensovittamista kehitetään työurien pidentämiseksi ja eläkkeelle jäämisen myöhentämiseksi.

Vuoden 2005 eläke- ja työttömyysturvauudistuksen keskeinen tavoite on työurien pidentäminen ja eläkkeellesiirtymisiän myöhentäminen kahdella, kolmella vuodella. Eläkelainsäädännön muutoksiin ja työssäoloajan pidentämistavoitteisiin liittyen työttömyysturvasäännöksiä muutettiin vuoden 2005 alusta siten, että ne jotka jatkavat työssä 65-vuoden iän jälkeen, voivat saada työnteon tilapäisen keskeytymisen ajalta työttömyysetuutta 68 vuoden ikään asti.

Hallitusohjelman lähtökohtana on, että sosiaaliturva tukee aktiivivaihtoehtoja ja työurien pidentämistä. Hallituksen asettamassa sosiaaliturvan uudistamiskomiteassa tulee tarkasteltavaksi toimeentuloturva myös niissä tilanteissa, joissa osa-aikatyötä haluttaisiin jatkaa 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen.

Kansaneläkelaitoksen järjestämä kuntoutus
HE 3/2005 vp — EV 67/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 8.6.2005, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisten yksiselitteisten menettelytapaohjeiden laatimiseksi, joiden perusteella turvataan myös 65 vuotta täyttäneiden vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen joustava jatkuminen yksilöllisen kuntoutustarpeen mukaisena lakiehdotuksen 54 §:ssä sekä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa säädettyä yhteistoimintaa noudattaen.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa ja arvioi lakiehdotuksen 12 §:ssä tarkoitettua harkinnanvaraista kuntoutusta koskevien päätösten ja vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta koskevien päätösten asianmukaisuutta ja tasapuolisuutta sekä valmistelee arvioinnin perusteella mahdollisesti tarvittavat säädösmuutokset.

Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla on syksyllä 2005 laadittu menettelytapaohjeet, joiden tarkoituksena on varmistaa, että 65 vuotta täyttävän vaikeavammaisen henkilön kuntoutus jatkuu yksilöllisen kuntoutustarpeen mukaisena silloin kun järjestämisvelvollisuus siir-

tyy Kelalta kunnalliselle terveydenhuollolle. Ohjeiden laatimiseen ovat osallistuneet sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi Kansaneläkelaitos ja Suomen Kuntaliitto, ja ohjeet on jaettu Kansaneläkelaitoksen lisäksi kaikkiin sairaanhoitopiireihin ja kunnallisiin terveyskeskuksiin. Menettelytavan toimivuutta voidaan seurata ja varmistaa paikallisessa kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä tai alueellisessa asiakasyhteistyötoimikunnassa, joissa muun muassa Kansaneläkelaitos ja kunnallinen sosiaali- ja terveydenhuolto ovat edustettuina. Lausuma ei anna enää tältä osin aihetta toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta selvitystä vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta ja harkinnanvaraista kuntoutusta koskevien päätösten kehityksestä. Kansaneläkelaitos on antanut asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle selvityksen vuosilta 2005 ja 2006 sekä alustavia tietoja vuodelta 2007. Selvityksistä ilmenevien tietojen perusteella voidaan todeta, että vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen kuntoutujamäärissä ja kustannuksissa ei ole tilastollisesti nähtävissä viime vuosien aikana kovin merkittäviä muutoksia. Samaan aikaan tarkastuslautakunnassa muuttuneiden kuntoutuspäätösten määrä suhteessa muihin etuuksiin on keskimääräistä vähäisempi.

Harkinnanvaraista kuntoutusta koskevat päätökset eri kuntoutujaryhmille perustuvat Kansaneläkelaitoksen laatimaan kolmivuotissuunnitelmaan Eduskunnan tarkoitukseen varaaman rahamäärän käyttämisestä. Kansaneläkelaitos antaa kolmivuotissuunnitelman perusteella soveltamisohjeet harkinnanvaraisen kuntoutuksen myöntämisestä. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen varojenkäyttöä ja kolmivuotissuunnitelman toteutumista on seurattu entistä tarkemmin, kun vuodesta 2005 alkaen Kansaneläkelaitos on toimittanut sosiaali- ja terveysministeriölle vuosittain varojen käyttöä koskevan selvityksen. Selvityksestä voidaan todeta, että kokonaisuutena varoja on käytetty kolmivuotissuunnitelman painoalueiden mukaisesti eikä eri toimenpiteiden perusteella kuntoutusta saaneiden määrässä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Vastuuvelan katesäännökset
HE 19/2005 vp — EV 46/2005 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.5.2005 hallituksen huolehtivan vakuutuslainsäädännön pikaisesta jatkovalmistelusta siten, että vastuuvelan katesäännöt tulevat jatkossa olemaan eri vakuutuslaitosten osalta tasapuoliset.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on parhaillaan valmisteilla vakuutusyhtiölain kokonaisuudistus. Ministeriössä myös valmistellaan eläkesäätiöitä ja eläkekassoja koskevan lainsäädännön uudistuksen aloittamista. Näissä kummassakin lainsäädäntöhankkeessa vastuuvelan katetta koskevat säännökset tulevat uudistettaviksi. Uudet katesäännökset pyritään kirjoittamaan siten, että ne jatkossa tulevat olemaan tasapuoliset eri vakuutuslaitosten kesken.

Laissa eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta (1114/2006), joka tuli voimaan 1.1.2007, on yhtenäistetty lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien eläkelaitosten vastuuvelan kattamista koskevia säännöksiä. Eläkelaitoksilla tässä laissa tarkoitetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa tarkoitettua työeläkevakuutusyhtiötä, vakuutuskassalaissa tarkoitettu eläkekassaa, eläkesäätiölaissa tarkoitettu eläkesäätiötä, maatalousyrittäjien eläkelaissa tarkoitettu maatalousyrittäjien eläkelaitosta ja merimieseläkekassaa.

Ministeriössä parhaillaan valmisteilla olevassa vakuutusyhtiölain kokonaisuudistuksessa ehdotetaan nykyisiin katesäännöksiin tehtäväksi joitakin tarkennuksia ja täsmennyksiä. Lisäksi pyritään yksinkertaistamaan nykyisiä monimutkaisia ja vaikeasti ymmärrettäviä säännöksiä sekä muuttamaan säännöksiä siten, että ne nykyistä paremmin ottaisivat huomioon sijoitusmarkkinoilla ja vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnassa tapahtuneen kehityksen.

Ministeriössä valmistellaan myös lisäeläkedirektiiviä koskevaan jatkotyöhön liittyen eläkesäätiöitä ja eläkekassoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistusta, jonka yhteydessä myös vastuuvelan katesäännökset lisäeläketoiminnan osalta tulevat uudistettavaksi. Katesäännökset pyritään kirjoittamaan siten, että ne ovat tasapuoliset eri vakuutuslaitosten kesken.

Ammattitutkintostipendin kehittäminen
HE 46/2005 vp — EV 68/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.6.2005, että hallitus selvittää mahdollisuudet laajentaa ammattitutkintostipendijärjestelmää siten, että päätoimisena yrittäjänä toimiminen lasketaan mukaan vaadittavaan työhistoriaan.

Yrittäjän on ollut mahdollista saada ammattitutkintostipendi, jos hän on ollut riittävän pitkään palkansaajana. Yrittäjien ammattitutkintostipendiä on käsitelty yrittäjien sosiaaliturvaan liittyviä kehittämistarpeita selvittäneessä työryhmässä, joka ei kuitenkaan tehnyt asiaan liittyviä ehdotuksia.

Ammattitutkintostipendi rahoitetaan työnantajien ja palkansaajien maksamilla työttömyysvakuutusmaksuilla, joita yrittäjät eivät maksa. Tämän vuoksi ammattitutkintostipendin saamisedellytysten laajentaminen siten, että se voitaisiin maksaa pelkästään yritystoimintaa harjoittaneelle koulutusrahaston varoista, ei ole edennyt.

Hallitus asetti 14.6.2007 sosiaaliturvan uudistamiskomitean, jonka yhtenä tehtävänä on aikuiskoulutusajan toimeentuloturvan kehittäminen. Lisäksi opetusministeriö asetti 17.8.2007 johtoryhmän valmistelemaan ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen toimeenpanoa. Johtoryhmän tehtävänä on muun muassa aikuisopiskelijoiden opintososiaalisten etuuksien uudistaminen. Tämän kehittämistyön yhteydessä selvitetään myös ammattitutkintostipendin myöntämisperusteet.

Sairausvakuutusmaksujen tarkistaminen
HE 68/2005 vp ja 129/2005 vp — EV 139/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokuntavaliokunta

> Eduskunta edellytti 23.11.2005, että vuoden 2006 jälkeiselle ajalle kohdistuvaa maksujen nousupainetta seurataan tarkasti ja seurannan perusteella arvioidaan rahoitusvastuiden muutostarpeet tulevia maksuja vahvistettaessa.

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistus tuli voimaan vuoden 2006 alusta. Rahoitusuudistuksessa vahvistettiin kerättävien maksujen ja maksettavien etuuksien välistä yhteyttä. Maksujen tarkistamistarve selvitetään vuosittain. Maksujen muutokset perustuvat etuusmenojen muutoksiin sekä maksujen perusteena olevien palkka- ja verotulojen kehitykseen.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun rahoittamiseksi kerättävästä sairaanhoitomaksusta säädetään vuosittain lailla. Maksun perusteena olevien verotettavien ansiotulojen kasvun sekä etuusmenojen menokehityksen maltillisuuden vuoksi maksua on ollut mahdollista alentaa vuosina 2007 ja 2008 yhteensä 0,09 prosenttiyksikköä. Sairaanhoitomaksun nousupaineen

hillitsemiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on selvittänyt lääkkeiden viitehintajärjestelmän toimivuutta lääkekulujen hillitsijänä ja viitehintajärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2009. Tulevien vuosien maksukehitys näyttää maltilliselta myönteisen talouskehityksen johdosta eikä sairaanhoitomaksun ennakoida nousevan vuoden 2006 tasosta kehyskaudella.

Sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen rahoittamiseksi kerättävien maksujen maksuprosenteista säädetään vuosittain valtioneuvoston asetuksella. Sekä työnantajien sairausvakuutusmaksua että palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksua on ollut mahdollista alentaa vuosina 2007 ja 2008 palkka- ja yrittäjätulojen ennakoitua suuremman kasvun sekä maltillisen menokehityksen perusteella. Työnantajien sairausvakuutusmaksua on alennettu yhteensä 0,09 prosenttiyksikköä, palkansaajilta perittävää päivärahamaksua 0,1 prosenttiyksikköä ja yrittäjiltä perittävää päivärahamaksua 0,21 prosenttiyksikköä vuosina 2007 ja 2008. Myöskään tulevalla kehyskaudella maksujen ei ennakoida nousevan vuoden 2006 tasosta. Maltillinen maksukehitys kuitenkin edellyttää myönteisen talouskehityksen jatkumista.

Osana Kansaneläkelaitoksen rahoituksen selvittämistä sosiaali- ja terveysministeriössä on selvitetty myös sairausvakuutusrahaston rahoituspuskurin laajentamista, jolla pyritään edesauttamaan sairausvakuutusmaksujen tasaista kehitystä vuodesta 2009 lukien.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Lääkekorvausuudistus
HE 97/2005 vp — EV 125/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 26.10.2005, että hallitus seuraa ja arvioi lain vaikutuksia potilaiden lääkekuluihin ja antaa seurannan tuloksista selvityksen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Sosiaali- ja terveysministeriö on yhdessä Kansaneläkelaitoksen kanssa käynnistänyt seurannan lain vaikutuksista potilaille ja sairausvakuutukselle. Ensimmäisen seurantavuoden tietojen perusteella lääkekorvausjärjestelmän muutos lisäsi merkittävästi korvauksia saaneiden potilaiden ja korvattujen reseptien ja ostokertojen määriä. Kasvu johtui kiinteästä ostokertaisesta omavastuusta luopumisesta. Aiemmin ostot, joiden kustannus jäi alle kiinteän ostokertakohtaisen omavastuun, jäivät kokonaan korvausjärjestelmän ulkopuolelle. Lääkekorvauksia maksettiin vuonna 2006 noin 3,6 miljoonalle henkilölle, missä on kasvua 10 prosenttia edellisvuoteen. Reseptien määrä kasvoi 14 prosenttia ja ostokertojen 19 prosenttia.

Arvion mukaan vuonna 2006 kaikkien korvattujen lääkkeiden kustannukset olisivat olleet 122 miljoonaa euroa eli noin 8 prosenttia suuremmat, jos lääkkeiden hinnat olisivat olleet samalla tasolla kuin joulukuussa 2005. Sairausvakuutus olisi maksanut lääkekorvauksia 72 miljoonaa euroa ja potilaat omavastuita 50 miljoonaa euroa toteutunutta enemmän. Lääkkeiden hintoja laskivat lain muutoksen lisäksi lääkkeiden hintalautakunnan tekemät yksittäiset hintojen tarkistukset, lääkevaihdon laajeneminen ja lääkkeiden hintakilpailu.

Vuonna 2006 korvattujen lääkkeiden kustannukset alenivat 0,7 prosenttia ja lääkkeistä maksetut korvaukset kasvoivat 2,2 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Potilaiden maksuosuus korvatuista lääkkeistä pieneni 33 prosentista 31 prosenttiin. Myös lisäkorvauksia saaneiden määrä pieneni prosentin edellisvuoteen verrattuna.

Korvausjärjestelmän muutos lisäsi joustavuutta ostojen ajoittamisessa ja potilaiden mahdollisuutta ennakoida itse ostojensa kustannuksia. Yksinkertaistaminen myös paransi vähän tai edullisia lääkkeitä käyttävien asemaa. Useita lääkkeitä käyttävien maksettavaksi jääviä kus-

tannuksia järjestelmämuutos todennäköisesti lisäsi. Lääkkeiden tukkuhintojen alentaminen lienee kuitenkin useissa tapauksissa kompensoinut lääkekohtaisten omavastuiden potilaille aiheuttamia kuluja. Lisäkorvattujen lääkkeiden omavastuun käyttöönotto lisäsi lisäkorvaukseen oikeutettujen potilaiden kustannuksia keskimäärin 19,50 eurolla.

Eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain kokonaisuudistus
HE 156/2005 vp — EV 34/2006 vp
Talousvaliokunta

> Eduskunta edellytti 18.4.2006, että hallitus valmistelee viipymättä vakuutettujen ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet turvaavan, toimivan ja kansainvälisesti kilpailukykyisen eläkerahastolainsäädännön kokonaisuudistuksen. Hallituksen on annettava esityksensä eduskunnalle syyskuun 2006 loppuun mennessä, jotta eduskunta voi tehdä päätöksensä vielä tämän vaalikauden aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 2.6.2006 eläkerahastolakityöryhmän, jonka tehtäväksi annettiin valmistella sosiaali- ja terveysministeriölle esitys lisäeläkedirektiiviä koskevaan jatkotyöhön liittyvien tehtävien priorisoinnista ja aikataulusta 23.6.2006 mennessä ottaen huomioon eduskunnan lausumassaan edellyttämät seikat. Toimeksiannossa esitettiin, että työryhmän esityksen pohjalta on tarkoitus asettaa jatkotyöryhmä valmistelemaan hallituksen esityksen muotoon kirjoitettua eläkesäätiö- ja vakuutuskassalain kokonaisuudistusta sekä vakuutusyhtiölakiin tehtäviä mahdollisia lisäeläketoiminnan edellyttämiä muutoksia.

Eläkerahastolakityöryhmä oli yksimielinen siitä, että kokonaisuudistuksen yhteydessä on ratkaistava neljä asiakokonaisuutta. Ensinnäkin on valmisteltava uusi eläkerahastolaki, joka sisältää kaikki uudet lisäeläkejärjestelyt, joita ovat maksuperusteiset ja etuusperusteiset lisäeläkejärjestelyt sekä näiden sekoitukset. Eläkerahastolakityöryhmä piti keskeisenä, että uuden lain tulisi turvata vakuutettujen ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet ottaen huomioon osapuolille koituvat riskit. Toiseksi kokonaisuudistuksen yhteydessä on valmisteltava ehdotus nykyisten eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toiminnan turvaamiseksi tarkoituksenmukaisella tavalla. Kolmanneksi on valmisteltava ehdotus TEL -eriyttämiskysymyksestä eli se, onko perusteltua harjoittaa pakollista työeläketurvaa ja lisäeläketoimintaa samassa eläkelaitoksessa. Neljänneksi kokonaisuudistuksen yhteydessä on valmisteltava ehdotus siitä, voivatko henkivakuutusyhtiöt harjoittaa jatkossa eläkerahastolain mukaista lisäeläketoimintaa ottaen huomioon kilpailuneutraliteetti. Työryhmä oli yksimielinen myös siitä, että kaikki edellä mainitut asiakohdat, hallituksen esityksen muotoon laadittu luonnos eläkerahastolaiksi sekä esitykset asiakohtien 2-4 edellyttämistä lainmuutoksista tulisi tehdä kesään 2007 mennessä. Työryhmässä todettiin, että kokonaisuudistusta ei ole mahdollista toteuttaa eduskunnan edellyttämässä aikataulussa syyskuuhun 2006 mennessä.

Eduskunnan lausumassaan mainitseman eläkerahastolain kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt 20.11.2006 työn, joka tähtää alkuvaiheessa edellä mainittujen keskeisten ja laajakantoisten kysymysten periaatteellisen ratkaisuun.

Sosiaali- ja terveysministeriö on informoinut eduskunnan talousvaliokuntaa ja sosiaali- ja terveysvaliokuntaa tehdyistä toimenpiteistä 22.9.2006.

Jatkotyötä varten ministeriössä on toiminut loppuvuodesta 2006 epävirallinen kolmikantainen ohjausryhmä. Keskeiset työmarkkinajärjestöt ovat 15.12.2006 päivätyn muistion mukaisesti esittäneet ne perusperiaatteet, joiden perusteella lainsäädäntöä tulisi kehittää.

Työmarkkinajärjestöjen tavoitteena on kehittää lainsäädäntöä niin, että mahdollistettaisiin sekä maksuperusteiset että etuusperusteiset järjestelyt sekä näiden yhdistelmät uudentyyppi-

sessä lisäeläkerahastossa. Ohjausryhmä on päätynyt ehdottamaan seuraavanlaista säädösvalmistelun käsittelyjärjestystä:

1. Valmistellaan maksuperusteisia järjestelmiä varten lisäeläkerahastolaki. Työmarkkinajärjestöjen mukaan valmisteltavan lisäeläkerahastolain tulisi mahdollistaa sekä maksuperusteiset että etuusperusteiset lisäeläkejärjestelyt sekä näiden yhdistelmät. Lisäksi valmistellaan työeläkerahastolaki, jossa säädettäisiin työeläketurvan järjestämisestä työeläkevakuutusyhtiössä vakuuttamiselle vaihtoehtoisella tavalla;
2. Voimassa olevien eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain mukaiset eläkekassat ja eläkesäätiöt voivat jatkaa toimintaansa nykyisen lainsäädännön puitteissa;
3. Aloitetaan nykyisten eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain ajanmukaistamiseen tähtäävä työ.

Selvitettävien asiakohtien lisäksi työryhmän tulee kuulla ainakin verotus- ja kilpailunäkökohtien osalta valtiovarainministeriötä, kauppa- ja teollisuusministeriötä ja Kilpailuvirastoa sekä tarvittaessa muitakin intressitahoja.

Prostituoiduille järjestettävät tukitoimet
HE 221/2005 vp — EV 93/2006 vp
Lakivaliokunta

> Eduskunta edellytti 21.6.2006, että prostituoitujen käytettäviksi järjestetään riittävästi sellaisia tukitoimia, joilla edistetään heidän mahdollisuuksiaan irtautua prostituutiosta ja siirtyä työelämän piiriin.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on toteutettu 1.1.2007 lukien maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muutoksella (1269/2006). Palveluihin ja tukitoimiin sisältyy uhreille annettavaa oikeudellista ja muuta neuvontaa, kriisiapua, sosiaali- ja terveyspalveluja, tulkkipalveluja sekä muita tukipalveluja, tilapäisen majoituksen tai pysyvämmän asumisen järjestäminen, toimeentulotuki ja muu tarpeellinen huolenpito sekä turvallisen koti- ja lähtömaahan paluun tukeminen. Palvelujen tarve ja toteutus arvioidaan yksilöllisesti. Järjestelmää koordinoivat valtion vastaanottokeskukset. Sosiaali- ja terveyspalveluilla tarkoitetaan niitä palveluja, joita ihmiskaupan uhri tarvitsee yksilöllisen tilanteensa perusteella kuten terveydenhoitajan, lääkärin tai sosiaalityöntekijän vastaanottoa, lastensuojelua, turvakotipalveluja, kuntoutusta ja henkistä tukea. Edellä mainitut lakimuutokset koskevat pääasiassa henkilöitä, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa. Henkilöt, joilla on kotikunta Suomessa, saavat vastaavia palveluja ja tukitoimia yleisten säädösten mukaisesti. Kunnalle voidaan korvata ihmiskaupan uhrille annetuista uhriasemasta johtuvista erityisistä palveluista ja tukitoimista aiheutuvia kustannuksia.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Tupakkalain toimeenpano
HE 226/2005 vp — EV 84/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 19.6.2006, että hallitus seuraa toteutuuko ravintolatyöntekijöiden tupakansavulta suojelu samoin kuin lakiehdotuksen muut terveyspoliittiset tavoitteet tarkoitetulla tavalla ja arvioi seurannan perusteella lainmuutostarpeet.

Lain vahvistamisen jälkeen on annettu tupakointitilan vähimmäispinta-alaa koskeva valtioneuvoston asetus ja tupakointitilan rakenteellisia ja teknisiä vaatimuksia ja huoltoa koskeva sosiaali- ja terveysministeriön asetus. Julkaistu niiden toimeenpanoa tukeva opas. On järjestetty kattavasti sekä valtakunnallisia että alueellisia koulutustilaisuuksia laista ja sen toi-

meenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta ravintoloitsijoille ja viranomaisille. Lisäksi on toimeenpantu tupakkalain voimaanpanoa tukeva kaksiosainen viestintäkampanja ja panostettu verkkoviestintään. Ministeriö on järjestänyt lain toimeenpanoon liittyvän koulutuksen ja viestinnän yhteistyössä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen, lääninhallitusten, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n ja kansanterveysjärjestöjen kanssa.

Lakimuutoksen toimeenpanon ja vaikuttavuuden seuranta on sisällytetty Työterveyslaitoksen ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulossopimuksiin ja käynnistetty.

Kansaneläkejärjestelmän kehittäminen
HE 90/2006 vp — EV 283/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 7.2.2007, että hallitus pikaisesti arvioi kansaneläkejärjestelmän kehittämistarpeet erityisesti siltä osin, miten joustava vanhuuseläkkeelle jääminen nykyistä paremmin mahdollistetaan ja miten kansaneläkettä saavien toimeentulon kehityksestä huolehditaan oikeudenmukaisesti.

Kansaneläkkeissä ja kansaneläkkeen määrään sidotuissa etuuksissa toteutettiin vuoden 2008 alusta 20,50 euron suuruinen tasokorotus. Sen lisäksi vuoden 2008 alusta luovuttiin kansaneläkkeen alentamisesta laitoshoidon vuoksi.

Hallitus asetti kesäkuussa 2007 sosiaaliturvajärjestelmää uudistamaan SATA-komitean. Komitean yhtenä tavoitteena on köyhyyden vähentäminen ja riittävän perusturvan tason turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa. Komiteassa valmistellaan vuoden 2009 loppuun mennessä kaikkein pienimpien eläketulojen varassa elävien henkilöiden toimeentulon nykyistä paremmin turvaava malli. Tässä yhteydessä tulevat selvitettäviksi myös kansaneläkejärjestelmän kehittämistarpeet.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittäminen
HE 132/2006 vp — EV 196/2006 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 1.12.2006, että hallitus seuraa lainsäädännön toteutumista ja huolehtii siitä, että työterveyshuollon asiantuntijat ovat mukana tilakäynneillä vähintään nykyisessä laajuudessa ja että vuoden 2009 loppuun mennessä työterveyshuoltoa kehitetään siten, että tilakäynnit voidaan kaikilla alueilla tehdä moniammatillisena yhteistyönä hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämisyksikkö ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela seuraavat lainsäädännön toteutumista. Terveyskeskusten työterveyshuollon verkostoyhteistyössä panostetaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämiseen ja mm. työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden yhteistyön toteutumiseen. Myös asiantuntijoita koskevassa koulutuksessa on otettu huomioon yhteistyötä koskevat kysymykset.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnistetty valmistelutyö, jonka tarkoituksena on kehittää työterveyshuollon korvausjärjestelmää hallitusohjelman mukaisesti siten, että jatkossa maatalousyrittäjät voivat hankkia työterveyspalveluihin sisältyvän tilakäynnin myös yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittäminen
HE 166/2006 vp — EV 140/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 8.11.2006, että vammaispoliittisen ohjelman valmistelussa selvitetään, miten henkilökohtaista avustajapalvelua kehitetään ja sen rahoitusta uudistetaan sekä millä aikataululla uudistamisessa edetään.

Hallituksen ohjelman (19.4.2007) mukaisesti jatketaan vammaispalvelulain ja kehitysvammaisten erityishuoltolain yhdistämistä ja vammaisten henkilökohtaista avustajajärjestelmää kehitetään vaiheittain. Vuonna 2007 tehdyn suunnitelman mukaisesti vammaislainsäädäntöä uudistetaan ja henkilökohtaisen avun järjestelmää kehitetään vuonna 2008 valmisteltavalla ja annettavalla hallituksen esityksellä. Avustajajärjestelmä liitetään jatkossa nykyistä tiiviimmin vaikeavammaisten henkilöiden henkilökohtaisen palvelukokonaisuuden osaksi.

Alkoholijuomaveron tason tarkistaminen
HE 232/2006 vp — EV 294/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 13.2.2007, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin alkoholijuomaveron tason tarkistamiseksi erityisesti väkevien alkoholijuomien osalta.

Valtioneuvosto päätti 10.5.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Vastaus lausumaan on valtiovarainministeriön osuudessa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toteutuminen
HE 234/2006 vp — EV 279/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 2.2.2007, että hallitus seuraa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toteutumista uudistuksessa tarkoitetulla tavalla erityisesti ammatillisessa koulutuksessa olevien osalta ja arvioi mahdollisesti tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Valtioneuvosto päätti 24.5.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön tukemassa kouluterveydenhuollon laatu ja oikeudenmukaisuus (KERTTU) -tutkimusohjelmassa on selvitetty suunnitelmallisuutta, henkilöstövoimavaroja ja käyntejä (Kivimäki ym. 2007a ja b, Wiss ym. 2007).

Stakes käynnisti vuonna 2006 Terveyden edistämisen vertaistietohankkeen (TedBM-hanke), jonka yhdessä osahankkeessa kehitetään määräajoin toistuvaa vertailukelpoisen tiedon keräämistä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa ja myös sosiaali- ja terveystoimen toteuttamasta opiskelu- ja kouluterveydenhuollosta. Vuonna 2007 tehdystä Lasten ja nuorten ehkäisevät palvelut -kyselystä terveyskeskuksille on julkaistu raportti Kouluterveydenhuollon laatusuosituksen toteutuminen (Stakes/Työpapereita 34/2007). Opiskeluterveydenhuoltoa koskeva raportti on valmisteilla. Yhteistyössä opetushallituksen kanssa on tehty kyselyt peruskouluissa. Syksyllä 2007 julkaistiin ensimmäinen perusraportti (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa – perusraportti kyselystä 7-9. vuosiluokkien kouluille, Opetushallitus ja Stakes 2007).

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta on saatu tietoja myös oppilaille/opiskelijoille suunnatuissa Kouluterveyskyselyissä. Näiden tietojen mukaan kunnissa tunnetaan huonosti kouluterveydenhuollon laatusuositusta ja opiskeluterveydenhuollon opasta. Koulu- ja opiskeluter-

veydenhuollon voimavarat ja sisältö ovat pääosin pysyneet ennallaan vuosina 2004 - 2007. Terveyskeskusten ja koulujen välillä on edelleen suuria eroja. Vain harvoissa terveyskeskuksissa koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on järjestetty kansallisten suositusten mukaisesti. Vuoden 2008 aikana saadaan tietoja kansanterveyslain ko. muutoksen vaikutuksista koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Stakesin mukaan ensimmäiset tilastotiedot ovat käytettävissä vasta vuonna 2009. Stakes tekee syksyllä 2008 kyselyt ammatillisille oppilaitoksille ja lukioille.

Vuodelta 2007 saatiin ensimmäiset tiedot Kainuun alueelta. Kansanterveyslaitoksen koordinoiman Terveyserojen kaventamis -ohjelmassa yhtenä alueena on toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa olevien opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen.

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan neuvolatoimintaa, kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuoltoa koskevaa asetusta. Asetusta valmistelevan työryhmän toimikausi on huhtikuun 2008 loppuun saakka. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon liittyvät mahdolliset säädöstarpeet otetaan huomioon valmistelussa olevassa uudessa terveydenhuoltolaissa.

Lastensuojelu
HE 252/2006 vp — EV 309/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

1. Eduskunta edellytti 14.2.2007, että hallitus huolehtii määrärahalisäyksistä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin niin, että uuden lainsäädännön vaatimat lisäresurssit kuntien sosiaalityöhön turvataan. Selvitys lisäresurssien turvaamisesta ja lain 14 §:ssä tarkoitettujen asiantuntijaryhmien toiminnasta on annettava sosiaali- ja terveysvaliokunnalle vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hallinto-oikeuksien resurssien turvaamiseksi siten, että lastensuojelulain mukaisten asioiden joutuisa käsittely hallinto-oikeuksissa varmistetaan. Selvitys siitä, miten uudistuksen edellyttämät virka- ja toimitilajärjestelyt on tehty, on annettava sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ennen lain voimaantuloa.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perhehoitoa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa lapsen huostaanottoa koskevan päätöksenteon toimivuutta ja että hallitus tarvittaessa ja mahdollisimman ripeästi valmistelee ehdotuksen sellaisen lastensuojelua tehostavan päätöksentekomenettelyn käyttöönotosta, että päätöksen tahdonvastaisesta huostaanotosta tekee moniammatillinen toimielin, joka perustettaisiin esimerkiksi kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien yhteyteen.

Valtioneuvosto päätti 12.4.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Valtion vuoden 2008 talousarvioon on lisätty kuntien valtionosuutta 6,9 M euroa lastensuojelulain toimeenpanoa varten. Lain 14 §:ssä tarkoitettujen asiantuntijaryhmien toiminnasta annetaan vuoden 2009 alussa selvitys sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Asiantuntijaryhmien toiminta pyritään alustavan tiedon mukaan organisoimaan useilla alueilla kunta- ja palvelurakenneuudistuksen yhteydessä. Asiaa on tarkoituksenmukaista selvittä aikaisintaan loppuvuodesta 2008.

2. Oikeusministeriö on toimittanut 19.12.2007 päivätyn selvityksen (diaarinumero 134/03/2007) eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallinto-oikeuksien virka- ja toimitilajärjestelyistä, kuten tämä lausuma edellytti.

3. Perhehoitoa koskevan lainsäädännön uudistus sisältyy hallitusohjelmaan ja alustavan arvion mukaan hallituksen esitys asiasta annetaan aikaisintaan vuonna 2010.

4. Kunta- ja palvelurakenneuudistus on voimakkaassa kehitystilassa, eikä lastensuojelutoimintaa hoitavista kuntayhtymistä toistaiseksi ole tiedossa merkittävässä määrin suunnitelmia. Hallinto-oikeuksissa tapahtuvan ensivaiheen päätöksentekomenettelyn toimivuutta on mahdollista arvioida vasta kokemusten karttuessa. Kuten kohdassa 2 tarkoitetusta selvityksestä käy ilmi, oikeusministeriö seuraa aktiivisesti lastensuojeluasioiden käsittelyä hallinto-oikeuksissa.

Sähköisten potilaskertomusten ja sähköisen lääkemääräyksen toteuttaminen
K 4/2006 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Käsitellessään Hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2005 tulevaisuusvaliokunta rajasi lausuntonsa ja huomautuksensa koskemaan tietoyhteiskuntaa ja erityisesti sen sähköisiä palveluja. Valiokunta kiinnitti huomiota vuorovaikutteisen Internetin ja matkaviestimien vähäiseen käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollon asioinnissa. Valiokunta esitti,
>
> että hallitus tekee kokonaisarvion julkisten palvelujen digitalisoimisen esteistä, viivytyksistä ja ratkaisuista ja
>
> että hallitus viivyttelemättä valmistelee sähköisen terveyskertomuksen toimeenpanon edellyttämät lainsäädäntö- ja muut päätökset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä sekä sähköistä lääkemääräystä koskevat lait hyväksyttiin syksyllä 2006. Lakien pohjalta toteutetaan valtakunnalliset keskitetyt tietojärjestelmät, jotka mahdollistavat potilas- ja lääkemääräystietojen valtakunnallisen käytön potilaiden tietosuojan turvaavalla tavalla.

Laissa säädettyjen tavoitteiden toteuttamista varten sosiaali- ja terveysministeriö on luonut kansallisen ohjausjärjestelmän sekä rahoittanut tavoitteiden mukaiset osahankkeet yhteistyössä kuntien, sairaanhoitopiirien ja Kelan kanssa.

Sähköistä lääkemääräystä koskeva laki tuli voimaan 1.4.2007. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskeva laki tuli voimaan 1.7.2007. Lakien nojalla on syksyn 2007 aikana valmisteltu sähköistä lääkemääräystä sekä potilasasiakirjojen laatimista koskevia asetuksia, jotka on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2008 aikana.

Lakien nojalla toteutettavien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteuttaminen on aloitettu vuoden 2007 aikana sosiaali- ja terveysministeriön, Kansaneläkelaitoksen, Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen sekä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen yhteistyönä. Tämän tietojärjestelmäkokonaisuuden tulee olla toiminnassa 1.4.2011 mennessä. Valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen rakentaminen rahoitetaan valtion talousarviosta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen rakentamista varten tarvittavia tietojärjestelmämäärittelyjä vuoden 2007 aikana. Eräiltä osin määrittelytyö jatkuu vuoden 2008 puolelle.

Valtakunnallisiin palveluihin liittyminen edellyttää merkittäviä muutoksia myös terveydenhuollon palvelujen antajien potilastietojärjestelmiin. Tätä työtä on koordinoitu potilastietojärjestelmäkohtaisesti ns. klusterihankkeiden kautta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut asetuksen sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon neuvottelukunnasta kesällä 2007, jolloin myös kyseinen neuvottelukunta on asetettu.

Vammaispoliittinen ohjelma
VNS 5/2006 vp — EK 23/2006 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

> Eduskunta edellytti 22.9.2006, että hallitus ryhtyy pikaisesti valmistelemaan laajaalaista kaikkien tahojen toimintaa ohjaavaa vammaispoliittista ohjelmaa.

Hallituksen ohjelman (19.4.2007) mukaisesti laaditaan vammaispoliittinen ohjelma, jossa linjataan seuraavien vuosien vammaispolitiikan keskeiset toimenpiteet. Tavoitteena on turvata vammaisten henkilöiden oikeudenmukainen asema ja esteetön yhteiskunta, jossa kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet. Vammaispoliittisen ohjelman valmistelu alkaa vuonna 2008 ja sen pohjana ovat vuonna 2006 vammaispolitiikasta annetun valtioneuvoston selonteon periaatteet ja linjaukset sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus.

Työministeriö

Vuokratyövoiman välitys ja käyttö
HE 78/1996 vp
Työasiainvaliokunta

Eduskunta edellytti 17.12.1997, että vuokratyövoiman välitykseen ja käyttöön liittyvät epäkohdat poistetaan.

Valtioneuvoston asettama työsopimuslakikomitea selvitti työvoiman vuokraukseen liittyviä kysymyksiä valmistellessaan ehdotuksen uudeksi työsopimuslaiksi.

Työsopimuslaissa (55/2001) on säännöksiä työvoiman vuokrausyrityksen ja käyttäjäyrityksen oikeuksien ja velvoitteiden jakautumisesta. Lain 1 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan työnantajan siirtäessä työntekijän tämän suostumuksen mukaisesti toisen työnantajan (käyttäjäyritys) käyttöön, käyttäjäyritykselle siirtyvät oikeus johtaa ja valvoa työntekoa sekä ne työnantajalle säädetyt velvollisuudet, jotka liittyvät välittömästi työn tekemiseen ja sen järjestelyihin. Lisäksi mainittujen tahojen työturvallisuusvastuun jaosta säädetään työturvallisuuslaissa ja rikosoikeudellisen vastuun jaosta rikoslaissa.

Myös vuokratyösuhteissa sovellettavista vähimmäistyöehdoista säädetään työsopimuslaissa. Jos vuokrausyritys ei ole työehtosopimuslain tai työsopimuslain yleissitovuussäännöksen nojalla velvollinen noudattamaan työehtosopimusta, vuokratyöntekijöiden työsuhteen vähimmäisehdot määräytyvät käyttäjäyritystä sitovan työehtosopimuksen mukaan. Työsopimuslain toimivuutta selvittäneen seurantatutkimuksen tietojen mukaan sekä työnantaja- että palkansaajajärjestöjen lakimiesten enemmistö arvioi vuokratyötä koskevien säännösten nykyisellään turvaavan vuokratyöntekijöiden aseman jokseenkin riittävästi. Tämän seurantatutkimuksen tarkempia tuloksia on selvitetty Eduskunnalle kevätistuntokaudella 2004 annetussa työelämäselonteossa.

Työvoiman vuokrausalan taloushallinto-, tietojenkäsittely- ja toimistotehtävissä olevia vuokratoimihenkilöitä koskeva työehtosopimus on vahvistettu yleissitovaksi työehtosopimukseksi. Työehtosopimuksen osapuolia ovat Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ja Palvelutyönantajien Erityispalvelujen Työnantajaliitto. Lisäksi vuokrausalan yritykset ovat solmineet valtakunnallisten työntekijäliittojen kanssa työehtosopimuksia.

Eurooppa-tasolla työ- ja sosiaaliasiainneuvoston työryhmäkäsittelyssä on direktiiviehdotus ((KOM 2002) 701 lopullinen) vuokratyöntekijöiden työehdoista. Sen käsittely on kesken. Direktiivin käsittelyn etenemisestä on informoitu työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa. Direktiivistä yritettiin saada pitkän käsittelytauon jälkeen poliittinen yhteisymmärrys TSTK -neuvostossa 5.12.2007 yhdessä työaikadirektiivin kanssa. Poliittista yhteisymmärrystä ei saavutettu ja asiassa etenemismahdollisuudet tulevat arvioitavaksi komission ja uuden puheenjohtajamaan toimesta vuonna 2008.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 9/2004 vp), joka koski hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2003, katsonut, että hallituksen antama selvitys ja kannanotto on asianmukainen. Valiokunta on uudemman kerran lausunnossaan (TyVL 7/2005 vp) hyväksynyt sen, että lausuma ei enää anna aihetta työministeriön toimenpiteisiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 8/2006 vp.) edellyttänyt, että lausuman toteutumista tulee edelleen seurata hallituksen kertomuksessa.

Vuokratyöntekijöiden käyttöä ja asemaa työorganisaatioissa on selvitetty tutkimuksella vuosina 2004–2005 (Työpoliittinen tutkimus 283/2005 ja 302/2006).

Työministeriö asetti 27.6.2006 kolmikantaisen työryhmän selvittämään määräaikaisia työsuhteita ja niiden käytön edellytyksiä. Asetetun työryhmän tehtävänä oli tarkastella, onko selvityshenkilön ehdotusten pohjalta tai kokonaan niistä riippumatta mahdollista valmistella toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää määräaikaiseen työhön mahdollisesti liittyviä ongelmia rajoittamatta kuitenkaan määräaikaisen työn oikeutettua käyttöä. Työryhmän käsittelyssä on vuokratyöhön liittyviä kysymyksiä. Työryhmäraportissa arvioidaan erityisesti määräaikaisen sopimuksen solmimisedellytyksiä vuokratyössä. Perusteettomien määräaikaisten sopimusten karsimiseksi työryhmä ehdotti valvonnan tehostamista siten, että työantajan työsuhteen keskeisiä ehtoja koskevan selvitysvelvollisuuden rikkominen olisi rangaistavaa. Samassa yhteydessä esitettiin työsuojelun valvontalakia muutettavaksi siten, että työsuojeluviranomainen voisi ryhtyä kehotusmenettelyyn edellä viitatun selvityksen saamiseksi. Muutoksilla pyritään siihen, että määräaikaisten sopimusten perusteet tulisivat nykyistä paremmin harkituiksi, ja peruste tulisi myös työntekijän tietoon. Näitä muutoksia koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 12.10.2007. Lakimuutokset tulevat voimaan vuoden 2008 alusta.

Työministeriön kolmikantainen työryhmän selvitti vuokratyön käyttöä kokonaisuutena. Työryhmä ehdotti lisättäväksi työsopimuslakiin, työturvallisuuslakiin ja ns. tilaajavastuulakiin vuokratyötä koskevaa erityissääntelyä. Muutosten tarkoituksena on parantaa vuokratyöntekijöiden asemaa saattamalla lainsäädäntö vuokratyön erityispiirteitä vastaavalle tasolle. Muutoksia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2008 alkupuolella. Lisäksi työryhmä ehdotti mm. opaskirjan laatimista työntekijöiden, käyttäjäyritysten ja vuokrayritysten käyttöön. Työ aloitetaan vuoden 2008 alussa.

Yksityisyyden suoja työelämässä
HE 121/1998 vp
Työasiainvaliokunta

> Eduskunta edellytti 17.2.1999, että hallitus valmistelee uuden esityksen yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa ottaen asianmukaisesti huomioon valiokuntien tästä esityksestä antamat lausunnot.

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (477–480/2001) tuli voimaan 1.10.2001.

Työministeriö on valmistellut laista suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi esitteet, joita on levitty muun muassa lakia valvovien työsuojelupiirien ja tietosuojavaltuutetun toimesta. Esite on myös saatavilla työministeriön Internet-osoitteessa:
www.mol./pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/05_esitteet/tme8013s_tietosuoja.pdf.
Työministeriö on osallistunut myös lakia koskeviin koulutustilaisuuksiin.

Hyväksyessään lain eduskunta sisällytti vastaukseensa muun muassa seuraavan lausuman, joka on merkitty valtioneuvoston istunnon pöytäkirjaan 7.6.2001: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus välittömästi yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa valmistelee ehdotukset lainsäädännöksi, joka koskee alkoholi- ja huumetestien käyttöä sekä teknistä valvontaa ja sähköpostin käytön valvontaa työpaikoilla. Lakiehdotusten tulee sisältää selkeät säännökset siitä, millaisia huumetestejä ja missä tilanteissa työpaikoilla voidaan järjestää ja millaisilla edellytyksillä työntekijä on velvollinen niihin osallistumaan sekä siitä, millaista teknistä valvontaa työnantajalla on oikeus suorittaa ja miten sähköpostin käyttöä saadaan valvoa.”

Lausuman johdosta työministeriö asetti työelämän tietosuojalainsäädännön täydentämistä valmistelevan kolmikantaisen työryhmän, jonka tuli 31.12.2002 mennessä 1) selvittää ja analysoida asiaa koskeva aikaisempi valmistelutyö, 2) valmistella analysoinnin pohjalta ehdotukset lainsäädäntötoimiksi koskien työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten oi-

keuksia ja velvollisuuksia työpaikalla tapahtuvan teknisen valvonnan ja sähköpostin käytön valvonnan yhteydessä sekä 3) toimia yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön 20.12.2000 asettaman huumausainetestien käyttöä selvittävän työryhmän kanssa sekä koordinoida ja tarvittaessa valmistella tämän työryhmän työn päätyttyä työelämää koskevat esitykset ehdotukseksi lainsäädäntötoimiksi. Työryhmän määräaikaa jatkettiin 31.5.2003 saakka, koska valmistelua pitkitti muun muassa huumausainetestien käyttöä koskevien säännösten valmistelun siirtyminen sosiaali- ja terveysministeriöltä työryhmälle. Työryhmä sai määräaikaan mennessä valmiiksi yksimielisen muistion, jonka pohjalta hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 162/2003). Lakiesitys on lähetetty perustuslakivaliokunnalle ja hallintovaliokunnalle lausunnon antamista varten sekä työelämä ja tasa-arvovaliokunnalle mietinnön antamista varten. Laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) tuli voimaan 1.10.2004.

Eduskunnan vastaukseen sisältyy myös toinen lausuma (HE 75/2000 vp), jonka mukaan hallituksen on tarkoin seurattava soveltuvuustestien käyttöä työelämässä ja selvitettävä eri testimenetelmien luotettavuutta sekä annettava eduskunnalle selvityksensä asiasta vuoden 2002 loppuun mennessä. Työministeriö käynnisti asiaa koskevan tutkimuksen, jonka suoritti Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos. Tutkimus valmistui tammikuussa 2004 ja Eduskunnan edellyttämä selvitys annettiin työelämäselonteon yhteydessä kevätistuntokaudella 2004.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 9/2004 vp), joka koski hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2003, katsonut, että hallituksen antama selvitys ja kannanotto on asianmukainen.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (7/2005 vp) kiinnittänyt edelleen huomiota antamaansa lausuntoon valtioneuvoston selonteosta (VNS 4/2004 vp), jossa kiinnitettiin huomiota työsuhteisen työn ulkopuolelle rajattuihin työnteon muotoihin, kuten työharjoitteluun, työelämävalmennukseen ja työkokeiluun sekä perhe- ja omaishoitoon. Lausumassa edellytettiin, että hallitus selvittää, millä edellytyksillä työ- ja sosiaalilainsäädäntöön perustuvaa suojaa voitaisiin ulottaa edellä mainittuihin työnteon muotoihin. Nyt käsiteltävän lausuman johdosta valiokunta pitää tärkeänä, että uusia työnteon muotoja koskevan selvitystyön yhteydessä selvitetään myös se, tulisiko harjoittelijoiden huumetestaus tehdä mahdolliseksi.

Työministeriössä on valmisteltavana jatkotoimenpiteet, jotka perustuvat työelämäselonteosta saatuun eduskunnan vastaukseen (EV 10/2005 vp). Yhtenä toimenpiteenä on harkittu eityösuhteisten aseman selvittämistä työryhmässä tai toimikunnassa, jossa olisivat edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö ja työmarkkinaosapuolet. Tämän työn yhteydessä voidaan selvittää myös työntekijöiden/työnhakijoiden huumetestausta koskevan lainsäädännön ulottamista soveltuvin osin muun muassa harjoittelijoihin.

Työministeriö on käynnistänyt vuoden 2006 lopulla tutkimuksen työelämän tietosuojaa koskevien säännösten toteutumisesta ja vaikutuksista. Tutkimuksen toteutti Turun yliopisto vuoden 2007 aikana. Lisäksi asetetaan kolmikantainen työryhmä selvittämään eityösuhteisten oikeudellista asemaa ja tämän työn yhteydessä kartoitetaan myös eityösuhteisten henkilöiden tietosuojaan ja testaukseen liittyviä kysymyksiä. Ei-työsuhteisten aseman parantamista selvittävän työryhmän toimikausi on vuosi 2008.

Asia ei anna enää aihetta edellä kerrottua enempää toimenpiteisiin. Ei-työsuhteisten asemaa koskevan selvitystyön yhteydessä tulee vuoden 2008 aikana selvitettäväksi uusien työntekomuotojen kuten harjoittelijoiden osalta huumetestausten tekeminen mahdolliseksi. Asiasta kerrotaan jatkossa työelämäselontekoa koskevien toimien yhteydessä.

Työllisyysasteen nostaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 11) Työllisyysasteen nostamisen 80 prosenttiin — yhdessä aktiivisen maahanmuuttopolitiikan kanssa — vuoteen 2015 mennessä tulee olla hallituksen työllisyysstrategian tavoitteena. Se merkitsee vankan perustan luomista Suomen houkuttelevuudelle ja sen estämiselle, että Suomen kilpailukyvyn heikkoudet muuttuvat hyvinvoinnin kasvua estäviksi kesto-ongelmiksi.

Pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi hyvinvoinnin lisääminen parantamalla työllisyyden ja tuottavuuden kasvun edellytyksiä. Tavoitteena on työllisyyden kasvu 80 000–100 000 hengellä vaalikauden aikana. Tällöin työllisyysaste nousisi noin 72 prosenttiin. Hallituksen pitkän aikavälin työllisyysastetavoite on 75 prosenttia.

Työllisyyden lisääminen on työvoiman ikääntymisen ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien vuoksi aikaisempaa haasteellisempaa. Suurin uhka vahvan talouskasvun ja työllisyyden kasvun jatkumiselle on työvoiman riittämätön saatavuus siitä huolimatta, että työttömyys on edelleen vajaan seitsemän prosentin tasolla.

Työllisyyttä ja työvoiman tarjontaa lisääviä toimia koordinoidaan hallituskauden ajan toimivassa Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmassa. Ohjelman päätavoitteina on työpanoksen saaminen mahdollisimman täysimääräisesti käyttöön, työn tuottavuuden ja työelämän laadun oleellinen parantuminen sekä yrittäjyys- ja yritysten kasvuhalukkuuden koheneminen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää nuorisoikäluokkien korkeaa osaamista ja nopeaa työelämään siirtymistä, aikuisväestön osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä, ikääntyvien työssä jatkamista nykyistä pidempään ja rakenteellisen työttömyyden alentamista. Työllisyyden tuntuva kasvu edellyttää myös työperusteisen maahanmuuton lisääntymistä.

Ratkaisuja työvoiman tarjonnan lisäämiseksi ja kohtaanto-ongelmien torjumiseksi valmistellaan useissa hallitusohjelman perusteella asetetuissa työryhmissä. Työn kannustavuutta lisätään sosiaaliturvan uudistusta valmistelemassa komiteassa. Toimenpiteitä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin valmistellaan valtiovarainministeriön johtamassa työryhmässä. Ratkaisuehdotuksia ammatillisen liikkuvuuden ja aikuisten osaamisen lisäämiseksi valmistellaan ammatillisen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksessa. Työministeriö on käynnistänyt valmistelutyön jouston ja turvan uuden tasapainon luomiseksi työmarkkinoilla ja työelämässä.

Työllisyyden kasvu on vuoden 2007 aikana ollut hyvin myönteistä. Vuonna 2007 työllisiä oli keskimäärin jopa 48 000 enemmän kuin vuonna 2006. Työllisyysasteen kausitasoitettu trendi nousi yli 70 prosentin keväällä 2007. Työllisyyden kasvun ennakoidaan kuitenkin hidastuvan hallituskauden loppupuolella. Suurin työllisyyden kasvupotentiaali lähivuosina on työttömissä työnhakijoissa ja ikääntyneiden työurien pidentämisessä. Tärkeää myös on, että vajaakuntoisilla, työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla ja vanhuuseläkkeellä olevilla olisi riittävät mahdollisuudet ja kannustimet osa- tai kokoaikaiseen työssäkäyntiin. 75 % työllisyysaste on kuitenkin realistinen vasta ensi vuosikymmenen puolivälin jälkeen, jolloin suuret ikäluokat ovat siirtyneet pois työikäisestä väestöstä.

Työaikajärjestelyt, perheen, opiskelun ja työelämän yhteensovittaminen
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 13) Hallituksen tulee yhdessä työmarkkinaosapuolien kanssa ryhtyä toimiin sellaisten työaikajärjestelyjen aikaansaamiseksi, joiden avulla perheen, opiskelun ja työelämän yhteensovittaminen on elinkaarelle nykyistä joustavampaa.

Lausuman yksityiskohtaisen sisällön osalta työministeriö viittaa antamaansa vastaukseen Työn ja arjen yhteensovittamisen joustavoittaminen (VNS 3/1997 vp).

Lisäksi työministeriö toteaa, että opiskelun ja työelämän yhteensovittamisesta tukevat sekä opintovapaalaki (273/1979) että erityisesti aikuiskoulutustuesta annettu laki (1276/2000), joka tuli voimaan vuonna 2001. Aikuiskoulutustuen saaja voi lisäksi saada opintolainan valtiontakauksen siten kuin siitä opintotukilaissa säädetään. Myös vuorotteluvapaan ja osa-aikalisän aikana on mahdollisuus opiskella. Vuorotteluvapaalain (1305/2002) 14 §:n 2 momentin mukaan vuorottelukorvaus voidaan maksaa myös vähentämättömänä, vaikka työnantaja kustantaa työntekijän koulutuksen edellytyksin, ettei etua lueta työntekijän veronalaiseksi tuloksi.

Pääministeri Matti Vanhasen hallitusten ohjelmissa on myös lukuisia aikuiskoulutusta tukevia toimenpiteitä. Aikuiskoulutusta on kehitetty parlamentaarisen aikuiskoulutus-työryhmän ehdotusten pohjalta. Jo vuonna 2003 käynnistyi opetusministeriön toimesta viisivuotinen aikuisväestön osaamistason kohottamisen lisätoimenpideohjelma, jonka puitteissa tavoitteena oli, että koulutuksen aloittaa vuositasolla vähintään 10 000 henkilöä. Aikuiskoulutustuen edellytyksenä olevaa työhistoriaa lyhennettiin vuoden 2006 elokuun alusta aiemmasta 10 vuodesta 5 vuoteen. Tämä on jonkin verran lisännyt aikuiskoulutustuen käyttöä. Vuoden 2007 aikana aikuiskoulutustukea sai runsaat 8 000 henkilöä.

Hallitus edistää myös elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia työelämässä ja tällaisia toimenpiteitä on myös vuosia 2003–2004 ja 2005–2007 koskevissa tulopoliittisissa sopimuksissa, joiden toteuttamiseen valtiovalta omalta osaltaan on sitoutunut. Mm. ammattitutkintostipendin määrää on tarkoitus korottaa ja sen saamisen ehtoja helpottaa, kehittää aikuiskoulutuksen määrärahoja, oppisopimuskoulutuksena toteutettavan lisäkoulutuksen määriä ja aikuisten näyttötutkintojärjestelmää sekä selvittää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) ja koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) muutosmahdollisuuksia. Myös työaikapankkijärjestelmän mahdollisuudet ja käyttöönotto edistävät työaikajärjestelyjen monipuolisuutta. Työaikapankkien käyttöä selvitettiin vuonna 2004 käynnistyneessä tutkimuksessa (Työpoliittinen tutkimus 284/2005). Vuoden 2007 alusta tulivat voimaan palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muutokset, joilla turvataan työaikapankkisaatavien maksaminen palkkaturvana henkilön kuuden kuukauden palkkaa vastaavaan määrään saakka.

Uuteen vuonna 2005 alussa voimaan tulleeseen sairausvakuutuslakiin (1224/2004) sisältyy perheen ja opiskelun yhteensovittamisen kannalta keskeinen isien oikeuksia koskeva uudistus. Sen mukaan päätoimisesti opiskelevalla isällä on muusta työllistymisestä poikkeuksena oikeus vähimmäismääräiseen isyysrahaan. Tällä uudistuksella haluttiin parantaa päiväkohtaisesti maksettavan isyysrahan ja kuukausiperusteisesti maksettavan opintorahan yhteensovittamista siten, että opiskelevien isien mahdollisuudet opiskelujen ja perheen yhteensovittamisen paranevat. Sama säännös koskee myös äitiys- ja vanhempainrahaa.

Työministeriön kolmikantainen työryhmä selvitti perhevapaasäännösten toimivuutta eri käyttäjien näkökulmasta erilaisissa perhetilanteissa. Työryhmä esitti osittaisen hoitovapaaoikeuden laajentamista erityisen huollon ja hoidon tarpeessa olevan vammaisen ja pitkäaikaisesti sairaan lapsen vanhemmille, adoptiovanhempien perhevapaaoikeuksien laajentamista, etävanhemmalle oikeutta tilapäiseen hoitovapaaseen ja niin sanotun isän bonusvapaan käytön joustavoittamista. Työryhmän esitysten pohjalta on laadittu hallituksen esitys keväällä 2006.

Työsopimuslain säännökset osittaisen hoitovapaan laajentamisesta, adoptiovanhemman hoitovapaaoikeuden laajentamisesta ja etävanhemman saattamisesta tilapäisen hoitovapaan piiriin tulivat voimaan 1.8.2006. Adoptiovanhempien vanhempainrahakauden pidentäminen, vanhempainrahan myöntäminen rekisteröidyssä parisuhteessa olevalle sekä niin sanotun isäkuukauden toteuttaminen joustavammassa muodossa toteutui vuoden 2007 alusta.

Hallitusohjelman mukaisesti isyysvapaata tullaan pidentämään kahdella viikolla vuodesta 2010 lukien. Lisäksi selvitetään vanhempainvapaajärjestelmien laajemman uudistamisen mahdollisuus.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa kolmikantaisen työryhmän pohtimaan omaishoitajien hoitovapaaoikeutta koskevan lakialoitteen toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmän tulee selvittää omaisten hoitamiseen ja toisaalta hoitajien työn ja yksityiselämän yhteensovittamiseen liittyviä kysymyksiä kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon muun muassa työmarkkinoiden lähitulevaisuuden haasteet. Selvitystyö käynnistyy heti vuoden 2008 alussa, ja selvityksen odotetaan valmistuvan kevään 2008 aikana.

Maahanmuuttopolitiikka ja monikulttuurinen Suomi
VNS 4/2001 vp — EK 34/2002 vp
Tulevaisuusvaliokunta

> Eduskunta hyväksyi 8.1.2003 tulevaisuusvaliokunnan mietinnön, jossa valiokunta edellytti, että hallitus ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:
> 22) Monikulttuurisuudesta on tehtävä omien historiallisten esimerkkiemme pohjalta tulevaisuuden menestystekijä. Hallituksen tulee panostaa tässä tarkoituksessa Suomessa olevien ja tänne tulevien maahanmuuttajien kotouttamiseen erityisesti kielitaitoa ja työmarkkinavalmiuksia kehittäen.

Valtioneuvosto hyväksyi hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman 19.10.2006. Ohjelman painopiste on edellytysten luomisessa työperusteisen maahanmuuton lisäämiselle, joskin maahanmuuttoa linjataan kokonaisvaltaisesti, myös kotouttamisen tehostamisen ja seurannan sekä monikulttuurisuuden edistämisen osalta. Ohjelman toimeenpano on aloitettu ja se on monivuotinen. Ministeriöt ovat laatineet ohjelman toimeenpanosuunnitelman. Työperusteisesti maahan muuttaville ja heidän perheenjäsenilleen suunnattava opastusjärjestelmä kehitetään Euroopan sosiaalirahasto-ohjelman rahoituksella. Pääosa muista esityksistä voidaan toteuttaa kyseisten ministeriöiden TTS-kauden kehysten puitteissa. Niiden esitysten rahoitus, joiden toteuttamiseen tarvitaan lisämäärärahoja tai uudelleen kohdennusten, ratkaistaan kehysneuvottelujen yhteydessä. Rahoitusratkaisut vaikuttavat ohjelman toteuttamisaikatauluihin.

Työministeriö kohdentaa työvoimapoliittisia määrärahoja siten, että vuosittain voidaan hankkia 6 000 kotoutumissuunnitelmaan oikeutetuille työttömälle työnhakijalle 40 opintoviikon laajuinen maahanmuuttajakoulutus. Koulutukseen on liitetty vuodesta 2003 lähtien mahdollisuus suorittaa EU-standardien mukainen yleinen kielitutkinto. Työministeriö teetti vuonna 2004 kotouttamiskoulutuksen evaluoinnin. Koulutuksen kehittämistyötä jatketaan muun muassa evaluoinnin tulosten perusteella.

Hyviä kokemuksia työelämävalmiuksien parantamisesta on saatu esimerkiksi työnantajien kanssa yhteishankkeena toteutetusta, suomenkielen opetusta sisältävästä ammatillisesta koulutuksesta. Maahanmuuttajien työllistymistä tuetaan myös ESR-hankkeilla.

Kiintiöpakolaisten kotouttamiskäytäntöjä on parannettu Euroopan unionin pakolaisrahaston tukeman kehittämisprojektin avulla. Muun muassa pakolaisten koulutusmallia on kehitetty siten, että ensimmäisessä turvapaikkamaassa annettava Suomi-tietous ja kulttuuriorientaatiokurssi, vastaanottavan kunnan järjestämä alkuperehdytys ja kotouttamiskoulutus muodostaisivat joustavan ajallisen ja sisällöllisen jatkumon.

Paluumuuttojonossa oleville inkerinsuomalaisille ja heidän perheenjäsenilleen järjestetään paluumuuttovalmennuskursseja Pietarin alueella, Karjalassa ja Virossa. Muuttovalmennuskurssien kesto on keskimäärin 300 tuntia. Suomen kielen opetuksen lisäksi kursseilla annetaan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja työelämästä. Kursseille voivat halutessaan osallistua myös Suomen kansalaisten jälkeläiset ja heidän perheenjäsenensä. Paluumuuttojonossa olevien inkerinsuomalaisten edellytetään osallistuvan ennen muuttovalmennuskursseja myös inkeriläisseurojen järjestämille suomen kielen alkeiskursseille, joiden kesto on vähintään 150 tuntia. Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olevan suomenkielen taidon osoittaminen tapahtuu suorittamalla inkerinsuomalaisten paluumuuttajien kielitutkinto (IPAKI). Kielitaidon arvioivat suomalaiset kielitaidon arviointiin erikoistuneet opettajat, jotka ovat saaneet erityiskoulutuksen IPAKI -tutkinnon vastaanottamiseen.

Työministeriö on uudistanut yhdenvertaisuuslain mukaisen yhdenvertaisuussuunnitelman sisällöistä antamiaan yleisiä suosituksia 22.3.2007. Ministeriö on jatkanut yhdenvertaisuus- ja syrjintäasioista tiedottamista ja kouluttamista sekä valmistellut ehdotuksen kansalliseksi syrjinnän seurantajärjestelmäksi Euroopan unionin osarahoituksella. Työministeriö on toiminut Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden 2007 kansallisena vastuutahona.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) avustaa ministeriöitä maahanmuuttopolitiikan asiantuntijana etnisesti yhdenvertaisen ja monimuotoisen yhteiskunnan kehittämisessä.

Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma sisältää linjaukset monikulttuurisuuden ja syrjimättömyyden edistämiseksi, ulkomaalaisten opastamiseksi sekä maahanmuuttajien kotouttamiseksi. Ohjelman toimeenpanemiseksi on myös laadittu toimeenpanosuunnitelma, jossa arvioidaan myös ehdotuksen toimeenpanemiseksi tarvittavat taloudelliset voimavarat. Ohjelman linjausten mukaisesti otetaan käyttöön maahanmuuton, etnisten suhteiden ja kotouttamisen puiteohjelma, jonka valtioneuvosto hyväksyy kerran vaalikaudessa. Ohjelmassa asetetaan valtakunnalliset toimintaa ja voimavaroja koskevat tavoitteet ja sitä valmisteltaessa otetaan huomioon peruspalveluohjelma ja -budjetti sekä EU:ssa valmisteltava kotouttamisen viitekehys. Puiteohjelman muodostaa pohjan eduskunnalle annettavalle maahanmuuttopolitiikkaa, etnisiä suhteita ja kotouttamista koskevalle selonteolle. Tarvittavat seurantatiedot kerätään yhteistyössä eri toimijoiden, kuten viranomaisten, vähemmistövaltuutetun, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Työministeriö ehdottaa, että lausuma poistetaan. Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuman mukaisia teemoja tullaan selostamaan seuraavissa kertomuksissa.

Nuori työtön, väylä kohti työelämää
HE 225/2002 vp — EV 230/2002 vp
Työ- ja tasa-arvovaliokunta

Eduskunta edellytti 16.12.2002, että tehostetaan toimenpiteitä niin, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle työttömälle työnhakijalle etsitään oma väylä kohti työelämää muun mu-

assa oppilaitosten, työvoimatoimistojen, työpajojen, kuntoutuksen ja yksilövalmennuksen sekä nuorisotyön välineitä käyttämällä.

Vuonna 2006 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli työnvälitysrekisterissä yhteensä keskimäärin 26 450 henkilöä eli 11 % ajankohdan kaikista työttömistä työnhakijoista. Työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistui vuonna 2006 keskimäärin noin 16 300 alle 25-vuotiasta henkilöä. Vuonna 2007 nuoria työttömiä oli noin 22 200. Vastaavana aikana työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistui keskimäärin kuukaudessa 15 400 nuorta. Nuorten työttömyys on alentunut yhteiskuntatakuun toteuttamisen aikana kaikkien TE-keskusten alueilla.

Nuorten yhteiskuntatakuuta on toteutettu vuoden 2005 alusta lähtien. Yhteiskuntatakuu toimeenpannaan puuttumalla varhain työttömyyden pitkittymiseen. Työnhakusuunnitelma tehdään aikaisemmin kuin aikuisille työttömille. Kaikille alle 25-vuotiaille työttömille tulee tarjota aktiiviratkaisu kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen, jos he eivät ole sitä ennen työllistyneet tai aloittanee koulutusta. Yhteiskuntatakuun tavoitteena on nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen ja kestävien ratkaisujen aikaansaaminen.

Yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi työvoimatoimistot laativat nuoren kanssa työnhakusuunnitelman mahdollisimman pian nuoren ilmoittauduttua työttömäksi työnhakijaksi. Jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle on laadittava yksilöity työnhakusuunnitelma ennen kuin työttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti kolme kuukautta. Yksilöidyssä työnhakusuunnitelmassa sovitaan nuorelle tarjottavista työvoimapalveluista. Vuonna 2006 yksilöity suunnitelma tehtiin 70 prosentille nuorista, joiden työttömyyden kesto ylitti kolme kuukautta (vuoden 2006 tavoitteena oli 90 %). Vuonna 2007 ko. suunnitelma oli tehty 82 % kohderyhmän nuorista.

Erityiset nuorten työvoimaneuvojat suurimmissa työvoimatoimistoissa vastaavat nuorten yhteiskuntatakuun sisältämien palvelujen käynnistämisestä ja etenemisestä. Kaikissa työvoimatoimistoissa on nimetty vastuuhenkilö yhteiskuntatakuun toimeenpanoa tukemaan. Palveluja järjestetään yhteistyössä työvoiman palvelukeskusten, työpajojen, koulutoimen, sosiaalitoimen ja oppilaitosten kanssa.

Työvoimatoimistoissa työnhakijoina oleville kotouttamislain piirissä oleville maahanmuuttajanuorille laaditaan yhteistyössä kunnan edustajan kanssa kotoutumissuunnitelma, jossa sovitaan mm. miten nuori hankkii suomen/ruotsin kielen taidon ja parantaa työmarkkina- tai jatko-opiskelukelpoisuuttaan.

Kuntien, säätiöiden ja järjestöjen ylläpitämällä nuorten työpajatoiminnalla ehkäistään nuorten syrjäytymistä, tuetaan koulutukseen siirtymistä ja työllistymistä. Opetusministeriön määrittämien kriteereiden mukaan työpajojen vakinaistamisaste oli 80 % vuonna 2006. Työhallinto tekee yhteistyötä työpajojen kanssa myöntämällä palkkatukea, ohjaamalla nuoria työharjoitteluun ja työelämävalmennukseen, hankkimalla valmentavaa työvoimapoliittista aikuiskoulutusta nuorten tarpeisiin. Vuonna 2006 työpajatoimintaan osallistui 7 000 alle 29-vuotiasta nuorta. Suurin osa heistä oli alle 25-vuotiaita työttömiä nuoria, joilta puuttui ammatillinen koulutus. Nuorten työpajojen lukumäärä oli vuonna 2006 noin 200.

Oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärä vuonna 2006 oli 54 600, joista alle 25-vuotiaita noin 10 200. Työhallinto tukee työttömien osallistumista oppisopimuskoulutukseen myöntämällä työnantajalle palkkatukea oppisopimuksen perusteella. Oppisopimuskoulutuksessa palkkatukijakso voi olla koko oppisopimuskauden pituinen. Vuonna 2006 palkkatuella oppisopimuksen aloitti noin 3 100 henkilöä, joista alle 25-vuotiaita nuoria oli 1 400 (46 %).

Euroopan sosiaalirahasto-ohjelmissa alle 25-vuotiaiden osuus kaikista projekteihin osallistuvista on noin 19 %. Painopistealueina hankkeissa on ollut mm. työllistymisen edistäminen

ja syrjäytymisen ehkäiseminen käyttäen hyväksi työelämälähtöisiä, räätälöityjä toimenpideyhdistelmiä.

Edellisen hallituskauden aikana on perustettu 39 työvoiman palvelukeskusta. Ne ovat moniammatillisia asiantuntijaverkostoja, jotka tarjoavat tukea ja palveluja työttömille, joiden työmarkkinoille auttamiseen nykyiset erillään olevat palvelut ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Vuoden 2007 aikana työvoiman palvelukeskuksissa on palveltu noin 26 200 työtöntä asiakasta, joista noin 16 % on ollut alle 25-vuotiaita nuoria.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta velvoittaa kunnan ja työvoimatoimiston laatimaan yhdessä alle 25 -vuotiaan työttömän kanssa aktivointisuunnitelman silloin, kun nuori täyttää lain mukaisen aktivointiehdon. Aktivointisuunnitelmassa sovitaan siitä, millä tavoin nuorta tuetaan sijoittumaan avoimille työmarkkinoille tai koulutukseen ja ellei tämä ole mahdollista, millä tavoin häntä tuetaan elämänhallinnan parantamiseksi. Vuonna 2007 kuntouttavan työtoiminnan lain mukaisen aktivointiehdon täyttävien nuorten kanssa tehtiin työvoimatoimiston ja kunnan yhteistyönä 6 300 aktivointisuunnitelmaa.

Sosiaaliset yritykset
HE 132/2003 vp — EV 130/2003 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 16.12.2003, että hallitus huolehtii sosiaalisia yrityksiä koskevan lainsäädännön toimeenpanon edellyttämästä tehokkaasta tiedottamisesta, opastuksesta ja koulutuksesta.
2. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa ja arvioi,
– toimiiko sosiaalisia yrityksiä koskeva lainsäädäntö ja saadaanko sen avulla luotua maahan sosiaalista yritystoimintaa;
– miten sosiaalisten yritysten tarvitsemat yrityspalvelut ja rahoitus saadaan järjestettyä;
– onko lain kohderyhmän rajausta vajaakuntoisiin ja pitkäaikaistyöttömiin syytä joltain osin tarkistaa; ja
– vääristävätkö sosiaalisten yritysten tukimuodot kilpailua sekä antaa seurannan ja arvioinnin tuloksista selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2006 alkupuolella.

Työministeriö on vastannut eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunnalle eduskunnan lausumiin (MINS 10/2006 vp) 20.6.2006 antamallaan selvityksellä

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta antoi työministeriön selvityksestä lausuntonsa (TyVL 15/2006 vp). Työministeriön selvityksen ja valiokunnan lausunnon pohjalta annettiin hallituksen esitys (HE 275/2006 vp) sosiaalisia yrityksiä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Sosiaalisten yritysten perustamista, toimintaa ja toiminnan tukemista koskevaan lainsäädäntöön tehtiin muutoksia siten, että ne astuivat voimaan 1.5.2007. Vuoden 2007 lopulla sosiaalisia yrityksiä oli rekisteröityinä n. 150, lukumäärä on vuodessa kaksinkertaistunut. Luvussa on otettu huomioon vajaan kymmenen sosiaalisen yrityksen poistuminen rekisteristä.

Kun rekisteröintihetken henkilöstömääriin lisätään syyskuussa 2007 tehdyn selvityksen mukainen oleellinen kasvu, oli sosiaalisissa yrityksissä vuodenvaihteessa 2007–2008 yli 750 työntekijää. Heistä on arviolta vajaat 40 % vajaakuntoisia ja yli 10 % pitkäaikaistyöttömiä. Yhteensä kohderyhmiin kuuluvat ylittävät selvästi lain edellyttämän 30 prosentin osuuden.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Alkoholitestit työpaikoilla
HE 162/2003 vp — EV 114/2004 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 30.6.2004, että hallitus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa valmistelee eduskunnalle ehdotukset alkoholitestien käyttöä työpaikoilla koskevaksi lainsäädännöksi.

Syksyllä 2004 aloitti kolmikantainen työntekijäin alkoholitestauksen perusteita selvittävä epävirallinen neuvotteluryhmä toimintansa työministeriön johdolla. Ryhmässä ovat edustettuina oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, tietosuojavaltuutetun toimisto ja kaikki työmarkkinakeskusjärjestöt.

Työnsä kuluessa neuvotteluryhmä selvitti työpaikoilla sovellettavia käytäntöjä. Neuvotteluryhmässä ei saavutettu yksimielisyyttä vuoden 2005 aikana. Työministeriön tavoitteena on kuitenkin antaa hallituksen esitys eduskunnalle kevätistuntokaudella 2006. Vuoden 2006 alussa työministeriössä laadittiin neuvotteluryhmän työn pohjalta ehdotus laiksi yksityisyyden suojassa työelämässä annetun lain muuttamisesta siten, että siihen olisi lisätty säännökset siitä, millä edellytyksillä työnantaja voisi puhalluttaa työnhakijaa tai työntekijää. Työministeri ei kuitenkaan vienyt ehdotusta hallituksen esityksenä valtioneuvoston istuntoon annettavaksi edelleen eduskunnalle.

Asian jatkovalmistelussa ei ole tapahtunut muutoksia.

Siirtymäaikalaki ja sen vaikutukset työvoiman käyttöön
HE 172/2003 vp — EV 45/2004 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 23.4.2004, että hallitus seuraa tarkoin lain vaikutuksia työllisyystilanteeseen ja työvoiman käyttöön eri aloilla ja mikäli merkittäviä ongelmia syntyy, tuo neuvoteltuaan työmarkkinajärjestöjen kanssa tarvittaessa nopeasti eduskunnan käsiteltäväksi esityksen lain voimassaoloajan lyhentämisestä tai lain soveltamisalan supistamisesta.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee kiireellisesti esitykset toimenpiteiksi, joilla tehostetaan lähetettyjen työntekijöiden työsuhteiden ehtojen valvontaa, ja tuo tätä tarkoittavat esitykset eduskunnan käsiteltäviksi syysistuntokauden 2004 aikana.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että hallitus hyvissä ajoin ennen lain voimassaoloajan päättymistä antaa eduskunnalle selonteon, jossa arvioidaan paitsi tämän lain vaikutuksia ja tarvetta jatkaa sen voimassaoloa myös laajemmin työvoiman ja palvelujen vapaan liikkuvuuden vaikutuksia työmarkkinatilanteeseen eri aloilla.

1 ja 3. Eduskunnan edellyttämä siirtymäaikalain vaikutusten seuranta tapahtui työministeriön yhteydessä toimivan työpolitiikan neuvottelukunnan jaostossa. Jaostossa olivat edustettuina myös työmarkkinaosapuolet. Siirtymäaikalain vaikutuksia työllisyystilanteeseen ja työvoiman käyttöön eri aloilla ja alueilla seurattiin muun muassa tilastojen ja eri tahoilta kerättävän kokemustiedon avulla. Merkityksellinen oli myös Viron sosiaaliministeriön kanssa harjoitettava yhteistyö. Seurantatiedon ja sen arvioinnin pohjalta hallitus valmisteli esityksen (HE 46/2006) laiksi eräiden Euroopan unionin valtioiden kansalaisen työntekoa koskevien tietojen rekisteröinnistä. Laki 418/2006 tuli voimaan 5.6.2006.

Hallitus antoi eduskunnan edellyttämän selonteon (VNS 1/2006) siirtymäaikalain vaikutuksista eduskunnalle 10.3.2006. Selonteossa katsottiin, että tarvetta siirtymäaikalain jatkami-

seen ei ole ja että työvoiman liikkuvuuden rajoituksia ei tarvita myöskään Bulgarian ja Romanian liittyessä EU:hun.

2. Työministeriö asetti 16.4.2004 kolmikantaisen työryhmän edistämään lain mukaisten palvelussuhteen ehtojen noudattamista ja yritysten tasavertaista kilpailuasemaa. Työryhmässä olivat edustettuina kaikki keskeiset työmarkkinakeskusjärjestöt ja Suomen Yrittäjät ry. Lisäksi siinä olivat valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön edustajat. Työryhmän työ päättyi 30.10.2006. Työryhmän toimeksiannon osana oli yllä mainitun lausuman kohta 2, koska sen perustamisen aikaan oli jo tiedossa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö (TyVM 2/2004 vp), joka sisälsi tämän lausuman.

Työryhmä aluksi kartoitti eduskunnan suuntaaman aikataulutuksen johdosta niitä toimenpiteitä, joilla lähetettyjen työntekijöiden työehtojen valvontaa voitaisiin tehostaa.

Työryhmä kirjelmöi työnsä alkuvaiheessa sekä valtiovarainministeriä että sosiaali- ja terveysministeriä vuoden 2005 talousarvion valmisteluvaiheessa. Kirjelmässä työryhmä korosti, että valvontaviranomaisilla tulee olla riittävästi resursseja, jotta niillä on myös tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa valvontaa. Työryhmä ehdotti myös, että vuoden 2005 talousarviossa turvataan ja tarvittaessa lisätään työsuojeluviranomaisille ja poliisille sellaiset resurssit, että niillä aloilla ja alueilla, joilla tiedetään käytettävän ulkomailta lähetettyä vuokratyövoimaa, on mahdollisuudet 1) valvoa ja varmistaa, että Suomen työehtoja noudatetaan ja 2) paljastaa harmaan talouden alueella toimivia ja ulkomaalaisten työntekijöiden työehtoja rikkovia yrityksiä. Vuoden 2005 talousarviossa on muun muassa työsuojelupiirien virkoja lisätty.

Työryhmä valmisteli aluksi lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muutosehdotukset, jotka parantaisivat mahdollisuuksia valvoa lähetettyjen työntekijöiden vähimmäistyöehtojen toteutumista. Hallituksen esitys laiksi lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta (HE 142/2005 vp) annettiin eduskunnalle syysistuntokaudella 2005, eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen (EV 195/2005 vp) ja laki (1198/2005) tuli voimaan vuoden 2006 alusta.

Edellä sanotun työn valmistuttua työryhmä ryhtyi työsuunnitelmansa mukaisesti valmistelemaan rakennustöiden kulkulupajärjestelmää, joka myös omalta osaltaan tehostaa valvontaa. Laki työtuvallisuuslain muuttamisesta (1199/2005) tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006 ja sen mukaan kaikilla yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevillä on oltava näkyvillä kuvallinen tunniste siten, että työnantajan on rangaistuksen uhalla huolehdittava tunnisteen käytöstä.

Kevätkaudella 2005 työryhmän toimeksiantoa laajennettiin siten, että tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa vuosille 2005–2006 tarkoitetut harmaan talouden torjuntaa ja tilaajan vastuuta koskevat toimenpiteet ulkomaisen työvoiman vähimmäistyöehtojen noudattamiseksi voidaan valmistella tässä työryhmässä. Toimeksiannon laajennuksen johdosta työryhmä valmisteli yksimielisen ehdotuksensa laiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä.. Asiaa koskeva hallituksen esitys (HE 114/2006 vp) annettiin eduskunnalle syysistuntokauden alussa 2006 ja eduskunta hyväksyi lain valiokunnan tekemin pienin tarkennuksin (TyVM 10/2006 vp). Laki tuli voimaan 1.1.2007.
Työryhmä teki toimikautensa aikana lisäksi selvityksen keinoista ratkaista työehtoerimielisyyksiä, erityisesti ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen toteutumisen kannalta.

Kohta 2 ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Kohdat 1 ja 3 eivät anna aihetta toimenpiteisiin.

Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus
HE 195/2004 vp — EV 24/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 5.4.2005, että hallitus seuraa määräaikaisten työsuhteiden käytön kohdistumista perheen perustamisiässä oleviin naisiin ja miehiin sekä selvittää, miten työsuhteiden katkonaisuutta ja siitä aiheutuvaa epävarmuutta nuorten aikuisten elämässä voitaisiin vähentää.

Hallitus tähtää sekä valvonnan että ohjeistuksen keinoin siihen, että määräaikaisia työsuhteita käytetään vain niissä tilanteissa, joissa määräaikaisuuden tarve on aidosti ja lain säännösten mukaisesti osoitettavissa. Hallitus pyrkii eri tavoin edistämään mahdollisuuksia siirtyä epätyypillisestä työstä pysyvämpään työhön. Työministeriö asetti keväällä 2005 selvityshenkilön selvittämään määräaikaisiin työsuhteisiin ja määräaikaisten työntekijöiden asemaan liittyviä kysymyksiä. Selvityshenkilö luovutti raporttinsa työministeriölle joulukuussa 2005 ja työministeriö ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimiin kevään 2006 aikana.

Työministeriö asetti 27.6.2006 kolmikantaisen työryhmän selvittämään määräaikaisia työsuhteita ja niiden käytön edellytyksiä. Työryhmän asettaminen perustui selvityshenkilön raportissa olevien ehdotusten jatkoselvitystarpeeseen. Koska työmarkkinaosapuolet ovat olleet erimielisiä selvityshenkilön esittämien ehdotusten toteuttamismahdollisuuksista, työryhmän tehtävänä oli sen vuoksi tarkastella, onko esillä olleiden ehdotusten pohjalta tai kokonaan niistä riippumatta mahdollista valmistella toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää määräaikaiseen työhön mahdollisesti liittyviä ongelmia rajoittamatta kuitenkaan tällaisen työn oikeutettua käyttöä.

Työryhmä on selvittänyt määräaikaisen työn teettämisen juridisia edellytyksiä, määräaikaisen työn yleisyyttä ja työmarkkinoiden lähitulevaisuuden haasteita sekä arvioinut sitä, missä määrin sääntely vastaa olemassa oleviin ja tuleviin haasteisiin. Perusteettomien määräaikaisten sopimusten karsimiseksi työryhmä ehdotti valvonnan tehostamista siten, että työantajan työsuhteen keskeisiä ehtoja koskevan selvitysvelvollisuuden rikkominen olisi rangaistavaa. Samassa yhteydessä esitettiin työsuojelun valvontalakia muutettavaksi siten, että työsuojeluviranomainen voisi ryhtyä kehotusmenettelyyn edellä viitatun selvityksen saamiseksi. Muutoksilla pyritään siihen, että määräaikaisten sopimusten perusteet tulisivat nykyistä paremmin harkituiksi, ja peruste tulisi myös työntekijän tietoon. Näitä muutoksia koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 12.10.2007. Lakimuutokset tulevat voimaan vuoden 2008 alusta.

Määräaikatyötä selvittäneen työryhmän työskentelyn jälkeen työministeriön asettama kolmikantainen työryhmä selvitti vuokratyötä kokonaisuudessaan. Työryhmä ehdotti lisättäväksi työsopimuslakiin, työturvallisuuslakiin ja ns. tilaajavastuulakiin vuokratyötä koskevaa erityissääntelyä. Muutosten tarkoituksena on parantaa vuokratyöntekijöiden asemaa saattamalla lainsäädäntö vuokratyön erityispiirteitä vastaavalle tasolle. Muutoksia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2008 alkupuolella. Lisäksi työryhmä ehdotti mm. opaskirjan laatimista työntekijöiden, käyttäjäyritysten ja vuokrayritysten käyttöön. Työ aloitetaan vuoden 2008 alussa.

Vuosiloman pitäminen lyhennettynä työaikana
HE 238/2004 vp — EV 17/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Eduskunta edellytti 8.3.2005, että hallitus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa seuraa, millaisia sopimuksia vuosiloman osan pitämisestä lyhennettynä työaikana käy-

tännössä tehdään ja miten niissä toteutuu yhtäältä työntekijän aloiteoikeus ja toisaalta vuosiloman pitäminen sellaisissa osissa, että niillä voidaan katsoa olevan merkitystä vuosiloman työsuojelullisen tarkoituksen kannalta, sekä antaa asiasta selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2008 loppuun mennessä.

Uusi vuosilomalaki (162/2005) tuli voimaan huhtikuun 2005 alusta. Lain säännöksiä vuosiloman antamisesta on sovellettu 1.4.2005 alkaen. Työministeriö laatii eduskunnan edellyttämän selvityksen vuoden 2008 loppuun mennessä loman pitämisestä lyhennettynä työaikana. Valmisteluun osallistuvat sekä työmarkkinajärjestöt että lakia valvovat työsuojeluviranomaiset.

Työ- ja elinkeinoministeriö teettää vuoden 2008 aikana ulkopuolisen selvityksen siitä, miten vuosilomalain edellyttämä työntekijän aloiteoikeus loman pitämisestä lyhennettynä työaikana käytännössä toimii.

Työelämäselonteosta johtuvat toimet
VNS 4/2004 vp — EK 10/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 11.5.2005, että hallitus ryhtyy yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa toimenpiteisiin työaikasuojelun tehostamiseksi ja työaikajohtamisen parantamiseksi sekä epätyypillisten työsuhteiden määrän vähentämiseksi ja epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien aseman parantamiseksi.
2. Eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii ikäjohtamiseen liittyvien hyvien käytäntöjen levittämisestä työpaikoille ja ikäjohtamiskoulutuksen sisällyttämisestä kaikkeen johtamis- ja esimieskoulutukseen.

3. Eduskunta edellytti, että NOSTE-ohjelman toimeenpanoa jatketaan ja sen vaikuttavuutta ja houkuttelevuutta parannetaan.

4. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, millä edellytyksillä työ- ja sosiaalilainsäädäntöön perustuvaa suojaa voitaisiin ulottaa uusiin työnteon muotoihin, kuten työharjoitteluun, työelämävalmennukseen sekä perhe- ja omaishoitoon.

5. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, luoko työnantajan sivukulujen alentaminen merkittävästi uusia työpaikkoja, jos se kohdennetaan pienyrittäjille alentamalla ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta johtuvia työnantajan sosiaaliturvakuluja määräajaksi.

6. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää, voidaanko oikeus osittaiseen hoitorahaan laajentaa koskemaan kaikkien alle kouluikäisten lasten ja oikeus osittaiseen hoitovapaaseen alle 18-vuotiaiden vammaisten lasten vanhempia.

7. Eduskunta edellytti, että hallitus kiirehtii seuraavien lainsäädäntöhankkeiden toteuttamista:
– vuorotteluvapaajärjestelmän vakinaistaminen;
– pysyvän työllistämistuen myöntäminen vajaakuntoisen työllistämiseen esimerkiksi sosiaalisissa yrityksissä;
– osa-aikaisen sairasloman käyttöönotto;
– lähetettyjä työntekijöitä koskevan lainsäädännön uudistaminen niin, että lakien ja työehtosopimusten noudattamisen valvonta ulkomaisen työvoiman käytössä tehostuu ja että myös verojen maksamista Suomessa tehdystä työstä pystytään valvomaan; ja

– lyhytaikaisten työsuhteiden vastaanottamisen helpottaminen parantamalla sosiaaliturvan kokonaisuuden toimivuutta muun muassa niin, että sovitellun päivärahan myöntämistä joustavoitetaan.

1. ja 2. Hallitus tähtää sekä valvonnan että ohjeistuksen keinoin siihen, että määräaikaisia työsuhteita käytetään vain niissä tilanteissa, joissa määräaikaisuuden tarve on aidosti ja lain säännösten mukaisesti osoitettavissa. Hallitus pyrkii eri tavoin edistämään mahdollisuuksia siirtyä epätyypillisestä työstä pysyvämpään työhön. Työministeriö asetti keväällä 2005 selvityshenkilön selvittämään määräaikaisiin työsuhteisiin ja määräaikaisten työntekijöiden asemaan liittyviä kysymyksiä. Selvityshenkilö luovutti raporttinsa työministeriölle joulukuussa 2005 ja ministeriö ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimiin kevään 2006 aikana.

Työministeriö asetti 27.6.2006 kolmikantaisen työryhmän selvittämään määräaikaisia työsuhteita ja niiden käytön edellytyksiä. Työryhmän asettaminen perustui selvityshenkilön raportissa olevien ehdotusten jatkoselvitystarpeeseen. Koska työmarkkinaosapuolet ovat olleet erimielisiä selvityshenkilön esittämien ehdotusten toteuttamismahdollisuuksista, työryhmän tehtävänä oli sen vuoksi tarkastella, onko esillä olleiden ehdotusten pohjalta tai kokonaan niistä riippumatta mahdollista valmistella toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää määräaikaiseen työhön mahdollisesti liittyviä ongelmia rajoittamatta kuitenkaan tällaisen työn oikeutettua käyttöä. Perusteettomien määräaikaisten sopimusten karsimiseksi työryhmä ehdotti valvonnan tehostamista siten, että työantajan työsuhteen keskeisiä ehtoja koskevan selvitysvelvollisuuden rikkominen olisi rangaistavaa. Samassa yhteydessä esitettiin työsuojelun valvontalakia muutettavaksi siten, että työsuojeluviranomainen voisi ryhtyä kehotusmenettelyyn edellä viitatun selvityksen saamiseksi. Muutoksilla pyritään siihen, että määräaikaisten sopimusten perusteet tulisivat nykyistä paremmin harkituiksi, ja peruste tulisi myös työntekijän tietoon. Näitä muutoksia koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 12.10.2007. Lakimuutokset tulevat voimaan vuoden 2008 alusta.

Työaikasuojeluun liittyvät kysymykset ovat edelleen keskeisiä työsuojeluviranomaisten valvontatoiminnassa. Johtamisjärjestelmiä koskevan kehittämistyön ml. ikäjohtamisen valmistelu on käynnistetty tietoyhteiskuntaohjelman alaisessa työelämäjaostossa. Työryhmän ehdotukset opetuksen, tieteen, kulttuurin, ympäristöpolitiikan, rakentamisen ja aluepolitiikan osalta ovat esillä opetusministeriön asettamassa kansallista luovuusstrategiaa valmistelemaan asetetussa projektiryhmässä. Työministeriö valmistelee hallinnonalaansa kuuluvia luovuuden edistämistoimia.

3. Nykyisten päätösten mukaan Noste-lisätoimenpideohjelma ajoittuu vuosille 2003–2007. Vuoden 2006 talousarviossa ohjelmaan on momentilla 29.69.34. osoitettu 30 miljoonaa euroa. Tavoitteena on, että vuonna 2006 ohjelman puitteissa voisi ammatilliseen tutkintoon tai tietokoneen ajokortin suorittamiseen tähtäävät opinnot aloittaa 9 300 pelkän perusasteen varassa työelämässä olevaa 30–59-vuotiasta henkilöä. Vuonna 2007 vastaava tavoite nousisi 10 000:een. Lisäksi tavoitteeksi on asetettu, että normaalirahoitteisessa ammatillisessa koulutuksessa vuosittain opinnot aloittaa 15 000 samaan kohderyhmään kuuluvaa. Opetushallinnon toimenpiteiden lisäksi työvoimakoulutuksessa aloittaa vuosittain lähes 10 000 Noste-kohderyhmään kuuluvaa henkilöä.

Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2007–2011 todetaan, että työikäisen aikuisväestön koulutustason kohottamistoimia jatketaan. Tavoitteeksi on asetettu, että myös kaudella 2008–2011 vuositasolla vähintään 20 000 Nosteen kohderyhmään kuuluvaa voi aloittaa koulutuksen. Keskeinen tavoite on myös siirtää Noste-ohjelman aikana syntyneet tasa-arvoa edistävät hyvät käytännöt koko aikuiskoulutuksen toimintamuodoiksi.

4. Ei-työsuhteisten asemaa parantamaan asetetaan työryhmä. Selvitystyön kohteeksi tulee lainsäädännöllä ei-työsuhteiseksi säädetty työ. Soveltamisalakartoituksen lisäksi pohditta-

vaksi tulee muun muassa se, minkälaiset ehdot ei-työsuhteiseen työhön liittyvät. Lisäksi huomiota kiinnitetään työoikeudellisen ja työvoimapoliittisen lainsäädännön sekä sosiaali- ja eläkelainsäädännön välisiin suhteisiin. Selvitystyö ja sen pohjalta tehtävät lainsäädäntö ja muut toimenpide-ehdotukset tehdään yhdessä työministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön sekä työmarkkinaosapuolten kanssa vuoden 2008 aikana.

5: Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta.

Työministeriö on asettanut keväällä 2005 kolmikantaisen työryhmän selvittämään pienten työnantajien erityiskysymyksiä ja työoikeudellista osaamista. Työryhmän puitteissa on käynnistetty ulkopuolinen tutkimus pientyönantajien työoikeudellisen osaamisen ongelma-alueista. Tutkimus valmistui tammikuun 2006 lopussa.

Hallitus pohtii selvitystyön käynnistämistä työnantajan sivukulujen vaikutuksesta työllisyyteen erityisesti ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottamiseksi.

6. Osittaisen hoitorahan laajentaminen on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluva asia. Osittaisen hoitovapaan ulottamista alle 18-vuotiaiden vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten vanhemmille on selvitetty perhevapaasäännösten toimivuutta arvioivassa työryhmässä. Työryhmän ehdotusten pohjalta laadittiin hallituksen esitys keväällä 2006. Työsopimuslain säännös osittaisen hoitovapaan laajentamisesta erityisen huollon ja hoidon tarpeessa olevan vammaisen tai pitkäaikaisesti sairaan lapsen vanhemmalle siihen saakka, kun lapsi täyttää 18 vuotta, tuli voimaan 1.8.2006. Samassa yhteydessä toteutettiin myös adoptiovanhemman hoitovapaaoikeuden laajentaminen ja etävanhemman saattaminen tilapäisen hoitovapaan piiriin.

7. Työministeriö on asettanut kolmikantaisen vuorotteluvapaajärjestelmän jatkamista valmistelevan työryhmän, jonka keskeisenä tehtävänä oli selvittää vuorotteluvapaajärjestelmän vakinaistamista, vapaan käyttömahdollisuuksien parantamista ja vapaan ajalta maksettavan korvauksen riittävyyttä ja sen rahoitusta. Työryhmän alaisuudessa toimii erillinen sosiaali- ja terveysministeriön johtama alaryhmä, jonka tehtävänä on selvittää järjestelmän rahoitustapoja ja valmistella yhteistyössä työministeriön ja työmarkkinajärjestöjen kanssa sen rahoitustapa. Selvitys valmistui helmikuussa 2007. Vuorotteluvapaalain voimassa oloa jatketaan vuoden 2009 loppuun saakka siten, että vapaan voi pitää 31.12.2010 mennessä, jos siitä on sovittu 31.12.2009 mennessä. Korvaustasot ja vuorotteluvapaan edellytykset säilyvät lähes entisinä ja järjestelmä rahoitetaan edelleen työttömyysvakuutuksesta. Hallituksen on tarkoitus antaa esitys vuorotteluvapaalain säätämisestä pysyväksi sen jälkeen, kun mm. vuorotteluvapaajärjestelmän rahoitusta koskevat ratkaisut on tehty valtioneuvoston kesäkuussa 2007 asettamassa sosiaaliturvan uudistamiskomiteassa.

Hallitus antoi kesäkuussa 2006 selvityksen sosiaalisista yrityksistä annetun lain toimeenpanosta ja toimivuudesta eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. Selvityksen ja valiokunnan sen johdosta antaman lausunnon (TyVL 15/2006 vp) pohjalta Tasavallan Presidentti antoi hallituksen esityksen (HE 275/2006 vp) sosiaalisia yrityksiä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Hallituksen esitys laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annettiin 14.10.2005, eduskunta hyväksyi lain ja se tuli voimaan vuoden 2006 alusta. Lain 7 luvun 11 §:n 6 momentissa säädetään palkkatuen myöntämisestä uudelleen saman henkilön työllistämiseen. Vajaakuntoisen osalta palkkatuen myöntäminen uudelleen ei edellytä uutta työttömyysjaksoa. Tuettu työsuhde voisi siten jatkua keskeytyksittä, jos tuen myöntämisedellytykset olisivat edelleen olemassa. Säännös vastaa aiempaa asetustasoista säännöstä, joka tuli voimaan 1.5.2003.

Sosiaali- ja terveysministeriö on kolmikantatyöryhmän työn pohjalta antanut joulukuussa 2005 hallituksen esityksen osittaisen sairauspäivärahan ja osa-aikaisen sairausloman käyttöönotosta. Uudistus on mahdollista saada käyttöön vuoden 2007 alusta lukien.

Hallitus antoi syyskuussa 2005 eduskunnalle hallituksen esityksen (HE 142/2005 vp) laiksi lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta, joilla on tarkoitus edistää ulkomailta Suomeen lähetettyjen työntekijöiden suomalaisten vähimmäistyöehtojen toteutumista ja tehostaa niiden valvontamahdollisuuksia. Laki tuli voimaan 1.1.2006.

ULTEVA 2 -työryhmä on saanut työnsä päätökseen 30.10.2006. Vuoden 2006 aikana se valmisteli säännökset siitä, miten tilaajat varmistavat sopimusten tekemisen yhteydessä ja sopimussuhteen aikana alihankkijan ja vuokrausyrityksen luotettavuuden eli lain tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä, joka tuli voimaan 1.1.2007. Lisäksi se teki selvityksen keinoista ratkaista työehtoerimielisyyksiä, erityisesti ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen toteutumisen kannalta (järjestöjen kanneoikeus).

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli
HE 48/2005 vp — EV 79/2005 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 14.6.2005, että hallitus selvittää mahdollisuudet ottaa omaehtoinen koulutus työllistämisohjelmalisään oikeuttavien toimenpiteiden joukkoon ja poistaa koulutuspäivärahan saamiseen liittyvä 86 päivän työttömyysedellytys, jotta työtön voisi hakeutua koulutukseen heti työttömyyden alettua.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee uudistuksen, jolla työnhakuun liittyvät suunnitelmat yhdistetään ja etuusjärjestelmää yksinkertaistetaan.
>
> 3. Eduskunta edellytti, että hallitus tarkoin seuraa muutosturvaa koskevan lainsäädännön toimivuutta ja vaikutuksia sekä toiminnan edellyttämien resurssien riittävyyttä ja ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin tarvittavien muutosten tekemiseksi, jotta lainsäädännöllä voidaan päästä sille asetettuihin tavoitteisiin. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle tulee toimittaa lainsäädännön toimivuutta koskeva selvitys vuoden 2007 loppuun mennessä.

1. Vuoden 2006 alussa voimaan tulleella työttömyysturvalain muutoksella (1180/2005) koulutuspäivärahan saamisedellytyksenä ollut 86 työttömyysetuuden maksupäivän ehto lyhennettiin 65 päiväksi, ja työllistymisohjelmaan sisältyvän omaehtoisen koulutuksen aloittavalta se poistettiin kokonaan.

2. Työministeriö on käynnistänyt työttömien työnhakijoiden profilointijärjestelmän kehittämistyön. Uusi profilointimenetelmä otetaan käyttöön vuoden 2006 aikana. Tavoitteena on, että profilointimenetelmän avulla työvoimatoimistojen asiakastyössä kyetään tunnistamaan heti työnhaun alussa ne työnhakijat, joilla on riski pitkäaikaistyöttömyyteen. Profilointimenetelmän kehittämistyöhön kytketään kiinteänä osana työnhakusuunnitelman ja palvelutarvearvioinnin uudistaminen. Työn kuluessa työministeriö selvittää mahdollisuudet toteuttaa mahdollisimman kattavasti Eduskunnan edellyttämä työnhakuun liittyvien eri suunnitelmien käsitteellinen yhdenmukaistaminen ja menettelyjen yksinkertaistaminen.

Työministeriössä on valmisteilla toimintalinjaukset työnhakuun liittyvien eri suunnitelmien yhdenmukaistamiseksi ja menettelyjen yksinkertaistamiseksi. Uudistuksessa karsitaan eri suunnitelmien määrää ja mm. niiden velvoittavuutta yhdenmukaistetaan. Suunnitelmaa kehitetään niin, että siinä painottuu työnhakijan kanssa sovitut yksilölliset toimenpiteet ja näiden

toimenpiteiden seuranta. Uudistus edellyttää sekä säädösmuutoksia ja huomattavia muutoksia työhallinnon asiakaspalvelun tietojärjestelmässä.

Vuonna 2007 työministeriössä jatkettiin työnhakusuunnitelman rakenteen uudistamista. Suunnitelman rakenteellisella uudistuksella pyritään helpottamaan työnhakusuunnitelman tekoa, selkeyttämään sen rakennetta ja varmistamaan, että suunnitelmaan sisältyy työnhakijan yksilöllinen, konkreettinen ja ajantasainen toimintasuunnitelma mukaan lukien sovittujen toimien seuranta. Työhallinnon asiakaspalvelun tietojärjestelmässä uusittu rakenne otetaan käyttöön vuoden 2008 alusta. Vuonna 2007 käynnistynyt työnhakusuunnitelmaa koskevan lainsäädännön uudistamistyö pyritään saattamaan päätökseen alkuvuonna 2008.

3. Työllistymisen ja muutosturvan toimintamallia koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.7.2005. Kokemukset lainsäädännön toimivuudesta ja vaikutuksista ovat myönteisiä, mutta varsin alustavia. Joulukuun puoliväliin mennessä yksilöllisiä työllistymisohjelmia oli tehty 6 377 työnhakijan kanssa. Määrä vastaa varsin hyvin hallituksen esityksen perusteluissa lausuttua arviota, jonka mukaan työllistymisohjelmia laadittaisiin vuositasolla noin 15 000 työnhakijan kanssa.

Vuotta 2005 koskevien arvioiden mukaan muutosturvan toteuttamiseen varatut määrärahat ovat osoittautuneet riittäviksi. Muutosturvan piiriin kuuluville järjestettävään työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen varatuista määrärahoista jää käyttämättä useita miljoonia euroja.

Muutosturva-asiantuntijat on nimetty suurimpiin työvoimatoimistoihin (24) ja Työlinjalle (2) valtakunnalliseen muutosturvan puhelinneuvontaan. Suuria irtisanomistilanteita lukuun ottamatta muutosturva-asiantuntijaverkoston henkilöresursointi on osoittautunut varsin riittäväksi.

Työministeriö on asettanut kolmikantaisen koordinaatioryhmän seuraamaan muutosturvan toimeenpanoa ja toteutumista. Koordinaatioryhmän puheenjohtajana toimii ministeriön kansliapäällikkö. Ryhmä kokoontui kaksi kertaa vuonna 2007. Kyseisissä kokouksissa koordinaatioryhmä käsitteli muutosturvan toimintamallin toteutumisen ohella mallin kehittämistarpeita, mallin toimivuudesta syksyllä valmistunutta Tampereen yliopiston arviointitutkimusta sekä Suomen hakemusta Euroopan globalisaatiorahastolle.

Työministeriö seuraa muutosturvan toimeenpanon toteutumista myös kuukausittain (laadittujen työllistymisohjelmien lukumäärä, työvoimakoulutuksen aloittaneiden lukumäärä). Lisäksi työministeriö toteuttaa kolmannesvuosittain muutosturvan toteutumista koskevan erillisseurannan, jossa selvitetään mm. irtisanomistilanteiden lukumäärä, työvoimapalvelujen tarjontaa suurten irtisanomisten yhteydessä, muutosturvan piiriin kuuluvien henkilöiden määrä ja maksullisten uudelleensijoittumispalvelujen käyttö irtisanomistilanteissa. Syksyllä 2007 valmistui työministeriön tilaama arviointitutkimus, jossa selvitettiin muutosturvan toimintamallin toimivuutta ja tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta. Tutkimuksen perusteella muutosturvauudistus on edesauttanut irtisanottujen uudelleentyöllistymistä sekä lisännyt viranomaisten, yritysten ja muiden siihen liittyvien tahojen yhteistyötä selvästi. Muutosturvan toteuttamisessa pienillä yrityksillä sekä julkisella sektorilla on kuitenkin vielä parantamisen varaa.

Muutosturvan toimintamallin toimeenpano on toteutunut hyvin ja ”työstä työhön” toimintaperiaate on vuoden 2006 kokemusten tavoin osoittautunut toimivaksi lähtökohdaksi muutostilanteissa. Vuonna 2007 työllistymisohjelmia laadittiin 18 586 henkilölle. Vuoden 2007 kokemusten perusteella muutosturvakoulutukseen varatut määrärahat riittävät hyvin. Em. henkilöstöresurssien riittävyys sen sijaan aiheuttaa ongelmia poikkeuksellisten suurten irtisanomistilanteiden (UPM Voikkaa, Perlos) yhteydessä. Työ- ja elinkeinoministeriö tulee vuo-

sina 2008–2010 kehittämään muutosturvan toimintamallin toimivuutta ja koordinaatiota ESR-rahoitteisen Työstä työhön -kehittämisohjelman avulla.

Työmarkkinatukiuudistuksen toimeenpano
HE 164/2005 vp — EV 216/2005 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

1) Eduskunta edellytti 13.12.2005, että hallitus seuraa lainsäädännön vaikutuksia lain soveltamispiiriin kuuluvien henkilöiden työllistymiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen ja taloudelliseen asemaan sekä vaikutuksia kuntien ja työvoimahallinnon toimenpiteisiin sekä viranomaisyhteistyöhön. Lisäksi eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan lain toteutukseen varattavien resurssien riittävyyttä sekä kuntien kustannusten kehitystä.

2) Eduskunta edellytti, että hallitus yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa selvittää mahdollisuudet muuttaa työttömyysturvalain työssäoloehdon karttumista koskevia säännöksiä siten, että työnteko, johon työnantajalle maksetaan korkeinta korotettua palkkatukea, luetaan kokonaisuudessaan työntekijän työssäoloehtoon.

Työministeriö ja kansaneläkelaitos ovat yhteistyössä valmistelleet seurantajärjestelmän työmarkkinatukiuudistuksen toimeenpanon seurantaa varten. Säännölliseen seurantaan on sisällytetty kuntakohtaiset tilastotiedot työmarkkinatuen saajista, heidän osallistumisesta aktiivitoimiin, uuden aktiivikauden toteutumisesta ja työmarkkinatuen kunnille aiheuttamista kustannuksista. Työministeriön ja kelan käynnistämän tilastollisen seurannan lisäksi uudistuksen toimeenpanon ja sen vaikutusten arvioimiseksi käynnistetään tutkimus.

Työmarkkinatukiuudistuksen tavoitteena on puuttua sekä työttömyyden virtaan että varantoon. Uudistus koskee kaikkia työttöminä työnhakijoina olevia työmarkkinatuen saajia. Erityisesti työttömyyden virtaan puuttumiseksi työministeriö antoi joulukuussa 2005 työvoimatoimistoille ohjeen työvoimatoimiston palveluprosessista. Ohjeessa kiinnitettiin huomiota työnvälitykseen, palvelutarpeen arviointiin, työnhakuhaastatteluun ja työnhakusuunnitelmaan.

Vuonna 2003 työmarkkinatuen saajia oli keskimäärin 159 614 ja vuonna 2007 tammikesäkuussa keskimäärin 122 233 (- 23,4 %). Työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden määrä oli vuonna 2003 keskimäärin 119 902 ja vuonna 2007 tammi–kesäkuussa keskimäärin 83 387 (- 30, 0 %). Valtion vuoden 2007 talousarviossa tavoitteeksi on asetettu, että 38 % työmarkkinatuen saajista osallistuu aktiivitoimiin. Toteutuman arvioidaan olevan noin 37 %.

Henkilöistä, joille on kertynyt vähintään 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella, työmarkkinatukea työttömyyden perusteella sai tammi–kesäkuussa 2007 keskimäärin 51 647 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna laskua oli 19,8 %. Vastaavat luvut vuonna 2003 ja 2005 olivat 78 204 ja 75 475 eli laskua vuodesta 2003 vuoteen 2005 oli 3,5 %.

Työmarkkinatukiuudistusta valmisteltaessa tavoitteeksi asetettiin, että työmarkkinatuen saajien, joille on kertynyt vähintään 500 työmarkkinatukea työttömyyden perusteella, kuntakohtaisen aktivointiasteen tulee nousta kolmen vuoden aikana puolitoistakertaiseksi vuoden 2003 lähtötasoon nähden. Vuonna 2003 aktiivitoimissa oli keskimäärin 18 614 henkilöä ja aktivointiaste oli 19,2 %. Tammi–kesäkuussa 2007 aktiivitoimiin osallistujia oli 27 511 ja aktivointiaste oli 34,8 %. Tammi–kesäkuusta 2005 tammi–kesäkuuhun 2007 aktiiviohjelmiin osallistuneiden määrä on noussut 48,9 %. Tammi-kesäkuussa 2007 aktiiviohjelmiin osallistuneista noin 62 % oli palkkatuetussa työssä, 15 % työvoimakoulutuksessa,

noin 11 % työelämävalmennuksessa, noin 10 % kuntouttavassa työtoiminnassa ja noin 2 % muissa ohjelmissa. Aktivointiasteen nousuun on vaikuttanut sekä aktiivitoimiin osallistujien määrän kasvaminen että työmarkkinatuen saajien määrän vähentyminen.

Työmarkkinatukiuudistus on toteutunut hyvin – työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saavien määrä on vähentynyt ja aktiivitoimien ajalta työmarkkinatukea saavien osuus on kasvanut. Työttömyyden ajalta maksetun työmarkkinatuen menot ovat vähentyneet. Jatkossa on tärkeää kiinnittää riittävästi huomiota työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen ja työmarkkinatuen käyttöön aktiivitoimissa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Työmarkkinatuen aktiivikäytön mahdollisuuksia laajennettiin vuoden 2006 alussa siten, että työmarkkinatuki voidaan maksaa palkkatukena henkilölle, joka on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 130 päivältä. Tätä mahdollisuutta on käytetty vielä varsin vähän (tammi–marraskuussa 2007 henkilöitä, joille oli kertynyt työttömyyden perusteella työmarkkinatukea 130–499 päivältä, oli palkkatuella työssä keskimäärin noin 1 000). Vähintään 500 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saavien aktiiviosuus on noussut, mutta alueelliset erot aktivointiasteissa ovat edelleen suuret. Työmarkkinatukiuudistus on lisännyt ja tiivistänyt työhallinnon ja kuntien yhteistyötä. Monilla alueilla aktivointiasteen nostaminen selvästi nykyisestä tasosta edellyttää verkostoyhteistyön kehittämistä ja uusien aktivointimahdollisuuksien kartoittamista.

Työllistämistuki uudistui vuoden 2006 alussa. Tässä yhteydessä selvitettiin myös sitä, miten yhdistelmätuen korvannutta korkeinta korotettua palkkatukea pitäisi käsitellä työttömyysturvassa. Eduskunta säilytti entisen käytännön eli vain puolet työssäoloajasta voidaan edelleenkin lukea työssäoloehtoon. Työllisyystilanteen muuttuessa saattaa syntyä tarpeita muuttaa nykyistä käytäntöä. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriö seuraa yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa työttömyysturvajärjestelmän toimivuutta ja pyrkii kehittämään sitä tavalla, joka turvaa parhaalla mahdollisella tavalla työttömyysaikaisen toimeentulon ja samalla edistää työttömäksi jääneiden työllistymistä.

Kotouttamislain kehittäminen
HE 166/2005 vp — EV 214/2005 vp
Hallintovaliokunta

> Eduskunta edellytti 12.12.2005 hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kotouttamislain kehittämiseksi ja tarkistamiseksi ainakin siten, että erityistä huomiota kiinnitetään sääntelyn täsmällisyyteen, johdonmukaisuuteen ja normien välisiin suhteisiin siltä osin kuin kysymys on maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista, viranomaisten vastuista ja toimivaltuuksista sekä yksilön oikeusturvaan liittyvistä seikoista ja muista hyvän hallinnon takeista.

Hallitus ottaa hallintovaliokunnan lausuman huomioon valtioneuvoston 19.10.2006 päättämän hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimeenpanoon liittyvän lainsäädännön valmistelussa.

Työministeriö asetti huhtikuussa 2007 kotouttamisen seurantaprojektin, jossa selvitetään myös kotouttamislain muutostarpeet. Projekti jatkuu sisäasiainministeriön hallinnonalalla 1.1.2008.

Tilapäinen vapaa ikääntyneiden omaisten hoitamiseksi
HE 44/2006 vp — EV 59/2006 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 6.6.2006, että tilapäisen hoitovapaan käyttömahdollisuuksien laajentamista koskevassa selvitystyössä otetaan huomioon myös ikääntyneiden omaisten hoitamisesta aiheutuneet tarpeet.

Perhevapaasäännösten toimivuutta arvioiva työryhmä jätti raporttinsa marraskuussa 2005. Työryhmä selvitti työnsä aikana myös sitä, tulisiko hoitovapaaoikeuksia laajentaa koskemaan omien tai puolison vanhempien hoitamista. Työryhmä totesi, että hoitovapaasäännösten soveltamisalan laajentamiseen liittyy monitahoisia yhteiskuntapoliittisia ja arvoihin liittyviä kysymyksiä, jotka edellyttävät perusteellista jatkopohdintaa muun muassa vastuunjaon toteuttamisesta yhteiskunnan, omaisten ja heidän työnantajiensa välillä. Perhevapaatyöryhmä ei katsonut voivansa tehdä asiasta ehdotuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa kolmikantaisen työryhmän pohtimaan omaishoitajien hoitovapaaoikeutta koskevan lakialoitteen toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmän tulee selvittää omaisten hoitamiseen ja toisaalta hoitajien työn ja yksityiselämän yhteensovittamiseen liittyviä kysymyksiä kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon muun muassa työmarkkinoiden lähitulevaisuuden haasteet. Selvitystyö käynnistyy heti vuoden 2008 alussa, ja selvityksen odotetaan valmistuvan kevään 2008 aikana.

Uuden yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain toimeenpano ja sen vaikutusten seuranta
HE 254/2006 vp — EV 286/2006 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 14.2.2007, että hallitus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa tarkoin seuraa
>
> – yhteistoimintalainsäädännön toteutumista käytännössä;
>
> – lainsäädännön vaikutuksia epätyypillisten työsuhteiden ja vuokratyövoiman käyttöön sekä soveltamisalan laajentamisen vaikutuksia pienille yrityksille ja erityisesti niiden vakituisten työntekijöiden määrän kehitykseen; ja
>
> – henkilöstösuunnitelmaa ja koulutustarpeita koskevien säännösten vaikutuksia työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen sekä ikääntyvien työntekijöiden erityistarpeiden ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen huomioon ottamiseen yrityksissä; sekä
>
> antaa asiasta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle selvityksen vuoden 2010 kevätistuntokauden loppuun mennessä.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa selvittää mahdollisuudet luoda henkilöstösuunnitelmia ja -koulutusta koskeva kattava tilastointi- ja seurantajärjestelmä.

Valtioneuvosto päätti 29.3.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Uusi yhteistoiminnasta yrityksissä annettu laki (334/2007) tuli voimaan 1.7.2007 siten, että yrityksiin, jotka työllistävät 20–29 henkilöä, lakia sovelletaan vasta 1.1.2008 alkaen.

Antaessaan lakia koskevan hallituksen esityksen eduskunnalle hallitus samalla päätti, että työministeriö valmistelee laista esitteen erityisesti pienien yritysten tarpeisiin, kouluttaa työvoima- ja elinkeinokeskuksiin (TE-keskuksiin) yt-lain tuntevia henkilöitä yritysten neuvojiksi ja laatii laista kalvosarjan. Esite valmistui loppukesällä 2007 suomeksi ja ruotsiksi alkusyksystä. Sillä oli laaja jakelu ja sitä on saatavissa mm. kaikista TE-keskuksista. Esitteet ovat myös työministeriön internetsivuilta saatavissa. TE-keskusten henkilöstöä on koulutettu ja kalvosarja on tuotettu TE-keskusten käyttöön. Työministeriö on muutoinkin osallistunut yt-laista pidettyihin lukuisiin koulutustilaisuuksiin.

Lain toteutumista käytännössä ja sen vaikutusten seurantaa varten työ- ja elinkeinoministeriön on tarkoitus käynnistää vuoden 2008 lopulla tutkimus. Tätä tutkimusta ei ole tarkoituksenmukaista käynnistää aikaisemmin, koska lain soveltamisesta käytäntöön ei tätä ennen ole saatavissa riittävästi kokemuksia. Tutkimusta on tarkoitus hyödyntää myös eduskunnalle 2010 aikana annettavan selvityksen laadinnassa.

Lain voimaantulosäännöksen mukaan henkilöstö- ja koulutustavoitteita koskevaa säännöstä sovelletaan vasta 1.1.2008 alkaen. Tämän jälkeen on tarkoitus ryhtyä selvittämään, onko mahdollista luoda näitä kysymyksiä koskeva kattava tilastointi- ja seurantajärjestelmä. Tässä yhteydessä voidaan selvittää myös, olisiko esimerkiksi mahdollista lisätä kyseessä olevaa yt-lain säännöstä selvittäviä kysymyksiä Tilastokeskuksen työolotutkimukseen.

Eläkkeen lepäämisjättämisjärjestelmän joustaminen ja työllistyminen sosiaalisiin yrityksiin
HE 275/2006 vp — EV 310/2006 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

1. Eduskunta edellytti 13.2.2007, että säännöksiä tarkistetaan siten,

– että mielenterveyskuntoutujat, kuntoutustuella olevat henkilöt sekä eläkkeen lepäämään jättäneet henkilöt voisivat työllistyä sosiaalisiin yrityksiin nykyistä paremmin ja

– että eläkkeen lepäämäänjättämisjärjestelmän kattavuutta parannetaan ja joustavuutta lisätään sekä mahdollisuuksia yhdistää pienet eläketulot palkkatuloihin kehitetään.

2. Eduskunta edellytti, että lainsäädäntöä tarkistetaan siten, että suomea ja ruotsia huonosti osaavat maahanmuuttajat voidaan laskea lain tarkoittaman 30 %:n piiriin ja työllistää heidät korkeimmalla korotetulla palkkatuella sosiaalisiin yrityksiin jo ennen 500 työttömyyspäivän täyttymistä.

Valtioneuvosto päätti 12.4.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Työministeriö asetti 20.8 2007 selvityshenkilön, jonka tehtävänä on selvittää kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työllistymistä ja työelämään paluun edistämistä. Selvitystyö valmistuu 29.2.2008 mennessä. Selvitystyön väliraportti on valmistunut 26.10.2007.

Toimeksiannon lähtökohtana on hallitusohjelman tavoite lisätä kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työelämään osallistumista. Suurten ikäluokkien jäädessä syrjään tulee työvoiman tarjonta vähenemään ja yhteiskunnan huoltoaste kasvamaan. Työkyvyttömyyseläkkeiden kokonaismäärän nousu kohottaa huoltoastetta ja uhkaa syrjäyttää henkilöitä pysyvästi työmarkkinoilta.

Väliraportissa kuvataan selvitystyön kohderyhmä, määritellään sen laajuutta ja henkilöiden halukkuutta työllistyä. Toimeksiannon mukaisesti väliraportissa esitetään jo vuonna 2008 vaikuttavia toimenpiteitä. Ne keskittyvät työvoimahallinnon palveluiden kehittämiseen niin,

että kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevat työhön pyrkivät henkilöt voivat olla hallitulla tavalla työvoimatoimiston täysivaltaisia asiakkaita ja että julkisen työvoimapalvelun toimenpiteet tukevat realistisesti ja tarkoituksenmukaisesti heidän työllistymistään.

Väliraportin esitykset tulevat muodostamaan osan varsinaisen selvitysraportin toimenpideesityksistä. Kun selvitystyö on valmistunut, arvioidaan lausuman kohdassa 1. tarkoitettujen kohderyhmien työllistämisperusteiden muuttamista.

Uusi kansaneläkelaki (568/2007) tulee voimaan vuoden 2008 alusta. Lain 17 §:ssä säädetään eläkkeen lepäämään jättämisestä. Säännös on sanamuodoltaan entistä selkeämpi. Tosiasiallisesti myös työeläkejärjestelmä mahdollistaa eläkkeen lepäämisen kaltaisen työskentelyn ja työhön paluun muun muassa osatyökyvyttömyyseläkkeen ja täyden eläkkeen määritelmästä johtuen. Eläkkeen aikainen työskentely kartuttaa vanhuuseläketurvaa. Eläke voidaan lakkauttamisen jälkeen palauttaa entisen suuruisena jopa viiden vuoden työskentelyn jälkeen.

Valtioneuvosto asetti 14.6.2007 sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA-komitea), jonka yhtenä tärkeänä tavoitteena on työn kannustavuuden parantaminen. Uudistuksessa arvioidaan erilaiset tavat lisätä mahdollisuuksia yhdistää sosiaaliturvaa ja työtä. Myös sairaiden ja vammaisten henkilöiden toimeentulon mahdolliset kehittämistarpeet kuuluvat komitean toimialaan.

2. Koska edellä mainittuun selvitystyöhön liittyy mm. sosiaalisten yritysten lainsäädännön tarkistaminen, on tarkoituksenmukaista arvioida lausuman kohdassa 2. tarkoitetun kohderyhmän työllistämisperusteiden muuttamista selvitystyön valmistumisen jälkeen.

Vuorotteluvapaajärjestelmän vakinaistaminen
HE 77/2007 vp — EV 77/2007 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

> Eduskunta edellytti 20.11.2007, että vuorotteluvapaajärjestelmän vakinaistamista koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle vuoden 2008 aikana.

Valtioneuvosto päätti 5.12.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Uusi laki tuli voimaan 1.1.2008 eikä uusiin toimenpiteisiin ole toistaiseksi ryhdytty. Hallituksen on tarkoitus antaa esitys vuorotteluvapaalain säätämisestä pysyväksi sen jälkeen, kun mm. vuorotteluvapaajärjestelmän rahoitusta koskevat ratkaisut on tehty valtioneuvoston kesäkuussa 2007 asettamassa sosiaaliturvan uudistamiskomiteassa.

Ympäristöministeriö

Alusjätelain kokonaisuudistus
HE 33/2003 vp — EV 26/2003 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta kiirehti 3.10.2003 alusjätelain kokonaisuudistusta lain saattamiseksi lakiteknisesti asianmukaiseksi ja merensuojelutavoitteiden kannalta tehokkaaksi ja toimivaksi.

1. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 1.7.2004 toimikunnan valmistelemaan alusjätelain kokonaisuudistusta. Ministeriö on jatkanut määräaikaa useampaan kertaan, viimeksi 29.2.2008 asti. Toimikunta valmistelee nykyistä alusjätelakia korvaamaan kahta erillistä lakia, joista toinen koskisi merenkulun ympäristönsuojelua ja toinen ympäristövahinkojen torjuntaa. Tavoitteena on, että lainsäädäntöuudistusta koskeva hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle loppuvuodesta 2008.

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu
HE 76/2003 vp — EV 50/2004 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta edellytti 8.6.2004 hallituksen ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkistamiseksi Suomen ja liito-oravan osalta, mikäli liito-oravakannan osoitetaan olevan niin runsas ja vakaa, ettei sitä voida enää pitää kyseisessä liitteessä tarkoitettuna yhteisön tärkeänä pitämänä lajina, joka edellyttää tiukkaa suojelua.

2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan selkeän viranomaismenettelyn ohjeistamisesta liito-oravan suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn siten, että tarvittavat viranomaispäätökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsänomistajien tasavertainen kohtelu sekä liito-oravan asianmukainen suojelu turvaten.

4. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän luonnonarvokauppaa koskevan kokeilun perusteella tarvittaessa valmistelemaan lainsäädäntöä luontodirektiivin IV (a) -liitteen mukaisten lajien suojelun toteuttamiseksi myös luonnonarvokaupan keinoin.

1. Ympäristöministeriö on rahoittanut v. 2003 alkanutta tutkimusta Suomen liito-oravakannan koon selvittämiseksi ja kannan seurannan järjestämiseksi. Selvitys kannan koon arvioinnista valmistui vuoden 2006 alkupuolella *(Ilpo K. Hanski: Liito-oravan, Pteromys volans, Suomen kannan koon arviointi)*. Tutkimuksen tulokset antavat nyt ensimmäistä kertaa tilastollisesti luotettavan kuvan Suomen liito-oravakannan suuruudesta. Vastaavantasoisen tiedon saaminen kannan pitempiaikaisesta kehityksestä edellyttää kuitenkin jatkotutkimuksia. Kannan kehityksen on raportissa arvioitu alustavasti olevan laskeva. Ympäristöministeriö rahoittaa tähän liittyvää Hanskin kolmivuotista jatkotutkimusta. Tutkimuksessa käytettyä kartoitusruutuverkostoa käytetään jatkoseurannassa. Seurannan tulosten valmistuttua on mahdollista tehdä luotettavammat johtopäätökset kannan kehityksen suunnasta ja arvioida myös lajin asemaa luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisena tiukan suojelun lajina.

EU:n jäsenvaltiot ovat v. 2007 toimittaneet Euroopan komissiolle luontodirektiivin 17 artiklan edellyttämät raportit direktiivissä lueteltujen luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason arvioinnista ja kehityksestä. Komission tarkoituksena on aloittaa jäsenvaltioiden laatimien raporttien tarkastelu v. 2008. Tarkastelu koskee kokonaisvaltaisesti kaikkia direktiivin liitteiden lajeja ja luontotyyppejä. Mahdollista on, että tämä tarkastelu johtaa liitteiden tarkistamiseen. Aloitteen tekeminen liitteiden mahdollisesta muuttamisesta kuuluu kuitenkin

Euroopan komissiolle. Päätöksen mahdollisesta liitteiden muuttamisesta tekee Euroopan unionin neuvosto (ministerineuvosto) ns. painotetulla enemmistöllä. On myös mahdollista, että asiassa tullaan noudattamaan ns. yhteispäätösmenettelyä, jolloin myös Euroopan parlamentti osallistuisi päätöksentekoon.

Ministerineuvosto on Suomen puheenjohtajuuskaudella vuoden 2006 loppupuolella Suomen puheenjohdolla tekemissään päätelmissä (Biodiversiteetin köyhtymisen pysäyttäminen vuoteen 2010 mennessä, 18.12.2006) muun ohella todennut, että luontodirektiivin liitteiden tarkasteluun ryhdyttäisiin v. 2010, kun riittävä luonnontieteellinen tieto lajien ja luontotyyppien suojelun tasosta on olemassa. Aikataulu on siten sovitettu luontodirektiivin raportoinnista ja liitteiden valmistelevasta käsittelystä johtuviin aikatauluihin.

2. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö antoivat 30.6.2004 metsäkeskuksille ja alueellisille ympäristökeskuksille yhteisen ohjeen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittämisestä ja turvaamisesta metsien käytössä. Tähän liittyen aiheesta on järjestetty kenttäkoulutusta sekä laadittu menettelyä koskevia prosessikaavioita ja päätösmalleja. Ympäristöhallinnolle kuuluvat em. päätösprosessit ovat olleet yhtenä ympäristöhallinnon laatujärjestelmän kehittämiskohteena vuoden 2005 aikana. Viranomaispäätöksissä on erityistä huomiota kiinnitetty siihen, että tarvittavat päätökset saataisiin aikaan ilman viivytystä, käytännössä on pyritty noudattamaan 30 vuorokauden määräaikaa. Päätösten asiasisältö ja muoto ovat muutoinkin pääosin muotoutuneet melko yhtenäisiksi. Tällä on pyritty varsinkin metsänomistajien tasavertaisen kohtelun toteuttamiseen.

Yhteiseen ohjekirjeeseen sisältyvät myös ohjeet liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen yksityiskohtaiseksi määrittämiseksi. Määrittämistä koskevia, luonnonsuojelulain 72 a §:n mukaisia päätöksiä oli 17.8.2007 mennessä tehty alueellisissa ympäristökeskuksissa kaiken kaikkiaan 564 kappaletta. Päätösten mukaisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen yhteenlaskettu pinta-ala on 161 hehtaaria, jolloin yhden lisääntymis- ja levähdyspaikan pinta-alaksi saadaan noin 2 800 m^2. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta aiheutuvia korvauksia valtion maksettavaksi on tullut vain muutamissa tapauksissa.

Lisääntymis- ja levähdyspaikan suojelusta maksettavan korvauksen edellytyksenä on, että suojelusta alueen omistajalle aiheutuva haitta on merkityksellinen. Ympäristövaliokunta on lausunnossaan hallituksen toimenpidekertomuksesta vuodelta 2005 kiinnittänyt huomiota ympäristöministeriön näkemykseen edellä mainitun haitankynnyksen euromääräisestä arvosta suhteessa esimerkiksi muuhun lainsäädäntöön sisältyvän huomattavan haitan vastaavaan euromääräiseen arvoon (YmVL 25/2006 vp). Valiokunta edellytti, että ministeriön tuli tarkistaa asiaa koskeva ohjeistuksensa.

Korvauskynnyksen yksityiskohtainen määrittyminen muotoutuu käytännössä oikeuskäytännön, toisin sanoen asiaa koskevien oikeustapausten kautta. Lisääntymis- ja levähdyspaikan suojeluun liittyen yksi tapaus on edennyt toimitusmiesten ja käräjäoikeuden (maaoikeuden) päätösten kautta korkeimpaan oikeuteen. Korkein oikeus on myöntänyt valitusluvan ja ottanut siten asian tutkittavakseen. Haitankynnyksen raja-arvosta on siten tulossa ennakkoratkaisu. Ohjeistuksen tarkistaminen on syytä ottaa tarkastelun kohteeksi ylimmän tuomioistuimen annettua asiassa ennakkoratkaisunsa.

4. Vuonna 2002 käynnistynyttä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden turvaamishanketta (METSO), johon sisältyivät muun muassa luonnonarvokauppaa koskevat kokeiluhankkeet, on toteutettu vuosina 2002–2007 valtioneuvoston 23.10.2002 tekemän periaatepäätöksen suuntaviivojen mukaisesti. Ympäristöministeriö asetti 17.4.2007 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaksi vuosille 2008–2016 (METSO II valmisteluryhmä). Työryhmän työ valmistui 18.12.2007 ja se lähetetään laajalle lausuntokierrokselle vuoden 2008 alussa. Uuden toimintaohjelman valmistelussa on otettu huomioon METSO -ohjelman vaikutusten arvioinnin tulokset ja johtopäätök-

set sekä metsäsektorin tulevaisuuskatsauksen ja Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategian 2006–2016 linjaukset. Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien suojelun toteuttaminen myös luonnonarvokaupan keinoin tulee arvioitavaksi siinä yhteydessä, kun valtioneuvosto päättää uudesta METSO II toimintaohjelmasta.

Jätelaki, tuottajavastuu, romuajoneuvot
HE 152/2003 vp — EV 39/2004 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta edellytti 20.4.2004 hallituksen seuraavan lain toimivuutta yleisesti ja erityisesti vastaanottopaikkojen kattavuutta koko maassa, kuntien suhtautumista yhteistyöhön keräyspaikkojen järjestämisessä ja siten olemassa olevan infrastruktuurin käyttämismahdollisuuksien toteutumista.

2. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan lain vaikutuksia tuottajien tai tuottajayhteisöjen ja muiden alalla jo toimivien kilpailuolosuhteisiin erityisesti niiden tuoteryhmien osalta, joilla on tai joille perustetaan tuottajayhteisö. Tämä koskee erityisesti romuajoneuvojen ja sähkö- ja elektroniikkaromun hyödyntämistä.

3. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevan osittaisen tuottajavastuun toteutumista siten, että hyödynnettäväksi kelpaavan materiaalin hyödyntäminen käytännössä varmistetaan.

4. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan romuajoneuvojen järjestelmään luovuttamisesta mahdollisesti perittäviä maksuja ja ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan ehdotusta mahdollisuuden poistamiseksi, koska eduskunta katsoo maksun olevan lähtökohtaisesti ristiriidassa jätehuoltokustannukset tuotteen hintaan sisällyttävän tuottajavastuujärjestelmän perusteiden kanssa.

5. Eduskunta edellytti hallituksen käynnistävän jätelain kokonaisuudistuksen mahdollisimman pian sekä ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan lainsäädäntöä kokonaisuudistusta nopeammalla aikataululla lain toimeenpanossa mahdollisesti ilmenevien ongelmien poistamiseksi.

1. Jätelain tuottajavastuuta koskevien säännösten valtakunnallisena valvontaviranomaisena toimivalta Pirkanmaan ympäristökeskukselta saatujen tietojen mukaan laki on toiminut tuottajavastuun osalta pääosin hyvin. Romurenkaiden ja paperin osalta järjestelmissä ei ole ollut suurta huomauttamista. Kummallekin alalle on syntynyt myös markkinaosuudeltaan pieni tuottajayhteisö, joiden velvoitteiden valvontaan kiinnitetään erityistä huomiota. On nähtävissä, että yksityiset jätealan yhtiöt, jotka eivät ole varsinaisesti tuottajia, pyrkivät perustamaan tuottajayhteisöjä omien markkinoidensa varmistamiseksi ja saadakseen kilpailuetua. Tämä ei kuitenkaan ole tuottajavastuujärjestelmän tarkoitus ja se saattaa aiheuttaa kilpailullisia ja valvonnallisia ongelmia tulevaisuudessa.

Pakkausten osittainen tuottajavastuu on edelleen ongelmallinen vastuiden määrittämisen ja valvonnan osalta. Osittaisen tuottajavastuun takia tuottajat eivät yleensä ole järjestäneet vastaanottopisteitä kotitalouksista peräisin olevalle pakkausjätteelle.

Romuajoneuvojen keräyksen ongelmat liittyvät siihen, että merkittävä osa käytöstä poistetuista ajoneuvoista ohjautuu muille toimijoille eikä tuottajien järjestämiin vastaanottopisteisiin. Kaikista romutettavista ajoneuvoista ei kirjoiteta romutustodistusta edes silloin, kun käsittely tapahtuu muutoin täysin asianmukaisesti. Metallin korkea hinta ohjaa romuajoneuvoja ohi tuottajavastuujärjestelmän. Tuottajavastuujärjestelmät toimivat yleisemminkin huonosti tilanteissa, joissa jätteellä on huomattava positiivinen arvo.

Sähkö- ja elektroniikka-alalla yhteistyö eri osapuolten kanssa on parantunut, koska Pirkanmaan ympäristökeskus on käynyt säännöllisiä valvontaneuvotteluja tuottajayhteisöjen kanssa. On odotettavissa, että tilanne selkiytyy keräysverkon, tiedottamisen ja uudelleenkäytön osalta alkuvuoden 2008 aikana.

2. Ajoneuvojen osien uudelleenkäyttöä sekä ajoneuvojen jätelain vaatimusten mukaista purkutoimintaa tuottajavastuujärjestelmässä tulee tehostaa nykyisestä mm. ympäristölupavalvonnalla. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajavastuujärjestelmissä laitteiden uudelleenkäyttöä on yritetty rajoittaa mm. jätelain vaatimuksia tiukemmilla sopimusehdoilla, myös osa alan tuottajayhteisöistä ei ole halunnut tehdä sopimuksia markkinoilla toimivien uudelleenkäyttäjien kanssa (esim. kolmas sektori ja kierrätyskeskukset). Yksi tuottajayhteisö valitti hallinto-oikeuteen Pirkanmaan ympäristökeskuksen tähän liittyvästä hallintopakon ja uhkasakon asettamisesta. Hallinto-oikeuden päätös oli Pirkanmaan ympäristökeskuksen ratkaisulle myönteinen.

3. Pakkausten osittaisen tuottajavastuun tulkinta aiheuttaa jätealalla jatkuvia kysymyksiä erityisesti kuluttajapakkausten vastaanoton ja keräilyn järjestämisestä, niiden kustantamisesta sekä vastaanoton alueellisesta tasapuolisuudesta. Vastuunjakoa käsiteltiin eri osapuolten (pakkausala, kunnat, jäteyhtiöt, viranomaiset) kanssa ympäristöministeriön asettamassa Pakka II- työryhmässä. Työryhmä laati asiasta yksimielisen muistion. Eräät pakkausalan tuottajayhteisöt eivät kuitenkaan ole toimineet muistiossa linjattujen periaatteiden mukaisesti. Neljästä Pirkanmaan ympäristökeskuksen tekemästä tuottajayhteisön hyväksymispäätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen nimenomaan osittaisen tuottajavastuun tulkinnasta. Kolmesta valituksesta on saatu hallinto-oikeuden päätös. Päätökset eivät kuitenkaan täysin selkiyttäneet vastuita, joten epäselvä tilanne pakkausjätehuollossa jatkuu. Jätelain kokonaisuudistuksen yhteydessä on tarve selkiyttää pakkausalan lainsäädäntöä määrittelemällä vastuunjako jätehuollosta nykyistä tarkemmin.

4. Romumetallien korkean hinnan vuoksi tällaisia maksuja ei Pirkanmaan ympäristökeskukselta saatujen tietojen mukaan ole peritty. Valvonnan yhteydessä tilannetta kuitenkin seurataan myös jatkossa.

5. Ympäristöministeriö asetti 3.10.2007 työryhmän valmistelemaan jätealan lainsäädännön kokonaisuudistusta. Työryhmä määräaika on 30.4.2010. Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus jätealan lainsäädännön ajanmukaistamiseksi Suomen ja Euroopan unionin jätepolitiikan nykyiset painotukset, EU:n muuttuva jätelainsäädäntö ja perustuslain säännökset huomioon ottaen. Työryhmän tehtävänä on erityisesti arvioida nykyisen jätealan lainsäädännön ja sen täytäntöönpanon ongelmia, puutteita ja vahvuuksia sekä ristiriitoja ja päällekkäisyyksiä muun lainsäädännön kanssa, arvioida erityisesti mahdollisuuksia edistää ja ohjata lainsäädännöllisin toimin jätteen synnyn ehkäisyä ja jätteiden hyödyntämistä aineena tai energiana, arvioida Suomen, EU:n ja kansainvälisen ympäristö- ja jätepolitiikan ja jätehuollon kehityssuuntia sekä niiden vaikutusta jätealan lainsäädäntöön, sekä laatia ehdotus uudeksi jätealaa sääntelevä ksi laiksi ja siihen liittyviksi asetuksiksi.

Århusin yleissopimus; ympäristöasioiden käsittelyajat ja ns. pitkittäishankkeita koskeva lainsäädäntö
HE 165/2003 vp – EV 105/2004 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta edellytti 21.6.2004, että hallitus seuraa ympäristöasioiden käsittelyaikojen kokonaispituutta ja lisää tarvittaessa hallinnon resursseja valitusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi ja oikeussuojajärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen pitkittäishankkeita koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi, johon voitaisiin sisällyttää myös tarvittavat aineelliset valitusperusteet.

Ympäristöministeriössä on seurattu ympäristölupien käsittelyaikoja ympäristönsuojelulain (86/2000) voimaantulosta alkaen asettamalla laajapohjaisia seurantaryhmiä, joissa on ollut mukana myös intressitahojen edustus. Ympäristöministeriö on lisäksi teettänyt Suomen ympäristökeskuksella selvityksen muutoksenhausta ympäristölupa-asioissa (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4/2006), jonka tavoitteena oli saada tietoa valitusten kohteena useimmiten olevista asiaryhmistä, valitusten aiheellisuudesta ja valitusmenettelyn kestosta. Ympäristönsuojelulain täytäntöönpanosta johtuen lupakäsittely on ruuhkautunut jonkin verran varsinkin eteläisessä ja läntisessä Suomessa ja lupien käsittelyajat ovat pidentyneet. Lupahakemusten määrä on kuitenkin vähentynyt selvästi vuoden 2004 jälkeen, joten käsittelyajat tulevat lähivuosina lyhenemään.

Ympäristöministeriö on asettanut vuonna 2005 ympäristölupajärjestelmän kehittämishankkeen, jonka yhtenä tavoitteena on muun muassa lupahakemusten sähköistä käsittelyä lisäämällä lyhentää lupien käsittelyaikoja. Hanke sai valmiiksi selvityksensä v. 2007, hankkeessa valmistui muun muassa ehdotus ympäristölupahakemusten käsittelyssä sovellettavien menettelyjen ja näitä menettelyjä tukevan sähköisen tietojärjestelmän kehittämisestä.

Vuonna 2006 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista (yhteensä 3 793) kohdistui rakentamiseen 524 (13,8 % saapuneista) ja ympäristöön muutoin 288 (7,6 %). Århusin sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tapauksia on siis vuositasolla yhteensä 21,4 % ylimpään hallintotuomioistuimeen saapuneista asioista. Maaliskuun alusta 2007 rakentamista koskevissa asioissa on otettu käyttöön valituslupajärjestelmä, joka rajoittaa jatkomuutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen eräissä lupatilanteissa sekä estää valituksen yksityiskohtaisemman kaavan osalta sellaisella valitusperusteella, joka on tullut ratkaistuksi jo yleispiirteisempää kaavaa koskenutta valitusta käsiteltäessä. Tämän järjestelmän käytännön vaikutuksista ei vielä ole paljon kokemuksia.

Hallinto-oikeuksiin puolestaan saapui v. 2006 yli 24 000 valitusta, joista rakentamiseen ja ympäristöön kohdistui yhteensä 2 829 valitusta (11,6 % saapuneista valituksista). Vuonna 2006 keskimääräinen käsittelyaika rakentamista koskevissa asioissa oli hallinto-oikeuksissa 11,8 kk ja ympäristöä muutoin koskevissa asioissa 12,3 kk.

Liikenne- ja viestintäministeriön osalta hallituksen esitys ratalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 222/2006 vp) annettiin eduskunnalle 19.10.2006. Eduskunta on 12.12.2006 hyväksynyt lakiehdotukset. Ratalaki tulee voimaan vuoden 2008 alussa. Lakiin on sisällytetty myös säännökset asianosaisten, kunnan, alueellisen ympäristökeskuksen ja maakunnan liiton sekä rekisteröidyn paikallisen tai alueellisen yhteisön tai säätiön muutoksenhakuoikeudesta.

Kauppa- ja teollisuusministeriön toimialan pitkittäishankkeita (suuret sähköjohdot sekä maakaasun, öljyn ja kemikaalien siirtoputket) koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi tarpeelliset selvitykset on käynnistetty.

Kansallis- ja luonnonpuistoja koskeva lainsäädäntö
HE 169/2003 vp — EV 185/2004 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta edellytti 9.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi.

1. Hyväksyessään lain Pallas–Yllästunturin kansallispuistosta yllä mainittu lausuma sisällytettiin hallituksen esitykseen liittyvään eduskunnan vastaukseen. Perustuslakivaliokunta oli lakiehdotuksen käsittelyyn liittyvässä lausunnossaan katsonut kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan luonnonsuojelulain 16 §:n asetuksenantovaltuuden ongelmalliseksi perustuslain 80 §:n 1 momentin ja sitä koskevan oikeuskäytännön kannalta.

Lausuman johdosta ympäristöministeriössä valmisteltiin asiaa koskeva luonnonsuojelulain muutos. Samalla esitykseen päätettiin sisällyttää eräitä muitakin tarkistuksia, jotka koskivat lain 3 luvussa olevia valtionmaiden luonnonsuojelualueiden säännöksiä. Lakiin oli ensinnäkin tarkoitus ottaa säännös saamelaisten oikeuksien turvaamisesta silloin, kun luonnonsuojelualueita perustetaan saamelaisten kotiseutualueelle. Lisäksi kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitusmääräyksiin oli tarkoitus tehdä eräitä tarkistuksia, jotka pohjautuvat metsästystä eteläisen Suomen kansallispuistoissa selvittäneen työryhmän ehdotuksiin. Myös alueiden liittämismenettelyä jo perustettuihin luonnonsuojelualueisiin oli tarkoitus yksinkertaistaa.

Ehdotus hallituksen esitykseksi valmisteltiin vuoden 2005 aikana ja se oli lausunnolla vuoden 2006 alkupuolella. Ympäristöministeriö luopui kuitenkin esityksen antamisesta vuoden 2006 lokakuussa. Tämä johtui sitä, että esityksen metsästystä koskevista kohdista ei ollut mahdollista sopia. Ympäristöministeriössä valmistelua on jatkettu toistaiseksi virkamiestasolla. Hallituksen esitys on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2008 aikana.

ASP-lainat
HE 276/2004 vp — EV 30/2005 vp
Ympäristövaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 12.4.2005, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin asetustasolla säädettyjen ASP-lainojen enimmäismäärien nostamiseksi järjestelmän käyttökelpoisuuden lisäämiseksi.
>
> 2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää jatkossa mahdollisuudet ASP-lainojen valtiontakauksen enimmäismäärän nostamiseksi ja tekee tätä tarkoittavan esityksen.

1. ja 2. Asuntokaupassa ja luotonotossa on ollut pitkään merkkejä epäterveestä tilanteesta. Erityisesti nuorten ottamien asuntolainojen koot ovat suuria ja laina-ajat pitkiä. Uusien asuntoluottojen keskikorko on noussut vuodessa 0,89 prosenttiyksikköä. Asuntojen hinnat ovat edelleen jonkin verran nousseet, mutta hintojen nousu on taittumassa. Riskit ovat asuntolainanottajilla lisääntyneet. Riskien vähentämiseksi rajoitettiin v. 2006 lainmuutoksella valtiontakauksen sisältävien lainojen laina-aika enintään 25 vuodeksi.

Tähän asti on katsottu, että ASP-lainojen enimmäismäärien ja valtiontakauksen enimmäismäärän nostamisella voisi olla epäsuotava signaalivaikutus, joka voisi edelleen pahentaa asunto- ja lainamarkkinatilannetta erityisesti ensiasunnonostajien vahingoksi. Valtioneuvoston asuntopoliittista ohjelmaa valmistelevan työryhmän ehdotuksen (14.12.2007) mukaan selvitetään mahdollisuudet parantaa ensiasunnonostajien asemaa ja mahdollisuudet edistää työvoiman liikkuvuutta kehittämällä ASP-järjestelmää ja omistusasuntojen osatakausjärjestelmää.

Rakennusten energiatodistukset ja energiatehokkuus
HE 170/2006 vp — EV 302/2006 vp
Ympäristövaliokunta

> 1. Eduskunta edellytti 13.2.2007, että hallitus seuraa energiatodistuksista perittyjen maksujen kohtuullisuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus arvioi ja tarkistaa rakentamismääräyksiä säännöllisin väliajoin energiatehokkuuden edistämiseksi.

Valtioneuvosto päätti 12.4.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Laki rakennuksen energiatodistuksesta (487/2007) ja sen nojalla annettu ympäristöministeriön asetus rakennuksen energiatodistuksesta (765/2007) tulivat voimaan 1.1.2008. Laki ja asetus velvoittavat laatimaan energiatodistuksen rakennukselle, jolle haetaan rakennuslupaa lain voimaantulon jälkeen. Energiatodistuksia ei ole voitu antaa vuoden 2007 aikana, joten maksujen kohtuullisuutta voidaan seurata vasta vuoden 2008 aikana.

2. Ympäristöministeriö antoi uudet rakentamismääräykset rakennusten energiatehokkuuden edistämiseksi 19.6.2007. Nämä rakentamismääräykset koskevat uusia rakennuksia, joille haetaan rakennuslupaa 1.1.2008 jälkeen. Ympäristöministeriössä valmistellaan vuoden 2008 aikana uusia, merkittävästi tiukempia määräyksiä, joiden on tarkoitus tulla käyttöön vuoden 2010 aikana.

Yhdyskuntajätehuollon kehittäminen
Jätelain 10 ja 13 §:n muuttaminen
HE 257/2006 vp — EV 304/2006 vp
Ympäristövaliokunta

1. Eduskunta edellytti 14.2.2007, että hallitus seuraa lain täytäntöönpanon vaikutuksia kiinnittäen huomiota jätekuljetusten valvonnan riittävyyteen.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus esittää kiireellisesti jäteverolain muuttamista siten, että kunnallisten ja yksityisten kaatopaikkojen jäteverokohtelu on yhdyskuntajätteen osalta samanlainen.

3. Eduskunta edellytti, että hallitus käynnistää jätelain kokonaisuudistuksen viipymättä.

Valtioneuvosto päätti 12.4.2007 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

1. Ympäristöministeriö tulee seuraamaan yhdyskuntajätehuollon 1.6.2007 voimaan tulleen muuttuneen vastuunjaon vaikutuksia käytännön jätehuoltoon ja arvioi tarvetta tehostaa jätteenkuljetusten valvontaa.

2. Valtiovarainministeriö asetti 1.11.2007 työryhmän selvittämään jäteverotuksen uudistamista. Työryhmän määräaika on 30.11.2008. Työryhmän tehtävänä on löytää sellainen jätteisiin kohdistuva ohjausmalli, joka parhaiten Suomessa toteuttaa jätteiden ohjaukselle asetettuja tavoitteita. Ensisijaisesti työryhmä tarkastelee veroon perustuvaa mallia. Mallin tulee samanaikaisesti täyttää sekä kansalliset että yhteisöoikeudelliset vaatimukset, turvata tasavertaiset kilpailuolosuhteet eri toimijoiden välillä ja ottaa tasapainoisesti huomioon kestävän kehityksen taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen osa-alue.

3. Ympäristöministeriö asetti 3.10.2007 työryhmän valmistelemaan jätealan lainsäädännön kokonaisuudistusta. Työryhmän määräaika on 30.4.2010. Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus jätealan lainsäädännön ajanmukaistamiseksi Suomen ja Euroopan unionin jätepolitiikan nykyiset painotukset, EU:n muuttuva jätelainsäädäntö ja perustuslain säännökset huomioon ottaen. Työryhmän tehtävänä on erityisesti arvioida nykyisen jätealan lainsäädännön ja sen täytäntöönpanon ongelmia, puutteita ja vahvuuksia sekä ristiriitoja ja päällekkäisyyksiä muun lainsäädännön kanssa, arvioida erityisesti mahdollisuuksia edistää ja ohjata lainsäädännöllisin toimin jätteen synnyn ehkäisyä ja jätteiden hyödyntämistä aineena tai energiana, arvioida Suomen, EU:n ja kansainvälisen ympäristö- ja jätepolitiikan ja jätehuol-

lon kehityssuuntia sekä niiden vaikutusta jätealan lainsäädäntöön sekä laatia ehdotus uudeksi jätealaa sääntelevä ksi laiksi ja siihen liittyviksi asetuksiksi.

Toimenpiteet valtiopäiväpäätösten yhteydessä

Valtioneuvoston kanslia

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
54/2007	47/2007	Laki valtioneuvostosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki eräiden tehtävien siirtämisestä työ- ja elinkeinoministeriöön	9.11.2007	1.1.2008
80/2007	143/2007*	Laki valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta	21.12.2007	1.1.2008

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
K 4/2006	50/2006*	Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2005	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 16.3.2007
VNT 1/2007	2/2007	Valtioneuvoston tiedonanto 19.4.2007 nimitetyn pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmasta	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 10.5.2007
	58/2006	Eduskunnan työn lopettaminen, rauenneet asiat ja eduskunnan kokoontuminen	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 11.5.2007

* merkillä varustetut sisältävät lausuman, jota on käsitelty asianomaisen ministeriön kohdalla osassa III

Ulkoasiainministeriö

1.1 Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
184/2006	290/2006	Laki kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta	13.4.2007	30.4.2007
185/2006	262/2006	Laki Etiopian kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	2.2.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
199/2006	261/2006	Laki Suomen ja Euroopan metsäinstituutin välisen instituutin ja sen henkilöstön oikeudellisesta asemasta, erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	2.2.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
200/2006	297/2006	Laki Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen kumppanuussopimuksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavista toimenpiteistä ja noudatettavista menettelyistä tehdyn sisäisen sopimuksen muuttamisesta tehdyn sisäisen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta	16.3.2007	Valtioneuvoston asetuksella
260/2006	317/2006	Laki Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välillä lentoyhtiöiden PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemisestä ja siirtämisestä Yhdysvaltojen sisäisen turvallisuuden ministeriölle tehdyn sopimuksen lainsää-	23.3.2007	Valtioneuvoston asetuksella

		dännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta		
2/2007	2/2007	Laki ulkomaanedustuksen korvauslain 21 §:n muuttamisesta	1.6.2007	1.7.2007
8/2007	14/2007	Laki Amerikan yhdysvaltain kanssa elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	29.6.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
9/2007	29/2007	Laki Georgian kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	26.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
10/2007	30/2007	Laki Indonesian kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	26.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
11/2007	31/2007	Laki Jordanian kanssa sijoitusten vastavuoroisesta edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	26.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
12/2007	32/2007	Laki Kazakstanin kanssa sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	26.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
35/2007	25/2007	Laki Kansainvälisen merenpohjajärjestön erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	12.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
36/2007	23/2007	Laki Kansainvälistä hydrografista järjestöä koskevan yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaan lukien siihen sisältyvän kansainvälistä merikartoitusjärjestöä koskevan yleissopimuksen konsolidoidun toisinnon lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	12.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
42/2007	63/2007	Laki Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä	30.11.2007	Tasavallan presidentin

		Albanian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta		asetuksella
81/2007	107/2007*	Laki terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	21.12.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
		Laki rikoslain 34 a luvun muuttamisesta Laki pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta Laki poliisilain 31 d §:n muuttamisesta		Valtioneuvoston asetuksella
88/2007	112/2007	Laki Suomen hallituksen ja Euroopan kemikaaliviraston välisen toimipaikkasopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	21.12.2007	Valtioneuvoston asetuksella
96/2007	66/2007	Laki Slovakian kanssa turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	23.11.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
127/2007	89/2007	Laki Viron kanssa turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	21.12.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
128/2007	109/2007	Eräiden Suomen ja Ruotsin välisen valtakunnanrajan vuonna 2006 suoritetussa rajankäynnissä todettujen rajalinjan muutosten hyväksyminen	21.12.2007	
142/2007	83/2007	Laki Puolan kanssa turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	7.12.2007	Tasavallan presidentin asetuksella

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäivä-asiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 2/2007	26/2007*	Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta Afganistanin ISAF-operaatioon, Suomen osallistumisesta EU:n sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa (EUFOR TCHAD/RCA) sekä sotilasosaston asettamisesta korkeaan valmiuteen osana Ruotsin, Suomen, Viron, Irlannin ja Norjan muodostaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoroa 1.1.–30.6.2008	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 20.12.2007
K 2/2007	18/2007*	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2006	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 5.12.2007
K 3/2007		Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2006	
K 5/2007		Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2006	

Oikeusministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
113/2004	287/2006	Laki rikoslain muuttamisesta Laki ampuma-aselain muuttamisesta Laki järjestyslain muuttamisesta	11.5.2007	1.6.2007
12/2006	268/2006	Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa Laki hallinto-oikeuslain 12 ja 22 §:n muuttamisesta Laki Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 16 c §:n kumoamisesta Laki vakuutusoikeuslain 10 ja 17 §:n muuttamisesta Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 27 §:n muuttamisesta Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta Laki tapaturmavakuutuslain 53 §:n muuttamisesta Laki työttömyysturvalain 12 a luvun 5 §:n muuttamisesta Laki opintotukilain 32 §:n muuttamisesta Laki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	30.3.2007	1.10.2007
13/2006	269/2006	Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain kumoamisesta Laki markkinaoikeuslain 15 §:n muuttamisesta Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä	30.3.2007	1.10.2007

		annetun lain 16 §:n muuttamisesta Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 34 §:n muuttamisesta Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain 100 §:n muuttamisesta Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 81 §:n muuttamisesta Laki maakaaren 6 luvun 14 §:n muuttamisesta Laki lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta Laki riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta		
52/2006	288/2006	Laki edunvalvontavaltuutuksesta Laki holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta Laki oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 4 a §:n muuttamisesta Laki hallintolainkäyttölain 19 a §:n muuttamisesta	25.5.2007	1.7.2007
71/2006	202/2006	Laki Suomen perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta Laki valtiontilintarkastajain eräistä tarkastus- ja tiedonsaantioikeuksista annetun lain kumoamisesta Laki valtiontilintarkastajien ja valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja annetun lain muuttamisesta Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 15 §:n muuttamisesta Laki vakuusrahastosta annetun lain 7 ja 18 §:n muuttami-	Eduskunta hyväksynyt lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin Merkitty pöytäkirjaan 2.2.2007	

		sesta Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta Laki arkistolain 1 §:n muuttamisesta Laki valtion virkamieslain 3 ja 65 §:n muuttamisesta Laki turvallisuusselvityksistä annetun lain 4 §:n muuttamisesta Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 2 §:n muuttamisesta Laki valtion maksuperustelain 1 ja 10 §:n muuttamisesta Laki eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta		
83/2006	275/2006*	Ulosottokaari Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta Laki oikeudenkäymiskaaren 7 luvun muuttamisesta Laki velan vanhentumisesta annetun lain 8 ja 17 §:n muuttamisesta Laki konkurssilain muuttamisesta Laki perintökaaren muuttamisesta Laki avioliittolain 45 ja 99 §:n muuttamisesta Laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:n 1 momentin 6 kohdan kumoamisesta Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja24 §:n muuttamisesta Laki verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta	15.6.2007	1.1.2007
115/2006	190/2006	Laki kuluttajariitalautakunnasta Laki Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta	12.1.2007	1.3.2007
142/2006	289/2006	Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallises-	2.3.2007	22.3.2007

		ta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta		
152/2006	246/2006	Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta Laki takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 23 §:n muuttamisesta	2.3.2007	1.6.2007
153/2006	264/2006	Laki Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	11.5.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
		Laki rikoslain muuttamisesta		1.9.2007
		Laki pakkokeinolain 4 luvun muuttamisesta		1.9.2007
		Laki esitutkintalain 27 ja 28 §:n muuttamisesta		1.9.2007
		Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 15 ja 23 §:n muuttamisesta		1.9.2007
154/2006	303/2006	Ryhmäkannelaki Laki Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta	13.4.2007	1.10.2007
203/2006	210/2006	Laki rikoslain 2 a luvun 6 §:n muuttamisesta	2.2.2007	1.3.2007
241/2006	315/2006*	Luottotietolaki Laki henkilötietolain muuttamisesta Laki tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta	11.5.2007	1.11.2007
261/2006	312/2006	Laki vankeuslain 12 luvun muuttamisesta Laki tutkintavankeuslain 8 luvun muuttamisesta Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 6 luvun muuttamisesta	16.3.2007	1.4.2007
13/2007	15/2007	Laki pohjoismaiden välillä tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälisyksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	24.8.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
14/2007	37/2007	Laki keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan	23.11.2007	Valtioneuvoston ase-

		unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen ja siihen vuonna 2001 liitetyn pöytäkirjan tiettyjen määräysten soveltamisesta Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta		tuksella
		Laki vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta		Valtioneuvoston asetuksella
25/2007	18/2007	Laki rikoslain 2 a luvun 2 §:n ja 16 luvun 6 §:n muuttamisesta	17.8.2007	1.11.2007
50/2007	22/2007	Laki sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	28.9.2007	1.10.2007
51/2007	101/2007	Laki rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan Pohjoismaiden välisen sopimuksen (Pohjoismainen pidätysmääräys) lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	21.12.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
		Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä		1.1.2008
		Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 25 ja 33 §:n muuttamisesta		1.1.2008
		Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 34 ja 67 §:n muuttamisesta		1.1.2008
		Laki huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan annetun lain 13 §:n muuttamisesta		1.1.2008
		Laki pakkokeinolain 1 luvun 8 §:n ja 4 luvun 15 a §:n muuttamisesta		1.1.2008

87/2007	62/2007	Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetun lain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
103/2007	115/2007	Laki osakeyhtiölain muuttamisesta Laki osakeyhtiölain voimaanpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki osuuskuntalain muuttamisesta Laki kaupparekisterilain 3 ja 18 a §:n muuttamisesta Laki yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n muuttamisesta Laki yrityskiinnityslain 10 §:n muuttamisesta Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta Laki säästöpankkilain muuttamisesta Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 15 §:n muuttamisesta Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 78 ja 79 §:n muuttamisesta Laki arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 14 b §:n muuttamisesta Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 30 b §:n muuttamisesta	28.12.2007	31.12.2007
104/2007	79/2007	Laki Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta	7.12.2007	1.1.2008
105/2007	90/2007	Laki vaalilain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
K 9/2005	55/2006	Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2004	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 8.3.2007
K 15/2005	57/2006	Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2004	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 8.3.2007
K 6/2006	54/2006	Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2005	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 8.3.2007
K 15/2006	56/2006	Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2005	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 8.3.2007
LA 66/2006	43/2006	Laki Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	Tasavallan presidentti vahvisti lain 2.2.2007 ja määräsi sen tulemaan voimaan 22.3.2007
LA 169/2006	52/2006	Laki edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta	Tasavallan presidentti vahvisti lain 2.3.2007
M 3/2006	51/2006	Eduskunta ilmoitti hylänneensä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen vaalilain muuttamisesta	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 16.3.2007
LJL 1/2007	11/2007	Laki Suomen perustuslain 9 ja 38 §:n muuttamisesta Laki valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain muuttamisesta	Tasavallan presidentti vahvisti lait 24.8.2007 ja määräsi lain Suomen perustuslain 9 ja 38 §:n muuttamisesta tulemaan voimaan 1.10.2007
LJL 2/2007	9/2007	Laki Suomen perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta Laki valtiontilintarkastajain eräistä tarkastus- ja tiedonsaantioikeuksista annetun lain kumoamisesta Laki valtiontilintarkastajien ja valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja annetun lain muuttamisesta Laki valtion liikelaitoksista anne-	Tasavallan presidentti vahvisti lait 25.5.2007 ja määräsi tulemaan voimaan 1.6.2007

tun lain 15 §:n muuttamisesta	
Laki valtion vakuusrahastosta annetun lain 7 ja 18 §:n muuttamisesta	
Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	
Laki arkistolain 1 §:n muuttamisesta	voimaan 1.7.2007
Laki valtion virkamieslain 3 ja 65 §:n muuttamisesta	voimaan 1.7.2007
Laki turvallisuusselvityksistä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	voimaan 1.6.2007
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 2 §:n muuttamisesta	voimaan 2.7.2007
Laki valtion maksuperustelain 1 ja 10 §:n muuttamisesta	voimaan 1.7.2007
Laki eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta	voimaan 1.7.2007

Sisäasiainministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
265/2004	182/2006	Laki järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamisesta Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta Laki kokoontumislain 18 §:n muuttamisesta Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta	2.2.2007	1.3.2007
72/2006	194/2006*	Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta Laki järjestyksenvalvojista annetun lain 7 §:n muuttamisesta Laki poliisikoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	2.2.2007	1.3.2007, 1 § 3 mom., 12 § 1.1.2008 1.3.2007 1.3.2007 1.1.2008
94/2006	295/2006	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta Laki opintotukilain 1 §:n muuttamisesta	23.3.2007	1.5.2007
155/2006	259/2006*	Laki kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta Laki kuntajakolain muuttamisesta Laki varainsiirtoverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	9.2.2007	23.2.2007
156/2006	311/2006	Laki ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaalaislain muuttamisesta Laki kansalaisuuslain muuttamisesta Laki ulosottolain 3 luvun 70 §:n muuttamisesta Laki kansaneläkelain 46 e §:n muuttamisesta Laki opiskelijavalintarekiste-	25.5.2007	1.6.2007

		ristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 5 §:n muuttamisesta		
157/2006	243/2006	Laki pelastustoimen laitteista	12.1.2007	1.2.2007
186/2006	266/2006	Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	16.3.2007	1.5.2007
204/2006	273/2006	Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttamisesta Laki rajavartiolain 28 §:n muuttamisesta	2.3.2007	15.3.2007
205/2006	285/2006	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta Laki opintotukilain 1 §:n muuttamisesta	23.3.2007	30.4.2007
206/2007	313/2006	Laki kotikuntalain 4 §:n muuttamisesta	30.3.2007	1.9.2007
207/2006	272/2006	Laki julkisen hallinnon yhteispalvelusta	2.3.2007	1.4.2007
243/2006	301/2006	Laki Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan välillä rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajat ylittävän rikollisuuden ja laittoman muuttoliikkeen torjumiseksi tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä sopimuksen soveltamisesta Laki ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta Laki poliisilain 53 §:n muuttamisesta Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta Laki ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 17 §:n muuttamisesta Laki rikoslain 16 luvun 20 §:n ja 40 luvun 12 §:n muuttamisesta Laki ulkomaalaislain muuttamisesta	16.3.2007	Valtioneuvoston asetuksella
263/2006	314/2006	Laki kuntalain muuttamisesta	27.4.2007	15.5.2007
267/2006	308/2006*	Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa Laki kunnallisesta viranhalti-	13.4.2007	1.9.2007

		jasta annetun lain muuttamisesta Laki kunnan viranhaltijain neuvotteluoikeudesta annetun lain muuttamisesta Laki tuloverolain 80 §:n muuttamisesta Laki rikoslain 47 luvun 4 §:n muuttamisesta Laki opintovapaalain 9 §:n muuttamisesta Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 5 a luvun 7 §:n muuttamisesta Laki työterveyshuoltolain 11 §:n muuttamisesta Laki yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 4 ja 21 §:n muuttamisesta		
274/2006	318/2006	Laki seutuyhteistyökokeilusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	2.3.2007	15.3.2007
277/2006	319/2006	Laki ulkomaalaislain 46 §:n muuttamisesta	13.4.2007	1.9.2007
4/2007	6/2007	Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta Laki poliisikoulutuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	27.7.2007	1.3.2008
56/2007	51/2007	Laki kuntajakolain muuttamisesta Laki kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta Laki seutuyhteistyökokeilusta annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta Laki kuntien valtionosuuslain 13 a §:n muuttamisesta Laki Kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamisesta Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta Laki kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta Laki perintökaaren 20 luvun 9 a §:n muuttamisesta Laki isyyslain 20 §:n muuttamisesta Laki nimilain 14 §:n muuttamisesta Laki väestötietolain 2 §:n muuttamisesta	9.11.2007	1.1.2008

		Laki kotikuntalain 7 b ja 9 §:n muuttamisesta Laki holhoustoimesta annetun lain 47 a ja 84 §:n muuttamisesta Laki holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta Laki Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 6 ja 45 §:n muuttamisesta Laki maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 3 §:n muuttamisesta Laki vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 3 §:n muuttamisesta Laki eräiden henkilöiden ja virkojen siirtämisestä valtiovarainministeriöön		
82/2007	71/2007	Laki valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain muuttamisesta Laki rekisterihallintolain 3 §:n muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
83/2007 155/2007	131/2007	Laki kuntien valtionosuuslain 27 §:n muuttamisesta Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
90/2007	48/2007	Laki maahanmuuttajien kotoutumisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaalaislain muuttamisesta Laki kansalaisuuslain muuttamisesta Laki ulkomaalaisvirastosta annetun lain muuttamisesta Laki säilöönotettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 3 §:n muuttamisesta Laki yhdenvertaisuuslain 4 ja 21 §:n muuttamisesta Laki vähemmistövaltuutetusta	9.11.2007	1.1.2008

		ja syrjintälautakunnasta annetun lain muuttamisesta Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 ja 28 §:n muuttamisesta Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta Laki hätäkeskuslain 8 §:n muuttamisesta Laki tullilain 26 ja 28 §:n muuttamisesta Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 16 ja 19 §:n muuttamisesta Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 24 a §:n muuttamisesta Laki kansaneläkelain 85 ja 90 §:n muuttamisesta Laki ulosottokaaren 3 luvun 70 §:n muuttamisesta Laki eräiden henkilöiden ja virkojen siirtämisestä sisäasiainministeriöön		
106/2007	136/2007	Laki väestötietolain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
129/2007	133/2007	Laki kuntalain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008

Puolustusministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
172/2006	299/2006*	Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta Laki rajavartiolain 25 §:n muuttamisesta Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta Laki poliisilain 45 a §:n muuttamisesta Laki sotilastapaturmalain 1 §:n muuttamisesta Laki työturvallisuuslain 6 §:n muuttamisesta Laki rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta Laki valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	11.5.2007	1.1.2008
264/2006	298/2006	Laki puolustusvoimista Laki sotalaitokselle rauhanaikana annettavista luontaissuorituksista annetun lain kumoamisesta Laki rikoslain 45 luvun 26 a §:n kumoamisesta Laki rajavartiolain 35 ja 39 §:n muuttamisesta Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 31 §:n muuttamisesta	11.5.2007	1.1.2008
37/2007	110/2007*	Asevelvollisuuslaki Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain muuttamisesta Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 18 ja 39 §:n muuttamisesta Laki rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta Laki sotilasoikeudenkäynti-	28.12.2007	1.1.2008

lain 2 §:n muuttamisesta

Valtiovarainministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
21/2006	252/2006	Laki luottolaitostoiminnasta Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta Laki säästöpankkilain muuttamisesta Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta Laki talletuspankin toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä annetun lain 1§:n muuttamisesta Laki valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta Laki kiinnitysluottopankkilain muuttamisesta Laki hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain 1 ja 26 §:n muuttamisesta Laki Rahoitustarkastuksesta annetun lain muuttamisesta Laki Rahoitustarkastuksen valvontamaksusta annetun lain muuttamisesta Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain muuttamisesta Laki arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n muuttamisesta Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta Laki vakuutusyhtiölain 14 b luvun 1 §:n muuttamisesta Laki vakuutusyhdistyslain 12 a luvun 1 §:n muuttamisesta Laki takauksesta ja vierasvel-	9.2.2007	15.2.2007

		kapanttauksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta Laki tilisiirtolain 2 §:n muuttamisesta Laki rahoitusvakuuslain 3 §:n muuttamisesta Laki kaupparekisterilain 14 §:n muuttamisesta Laki panttilaitoksista annetun lain 33 §:n muuttamisesta Laki kilpailurajoituksista annetun lain 11 a §:n muuttamisesta Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain 33 §:n muuttamisesta Laki rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta Laki eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta Laki arvonlisäverolain 13 a §:n muuttamisesta		
102/2006	277/2006*	Laki kiinteistörahastolain muuttamisesta Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta Laki kaupparekisterilain 14 §:n muuttamisesta Laki Rahoitustarkastuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	30.3.2007	1.5.2007
174/2006	270/2006	Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta	9.2.2007	15.2.2007
271/2006	274/2006	Laki tuloverolain 20 §:n muuttamisesta	9.2.2007	Valtioneuvoston asetuksella
276/2006	278/2006	Laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa annetun lain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	9.2.2007	1.3.2007
279/2006	306/2006	Laki keskinäisestä virka-avusta verotuksen alalla Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä annetun lain 1 §:n	2.3.2007	9.3.2007

		muuttamisesta		
280/2006	307/2006	Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	2.3.2007	9.3.2007
5/2007	4/2007	Laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta	8.6.2007	15.6.2007
16/2007	11/2007	Laki valmisteverotuslain muuttamisesta	29.6.2007	1.8.2007
17/2007	16/2007	Laki Makedonian kanssa yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta tulliasioissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	29.6.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
31/2007	20/2007	Laki Australian kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	5.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
32/2007	21/2007	Laki Armenian kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	5.10.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
43/2007	39/2007	Laki sijoituspalveluyrityksistä Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain muuttamisesta Laki rahoitusvakuuslain 3 §:n muuttamisesta Laki arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 7 §:n muuttamisesta Laki eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa annetun lain muuttamisesta	26.10.2007	1.11.2007

		Laki ulkomaisen rahastoyhtiön toiminnasta Suomessa annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta Laki Rahoitustarkastuksesta annetun lain muuttamisesta Laki Rahoitustarkastuksen valvontamaksusta annetun lain muuttamisesta Laki rikoslain 51 luvun muuttamisesta Laki indeksiehdon käytön rajoittamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta		
44/2007	54/2007	Laki arvonlisäverolain muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
57/2007	84/2007	Vuoden 2008 tuloveroasteikko Laki tuloverolain muuttamisesta Laki verotusmenettelystä annetun lain 17 ja 52 §:n muuttamisesta Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
58/2007	56/2007	Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta	23.112.007	1.1.2008
59/2007	40/2007	Laki tuloverolain 33 a ja 122 §:n muuttamisesta Laki varainsiirtoverolain muuttamisesta Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta Laki varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 4 §:n muuttamisesta Laki verotusmenettelystä annetun lain 17 §:n muuttamisesta	2.11.2007	9.11.2007
60/2007	86/2007*	Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
61/2007	85/2007	Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008

		Laki yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta		
63/2007	67/2007	Laki valtion virkamieslain muuttamisesta	30.11.2007	1.1.2008
107/2007	59/2007	Laki verontilityslain 13 §:n muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
108/2007	60/2007	Laki varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
109/2007	72/2007	Laki valtion eläkelain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
110/2007	97/2007	Laki arvonlisäverolain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
132/2007	141/2007*	Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta	21.12.2007	27.12.2007
144/2007	120/2007	Euroopan yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehdyn neuvoston päätöksen (2007/436/EY) hyväksyminen	21.12.2007	
145/2007	98/2007	Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 19 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	7.12.2007	14.12.2007
146/2007	130/2007	Laki ajoneuvoverolain muuttamisesta	21.12.2007	Valtioneuvoston asetuksella
147/2007	125/2007*	Laki autoverolain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
HE 278/2006	48/2006	Vuoden 2007 lisätalousarvio	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 2.2.2007
K 11/2006	49/2006	Valtion tilinpäätöskertomus vuodelta 2005	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 16.3.2007
K 16/2006	53/2006	Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 2006	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 26.4.2007
HE 15/2007	14/2007	Vuoden 2007 toinen lisätalousarvio	Tasavallan presidentti määräsi mer-

			kittäväksi pöytäkirjaan 29.6.2007
HE 130/2007	19/2007	Vuoden 2007 kolmas lisätalousarvio	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 23.11.2007
HE 131/2007, 156/2007	24/2007	Vuoden 2007 neljäs lisätalousarvio sekä sen täydentäminen	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 21.12.2007
K 10/2007	20/2007	Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2006	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 13.12.2007
K 12/2007, K 13/2007	21/2007	Valtion tilinpäätöskertomus vuodelta 2006 ja Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion varainhoitovuoden 2006 tilinpäätöksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen tarkastuksesta	Tasavallan presidentti määräsi merkittäväksi pöytäkirjaan 7.12.2007
VNS 1/2007	15/2007	Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehyksistä vuosille 2008–2011	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 26.7.2007
LA 118/2007	22/2007	Laki vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta	Tasavallan presidentti vahvisti lain 28.12.2007 ja määräsi sen tulemaan voimaan 1.1.2008

Opetusministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
113/2006	227/2006	Laki kirkkolain 24 ja 25 luvun muuttamisesta	30.3.2007	1.6.2007
175/2006	316/2006	Lain eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja korvauksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta kumoaminen Lain eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain 3 §:n kumoaminen	2.3.2007	
214/2006	193/2006	Laki opintotukilain 39 ja 46 §:n muuttamisesta	12.1.2007	1.5.2007
215/2006	296/2006	Laki perusopetuslain muuttamisesta	2.3.2007	1.8.2007
272/2006	300/2006	Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 a ja 28 §:n muuttamisesta	2.3.2007	1.1.2008
1/2007	1/2007	Laki eräiden naisjärjestöjen valtionavusta	8.6.2007	1.1.2008
6/2007	12/2007	Laki opintotukilain muuttamisesta	17.8.2007	1.11.2007
26/2007	52/2007	Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta Laki eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta Laki asianajajista annetun lain 3 §:n muuttamisesta Laki ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 8 ja 12 §:n muuttamisesta Laki kauppakamarilain 2 §:n muuttamisesta	30.11.2007	1.1.2008
38/2007	44/2007	Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta	30.11.2007	1.2.2008
39/2007	64/2007	Laki auktorisoiduista kääntäjistä	7.12.2007	1.1.2008

40/2007	27/2007	Laki kirkkolain 25 luvun 8 §:n muuttamisesta	12.10.2007	1.11.2007
45/2007	46/2007	Laki teatteri- ja orkesterilain muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
64/2007	99/2007	Laki opintotukilain muuttamisesta Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
65/2007	70/2007	Laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
66/2007	45/2007	Laki arkistolain 1 ja 14 §:n muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
67/2007	106/2007	Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 17 ja 19 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
68/2007	124/2007	Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä Laki Kansallisesta audiovisuaalisesta arkistosta Laki yliopistolain 25 §:n muuttamisesta Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	28.12.2007	1.1.2008
69/2007	123/2007	Laki Helsingin eurooppalaisesta koulusta	28.12.2007	1.1.2008
97/2007	139/2007	Laki yliopistolain muuttamisesta Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta	28.12.2007	1.1.2008

Maa- ja metsätalousministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
148/2006	191/2006	Laki eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain muuttamisesta Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta Laki kolttalain muuttamisesta Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetun lain muuttamisesta Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta Laki uusjakojen tukemisesta annetun lain 10 a §:n muuttamisesta Laki vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain kumoamisesta	2.2.2007	15.2.2007
177/2006	280/2006	Kestävän metsätalouden rahoituslaki Laki tuloverolain 53 §:n muuttamisesta	11.5.2007	
178/2006	281/2006	Laki metsäkeskuksesta ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta Laki Maaseutuvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta Laki metsälain muuttamisesta Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain	23.3.2007	1.5.2007

		muuttamisesta Laki metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta Laki metsähoitoyhdistyksistä annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta Laki kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain 4 §:n muuttamisesta	
218/2006	282/2006	Laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 2 a ja 3 §:n muuttamisesta Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta Laki kolttalain muuttamisesta Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain muuttamisesta Laki tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 25 ja 27 §:n muuttamisesta Laki maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain muuttamisesta Laki perintökaaren 25 luvun 8 §:n muuttamisesta Laki poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta Laki satovahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta Laki maaseutuelinkeinojen	13.4.2007

		hallinnosta kunnissa annetun lain muuttamisesta Laki luopumiseläkelain 14 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 28 ja 31 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 35 ja 38 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta Laki maataloustuotannon lopettamistuesta annetun lain 18 ja 20 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjän eläkelain 131 §:n muuttamisesta		
28/2007	13/2007	Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 10 ja 12 §:n muuttamisesta	29.6.2007	4.7.2007
46/2007	34/2007	Laki luopumiseläkelain 13 §:n muuttamisesta	9.11.2007	1.1.2008
70/2007	41/2007	Laki elintarvikelain muuttamisesta Laki Elintarviketurvallisuusvirastosta annetun lain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta	9.11.2007	1.1.2008
71/2007	35/2007	Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta	9.11.2007	1.1.2008
91/2007	100/2007	Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 ja 23 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 21 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta Laki luopumiseläkelain 8 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008

111/2007	135/2007	Laki yhteismetsälain muuttamisesta	28.12.2007	1.1.2008
113/2007	121/2007*	Laki maatalouden rakennetuista Laki valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muuttamisesta Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta Laki varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta	28.12.2007	1.1.2008 säädetään lailla 1.1.2008
133/2007	138/2007	Laki satovahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta	28.12.2007	1.1.2008

1.2. Eduskunnan kirjelmällä ilmoitetut eduskunnan päätökset

Valtiopäiväasiakirja	Eduskunnan kirjelmä	Asia	Toimenpiteet
VNS 7/2006	47/2006*	Valtioneuvoston selonteko elintarviketurvallisuudesta	Valtioneuvosto päätti merkitä pöytäkirjaan 8.2.2007

Liikenne- ja viestintäministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
38/2006	263/2006	Taksiliikennelaki Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain muuttamisesta	2.3.2007	1.8.2007
61/2006	224/2006*	Laki ajoneuvolain muuttamisesta Laki ajoneuvoverorekisteristä annetun lain muuttamisesta Laki ajoneuvoverolain muuttamisesta Laki tieliikennelain 94 §:n muuttamisesta Laki ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain muuttamisesta	2.3.2007	2.11.2007
149/2006	251/2006	Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä Laki Ajoneuvohallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta Laki tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta Laki ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain muuttamisesta	16.3.2007	1.8.2007
150/2006	247/2006	Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta	2.2.2007	15.2.2007
179/2006	184/2006	Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta	12.1.2007	1.2.2007, 4 § 3d-kohta, 21 § 3b-kohta, 21 d §, 21 e § 20.7.2007
221/2006	248/2006	Laki Suomen ja Venäjän rautatieyhdysliikenteen matkustajien, matkatavaran, kiitotavaran ja tavaroiden kuljetusehtojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	2.2.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
222/2006	242/2006	Ratalaki Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain 2	2.2.2007	1.1.2008

		§:n muuttamisesta Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta		
223/2006	214/2006	Laki ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Laki merilain 6 luvun 9 §:n muuttamisesta	12.1.2007	Valtioneuvoston asetuksella
224/2006	215/2006	Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain muuttamisesta	2.2.2007	15.6.2007
18/2007	7/2007	Laki liikenneväylien ja yleisten alueiden rakennustuotteiden hyväksynnästä	17.8.2007	1.9.2007
19/2007	17/2007	Laki painelaitelain muuttamisesta	24.8.2007	1.1.2008
48/2007	122/207	Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 ja 5 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
49/2007	53/2007	Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
72/2007	42/2007	Laki lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
92/2007	88/2007*	Laki Tieliikelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi	7.12.2007	1.1.2008
93/2007	91/2007	Laki väylämaksulain muuttamisesta	21.1.2007	1.1.2008
98/2007	76/2007	Laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain muuttamisesta Laki Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
100/2007	140/2007	Laki viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
114/2007	73/2007	Laki rautatielain 26 ja 28 §:n muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
115/2007	111/2007*	Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta Laki eräiltä matkustaja-	21.12.2007	Valtioneuvoston asetuksella

		aluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapaudesta annetun lain kumoamisesta Laki ulkomaalaislain 81 §:n muuttamisesta Laki merimieseläkelain 5 §:n muuttamisesta Laki työntekijän eläkelain 4 §:n muuttamisesta Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta Laki tonnistoverolain 8 §:n muuttamisesta		
134/2007	87/2007	Laki ajoneuvolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta Laki ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 14 §:n väliaikaisesta muuttamisesta Laki ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta Laki rikesakkomenettelystä annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008

Kauppa- ja teollisuusministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
50/2006	256/2006*	Laki julkisista hankinnoista Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista	30.3.2007	1.6.2007
100/2006	255/2006*	Laki polttoturpeen turvavarastoista Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista Laki sähköntuotannon eräiden tehoreservien käytettävyyden varmistamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	30.3.2007	1.5.2007
108/2006	257/2006	Laki Kioton mekanismien käytöstä	2.2.2007	12.2.2007
161/2006	265/2006*	Laki päästökauppalain muuttamisesta	2.2.2007	12.2.2007
180/2006	254/2006*	Laki Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	2.2.2007	1.3.2007
181/2006	305/2006*	Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta	25.5.2007	1.2.2008
194/2006	293/2006*	Tilintarkastuslaki Laki kirjanpitolain 3 luvun 12 §:n ja 7 a luvun 3 §:n muuttamisesta Laki osakeyhtiölain muuttamisesta Laki osuuskuntalain muuttamisesta Laki asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta Laki säätiölain 12 §:n muuttamisesta Laki asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta Laki vakuutusyhtiölain muut-	13.4.2007	1.7.2007

		tamisesta Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta Laki vakuutusyhdistyslain muuttamisesta Laki eläkesäätiölain muuttamisesta Laki vakuutuskassalain muuttamisesta Laki työttömyyskassalain 16 §:n muuttamisesta Laki rikoslain 30 luvun muuttamisesta Laki kauppakamarilain 2 §:n muuttamisesta Laki säästöpankkilain 77 §:n muuttamisesta Laki sijoitusrahastolain 36 ja 37 §:n muuttamisesta Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 13 ja 13 a §:n muuttamisesta Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 15 §:n muuttamisesta Laki Rahoitustarkastuksesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta Laki valtion liikelaitoksista annetun lain muuttamisesta Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain 26 b ja 51 f §:n muuttamisesta Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta Laki tapaturmavakuutuslain 53 i §:n muuttamisesta		
227/2006	249/2006	Laki patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta	2.2.2007	1.3.2007
231/2006	291/2006	Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä	13.4.2007	1.1.2008
249/2006	260/2006	Laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä	2.3.2007	1.5.2007
7/2007	10/2007	Laki Geologian tutkimuskeskuksen kemian analyysipalvelujen yhtiöittämisestä	29.6.2007	1.9.2007
33/2007	36/2007	Laki Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta	9.11.2007	1.12.2007
94/2007	49/2007	Laki eräiden virkojen perus-	9.11.2007	1.1.2008

		tamisesta ja eräiden virkojen lakkauttamisesta		
73/2007	50/2007	Laki Suomen ja Tanskan välillä raakaöljyn ja öljytuotteiden vastavuoroisesta varmuusvarastoinnista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	9.11.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
84/2007	142/2007*	Laki päästökauppalain muuttamisesta	28.12.2007	1.1.2008
116/2007	116/2007*	Laki sähkömarkkinalain 3 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.2.2008
118/2007	103/2007	Laki sähköturvallisuuslain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008

Sosiaali- ja terveysministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
80/2006	276/2006	Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta	13.4.2007	1.5.2007
90/2006	283/2006*	Kansaneläkelaki Laki kansaneläkelain voimaanpanosta Laki vammaisetuuksista Laki eläkkeensaajan asumistuesta Laki rintamasotilaseläkelain muuttamisesta Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta Laki eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annetun lain muuttamisesta Laki maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain muuttamisesta Laki työttömyysturvalain 9 luvun 3 §:n muuttamisesta Laki sotilasavustuslain muuttamisesta Laki sotilasvammalain muuttamisesta Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta Laki asumistukilain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 ja 11 §:n muuttamisesta Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta Laki sosiaali- ja terveyden-	11.5.2007	1.1.2008

		huollon asiakasmaksuista annetun lain 10 a §:n muuttamisesta Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta		
130/2006	132/2006	Laki työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta	12.1.2007	1.10.2007
232/2006	294/2006*	Laki alkoholilain muuttamisesta	11.5.2007	1.1.2008, 33 b § 1.1.2009
234/2006	279/2006*	Laki kansanterveyslain muuttamisesta	25.5.2007	1.7.2007
236/2006	267/2006	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta	2.3.2007	1.4.2007
250/2006	216/2006	Laki sähköisestä lääkemääräyksestä Laki lääkelain 57 ja 57 a §:n muuttamisesta	2.2.2007	1.4.2007
252/2006	309/2006*	Lastensuojelulaki Laki kansanterveyslain muuttamisesta Laki erikoissairaanhoitolain muuttamisesta Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 50 §:n muuttamisesta Laki nimilain muuttamisesta Laki hallinto-oikeuslain 7 ja 12 b §:n muuttamisesta	13.4.2007	1.1.2008 1.8.2008 1.1.2008
253/2006	232/2006	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä Laki sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun kokeilusta annetun lain 30 §:n muuttamisesta	9.2.2007	1.7.2007
259/2006	258/2006	Laki Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännöstön (2005) lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	2.3.2007	Tasavallan presidentin asetuksella
273/2006	284/2006	Laki ihmisen elimien ja kudoksien lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta	11.5.2007	1.6.2007
3/2007	3/2007	Laki kemikaalilain muuttamisesta Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttami-	1.6.2007	2.6.2007

		sesta		
20/2007	8/2007	Laki liikennevakuutuslain muuttamisesta Laki vakuutusyhtiölain 2 a luvun 10 §:n muuttamisesta	29.6.2007	4.7.2007
21/2007	26/2007	Laki vakuutusyhtiölain 18 luvun muuttamisesta Laki vakuutusyhdistyslain 16 luvun muuttamisesta Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta	5.10.2007	15.10.2007
22/2007	57/2007	Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
23/2007	5/2007	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 25 §:n muuttamisesta	29.6.2007	1.7.2007
34/2007	19/2007	Laki sosiaalihuoltolain 29 b §:n muuttamisesta Laki kansanterveyslain muuttamisesta	12.10.2007	1.1.2008
41/2007	24/2007	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	26.10.2007	1.11.2007
53/2007	69/2007	Laki Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjän eläkelain 136 §:n muuttamisesta Laki valtion eläkelain muuttamisesta	30.11.2007	1.1.2008
74/2007	33/2007	Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 6 ja 7 f §:n muuttamisesta	30.11.2007	1.1.2008
75/2007	43/2007	Laki lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
76/2007	114/2007	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
85/2007	38/2007	Laki apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	23.11.2007	1.1.2008
86/2007	127/2007	Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain	21.12.2007	1.1.2008, 24, 24 a, ja 24 b § 1.1.2009 1.1.2008

		muuttamisesta		
87/2007	128/2007	Laki työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa	21.12.2007	1.1.2008
95/2007	55/2007	Laki kansaneläkelain muuttamisesta Laki kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta Laki vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta Laki rintamasotilaseläkelain 9 a ja 17 §:n muuttamisesta Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 10 §:n 3 momentin kumoamisesta Laki eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annetun lain muuttamisesta Laki maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain muuttamisesta Laki maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta Laki asumistukilain 3 ja 25 §:n muuttamisesta Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008

		Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 28 §:n muuttamisesta Laki merimieseläkelain muuttamisesta Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 27 §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta		
101/2007	58/2007	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c ja 10 a §:n muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
102/2007	118/2007	Laki sotilasvammalain 6 ja 17 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
119/2007	74/2007	Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
120/2007	81/2007	Laki Kansaneläkelaitoksen oikeuden saada elatusturvaa koskevia asiakastietoja	7.1.2007	1.1.2008
121/2007	75/2007	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
122/2007	68/2007	Laki työttömyyskassalain 27 §:n muuttamisesta	30.11.2007	1.1.2008
123/2007	61/2007	Laki työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta	30.11.2007	1.1.2008
135/2007	134/2007	Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
136/2007	129/2007	Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
137/2007	108/2007	Laki sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
138/2007	94/2007	Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta Laki ammattitautilain 3 a §:n muuttamisesta Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
		Laki työntekijän eläkelain		31.12.2007

		168 §:n muuttamisesta		
139/2007	95/2007	Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
151/2007	93/2007	Laki lastensuojelulain 49 §:n muuttamisesta	21.12.2007	1.1.2008
153/2007	80/2007	Laki potilasturvallisuuden varmistamisesta terveydenhuollon työtaistelun aikana	16.11.2007	17.11.2007

Työministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
183/2005	292/2006	Merimiespalvelulaki	13.4.2007	1.7.2007
254/2006	286/2006*	Laki yhteistoiminnasta yrityksissä Laki yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta Laki tuloverolain 80 §:n muuttamisesta Laki henkilöstörahastolain 6 §:n muuttamisesta Laki henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain 4 §:n muuttamisesta Laki henkilöstöedustuksesta eurooppayhtiössä (SE) ja eurooppaosuuskunnassa (SCE) annetun lain 35 §:n muuttamisesta Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 12 §:n muuttamisesta Laki merimieslain 24 §:n muuttamisesta Laki valtion virkamieslain 36 §:n muuttamisesta Laki opintovapaalain 9 §:n muuttamisesta Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 5 a luvun 7 §:n muuttamisesta Laki rikoslain 47 luvun 4 §:n muuttamisesta Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 2 §:n muuttamisesta	30.3.2007	1.7.2007
269/2006	271/2006	Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan sopimuksen hyväksyminen	9.2.2007	
275/2006	310/2006*	Laki sosiaalisista yrityksistä	13.4.2007	1.5.2007

		annetun lain muuttamisesta Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 9 ja 11 §:n muuttamisesta		
29/2007	28/2007	95. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän työsuhdetta koskevan suosituksen huomioon ottaminen tarpeellisin osin tulevassa lainsäädäntötyössä	12.10.2007	
77/2007	77/2007*	Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta	7.12.2007	1.1.2008
78/2007	78/2007	Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 5 ja 11 §:n muuttamisesta	7.1.2007	1.1.2008
124/2007	65/2007	Laki henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain muuttamisesta	7.12.2007	15.12.2007
125/2007	105/2007	Laki työsopimuslain 13 luvun 11 §:n muuttamisesta Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta	21.1.2007	1.1.2008
126/2007	102/2007	Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 12 a §:n muuttamisesta	21.1.2007	1.1.2008
140/2007	132/2007	Siviilipalveluslaki Laki pelastuslain 6 ja 52 §:n muuttamisesta Laki vuosilomalain 5 ja 7 §:n muuttamisesta Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta Laki asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta Rikoslain 2 c luvun 5 §:n muuttamisesta Laki vankeuslain 3 luvun 4 §:n muuttamisesta Laki kielilain 39 §:n muuttamisesta Laki hallinto-oikeuslain 12 a §:n muuttamisesta Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 7 f §:n muuttamisesta Laki opintotukilain 16 e §:n muuttamisesta Laki sotilasavustuslain 1 §:n muuttamisesta	28.12.2007	1.1.2008

Laki rikosrekisterilain 2 §:n muuttamisesta
Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta
Laki palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 1 a §:n muuttamisesta

Ympäristöministeriö

1.1. Vastaukset hallituksen esityksiin

Hallituksen esityksen numero/vp	Eduskunnan vastauksen numero/vp	Asia	Lain vahvistamisen pvm, muu toimenpide	Voimaantulopäivä
170/2006	302/2006*	Laki rakennuksen energiatodistuksesta Laki maankäyttö- ja rakennuslain 2 ja 166 §:n muuttamisesta Laki rakennuksen ilmastointijärjestelmän kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta	13.4.2007	1.1.2008
198/2006	219/2006	Laki aravarajoituslain muuttamisesta Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta	12.1.2007	1.4.2007
240/2006	220/2006	Laki Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta Laki valtion asuntorahastosta annetun lain muuttamisesta	2.2.2007	1.1.2008
257/2006	304/2006*	Laki jätelain 10 ja 13 §:n muuttamisesta	13.4.2007	1.6.2007
30/2007	9/2007	Laki jätelain muuttamisesta Laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	29.6.2007	12.7.2007
79/2007	82/2007	Laki asumistukilain 11 §:n muuttamisesta	30.11.2007	1.1.2008

Hakemisto

Aasia ja Oseania	II	11.
Afganistanin tilanne	III/UM	K 4/2007
Ahvenanmaa, EU	I/OM	
Ahvenanmaan merenkulun tukeminen	III/LVM	72/2004
Aikuiskoulutus	I/OPM	
Aikuiskoulutustuen kehittäminen	III/STM	150/2000
Ajokieltojärjestelmä	III/LVM	104/2004
Ajoneuvojen luokittelu verotuksessa	III/VM	190/2004
Ajoneuvoverotuksen uudistus	III/VM	212/2004
Alkoholijuomaveron tason tarkistaminen	III/STM	232/2006
Alkoholijuomaveron tason tarkistaminen	III/VM	232/2006
Alkoholijuomaverotus, seuraaminen	III/VM	60/2007
Alkoholitestit työpaikoilla	III/TM	162/2003
Alueellinen kehittäminen	III/VNK	K 1/2004
Alueellinen yhteistyö	II	8.
Alueellistamishankkeet	III/SM	VNS 3/2004
Alueiden kehittäminen	III/KTM	VNS 4:26/2001
Alueidenkäyttö	I/YM	
Aluekehitys	I/SM	
Alusjätelain kokonaisuudistus	III/YM	33/2003
Alusten koneteho, todistukset	III/LVM	38/2002
Ammatillinen koulutus	I/OPM	
Ammatillinen koulutus	III/OPM	40/2005
Ammatillinen lisäkoulutus, rahoitus	III/OPM	140/2002
Ammatillisen kehittymisen palvelut	I/TM	
Ammattikorkeakoulut	I/OPM	
Ammattikorkeakoulut, rahoitusjärjestelmä	III/OPM	206/2002
Ammattiosaamisen näytöt	III/OPM	41/2005
Ammattitutkintostipendin kehittäminen	III/STM	46/2005
Arktinen yhteistyö	II	8.6
Arpajaisvalvonta	III/SM	197/1999
Arvopapereiden välillinen säilytys	III/VM	110/2003
Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus	III/VM	38/2005
Asevalvonta ja monenvälinen aseidenriisunta	II	2.6
Asevalvonta	I/UM	
Asevelvollisten taloudelliset etuudet	III/PLM	37/2007
Asevientipolitiikka	I/PLM	
ASP-lainat	III/YM	276/2004
Asumisen edistäminen	I/YM	
Auto- ja ajoneuvoverotuksen uudistus	III/VM	212/2004
Automaattinen liikennevalvonta	III/OM	16/2005
Autoveron muutosten vaikutukset	III/VM	147/2007
Baltian maiden ja Pohjoismaiden yhteistyö	II	8.3
Barcelonan prosessi	II	13.4
Barents- ja arktinen yhteistyö	II	8.6

Biometriset tunnisteet ..... III/OM 25/2005
Blankorangaistussäännökset ..... III/OM 44/2002
Demokratian toimivuus ja julkinen hallinto ..... I/OM
Digitaalinen televisio ..... I/LVM
Eduskuntavaalit, suhteellisuuden toteutuminen ..... III/OM 1/1998
Eduskuntavaalit, suhteellisuuden toteutuminen ..... III/OM 48/1998
Elintarvikevalvonnan voimavarat ..... III/MMM VNS 7/2006
Elintarvikevalvonta ..... III/MMM 53/2005
Elintarvikkeet ja terveys ..... I/MMM
Eläinkoelautakunta ..... III/MMM 32/2005
Eläinkuljetusasetus ..... III/MMM 160/2006
Eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain kokonaisuudistus ..... III/STM 156/2005
Eläkkeen lepäämisjättämisjärjestelmä ..... III/TM 275/2006
Energia- ja ilmastostrategia ..... III/KTM VNS 5/2005
.....
Energiantuotantomuotojen kilpailukyky ..... III/KTM 84/2007
Energiapolitiikka ..... I/KTM
Esiopetus, ryhmäkoot ..... III/OPM VNS 7/2004
Etelä-Kaukasia ..... II 10.2
EU, Viisaiden ryhmä I
EU:n avoimuus I
EU:n energia-asiat I
EU:n Itämeri-strategia I
EU:n ja Venäjän välinen logistiikkayhteistyö ..... I/LVM
EU:n kemikaalivirasto I
EU:n kilpailukykypolitiikka, Lissabonin sopimus I
EU:n laajentuminen I
EU:n liikenneasiat I
EU:n maatalous I
EU:n perussopimus–HVK I
EU:n rahoituskehykset, välitarkastelu I
EU:n talouspolitiikka I
EU:n työllisyys- ja sosiaalipolitiikka I
EU:n ulkoisen toiminnan tehostaminen ..... I/UM
EU:n ulkosuhteet I
EU:n viestintäasiat I
EU:n ympäristöasiat I
Euroopan kemikaalivirasto ..... I/VNK
Euroopan naapuruuspolitiikka (ENP) ..... II 1.3
Euroopan neuvosto ..... II 3.2
Euroopan talousalue ja Sveitsi ..... II 9.3
Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ..... I/UM
Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ..... II 2.5
Euroopan unionin jäsenehdokkaat ..... II 9.2
Euroopan unionin jäsenmaat ..... II 9.1
Euroopan unionin kehityspolitiikka ..... II 1.4
Euroopan unionin kriisinhallinta ..... I/UM

Euroopan unionin laajentuminen ..... I/UM
Euroopan unionin laajentuminen ..... II 1.1
Euroopan unionin siviilikriisinhallinta ..... I/UM
Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP) .. II 2.2
Euroopan unionin ulkosuhdetoiminta ..... II 1.2
Euroopan unionin yhteisvastuulauseke ja turvatakuulauseke..... III/UM 67/2006
Eurooppa-neuvoston kokouksista tiedottaminen..... III/UM 67/2006
Globalisaation hallinta ..... II 5.5
Hallinnon kehittäminen ..... I/SM
Hallinnon kehittäminen ..... I/VM
Hallinto, aluekehitys ja kunnat ..... I/SM
Hallituksen EU-politiikka I
Hallituksen ohjelman toimeenpano I
Hallituksen strategia-asiakirja ..... I/VNK
Hallituksen toimenpidekertomus v. 2005..... III/VNK K 4/2006
Hallitus I
Hankintatoimi ..... III/KTM 50/2006
Helsinki-prosessi ..... I/UM
Henkilökohtainen avustaja, järjestelmän kehittäminen ..... III/STM 166/2006
Henkilötietojen suoja, yleissääntely ..... III/SM 25/2005
Hintakatto..... III/LVM 74/2004
Hukkakauran torjunta..... III/MMM 50/2001
Humanitaarinen apu ..... I/UM
Humanitaarinen toiminta..... II 5.8
Humanitääriset järjestöt, toimintaedellytykset ..... III/UM K 4/2007
Huoltovarmuus..... III/LVM 14/1999
HVK I
Hätäkeskustoiminta ..... III/SM 87/1999
Ihmiskauppa ..... I/UM
Ihmisoikeuksien kehittäminen ja määräaikaisraportointi ..... II 3.6
Ihmisoikeusalan yhteistyö kahdenvälisissä suhteissa..... II 3.4
Ihmisoikeuskysymykset, Yhdistyneet kansakunnat ..... II 3.3
Ihmisoikeuspolitiikka..... I/UM
Ihmisoikeuspolitiikka..... II 3.
Ihmisoikeustuomioistuinasiat v. 2007 ..... II 3.5
Ikääntyneiden vanhempien hoitaminen, tilapäinen vapaa ..... III/TM 44/2006
Ilmailuhallinnon toimintamenot ..... III/LVM 138/2005
Ilmakuljetushanke SCA ..... III/UM VNS 2/2007
Innovaatiohankkeet ..... III/KTM K 3:2/2005
Innovaatiopolitiikka ..... I/KTM
Investointien edistäminen..... II 7.6
Isyyslaki, säännös kanneajasta ..... III/OM 56/2004
Itä-Eurooppa ..... II 10.2
Itämeren alueen yhteistyö ..... II 8.4
Itämeripolitiikka, hallituksen ..... III/UM K 2, 3, 5/2007
Joukkoliikenne ..... I/LVM
Julkisen sektorin henkilöstöpolitiikka ..... III/SM VNS 2/2005

Julkisen vallan käyttö, Ruotsin ja Suomen kunnat ..... III/SM 191/1998
Jätelain muuttaminen ..... III/YM 257/2006
Jätelaki, tuottajavastuu, romuajoneuvot ..... III/YM 152/2003
Kalatalous ..... I/MMM
Kalatalousrahasto ..... III/MMM 220/2006
Kalleusluokitus, luopuminen ..... III/VM 267/2002
Kanada ..... II 12.
Kansainvälinen kriisihallinta, Suomen osallistuminen ..... II 2.4
Kansainvälinen oikeus ja valtiosopimukset ..... II 6.
Kansainvälinen rikostuomioistuin ..... I/UM
Kansainvälinen rikostuomioistuin ..... I/UM
Kansainvälinen ympäristöpolitiikka ..... II 5.7
Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötoiminta ..... II 4.8
Kansalaisten oikeussuhteet ..... I/OM
Kansallis- ja luonnonpuistoja koskeva lainsäädäntö ..... III/YM 169/2003
Kansan- ja kansalaisopistojen rahoitus ..... III/OPM 112/2005
Kansaneläkejärjestelmän kehittäminen ..... III/STM 90/2006
Kansaneläkelaitoksen järjestämä kuntoutus ..... III/STM 3/2005
Karibia ..... II 12.
Kasvinsuojeluaineet ..... III/MMM 147/2006
Kauppa- ja teollisuusministeriö ..... I/KTM
Kauppa- ja teollisuusministeriö ..... III/KTM
Kauppa-aluskanta ..... III/LVM 14/1999
Kauppakiistat ..... II 7.3
Kauppapolitiikka ja EU:n kilpailukyky ..... II 7.2
Kauppapolitiikka, taloudellinen yhteistyö ..... II 7.
Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö ..... I/UM
Kehityspolitiikka ..... II 4.
Kehitysrahoituslaitokset ..... II 5.6
Kehitysvammaisten opetus ..... III/OPM 159/1996
Kehitysyhteistyö ..... I/UM
Kehysmenettelyn kehittäminen ..... III/VM VNS 1/2005
Keski-Aasian maat ..... II 10.2
Keskus-, alue- ja paikallishallinnon henkilöstöpolitiikka ..... III/SM VNS 2/2005
Kiinteistöt, henkilötietojen rekisteröinti ..... III/OM 75/2005
Kirjanpitolainsäädännön muutokset, verolainsäädäntö ..... III/VM 126/2004
Konflikteista toipuvat ja hauraat valtiot ..... II 4.7
Korkeakoulujen aikuiskoulutus ..... III/OPM 40/2005
Korkeakoulujen järjestämä täydennyskoulutus ..... III/OPM 140/2002
Korkeakoulukeksinnöt ..... III/KTM 259/2004
Korvausten takaisinperintä ..... III/OM 36/1992
Kotikuntaratkaisu ..... III/SM 67/2004
Kotouttamislain kehittäminen ..... III/TM 166/2005
Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toteutuminen ..... III/STM 234/2006
Koulujen kirjasto- ja tietopalvelutoiminta ..... III/OPM 33/2006
Koululainsäädäntö ..... III/OPM 86/1997
Koulutus- ja tiedepolitiikka ..... I/OPM

Koulutuspoliittinen selonteko ..... III/OPM VNS 4/2006
Kriisijohtaminen, valtion ..... I/VNK
Kriisiviestintä ..... I/VNK
Kriminaalipolitiikka ..... I/OM
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka ..... I/OPM
Kulttuuriperintö ..... I/OPM
Kulttuurivienti ..... I/OPM
Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka ..... I/KTM
Kunnallisen eläkejärjestelmän uudistus ..... III/SM 45/2004
Kunnat ..... I/SM
Kunta- ja koulutason arviointityö ..... III/OPM 135/2002
Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteuttaminen ..... III/SM 155/2006
Kuntien kalleusluokitusjärjestelmästä luopuminen ..... III/VM 120/2005
Kuntoutus, Kansaneläkelaitoksen järjestämä ..... III/STM 3/2005
Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus ..... III/KTM M 7/2000
Köyhyyden vähentäminen ..... I/STM
Lannoitevalmistelaki ..... III/MMM 71/2005
Lapsille haitallisen aineiston leviämisen ehkäiseminen ..... III/OPM 2/2000
Lastensuojelu ..... III/STM 252/2006
Latinalainen Amerikka ..... II 12.
Libanon ..... II 13.2
Liikenne- ja viestintäministeriö ..... I/LVM
Liikenne- ja viestintäministeriö ..... III/LVM
Liikenne ..... I/LVM
Liikennepolitiikan pitkäjänteisyys ..... III/VM VNS 1/2004
Liikennetraktorit ..... III/LVM 24/2006
Liikenneturvallisuus ..... I/LVM
Liikennevalvonta, automaattinen ..... III/OM 16/2005
Liikenneverkko ..... I/LVM
Liikuntatoimi ..... I/OPM
Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu ..... III/YM 76/2003
Liito-oravan suojelu ..... III/MMM 73/2003, LA 154/2003
Lissabonin sopimus ..... I/UM
Lissabonin strategia ja kilpailukykypolitiikka I
Luonnonsuojelu ..... I/YM
Luonnonvarat ja ilmastonmuutos ..... I/MMM
Lähialueyhteistyö ..... I/UM
Lähialueyhteistyö ..... II 8.7
Lähi-idän rauhanprosessi ..... I/UM
Lähi-idän rauhanprosessi ..... II 13.1
Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka ..... II 13.
Länsi- ja Keski-Eurooppa ..... II 9.
Länsi-Balkan ..... II 9.4
Lääkehoidon kustannukset ..... III/STM 50, 164/2004
Lääkekorvausuudistus ..... III/STM 97/2005
Maa- ja metsätalousministeriö ..... I/MMM
Maa- ja metsätalousministeriö ..... III/MMM

Maahanmuuttoasiat ..... I/TM
Maahanmuuttohallinto ..... I/SM
Maahanmuuttopolitiikka ja monikulttuurinen Suomi ..... III/TM VNS 4:22/2001
Maailman kauppajärjestö WTO ..... II 7.1
Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö ..... I/MMM
Maaseudun kehittäminen ..... I/MMM
Maaseudun kehittäminen, ohjelmien hallinnointi ..... III/MMM 35/2006
Maaseutuelinkeinorekisteri ..... III/MMM 165/2000
Maatalouden luopumistuki ..... III/MMM 34/2006
Maatalouden rakennetuet ..... III/MMM 113/2007
Maatalous ja maaseudun kehittäminen ..... I/MMM
Maataloustuotanto ..... III/MMM VNS 4/2005
Maataloustuottajien terveydenhuolto, kehittäminen ..... III/STM 132/2006
Maitohygienialaki ..... III/KTM 25/1995
Maksuhäiriömenettelyt ..... I/OM
Matkustajaluettelot ..... III/LVM 59/2004
Media ja postitoiminta ..... I/LVM
Merenkulku ..... I/LVM
Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyky ..... III/LVM 115/2007
Merkkivuosi 1809 ..... I/VNK
Metsähallitus ..... III/MMM 154/2004
Metsäkauriin metsästys ..... III/MMM 278/2004
Metsäsuunnitelma ja nuoren metsän hoito ..... III/MMM 212/1997
Metsätalous ..... I/MMM
Muutosturva ..... III/TM 48/2005
NATO, Euroatlanttinen kumppanuusneuvosto (EAPC) ..... II 2.3
Naton NRF-konsepti ..... III/UM VNS 2/2007
Naton rauhankumppanuus ..... I/UM
Nordic Plus-yhteistyö ..... II 4.6
Nuori työtön, väylä kohti työelämää ..... III/TM 225/2002
Nuorisojärjestöjen rahoitus ..... III/OPM 28/2005
Nuorisotoimi ..... I/OPM
OECD:n kehitysapukomitean Suomen maatutkinta ..... II 4.4
Oikeusministeriö ..... I/OM
Oikeusministeriö ..... III/OM
Oikeusturvan kehittäminen ..... I/OM
Oikeusyhteistyö, EU:n ja kansainvälinen ..... I/OM
Omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus ..... III/OPM 40/2005
Opettajankouluttajien koulutus ..... III/OPM 74/1999
Opetusministeriö ..... I/OPM
Opetusministeriö ..... III/OPM
Opintotuki ..... I/OPM
Opintotuki, kehittäminen ..... III/OPM 11/2005
Opiskelijoiden asumislisäjärjestelmä ..... III/OPM 73/1999
Osaamisen tasokorotus ..... III/OPM VNS 4:6/2001
Osaamisen tasokorotus ..... III/OPM VNS 4:8/2001
Osakeyhtiömuotoisten kiinteistörahastojen verotus ..... III/VM 102/2006

Oseania ... II 11.
Pakolaispolitiikka ... II 3.7
Palveluseteli ... III/STM 74/2003
Pankkien kilpailu, talletussuojalainsäädäntö ... III/VM 132/2007
Paremman sääntelyn toimintaohjelma ... I/VNK
Pariisin julistus kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta ... II 4.5
Peitetoiminta ja valeostot ... III/SM 34/1999
Pelastustoimi ... I/SM
Perintätoimeksiantojen rajoitukset ... III/OM 21/2004
Persianlahden alue ... II 13.3
Perunan rengasmätä ... III/MMM 87/1995
Perusterveydenhuolto ja ennalta ehkäisevä työ ... III/STM 77/2004
Perusturvan parantaminen ... III/STM 155/2001
Pienimuotoinen sähköntuotanto, verkkoon liittäminen ... III/KTM 181/2006
Pienimuotoisen sähköntuotannon määritelmä ... III/KTM 116/2007
Pikaluototuksen hallinta ... III/VM K 10/2006
Pohjoinen ulottuvuus ... I/UM
Pohjoinen ulottuvuus ... II 8.5
Pohjois-Afrikka ... II 13.
Pohjois-Atlantin puolustusliitto ... I/UM
Pohjois-Atlantin puolustusliitto ... II 2.3
Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyö ... II 8.3
Pohjoismainen yhteistyö ... I/UM
Pohjoismainen yhteistyö ... II 8.2
Poikkihallinnollinen työllisyysohjelma ... I/TM
Poliisilain kokonaisuudistus ... III/SM 266/2004, LA 58/2005
Poliisin hallintorakenneuudistus ... III/SM 72/2006
Poliisitoimi ... I/SM
Porotalous ... I/MMM
Postipalvelut ... III/LVM 241/2004
Postitoiminta ... I/LVM
Prostituoiduille järjestettävät tukitoimet ... III/STM 221/2005
Puolustusministeriö ... I/PLM
Puolustusministeriö ... III/PLM
Puolustuspolitiikka ... I/PLM
Puolustusteollisuus, kotimainen ... I/PLM
Puolustusvoimien rakennemuutos ... I/PLM
Puolustusvoimien toiminta työnantajana ... III/PLM 199/2005
Päihdehuolto, akuutin kehittäminen ... III/SM 90/2005
Päivähoidon hallinto ja ohjaus ... III/STM 91:5/1999
Päivähoitomaksuperusteiden tarkistaminen ... III/STM 188/2001
Päästökauppalain vaikutukset kaukolämpösektoriin ... III/KTM 161/2006
Radiotoiminnan toimiluvat ... III/LVM 82/2005
Rahankeräykset ... III/SM 102/2005
Rahoitus- ja vakuutusvalvonnan yhdistäminen ... III/VM 175/2002
Rahoitusmallit ja kehysmenettelyn kehittäminen ... III/VM VNS 1/2005
Rahoitusmarkkinat ... I/VM

Rahoitusvakuudet, verosäännökset ... III/VM 133/2003
Rajavartiolaitos ... I/SM
Rajavartiolaitos, lainsäädännön toimeenpano ... III/SM 6/2005
Rakennusten energiatodistukset ja energiatehokkuus ... III/YM 170/2006
Rakentaminen ... I/YM
Rauhankumppanuus (PfP) ... II 2.3
Riistatalous ... I/MMM
Rikesakkolainsäädäntö ... III/OM 44/2002
Romuajoneuvot ... III/YM 152/2003
Saharan eteläpuolinen Afrikka ... II 14.
Sairausvakuutusmaksujen tarkistaminen ... III/STM 68, 129/2005
Saman lainkohdan samanaikaiset muutoshankkeet ... III/OM 101/2002
Schengen-alue ... I/UM
Selviämisasematoiminta, kehittäminen ... III/SM 90/2005
Siemenhuolto ... III/MMM 45/2000
Siemenperunakeskus ... III/MMM 70/2002
Siirtymäaikalaki, vaikutukset työvoiman käyttöön ... III/TM 172/2004
Sisäasiainministeriö ... I/SM
Sisäasiainministeriö ... III/SM
Sisäinen turvallisuus ... I/SM
Siviilikriisinhallinta ... III/SM VNS 6/2004
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ... III/STM 49/2002
Sosiaali- ja terveysministeriö ... I/STM
Sosiaali- ja terveysministeriö ... III/STM
Sosiaali- ja terveyspalvelut ... I/STM
Sosiaaliset yritykset ... III/TM 132/2003
Sotainvalidien korvausturva ... III/STM 150/2002
Sotilaallinen huoltovarmuus, kotimainen puolustusteollisuus ... I/PLM
Sotilaallinen ja siviilikriisinhallinta, Suomen osallistuminen ... III/UM VNS 2/2007
Sotilaallinen kriisinhallinta ... I/PLM
Sotilaallinen maanpuolustus ... I/PLM
Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa ... III/OM 1/1998
Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa ... III/OM 48/1998
Sukupuolten tasa-arvon edistäminen ... I/STM
Suomen energia- ja ilmastopolitiikka ... III/KTM M 4/2001
Suomen ja Venäjän suhteet ... I/UM
Suomen Pankin johtokunta, nimittäminen ... III/VM K 4/2002
Suomen teollisuussijoitus OY, toiminta ... III/KTM 180/2006
Suomi 90 Finland ... I/VNK
Surmansa saaneen läheinen, kärsimyksen korvaaminen ... III/OM 192/2005
Sveitsi ... II 9.3
Syrjäytymisen ja köyhyyden vähentäminen ... I/STM
Syyntakeisuus ... III/OM 44/2002
Syöttötariffit, uusiutuva energia ... III/KTM 100/2006
Sähköinen asiointi ... I/LVM
Sähköinen asiointi ... III/LVM 61/2006
Sähköinen lääkemääräys ... III/STM K 4/2006

Sähköinen potilaskertomus ..... III/STM K 4/2006
Sähkön saatavuuden varmistaminen ..... III/KTM 228/2006
Säädösvalmistelun kehittäminen ..... I/OM
Taide- ja kulttuuriperintö ..... I/OPM
Taitelijat, apurahaa saavien sosiaaliturva ..... III/STM 76/2004
Talletussuojalainsäädäntö ja pankkien kilpailu ..... III/VM 132/2007
Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD ..... II 7.8
Taloudelliset ulkosuhteet ..... I/UM
Talous- ja finanssipolitiikka ..... I/VM
Talousneuvosto ..... I/VNK
Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus ..... III/STM 195/2004
Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus ..... III/TM 195/2004
Tasa-arvon edistäminen ..... I/STM
Tekijänoikeusjärjestelmä..... III/OM 98/2006
Tekijänoikeuskysymykset, tulkinta ..... III/OPM 98/2006
Tekijänoikeuslain lainakorvausjärjestelmä ..... III/OPM 126/2006
Tekijänoikeuslaki, vaikutusten seuraaminen..... III/OPM 28/2004
Teknologia- ja innovaatiopolitiikka ..... I/KTM
Terrorismin ennaltaehkäisy ..... III/UM 81/2007
Terrorismin vastainen yhteistyö ..... I/UM
Terrorismin vastainen yhteistyö ..... II 2.7
Terveyden- ja toimintakyvyn edistäminen ..... I/STM
Terveydenhuollon maksukatto ..... III/STM 187/2001
Terveyspalvelut ..... I/STM
Teräs ja tekstiilit ..... II 7.4.3
Tiedepolitiikka ..... I/OPM
Tieliikelaitos, muuttaminen osakeyhtiöksi, henkilöstön eläke ... III/LVM 92/2007
Tiemaksujärjestelmä ..... III/LVM 109/2007
Tietoliikenneinfrastruktuuri ..... III/LVM K 3/2005
Tietoyhteiskunta ..... I/LVM
Tietoyhteiskunta ..... III/KTM VNS 4:4/2001
Tietoyhteiskunta ..... III/OPM VNS 4:3/2001
Tietoyhteiskunta ..... III/VNK VNS 4:3/2001
Tietoyhteiskuntaohjelma ..... I/VNK
Tietoyhteiskuntastrategia ..... I/VNK
Tilatukijärjestelmä ..... III/MMM 17/2005
Tilintarkastuslaki ..... III/KTM 194/2006
Toimeentulotuki ..... III/STM 134/2000
Toimeentuloturva ..... I/STM
Toisen asteen opiskelijoiden opintotuki ..... III/OPM 9/2006
Transatlanttinen yhteistyö ..... I/UM
Tulevaisuuspolitiikan vahvistaminen ja tulevaisuusohjelma..... III/VNK VNS 4:41/2001
Tullietuusjärjestelmä GSP, kauppapoliittiset instrumentit ..... II 7.4.2
Tuomarit kansainvälisissä ja EU:n tuomioistuimissa ..... I/VNK
Tuomioistuinasioiden oikeuspaikka ..... III/OM 57/2000
Tuontikaupan esteet ja kehitysmaatuonnin helpottaminen ..... II 7.4.1
Tuontipolitiikka ..... II 7.4

Tupakkalain toimeenpano ..... III/STM 226/2005
Turpeen päästökerroin ..... III/KTM 84/2007
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... I/UM
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... II 2.1
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/PLM VNS 6:3/2004
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/PLM VNS 6:5/2004
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/UM VNS 6:2/2004
Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ..... III/VNK VNS 6/2004
Turvallisuuspolitiikka ja kriisinhallinta ..... II 2.
Työ- ja elinkeinoministeriön perustaminen ..... I/VNK
Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ..... III/STM K 4/2003
Työaikajärjestelyt, perhe, opiskelu ja työelämä ..... III/TM VNS 4:13/2001
Työeläkeuudistus ..... III/STM 242/2002
Työeläkeuudistus ..... III/STM 261/2002
Työelämän vetovoiman lisääminen ..... I/STM
Työelämäselonteko, toimet ..... III/TM VNS 4/2004
Työlainsäädäntö ja työelämän kehittäminen ..... I/TM
Työllistyminen ja muutosturva, toimintamalli ..... III/TM 48/2005
Työllisyyden hoidon toimenpiteet ..... I/TM
Työllisyys ja työn teettämisen kustannukset ..... III/VM VNS 4/2001
Työllisyysasteen nostaminen ..... III/TM VNS 4:11/2001
Työllisyysohjelma, poikkihallinnollinen ..... I/TM
Työmarkkinauudistuksen toimeenpano ..... III/TM 164/2005
Työministeriö ..... I/TM
Työministeriö ..... III/TM
Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta kunnissa ..... III/SM 267/2006
Työnvälityspalvelut ..... I/TM
Työterveyslaitoksen toiminta ja rahoitus, lain seuranta ..... III/STM 156/2004
Työttömyyseläke ..... III/STM 45/2002
Työttömyysetuuksien rahoitus ..... III/STM 243/2002
Työttömyysturvajärjestelmä ja työeläkejärjestelmä ..... III/STM 223/2004
Työttömyysturvalaki ..... III/STM 115/2002
Työttömyysturvan peruspäivärahan taso ..... III/STM S 4/1996
Täytäntöönpanokelvottoman velan lakkaaminen ..... III/OM 14/2003
Ulko- ja turvallisuuspoliittinen katsaus II
Ulkoasiainministeriö ..... I/UM
Ulkoasiainministeriö ..... III/UM
Ulkomaalaishallinto ..... III/SM 219/1994
Ulkomaalaislain seuranta ja kehittäminen ..... III/SM 28, 151/20003
Ulkomaalaisviraston toiminta ..... III/SM 15/2000
Ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä ..... III/UM 50/2005
Ulkomaanliikenteen varustamot, tukeminen ..... III/LVM 72/2004
Ulosoton asiamieskielto ..... III/OM 83/2006
Ulosottomaksujen kohtuullisuus ..... III/OM 13/2005
Ulosottoperusteen määräaikaisuus ..... III/OM 187/2002
Ulosottorekisterin julkiset tiedot, luottotietorekisteri ..... III/OM 98/2006
Ulosottoviranomaiselle tehtävät ilmoitukset ..... III/OM 83/2006

Vaalit ja puolueet ..... I/OM
Vakuutusedustus, lain vaikutukset ..... III/STM 220/2004
Vakuutuskassalaki, kokonaisuudistus ..... III/STM 156/2005
Valeostot ..... III/SM 34/1999
Valmius, valvonta- ja koulutustehtävät ..... I/PLM
Valtion eläkejärjestelmän uudistaminen ..... III/VM 46/2004
Valtion henkilöstön asema, alueellistaminen ..... III/VM 148/2005
Valtion omistajapolitiikka ..... I/VNK
Valtion omistajapolitiikka ..... III/VNK 80/2007
Valtion omistajapolitiikka, osakemyyntitulojen käyttäminen .... III/VM 80:2/2007
Valtion toimintojen sijoittaminen ..... III/VM 237/2001
Valtion toimintojen sijoittaminen ..... III/VNK 237/2001
Valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka ..... I/VM
Valtioneuvoston arkisto ..... I/VNK
Valtioneuvoston kanslia ..... I/VNK
Valtioneuvoston kanslia ..... III/VNK
Valtionosuusuudistus ..... III/SM 88/2005
Valtiontalous ..... I/VM
Valtiovarainministeriö ..... I/VM
Valtiovarainministeriö ..... III/VM
Valvottu läpilasku ..... III/OM 31/2003
Vammaispoliittinen ohjelma ..... III/STM VNS 5/2006
Vapaa sivistystyö ..... III/OPM 112/2005
Vapaaehtoinen maanpuolustus, lain täytäntöönpano ..... III/PLM 172/2006
Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, EU:n I
Varusmiespalvelus ..... I/PLM
Vastuuvelan katesäännökset ..... III/STM 19/2005
Velan lopullinen vanhentuminen ..... III/OM 187/2002
Velka, täytäntöönpanokelvottoman lakkaaminen ..... III/OM 14/2003
Velkahallinta ja maksuhäiriömenettelyt ..... I/OM
Venäjä ..... II 10.1
Venäjä, Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia, Keski-Aasia ..... II 10.
Venäjän ja Suomen suhteet ..... I/UM
Venäjä-politiikka ..... III/UM K 4/2006
Venäjä-politiikka ..... III/VNK K 4/2006
Venäjä-yhteydet, liikenne ..... I/LVM
Veronkantoon liittyvien korkojen perusteet ..... III/VM 57/2004
Verotus ..... I/VM
Vesitalous ..... I/MMM
Viennin ja kansainvälistymisen edistäminen VKE ..... II 7.5
Vientivalvonta ..... II 7.7
Viestintäkulttuuri ..... I/OPM
Viestintäverkot ..... I/LVM
Viisaiden ryhmä, EU I
Vuokratyövoiman välitys ja käyttö ..... III/TM 78/1996
Vuorotteluvapaajärjestelmän vakinaistaminen ..... III/TM 77/2007
Vuosiloman pitäminen lyhennettynä työaikana ..... III/TM 238/2004

Väestö ja perheen asema ..... III/STM VNS 4:19/2001
Väestö ja perheen asema ..... III/STM VNS 4:20/2001
Välimeriyhteistyö (Barcelonan prosessi) ..... II 13.4
Väyläinvestointiohjelma ..... III/VM VNS 1/2004
Ydinpolttoaine, käytetyn loppusijoitus..... III/KTM M 7/2000
Yhdenvertaisuuslaki ja perusoikeudet..... III/OM 44/2003
Yhdistyneet kansakunnat ..... I/UM
Yhdistyneet kansakunnat, ihmisoikeuskysymykset ..... II 3.3
Yhdyskuntajätehuollon kehittäminen..... III/YM 257/2006
Yhdysvallat, Kanada, Latinalainen Amerikka, Karibia..... II 12.
Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen..... I/VNK
Yhteistoiminta yrityksissä, lain toimeenpano ja vaikutukset ..... III/TM 254/2006
YK:n toiminta, kehitysrahoituslaitokset , globaalikysymykset .. II 5.
YK:n yleiskokous ja turvallisuusneuvosto ..... II 5.2
YK-reformit ..... II 5.3
Yksityisyyden suoja työelämässä..... III/TM 121/1998
Yleissivistävä koulutus..... I/OPM
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot..... III/OPM 14/2005
Yliopistojen tilakustannukset ..... III/OPM 30/2001
Yliopistot ja ammattikorkeakoulut..... I/OPM
Ympäristöasiat liikenteessä..... I/LVM
Ympäristöministeriö..... I/YM
Ympäristöministeriö..... III/YM
Ympäristönsuojelu ..... I/YM
Yrittäjyyden politiikkaohjelma ..... I/KTM
Yrittäjyyden vahvistaminen ..... III/KTM VNS 4:16/2001
Yrittäjyyden vahvistaminen ..... III/KTM VNS 4:17/2001
Yrittäjyyden vahvistaminen ..... III/KTM VNS 4:18/2001
Yrityspolitiikka ..... I/KTM
Århusin yleissopimus, ympäristöasiat ja pitkittäishankkeet..... III/YM 165/2003

LYHENTEET:

VNK ..... valtioneuvoston kanslia
UM..... ulkoasiainminiteriö
OM..... oikeusministeriö
SM ..... sisäasiainministeriö
PLM..... puolustusministeriö
VM..... valtiovarainministeriö
OPM ..... opetusministeriö
MMM ..... maa- ja metsätalousministeriö
LVM ..... liikenne- ja viestintäministeriö
KTM ..... kauppa- ja teollisuusministeriö
STM..... sosiaali- ja terveysministeriö
TM ..... työministeriö
YM..... ympäristöministeriö